

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Orální historie – soudobé dějiny

Bc. Jakub Smelík

Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

Praha 2022

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. 1. 2022

.....

Děkuji všem svým narátorům, kteří mi poskytli rozhovor ať už na prezenční nebo v distanční formě, dále za jejich upřímnost a vstřícnost přispět ke zkoumanému tématu. Děkuji také svému vedoucímu práce za jeho ochotu a cenné rady, kterými přispěl ke zdárnému dokončení této práce a také všem ostatním, kteří se svou měrou zasloužili na tomto výzkumu.

Abstrakt

Práce má za cíl se zabývat obdobím 90. let 20. století ve fotbalovém prostředí nejen v podmínkách československých a českých, ale zahraničních. K získání informací ke zkoumané problematice přispějí narátoři, kteří se účastnili výpravy na mistrovství Evropy ve fotbale v Anglie v roce 1996 a taktéž osoby z ne-hráčské oblasti. Tedy osoby se zájmem pro tento sport, díky kterým je na světě tak populární. Taktéž budou využity prameny a literatura zabývající se tématem. Výzkum se bude zabývat porovnáváním fotbalových parametrů, možností a vlastností, jež nabízely jednotlivé fotbalové asociace napříč zkoumaným prostorem. Zároveň se práce bude zabývat tím, jak narátory ovlivnila změna prostředí, zdali jim činilo problémy se přizpůsobit, domluvit se nebo si zvyknout na nové poměry a životní styl v rozdílných kulturních podmínkách s ohledem k mistrovství Evropy v roce 1996.

Klíčová slova

Fotbal, 90. léta, Anglie, Německo, Česko, Československo, UEFA, FIFA, šampionát, narátoři

Abstract

The work aims to deal with the period of the 90s of the 20th century in the football environment not only in the Czechoslovak and Czech conditions, but also abroad. The narrators who took part in the expedition to the European Football Championship in England in 1996, as well as people from the non-player field, will contribute to obtaining information on the researched issue. That is, people with an interest in the sport that make it so popular in the world. Sources and literature dealing with the topic will also be used. The research will deal with the comparison of football parameters, possibilities and features offered by individual football associations across the researched area. At the same time, the work will deal with how the narrators were affected by the change in the environment, whether they had problems adapting, agreeing, or getting used to new conditions and lifestyles in different cultural conditions with regard to the European Championships in 1996.

Key words

Football, 1990s, England, Germany, Czechia, Czechoslovakia, UEFA, FIFA, championship, narrators

Obsah

Úvod	4
1. Metodologie	7
1.1 Orální historie.....	7
1.2 Výběr narátorů.....	7
1.3 Etika výzkumu.....	9
1.4 Kontaktování narátorů a příprava rozhovorů.....	10
1.5 Průběh rozhovorů a zpracování nahrávek.....	11
1.6 Místa rozhovorů.....	13
1.7 Délka rozhovorů.....	14
1.8 Narátoři.....	14
1.9 Vzpomínky jako historický pramen.....	19
2. Analýza	21
2.1 Fotbal v 90. letech v mezinárodním měřítku.....	21
2.1.1 FIFA alias fotbal.....	22
2.1.2 Výběr v porovnání evropských nejvyšších soutěží.....	35
2.1.3 Fotbal netvoří jen 22 hráčů na hřišti.....	41
2.2 Fotbal v československém a českém prostředí.....	44
2.2.1 Fotbal a jeho aspekty.....	47
2.2.2 Fanoušci.....	57
2.2.3 Česká reprezentace v 90. letech.....	59
2.3 Mezinárodní šampionáty v 90. letech.....	65
2.3.1 Srovnání šampionátů v 90. letech.....	68
2.3.2 Specifika šampionátu v roce 1996.....	72
Závěr	77
Seznam pramenů a literatury	81
Rozhovory.....	81
Literatura.....	81
Odborné články a studie.....	83
Kvalifikační práce.....	86
Digitalizované zdroje.....	86
Přílohy	87

Úvod

Fotbalové prostředí v 90. letech je dle mého názoru velice specifickým, vzhledem k tomu, že se během rozpadu Sovětského svazu otevíral západní svět hráčům z této oblasti, a tím se zároveň začal proměňovat i svět východní. Pro toto období je charakteristické daleko větší pronikání a role peněz v tomto sektoru. Měnila se nejen mentalita fotbalových funkcionářů, ale taktéž samotných hráčů, kteří měli před sebou možnost přestoupit do nejlepších fotbalových soutěží. Nejen hráči, ale i fanouškovská základna získala větší možnosti. Celé fotbalové obci se otevřel široký svět, jenž byl do té doby uzavřený. S pádem železné opony se také otevřely nové možnosti fotbalovým klubům, do kterých začaly pronikat do té doby neznámé vlivy a s tím se měnila celá politika jejich fungování, od přístupu k jednotlivým tréninkům až po samotné vedoucí struktury. Avšak s větším pronikáním peněz do fotbalu se začala daleko více projevat i jeho stinná stránka, tedy ovlivňování fotbalového dění, které tímto prostředím taktéž výrazně zahýbalo. Není však možné tvrdit, že před tímto obdobím bylo fotbalové prostředí naprosto čisté, ale z pohledu finančního bylo více omezené. Volba tématu pro diplomovou práci se mi zdála vhodná, protože podrobných takto zpracovaných studií zaměřených na toto období je v našem prostředí pomálu, což by měl podpořit výzkumný vzorek narátorů, který jsem si vybral. K volbě takového tématu mě z velké míry vedla osobní známost se dvěma účastníky závěrečného evropského turnaje v roce 1996. Z toho důvodu si myslím, že jak pan Vladimír Šmicer, tak pan Patrik Berger budou ústředními postavami při tvorbě této práce a získávání dalších potencionálních kontaktů.

Přestože budu chtít psaní své diplomové práce přizpůsobit v co největší možné míře rozhovorům s narátory, bude taktéž nutné během bádání klást důraz na získání širší palety dostupných informací a zdrojů nejen z českého prostředí, ale také ze zahraničních pramenů a literatury. V návaznosti na to bych se chtěl opírat o odborné studie badatelů zabývajících se tematikou fotbalového prostředí, ve kterých se zasloužili o podrobnější rozbor jednotlivých prvků, jež se přičinily o rozvoj tohoto sportu. Kromě těchto studií, jichž je značný počet a z velké části se věnují tématu korupce, bych chtěl dále využít odborné články a biografické tituly osobností z fotbalového prostředí. Takovéto typy pramenů jsou také ve větší míře k dostání a svým způsobem představují širokou informační škálu a cenné zkušenosti, díky čemuž jsou velmi přínosným materiálem. Titulů k fotbalové tematice je sice k dispozici obrovské množství, avšak z toho důvodu je nezbytné při jejich výběru klást větší důraz na hlediska upotřebitelnosti k užšímu tematickému okruhu práce, jak jsem již uvedl. S tím se pojí i fakt, že některé publikace, ač se zdají neoborné, mohou obsahovat podstatné informace

ve studiu problematiky. Mohou být porovnávány s jinými zdroji či podporovat ostatní prameny obsažené v bibliografii. Tyto typy pramenů jsou zahrnuty v poslední skupině literatury, kterou bych chtěl využít při psaní diplomové práce.

Účelem této práce je rozšířit pohled na stávající a obecně známé informace na mistrovství Evropy ve fotbale v roce 1996 v Anglii a přiblížit ho čtenáři za pomoci narátorů, kteří se ho osobně účastnili z pozice členů české výpravy. Výzkum by měl odhalit méně známé skutečnosti a opřít se od zaběhnutých rámců vyprávění o „90kových“ fotbalových reprezentacích ČR a příbězích o „vicemistrech z Anglie“. Snahou je zasadit příběhy do dobových kontextů, které nejsou z populárních vyprávění zřejmé, a porovnat je s retrospektivními prožitky narátorů na šampionátu. Oslovení příslušného spektra narátorů bude kladeno s důrazem na akurátní vyvážení, aby skupina zahrnovala jak hráčskou, tak i nehráčskou obec. Tím mám na mysli novináře, trenéry, fanoušky a podobné odborníky.

Práce bude srovnávat fotbalové parametry, možnosti a kvality nejen v prostředí Československa a České republiky během „divokých devadesátek“, ale taktéž v jiných evropských státech, do kterých narátoři zavítali a měli čas a prostor se seznámit s místními podmínkami. Práce bude zabývat tím, jak narátory ovlivňovala proměna stávajícího za nové, zdali jim činilo problémy se přizpůsobit, domluvit se nebo si zvyknout na nové prostředí a životní styl nebo také, jak obecně vnímali proměny zkoumaného období. Dalším okruhem zkoumání bude také porovnávání výhod a nevýhod, jež přinášel život v oblasti fotbalu v dané zemi jejich působení. Ohlédnu se také za tím, jak reprezentanty ovlivnil šampionát v Anglii, nebo zda to byl moment, na který již dále nenavázali. Avšak výzkum by se neměl omezit jen na vnímání fotbalistů jako singularit, ale měl by se rozšířit na vnímání fotbalistů v celku fotbalového světa, jejich závislosti jak na jejich okolí a na lidech, kteří je podporují, jak v oblasti rodinného zázemí, tak také na širší veřejnosti. V návaznosti na to se budu snažit získat specifické názory nehráčské části narátorské základny na českou výpravu do Anglie, ale také na hlubší pochopení jejich vnímání poměrů, ve kterých se v té době fotbalové prostředí nacházelo.

Obecně se tento sport považuje za jedno z hlavních míst z hlediska symboliky, kde dochází k produkci a reprodukci sociálních identit. Velice výstižný je výrok Erica Hobsbawna o tom, že identita milionového národa se „*jeví reálnější jako tým 11 jmenovaných lidí*“. Tato myšlenka dokládá, že je sport na elitní úrovni stále považován za hodnotu symbolizující

ústřední identitu národa.¹ To by mělo být také podstatné pro tuto práci, že fotbal není jen o 22 lidech, kteří se honí za míčem, ale také o lidech v zázemí i mimo stadion, nacházejících ve fotbale zálibu.

¹ Ben Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football* (London, 1998), p. 102; uvádí také Kay Schiller, “‘Siegen für Deutschland?’ Patriotism, Nationalism and the German National Football Team, 1954-2014’ in *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 40/4 (2015), p. 193.

1. Metodologie

1.1 Orální historie

K tomuto výzkumu jsem využil kvalitativní výzkumnou strategii pro sběr dat. Tato strategie, probíhající v přirozených podmínkách, dává výzkumníkovi možnost porozumět problematice skrze analýzy textů a výpovědi účastníků výzkumu. Takovýmto způsobem je možné získat široký okruh informací od menšího počtu jedinců.² Při této strategii jsem použil metodu orální historie, která klade důraz na shromažďování nahrávek rozhovorů s očitými svědky historických událostí – narátory, přepisy těchto rozhovorů, jejich následnou analýzu a interpretaci.³ Metodu jsem kombinoval se studiem primárních a sekundárních písemných pramenů zabývajících se zkoumanou problematikou. Rozhovory s narátory jakožto základní prvek orální historie nám umožňují získávat nové poznatky a informace prostřednictvím individuálních prožitků a vlastního pojetí dějin, což rozmnožuje dosavadní prameny poznání.⁴ Pro výzkum, který jsem si vytyčil, byla tato metoda nevhodnějším možným řešením pro získání užitečných informací na toto téma. Polostrukturovaný rozhovor, jenž jsem během těchto rozhovorů používal, měl názorně objasnit určité historické události a procesy z individuálního pohledu jednotlivých narátorů spojených s fotbalovým prostředím v 90. letech 20. století. Tento způsob výzkumu je také podstatným z toho důvodu, že lidská paměť není pasivní úschovnou faktů, nýbrž aktivním procesem utváření konkrétních významů. Vzhledem k tomu, že je lidská paměť značně selektivní, nabízí tato možnost vyjevit narátorům svou vlastní část dějin, což tradiční historické prameny, nezohledňující vzpomínky skrze žijící pamětníky, neumožňují.⁵ Orální prameny jsou podobně jako písemné prameny také subjektivní, jelikož rozhovory s pamětníky jsou nutně ovlivněny časovým odstupem, poměry a záměrem, kvůli němuž jsou pořizovány.⁶ Strukturovaný rozhovor je pak jistým druhem sociální interakce, kde se tazatel svými otázkami podílí na tvorbě orálního pramene. Z tohoto důvodu je podstatné ponechat prostor narátorovi k tomu, co si opravdu přeje sdělit, než k tomu, co si tazatel přeje slyšet.⁷

1.2 Výběr narátorů

Výběr tématu a pozdější vedení rozhovorů spočívaly v důvěře v osobní známost jednoho z narátorů, se kterým jsem se dostal do styku v jednom pražském fotbalovém klubu, v němž již

² Jan Hendl, *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace* (Praha, 2005), pp. 50-55.

³ Miroslav Vaněk, *O orální historii s jejími zakladateli a protagonisty* (Praha, 2008), p. 9.

⁴ Pavel Mücke; Miroslav Vaněk, *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie* (Praha, 2015), p. 19.

⁵ Alessandro Portelli, 'What makes oral history different', in R. Perks and A. Thompson (eds), *The Oral History Reader* (London, New York, 1998), pp. 66-69.

⁶ Vaněk, *O orální historii s jejími zakladateli a protagonisty*, pp. 20-21.

⁷ Portelli, 'What makes oral history different', p. 70.

po delší dobu působím. Prostřednictvím metody sněhové koule mi narátor pan Vladimír Šmicer, v tomto klubu působící jako předseda výboru, byl ochoten zprostředkovat kontakty na další narátory působící ve fotbalovém prostředí v 90. letech 20. století a mimo to účastníci se i evropského šampionátu v roce 1996. Od těch jsem posléze byl schopen získat další potencionální narátory. Nicméně tento směr nebyl jediným, ze kterého jsem čerpal. Již od počátku výzkumu jsem si uvědomoval, že aby diplomová práce byla přínosnou, bylo třeba oprostít se od nastaveného zaměření a získat kontakty i na narátory pohybující se na druhé straně bariéry, než je fotbalové hřiště, tedy na nehráčské odborníky. Příležitostí k průzkumu se stal studijní pobyt Erasmus, na který jsem vycestoval do Irska a kde jsem si cíleně vybral kurz Sports Journalism s cílem získat více narátorů. Podařilo se mi smluvit rozhovor s vedoucím tohoto kurzu, který byl velice vstřícný. Poté jsem ho požádal o zprostředkování rozhovorů s dalšími potencionálními narátory, což nakonec nevyšlo, jelikož narátorovi se podle dostupných informací s nimi nepodařilo navázat kontakt.

Po návratu z Irska jsem opět pokračoval ve snaze získat nové narátory. Svým dílem přispěl jeden z narátorů, které jsem vyzpovídal již před Erasmem, a je třeba také připsat zásluhu docentu Mückemu, jenž mi zprostředkoval velice zajímavý kontakt z mimohráčského prostředí. Neočekávanou příležitostí se stal semestrálně konaný blokový kurz v Žinkovech, pořádaný oborem Orální historie – Soudobé dějiny. Abych však nejel sám, nabídl jsem odvoz dalším kolegům z oboru. Této nabídce využila kolegyně Schambergerová, která vzhledem ke svému zaměstnání a ochotě byla schopná zprostředkovat další velice zajímavé narátory, kteří se významně podíleli na rozšíření informací ke zkoumané problematice. Podařilo se mi také smluvit si rozhovor s mým bývalým středoškolským učitelem, fotbalovým komentátorem a nyní mým kolegou. V poslední řadě je také nutné zahrnout ono prožření, ke kterému došlo s pomocí mé matky a jejího kontaktu, jenž pomohl zprostředkovat dalšího narátora a s jehož pozdější pomocí jsem získal kontakt na další tři narátory.

V celkovém výčtu se mi podařilo oslovit 15 pamětníků z fotbalového prostředí, z nichž zároveň někteří byli přímými účastníky EURO v roce 1996, s jedním se mi nepodařilo rozhovor nahrát, v důsledku špatné komunikace, navzdory četné snaze z mé strany a další neudělal souhlas s autorizací textu z důvodu, že přepis, z jeho pohledu, nevystihuje hlavní myšlenky výpovědi. Rozhovor byl nahrán se 14 narátory, s nimiž bylo realizováno 17 rozhovorů v období od dubna 2020 do listopadu 2021. Jelikož se jednalo ve všech případech o stále pracovně vytížené a aktivní osoby a vzhledem k omezeným podmínkám provázejícím opatření a nařízení vlády ČR a Ministerstva zdravotnictví ČR v souvislosti s pandemií COVID-19, nebylo vždy

snadné domluvit si okamžitý termín rozhovoru. Leckdy se to protáhlo až na několik týdnů, kdy jsme společně s narátorem projednávali vhodný termín k nahrání rozhovoru.

Výběr narátorů jsem přizpůsobil aktivní činnosti ve fotbalovém prostředí v 90. letech 20. století, popřípadě účasti na evropském šampionátu v roce 1996. Podstatné v tomto výběru bylo, aby byli ideálně rovnoměrně zahrnuti aktivní fotbalisté a odborníci vyskytující se mimo hrací plochu. Toto hledisko se mi podařilo téměř přesně splnit, když mezi narátory bylo osm bývalých vrcholových fotbalistů a šest fotbalových odborníků. Z celkového počtu narátorů bylo celkem 11 z nich v Anglii během šampionátu a tři tam neodcestovali. Věk ani vzdělání narátorů nebyly jako kritérium zásadní, nicméně všichni byli narozeni před rokem 1975, tudíž zažili období tzv. normalizace během svého dospívání a období po roce 1989 již trávili v dospělém věku, což bylo zajímavé pro srovnání. Ukončené vzdělání bylo u narátorů rozdílné, někteří zanechali studia po maturitě, někteří mají doktorský titul. Během rozhovorů jsem sledoval lingvistickou obratnost a snažil se ji reprodukovat k dosažené úrovni vzdělání, sečtělosti a všeobecného rozhledu, což ale často vedlo k tomu, že jsem přisuzoval konkrétní význam výpovědi k „jazyku povolání“ vedoucímu k žargonu či specifické mluvě typické v prostředí, jemuž se výzkum věnoval.⁸

1.3 Etika výzkumu

Během svého výzkumu metodou orální historie jsem se snažil dodržovat etické zásady. Tyto etické zásady jsou hlavními pilíři orální historie, která se řídí regulami nastavenými Mezinárodní asociací orální historie a Americkou antropologickou asociací.⁹ V českém prostředí se z hlediska legislativy považuje orální historie za problematickou vzhledem k přístupu ke zpracovávání tzv. osobních a citlivých údajů, jež reguluje zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, navazující na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.¹⁰ Etický kodex vytváří Česká asociace orální historie,¹¹ dodržující již zmíněný zákon a dále se opírající o zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.¹² V souladu s těmito požadovanými zásadami jsem narátory seznámil s účely a cíli výzkumu,

⁸ Mücke; Vaněk, *Třetí strana trojúhelníku*, pp. 199-200.

⁹ International Oral History Association (IOHA); American Anthropology Association (AAA). Tamtéž, pp. 228–229.

¹⁰ ZOOÚ. Tamtéž, p. 239.

¹¹ Czech Oral History Association (COHA).

¹² GDPR. Jiří Hlaváček 'Etický kodex České asociace orální historie' in *Česká asociace orální historie*, [Microsoft Word - Eticky_kodex_COHA_2019](#) (24.9.2019), accessed 11. 12. 2021, p. 7.

jeho průběhem, plánovaným výstupem, možnostmi jeho využití, způsobem uložení a použití nahraných rozhovorů. Během plánování rozhovorů jsem je také upozornil na nutnost vyplnění Informovaného souhlasu ke zpracování a zpřístupnění osobních údajů, kde potvrdili předešlé zásady. Prostřednictvím oficiálního účelu práce, ale taktéž z lidského hlediska jsem se snažil získat důvěru narátorů, kteří mě až na výjimky vůbec neznali. Z vyplnění a podepsání Informovaných souhlasů odvozuji, že jsem pro ně byl dostatečně důvěryhodným, abych získané informace z jejich výpovědí nezneužil. Nestalo se, že by některý z narátorů požadoval anonymizaci svou či osob zmíněných v rozhovoru. Občas se během rozhovoru narátor vyslovil, ať to, co řekl, raději dám pryč. Jen dva narátoři uvedli, že by chtěli autorizaci přepisu před publikací, a další mě požádal, jestli by si pak mohl práci přečíst. Je nutné dodat, že někdy bylo nutné narátory navigovat k vyplnění příslušných částí v Informovaném souhlasu. V některých případech se důvěra narátorů projevila při prvním vzájemném setkání na formě oslovování. Na pozvolný přechod narátorů na tykání jsem pohlížel jako na nedostatek respektu vůči mé osobě. Následně mi nepřišlo vhodné, abych bez jakékoli nabídky od narátora přecházel do této formy oslovování po jeho vzoru. Výjimku pak tvořilo pár narátorů, se kterými jsem si již tykal před rozhovorem.

1.4 Kontaktování narátorů a příprava rozhovorů

Když jsem se dostal do fáze samotného kontaktování narátorů, bylo někdy náročné se jim vůbec dovolat. Někteří byli natolik slušní, že zavolali nazpět, ale ve všech případech poté, co byli narátoři poprvé osloveni a byl jim představen výzkum, reagovali kladně, s ochotou se na výzkumu podílet. Až posléze jsem začal při skutečném setkání zjišťovat, že spíše bývalí fotbalisté z řad narátorů zvyklí na veřejné vystupování očekávají rozhovor, kdy se od nich očekává stručná a výstižná odpověď, a nikoli uvědomělé vyprávění, viz: *„To jsou složité otázky na to odpovědět jednou nebo dvěma větama.“*¹³ S touto zkušeností jsem nejen jim, ale pro jistotu všem dalším narátorům vysvětloval cíle orálního výzkumu a neomezené hranice vyprávění. Nástrahou bylo následné domlouvání si termínu rozhovoru. Snahou bylo najít vhodný termín a místo již během úvodního telefonátu. Komplikovanější bylo, když se během hovoru nepodařilo s narátorem najít vhodný termín. Celý proces se pak natahoval, občas i na několik týdnů. Časově náročná byla také domluva prostřednictvím e-mailu, protože jsem byl závislý na narátorově aktivitě a možnosti, že přijatý e-mail přehledně nebo na něj zapomene. V těchto případech jsem musel po určité době hledat příčinu nepřijaté zpětné reakce. V případě narátorů–

¹³ Rozhovor vedený s Petrem Koubou, 11. 8. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

reportérů byl celý proces časově náročnější, protože jsem byl několikrát odkázán na další, „vhodnější“ osobu, kdy se čekání ve výsledku vyplatilo. Nakonec až na jednu odchylku se se všemi narátory rozhovor podařilo domluvit.

Během přípravy na rozhovory jsem se snažil získat co nejvíce informací o daném narátorovi, abych si mohl vytvořit tematické okruhy pro následný rozhovor s ním. U veřejně známých osob to bylo snazší, jelikož bylo možné nalézt dostatek informací a případně je pak porovnat. U narátorů, u kterých nebylo takové množství dohledatelných informací, byla příprava na strukturovaný rozhovor náročnější a dohledané informace nebylo často možné s ničím porovnat. Přípravu také zahrnovalo studium historie zkoumaného období, obeznámení se s místem působení narátorů, s pracovními termíny oboru a se žargonem souvisejícím s tématem.¹⁴ To mi částečně zajistilo dlouhodobé působení v tomto prostoru.

1.5 Průběh rozhovorů a zpracování nahrávek

Před začátkem rozhovoru byl narátor seznámen s etickými zásadami výzkumu, byl mu předložen Informovaný souhlas ke zpracování a zpřístupnění osobních údajů a po seznámení s ním byl požádán o jeho vyplnění a podpis. Následně jsem se zeptal, jestli mohu nahrávat, a po kladné odpovědi všech narátorů jsem začal s nahráváním. Rozhovor jsem vždy začínal žádostí, zdali by mohli narátoři začít biografickým úvodem, léty dospívání, studiem a porovnáním doby před a po roce 1989. Posléze jsem se přesunul k vlastnímu tématu výzkumu. Touto neformální otázkou jsem se snažil docílit uvolnění narátorů. Během skutečné realizace polostrukturovaných rozhovorů není vždy možné striktně postupovat dle připravených okruhů, výhodou však je určitá míra flexibility pro obě strany, která umožňuje narátorovi odbočit ze zajetých kolejí prvotního tématu a volně rozvíjet své myšlenky a tazateli na druhou stranu zase své dotazy rozvádět.¹⁵ Rozhovory probíhaly mnohdy s dobře naladěnými narátory a v pozitivní atmosféře. Všechny rozhovory byly zpravidla neformální, narátoři se při nich snažili být otevření a odpovídat na všechny dotazy. Občas se zdálo, že k choulostivějším dotazům nemají bližší informace, viz dotaz na téma stinné stránky fotbalu v 90. letech: „*Takhle, my jsme tohleto jako hráči moc neřešili. Ano, pokud to bylo někde moc okatý, tak to člověk nějak vnímal, ale co s tím může jakoby člověk udělat?*“¹⁶ Pak jsem se ale setkal s daleko otevřenějšími názory: „... *bylo to takový nekalý, řekl bych, že to nebylo moc čistý prostředí, že se tam motalo hodně,*

¹⁴ Mücke; Vaněk, *Třetí strana trojúhelníku*, pp. 153-154.

¹⁵ Hendl, *Kvalitativní výzkum*, p. 174.

¹⁶ Rozhovor vedený s Václavem Němečkem, 22. 6. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

*jako řekl bych, čistech peněz, hotovejch peněz jo... že třeba si pamatuju, že k nám přišel třeba po zápase, tenkrát nás chtěl koupit, nějakej Komňacký a např. po zápase s Olomoucí nám přines najednou v kufru těch 200 000 a řekl: rozdělte si to, vyhráli jste... a dal nám tam 200 000 jako pro mužstvo...*¹⁷ Do odpovědí jsem narátory netlačil, viz strukturovaný rozhovor, a ponechal jsem jim volnost ve vyprávění. Podobně jsem přistupoval i v případě, když se narátoři odchýlili od tématu, jelikož povětšinou opět navázali na původní téma. V případě, že nenavázali, nepřerušoval jsem je. Člověk nemůže nikdy vědět, kam se narátor se svou výpovědí dostane a co zajímavého vypoví.

V případě, že byl někdo zpočátku nervózní, mě nevyjímaje, nervozita či roztěkanost se v průběhu nahrávání vždy rozplynula. Někdy jsem byl překvapen, o jak příjemné a sympatické osoby se jedná a naopak. Rozhovory nebyly výrazně narušovány, když došlo k nějakému vyrušení, následně jsme společně s narátorem opět navázali na původní téma. Ačkoli byli narátoři někdy tlačeni časem, ani jednou je to neomezilo ve výpovědi, kdy leckdy zapomněli, že vůbec někam spěchají. Někteří byli dokonce překvapeni, jak dlouho rozhovor probíhal, například: „*Ty jo, to jsem kecal 41 minut?*“¹⁸ Nebo naopak přišlo ujištění po dvouhodinovém rozhovoru: „*Já jsem řekl toho hodně schválně, protože pak se z toho líp vybírá...*“¹⁹ V závěru rozhovoru jsem narátorům poděkoval a ukončil nahrávání. Přibližně u poloviny narátorů mi byla před rozloučením nabídnuta podpora s případným dovysvětlením nebo pomoc s pozdějšími dotazy. S každým dalším životní vyprávěním jsem si upravoval otázky pro rozhovory další, jelikož jsem se postupem času více utvrzoval v tom, co z témat by bylo vhodné prohloubit vzhledem k výzkumu. Základním nosným skeletem však zůstávaly pevné otázky, sloužící k analýze a interpretaci událostí a procesů zkoumané problematiky, a vzhledem k narátorům a jejich odlišným životním osudům se měnilo jen pořadí, v jakém jsem se na ně ptal.

Po setkáních s narátory jsem obvykle do dvou dnů vyplňoval záznamový arch o rozhovoru. Přepis kondenzovaných rozhovorů jsem dělal s jistým odstupem a připomínal jsem si skutečnosti rozhovoru. Postupně jsem rozhovory přestal přepisovat slovo od slova, ale zaměřil jsem se na významnější části. Nicméně čas věnovaný přepisům mi následně usnadnil

¹⁷ Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 21. 4. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁸ Rozhovor vedený s Vladimírem Topičem, 16. 7. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁹ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

práci a orientaci v nahraných rozhovorech. U citací jsem vypustil opakující se slova a výplňové výrazy tak, abych zároveň ponechal význam narátorovy výpovědi.

1.6 Místa rozhovorů

Místa rozhovorů jsem přizpůsobil pohodlí narátorů s drobnou prosbou o klidnější prostory, které by nenarušovaly nahrávku. Po kontrole nahraného materiálu na nahrávacím zařízení jsem byl sám až leckdy překvapen, co vše dokáže nahrávku ovlivnit. Narátoři z větší míry dávali přednost prostorům, které dobře znají, ať už to bylo domácí prostředí (čtyři narátoři) nebo pracovní prostředí či blízké okolí (šest narátorů). Se zbylými čtyřmi narátory se rozhovory konaly buďto v nákupním centru (dva narátoři), restauraci (jeden narátor), anebo na otevřeném náměstí (jeden narátor). Nejvíce vyhovujícími nahrávacími prostory byly domácnosti narátorů, kde kromě výjimečného vstupu ostatních rodinných příslušníků domácnosti se jednalo o klidné prostředí. Jeden z rozhovorů byl nahráván online kvůli přísným karanténním podmínkám panujícím v Irsku, kde jsem pobýval. Vlastní vinou jsem uskutečněnou nahrávku neuložil včas a bylo ji nutné nahrávat skrze mobilní telefon a posléze vkládat na úložný disk tak, aby nahrávka zůstala zachována.

Pracovní prostředí narátorů, ve kterém jsem nahrával rozhovory, bylo taktéž velice přívětivé, nicméně ani zde se nedalo zabránit občasným vyrušením ze strany kolegů, osobních telefonátů a dalších pracovníků či kolemjdoucích. Během těchto rozhovorů zároveň došlo k dalšímu mému pochybení, když mě zradilo nahrávací zařízení, které, z nějakého mě neznámého důvodu, rozhovor přestalo nahrávat. Jelikož jsem si této skutečnosti všiml až po rozhovoru, požádal jsem narátora, jestli bychom mohli rozhovor nahrát znovu. Narátor souhlasil, a tak nebyl žádný problém smluvit si rozhovor o pár týdnů později, aby zde byl odstup od prvního rozhovoru. Počínaje tímto rozhovorem jsem již během následujících rozhovorů vždy průběžně kontroloval nahrávací zařízení, o čemž jsem předem informoval narátory. Při těchto rozhovorech byly dva rozhovory nahrávány v rušnějším prostředí. První z nich v otevřené restauraci uvnitř pražského sídliště. Nicméně výsledná nahrávka nebyla významně narušena. Druhý byl nahráván v bistro, kde byl rozhovor občas narušen hlučným kávovarem a taktéž dalšími hosty bistra. Výpověď narátora bylo z nahrávky náročnější rozpoznat.

Třetí rozhovor nahráváný v prostředí cizím pro narátory byl nejnáročnější. Problémem byly krom okolních rušivých elementů také povětrnostní podmínky, kdy jsem s jedním narátorem nahrával v otevřeném prostoru rozlehlého náměstí. Tato nahrávka byla v některých sekvencích opravdu špatně rozpoznatelná. Celkové hodnocení pořízených nahrávek

z rozhovorů je kladné, protože nakonec v téměř všech případech, krom jediné již zmíněné poškozené nahrávky, bylo možné si rozhovory zpětně znovu bez větších potíží poslechnout.

1.7 Délka rozhovorů

Rozsah nahrávek byl markantní, zatímco nejkratší rozhovor trval něco málo přes půl hodiny, ten nejdelší téměř dvě a čtvrt hodiny. Průměr nahrávacího času na rozhovor činil přibližně hodinu a čtvrt a celkem bylo nahráno skoro 21 a půl hodiny záznamu. Ačkoli časové rozdíly mezi nahrávkami jsou značné, nemohu tvrdit, že by kratší rozhovory měly nižší výpovědní hodnotu a delší rozhovory naopak vyšší. Z mého pohledu jsem se setkal s narátory stručnějšími a podrobnějšími, ale co se týče vystižení podstaty tematických okruhů, tolik se nelišily. Jakmile někteří, spíše stručnější narátoři doznali, že mohou vyprávět bez časového limitu, bylo zřetelné, že si dávají na výpovědi záležet. Pochopitelně jsem se také setkal s heslovitými odpověďmi typu: „... *od té doby bylo tolik věcí, že už si to ani nepamatuju...*“²⁰ Přesto jsem se snažil využít každý nahraný rozhovor, jelikož každý byl svým způsobem výjimečný.

1.8 Narátoři

Během rozhovorů byly otázky upravovány dle zkušeností narátorů a taktéž v závislosti na průběhu jednotlivých sezení. Pravdivost sdílených informací při použití metody orální historie je však jen pomyslná, jelikož jsou nám představovány z pohledu narátora tak, jak se staly, vzhledem k faktu, že je nám od dětství předkládán názor, že nemáme lhát, ale říkat jen pravdu.²¹ Takovými výroky, které považujeme za pravdivé, jsou i různé výroky, názory či přesvědčení. To se mění během dospívání, kdy začínáme chápat, že pravda není jenom jedna jediná, nýbrž že každá živá bytost má svůj specifický pohled na pravdu, jež může být rámcově ohraničena, nicméně může být také relativní. V našem prostředí je možné pracovat s pravdou objektivní čili nezávislou na okolních faktorech a pravdou subjektivní. Občas informace, které považujeme za smyšlené, z pohledu narátora smyšlené nejsou, ale myšlenkovým procesem živé paměti jsou zformulované do zřejmých faktů, kterými si narátoři utvářejí vlastní pravdu.²²

Představím teď postupně ve stručnosti narátory v pořadí, v jakém jsem s nimi mluvil. Podrobnosti o rozhovorech a narátorech je možné vyčíst ze záznamů o rozhovorech. Prvním narátorem, který posléze plnil roli gatekeepera, byl pan Vladimír Šmicer, kterého osobně znám.

²⁰ Rozhovor vedený s Danielem Šmejkaem, 16. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²¹ Tomáš Akvinský, *O pravdě: O myslí* (Praha, 2003), p. 85.

²² Jean-Claude Kaufmann, *Chápající rozhovor* (Praha, 2010), p. 74.

Pan Šmicer je vicemistr Evropy z roku 1996, vítěz Ligy mistrů UEFA, bývalý český fotbalový reprezentant, který v současné době glosuje fotbalové dění jako televizní komentátor, podniká a je předsedou výboru pražského klubu SK Dolní Chabry. Fotbal hrál na profesionální úrovni v České republice, Anglii a Francii. Dále je také členem týmu Real TOP Praha, v jehož dresu se zúčastňuje charitativních akcí a zápasů. Rozhovor probíhal nadvakrát 21. dubna a 6. června 2020 v narátorově soukromém domě v Praze. Následně po druhém rozhovoru mi narátor zprostředkoval kontakty na pana Pavla Kuku a také pana Patrika Bergera.

S panem Kukou se mi taktéž podařilo sjednat dva rozhovory, které byly nahrávány 21. října a 17. prosince 2020 v kanceláři narátora, v sídle firmy ISM Pavla Pasky v Praze. Zde narátor pracuje jako fotbalový manažer a zároveň zastává post generálního ředitele. Pan Kuka je také vicemistr Evropy z roku 1996, bývalý český fotbalový reprezentant, který hrál fotbal na profesionální úrovni v České republice a Německu. Je také spoluzakladatelem fotbalového magazínu Hattrick. Narátora jsem se v závěru prvního rozhovoru zeptal, jestli by bylo možné sjednat rozhovor i s panem Paskou, kterého jsem také v kancelářích potkal. Narátor reagoval, že pan Paska rozhovory moc neposkytuje, ale že se ještě zeptá. Při dalším rozhovoru mi potencionální zprostředkování nepotvrdil. Po druhém rozhovoru mě narátor z důvodu časové tísně téměř okamžitě po ukončení nahrávání vyprovodil. O narátorově časové tísně jsem však věděl již před rozhovorem, i přesto mi ještě před odchodem nabídl další podporu při výzkumu.

Rozhovor s vicemistrem Evropy z roku 1996 a dalším bývalým českým fotbalovým reprezentantem panem Patrikem Bergerem se i přes četné telefonáty a větší množství zpráv nakonec nahrát nepodařilo, ačkoli jsme byli domluveni na pevném dni, kdy se tento rozhovor uskuteční. Pan Berger v daný den však nebyl k sehnání a poté, co se opakovaly tyto předběžné domluvy bez nahrání rozhovoru, jsem po několika měsících trpělivosti své snažení s narátorem vzdal.

Dalším narátorem, kterého se mi podařilo získat ke svému výzkumu, byl pan Peter O'Connell. Jedná se o irského novináře, spisovatele, bývalého trenéra mládežnického gaelského týmu Clara county FC a vysokoškolského pedagoga. S narátorem jsem nahrával rozhovor 23. března 2021 a jako s jediným v distanční formě prostřednictvím programu MS Teams v Irsku, kde jsem trávil studijní pobyt skrze program Erasmus. Vzhledem k protiepidemickým opatřením jsem nahrával z pronajatého bytu s narátorem, který nahrával z prostředí svého bytu v Limericku. Rozhovor, na rozdíl od ostatních, probíhal v anglickém jazyce. Ačkoli jsem s narátorem posléze projednával možnost zprostředkování dvou

potencionálních kontaktů, tak i přes mé stálé dotazování směřující k domluvě narátora s těmito příslibenými kontakty nakonec k úspěšnému sjednání rozhovorů nedošlo.

Po návratu z Irska jsem opět oslovil svého gatekeepera pan Šmicera se žádostí o pomoc se zprostředkováním dalších potencionálních rozhovorů. Pan Šmicer byl opět velice ochotný a předjednal mi rozhovor s panem Václavem Němečkem, se kterým jsem si poté sjednal termín schůzky. Pan Němeček je dalším ze skupiny narátorů, který je vicemistrem Evropy z roku 1996 a taktéž bývalým českým fotbalovým reprezentantem. Fotbal hrál na profesionální úrovni v České republice, Francii, Švýcarsku a Číně. V současné době dělá hráčského agenta a podniká. Rozhovor probíhal 22. června 2021 v prostředí soukromého domu narátora v Mratíně. Po rozhovoru jsem byl vyprovozen vcelku rychle, nicméně nikoli nevhodným způsobem.

Se získáním dalšího kontaktu na potencionálního narátora jsem se tentokrát rozhodl využít nabídnuté spolupráce, kterou mi přislíbil pan Kuka. Po telefonickém hovoru se mi pan Kuka zavázal, že předjedná rozhovor s panem Petrem Koubou. Pan Kouba je dalším z vicemistrů Evropy z roku 1996 a bývalý český fotbalový reprezentant hrající fotbal na profesionální úrovni v České republice, Španělsku a Německu. V současné době působí ve funkci trenéra brankářů při Fotbalové asociaci České republiky v Praze. Zároveň je také členem týmu Real TOP Praha. Ačkoli jsem se musel panu Kukovi dvakrát připomenout s kontaktováním pana Kouby, nakonec rozhovor s panem Koubou předjednal. Poté jsem se již na pevném termínu rozhovoru s panem Koubou domluvil osobně. Rozhovor musel být nakonec nahráván nadvakrát, protože první rozhovor konaný 29. června 2021 překazilo smazání nahrávky během rozhovoru. Další termín jsme si společně s narátorem naplánovali na 11. srpna 2021 a toto nahrávání již proběhlo bez výrazných obtíží v kanceláři narátora v sídle FAČR.

Kontakt na dalšího narátora mi byl zprostředkován mým vedoucím práce, panem docentem Mückem. Ten mi doporučil svého známého, dlouholetého fotbalového fanouška fotbalového klubu AC Sparta Praha a účastníka mistrovství Evropy z roku 1996 z pozice fanouška pana Vladimíra Topiče. Pan Topič se v dnešní době věnuje gastronomii a je vedoucím v pražské restauraci Oryx. Poté, co mi pan docent Mücke sdělil, že je rozhovor domluven, požádal jsem ho o stručný životopis, abych si mohl vytvořit strukturovaný rozhovor. Poté jsem si s panem Topičem domluvil termín rozhovoru, který jsme stanovili na 16. července 2021. V tento den rozhovor i proběhl, a to v pracovním prostředí narátora, v restauraci Oryx.

Dalšího potencionálního narátora mi připomněla moje mamka, která mi následně zprostředkovala kontakt na pana Daniela Šmejkalu, jenž mě vedl z pozice trenéra ve starší přípravce Bohemians Praha v roce 2005. Jedná se o bývalého českého fotbalového reprezentanta a současného trenéra druholigového fotbalového týmu 1. SK Prostějov. Fotbal hrál na profesionální úrovni v České republice a Německu. Poté, co jsem pana Šmejkalu kontaktoval navíc se snahou se mu připomenout, podařilo se mi předjednat si s ním rozhovor. Ten jsme nakonec po neshodě na místě nahrávání uskutečnili 16. srpna 2021 před kostelem Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad. Po rozhovoru byl narátor natolik ochotný, že mi přislíbil a později i zaslal kontakty na další potencionální narátory, jmenovitě na pány Radka Bejbla, Luboše Kozla a Jana Suchopárka.

Prvním z těchto narátorů, se kterým se mi podařilo sjednat si rozhovor, byl pan Jan Suchopárek. Jedná se o dalšího z vicemistrů Evropy z roku 1996, bývalého českého fotbalového reprezentanta, hrajícího fotbal na profesionální úrovni v České republice, Německu a Francii. V současné době je trenérem české fotbalové reprezentace do 21 let a také členem týmu Real TOP Praha. Rozhovor proběhl 29. září 2021 v kanceláři narátora v sídle FAČR v Praze. Po vůbec nejdelším nahraném rozhovoru mi narátor nabídl další možnou spolupráci, pokud budu mít zájem.

Při svém dalším rozhovoru jsem zúročil další známost ve svém okolí, když jsem oslovil svého bývalého středoškolského učitele, se kterým nyní ve škole sdílím školní kabinet. Tím narátorem byl pan Vlastimil Kaiser, pracující v současné době jako středoškolský pedagog, fotbalový komentátor, sportovní publicista a dlouholetý fotbalový fanoušek. Rozhovor byl nahrán 13. října 2021 ve společném kabinetě na SPŠS Dušní v Praze. Rozhovor byl překvapivě kratší, než jsem čekal, jelikož znám narátora jako velice komunikativního člověka, nicméně jak sám narátor řekl: *„Já si myslím, že to hlavní jsem řekl, řekl jsem toho hodně, tím nechci říct, že už neřeknu ani slovo, ale nenapadá mě nic, co bych já dodal za sebe. Všechno, co jsem mohl říct, tak jsem se snažil poctivě, bez jakéhokoliv zamlžování a zamlčování říct...“*²³ což i sám mohu potvrdit.

Následoval rozhovor s panem Lubošem Kozlem, dalším z narátorů, kteří mi byli zprostředkováni panem Danielem Šmejkalem. Pan Kozel je bývalý český fotbalový reprezentant, který dnes působí ve funkci trenéra prvoligového fotbalového klubu FC Slovan

²³ Rozhovor vedený s Vlastimilem Kaiserem, 13. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Liberec. Fotbal hrál na profesionální úrovni v České republice a Maďarsku a je členem týmu Real TOP Praha. Rozhovor probíhal 14. října 2021 v Centru Černý most v kavárně Starbucks, což nám po předchozí domluvě s narátorem připadlo jako příhodné místo vzhledem k jeho pozdějšímu návratu do Liberce. Jednalo se o nejkratší ze všech rozhovorů, během kterého mi narátor začal samovolně tykat, což mi trochu zkazilo sympatický dojem, kterým na mě do té doby působil. To nicméně nijak neovlivnilo můj objektivní nadhled a rozhovor byl zdárně dokončen. Narátor nakonec neudělil souhlas s autorizováním přepisu, tudíž žádná z jeho výpovědí není v práci zveřejněna.

Posledním ze tří narátorů zprostředkovaných panem Šmejkalem byl pan Radek Bejbl. Osoba, kterou znám od vidění, jelikož s jeho synem jsem hrál fotbal v mládežnických kategoriích v FC Střížkov. Pan Bejbl je dalším ze skupiny vicemistrů Evropy z roku 1996, bývalý český fotbalový reprezentant a současný trenér české fotbalové reprezentace do 18 let. Fotbal hrál na profesionální úrovni v České republice, Španělsku, Francii a Rakousku a taktéž jako někteří další narátoři vyzpovídání během mého výzkumu je členem týmu Real TOP Praha. Rozhovor s panem Bejblem proběhl 25. října 2021 v bistru Moje kredenc poblíž sídla FAČR, kde má narátor svou kancelář. Po setkání s narátorem jsem byl příjemně překvapen, jak rozdílně působí v telefonu během hovoru a jak ve skutečnosti. Ačkoli mi podobně jako pan Kozel začal během rozhovoru samovolně tykat, nebral jsem na to již příliš zřetel, možná právě po předchozí zkušenosti s panem Kozlem. Po ukončení nahrávání mi podobně jako někteří další narátoři nabídl pan Bejbl spolupráci, kdybych potřeboval s něčím pomoci nebo něco dovysvětlit.

Původ zprostředkování rozhovorů s následujícími třemi narátory, které ještě zmíním, pochází z konverzace s kolegyní z oboru Terezou Schambergerovou během společné cesty na blokový kurz v Žinkovech. Její pomoc spočívala v domluvě s kolegy z partnerské internetové stránky isport.blesk.cz při hledání profesionálních narátorů z řad redaktorů. Po sérii odkazování jednotlivých členů redakce mi byly doporučeny dvě osoby zabývající se fotbalem v mnou zkoumaném období. Těmito narátory byli pánové Stanislav Hrabě a Pavel Procházka. Posléze byla ve hře i osobnost Jaromíra Bosáka, ale u něj jsem si nedělal přílišné naděje na úspěch vzhledem k jeho pracovnímu vytížení.

Prvním z těchto narátorů, se kterým jsem se domluvil na rozhovoru, byl pan Stanislav Hrabě. Ten pracoval jako redaktor a později šéfredaktor v týdeníku Gól, vedl měsíčník Fotbal, působil ve fotbalovém oddělení deníku Sport, je také spisovatelem a zúčastnil se čtyř světových a pěti evropských fotbalových šampionátů. Jako zástupce České republiky hlasuje v anketách Zlatý míč francouzského časopisu France Football, Best Player UEFA německého Kicker

a Golden Boy italského Tuttosport. Je stále veden ve FAČR jako předseda Komise pro historii a statistiku. Rozhovor se konal 25. října 2021 v OC Atrium Flora. Rozhovor byl velice plodný a opět mi byla po jeho ukončení narátorem nabídnuta další podpora při výzkumu.

Rozhovor jsem si domluvil i s panem Pavlem Procházkou. Pan Procházka je dlouholetý zástupce šéfredaktora deníku Sport, účastník několikerych olympijských her a fotbalových mistrovství světa a Evropy. Pracoval také v pozici šéfredaktora pražského deníku 24 hodin a fotbalového magazínu Hattrick a je spisovatelem. Rozhovor byl s narátorem pořízen 3. listopadu 2021 v restauraci Kobyla v Praze. Podobně jako předchozí rozhovor s panem Hrabětem byl velice přínosný a také z narátorovy strany mi byla nabídnuta podpora, kdybych projevil zájem. Narátor na druhou stranu vyslovil zájem o zaslání mé dokončené práce, což mě povzbudilo.

Nakonec, ačkoli jsem to neočekával, se mi podařilo domluvit setkání s panem Jaromírem Bosákem. Jedná se o sportovního komentátora, novináře, vysokoškolského pedagoga, amatérského fotbalistu, který je taktéž členem týmu Real TOP Praha. Rozhovor byl pořízen 12. listopadu 2021 v narátorově soukromém domě v Šestajovicích. Ačkoli domluva byla s narátorem jasná, nakonec jsme se spolu minuli o půlhodiny. Jednalo se o další bezesporu velice zajímavý rozhovor. Dobrý dojem kazil fakt, že ačkoli jsem očkovaný, musel jsem celou dobu rozhovoru trávit s nasazeným respirátorem, přestože jak narátor, tak jeho manželka toto opatření nedodržovali. Přišlo mi to nevhodné, nicméně respektoval jsem zásady shrnuté heslem: *čí dům, toho pravidla*. Lepší dojem jsem získal až po nahrání rozhovoru, kdy mi i pan Bosák nabídl podporu při mém výzkumu, což jsem obdobně jako v předchozích případech ocenil.

1.9 Vzpomínky jako historický pramen

Charakteristika výzkumu fotbalového prostředí v 90. letech byla mými narátory pojata ve smyslu dvou základních pamětních kategorií. Jejich vzpomínky byly selektovány s důrazem na kolektivní paměť. Ta byla podmíněna sociálním rozměrem lidského vzpomínání na veskrze negativní hodnocení období před rokem 1989 a následnou změnu poměrů v divokém období 90. let. Vzpomínky byly leckdy podmíněné původem dotazu, kdy se nabízelo obecné srovnání, například: *„...pak se stalo, že další rok jsem jel třeba do Francie. Tam jsem viděl ty velký rozdíly, jednak v těch možnostech, co si můžete koupit, co si můžete dovolit. Je to o určitý volnosti a určitým, jakože tam vidíte černochoy, trošku více extravagance, jo a ten světě se*

*najednou jinak otevře, což v té České republice nebylo.*²⁴ Vzhledem k proměňujícím se postojům v nahlížení na minulost z dnešního pohledu, i z pohledu minulého, je paměť náchylná k přizpůsobování se společenským skupinám a názorům. Na druhou stranu, vzhledem ke specifickým vzpomínkám se významně projevovala také individuální paměť. Během procesu vzpomínání se narátoři upínali na individuální vyjádření vlastních zkušeností, potažmo podmíněné paměti nejrůznějších skupin, jako fotbalového klubu, rodiny, reprezentace, národa a dalších.²⁵ To pak mohlo vypadat například takto: „*Tim, že můj otec byl fotbalista a naše rodina byla sportovní, včetně mého bratra, tak v podstatě hrál prim u nás v rodině fotbal a tomu se přizpůsobila i v uvozovkách moje máma, která v podstatě vytvářela to zázemí pro to v té době.*“²⁶

Ačkoli je paměť z hlediska jedinců považována za konstantní a pevně uspořádaný soubor myšlenek, je tomu právě naopak. Paměť si utváří fond na základě získávání pozdějších informací, které ovlivňují vzpomínky do podoby, ve které nám dávají větší smysl. Vzpomínky jsou navíc podrobeny procesu stárnutí, který za předpokladu, že se člověk nevěnuje cvičením k uchování dílčích vzpomínek, dokáže reprodukovat zkušenosti ve zkráceném pohledu.²⁷ Vzpomínky mohou také vyprchat z důvodů, že nejsou společností akceptovány a dále předávány. Na druhou stranu v paměti zůstávají vzpomínky, které jsou často opakovány a mají své opodstatnění. Přednost v tomto směru dostává vyprávění spíše kvalitativní než kvantitativní.²⁸ Narátořům, z mého pohledu, leckdy ve vzpomínání pomáhal prostor, ve kterém byl rozhovor nahráván. Obrazové vjemy, narážky nebo osoby mohou navodit vzpomínku, ke které by vůbec nemuselo dojít za odlišné konstelace věcí. Orální historie v tomto smyslu je významnou metodou k uchování a rozvíjení zkušeností s historickým obdobím. V procesu uchování a opakování vzpomínek, jsou zajímavé projekty, jako je například projekt *Sto studentských revolucí*,²⁹ který mapuje s odstupem doby pohled přímých účastníků. Takové výzkumy nám pomáhají se orientovat v historickém rozvoji paměti a náhledu do dané problematiky, což je jedním ze smyslů orálně-historické práce.

²⁴ Rozhovor vedený s Janem Suchopárkem, 29. 9. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁵ Mücke; Vaněk, *Třetí strana trojúhelníku*, pp. 124-127.

²⁶ Rozhovor vedený s Pavlem Kukou, 29. 10. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁷ Mücke; Vaněk, *Třetí strana trojúhelníku*, p. 129.

²⁸ Tamtéž, p. 134.

²⁹ Milan Otáhal; Miroslav Vaněk, *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu-životopisná vyprávění* (Praha, 1999); Miroslav Vaněk a kol., *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu-životopisná vyprávění* (Praha, 2019).

2. Analýza

Během rozhovorů byla s narátory probírána témata, která měla z jejich pohledu dokreslit zkoumanou problematiku. Tyto okruhy rozvíjejí a doplňují analytickou část této práce. Otázky měly prohloubit situaci, v jaké se nacházelo české i zahraniční fotbalové prostředí na začátku 90. let, po tzv. sametové revoluci a rozpadu Sovětského svazu. Dále měly prohloubit pohled na obecné události, které narátory ovlivňovaly v této době. Důraz byl také kladen na jednotlivé evropské a světové fotbalové šampionáty konající se v tomto desetiletí.

2.1 Fotbal v 90. letech v mezinárodním měřítku

Fotbal je v globálním měřítku velmi zajímavý sociální fenomén, který se často dotýká ostatních aspektů společnosti. Z původně rekreační činnosti se tento sport transformoval do role významného hybatele v dalších oblastech společenského života. Jeho význam se dotýká politiky, ekonomiky, mezilidských i rodinných vztahů.³⁰ Historik práce a sportu Tony Mason napsal o fotbale, že: „často přispívá k pocitu identity jednotlivce se skupinou nebo ke kolektivu nebo k příslušnosti ke skupině. Může to být okres, vesnice, město nebo kraj. Může to být třída, barva nebo země“. Fotbalové kluby nabídly nový způsob zaměření na kolektivní volný čas jak v průmyslových městech, tak i na venkově.³¹ Zkoumaná 90. léta byla obdobím, kdy výrazně vzrostla role fotbalových klubů podporujících sportovní a sociální změny skrze jejich komunitní programy. Kluby byly nuceny řešit sociální problémy spojené zejména s chuligánstvím a rasismem a dále růst ekonomického potenciálu, což vedlo k otázce, do jaké míry kluby stále splňují kritéria sociální odpovědnosti vůči příznivcům a komunitě.³² Britská vláda dokonce označila fotbalové kluby za „politické technologie“, které mohou řešit problémy sociální, vzdělávací, také ve zdravotnictví i spojené s kriminalitou prostřednictvím své podpory.³³ Uvnitř jednotlivých světových fotbalových federací jsou hlavními politickými jednotkami národní fotbalové svazy, starající se o prosperitu tohoto sportu v každé zemi.³⁴

³⁰ Jiří Čeněk; Josef Smolík, ‘Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic’ in Karl Cordell, Konrad Jajecznik, *The transformation of Nationalism in Central and Eastern Europe: Ideas and Structures* (Varšava, 2015), p. 140; důležitost fotbalu v ekonomice uvádí také Robert Gásquez; Vicente Royuela, ‘Is Football an Indicator of Development at the International Level?’ in *Social Indicators Research*, Vol. 117/III (2014), p. 828.

³¹ Adam Brown; Tim Crabbe; Gavin Mellor, ‘English professional football and its communities’ in *International Review of Modern Sociology*, Vol. 32/II (2006), p. 161.

³² Tamtéž, p. 166.

³³ Tamtéž, p. 167.

³⁴ Richard Giulianiotti; Roland Robertson, ‘The globalization of football: a study in the glocalization of the ‘serious life’ in *The British Journal of Sociology*, Vol. 55/IV (2004), p. 548; fungování FIFA v národní politice zmiňuje také Jiří Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní* (Praha, 2009), p. 37.

S rostoucí individualizací ve společnosti jsou mezi příznivci vytvářena společenství bez závazků, ale i blízká společenství k uspokojování občasných potřeb bezpečnosti bez pocitu vzájemné povinnosti.³⁵ Fotbalové komunity nejsou vázány geografii, jsou neprostorové. Lidé do nich stále přicházejí a odcházejí. Jejich členové vnímají ty, kdo tvoří jejich skupinu, i to, jak tuto skupinu vnímají oni i okolí.³⁶

Rozvoj, jímž fotbal procházel v 90. letech, byl značný. Skrze inovaci se více proměňoval přístup hráčů k tomuto sportu. Daleko větší důraz se kladl na výživu, kterou hráči absorbovali. Také se modernizovala technologie údržby fotbalových hřišť a péče o trávník, aby tolik nepohlcoval vodu a nestával se při prudkém dešti bahnitým močálem. Zlepšila se také lékařská a sportovní věda, analýza dat a videozáznamů, ale též i optometrie. Také technologie přispěla k modernizaci fotbalového náčiní a úboru.³⁷ Díky těmto změnám bylo umožněno hrát tento sport ve vyšším tempu než kdy dříve. Záleželo ale hlavně na vedení jednotlivých klubů a jejich ochotě nebo naopak skepsi k zavádění modernizačních postupů do procesu vlastního rozvoje.

2.1.1 FIFA alias fotbal

Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) začala od 80. let významně těžit z prodeje televizních práv na mistrovství světa. Začala fungovat jako firma na pozadí programů rozvoje fotbalu, díky nimž se tato organizace stala nejúčinnější mezinárodní nevládní organizací.³⁸ Rozhodující pozice ve správě FIFA byly od 80. let obsazovány politicky citlivými osobnostmi s globálním politickým přehledem, které se začaly zabývat antirasistickou klauzulí v oficiálních stanovách. To také bylo pravděpodobně jedním z důvodů, kvůli kterým se FIFA nemusela zabývat akcemi mnoha hnutí odporu, které způsobovaly potíže například Mezinárodnímu olympijskému výboru.³⁹ Na druhou stranu se objevily tendence, jež zpochybňovaly přístup FIFA k podnikání a přerozdělování zisků. Přebytky se nerozdělovaly podle velikosti počátečního kapitálu, jako tomu je u akciových společností. FIFA řídila své orgány od 90. let spíše jako družstevní podniky, kde byly dividendy využívány ve prospěch členů a jejich činností. Zároveň udržovala licenční smlouvy s OSN a snažila se organizovat sponzorská a projektová partnerství s iniciativami proti rasismu a dětské práci při výrobě

³⁵ Brown; Crabbe; Mellor, 'English professional football and its communities', pp. 171-172.

³⁶ Tamtéž, p. 173.

³⁷ Michael Moritz, *Leader: Alex Ferguson s Michealem Moritzem* (Brno, 2016), p. 241.

³⁸ Znamé také jako INGO. Na počátku 90. let existovalo něco mezi 500 a 600 takovýchto mezinárodních nevládních organizací. Christiane Eisenberg, 'FIFA 1975-2000: the Business of a Football Development Organisation' in *Football History: International Perspectives / Fußball-Geschichte: Internationale Perspektiven Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 31/I (2006), pp. 55, 64.

³⁹ Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', p. 58.

fotbalových míčů⁴⁰ a dále například financovat kampaň ve spolupráci s Konfederací afrického fotbalu (CAF) a Světovou zdravotnickou organizací (WHO) s názvem „*Vykopněte obrnu z Afriky*“.⁴¹

Pro pochopení fungování FIFA je nutné vědět, že v mezinárodní správě zastává trojí roli:

- 1) Reguluje a tvoří pravidla;
- 2) Získává finanční prostředky prostřednictvím světového poháru a subvencuje národní FA, které dostávají solidární prostředky;
- 3) Dohlíží na trh, protože členství ve FIFA je podmínkou účasti v mezinárodních soutěžích.

Tyto pravomoci jsou výjimečné i pro mezinárodní sportovní řídicí orgány. Vzestup této organizace stojí na institucionální výhodě prvního činitele, který kooperoval s „politizací“ sportu. Mezinárodní sportovní řídicí orgány vyplňovaly regulační vakuum, když vytvářely a dohlížely na mezinárodní soutěže, protože národní správa se těmito záležitostmi nezabývala. Vytvoření nadnárodní správy sportu, kterou reprezentuje FIFA, bylo svým způsobem v rozporu s nacionalistickým řízením. Podřízením se požadavku sportovních organizací na regulační autonomii a rostoucí účast zemí na mezinárodních turnajích dala FIFA prostor k nadnárodní soukromé regulaci (TPR), což leckdy vedlo ke sporům v úloze FIFA v politickém dění jednotlivých členů.⁴²

Nyní přiblížím vývoj marketingových a komerčních výnosů od 80. let, který se na konci 90. let proměnil z mnohamilionové na mnohamiliardovou aféru. Dále zmíním politiku FIFA při získávání finančních prostředků, její správu řízení společností a příjmů, které prošly veřejnou kontrolou. Původně byly sledovány a hlášeny obchodní úspěchy světového šampionátu FIFA.⁴³ Tato soutěž se posléze stala základem expanze FIFA i jejím motorem, avšak byla nutná její efektivní správa. Rozhodujícím faktorem byrokratizace a diverzifikace s rostoucí autonomií FIFA byly příjmy ze světové šampionátu, jejichž přerozdělování podléhalo finančním podmínkám federace. FIFA měla podíl z poháru, který se s postupem času začal lišit. Skládal se z poplatků za předplatné, procent z předběžných zápasů, procent ze zápasů ve finální soutěži

⁴⁰ Pozn. Červená karta dětské práci.

⁴¹ Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', p. 62.

⁴² Borja García, Henk Erik Meier, 'Protecting private transnational authority against public intervention: FIFA's power over national governments' in *Public Administration*, Vol. 93/IV (2015), p. 893.

⁴³ Heidrun Homburg, 'Financing World Football. A Business History of the Fédération Internationale de Football Association (FIFA)' in *Zeitschrift für Unternehmensgeschichte / Journal of Business History*, Vol. 53/1 (2008), p. 33.

a procent z přebytků.⁴⁴ Tyto příjmy měly být rozdělovány mezi pořádající národní fotbalový svaz, zúčastněné národní svazy a FIFA. Změna nastala u světového šampionátu v Mexiku v roce 1986, kdy organizátoři objevili nové způsoby a prostředky prodeje hlavního produktu a kdy se rezerva z potencionálního přebytku výnosů a jejich rozdělení ukázala jako další mechanismus k získávání finančních prostředků. Od roku 1970 stanovily předpisy, že „poplatky za pozemní reklamu“ a „procento náhodných příjmů z komerčního využití závěrečné soutěže“ například ze suvenýrů a oficiálních programů musely být zahrnuty do příjmů, jelikož se jednalo o nedílnou součást akce. Do seznamu byly s postupem času přidány také položky jako zvukový záznam zápasů v roce 1967, televizní záznam, uzavřený televizní okruh, kazeta televize v roce 1971, oficiální film závěrečné soutěže a videokazeta v roce 1984 a placená televize, použití televizních záznamů v elektronických nosičích dat a v multimediálních databázích v roce 1995.⁴⁵ Když FIFA zkoumala skrze společnost pro Mezinárodní sport a volný čas (ISL) finanční bilanci po světovém šampionátu v roce 1994, výdělky televizních společností za prodej televizních práv, nestačila se divit. Funkcionáři ve FIFA si uvědomili, že se světového šampionátu zbavují pod cenou a měli by si účtovat víc, což posléze bylo učiněno skrze sponzory.⁴⁶ Šampionát také proslavilo odhalení dopingu, kterým se prohřešila argentinská legenda Diego Maradona. Ke kontrole, jež po odebrání vzorku krve zjistila požití zakázaného efedrinu, přispěl i český medik Jirí Dvořák, jenž připravil podklady o prohřešku tohoto hráče a fakticky mu tím ukončil reprezentační kariéru. Pro jeho další působení to byl odrazový bod, i díky kterému se později stal šéfem lékařské komise FIFA.⁴⁷

V roce 1984 příslušný odstavec předpisů stanovil, že: „na mistrovství světa FIFA je přísně zakázáno nosit jakoukoli formu reklamy na sportovním oblečení. Ochranná známka výrobce je povolena“. FIFA byla původně založena jako nezisková společnost, která byla z hlediska řízení volnou federací právně nezávislých národních fotbalových svazů.⁴⁸ Od roku 1961 funguje FIFA na čtyřletá finanční období. Od té doby FIFA pracovala na vyvážení příjmů a výdajů, které závisely na jejím hlavním produktu, jímž byl světový pohár. Společně se zřízením generálního úřadu a přijetím plných pravomocí se FIFA přeměnila spíše v ziskovou obchodní firmu, ačkoli byla nucena reinvestovat své zisky do celosvětové propagace fotbalu.⁴⁹ Byl zjednodušen herní

⁴⁴ Tamtéž, pp. 43-44.

⁴⁵ Homburg, 'Financing World Football', pp. 46-49.

⁴⁶ Andrew Jennings, *Faul! tajný svět FIFA: úplatky, zmanipulované volby a skandály s lístky* (Praha, 2007), pp. 55-56.

⁴⁷ Filip Saiver, *Největší fotbalové skandály* (Praha, 2018), pp. 97-98.

⁴⁸ Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 49-51.

⁴⁹ Tamtéž, p. 55.

system, kdy ze skupiny rovnou postupovala jen dvě mužstva. Zároveň každé mužstvo během skupinové fáze odehrálo každý zápas na jiném stadionu, což mělo přispět k atraktivnosti klání.⁵⁰

Tímto se dostávám k představení předpisů zavedených v roce 1984 a poprvé fungujících na světovém šampionátu v Mexiku. Podle článku 32 byly definovány zdroje příjmů skládající se z těchto položek:

- a) výnosy ze vstupenek všech bran;
- b) součet smlouvy o televizi uzavřené FIFA;
- c) součet smlouvy o pozemní reklamě uzavřené FIFA;
- d) odvody z přátelských zápasů podle článku 35 tohoto řádu.

V závěru tohoto článku bylo stanoveno, že tyto položky tvoří celkové příjmy a budou putovat do finančního fondu. Následující články 33 a 34 upřesňovaly použití a rozdělení příjmů, které měly být po odečtení od hrubých příjmů rozděleny v poměru 30 procent pro hostitelský národní fotbalový svaz a 70 procent národním svazům účastnícím se finálové soutěže vzhledem k odehraným zápasům. Skrze povinné odpočty dostaly činnosti a finance FIFA nový základ. Z hrubých příjmů bylo vyčleněno 19 procent na obecné náklady na organizaci a správu FIFA na čtyřleté období. Další jedno procento z celkových příjmů bylo určeno jako příspěvek do fondu sloužícího k rozvoji fotbalu v kontinentálních konfederacích. To ve výsledku znamenalo, že alespoň 20 procent celkových hrubých příjmů bylo vyčleněno pro FIFA jako podpora dalších činností spravovaných prezidentem a obecnou kanceláří FIFA. Pro následující světový pohár v Itálii v roce 1990 byl zvýšen podíl spravovaný obecnou kanceláří na 25 procent. Opět 19 procent připadlo na obecné náklady FIFA na čtyřleté období, jedno procento jako příspěvek do rozvojového fondu bylo nahrazeno pěti procenty, z čehož dvě procenta připadla konfederacím, a poslední procento bylo vyhrazeno zvláštnímu fondu, o jehož použití měl rozhodovat výkonný výbor FIFA. Tato ustanovení platila i pro zbývající světové šampionáty v 90. letech.⁵¹

Jak už bylo řečeno, pád komunismu na přelomu 90. let znamenal vytvoření 16 nových národů, které se následně chtěly připojit k Unii evropských fotbalových asociací (UEFA).⁵² FIFA na toto rozdělení poskytovala rozvojovou pomoc k obnovení sociálního života. Avšak

⁵⁰ Miroslav Bureš; Vojtěch Bureš; Jakub Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98* (Praha, 1998), p. 24.

⁵¹ Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, p. 59.

⁵² Paul Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football: 1974, 1998, and 2002' in *Africa Today*, Vol. 50/1 (2003), p. 8.

také reagovala na vznik vakua, které rozpadem Sovětského svazu vytvářelo možnost pro všeobecné stažení státního financování sportu.⁵³ Vzhledem k nárůstu počtu členů začala FIFA od roku 1993 jednotlivé národy hodnotit na základě jejich nashromážděných bodů stylem osmiletých průměrů ročních výkonů v zápasech „A“.⁵⁴ Bylo zřejmé, že fotbalová výkonnost země je spojena s jejím dlouhodobým vývojem a fotbal lze na mezinárodní úrovni použít jako indikátor dlouhodobého rozvoje, naznačujícího souvislost s faktory, jako je HDP na obyvatele nebo HDI.⁵⁵ Důsledky rozpadu Sovětského svazu na fotbalové prostředí byly dle jednoho z narátorů: *„naprosto obrovský... nejpraktičtější dopad byl, že se mnohem hůře kvalifikovalo na mistrovství Evropy, světové poháry... je to konkurenceschopnější, než bývalo... je to velmi dobré pro národní identitu, je to skvělé pro ně... lidé předtím neměli ponětí, kde je Ázerbájdžán, kde je Gruzie, Litva, Lotyšsko, další země, kde je Černá Hora, Srbsko, Chorvatsko a to je jedna věc o fotbale, o které lidé často říkají, že by se politika ve sportu neměla vyžadovat a někdy ano a někdy politika doslova vytvořila nové země, sport může být sám o sobě v rozporu a někdy může být klidně vzdělávacím...“*⁵⁶

Posílená evropská federace chtěla opět získat výsadní postavení v celosvětové FIFA. Nadutost a autokratický způsob, jakým byla z pohledu UEFA vedena FIFA v čele s Brazilcem João Havelangem, tuto frustraci posilovaly. To vedlo evropské fotbalové funkcionáře k myšlence dosazení nového vedení, které bude podporovat jejich zájmy. Prezident UEFA Švéd Lennart Johansson oznámil v prosinci 1995, že se bude ucházet o post prezidenta na kongresu FIFA v roce 1998. O rok později v prosinci 1996 Havelange oznámil rezignaci na svůj mandát, načež to vypadalo, že Johansson zůstane jediným kandidátem. Avšak negativní vztah, který mezi nimi panoval, spíše předurčoval jakoukoli jinou než snadnou cestu Johanssona na trůn.⁵⁷ Program Johanssona spočíval v bližší spolupráci UEFA a Konfederace afrického fotbalu (CAF) s návrhy Vision a projektu Meridian. Návrhy Vision byly publikovány v roce 1995 a měly předznamenávat zásadnější zapojení konfederací do světového fotbalu a zároveň rovnocenné

⁵³ Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', p. 64.

⁵⁴ Bez přátelských zápasů. Vzhledem ke kritice FIFA kvůli těmto výpočtům, byl tento proces v roce 2005 zjednodušen. Gásquez; Royuela, 'Is Football an Indicator of Development at the International Level?', p. 833.

⁵⁵ Tamtéž, p. 837.

⁵⁶ Rozhovor vedený s Peterem O'Connelllem, 23. 3. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírka Pracoviště OH-SD FHS UK.

⁵⁷ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 8; Jennings uvádí, že Johansson oznámil svou kandidaturu v září 1997. Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, p. 72; uvádí také Miroslav Bureš a Jakub Železný, *Fotbalová ročenka 1996* (Praha, 1997), p. 171; plán odchodu Havelangeho uvádí také Conn, přidává také popis jeho aktivity s vybudováním sídla CONCACAF, kterou vedl Jack Warner, s příslibem jeho podpory Blattera ve volbách v roce 1998, a jeho zneužívání prostředků, které obdržel. Dále se problematika provázanosti fotbalu s korupcí promítá do organizace turnaje Copa América, kde jako hlavní figuruje brazilský obchodník José Hawilla a člen výkonného výboru FIFA Chuck Blazer, který se stal později informátorem v tomto korupčním skandálu. David Conn, *Pád FIFA: milionová korupce v srdci světového fotbalu* (Brno, 2018), pp. 150-155, 179-183, 195.

jednání UEFA s ostatními konfederacemi. Projekt Meridian byl dohodou mezi UEFA a CAF ratifikovanou 30. ledna 1997, potvrzoval návrhy Vision a deklaroval rovné partnerství a vzájemný respekt v afroevropských vztazích, které měly charakterizovat světový fotbal. S tím měla putovat také finanční, technická a technologická pomoc UEFA vybraným africkým fotbalovým svazům.⁵⁸ Podpora Johanssona ze strany CAF klesla v listopadu 1996 kvůli jeho negativnímu vyjádření k migraci ve Švédsku a postoji vůči etnickým menšinám.⁵⁹ V roce 1997 však Johansson opět získal ztracenou podporu ve volebním programu, který podporoval zásady demokracie, transparentnosti a solidarity a apeloval na zvýšení významu africké a asijské konfederace ve FIFA. Tento program byl schválen výkonným výborem CAF v Ouagadougou v únoru 1998 a měl zajistit podporu Johanssonovi v následujících volbách. Havelange však nehodlal přenechat svůj post Johanssonovi a hodlal prosadit svého kandidáta, kterého našel ve svém dlouholetém důvěrníkovi a generálním tajemníkovi FIFA Švýcarovi Seppu Blatterovi.⁶⁰ Pravá ruka Havelangeho měla již v tu dobu poněkud bližší kontakt s fotbalovou realitou ve vysokých kruzích. Navíc jakožto rezident v Curychu a navíc daňový poplatník v kantonu Valais, kde jsou nižší sazby, poznal zblízka fungování daňového ráje. Švýčari jsou nevlídní vůči transparentnímu zobrazování účetnictví. Pozadí jeho osobnosti nepomohl ani rozhovor s reportéři švýcarského bulváru *Blick*, který ho vyzpovídal ohledně jeho bydliště a platby daní. Blatterův výstup nebyl příliš přesvědčivý a odpovědi taktéž ne.⁶¹ Další obrázek o něm byl patrný po vzájemné spolupráci s Havelangem při jednáních o tom, kdo bude hostit nadcházející mistrovství světa v roce 2002 a 2006 a také mládežnické mistrovství světa v roce 1997. Patrné z těchto jednání bylo, že kdokoli žádá o slyšení u FIFA, musí mít připravený napěchovaný měšec a také s ním musí dostatečně nahlas a viditelně zamávat před očima funkcionářů.⁶² Blatter posléze hledal další subvence ve třetím světě prostřednictvím rozvojových iniciativ a podpory, což mělo nabourat Johanssonovu podporu v CAF.⁶³ Blatterovi trvalo, než vůbec zveřejnil svoji kandidaturu, nicméně i přesto se provalily jeho zaujaté obchody s lístky a odpouštění dluhů jednotlivých národních federací.⁶⁴ O vzpomínku ohledně podání kandidatury se podělil jeden z narátorů, popisující, jak se zachovali zástupci FIFA: „*A oni řekli, s tím, že jediný kandidát UEFA byl Lennart Johansson, že Johansson se stane předsedou FIFA, že Chvalovský jako předseda exekutivy už bude kandidovat na předsedu UEFA a měl na to dost*

⁵⁸ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 9.

⁵⁹ Tamtéž, pp. 10, 21.

⁶⁰ Tamtéž, pp. 72-74.

⁶¹ Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 104-106; uvádí také David Conn, *Pád FIFA*, p. 73.

⁶² Podrobněji v Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 59-67.

⁶³ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 10.

⁶⁴ Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, p. 74.

jako nakročeno. A oni byli zděšený, že Blatter se přihlásil na kandidaturu a teď mu říkali: Seppe seš hokejista, seš vůl, fotbal má nějaký pravidla, ty seš sekretář FIFA. Stanovy, to věděli, nezakazují, abys kandidoval, ale ty jako sekretář FIFA si dáš kampaň na prezidenta FIFA za peníze FIFA, to nejde... takže ty máš dvě možnosti, buď odstoup ze své funkce generálního sekretáře FIFA a pak si dělej co chceš, a pak seš volnej kandidát, jestli získáš podporu, samozřejmě Johansson má tady, ale ty můžeš taky, to ti nikdo nezakazuje, anebo se vzdej kandidatury a dělej si dál tohleto, to přece nejde...⁶⁵ Blatter se také snažil podkopat dohodu UEFA-CAF a sázel na kontinuitu s obhajováním podpory afrického fotbalu a snahy uspořádat první africké mistrovství světa ve fotbale. Bylo jasné, že kandidát, jenž chce uspět, bude potřebovat podporu afrických národů. Ačkoli prezident CAF Issa Hayatou ubezpečoval Johanssona o africké podpoře, i přesto Johansson získal 8. června 1998 v pařížské hale Equinox pouze 80 hlasů, zatímco Blatter jich získal 111.⁶⁶ K volbě nového prezidenta však byla nutná alespoň dvoutřetinová většina hlasů, a tak bylo připraveno druhé kolo hlasování. Johansson a jeho podpůrná rada si však byli vědomi, že není možné ve druhém kole získat takové množství hlasů, a přijali porážku. Johansson nechápal, jak v týdnech a dnech před hlasováním mohla minimálně polovina afrických národů změnit názor na jeho podporu. Blatter byl posléze konfrontován s kupčením hlasů před hlasováním, kdy měli delegáti z rozvojových zemí za svou podporu obdržet, každý zvlášť, platbu ve výši 50 000 USD. Blatter to zpočátku odmítl, přestože s Havelangem byli schopni během kampaně číst a manipulovat s vnitřní politikou CAF a snažit se přesvědčit alespoň polovinu afrických voličů s politikou kontinuity.⁶⁷ Nedlouho poté Blatter uvedl, že byly platby zaslány 27 národním sdružením a odůvodnil to jako legitimní zálohu na dohodnutou roční dotaci od FIFA.⁶⁸ Po volbě Blatter a jeho nové vedení měli za to, že do FIFA navrátí jednotu a stabilitu. Nicméně UEFA se začala proti FIFA vzpouzet a hrozit vystoupením z důvodu neschopnosti přijmout další snižování jejich postavení ve světovém fotbale.⁶⁹

⁶⁵ Rozhovor vedený se Stanislavem Hrabětem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

⁶⁶ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 11; uvádí také Conn, *Pád FIFA*, p. 72.

⁶⁷ Tamtéž, p. 12; nicméně jak uvádí Jennings, Havelangova podpora s rostoucím soupeřením Blattera a Johanssona o jeho post rychle klesala, až byl nakonec po volbách a ztrátě vlivu nakonec odstaven na druhou kolej. Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, p. 79; Saiver označuje zvolení Blattera v roce 1998 za nástup staronového prezidenta, zřejmě s odkazem na jeho moc ve FIFA a praktiky, které převzal od svého předchůdce Havelangeho. Saiver, *Největší fotbalové skandály*, pp. 65, 67; africkou proměnu postojů uvádí také Conn, *Pád FIFA*, p. 72.

⁶⁸ Tamtéž, p. 21; kupčením s hlasy a volbami v roce 1998 se zabývá také Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 84, 88-89.

⁶⁹ Tamtéž, p. 13; Blatter také tvrdil, že zajistí nová místa pro ženy, rozhodčí, hráče a každého, kdo mu dopomůže dostat se do novinových titulků. Jeho plat se měl stát transparentním, přičemž tento termín posléze používal stále častěji a častěji. Doopravdy transparentním však toho ve FIFA bylo minimum, podobně jako tomu bylo během kandidatury. Ze strany Johanssona bylo opravdu transparentní, odkud využíval zdroje na financování své kampaně.

Nestabilita se však objevila také v CAF, kde přesto, že Hayatou slíbil svou podporu Blatterovi, podobnou vstřícnost rozhodně neprojevil vůči těm, kteří nedodrželi rezoluci z Ouagadougou. Reakcí Blattera byla snaha o rozvoj afrického fotbalu.⁷⁰ Okamžitě po volbách a potvrzení Blattera ve funkci začal s přetvářením fotbalu k obrazu svému, ruku v ruce s kumulací větší moci a shromažďováním „spolehlivých“ lidí ve svém nejbližším okolí.⁷¹ V roce 1999 byl zřízen národní výbor s inspektory, kteří měli zkoumat všechny žádosti o členství a zasahovat do všech členských organizací, jimž hrozil zásah ze strany vlád nebo nedodržení demokratických standardů. Výbor měl dávat rady na využití poskytnutých peněz například na rozvoj moderního a efektivního systému správy a měl sledovat volby členských sdružení.⁷² Projekt s názvem GOAL, kterým se FIFA prezentovala v březnu 1999, měl poskytovat velké částky z prodeje vysílacích práv na rozvoj infrastruktury národních fotbalových svazů. Inovací v tomto projektu bylo právě poskytnutí přímé podpory národním fotbalovým svazům, a to až do výše jednoho milionu USD během čtyřletého období, každému svazu, který o to požádal.⁷³ Blatter také sliboval podíl pro všechny na prodeji televizních a marketingových práv na následujících šampionátech v roce 2002 a 2006, které činily 2 000 milionů CHF. Na projekt GOAL bylo vyčleněno 100 milionů CHF a podporu mělo získat také Mezinárodní středisko pro sportovní studia (CIES), program F-Marc, SOS dětské vesničky a projekt zabývající se zajištěním adekvátního pojištění pro fotbalisty.⁷⁴ V roce 1998 FIFA řídila tři kontrakty v hodnotě přibližně 4 miliardy GBP, do roku 2001 se pak obrat organizace odhadoval na přibližně 250 miliard GBP, což pro srovnání odpovídá nizozemskému HDP.⁷⁵

Ačkoli Blatter rozvojovými projekty své postavení ve FIFA posílil, ve volbách v roce 2002 se objevily pochybnosti doprovázené finančními skandály.⁷⁶ Navzdory tomuto podezření

Ačkoli se Blatter snažil, jak se snažil, ozřejmit, odkud pohází jeho podpora, se mu nedařilo a bylo stále více patrné, že neoprávněně využívá financí z FIFA. Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 76, 79-82, 95.

⁷⁰ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 13.

⁷¹ Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, pp. 108-109; „spolehliví“ byli trinidadský prezident CONCACAF Jack Warner, německý mediální magnát Leo Kirch, rozhodčí a generální tajemník FIFA Michel Zen-Ruffinen a hlava společnosti ISL Jean-Marie Weber. Tamtéž, pp. 124-125, 152-157; nicméně nejen kumulací mocných, ale také shromažďováním většího množství prostředků prostřednictvím prodeje televizních práv rostla organizaci v čele s Blatterem moc. Mohl tak hned od roku 1998 rozjet plán finanční pomoci. Conn, *Pád FIFA*, pp. 73, 80.

⁷² Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', pp. 58, 66.

⁷³ Tamtéž, p. 65; zmiňuje také Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 14; Conn zmiňuje také, přidává, že tímto způsobem investovala FIFA do asociací a konfederací přes dvě miliardy dolarů. Nicméně sleduje i druhou stránku věci, že ne vždy investované peníze putovaly do rozvoje. Conn, *Pád FIFA*, pp. 74-75.

⁷⁴ Každé federaci bylo navíc vyplaceno 10 milionů USD. Homburg, 'Financing World Football', p. 62; viz také v Jennings, *Faul! tajný svět FIFA*, p. 355.

⁷⁵ Giulianotti; Robertson, 'The globalization of football', p. 545.

⁷⁶ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 14; Blatter se projektem snažil prokázat, že peníze přímo vložené do národních fotbalových svazů, budou použity užitečným a trvalým způsobem,

svou pozici Blatter obhájil na základě kontinuálního vývoje.⁷⁷ Politická nestabilita ve FIFA však volbami v roce 1998 ohrozila celoafričskou jednotu a stejně tak vývoj hry v řadě zemí, v níž byla snaha CAF ve FIFA založena.⁷⁸ Manipulace s formátem finále světového poháru, aby se přizpůsobil rozvojem zemím, byla pro Evropany zvláštním zdrojem podráždění, stejně jako reakce na požadavky, které země třetího světa často kladly na kongresu FIFA.⁷⁹ Demokratický princip jedna země – jeden hlas zdůrazňoval rozdílnost zájmu UEFA a systematického oslabování jejího vlivu na světový fotbal s globalizační politikou FIFA a převahou mimoevropských konfederací. Rozhořčení UEFA bylo pochopitelné vzhledem k tomu, že tou dobou registrovala 63 procent všech registrovaných hráčů, 68 procent všech týmů na světě a nadměrně financovala organizaci. Stavělo ji to do role, kdy neměla hlasovací většinu vzhledem k rovnostářské ústavě FIFA.⁸⁰ Evropští členové tudíž nepřesahovali 25 procent celkového počtu vzhledem k volebním postupům stanoveným podle jednotlivých zemí. Tudíž UEFA byla nucena spolupracovat s konfederacemi z třetího světa, bez předchozí dohody s ústředím FIFA, jejichž vliv se snažila omezit.⁸¹ Je možné, že kdyby nedošlo k rozšíření jejich vlastních hranic, Evropané by přijali, byť neochotně, rychlou globalizaci hry.⁸²

Fotbalové turnaje jako Euro a Liga mistrů UEFA jsou významnými zástupci globalizačního procesu promítajícího sport a elitní sportovce jako komodity.⁸³ Mezinárodní šampionáty jsou jasným příkladem, že zatímco příznivci fotbalového klubu fandí svým oblíbeným, tak jakmile tito hráči obléknou dres národního týmu, rázem se z nich stávají nepřátelé. Právě Liga mistrů UEFA, nástupce Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ), získala nejvyšší postavení mezi evropskými soutěžemi od své první sezony v ročníku 1992/93. Množstvím svých zdrojů obohacuje jednotlivé účastníky prostřednictvím vylepšených propagačních a sponzorských příležitostí, což jim dává možnost ovládat domácí soutěže. Podle toho se zdálo, že klubový fotbal dostává přednost před reprezentačním fotbalem.⁸⁴ Od sezony 1997/98 došlo k rozšíření účastníků ze 16 na 24, navíc každá ze 49 členských zemí fotbalové

a právě touto přímou podporou se snažil zamezit vzniku nových forem korupce. Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', p. 66.

⁷⁷ Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 18; uvádí také Jennings, *Fault! tajný svět FIFA*, p. 356; zmiňuje také Conn v souvislosti s podporou CONCACAF včele s Warnerem. Conn, *Pád FIFA*, p. 151.

⁷⁸ Tamtéž, p. 19.

⁷⁹ Tamtéž, p. 8.

⁸⁰ Eisenberg, 'FIFA 1975-2000', p. 67; uvádí také Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 8.

⁸¹ Tamtéž, p. 68.

⁸² Darby, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football', p. 8.

⁸³ John Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events: the case of the UEFA EURO™ football championships from 1996 to 2008' in *Soccer & Society*, Vol. 11/VI (2010), p. 860.

⁸⁴ Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', p. 861.

unie získala možnost poslat i více než jen jednoho zástupce do předkola soutěže. Přímo do hlavní soutěže měl postoupit obhájce trofeje a sedm týmů ze zemí s nejvyššími koeficienty.⁸⁵ Tato změna ovlivňovala i pohár UEFA, kam měly možnost se kvalifikovat další vysoko umístěná mužstva v národních soutěžích. K rozšíření účastníků došlo v roce 1996/97, kdy měla možnost se od následující sezony kvalifikovat i mužstva, která neuspěla v Lize mistrů, a taktéž vítězové národních pohárů po skončení PVP v roce 1999.⁸⁶

Důležitým prvkem k proměně stavů byl Jednotný evropský pakt z roku 1986, jenž podněcoval ke svobodnějšímu trhu a větší migraci evropské společnosti. Klíčová byla také ekonomická expanze fotbalu prostřednictvím televizních příjmů. Avšak také přerozdělování příjmů z větších do menších klubů hrálo a stále hraje důležitou roli. Tato nová nastupující evropská realita řešila do té doby problematické entity jako volný pohyb pracovních sil, konkurenční rovnováhu, finanční správu klubu a vysílací práva, které se od té doby staly běžnější záležitostmi politického, sociálního a kulturního významu. Přesto tento proces ohrožoval zažitě sociální hodnoty skrze deregulovaný trh, na kterém zásadní roli hrál malý počet elitních klubů. Národní fotbal byl ohrožován požadavky za platby elitním týmům za propuštění jejich hráčů a profesionálními ligami, které přebíraly kontrolu nad komercializací práv. Tento rozvoj ekonomické transformace a konkurenčních zájmů mezi zúčastněnými stranami probíhal na pozadí rozvíjení vztahu mezi EU a UEFA. Významným způsobem se na tomto rozvoji podílelo rozhodnutí Evropského soudního dvora z 15. prosince 1995, známé jako Bosmanovo rozhodnutí, prosazující zásadu již zmíněného volného pohybu fotbalistů jako pracovních sil v Evropě. Důsledkem bylo, že se hráči mohli po vypršení svých smluv pohybovat bez poplatků za přestup a také byli zbaveni národních kvót v klubových soutěžích. Toto rozhodnutí také otevřelo prostor k úvahám Evropské komise o sociálních rozměrech sportu.⁸⁷ Nicméně v systému volného trhu získali hráči plnou hodnotu bez placení poplatků za převod. Za hráče se smlouvou bylo však nutné i nadále platit poplatek za převod, což mátló fotbalové funkcionáře, domnívající se, že Bosmanovým rozhodnutím jsou zrušeny veškeré poplatky.⁸⁸

⁸⁵ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 134; uvádí také John Marks, 'UEFA, the EU and Financial Fair' in *Politique européenne*, No. 36 (2012), p. 65; také v M. Bureš; V. Bureš; Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98*, p. 198.

⁸⁶ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 33.

⁸⁷ John Marks, 'UEFA, the EU and Financial Fair', pp. 54-58; Storey zmiňuje, že tento krok posílil svobodu pohybu hráčů v EU. David Storey, 'Football, place and migration: foreign footballers in the FA Premier League' in *Geography* Vol. 96/II (2011), p. 87; Bosmanovo pravidlo také v Gásquez, Royuela, 'Is Football an Indicator of Development at the International Level?', p. 832; případ Bosman uvádí také Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 11.

⁸⁸ Anders Munkhaugen Gulbrandsen, Christian Munkhaugen Gulbrandsen, 'Valuation of Football Players: a complete pricing framework' (2011), p. 68.

Následující rok, v březnu 1996 FIFA, řídicí se rozhodnutím soudu, zrušila tehdejší systém přestupů i omezení počtu cizinců v jednotlivých klubech v zemích Evropské unie. V této době se toto rozhodnutí týkalo 15 členských zemí EU a přidružených zemí, jako bylo Norsko, Island a Lichtenštejnsko.⁸⁹ Podle jednoho z narátorů byl případ Bosman a jeho příspěvek k rozvoji fotbalu: *„naprosto masivní... chce volnou smlouvu a vyhrál..., když neprodloužíte váš kontrakt a s jiným klubem jste podepsal 6 měsíců před jeho vypršením, všechno to změnilo... vše se otevře, hráči si uvědomí, že když nemáte agenta, potřebujete agenta, a poté se z toho stal byznys s mnoha miliony liber a nyní je to mnoho miliard...“*⁹⁰

UEFA přesto, že nebyla spokojena s rozhodnutím EU, přijala rozhodnutí k podpoře vzájemných vztahů, která měla zajistit výplatu UEFA na sociální a kulturní úrovni.⁹¹ Příkladem dokládajícím ekonomický růst díky fotbalu byl mistr světa z roku 2010 a Evropy z let 1964, 2008 a 2012 Španělsko. V roce 1982, kdy hostilo světový šampionát, se jednalo o relativně chudou zemi, ale od té doby, a tím spíše od vstupu Španělska do EU v roce 1986, zažívalo nepřetržitý ekonomický růst. Je patrné, že fotbal má vliv na hospodářský rozvoj, což je nejzřetelněji vidět v rozvojových zemích, kde klesající výnosy HDP na obyvatele negativně ovlivňovaly a stále ovlivňují šanci národa na fotbalový úspěch. Avšak na druhou stranu rozvojové země, které přidělovaly v průměru větší zdroje na HDP na obyvatele, měly a mají větší šanci na dosažení tohoto úspěchu. U zemí, kde byla dostatečně vysoká úroveň příjmů, však již zvyšování HDP na obyvatele nevedlo k významnějšímu fotbalovému úspěchu. V rozvojových zemích je vztah mezi sportovním úspěchem a HDP na obyvatele viditelnější vzhledem k pozitivním účinkům na zaměstnanost a rychlost růstu. K růstu obecně přispívaly také příjmy z cestovního ruchu vzhledem ke sportovním megaakcím a účasti či úspěchu národů na nich. Pozitivní byl také následný dopad na nemovitosti vzhledem k přítomnosti sportovních zařízení a týmů, které se zde objevily, což ovlivňovalo hodnotu bydlení. S tím se pojily rozdíly ve mzdách a nájemném v oblastech využívajících výhod franšízy. Dalšími aspekty, které měly vliv na rozvoj, byly větší integrace, občanská hrdost, duch komunity, sebevědomí, mezinárodní status a prestiž.⁹² U rozvojových zemí je fotbal nástrojem k růstu v důsledku liberalizace s EU.

⁸⁹ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 32.

⁹⁰ Rozhovor vedený s Peterem O'Connelllem, 23. 3. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

⁹¹ Marks, 'UEFA, the EU and Financial Fair', p. 60.

⁹² Gásquez, Royuela, 'Is Football an Indicator of Development at the International Level?', pp. 828-831.

Podobný efekt jako Bosmanovo rozhodnutí měla také Dohoda s Cotonou⁹³, kdy obě tato ustanovení hrála rozhodující roli v procesu liberalizace.⁹⁴

Vrátím se zpět na počátek 90. let, kdy se stala problematickou skutečnost tehdejšího systému, jakým se hrál PMEZ, a proč dal vzniknout novátorskému systému LM. Z ekonomického hlediska nebylo výhodné, když elitní kluby mohly vypadnout již v rané fázi soutěže. Ze strany televizních provozovatelů byl vyjádřen požadavek na zaručený počet her mezi těmito kluby. Změnou byl systém uvedený do provozu v roce 1992 pod záštitou UEFA, kombinující prvky ligy a vyřazovací fáze.⁹⁵ Tyto vlivy napomohly koncentraci fotbalové a ekonomické síly a také bohatství v největších evropských národních ligách a též k vytvoření skupiny „G-14“ v roce 2000 označované jako „evropský klub bohatých“. Byla zakotvena v nástrojích Společenství pro usnadnění a podporu nadnárodní spolupráce mezi podniky, jejíž právní struktura je strukturou Evropské hospodářské zájmové skupiny (EEIG). Myšlenka na vznik této skupiny pramenila z návrhu italské mediální organizace Media Partners v roce 1998 za účelem vytvoření evropské superligy, která by po odtržení od Ligy mistrů generovala vyšší příjmy. Tato skupina přesto, že nebyla uznána UEFA ani FIFA, mohla skrze povolení Evropské komise po jednání s FIFA v roce 2001 zaměstnávat fotbalisty v novém systému přestupů. Evropská profesionální fotbalová liga (EPFL) byla další takovouto organizací, kdy po založení v roce 1998 sdružovala 15 profesionálních lig a snažila se etablovat jako 53. svaz v UEFA. Podstatným v procesu zakládání těchto uskupení bylo vytvoření komplexní nadnárodní sítě v oblasti evropského fotbalu, ať už mezi jednotlivci jako v případě G-14, nebo mezi celky jako v případě EPFL.⁹⁶

⁹³ Dohoda s Cotonou podepsaná v červnu 2000 umožňuje občanům Afriky, karibských a tichomořských zemí, na něž se vztahuje zásada nediskriminace vůči občanům EU, svobodně pracovat v EU, a především ve sportu. V jiných odvětvích, například ve strojírenství, právu, bylo stanoveno zvláštní právo vstupu pracovníků z rozvojových zemí na jejich trhy. Gásquez, Royuela, 'Is Football an Indicator of Development at the International Level?', p. 832; diskriminaci z období před Bosmanem uvádí také Alexander Brand, Arne Niemann, 'The Europeanisation of German football' in: C. Young, C., A. Tomlinson, (eds.), *German football: history, culture, society* (London, 2006), pp. 130-131.

⁹⁴ Tamtéž, p. 832; dalšími vyhláškami, které rozšířily možnosti volného pohybu sportovců i jiných národností, byly případy Malaja (2000), Kolpak (2003) a Simutenkov (2005). Raffaele Poli, 'Migrations and Trade of African Football Players: Historic, Geographical and Cultural Aspects' in *Africa Spectrum-The Other Game: The Politics of Football in Africa* Vol. 41/ III (2006), p. 397; více informací také v Stefaan Van den Bogaert, *Practical regulation of the mobility of sportsmen in the EU post Bosman* (Rijn, 2005), pp. 88-102.

⁹⁵ Marks, 'UEFA, the EU and Financial Fair', p. 65; Brand s Niemannem, navíc přidávají, že Liga mistrů se stala ústředním bodem pro konkurenceschopnější bundesligové týmy, čemuž odpovídá paralelní vývoj s ostatními evropskými fotbalovými ligami. Pro německé kluby je účast v LM ještě důležitější než pro anglické, španělské nebo italské týmy, aby zůstaly konkurenceschopné kvůli podmínkám na domácím televizním trhu. Brand, Niemann, 'The Europeanisation of German football', p. 138.

⁹⁶ Brand, Niemann. 'The Europeanisation of German football', pp. 139-140; na původním jednání o vytvoření soutěže v únoru 1996 nebyla změna schválena. Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 16.

Je patrné, že evropská integrace dominovala spíše na politické než na emocionální úrovni.⁹⁷ Přesto však byla integrace dlouhodobějším jevem v zemích jako Francie, Španělsko a Itálie spíše než ve Velké Británii až do 90. let s příchodem satelitní televize a založením Premier league v sezoně 1992/93.⁹⁸ Tato integrace často navazuje na kulturní tradice mezi jednotlivými zeměmi. Například na Britské ostrovy často putovali hráči z kulturně a jazykově podobných národů z Britských ostrovů, Commonwealthu, Nizozemska a Skandinávie, zprostředkovaně pak přes Francii, Itálii a Německo. To umožnily zásadní ekonomické proměny mezi nejlepšími anglickými kluby v 90. letech. Na Pyrenejský poloostrov pak nejčastěji proudili hráči z Jižní Ameriky. Hráči ze střední Afriky migrovali do jižní Afriky, podobně hráči ze západní Afriky a severní Afriky byli a jsou vybíráni pro kulturní vazby a snaží se uplatnit povětšinou v bývalých koloniálních zemích.⁹⁹ Pro některé africké země se fotbalisté stávali exportním produktem či byli dokonce srovnáváni z ekonomického hlediska s komoditou. Jako příklad tohoto investičního příslibu lze uvést Kamerunce Timotheeho Atoubu, který v roce 2000 přestoupil z kamerunského klubu Union Douala do švýcarského Neuchâtel Xamax FCS za 28 000 EUR. Tato částka se o rok později znásobila desetkrát po Atoubuově přestupu do FC Basel a následně opět vzrostla desetkrát po přestupu do londýnského Tottenhamu Hotspur. Tento status zásobování fotbalistů z afrických zemí byl podmíněn dvěma hlavními prvky. Za prvé, že hraní fotbalu umožňuje přístup k sociálně a finančně atraktivnímu povolání, a za druhé, že fotbal usnadňuje odchod do zemí s výrazně odlišnou obchodní bilancí. Tento proces dával prostor k rozvoji tréninkových center poblíž afrických hlavních měst a také vidinu lepší budoucnosti pro mladé hráče prostřednictvím afrických médií. Ta prezentovala zkreslený obraz několika úspěšných afrických hráčů, čímž deformovala realitu prostředí.¹⁰⁰

Skrze historické vazby byli mladí fotbalisté posíláni na zkoušky do cizích oblastí, aniž by podepsali jakékoli smlouvy, což následně končilo jejich zachycením se do přenosových sítí, bez možnosti získání kontroly nad celým procesem. Poté byli konfrontováni s problémem získání pracovního povolení, což je stavělo do pozice snadné kořisti pro zprostředkovatele nebo ředitele klubů, kteří získáním levné pracovní síly mohli ovlivňovat výši mezd. Často se tak

⁹⁷ Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', p. 862.

⁹⁸ Storey, 'Football, place and migration', p. 87; uvádí také Ferguson v Moritz, *Leader*, p. 263; původní název soutěže byla Football League First Division. Will Scott, Pavel Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy* (Praha, 2016), p. 78.

⁹⁹ Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', pp. 552-553; migraci hráčů v závislosti na možnostech EU udává také Storey, 'Football, place and migration', pp. 88-89; Poli tvrdí, že z globálního hlediska byly samotná Evropa, Latinská Amerika a západní Afrika hlavními regiony, odkud putovali hráči do Evropy, přičemž nejčastějšími přijímajícími zeměmi byly Francie, Portugalsko a Belgie, poté Itálie a Německo. Poli, 'Migrations and Trade of African Football Players', pp. 398, 402.

¹⁰⁰ Poli, 'Migrations and Trade of African Football Players', pp. 405-407.

vidina slavné budoucnosti pro africké migranty měnila v noční můru, kdy se jejich osud často nelišil od jiných afrických migrantů v Evropě.¹⁰¹ Leckdy byli hráči taktéž vybíráni pro podporu mezistátních vztahů a obchodních příležitostí. Například nákup asijských hráčů může podpořit prodej klubového zboží a vylepšit tak finanční situaci. Avšak skutečně „globální“ tým se objevuje výjimečně. Často se srdcem evropských klubů stávají hráči zosobňující místní nebo národní podstatu klubu a jeho fanoušků.¹⁰²

Již zmíněný vývoj v oblasti satelitní televize v globálním měřítku způsobil, že sport méně přitahoval ke konkrétním místům, protože skrze technologický pokrok mohli fanoušci profesionálního sportu sledovat své oblíbené týmy nebo ligy z jiných částí světa, což celosvětově platilo například pro fanoušky Manchesteru United nebo Realu Madrid. Tento účinek měl vliv také na zvýšení komerčních příjmů, protože jednotlivé zápasy měly větší a širší publikum. Nabídka fotbalových zápasů sice zůstala stejná, neboť počet týmů se neměnil, nicméně s rostoucí cenou za vysílací práva a s vyšší sledovaností se zdražil čas na reklamu, což posilovalo samotnou soutěž o cenu za vysílací práva.¹⁰³ Podíl příjmů z vysílání byl také zajímavým parametrem, jelikož z vyššího umístění na konci sezony mohlo pramenit více příjmů za vysílací práva. Úspěšnější týmy získávaly větší podíl na satelitním vysílání, čímž se zvýšil počet televizních her se zastoupením daného klubu.¹⁰⁴

2.1.2 Výběr v porovnání evropských nejvyšších soutěží

Následkem všech dostupných výzkumů ohlížejících se za procesy ve fotbalovém prostředí v 90. letech byl odhalen nepříliš uspokojivý stav většiny klubů v celé Evropě. Víceméně všechny evropské nejvyšší soutěže, vyjma německé, se potýkaly se značnými ztrátami, zadlužeností a slabým výkonem. To prakticky posouvalo některé kluby a ligy do velmi neuspokojivé finanční situace a eskalovalo jejich snahy o přežití během období ekonomických turbulencí. Cesta z těchto potíží k dosažení finančního statu quo byla dvojitá. Kluby musely přistoupit k větší transparentnosti a dosáhnout zlepšení stávajícího finančního stavu.¹⁰⁵ S tím se pojí rozvoj fotbalových areálů a středisek, ve kterých se měli profesionální sportovci pohybovat. Leckdy tyto změny nebyly okamžité. Srovnání mezi kluby v nejvyšších soutěžích osvětluje jeden z narátorů takto: „*Já když jsem tam (Liverpool) přišel, tak byly teda hodně*

¹⁰¹ Poli, 'Migrations and Trade of African Football Players', pp. 410-412.

¹⁰² Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', p. 553.

¹⁰³ Gulbrandsen, Gulbrandsen, 'Valuation of Football Players', p. 29.

¹⁰⁴ Tamtéž, p. 30.

¹⁰⁵ David Procházka, 'Financial conditions and transparency of the Czech professional football clubs' in *Prague economic papers*, Vol. 4 (2012), p. 507.

*skromný. To jsme v Lensu měli lepší tréninkové podmínky, než v Liverpoolu. Gérard Houllier, ten to začal všechno měnit. A my jsme měli v kabině takovou akorát malou posilovničku, ani tam nebyla malá sauna, ani vířivka – tam byly čtyři vany. Takže sis mohl napustit vanu reálně jako rehabku. A v kabině byla akorát lavice a hřebíčky, na který jsi si dal oblečení. To bylo jako všechno, žádný skříňky, nic. To bylo prostě takový spartánský...bylo to funkční, ale nic víc prostě.*¹⁰⁶ Tuto problematiku nelze bagatelizovat na zaostalé podmínky v Anglii a progresivní servis ve Francii. Nicméně, k dokreslení situace, je to více než barvité. V tuzemské soutěži bylo v té době minimum klubů, které měly srovnatelné podmínky se Západem. Leckdy se jednalo o klub těžící z dob minulých, v kombinaci se zaváděním novot a přísunem financí. Některé těžily z příchodu bohatých investorů a jiné začaly upadat z důvodu pádu komunistického režimu, který je podporoval. K porovnání tuzemských podmínek se zahraničními, konkrétně španělskými, se vyjádřil další z narátorů těmito slovy: „...řekl bych, poměrně odlišný svět ten hispánskej, oproti tomu, jak jsme byli tenkrát zvyklí žít tady v České republice, ve střední Evropě...postavení fotbalu ve společnosti ve Španělsku je úplně jiný, než tady v Čechách tenkrát bylo...medializace toho sportu byla prostě pro mě úplně obrovská a byl to takový pro mě šok si na tohle zvyknout, na ten zájem ze strany médií a i na tlak, na to pokud možno, co nejdřív být schopen se třeba domluvit, potažmo komunikovat s médií...samozřejmě, co se týká i té kvality v tom týmu, kam jsem přestoupil, tak to najednou, i když jsme měli třeba ve Slavii hodně kvalitní tým, bylo o třídu, o dvě úplně někde jinde.“¹⁰⁷ Narátor, který takto vzpomíná, přestoupil po šampionátu v Anglii do španělského klubu Atlético Madrid, kde strávil čtyři sezóny.

V jakém systému takové kluby fungovaly? Tradiční vlastnické hierarchie byly například v částech Německa, Španělska, ale i v Jižní Americe, kde hlavní roli hráli členové, známí také jako socios a byly kontrolovány volenými guvernéry. V Itálii byly kluby často ve vlastnictví bohatých místních průmyslníků, magnátů a společností, jako tomu bylo například v AC Milán ve vedení se Silviem Berlusconiem, v Laziu Řím se zadluženou skupinou Cirio a v Parmě s Parmalatem.¹⁰⁸ Právě italský multimilionář Silvio Berlusconi, který v roce 1986 koupil AC Milán a od jehož jména byl odvozen pojem Berlusconiization, pocházející z německého Berlusconiisierung, je specifickým případem propojení politiky a médií, inspirujícím nové oligarchy. Z dohody, kterou Berlusconi podepsal, profitoval jak on, tak i klub. AC Milán vyhrál evropský pohár pětkrát v následujících 20 letech od převzetí Berlusconiem. Samotný Berlusconi

¹⁰⁶ Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 6. 6. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁰⁷ Rozhovor vedený s Radkem Bejblem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁰⁸ Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', p. 550.

skrze klub dokázal posílit svůj politický profil do té míry, že byl třikrát zvolen italským předsedou vlády. Navíc jeho strana nese název po slavném chorálu příznivců italského národního týmu *Forza Italia*.¹⁰⁹

Na to navázali ukrajinští oligarchové a posléze i ruští se chtěli inspirovat italskou fotbalovou ligou Serie A, která byla dominantní fotbalovou ligou na přelomu 80. a 90. let. Chtěli pokračovat v 90. letech ve stopách svých komunistických předchůdců ve snaze investovat značné částky do fotbalových projektů. Spojování Berlusconiho vlivu s oligarchy na Ukrajině a v Rusku je evidentní, jelikož zbohatli pochybnými obchodními praktikami a snažili se je legitimizovat právě v období Berlusconiho neúspěšnějšího období v Itálii koncem 90. let a na počátku nového století. Na Ukrajině lze tento proces spatřovat v polovině 90. let, kdy fotbal v tomto prostředí vedl k rozvoji fotbalkracie. Po rozpadu Sovětského svazu a dosažení nezávislosti Ukrajiny znamenal nedostatek ústřední autority šanci pro bohaté podnikatele k převzetí kontroly nad fotbalovými kluby. V Rusku byl tento proces odlišný, jelikož v 90. letech byl fotbal stále řízen politickými orgány bývalého stranického aparátu a ruští oligarchové dostali možnost investovat až po přelomu století s podporou, nicméně i pod kontrolou státu.¹¹⁰ V 90. letech byl v Rusku pouze klub Spartak Moskva schopný konkurovat na mezinárodní scéně, jelikož hodně klubů v té době ještě nebylo privatizováno, vinou státních úředníků. Na konci 90. let byla privatizace aktivně zastavena vládními organizacemi, což doprovázel v roce 1997 ministerstvem vnitra vetovaný pokus o privatizaci fotbalového klubu CSKA Moskva. Ruská ekonomika se následující rok zhroutila a v roce 1999 mohla být jen třetina ruských klubů považována za prosperující, další třetina se stěžela a zbytek zbankrotoval. V novém století se ruská ekonomika přesunula z bankovního sektoru k odvětví založenému na zdrojích, jejichž majitelé začali měnit vlastnickou strukturu ruského fotbalu. Jedním z výrazných postav tohoto procesu se stal Roman Abramovič, který na počátku 90. let společně se svým tehdejším obchodním partnerem Borisem Berezovským vytvořil ropnou společnost Sibněft. Po Berezovského snaze o vytvoření mediální říše posílil Abramovič své vlastnictví v Sibněftu a začal investovat do dalších odvětví ruského surovinového průmyslu. Následovalo vytvoření oligopolu s dalšími ruskými oligarchy, což následně vedlo ke stíhání Abramoviče za krácení daní. Nakonec byl „dotlačen“ k investování do CSKA Moskva, což mu zajistilo politickou ochranu. Vztah mezi berlusconizací fotbalu na Ukrajině a v Rusku je však rozdílný. Zatímco na Ukrajině diktují politiku oligarchové, v Rusku jsou sport a oligarchové

¹⁰⁹ Manul K. Veth, 'The Berlusconiization of Post-Soviet Football in Russia and the Ukraine: Money Scores Goals, Goals Win Titles, and Titles Win Popularity' in *Journal of Sport History*, Vol. 41/1 (2014), pp. 56-57.

¹¹⁰ Tamtéž, p. 57.

závislí na diktátu Kremlu. Tento vztah mezi politikou a sportem v Rusku je připodobňován ke vztahu v bývalém Sovětském svazu a je popisován jako resovětizace sportu v Rusku.¹¹¹

Propojení politiky a fotbalu lze vysledovat i v Anglii, avšak tentokrát se nejedná o tak nezdravý vztah jako v případě Itálie a Ruska. V předvolební kampani v roce 1997 se spolu setkali Tony Blair – tehdejší ministerský předseda – a Alex Ferguson – manažer Manchesteru United. Z výpovědi Fergusona se tématem rozhovoru stala také péče o jejich podřízené. Blair si stěžoval na své ministry, že je těžké je vést, když každý z nich touží po jeho postu a navíc vynášejí důvěrné informace médiím k zajištění vlastních pozitivních ohlasů mezi veřejností. Ferguson prý tehdy Blairovi poradil, že: „*pokud bude schopen je každý den udržet všechny v jedné místnosti, nebude mít problém. Ale oni přesto budou chtít vyletět.*“ Blair přitakal a Ferguson dodal: „*Mám pravdu. Ale nedělejte si s tím starosti.*“¹¹²

Dalšími druhy vlastnictví klubů bylo skrze zdroje investic prostřednictvím trhů s podílem na vlastnictví akcií, jako tomu bylo v Newcastlu United, Tottenhamu Hotspur, Manchesteru United a Aston Ville. Dalšími způsoby bylo převzetí mimořádně bohatými podnikateli, jakým byl Jak Walker v Blackburn Rovers, přes ambiciózní podnikatele odhodlané k výnosným investicím, jakými byli například David Dean v Arsenalu a David Murray v Glasgow Rangers, a strategické investice v mediálních společnostech, jaké učinilo BSkyB v Manchesteru City, Sunderlandu a Leedsu United. Ve výjimečných případech jsou kluby vlastněny zahraničními společnostmi, jako tomu bylo v Chelsea, Fulhamu a Portsmouthu. Naopak u předních italských klubů jako AS Řím, Lazio Řím a Juventus Turín a německých klubů jako Borussia Dortmund a Bayern Mnichov podobná flotace nevedla k přenosům vlastnictví a kontrole nadnárodních společností ve zkoumaném období.¹¹³ S tímto novým a značným přílivem peněz do fotbalu získaly kluby kupní sílu, která se následně projevila na trhu s hráči. S touto fiskální flotací však také vznikla očividnější propast mezi majetnějšími a méně majetnými kluby.¹¹⁴ Kluby, které nemají tak významnou historii spjatou s konkurenčními úspěchy a nejsou spojovány s převratnou emoční asociací, byly nuceny při svých revitalizačních opatřeních klást důraz na nábor nových realizačních týmů a hráčů, jež jim měli tento úspěch do budoucna zajistit. To znamenalo podpořit globalizaci z pohledu nabídky i poptávky. Například na zahraničních akcích bylo jednou z podstatných rolí fotbalistů dbát na své vystupování na veřejnosti, aby případně oslovili domácí publikum, což v méně fotbalově zasažených zemích s vysokým

¹¹¹ Veth, 'The Berlusconiization of Post-Soviet Football in Russia and the Ukraine', pp. 64-66.

¹¹² Moritz, *Leader*, p. 251.

¹¹³ Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', p. 554.

¹¹⁴ Moritz, *Leader*, p. 79.

obchodním potenciálem znamenalo působit nejen na fotbalové fanoušky, ale v případě celebrit také na jejich ženské protějšky, což mělo vést k nárůstu podpory. Nejen z hlediska klubové podpory, ale i z globálního hlediska podpory sportu byly a jsou významné akce zásadní. Například k rozvoji v této oblasti významně přispělo hostování světového mistrovství v roce 1994 v USA, kde se začal fotbal stávat stále masovějším sportem. V tomto případě však nízká divácká podpora tohoto sportu stále bránila v růstu kvalitní profesionální klubové soutěže.¹¹⁵

Se zvyšujícím se tokem financí ve fotbale a mocí jednotlivců, kteří tento sport měli možnost ovlivňovat, přicházely také investice, jež rozhodně nelze považovat za legální. Významným příkladem na poli černých peněz byla touha po zisku trofeje pro vítěze 1. ročníku Ligy mistrů. Ve finále se měly v Mnichově utkat týmy Olympique de Marseille a AC Milán. Šéf francouzského týmu byl však po vítězném finále nařčen z ovlivnění zápasu. Marseille totiž před tímto finále měla absolvovat ještě zápas domácí soutěže s týmem Valenciennes. Majitel týmu z Marseille Bernard Tapie za pomoci jednoho z hráčů, Eydelieho, měl rozdat peníze hráčům Valenciennes výměnou za hladký průběh zápasu, bez jejich většího vypětí jak vůči hráčům Marseille, tak k dosažení bodového zisku. Zápas Marseille nakonec vyhrála a její hráči poté ovládli již zmíněné finále v Mnichově. Po finále však spadla klec a rozsáhlé vyšetřování zjistilo, že Tapie ovlivňoval již zápasy předtím a celkem rozdal protihráčům a rozhodčím na 19 milionů dolarů. Marseille byl následně odebrán francouzský titul a byla poslána do nižší soutěže. Tapie byl odsouzen ke dvěma letům vězení, načež si odseděl „jen“ osm měsíců, a dalším aktérům byly povětšinou rozdány peněžité tresty. Eydelie obdržel podmínku a Marseille zároveň nemohla další sezonu obhajovat titul v Lize mistrů.¹¹⁶

Za zmínku stojí přiblížení diskurzů, které vnímají zahraniční hráči ve smíšených mezinárodních ligách. Srovnání přibližuje Němec Uwe Rösler, který zažil v 90. letech fotbal jak v Anglii, tak v Německu. V rozhovoru pro *The Guardian* 2. 9. 2011 uvedl: „*Miloval jsem, když jsem sem přišel. Anglický fotbal je špatný. Je to upřímné. Je to rychlé a přímé. V 90. letech to nebylo ani tak o taktice, jako by se dva boxeři bili, dokud jeden nepadl. Jako útočník jsem věděl, že dostanu spoustu šancí. V Německu bylo hodně značení a zametačů, bylo mnohem těžší bodovat*“.¹¹⁷ V tomto rozhovoru vnímal rozdíly v herních stylech a mentalitách obou národů, ale na druhou stranu také sociální krajinu a kulturní prostor zvenčí stadionu: „*Tak začal fotbal v Anglii, zpět ke kořenům, staromódní stadion s domy na obou stranách. Když také hraje*

¹¹⁵ Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', pp. 555-556; Šampionát také přispěl ke vzniku profesionální ligy Major League Soccer v roce 1996. Conn, *Pád FIFA*, p. 147.

¹¹⁶ Saiver, *Největší fotbalové skandály*, pp. 57-58.

¹¹⁷ Kristian Naglo, Anthony Waine (eds.), *On and Off the Field* (Wiesbaden, 2014), pp. 11-12.

dobrý fotbal a dosahujeme dobrých výsledků, zaplníme stadion a tady to může být zastrašující.“ Anglický styl hry byl popisován jako dopředu poháněný fotbal s bojovným duchem a potěšením z fyzických konfrontací se soupeřem. Anglický styl výrazně kontrastoval s německým stylem, který charakterizoval prosazování taktické terminologie do hry. S tím se pojil také větší důraz na různé aspekty tréninků a přípravy hráčů v Německu. Větší prostor byl věnován odborným lékařským znalostem s vědeckou metodikou, uplatňovanou kvalifikovanými pracovníky. Oproti tomu anglický fotbal spíše spoléhal na tradiční styl, který čerpá z osobních zkušeností, intuice, sentimentu a potěšení lidí, kteří tuto činnost vykonávali. Angličané očekávali od živých zápasů půvab, romantiku, nostalgii a drama. Tak to bylo i v Německu, ale v omezené míře, jelikož zde se kladl důraz na kontrolovaný styl hraní.¹¹⁸ Své zkušenosti s fotbalem v Německu nabízí jeden z vyzpovídáných narátorů: *„Rozhodně tam ten přístup byl takový vědecktější, takový komplexnější, ten klub se snažil zajistit vysokou úroveň a standard, i když to byl vlastně klub z druhý ligy, který postoupil do první...“*¹¹⁹ Péče o fotbalisty však nebyla v Anglii nutně horší. Ve špičkových anglických klubech také existoval regenerační program. Kupříkladu v Manchesteru United měli hráči po zápase uvolňovací cvičení, masáž a vířivou koupel. Navíc zpravidla jeden den v týdnu také věnovali čistě regeneračním účelům.¹²⁰ Fotbal napříč Evropou srovnává také další narátor: *„...čím víc času plynulo, tak tím víc se blížilo i to trénování prostě těm západním standardům... jestliže tady nebo v Německu, v Itálii nebo ve Španělsku, samozřejmě každá ta fotbalová škola má svoje prvky, ať již ve Španělsku je to takový ty přihrávky, Bundesliga je to spíš silovější, Anglie je to spíš důraz, takže to je potom už vidíš i na těch mládežnických týmech, ať už je 14, 15 tak poznáš, jestli ten tým je ze Španělska nebo jestli je z Anglie nebo jestli je z Německa... ty český týmy se nám nedaří vychovat individuality, spíš hrajeme ten kolektivní styl fotbalu...“*¹²¹

Dalším rozdílem je srovnání fanoušků v obou zemích. Anglické fanoušky charakterizovala živelná loajalita ke klubu, spojená s písněmi, posměšky a urážkami, kterými častovali své rivaly. Od 80. let se začalo v Anglii také více projevovat chuligánství, které se poté stalo vývozním artiklem do ostatních zemí. V Německu byl kritičtější přístup veřejnosti k fanouškům a zejména k těm radikálním, jakými byli ultras, stejně tak jako ke komerčnímu využívání fanoušků. Němečtí fanoušci také projevovali vášeň a loajalitu ke svým klubům, ale

¹¹⁸ Naglo, Waine (eds.), *On and Off the Field*, p. 12.

¹¹⁹ Rozhovor vedený Petrem Koubou, 11. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹²⁰ Moritz, *Leader*, p. 59.

¹²¹ Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 21. 4. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

taktéž byli vyzýváni k odpovědnosti a sebekázi.¹²² Přesto se v Německu sem tam objevily rarity jako například fanouškovská skupina Bayeru Leverkusen s názvem Madboys. Tato skupina se inspirovala italskými protějšky a zazářila se svojí působivou pyrotechnikou, kterou představila v roce 1994, a dostala se tak i na titulní stránky novin. Němečtí ultras však v kontrastu s italskými zastávají levicový postoj, charakterizovaný zachováváním staromódní, romantické a idealizované verze fotbalu.¹²³

Odlišná byla také síla anglických médií, která měla daleko větší vliv na každodenní kulturu v Anglii. Německá média byla více zdrženlivá a neutrální při podávání zpráv o sportovních událostech. To bylo částečně přisuzováno důsledkům spojeným s rolí médií ve třetí říši, která byla plná emocionalismu, šovinismu a nezodpovědnosti. S tím se pojí také německé chápání své pozice v jádru Evropy, což je zavazovalo spíše ke střízlivějším a informativním analýzám. Německé pojetí fotbalu také investovalo značné prostředky do procesů standardizace a modernizace amatérského fotbalu, trenérského rozvoje, zdravotnického a sportovního personálu, ale i do budování stadionů, herních stylů a národního týmu. Ačkoli některé změny byly využity i v Anglii, rozhodně to nepodléhalo jednotným standardům jako v Německu. Místo toho byla na konci 80. let a v 90. letech stále patrná historická přitažlivost legendárních klubů a jejich mytologizování spíše než modernizační postupy. Z tohoto pohledu je dominantní role přisuzována metropolitním centrům raného postmoderního a průmyslového kapitalismu, jakými jsou Londýn, Manchester a Liverpool.¹²⁴

2.1.3 Fotbal netvoří jen 22 hráčů na hřišti

Fotbal má ze všech druhů sportu největší sílu pro budování komunity. Je to z toho důvodu, že tato hra je tradičním diváckým sportem a je formou populární kultury s podporou mediálního rozsahu. Dalo by se říct, že důležitou součástí každodenního života mnoha Evropanů je fotbal, uložený jako zažitá kulturní praktika. Komunity se utvářejí na určitém prostoru po omezenou dobu. Tímto prostorem se stává stadion, kde se diváci setkávají během intenzivní a dynamické činnosti, jakou je hra.¹²⁵ Pro mužské fanoušky se fotbal stává ústřední rituální arénou charakterizující jejich mužnost. Společný zpěv fanoušků je pak ústřední složkou při tvorbě mužnosti. Toto vytvoření sebe sama v sociálním těle v daném prostoru je podstatné pro mužské

¹²² Naglo, Waine (eds.), *On and Off the Field*, pp. 20-21.

¹²³ Udo Merkel, 'Football fans and clubs in Germany: conflicts, crises and compromises' in *Soccer & Society*, Vol. 13/III (2012), p. 368.

¹²⁴ Naglo, Waine (eds.), *On and Off the Field*, p. 21.

¹²⁵ Wolfram Pyta, 'Football Memory in a European Perspective. The Missing Link in the European Integration Process' in *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 40/IV (2015), pp. 258-261.

uvědomění si, že podobné aktivity jsou omezené. Tyto fanouškovské písně posléze povětšinou slouží k propagaci oblíbeného klubu nebo hanobení opozice.¹²⁶ Ovšem ne vždy se jedná o zdravé vyjádření této formy činnosti. Příkladem takové tragédie se stalo finále PMEZ 29. května 1985 na stadionu Heysel v Bruselu mezi Liverpoolem a Juventusem Turín. Po roztržce mezi anglickými chuligány a italskými fanoušky zemřelo 39 diváků, povětšinou Italů. Tato katastrofa následně rozvířila celoevropskou debatu napříč celým mediálním spektrem o chuligánství jako známce rostoucí brutalizace. Věřilo se, že zločinci toto prostředí využívají k uspokojení svých tužeb po surovém násilí. Heyselská katastrofa od té doby charakterizuje selhání bezpečnostních opatření.¹²⁷ Svůj názor na změny, které přišly posléze, nabízí jeden z narátorů: „...celá ta transformace během 90. let a humbuk byl, když to k tomu Sky přivedlo... také došlo k velké změně od starého systému k celosedadlovému a to přímo navazovalo na nejzřejmější výsledek heyselské katastrofy... a pak máte v roce 1989 katastrofu v Hillsborough, během semifinále poháru mezi Liverpoolem a Nottinghamem Forest, kdy zemřelo 96 fanoušků Liverpoolu a to byla ta nejtragičtější věc v historii fotbalu... záznam doporučil, že všechny stadiony v Anglii mají být celosedadlové... a za tři čtyři roky se hra stala otevřenější pro rodiny a střední třídu, nejen pro dělnickou třídu...“¹²⁸ Stadion byl při příležitosti evropského šampionátu v roce 2000 přejmenován, avšak z tohoto příkladu je zřejmé, jakou roli hrají stadiony při hledání fotbalové paměti. Je to jednak proto, že na stadionu dochází k fyzické interakci mezi hráči a diváky. Stadion je také charakteristickým místem, které svým architektonickým řešením vytváří prožitek, jenž se vryje do paměti. Stadion je důležitý i pro média, aby vytvářel vhodnou a působivou kulisu, podstatnou k dosažení emotivních obrazových vjemů. Takových zážitků však není možné dosáhnout za stavu vyprázdněných tribun. Právě stadion, který odpovídá potřebám diváků, je zároveň vhodným místem pro média.¹²⁹

Rozvoj médií měl na fotbal mimořádně pozitivní účinek. S tímto významným činitelem se bezesporu stal fotbal nejvýznamnějším masově sledovaným sportem na světě. Ačkoli je možné tvrdit, že fotbal se bez diváků hrát nedá, situace a restrikce okolo koronaviru nám nabídly opak. Ale jak pro hráče na hřišti, tak i pro jejich příznivce mimo něj to není ideální. Avšak

¹²⁶ Anthony King, 'The Postmodernity of Football Hooliganism' in *The British Journal of Sociology*, Vol. 48/IV (1997), p. 585.

¹²⁷ Pyta, 'Football Memory in a European Perspective', p. 265; Heysalskou tragédií popisuje také Saiver, *Největší fotbalové skandály*, pp. 23-24.

¹²⁸ Rozhovor vedený s Peterem O'Connell, 23. 3. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹²⁹ Pyta, 'Football Memory in a European Perspective', p. 266.

i fotbal s diváky má svá úskalí a najdou se tací, kteří si v tomto prostředí lečí své vlastní problémy a taktéž se mohou stát nebezpečnými pro své okolí.¹³⁰ Fotbaloví diváci jsou však bezpochyby nedílnou součástí fotbalu, nicméně přístup některých fanatických jedinců překračuje společenská pravidla a nemá s tímto sportem nic společného.¹³¹ Masy diváků lze rozdělit do několika základních skupin. Do těchto skupin patří diváci, fanoušci a chuligáni. Divákem je člověk, který pasivně a s neutrálním přístupem sleduje hru, přičemž není ovlivněn rivalitou soupeřících týmů. Taková osoba není vyhraněná jen tímto sportem, ale má zájem i o další sportovní akce. Cílem zájmu diváka je průběh hry a závěrečné skóre.¹³² Fanoušek, narozdíl od diváka, je spojen s určitým oblíbeným fotbalovým týmem nebo konkrétním hráčem. Fanoušek má silné pocity z úspěchu nebo neúspěchu „vlastního“ týmu/hráče. Během hry má silnější reakce například na fauly páchané na jeho týmu, „křivdy“ ze strany rozhodčích, vstřelené/obdržené góly atd. Chuligáni se povětšinou, narozdíl od fanoušků, neztotožňují se žádným fotbalovým týmem, ale především se svou skupinou. Chuligáni mají prostřednictvím skupiny pocit sebeidentifikace. Leckteré chuligánské skupiny mají své napojení v organizovaném zločinu, který nemusí souviset s fotbalovým prostředím.¹³³

Pojem chuligán se objevil v 19. století v Londýně a je spjat s příchodem rozsáhlé a neurvalé irské imigrantské rodiny Hooligan nebo také Houlihan. Později byl tento termín převzat a používán ve spojitosti s jakoukoli trestnou činností a výtržnictvím. Ve fotbale začalo výtržnictví narůstat od 60. let a jeho vrcholem byla 80. léta, kdy násilí, agresivita a nepokoje na fotbalových stadionech eskalovaly. Během 80. a 90. let se chuligánství začalo v hojně míře objevovat i mimo fotbalové stadiony, což začalo být větším problémem pro místní komunity.¹³⁴ Výrazným rysem od 80. let ve střední a východní Evropě se stali skinheadi používající na stadionech prvky nacistických a fašistických ideologií. Tento jev byl výrazný hlavně v NDR, Maďarsku, Polsku a Československu, avšak do roku 1986 se rozšířil i do ostatních zemí, kde skinheadi dominovali na stadionech většiny týmů v nejvyšších národních soutěžích. Tato subkultura pokračovala i po rozpadu Sovětského svazu, ačkoli právě v komunistických státech

¹³⁰ Jan Souček, *Fotbal krásný i krutý* (Velké Přílepy, 2019), p. 131.

¹³¹ Souček, *Fotbal krásný i krutý*, p. 151.

¹³² Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', p. 140; Duo Sekot, Smolík rozděluje fanoušky na sportovní diváky, fanoušky, ultras a chuligány, přičemž poslední dva odlišuje výrazné fandění s touhou potom se „vyřádit“. Aleš Sekot, Josef Smolík. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli' in *Studia Sportiva*, Vol. 2/2 (2008), p. 82; specifika odlišující chuligány a ultras uvádí také Ondřej Daniel, "‘Wildlife’: Ecstatic Practices of Hardcore Football and Music Fans During Czech and Slovak Post-Socialism" in *Český lid*, Vol. 106/I (2019), p. 75.

¹³³ Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', p. 141.

¹³⁴ Tamtéž, p. 145.

byly stadiony jediným místem, kde mohly být projevovány vlastní postoje proti vládám bez fatálních následků. Velké masy na stadionech poskytovaly krytí těmto rozmarům, což bránilo politickým elitám i přes vysoké pokuty a přísná bezpečnostní opatření zabránit přítomnosti pravicové politické kultury.¹³⁵

V některých zemích může být rozdělení mas spojených s fotbalem odlišné. Například v Německu se některé skupiny ultras prezentovaly jako fotbaloví fanoušci. V Itálii se zase prezentovaly tyto skupiny spíše jako radikálové nebo fotbaloví chuligáni. S chuligány jsou spojeny extrémní postoje, které lze považovat za projevy antisociálního chování. Xenofobie se na fotbalových zápasech soustřeďuje na jednotlivé skupiny chuligánů. Je to tradiční stereotyp, kdy jsou jednotlivé chuligánské skupiny hodnoceny podle etnického původu, náboženství, politického postoje nebo fotbalového klubu. Rasová nesnášenlivost je specifikována převážně antropologickými odchylkami od sociálního průměru, jako jsou rozdíly v barvě kůže, vzhledu obličeje atd.¹³⁶

2.2 Fotbal v československém a českém prostředí

Fotbal v československém prostředí je propojený s českou náturou Švejků a kritického myšlení, že každý je odborníkem na tento sport. Říká se, že Češi jsou národem fotbalových trenérů, snad každý má jasno, jak by se mělo hrát, kdo by měl hrát a co je dobře a co špatně. Vzhledem k tomu, co již bylo patrné před rokem 1990, je český fotbalový fanoušek podezřívavý k tomuto sportovnímu odvětví, zvláště po tom, co se v 90. letech objevilo množství sázkových kanceláří. Fotbaloví fanoušci jsou v českých poměrech náruživí, rádi fandí, ale také leckdy dokážou být hrou lehce otráveni a nemají daleko k vulgaritám. Programy a služby na stadionech nejsou náročné ani příliš obsáhlé, jako tomu bývá ve vyspělejších fotbalových zemích. Příznivci v českém prostředí jsou průměrně agresivní a ani navzdory slabším bezpečnostním zajištěním nejsou, až na nějaké dýmavnice a dělbuchy, příliš nebezpeční svému okolí.¹³⁷ Jeden z narátorů popsal období před tzv. sametovou revolucí, kdy Československo fungovalo na bázi pomalu se uvolňujícího, nýbrž stále přísného socialismu, skrze porovnání sociálního statusu jednotlivých profesí: „...*aspoň ti herci měli tu pověst lepší nežli fotbalisti nebo sportovci. Možná obecně to bylo tím, že sportovci, nebo fotbalisti, měli napsaný zaměstnání nějaký, v uvozovkách, falešný*

¹³⁵ Roland Benedikter, Dariusz Wojtaszyn, 'Football politics in Central Eastern Europe' in *Geopolitics, History, and International Relations* Vol. 10/1 (2018), pp. 88-89; Sekot se Smolíkem uvádějí, že fotbalové chuligánství se historicky pojí k metodám ultrapravice/ultralevice či se přímo odvolává na ideologické proudy na bázi pravicově i levicově extremistických postojů. Sekot, Smolík. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli', p. 87.

¹³⁶ Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', pp. 149-151.

¹³⁷ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, pp. 17-18.

*nebo ne falešný, ale nechodili tam... byly zaměstnání pod nějakým podnikem, protože to režim tenkrát neumožňoval, aby byl status profesionálního sportovce. Takže už možná veřejnost koukala, že je to nějaký podvod a koukali skrz prsty na ty sportovce...*¹³⁸ Narátor v tomto bodě své výpovědi naráží na fakt, že před pádem režimu museli být sportovci, hrající v nějakém klubu či oddílu, vedeni jako zaměstnanci podniků sídlících v oblasti. Například hráči Sparty Praha byli vedeni jako zaměstnanci ČKD, hráči Baníku Ostrava byli v OKD či hráči Slavia Praha v IPS.¹³⁹

Zajímavější momenty 90. let v českém fotbale se týkaly změn, kterými bylo toto období provázáno. Ročník 1992/93 byl posledním ročníkem spojené 1. československé fotbalové ligy. Od 1. ledna 1993 se rozdělila federální republika na dva samostatné státy a s tím bylo nutné taktéž rozdělit všechna propojená odvětví, včetně fotbalu. Soutěž v posledním ročníku zahrnovala 16 mužstev. Deset českých klubů z předchozí sezony 1. československé fotbalové ligy bylo doplněno o dalších 6 z 2. nejvyšší soutěže, které od nového ročníku 1993/94 tvořily kostru 1. české fotbalové ligy. Podobně tomu bylo i na Slovensku, kde k původním 6 slovenským klubům z 1. československé fotbalové ligy přibylo dalších 6 do nového ročníku 1993/94 1. slovenské fotbalové ligy. Tudiž kluby, které byly v posledním ročníku 1992/93 na sestupu, tedy Tj Spartak Trnava a Tj Bohemians Praha, byly v následujícím ročníku ponechány v nově vytvořených nejvyšších soutěžích.¹⁴⁰ Zajímavé porovnání konkurenční rovnováhy v nejvyšších fotbalových soutěžích v Německu a České republice na přelomu 80. a 90. let nabízí Jan Šíma. Podstatnou složkou v tomto výzkumu je uvážení statistické rovnováhy, která vnímá rovnováhu mezi kluby v jedné ligové sezoně, a dynamické rovnováhy, jež naopak odráží změny v pořadí týmu mezi jednotlivými ligovými ročníky. Měření se zaměřuje na fyzický, technický, taktický a psychologický potenciál a kondici, dále se klade důraz na srovnání klubů a hráčů na postech jejich týmů, ale také na tradice klubu, kvalitu řízení klubu a fanouškovské základny a jejich symetrie či asymetrie v jednotlivých zápasech. Ideálním výsledkem by v tomto případě byla dokonale vyvážená a atraktivní liga, bez možnosti jistoty výsledků.¹⁴¹ Pokles konkurenční rovnováhy v těchto zemích však není ničím ojedinělým. Z výzkumů zabývajících se tímto obdobím je patrné, že se podobné problémy objevují také v dalších

¹³⁸ Rozhovor vedený s Petrem Koubou, 11. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹³⁹ Pozn. Českomoravská-Kolben-Daněk, Ostravsko-karvinské doly, Inženýrské a průmyslové stavby.

¹⁴⁰ Milan Macho, *Bláza: moje pravda* (Praha, 2012), p. 83; založení nové šestnáctičlenné skupiny a zachování Bohemians v nejvyšší soutěži zmiňuje také Pavel Horváth, *Můj příběh nekončí* (Praha, 2012), p. 67.

¹⁴¹ Jan Šíma, 'Competitive balance in the German, Dutch and Czech football leagues' in *Acta Universitatis Carolinae, Kinanthropologica*, Vol. 47/II (2011), pp. 52-53.

nejvyšších evropských národních soutěžích, například v anglické Premier League, španělské Primera división a italské Serie A. Dle tohoto výzkumu je jednou z hlavních příčin neustálé posilování role komercializace a podřízení síle marketingu a financí v tomto období.¹⁴²

V dubnu 1996 byl vedením ČMFS předložen a následně českou vládou schválen návrh na pořádání evropského šampionátu v roce 2004 společně s Rakouskem.¹⁴³ V témže roce bylo taktéž stanoveno licenční komisí ČMFS, že od sezony 1997/98 bude 1. liga otevřena pouze majitelům profesionálních licencí, což do té doby nebylo. Zároveň se zvyšovaly odměny pro rozhodčí, kdy od sezony 1996/97 pobíral hlavní rozhodčí v první lize za zápas 15 000 korun a asistenti po 7 000 korunách. Ve druhé lize pobíral hlavní 6 000 korun za zápas, asistenti pak po 3 000 korun.¹⁴⁴

Na začátek nové sezony však, stejně jako na východ republiky, měly vliv katastrofální záplavy. Větší dopad měly na moravské kluby, přičemž v celkovém měřítku postihly více než 230 klubů a škody napáchané záplavami byly jen ve fotbalovém prostředí vyčísleny na více než 100 milionů korun. Z prvoligových klubů byly nejvíce postiženy Hradec Králové, Kaučuk Opava a Sigma Olomouc.¹⁴⁵ Navíc se celý ročník potýkal s poklesem zájmu fanoušků, který tkvěl v nižší atraktivnosti hry a taktéž v podezření, že o dění na hřišti nerozhodují vždy jen hráči.¹⁴⁶

Vzhledem k tomu, jak napovídá název práce, bylo vhodné se zabývat během rozhovorů samotnými osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a jestli během svých aktivních let přemýšleli o tom, co jednou budou dělat až skončí s profesionální hráčskou kariérou. Své životní zkušenosti představil jeden z narátorů takto: *„Připadalo mi to tenkrát strašně sexy, strašně in, že člověk začal podnikat a dělat různé věci, kterým nerozuměl...a i když mi to bylo xkrát připomínaný, řečený, tak jsem na to prostě nedal, to bylo moje opravdu osobní selhání. A vždycky jsem se pouštěl do všech věcí, který mě prostě nadchly nebo bavily. A opravdu teda do všech, takže jsem v podstatě začal nějakým prodejem bot, potom jsem byl v zastoupení německý firmy, pak sem měl zastoupení určitých tady lékařských, nebo respektive pro ten spíš sport, tady těch doplňků jako byly tejpky, ty věci, který tady prostě nebyly. Chtěl jsem to jakoby sem do toho sportu profesionálního dostat. A ty začátky byly samozřejmě úspěšný, protože automaticky, když*

¹⁴² Šíma, 'Competitive balance in the German, Dutch and Czech fotbal leagues', pp. 63-64.

¹⁴³ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 45; tento návrh měl být zpracován prostřednictvím UEFA do června 1998. Český vklad do rekonstrukce stadionů a zázemí měl činit od 3–5 miliard korun a taktéž se počítalo s výstavbou národního stadionu s kapacitou 50 000 lidí. Tamtéž, pp. 160–161.

¹⁴⁴ Tamtéž, p. 99.

¹⁴⁵ M. Bureš; V. Bureš; Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98*, p. 8.

¹⁴⁶ Tamtéž, p. 64.

tady nic nebylo, ale dělal jsem chybu za chybou, a ty se samozřejmě potom projeví v těch určitých věcech.“¹⁴⁷ Z výpovědi bylo zřejmé, že pokud se dostatečně fotbalisté nezabezpečili během profesionální kariéry, museli hledat buďto povolání v oboru nebo jiná odvětví, která jim umožnila vydělat si na své živobytí.

2.2.1 Fotbal a jeho aspekty

Pro pochopení toho, v jaké situaci se nacházel československý fotbal na počátku 90. let, je zásadní znát prostředí, v jakém se nacházel před tímto obdobím. Velice důležité svědectví o tom přináší dlouholetý fotbalový funkcionář na místní úrovni Jaroslav Houška, působící v několika prvoligových klubech, poměry v socialistickém fotbale popsal takto: „*Fotbal je bezedná studna, která pohlcuje nejprve miliony korun, aby Kdosi prohlásil, že fotbal je černá díra na peníze*“. Nicméně podmínky v ekonomicky svázaném státě byly výrazně odlišné než v západní Evropě a pojmy jako profesionalismus a tržní ekonomika byly cizí.¹⁴⁸ Finance se rozlišovaly na takzvané bílé/oficiální a černé/neoficiální, které se využívaly na nelegitimní aktivity a také ke správě černých fondů.¹⁴⁹ Manipulace s takovými fondy však nebyla tak jednoduchá jako s běžnými. Pro správce fondů bylo třeba zajistit si dispoziční razítko, které se používalo na ekonomickém oddělení Okresního výboru Československého svazu tělesné výchovy a sportu (OV ČSTV). Houška popsal případ, jakým způsobem si takové razítko s dalšími funkcionáři opatřili: „*Jako referent OV ČSTV v Příbrami pracoval Josef Hadraba. Když jsme za ním jednoho dne přišli s Fuňkem, Kolářem, Vráblíkem a asistentem Škvárou, ani ve snu ho nenapadlo, co je pravou příčinou naší přátelské návštěvy. Už předem jsme se domluvili, že před ním sehrajeme divadýlko, zabavíme ho a zmocníme se razítka, které před ním volně leželo na stole. Ani jsme si dlouho nemuseli povídat o fotbalu, protože nám nahrál sám tím, že mu nestartuje auto a potřeboval by je roztlačit. Vráblík se Škvárou mu šli pomoci ven a my s Fuňkem »berana« v pohodě strčili do kapsy.*“ Podstatným faktorem, jak dále popisuje, bylo zřízení více takto nevidovaných fondů a ideálně mimo oblast, ve které působili, z důvodu zmírnění bezprostředního dosahu regionální kontroly. Dalším důvodem pro zajišťování většího počtu fondů byla jistota, že v případě zatčení nějakého funkcionáře by se všechny nashromážděné zdroje nevytratily.¹⁵⁰ Běžnou praxí při strádání finančních prostředků bylo fakturování nákupu letenek například na zápas klubu na Slovensku. Dopravním prostředkem

¹⁴⁷ Rozhovor vedený s Pavlem Kukou, 29. 10. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smělíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁴⁸ Jaroslav Houška, Vladimír Zemánek, *Fotbal na prodej* (Praha, 1996), pp. 9-10.

¹⁴⁹ Tamtéž, p. 14; uvádí také Josef Smolík, 'Football fan culture in the Czech Republic: Development, problems, causes' in *Esporte e Sociedade*, No. 3 (2006), p. 8.

¹⁵⁰ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 15.

byl však ve skutečnosti autobus a koupené letenky byly obratem prodány za hotové peníze. Leckdy řidiči ČSAD z dobré známosti účtovali méně kilometrů, než ve skutečnosti s klubem najezdili. Dále se vydávaly falešné vstupenky, vypláceli se neexistující pořadatelé, maskovaly se cestovní příkazy k falešným zápasům, vystavovaly se účtenky ve „sprátelených“ obchodech na fiktivní zboží a také obstarávaly poštovní peněžní poukázky. Nashromážděné finance v černých fondech se posléze používaly zejména na nákupy hráčů, občerstvení pro rozhodčí a také k ovlivňování zápasů jak vlastních, tak cizích.¹⁵¹ Do zákulisních machinací bylo zapojeno nejužší vedení klubu, maximálně pár hráčů a vesměs bez trenéra, který by tím mohl ztratit respekt a náklonnost hráčů.¹⁵² Další názor popisující dané období nabídl jeden z narátorů: „Vím, že mi vykládal třeba ředitel Olomouce, že měli třeba natisknutý dvoje lístky, nepřiznávali, vždycky to byla sranda. Oni potom spočítali ty lístky a jich tam bylo o třetinu míň, než bylo oficiální číslo, protože město dělalo ty černý fondy na hráče, aby měli. Takže třeba přiznaných 10 000 a ono tam bylo 20 nebo 15. Teď je to skoro naopak, oni přiznají víc, aby měli od sponzorů víc peněz, ale tenkrát se mazali ti diváci, pravidelně, protože oficiální čísla byla výrazně nižší...“¹⁵³

Toto období však nelze považovat pouze za zprofanované a nečisté. Bylo možné se setkat s rozhodčími, kteří nebrali úplatky, s lidmi, kteří nepodváděli nebo to alespoň neuměli, a důvěra ve fotbalovém prostředí nebyla natolik zdiskreditovaným pojmem jako tomu bylo od 90. let a koneckonců je až do dnes. Peníze v tomto období nehrály tak podstatnou roli jako s příchodem satelitu, pádu železné opony a rozšíření tržní ekonomiky.¹⁵⁴ Než se otevřely hranice na Západ, byly veškeré informace o tomto prostředí zahalené cenzurou. To se týkalo také informací o fotbale, kdy jeden z narátorů vzpomíná, že: „...vždycky v pondělí večer od osmi šel hodinový pořád Sport ve světě. To byl takový souhrn toho, co se ten týden v tom světovém sportu obecně stalo a fotbalu jako nejpopulárnější hře na světě se věnovalo, já nevím, 10, 15 minut...“¹⁵⁵ Podle Houšky bylo období totality svým způsobem mírnější, co se týče korupce, protože tehdy fungovala ještě jako pomyslný blok hrozba vězení. Stejně tomu bylo i po pádu socialismu, ale strach z takových machinací ustoupil daleko do pozadí.¹⁵⁶ Po roce 1989

¹⁵¹ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, pp. 15-16; obecně to také shrnuje Blažek v 90. letech, kdy kluby z Čech mířící na Moravu a naopak už automaticky ještě před výkopem prohrávaly 1:0. Macho, *Bláza*, p. 122.

¹⁵² Macho, *Bláza*, p. 121.

¹⁵³ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁵⁴ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 23; přímým účastníkem byl i Jaromír Blažek, který vzpomíná na podobné zápasy. Macho, *Bláza*, p. 95.

¹⁵⁵ Rozhovor vedený s Radkem Bejblem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁵⁶ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 87.

bylo mnoho klubů natolik ohroženo finanční propastí a pudem sebezáchovy, že to ovlivňovalo i jejich styl hry. Jejich přednes byl ustrašený a pro fanouška nezajímavý, čemuž nepomáhala ani přílišná nivelizace a starý přestupní řád, znemožňující účinný systém přestupu hráčů.¹⁵⁷ Zpočátku fungoval přestupní řád jen v prostoru Československé socialistické republiky a ve výjimečných případech byl hráčům povolen přestup za její hranice. Jinak tomu bylo v případě československých reprezentantů ve službách Slavia Praha Ivo Knoflíčka a Luboše Kubíka, kteří ze soustředění v červenci 1988 v západoněmeckém Hannoveru emigrovali do Anglie. Po pádu režimu byli oba hráči opět povoláni do reprezentace a zasloužili se o postup do čtvrtfinále světového šampionátu v Itálii.¹⁵⁸ Nicméně dostali rok a půl zákaz výkonu činnosti kvůli oficiálnímu reglementu, který byl stanoven mezi FIFA a socialistickými zeměmi.¹⁵⁹ Během rozhovorů s narátory jsem se zajímal, jakým způsobem byla emigrace fotbalistů prezentována v médiích a tisku. Jeden z narátorů vypověděl toto: „...v novinách ta zpráva taky určitě proběhla, evidentně byla úplně stručná. Ta komunistická strana nechtěla, aby se nějakým způsobem medializovala příliš...“¹⁶⁰, jelikož v té době nebylo obvyklé, bez splnění určitých kritérií, vůbec přestupovat do celků nacházejících se mimo sféru komunistického režimu. Také za to následoval trest od asociace, po němž na nějakou dobu emigranti nesměli nastupovat v mistrovských utkáních.

V té době navíc ani v československém prostředí nefungovali hráčští agenti tak jako dnes. Tudíž hráči přestupující do zahraničí museli jednat přímo s klubem nebo skrze jiné prostředníky. O to horší situace byla, když hráči neuměli jazyk země, kam přestupovali, a ono v době, kdy se v socialistickém státě učila jako druhý jazyk ruština, to nebylo snadné.¹⁶¹ Osobami, které se zasloužily o rozvoj péče o fotbalisty ve smyslu zastupování, byli v československém prostředí pánové Zdeněk Nehoda a Pavel Paska.¹⁶² Emigrace Kubíka

¹⁵⁷ Tamtéž, pp. 127-128; informuje také Zwicker, přidává, že po roce 1989 nejlepší čeští a slovenští fotbalisté využívali možnost vstoupit do zahraničního klubu, což se podepsalo na kvalitě a zájmu o ligový fotbal. Stefan Zwicker, 'Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography' in *Journal of Sport History*, Vol. 38/III (2011), pp. 376-377.

¹⁵⁸ Saiver, *Největší fotbalové skandály*, pp. 77-78; zmiňuje se také Károliy a přibližuje řešení této „aféry“. Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, pp. 66-67.

¹⁵⁹ Jaroslav Kirchner, *To jsem já, Franz!* (Praha, 2008), p. 50.

¹⁶⁰ Rozhovor vedený s Radkem Bejblem, 25. 10. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁶¹ Kirchner, *To jsem já, Franz!* p. 56; doplňuje také Srniček, který udává, že v té době se vyhledávací talentů jezdili na hráče koukat jen zřídka, a proto často hráči putovali na testování do zahraničních klubů. Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, p. 37.

¹⁶² Kirchner, *To jsem já, Franz!* p. 65. Pozn. Nehoda a Paska působí jako hráčští agenti dodnes a jsou řazeni mezi nejvlivnější ve svém oboru v českém prostředí; Nehodu zmiňuje i Pavel Nedvěd, *Můj obyčejný život* (Praha, 2011), pp. 38-39; zmiňuje i Roman Smutný, *Petr Rada: nezkontrovaný bouřlivák* (Praha, 2020), p. 97; Nehodu zmiňuje také Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, p. 169.

s Knoflíčkem však povolila uzdu tvrdému režimu, čehož následně využili další reprezentanti jako Jozef Chovanec, Petr Rada.¹⁶³

Období, které následovalo po roce 1989, s sebou přinášelo nový životní styl a hodnoty podpořené individualizací a globalizací. S tím, jak začalo pronikat stále více peněz do fotbalu v tuzemsku, se začalo projevovat i chování fotbalistů, a to jakým způsobem mohli své příjmy utrácet. Například, jak vypadaly oslavy a večírky hráčů, kdy v období 90. let nebyli terčem fotoaparátů, mobilních telefonů a sociálních sítí, objasňuje další narátor: *To jsi byl do pěti na diskotéce a druhý den byl trénink, třeba jako (smích). Protože po zápase, kdy jsme třeba vyhráli, tak se to zvrhlo a byl si do čtyř do pěti a druhý den byl výklus a ty jsi tam přišel a věděl jsi, že výklus dáš. Ale byli jsme mladý, to tělo dobře regenerovalo, to nebyl problém, ale teď si myslím, že ti fotbalisti jsou daleko profesionálnější. A že ten fotbal je rychlejší a všechno se víc hlídá. Obrovský rozdíl. Tenkrát jsme to takhle měli. Já si pamatuju, ve Spartě, že tam byla skupina Nedvěd, Otava, Lokvenc a ty měly přezdívku skupina Prase (smích)...ty se vždycky sešrotovali takovým způsobem, že jim ty starý v tý spartánský kabině udělali takovouhle přezdívku...*¹⁶⁴ Narátor zmiňuje, že v dnešní době jsou fotbalisti profesionálnější, nicméně vzhledem k rozvoji techniky z toho bývá daleko větší poprask, když je někdo „objeven“. V 90. letech nebyl vyvíjen takový tlak na hráče, aby si hlídali své soukromí. Nicméně na druhou stranu neměli významný vliv ani reklamní agentury zastupující hráče. Sportovní federace se však musela potýkat nejen s úbytkem hráčů, ale především s úbytkem dobrovolníků z řad funkcionářů, trenérů a rozhodčích.¹⁶⁵ Nedostatky bylo možné hledat v místní neobeznámenosti se základními zásadami a mechanismy v novém demokratickém systému správy. Problematická byla také spolupráce mezi funkcionáři v regionech, okresech a klubech s jejich kolegy z národních federací. Důkazem vztahů v tomto období je svědectví jednoho z národních funkcionářů. Podle něj *„si někteří z nich myslí, že vyděláváme spoustu peněz a že jejich peníze jsou vynakládány na naši pohodu, na luxusní večírky se sponzory a na výlety po celé České republice. Neuvědomují si, že jsme čistí dobrovolníci tak, jak jsou, že investujeme obrovské množství peněz do sportu a že jsme velmi opatrní při utrácení každé koruny.“* Na druhou stranu si zástupci národních federací uvědomovali příznaky omezující jejich činnost. V přijetí strategičtějšího

¹⁶³ Smutný, *Petr Rada*, p. 97; také v Saiver, *Největší fotbalové skandály*, p. 79; Straka tvrdí, že umožněno přestoupit do zahraničí měli spíše hráči až po třicítce a s určitými reprezentačními úspěchy. Kirchner, *To jsem já, Franz!* p. 50; Rada uvádí, že reprezentačních zápasů muselo být alespoň 35 nebo 200 ligových startů. Smutný, *Petr Rada*, p. 98.

¹⁶⁴ Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 6. 6. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁶⁵ Dino Numerato, ‘Czech sport governing bodies and social capital’ in *International review for the sociology of sport*, 43/I, (2008), p. 22.

a systematictějšího přístupu je omezovalo nadměrné vyřizování každodenních záležitostí. K tomu se vyjádřil bývalý vedoucí celostátního výkonného výboru a předseda regionálního sdružení: „*Když jsem byl předsedou regionálního sdružení, hodně jsem cestoval, navštěvoval kluby a mluvil s jejich zástupci, abych porozuměl jejich problémům a vysvětlil jim naše cíle. Bohužel v dnešní době nemají předsedové dostatek času, aby tak učinili, a to otevírá prostor pro zmatek a nedorozumění.*“ Neúspěch s prováděním politik vyšších funkcionářů se střetával s odmítnutím a vytvářením překážek funkcionářů na nižších úrovních, kteří si byli taktéž vědomi své neochoty se přizpůsobit. Přístup na místní a regionální úrovni pramenil ze znalostí situace s nedostatkem dobrovolníků, což zástupce utvrzovalo v jejich pevném postavení. Takové tendence byly silnější o to více v prostoru, kde chyběl dostatek důvěry ve vnitrostátní orgán a taktéž identifikace s modernizačním postupem. Negativní pohled týkající se výhradně fotbalové federace pramenil převážně z nedůvěry veřejnosti ve správní orgány z období před rokem 1989, během neustálých bojů o moc na pozicích v československém fotbale. Tento pohled se ve veřejném zastoupení přenesl i do období po sametové revoluci. Každoroční snahy o změnu byly doprovázeny veřejnou nedůvěrou, co za takovou změnou stojí, zda vlastní pohnutky, nebo dobrodiní.¹⁶⁶ Korupční praktiky však pokračovaly během 90. let i po přelomu tisíciletí, což způsobovalo stále větší nedůvěryhodnost nejvyšší tuzemské soutěže. Důkazem toho je, že většina fotbalových fanoušků dávala přednost zápasům českého národního týmu než jednotlivým ligovým zápasům.¹⁶⁷ Nejen prostřednictvím funkcionářů, ale i vinou samotných hráčů byly zápasy prodávány nebo naopak „pojišťovány“. Možností, která měla dopomoci ke kýženému výsledku, byla snaha zvýšit výkonnost fotbalistů. Známý je případ, jenž odhalil používání takovýchto prostředků v prvoligových Drnovicích v roce 1995. Tzv. karamelky měly dopomáhat k lepšímu dýchání hráčů a lepším výsledkům na hřišti.¹⁶⁸ Později se to odhalilo i v jiných klubech, například Bohemians Praha byla potrestána za dva hráče, kteří odmítli podstoupit dopingový test, pokutou 300 000 korun. Kromě fotbalistů Jaroslava Veltruského a Prokopa Výravského byli potrestáni také klubový lékař Ladislav Smrček i vedoucí mužstva Dalibor Lacina.¹⁶⁹ Tomuto obrazu českého fotbalu příliš nepřispěla ani aféra z roku 1995 spojená s ovlivňováním výsledků zápasů a s korupcí, jež odhalila zapojení i nejvyšších

¹⁶⁶ Numerato, ‘Czech sport governing bodies and social capital’, pp. 25-27; například v roce 1988 vrcholilo v TJ Bohemians ČKD Praha rozsáhlé vyšetřování zkoumající existenci „černého“ fondu, úplatkářství a neoprávněně vyplacených prémie. Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 212.

¹⁶⁷ Smolík, ‘Football fan culture in the Czech Republic’, p. 8.

¹⁶⁸ Macho, *Bláza*, p. 79; blíže přibližuje odhalení požívání dopingu v Drnovicích a také další skandály Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, pp. 33, 63-64.

¹⁶⁹ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, pp. 133-134; doping byl také nalezen u Královhradeckého Karla Havlíčka. Miroslav Bureš a Jakub Železný, *Fotbalová ročenka 1996-1997* (Praha, 1997), p. 17; zmiňuje se také Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, pp. 64-65.

představitelů Českomoravského fotbalového svazu (ČMFS). Jak pronesl bývalý fotbalový funkcionář Jaroslav Houška: „*možná se budete divit, ale jsem přívržencem toho, aby se z fotbalu vymýtily úplatky i ovlivňování. Nejsem však přesvědčen o tom, že je to možné... vždy se najde někdo, komu teče do bot a potřebuje body k udržení soutěže, nebo kdo by rád naopak do evropského poháru a zrovna mu, jako na potvoru, odchází forma.*“¹⁷⁰

Navzdory skepsi ve fotbale, která byla obecně přítomná napříč veřejností, existovala v Československu silná kultura sportovního sázení.¹⁷¹ Svě o tom ví další narátor, který tuto dobu přibližuje: „*Většinou se to týkalo nějakých korupčních věcí, který byly prokázány na úrovni, já nevím, úplatků rozhodčích nebo úplatků hráčů a ještě bych řekl, že v těch devadesátých letech, si myslím, že nebylo třeba tolik sázení, to bylo až potom postupem času. Někakým způsobem se to rozšířilo, ale takový ty úplatkářský aféry, jestli se setkali s rozhodčím na pumpě a dali mu prostě nějaký úplatek, tak to prostě takhle probíhalo. To prostředí v tomhle bylo hodně narušený...*“¹⁷² V 90. letech se v českém prostředí můžeme setkat s označím tzv. divoká 90. léta. Na to, zdali lze aplikovat tento pojem i na fotbal, odpovídal další narátor: „*Asi dá, já už si to moc nepamatuju, ale říkal jsem to. Porevoluční doba byla stejná, možná bych řekl, že ta porevoluční možná ještě horší, protože takový ty rychlopodnikatelé, kteří jakoby získávali, se uměli pohybovat, měli prostě finanční prostředky z vexlování, tak měli kontakty...*“¹⁷³ Bylo zřejmé, že ono prostředí nebylo čisté. Nicméně, zde mě spíše zajímalo, do jaké hloubky jsou narátoři až schopni dojít se svými výpověďmi. Veřejnost nahlížela na národní fotbalovou správu jako na homogenní masku, která nerozlišovala mezi odborníky a funkcionáři a mezi těmi, kteří opravdu chtěli přispět, a těmi, kdo zajišťovali vlastní zájmy.¹⁷⁴ S peněžními machinacemi a nekalými praktikami však často souvisel pohyb takových lidí na tenkém ledě, kdy jim v případě prozrazení nebo nedodržení smluvených podmínek hrozil v lepším případě kriminál, v tom horším jim šlo o zdraví. Takovým případem, který sice byl policií uzavřen, nicméně panovalo okolo toho hodně otazníků, byla smrt Jana Sanytrníka, sekretáře Bohemians Praha, který byl v září 1999 nalezen mrtvý v Michelském lese s nožem vedle sebe. Případ byl uzavřen jako sebevražda, ačkoli okolím byl Sanytrník označován za člověka, který se bál

¹⁷⁰ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 201.

¹⁷¹ Zwicker, ‘Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography’, p. 377.

¹⁷² Rozhovor vedený s Janem Suchopárkem, 29. 9. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁷³ Rozhovor vedený s Danielem Šmejkaem, 16. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁷⁴ Numerato, ‘Czech sport governing bodies and social capital’, pp. 26-27.

i jehly.¹⁷⁵ Potíže, jež se začaly projevovat v 90. letech a ještě více po rozdělení České a Slovenské federativní republiky, lze spatřovat také v česko-moravském sporu. Vlastenectví připisované moravským regionům bylo zpochybňováno lokalitami, které deklarovaly národní řídicí orgán České republiky v Praze.¹⁷⁶

Významnou osobností byl František Chvalovský, který řídil z pozice předsedy fotbal v československém a posléze českém prostředí od roku 1990 až do roku 2001. Během tohoto období byl také potvrzen jako člen výkonného výboru evropské fotbalové asociace od roku 1996.¹⁷⁷ V roce 1993 nechal vytvořit dvoukomorový česko-moravský volební systém fungující ve stanovách Fotbalové asociace České republiky (FAČR) dodnes.¹⁷⁸ Je často spojován a hodnocen prostřednictvím kauz, ve kterých figuroval. Na druhou stranu není možné mu odepřít i přínos, jenž tuzemskému fotbalu poskytl. Petr Rada dokonce tvrdí, že nebýt kauzy, která ho potopila, mohl se stát předsedou UEFA po Johanssonovi.¹⁷⁹ V Blšanech, kde se narodil, čítajících na začátku 90. let okolo 400 obyvatel, dokázal místní FK Chmel Blšany posunout z regionální soutěže až do 1. ligy.¹⁸⁰ Chvalovský chtěl přiblížit národní A tým i mužstvo do 21 let západoevropským reprezentacím. Chtěl, aby se odměny reprezentantů vyrovnaly odměnám Němců nebo Švédů, aby vybavení bylo dokonalé a exkluzivní, což vedlo k dlouhodobě výhodné smlouvě se značkou Puma, na které měl zásadní podíl manažer reprezentace Pavel Paska. Národní tým již neměl jezdit na zápasy oděn v teplákových soupravách, ale ve společenském oblečení. Tento pohled se odráží i v hodnocení reprezentantů, kteří působili v národním týmu během předsednictví Františka Chvalovského, jak bude přiblíženo v závěrečné části.¹⁸¹ Luděk Macela tvrdí, že Chvalovský byl tím, kdo prosazoval 16početnou skupinu týmů v první lize, i přesto, že to bylo finančně velice nákladné. Chtěl, aby se i mladíci a obecně hráči z finančně slabších klubů porovnávali s kluby velikosti Sparta a Slavie, aby mohli fotbalově růst, než aby zapadli v regionální soutěži. Chvalovský tomu přizpůsoboval i poměr cizinců v klubech, který v 90. letech dovoľoval maximálně tři na tým.

¹⁷⁵ Macho, *Bláza*, pp. 126-127.

¹⁷⁶ Numerato, 'Czech sport governing bodies and social capital', pp. 27-28. Pozn. ČMFS fungoval pod tímto názvem až do roku 2011, kdy se změnil na Fotbalovou asociaci České republiky (FAČR).

¹⁷⁷ M. Bureš; V. Bureš; Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98*, p. 21; fotbalovým „bossem“ byl až do 17. června 2001., nicméně již od 16. března pobýval ve vyšetřovací vazbě Pankrácké věznice, poté, co byl obviněn z podvodu ve výši 1,33 miliardy korun. Pavel Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely* (Praha, 2001), pp. 5-6.

¹⁷⁸ Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 44.

¹⁷⁹ Smutný, *Petr Rada*, p. 122; Skramlík dodává, že: „...přebudoval fotbalový svaz ze „strejcovské“ spolkové úrovně na moderní manažerskou organizaci. Dokázal finančně prosadit práva fotbalu v oblasti marketingu, reklamy a televize. V roce 1996 byl zvolen na kongresu UEFA na dvouleté období do Výkonného výboru. V roce 1998 tuto funkci obhájil a byl zvolen znovu, načež získal čtyřletý mandát.“ Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, pp. 7, 11, 15.

¹⁸⁰ Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 6.

¹⁸¹ Tamtéž, pp. 50-51.

Podporoval rozvoj sportovních tříd a tréninkových center mládeže, od čehož se po roce 1989 upustilo.¹⁸² V roce 1995 mimo jiné řešil velmi nestandardním způsobem nespokojenost českých klubů v soutěži. Tato nespokojenost pramenila z obav z řízení jednotlivých utkání ze strany rozhodčích. Proto nechal Chvalovský kluby hlasovat, které rozhodčí by z listiny pro nejvyšší tuzemskou soutěž vyřadili. Nejvíce hlasů dostala čtveřice Berbr, Puček, Svatonský, Zvonič, kteří byli posléze vyřazeni z rozhodcování v nejvyšší soutěži.¹⁸³ V tomto období se také dostává na scénu pozdější předseda FAČR Miroslav Pelta a tehdejší člen výkonného výboru ČMFS, který se stal blízkým spolupracovníkem právě Chvalovského.¹⁸⁴ Posléze byl Pelta jmenován vedoucím reprezentačního týmu a byl také s týmem v Anglii na EURO 96. Pelta i po ztrátě pozice ve VV ČMFS nadále docházel na jeho zasedání jako Chvalovského host.¹⁸⁵ Další názor na někdejšího předsedu ČMFS nabízí jeden z narátorů: „*To byla taková rozporuplná postava, je teda pravda, že Chvalovský byl byznysmen toho nového stylu, věděl, jak říká pan Pelta »kudy běží zajíc«, a dostal se až do výkonného výboru UEFA, kamarádil se s tehdejším předsedou UEFA Švédem Johanssonem a zval ho na ty své prasečkářský hody do Blšan, do Sedlčan, ale furt byl sedlák z Blšan, to bylo vidět.*“¹⁸⁶

S poklesem zájmu o fotbal v 90. letech korespondovala také velmi nízká úroveň zpravodajství v českém a slovenském tisku. Po rozdělení bylo možné získat sportovní informace ze sportovních týdeníků, například časopisu *Gól* se zaměřením na fotbal a hokej a dále z měsíčníků *Hattrick* a *Slovak Futbal*. Zvláštností českých médií je provozování vlastního sportovního kanálu ČT4 veřejnoprávní Českou televizí.¹⁸⁷ Nicméně i po rozpadu ČSFR odborníci zabývající se českou a slovenskou historiografií i nadále spolupracovali. Významným centrem zabývajícím se sportovním výzkumem, které je možné nalézt v České republice, je Katedra sportu, humanitních věd a managementu sportu na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy.¹⁸⁸

¹⁸² Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, pp. 74-75; s jeho přispěním se v roce 1997 otevřel první jednorocní trenérský kurz profi licence UEFA. Smutný, *Petr Rada*, pp. 128, 131; zmiňuje i Luděk Macela, který přidává, že: „*se vyčlenilo větší množství peněz na platy trenérů s nejvyšší kvalifikací.*“ Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 75.

¹⁸³ Luděk Mádl, *Kmotr fotbal* (Praha, 2013), p. 41; zmiňuje také Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, pp. 52, 82.

¹⁸⁴ V roce 1991 se stal stále ještě aktivní fotbalista a podnikatel Miroslav Pelta majitelem třetiligového FK Jablonec. Pavel Horváth, *Můj příběh nekončí*, p. 64.

¹⁸⁵ Mádl, *Kmotr fotbal*, p. 160.

¹⁸⁶ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁸⁷ Zwicker, ‘Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography’, p. 377.

¹⁸⁸ Zwicker, ‘Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography’, p. 378.

Na druhou stranu i přes negativní dojem z českého fotbalu v 90. letech přece jenom lze najít určitý pokrok. Jednotlivé fotbalové kluby přestaly vlastnit patronátní průmyslové podniky, jako tomu bylo v období socialismu.¹⁸⁹ Vzpruhou v novém tržním systému se stal příchod Čechoameričana Borise Korbela do pražské Slavie, který proměnil nejen obraz Slavie, ale i českého fotbalu. Důkazem toho byl například přestup brankáře Petra Kouby z Bohemians Praha do Sparty Praha v roce 1990 za sumu 3 milionů korun.¹⁹⁰ Pavel Horváth přestupoval z Jablonce do Slavie Praha v roce 1996 již za sumu přesahující 20 milionů korun.¹⁹¹ Zvedlo se i platové ohodnocení fotbalistů, kteří do té doby brali platy v řádech tisíců korun. Po roce 1989 se tyto cifry zvyšovaly k řádům desítek tisíc korun. Například Jaromír Blažek uvádí, že ve Viktorii Žižkov v sezoně 1993/94 bral základní plat ve výši 50 až 60 000 korun.¹⁹² Ze zahraničních hráčů například Pavel Srniček po přestupu do Newcastle United v roce 1991 bral 2 800 liber měsíčně, což bylo v té době přibližně 145 000 korun. Když přestupoval do Sheffieldu Wednesday v roce 1998, nabídli mu 16 000 liber měsíčně, tedy v přepočtu přibližně 855 000 korun, plus prémie.¹⁹³ Na druhou stranu trenéři nebo vedení, bylo-li nespokojeno s výkony hráčů, sáhli k pokutám, které, jak nám přibližuje Blažek, se během jeho působení v 90. letech pohybovaly kolem 10 až 15 000 korun.¹⁹⁴ Horváth dostal za pozdní příchod na trénink v roce 1997 pokutu 20 000 korun od trenéra Františka Cipra. Ten samý rok za působení Karla Tobiáše ve Slavii Praha obdržel dokonce 100 000 korun pokuty za hrubé porušení smlouvy po nepodloženém obvinění z prodání zápasu v Teplicích.¹⁹⁵

S pronikáním západních vlivů se začal zvyšovat zájem o hráče také z České republiky i v zahraničí. Tím více na ně byly kladeny nároky a zvyšovala se náročnost jejich programu, která mohla vést ke zranění. S úsměvnou historkou o jednom takovém zranění přichází jeden z narátorů: „...já jsem do té Anglie přišel bohužel se zraněním...oni ti jako řeknou, aby si tak 14 dní před tím třeba něco se hýbal, dělal, že jo, než nastoupíš na ten tréninkovej kemp a já jsem si tady (Česká republika) šel zahrát za Kozlovnu a hráli jsme na nějaký vesnici a tam byla nějaká díra a já jsem do ní šlápl a zvrtnul jsem si hrozně kotník. Měl jsem obrovské výron a já jsem přišel na ten začátek tý přípravy a nemohl jsem pořádně trénovat. Jsem měl nohu takovou

¹⁸⁹ Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, p. 151.

¹⁹⁰ Houška, Zemánek, *Fotbal na prodej*, p. 221; Blažek uvádí, že než přišel Korbel do Slavie byl odmítnut ve Spartě. Macho, *Bláza*, p. 61; jednalo se o období, kdy předsedou Sparty Praha byl podnikatel Petr Mach, který vystřídal v roce 1992 Václava Maška. Ladislav Ježek, Dušan Uhrin, *Cesta ke stříbru* (Praha, 1996), p. 40.

¹⁹¹ Horváth, *Můj příběh nekončí*, pp. 88, 90.

¹⁹² Macho, *Bláza*, p. 86.

¹⁹³ Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, pp. 39, 166.

¹⁹⁴ Macho, *Bláza*, p. 117.

¹⁹⁵ Horváth, *Můj příběh nekončí*, pp. 99, 103-104.

lopatu, no tak ti byli hotoví. Já jsem řekl, že jsem dobíhal v tenise kratě a jak jsem se sklouznul, že se mi zvrtna noha...nechtěl jsem říkat, že to bylo z fotbalu...a já potom pamatuju, že jednou jsme přijeli na soustředění a kluci, že si jdou zahrát tenis a já jsem říkal: jo já půjdu taky - a Houllier (trenér): ty nepůjdeš - já říkám: proč bych nešel? - a on: no ty si nepamatuješ, jak jsi si zvrtnul ten kotník, když jsi přišel - a já: a jó, to je pravda.¹⁹⁶ Samozřejmě na tom, že přišel do nového klubu se zraněním, není nic humorného, nicméně dokládá to vzrůstající tendence, aby se hráči o sebe starali, což pro ně leckdy znamenalo omezit náročnější aktivity, které si do té doby užívali.

Později se také objevily iniciativy s uceleným procesem vzdělávání rozhodčích. Na rozhodčí řídicí fotbal na určité úrovni začal být vyvíjen tlak, který je podřízen procesu udržování rozhodčích ve fyzické a psychické kondici a kontrole jejich znalostí pravidel a řízení hry.¹⁹⁷ Tyto snahy výrazně uspišil až korupční skandál v českém fotbale v roce 2004 týkající se uplácení rozhodčích. Poté, co několik deníků informovalo o policejním monitoringu, bylo zřejmé, že tendence popularity české ligy znovu poklesne.¹⁹⁸ Avšak už v 90. letech se objevovala kritika směřovaná na rozhodčí a jejich vedení zápasů. V roce 1995 vypluly na povrch aféry spojované s ovlivňováním zápasů. O rok později se k tomu vyjádřil také mezinárodně uznávaný český rozhodčí Václav Kroncl v týdeníku *Gól*, načež nejvíce kritizoval poměry v první a druhé lize a opřel se i do komise rozhodčích. Komise se k této kritice nijak nevyjádřila, ani žádnou jinou konstruktivní odpověď neposkytla, tudíž v očích českého fanouška si fotbalové vedení opět na důvěře nepřidalo.¹⁹⁹ Srovnání období před rokem 1989 s 90. léty a obdobím po roce 2000 z hlediska hry, s sebou přinášelo změny, které měly dopad na rychlejší rozvoj sportu obecně. Názor na tento vývoj nabídl další z narátorů: *„Fotbal jako hra se neobyčejně zrychluje a je velice agresivní a člověk se až diví, co ti chlapi vydrží v tý spoustě osobních soubojů a v tý obrovský rychlosti. Já mám pocit, že dřív byl o hodně pomalejší a ti hráči se trochu víc šetřili, aby nešli to přímého střetu. A když už to byl faul, tak už to byl takovej ten hospodskej, vesnickej, takovej ten jasně viditelný...tady spousta věcí teprve začala vznikat a rozvíjet se, to znamená i ty fotbalové přenosy ze zahraničí, zvyklosti dávat do těch přenosů, i v tý český lize něco jiného, to znamená studia, rozhovory s hráči...ale časem je to*

¹⁹⁶ Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 21. 4. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

¹⁹⁷ Ondřej Pelikán, Oldřich Racek, 'Role of sports management in preparation for football referees in the Czech Republic' in *Sport Mont Journal*, Vol. 13/XLIII, XLIV, XLV (2015), p. 361;

¹⁹⁸ Smolík, 'Football fan culture in the Czech Republic', p. 8; aféru zmiňuje také Saiver, *Největší fotbalové skandály*, p. 63; korupční skandál také ze svého pohledu nabízí Károliy. Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, p. 28; uvádí se také v Horváth, *Můj příběh nekončí*, p. 94.

¹⁹⁹ Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, pp. 131-132.

*přestalo bavit, protože ta studia s trenéry a hráči jsou pořád o toméž, přemílání už takových stokrát omletých věcí... Při devadesátých letech jsme to všechno nasávali a přicházelo to z toho Západu...*²⁰⁰ Nutno dodat, že narátor se živil, a stále žíví, jako sportovní komentátor a fotbal sleduje již od útlého dětství, což pravděpodobně mělo také vliv na jeho pozdější profesi.

2.2.2 Fanoušci

Fanoušky a fandění jsem již zmínil v obecné rovině, nyní nabídnu pohled na specifické české prostředí, spojované s různými formami výtržnictví. Podobně jako v zahraničí se i v České republice radikální fanoušci a chuligáni prezentovali házením předmětů na hráče a jiné osoby zapojené do hry, pronikáním na hrací plochu, vandalismem, konflikty s policií, servisními organizacemi, podporovateli konkurenčních týmů, hráči jak vlastními, tak soupeřovými atd. Oproti tomu zápasy národních týmů se většinou obcházely bez výrazných incidentů. Homogenní chuligánská subkultura se však vyznačovala dodržováním příznačných společenských norem. Mezi tyto normy patřila integrita, stabilita, soudržnost, struktura, cíle, směřování, hodnotový systém a kontrola hodnotové orientace. Ve zkoumaném období dochází také ke vzájemné interakci mezi subkulturami fotbalových chuligánů a skinheadů v československém/českém prostředí.²⁰¹

V československém prostředí se s problematikou chuligánství setkáváme v širším rozsahu až od 90. let. Tento proces je podobný v mnoha zemích. Období před rokem 1990 je možné nazývat jako prechuligánské, kdy docházelo, a to je podstatné, k neorganizovanému a nekoordinovanému násilí, rvačkám a vandalismu. Ke konsolidaci došlo počátkem 90. let, kdy chuligáni přebírali chování od anglických protějšků. Tento proces spočíval ve vytváření gangů, jež byly připojeny ke konkrétním fotbalovým klubům.²⁰² Podobně jako v ostatních klubech, kde sídlí fotbaloví extrémisté, je fotbal hanoben a za tato individua to odnáší také lidé, kteří nachází v tomto sportu zálibu a nesnaží se na něm jen parazitovat.²⁰³ Svým názorem na toto téma přispěl i jeden z narátorů, který vyslovil myšlenku, že: *„někteří měli jedinou životní motivaci, a to stát se fanouškem, kde jinde, dělal někde v továrně, co ho nebavilo, nebo na nějakým úřadě sledoval zaměstnanost a věděl, že ten život krásný nepříjde, že ho to bavit*

²⁰⁰ Rozhovor vedený s Vlastimilem Kaiserem, 13. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁰¹ Smolík, 'Football fan culture in the Czech Republic', pp. 4-5; projevy fotbalového chuligánství a kritéria charakterizující sociální skupinu chuligánů uvádí také Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', pp. 141, 146.

²⁰² Tamtéž, pp. 2-3; Sekot se Smolíkem informují, že nepochopení postojů a motivací chuligánů je zapříčiněno nedostatkem relevantních informací o této skupině, což mohlo vést k neadekvátním opatřením proti této „subkultuře“. Sekot, Smolík. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli', pp. 79-80.

²⁰³ Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, p. 49.

*nebude, že se to nikde nezlepší, maximálně si vydělal na oprýskanou škodovku, tak fandil a s někým se porval...*²⁰⁴

Nejvíce zmínek se během 80. let a počátku 90. let týká chuligánů podporujících klub Sparta Praha. Mezi incidenty, které jsou těmto spartánským příznivcům přičítány, patří výtržnictví a útoky na stadionech, ve vlacích cestou na zápasy a pouliční boje s ligovými rivaly po zápasech. V období po rozpadu československé federace na konci roku 1992 bylo zaznamenáno několik chuligánských potyček, které byly iniciovány rozpadem společného státu, a s tím se pojícími nacionalistickými náladami. Od poloviny 90. let jak v České republice, tak na Slovensku začaly tyto skupiny vydávat vlastní fanziny, později i internetové stránky a organizovat se do prvních hnutí ultras. Ultras propojovalo násilí ve fotbale s extremismem a rasismem, což se postupem času stalo společenským problémem. Udává se také, že popularizačním faktorem v nástupu chuligánství byl film *Proč?* režiséra Karla Smyczka z roku 1987 v hlavní roli s Jiřím Langmajerem. Chuligánská subkultura má v České republice řadu nepsaných pravidel a norem chování jako například předcházení střetu s „běžnými fanoušky“, nehlášení incidentů policii, nespolupráci s médii a nepoužívání zbraní během bojů. Dále je odsuzována krádež osobních věcí během boje, což se však nevztahuje na fotbalové insignie.²⁰⁵ V České republice bylo organizováno na počátku 21. století na 30 organizovaných gangů a mezi nejaktivnější patří podporovatelé klubů Sparta Praha, Baník Ostrava, Slavia Praha a Brno.²⁰⁶

Chuligáni se také často charakterizují extrémními postoji vyjadřujícími rasismus, xenofobii a antisemitismus. V období společného státu i po jeho rozdělení se objevovaly v zápasech proti klubům jak z domácího prostředí, tak ze zahraničí chorály, bannery a útoky směřující proti nepřátelským státům a Židům. Typickým příkladem na slovenských stadionech je pokřik: „*Kdo vypadne z ligy? Maďari a Židi*“, z něž je patrné historické nepřátelství z řad slovenských radikálů. Dalším příkladem spíše z českých stadionů je: „*Jude Slavie, Jude Slavie!*“, což odkazuje na historické spojení Slavia Praha s bývalou židovskou komunitou. Rasismus v 90. letech v ČSFR, respektive v ČR, zesílil poté, co začali do fotbalových klubů přibývat hráči tmavé pleti.²⁰⁷ Mezi fotbalovými chuligány v českém a slovenském prostředí

²⁰⁴ Rozhovor vedený se Stanislavem Hrabětem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁰⁵ Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', pp. 146-147; nepsaná chuligánská pravidla uvádí také Sekot, Smolík. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli', pp. 85, 91.

²⁰⁶ Smolík, 'Football fan culture in the Czech Republic', p. 3.

²⁰⁷ Čeněk, Smolík, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', pp. 147, 150-151; uvádí také Sekot, Smolík. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli', p. 89., p. 151.

také nebylo ojedinělé požívání drog. Zatímco v 90. letech bylo možné se setkat s pachem marihuany, speciálně na brněnském stadionu Lužánky a v pražském Ďolíčku, další látkou, která se ujala hlavně v anglickém prostředí konce 80. let, byla extáze (MDMA). Navzdory tomu si v polovině 90. let tehdejší generace britských chuligánů našla zálibu v holdování alkoholu a kokainu, které podporovaly agresivitu, a do českého a slovenského prostředí dorazila tato vlna až po roce 2000.²⁰⁸ S nástupem demokratického zřízení zároveň skončila represivní povaha reakcí státu a bylo nutné změnit právní rámec a přijímat nová opatření, což vedlo ke zřízení nových orgánů řešících potíže s chuligánstvím. Tyto orgány začaly vznikat po roce 1995. Tomu mimo jiné pomohlo založení evropského střediska zabývajícího se problémy xenofobie a rasismu v roce 1997 ve Vídni.²⁰⁹ Kluby během 90. let také začaly rozvíjet vzájemnou komunikaci se zástupci klubů, která se stala předpokladem pro snížení výskytu chuligánských nepokojů.²¹⁰ Podobně jako v zahraničí se i v českých podmínkách uchytil model, kdy se sami fotbaloví fanoušci jako součást pořadatelské služby podílejí na udržování pořádku během zápasů. Takovým příkladem jsou fotbalové kluby Brno nebo Baník Ostrava, kde se kromě toho zapojují i aktivní fanoušci.²¹¹ Na otázku, jakým způsobem se, vzhledem k podmínkám, přistupovalo k fanouškům, jakožto základu, bez kterého by tento sport nebyl tak oblíbeným po celém světě, se vyjádřil jeden z narátorů takto: „*Já si myslím, že pro každého fanouška, čím méně, tím líp prostě. Že menší komfort, pro mě to byla vždycky větší zábava. Když se šlo třeba na Letnou, kde já nevím, nebyly sedačky, bylo to na stojáka a to samý hokej ve sportovní hale...ale prostě mi přijde, že někdy je to až moc jakoby utlumování jo, že člověk přece jenom na ten fotbal jde, tak by se měl i sám jako vyčistit, sám si prostě jako ulevit...nemusíte se chovat jako kretén, ale prostě užít si to.*“²¹² Nelze to bagatelizovat na všechny fanoušky, nicméně názor nutí k zamyšlení, že více než 30 let po tzv. sametové revoluci, stále není fotbalové prostředí ideální.

2.2.3 Česká reprezentace v 90. letech

Na počátku 90. let vedl v období kvalifikace na světový šampionát v Itálii československou reprezentaci trenér Jozef Vengloš, kterému se až v závěru kvalifikace na světový šampionát konaný v roce 1990 v Itálii podařilo s týmem postoupit. Dne 15. listopadu,

²⁰⁸ Daniel, “Wildlife”, pp. 77-78.

²⁰⁹ Vytvořené orgány: Komise ministerstvem vnitra pověřená fotbalovým výtržnictvím, odbor prevence řídicí preventivní a pedagogickou činností, odbor bezpečnostní politiky atd. Vladimír Dorděvič, Josef Smolík, ‘From Repression to Prevention in Central Europe: Football Anti-Hooligan Policies in the Czech Republic, Poland, and Slovakia’ *Problems of Post-Communism* (2021), pp. 1-2, accessed 25. 6. 2021.

²¹⁰ Sekot, Smolík. ‘Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli’, pp. 86-87.

²¹¹ Tamtéž, p. 90.

²¹² Rozhovor vedený s Vladimírem Topičem, 16. 7. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

dva dny před sametovou revolucí, Čechoslováci udrželi remízu v Portugalsku a postoupili na závěrečný turnaj. Přidanou hodnotou pro reprezentanty bylo, že s nimi mohli následující rok již svobodně do Itálie cestovat i českoslovenští fanoušci.²¹³ S otevřením hranic využilo tuto možnost nezanedbatelné množství fanoušků k návštěvě mistrovství světa v Itálii v roce 1990: „*To byla taková euforie, jsme jeli podloubně, jsme porušovaly veškerý zákony, že jsme vyvážely benzín, což se nesmělo a nějaký jídla a všechno toto jsme si vařili na tom na vařiči a polívky, abychom si užívali...tenkrát to bylo perfektní, že jak Němci, tak Rakušani a Italové rychle uvolnili víza, že pochopili, že Češi tam pojedou. Taký se říká, že na zápas s USA 5:1 bylo nejvíc Čechů v historii venku. Tam bylo přes 10 000 lidí, samozřejmě jeden autobus za druhým, všichni měli chleba s paštikou, nikdo nikde nepřenocoval, přijeli do Florencie, tam přenocovali někde jako v autobuse a jeli druhý den zpátky, něco nakoupili, takže pro Italy houby byznys...*“²¹⁴ Z hodnocení je patrné, že fanoušci z Československa nebyli ideální turisté, jaké by si nejspíš Itálie přála, i přesto je z dostupných výpovědí nezatracovali a neméně příjezd vlastních fanoušků ocenili i českoslovenští reprezentanti i s navrátilci z emigrace Kubíkem a Knoflíčkem. Nutno dodat, že v tomto období po roce 1989 do rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky, se národní mužstvo nazývalo Reprezentace Čechů a Slováků, což platilo i pro tento šampionát. Je třeba dodat, že po pádu režimu bylo se změnou státního zřízení nutné změnit i název společné reprezentace, která se do rozdělení České a Slovenské federativní republiky nazývala Reprezentace Čechů a Slováků.²¹⁵

V Itálii zaznamenala výraznější úspěch, když národní mužstvo došlo až do čtvrtfinále, kde je vyřadili pozdější mistři ze západního Německa. Poté přišlo slabší období, kdy reprezentace nebyla schopna postoupit z kvalifikace již na třetí evropský šampionát v řadě, který se konal v roce 1992 ve Švédsku. Odpověď na neúspěch se snažil najít narátor takto: „...v *tý době to byla hodně nervózní atmosféra možná, že k tomu přispěli asi trošku ti kluci, kteří přišli v roce 92 nebo nastupovali do toho národ'áku, tak možná, že už mysleli hlavně na to dostat se ven a ne jak hrát dobře v tom národ'áku.*“²¹⁶ To vesměs potvrzuje nově nastavené tendence v myslích hráčů, kde pro ně přestup do zahraničí znamenal zvýšení životního standartu v podobě vyšších mezd. Po těchto neúspěších bylo nutné najít náhradu na trenérském postu po

²¹³ Kirchner, *To jsem já, Franz!* pp. 55-56; spolu s tím uvádí Vejvoda také následný vývoj ve fotbalovém prostředí. Vejvoda, *Károliy-život se slepou bohyní*, p. 52.

²¹⁴ Rozhovor vedený se Stanislavem Hrabětem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²¹⁵ Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, p. 191.

²¹⁶ Rozhovor vedený s Jaromírem Bosákem, 12. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Milanu Máčalovi a Václavu Ježkovi, který ještě dohrál kvalifikaci na světový šampionát v roce 1994 v USA, kam národní mužstvo taktéž nepostoupilo. V té době se však již nad soustátím Čechů a Slováků, po pár letech o pádu režimu, začalo smrákat. To se podepsalo také na reprezentaci, která touto neúspěšnou kvalifikací uzavřela společnou éru. Svůj názor vyjevil další z narátorů, který byl v reprezentaci: „...zejména ta kvalifikace, to mě mrzelo hodně, na to mistrovství světa do Ameriky. Tam nám to uteklo o jeden gól. Ten rozhodující zápas jsme hráli v Belgii proti Belgii a nutno říct, že my jsme hráli 60 minut proti 10, protože vyloučili velmi brzo Philippa Alberta, stopera, ale prostě my jsme si nevytvořili velký šance...a to mě mrzelo, protože ten šampionát tam byl dobrej. To byl velký neúspěch.“²¹⁷

Trenérem, který převzal již samostatnou českou reprezentaci, se stal dvojnásobný český mistr Dušan Uhrin. Měl být tím pravým, jenž se měl snažit zlomit dlouhodobou smůlu v kvalifikaci na evropský šampionát plánovaný v roce 1996 v Anglii. Uhrin po svém příchodu stavěl na již osvědčených reprezentantech z předešlého období, jakými byli například Látal, Kadlec, Suchopárek, Kubík a Němec.²¹⁸ Uhrinovi se podařilo navrátit do týmu opět stabilitu a vítězného ducha. Reprezentace si zajistila v posledním zápase kvalifikace s Lucemburskem postup z prvního místa, a tak se po třech absencích na EURO opět kvalifikovala. Co bylo klíčem k úspěchu zmiňuje další narátor: „...do určitý míry opravdu to byl tým, který neměl problémy se prostě prosadit proti, v té době vynikajícím, Holanďanům, přehrát v důležitých zápasech Nory, a taky uměl díky té nezkušenosti klopýtnout prostě v zápasech jednodušších, jako byla Malta nebo Lucembursko. Ale díky tomu, že jsme vlastně poráželi a bodovali s těma silnějšíma mužstvama, tak jsme se probojovali překvapivě z prvního místa.“²¹⁹ Na turnaj k nim do základní skupiny však byli vylosováni trojnásobní mistři světa z Německa, silná Itálie a nevyzpytatelní Rusové.²²⁰ Poté, co Češi postoupili z kvalifikace z první pozice s jedinou prohrou s Lucemburskem, i přesto byli před turnajem podceňováni. Obavy potvrdil také první zápas s Německem, který nevyšel podle představ jak hráčů a realizačního týmu, tak vedení českého

²¹⁷ Rozhovor vedený s Václavem Němečkem, 22. 6. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²¹⁸ Jaroslav Šálek, *Český fotbal 1901-2001* (Praha, 2000), p. 101; Bureš se Železným dodávají, že první mezistátní utkání, které Česká republika sehrála, proběhlo 23. února 1994 s Tureckem a zápas skončil vítězstvím ČR 4:1. Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996-1997*, p. 146; Straka uvádí, že i po prohraném zápase se západním Německem si s nimi českoslovenští reprezentanti vyměnili dresy, ačkoli to bylo v té době ještě zakázané. Kirchner, *To jsem já, Franz!* p. 58.

²¹⁹ Rozhovor vedený s Pavlem Kukou, 29. 10. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²²⁰ Gerd Rubenbauer, *EURO 96: Mistrovství světa v kopané: Anglie 1996* (Praha, 1996), pp. 65-66; losování základní skupiny, které proběhlo v anglickém Birminghamu popisuje také Dušan Uhrin v Ježek, Uhrin, *Cesta ke stříbru*, pp. 6-7.

fotbalu.²²¹ Britská média posléze na českém národním týmu nenechala nit' suchou, a dokonce brankáře Petra Koubu britský deník Daily Mirror označil za „*osla zápasu*“.²²² Navzdory tomu se české reprezentaci ze „skupiny smrti“ po prohře s Německem, vítězstvím nad Itálií a gólem Šmicera v posledních minutách zápasu s Ruskem, který znamenal remízu, podařilo postoupit do čtvrtfinále.²²³ Jaké zázemí bylo pro české reprezentanty připraveno líčí narátor takto: „...*tak to byla sranda, protože, když jsme potřebovali si dát jen tak něco do trumpety, jako něco a ne furt jíst nějaký krůtí prsa se zeleninou, tak on (kuchař Josef Golis) tam měl sebou baterii frankfurtských párků v tý konzervě, že jo...tak jsme si dávali párky s hořčicí a úplná perlička a to dneska už samozřejmě asi není vůbec možný. To bylo možný jenom tenkrát asi. Jeden z hlavních sponzorů reprezentace, bylo pivo Radegast. My jsme měli permanentně naražený sud piva v recepci, přísahám bohu. Normálně sud piva, a když jsme potřebovali, tak jsme si načepovali pivo.*“²²⁴ Z dalších výpovědí je zřejmé, že nad touto skutečností zástupci zahraničních médií i reprezentací jen kroutili hlavou a nedokázali to pochopit. Jak se v průběhu turnaje ukázalo, mělo to evidentně pozitivní vliv na celý realizační tým. Ve čtvrtfinále se Češi utkali s Portugalci, kde o výsledku zápasu rozhodl jediný, přesto však slavný gól Poborského a taktéž skvělý výkon brankáře Kouby.²²⁵ V semifinále narazila reprezentace na Francii, která k zápasu přistupovala suverénně a na turnajové překvapení z Česka si věřila. Nicméně podobně jako ve čtvrtfinále s domácím Nizozemskem nebyli Francouzi schopni dát Čechům gól. Stejně to bylo i na druhé straně hřiště, a tak byl zápas doveden k penaltovému rozstřelu, který lépe zvládli Češi, a i přes oslabení kvůli vykartovaným hráčům, bez kterých se museli během zápasu obejít, se mohli radovat z postupu do finále.²²⁶ Ve finále narazili Češi opět na Němce, avšak tentokrát šli po penaltě Bergera v 59. minutě do vedení. Nicméně během druhého poločasu Němci šikovně vystřídali a nově příchozí Bierhoff nejdříve srovnal a poté i pár minut po začátku prodloužení vstřelil zlatý gól, který Němce pasoval na vítěze turnaje. Po zápase přišel české reprezentanty navštívit a povzbudit do kabiny prezident Václav Havel a pogrataloval jim ke

²²¹ Nedvěd, *Můj obyčejný život*, pp. 51-52, popisuje také Uhrin v Ježek, Uhrin, *Cesta ke stříbru*, pp. 88-90.

²²² Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 57.

²²³ Gerd Rubenbauer, *EURO 96*, pp. 65-66; uvádí také Nedvěd, *Můj obyčejný život*, p. 56; o zápase s Itálií hovoří Skramlík jako o nejlepším zápase národního týmu na turnaji. Oslav po zápase se zúčastnil také herec Miroslav Donutil, kterého si Chvalovský na 10 dní vypůjčil z Národního divadla. Zápas s Ruskem popisuje jako české podcenění soupeře, podobně jako se to příkládá Italům ve vzájemném zápase předtím. Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, pp. 59-60; osobně to popisuje pan Šmicer v publikaci František Prachař, František Suchan, *Bez frází 2: životní příběhy sportovců jejich vlastními slovy* (Plzeň, 2020), p. 447.

²²⁴ Rozhovor vedený s Václavem Německem, 22. 6. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²²⁵ Rubenbauer, *EURO 96*, p. 112.

²²⁶ Rubenbauer, *EURO 96*, pp. 121, 126-128; uvádí také Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 63; podrobně uvádí také Ježek, Uhrin, *Cesta ke stříbru*, pp. 117-118.

skvělému výkonu, kterého bezpochyby dosáhli. Poklonu českým reprezentantům složil i tehdejší ministerský předseda Václav Klaus slovy: „*Čeští fotbalisté udělali postupem do finále pro svou zem víc než mnozí politikové*“.²²⁷ Úspěch takového formátu bylo třeba řádně oslavit. Podle některých to byl srovnatelný úspěch s o dva roky pozdějším vítězstvím českých hokejistů na olympijských hrách v Naganu v roce 1998. S tím se pojí zajímavá historka, kterou líčil narátor takto: „...*s náma odletělo do Prahy šest bodyguardů, který se vlastně o nás starali...byla to taková spíš opravdu legrace, kdy oni z té své pozice měli prostě pocit, že nás mají pořád hlídat a oni se tady o nás starali asi další tři, čtyři dny, než odletěli zpátky do Anglie. A my jsme v každém podniku, hospodě, nebo při jakýkoliv oslavách měli za zádama opravdu vždycky jednoho z nich...pamatuju si scénku U tygra, kde prostě se tam někdo domáhal nějakých, nevím jestli zrovna autogramů, ale spíš takových těch veselejších oslav s námi a ty to tam prostě ve dvou tak srovnali, že se opravdu potom k nám musel bát přiblížit kdokoliv.*“²²⁸ Tyto události pramenily z nedorozumění na letišti před odletem českého národního týmu zpět do Česka, kdy s národním mužstvem odletěl i určitý počet anglických příslušníků bezpečnostní služby.

Následovala kvalifikace na mistrovství světa, ve které česká reprezentace chtěla uspět a postoupit na závěrečný turnaj ve Francii v roce 1998. Do skupiny k Čechům kromě Španělska, Jugoslávie, Malty, Faerských ostrovů byli také nalosováni bývalí spoluobčané ze Slovenska. Poprvé od rozdělení federace se tak naskytla příležitost ke změření sil samostatných národních celků. V prvním zápase v Bratislavě na Tehelném poli zvítězili po vypjatém utkání Slovinci v poměru 2:1. Ve druhém vzájemném střetnutí však Češi dominovali v Praze na Letné a zvítězili 3:0. Ovšem byla to jen slabá záplata na další neúspěšnou kvalifikaci, kterou čeští fotbalisté nezvládli a do Francie na závěrečný turnaj neodcestovali. Důvody k tomu nabízí další výpověď: „...*ono vždycky potom úspěchu je nějaká kocovina. To si myslím, že těm hráčům to trošku stouplu do hlavy, potom taky ne všichni hráli. Poborský vypadl, protože tam (v Anglii) zjistili, že zase není taková hvězda. Toho překvapilo, že v té cizí zemi mluví nějakým cizím jazykem, kterým on nemluví. Pak ještě začal dávat blbý rozhovory, že to je hell, jako peklo...a hlavně my jsme se dostali do skupiny ze Španělskem...a to jako postoupit přes Španělsko na*

²²⁷ Tamtéž, pp. 132, 135, 137-138; popis finálového zápasu s účastí českého prezidenta Havla, německého kancléře Kohla a ceremoniál představování hráčů britské královny Alžběty II. popisuje Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996*, p. 81; Skramlík uvádí, že Němci před finále požádali o dodatečné posílání kádru z důvodu dvou vykartovaných hráčů a několika zraněných. S takovým požadavkem mohli prý u urgentní komise UEFA uspět jen Němci, protože zažádat o posily z těchto důvodů bylo z hlediska stanov mistrovství nepřiměřené. Klade důraz i na zlatý gól vstřelený Bierhoffem, během něhož se mohl pískat ofsajd Stefanu Kuntzovi. Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, pp. 64-66, finálový zápas popisuje také Ježek, Uhrin, *Cesta ke stříbru*, pp. 126-127.

²²⁸ Rozhovor vedený s Pavlem Kukou, 29. 10. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smělíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

*mistrovství světa, jako ono postoupit na mistrovství světa je těžší, než z Evropy, tam jde 13 týmů, dneska 24, to je skoro půlka. Ale shodou okolností, že potom úspěchu to jde vždycky dolů. Někteří hráči třeba už skončili a někteří nebyli ve formě...ta parta už taky skončila a taky nebyla už tak jako úplně soudržná a vím, že Kuka spálil asi 50 šancí v kvalifikaci a ten Uhrin se už taky okoukal...*²²⁹ Faktem bylo, že se reprezentační kádr notně proměnil po úspěchu v Anglii a bylo třeba začlenit novou generaci, která měla být oporou v následujících letech. Na začátku zimy 1997/98 byl navíc na trenérské pozici nahrazen Dušan Uhrin bývalým reprezentantem Jozefem Chovancem.²³⁰ Kromě úspěchu na EURO v Anglii se ještě v závěru svého působení Uhrin zapsal třetím místem české reprezentace na Konfederačním poháru FIFA v Saúdské Arábii. „Malé“ mistrovství světa hostilo 8 nejúspěšnějších národních týmů posledních let z celého světa. Češi postoupili ze skupiny z druhého místa po remíze s Jihoafrickou republikou, prohře s Uruguayí a výhře nad Spojenými arabskými emiráty. V semifinále reprezentanti sice prohráli s pozdějším vítězem Brazílií, ale chuť si spravili výhrou v odvetném utkání s Uruguayí v souboji o třetí místo.²³¹

V roce 1998, již pod novým trenérem, čeští reprezentanti zvítězili na japonském Kirin Cupu po vítězství nad Paraguayí 1:0 a bezgólovou remízou s domácím Japonskem.²³² Po úspěchu v roce 1996 národní tým pod vedením bývalého reprezentanta Jozefa Chovance vyhlížel další úspěch na následujícím evropském šampionátu v Belgii a Nizozemsku, konaném v roce 2000. Po úspěšné kvalifikaci, kterou reprezentace prolétla bez ztráty jediného bodu, odjížděli reprezentanti na šampionát nikoli již v roli podceňovaných či černých koní jako v roce 1996, ale spíše v roli obávaných soupeřů. Co se od reprezentace čekalo a jaká byla skutečnost na šampionátu, přibližuje narátor: „...řikáme 2000, že ten mančaft byl na největším vzestupu, kdy se to mužstvo promrhlo trenérem Chovancem. Já jsem nebyl jeho největší příznivec, on nebyl dobrej pro tu reprezentaci, on byl takovej mluvka...on ty kluky měl nechat spíš hrát...“²³³ Tentokrát však reprezentace, na kterou opět vyšla nepříjemná skupina v čele s největšími favority, domácími Nizozemci a čerstvými mistry světa a pozdějšími vítězi tohoto turnaje Francouzi, předešlý úspěch zopakovat nedokázala a po dvou prohrách a závěrečném vítězství s Dány skončila na turnaji již ve skupině. Nelze zastírat, že toto vystoupení bylo zklamáním,

²²⁹ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²³⁰ M. Bureš; V. Bureš; Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98*, pp. 9, 11.

²³¹ Tamtéž, p. 14.

²³² Tamtéž, p. 21.

²³³ Rozhovor vedený se Stanislavem Hrabětem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

ačkoli podle trenéra Chovance ze sebe hráči vydali maximum a i sestavy, které zvolil, si obhajoval, mužstvu chyběla především potence při střelení branek a taktéž leckdy podceňované štěstí. Vina je také připisována rozhodčímu Collinovi za sporné řízení úvodního zápasu s Nizozemci a penaltě nařízené v 89. minutě tohoto zápasu, která o celém výsledku nakonec rozhodla. Tento zápas měl pravděpodobně největší dopad na následný neúspěch na turnaji.²³⁴ Přesto alespoň po posledním zápase s Dánskem, ve kterém už o nic nešlo, bylo znát, že výhra udělala Čechům radost.²³⁵ Následně byl český tým, který byl o čtyři roky dříve vítán a oslavován davy příznivců, tentokrát vyprovázen a vítán jen okruhem nejbližších příbuzných a hrstkou novinářů a kameramanů.²³⁶ Takto fungování reprezentace shrnul jeden z narátorů: „*Já to vnímal, že vždycky ti naši se uspokojili po nějakým větším úspěchu, který většinou přicházel na Euru, a už si říkali: jo tak už jsme kvalitní špička a nemusíme teď už tolik pracovat a teď už se před náma svět skloní. No a pak většinou v tom následujícím období, když bylo mistrovství světa, tak jsme se tam často ani nedostali nebo jsme tam neuspěli, že už jsem myslel, že z toho vzniká takový komplex...*“²³⁷

2.3 Mezinárodní šampionáty v 90. letech

Mezinárodní fotbal bývá stejně soutěživý jako meziklubový fotbal a o to více jsou zápasy mezi bývalými koloniálními mocnostmi/říšemi a jejich bývalými koloniemi/závislými národy specifické. V těchto zápasech se ještě více projevuje snaha bývalých kolonií pokořit své bývalé koloniální pány nebo ověřit vztahy, které mezi těmito dvěma státy panují. Zajímavý byl zápas mezi Francií a Alžírskem v roce 2001, který musel být zrušen po útoku vzbouřenců na Stade de France v Paříži. Byl to první zápas od získání nezávislosti Alžírska v roce 1962. Francouzská státní hymna La Marseillaise byla fanoušky vypískána. Pro francouzské hráče to bylo nepochopitelné, zvláště po úspěchu na mistrovství světa v roce 1998, kde francouzský národní tým byl multietnickým, s talenty pocházejícími z bývalých francouzských kolonií. Necháпали, proč lidé, z nichž se většina narodila ve Francii, vypískali hymnu své země.²³⁸ Tento problém má hlubší kořeny v právech, která byla dána jednotlivým zemím na pořádání světových

²³⁴ Šálek, *Český fotbal*, p. 139; podporu a vidinu dalšího možného úspěchu na šampionátu v roce 2000 a následný neúspěch zmiňuje také Horváth, *Můj příběh nekončí*, pp. 149-151.

²³⁵ Smutný, *Petr Rada*, p. 145.

²³⁶ Šálek, *Český fotbal*, p. 139; Chvalovský přes neúspěch na mistrovství Evropy považuje rok 2000 za úspěšný vzhledem k úspěchům českých reprezentací do 16, 18 a 21 let. Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 68.

²³⁷ Rozhovor vedený s Vlastimilem Kaiserem, 13. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²³⁸ Tamir Bar-On, Luis Escobedo, 'FIFA seen from a postcolonial perspective' in *Soccer & Society*, Vol. 20/1 (2019), p. 39; Podle Schillera multietnickou Francii nejvíce symbolizoval „Zizu“ Zidane a zdůrazňuje, že událost pomohla snížit etnické napětí a sjednotit národ. Schiller, “‘Siegen für Deutschland?’”, p. 178.

šampionátů. Od roku 1930 do roku 2000 se šampionáty konaly pouze v Evropě a na americkém kontinentu, navíc povětšinou v zemích bývalých koloniálních mocností nebo „agresivních rasových států“. To značně posilovalo prokolonialistickou, prozápadní nebo také projihooamerickou orientaci FIFA v té době. Teprve po roce 2000 proběhly šampionáty v Asii a Africe. Z toho bylo patrné, že FIFA, která se měla starat o zájmy všech svých členských států prostřednictvím konfederací, fungovala sama o sobě jako svrhovaná moc prostřednictvím nadnárodní soukromé regulace. Příkladem jednoznačného zasahování FIFA do státní politiky je pozastavení kvalifikace Jugoslávie na mistrovství Evropy v roce 1992 kvůli probíhající občanské válce v letech 1992–1995. Jugoslávie byla nahrazena nekvalifikovaným Dánskem, které nakonec EURO vyhrálo. Postkolonialismus dokládá, že kolonialistické rány z minulosti ještě nebyly zcela zahojeny, a stejně tak FIFA by jako nadnárodní společnost neměla do určitých prostor vůbec zasahovat.²³⁹ Dalším „hříšníkem“, jemuž musela FIFA domluvit, bylo v 90. letech Řecko. Řecká vláda se od roku 1990 snažila aktualizovat řízení sktruktury v řeckém fotbale v reakci na komercializaci a skandály s ovlivňováním výsledků zápasů. V roce 1993 vláda navrhla legislativu, která měla přepracovat složení sportovních disciplinárních soudů a jmenování rozhodčích v Řecké fotbalové federaci (HFF). Po selhání tohoto pokusu se řecká vláda snažila zpřísnit regulační rámec profesionálního sportu navržením nového národního zákona o sportu.²⁴⁰ FIFA se na žádost HFF zapojila do všech těchto konfliktů odmítnutím vládní iniciativy, přičemž z důvodu nadměrných státních zásahů hrozila pozastavením činnosti HFF v roce 1993, což by znamenalo vyloučení z účasti na mistrovství světa v následujícím roce. Řecká vláda nakonec od navrhované legislativy po zásahu FIFA upustila. Z těchto příkladů je patrné, že FIFA měla dostatečné pravomoci a účinné prostředky k prosazování svých cílů v politice národních vlád. Vlády leckdy upravovaly svou sportovní politiku a právní předpisy po žádosti FIFA, která rovněž stanovovala termíny pro splnění těchto závazků. Politické zasahování FIFA do národní identity vyvolávalo negativní reakce veřejnosti, příkladem může být situace ve španělských klubech FC Sevilla a Celta de Vigo. V roce 1995 správní rozhodnutí FIFA odsunulo oba kluby na hraní neligového fotbalu kvůli platební neschopnosti. To vyvolalo veřejné demonstrace více než 250 000 lidí, které nakonec donutily FIFA toto rozhodnutí zrušit. Zatímco tedy spotřebitelské kampaně představují nadnárodní občanskou regulaci, FIFA těží z nedostatku nápravných možností. FIFA, předsedající místním hnutím fungujícím v nadnárodním fotbalu, jako nezisková nevládní organizace má pravomoc, díky níž jsou

²³⁹ Tamtéž, pp. 52-54; uvádí také Saiver, *Největší fotbalové skandály*, p. 43.

²⁴⁰ Pozn. zákon č. 2725/1999 měl poskytnout státu větší dohled nad správními strukturami. García, Meier, ‘Protecting private transnational authority against public intervention’, p. 898.

národní vlády ochotné se vyhnout vzájemným konfliktům, které by mohly uškodit jejich voličům.²⁴¹ Když jsme se dostali s narátory k hodnocení FIFA, objevovaly se jak pozitivní ohlasy, ale také spíše negativní kritika na politiku této organizace během zkoumaného období. Jeden z narátorů hodnotil organizaci takto: „*Myslím si, že zdaleka neplněj tu funkci, kterou by plnit měli, protože se z nich stali politicko-ekonomický nástroje nebo organizace. Spíš FIFA je dneska jedna z nejbohatších organizací na světě...stejně tak jako Mezinárodní olympijský výbor a nechali se vtáhnout strašně moc do politiky a jdou na ruku těm kteří platěj...*“²⁴² Opravdu to tak platilo. Stačí se poohlédnout za již zmíněným vyloučením Jugoslávie z evropského šampionátu, přidělování míst, kde se budou konat šampionáty a mnohé další úkony pod hlavičkou FIFA, které vedou k názoru, že se těžko může fotbal zlepšovat na národní úrovni, když se nezlepšuje ani na mezinárodní.

Mezinárodní turnaj mistrovství Evropy ve fotbale, tzv. EURO, je určen pouze fotbalovým svazům, které jsou součástí mezinárodní nevládní organizace UEFA, spravující fotbal v Evropě, tedy pouze pro evropské fotbalové svazy. Vzhledem k tomu, že není zcela jasně stanovena hranice mezi Evropou a Asií, jsou členy UEFA také země jako Rusko, Turecko, Kazachstán, Ázerbájdžán, Arménie a Gruzie, ležící částečně v Asii. Členy UEFA jsou také čistě asijské země Izrael a Kypr. Tyto země spojují s Evropou historické, kulturní a politické důvody. Předpisy organizace také stanovují, že finálový šampionát mohou pořádat pouze členské organizace UEFA. Ke změně těchto předpisů došlo následně po rozpadu Sovětského svazu, důsledkem nárůstu volného trhu proměňujícího evropskou společnost na nadnárodní režim, v němž některá města nebo regiony mohly být vnímány jako prominentnější.²⁴³ EURO bylo začátkem 21. století považováno za jednu z nejúspěšnějších a nejdůležitějších sportovních událostí nejen v Evropě, ale i na celém světě. Tento úspěch pramení z období od 80. let, kdy se závěrečný turnaj začal hrát ve formátu podobném světovému poháru. S tímto úspěchem se pojí proces evropeizace, který charakterizuje dopady politiky EU na její členské státy s tím, jak se domácí politiky stále více propojují s předmětem tvorby evropské politiky.²⁴⁴

²⁴¹ García, Meier, 'Protecting private transnational authority against public intervention', pp. 899-902.

²⁴² Rozhovor vedený s Jaromírem Bosákem, 12. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁴³ Zkrácený výraz Euro se začal používat poprvé během závěrečného turnaje v Anglii v roce 1996. Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', pp. 856-857.

²⁴⁴ Benjamin Legrand, Jürgen Mittag, 'Towards a Europeanization of football? Historical phases in the evolution of the UEFA European Football Championship' in *Soccer & Society*, Vol. 11/VI (2010), pp. 709-710.

2.3.1 Srovnání šampionátů v 90. letech

Jak se od finálového šampionátu v Itálii v roce 1980 formát turnaje stále více podobal formátu světového poháru, tak se objevovaly touhy po dosažení zisku, po finančně ztrátových turnajích v roce 1972 a 1976. Ačkoli se šampionátu v Itálii cena televizních práv a vstupenek výrazně nedotkla, od tohoto roku začalo narůstat televizní pokrytí a počet vysílaných zápasů. Televize se po původním skeptickém názoru fotbalových funkcionářů prosadila jako hlavní sdělovací prostředek.²⁴⁵ Avšak to nebyl jediný prvek naznačující příchod nové éry evropských šampionátů. Dalším bylo masové cestování fanoušků do hostitelské země. Jenom během 80. let vzrostl počet zahraničních diváků v zápase o téměř 60 procent a v roce 1988 tato hodnota činila 81 procent všech diváků. EURO 1992 znamenalo další rozšíření významu evropského šampionátu.²⁴⁶ Evropský šampionát ve Švédsku, který se musel obejít bez československé účasti, byl svým způsobem výjimečný, jelikož uzavíral jednu delší kapitolu, aby mohl dát vzniknout jiné, o čtyři roky později, v Anglii. Jeden z narátorů vnímá šampionát takto: „...*tak ještě pořád to bylo osm týmů, což bylo vlastně pro tu kvalitu toho turnaje velmi dobrý a zároveň tam přišel ten dánský fenomén, takže ten neskutečný úspěch. Tak to si pamatujou asi úplně všichni, když zvednu frajery z hospod a s pláží, že jdeme hrát fotbal... opravdu se zvedli od pultu a šli hrát.*“²⁴⁷ V roce 1992 bylo zavedeno pravidlo malé domů, které mělo zabránit zdržování hry opakujícími se přihrávkami zpět brankáři. Vedlo k tomu především nezáživné natahování času během světového šampionátu v Itálii v roce 1990. Brankáři již nesměli opakovaně pouštět a brát míč opět do rukou, ale museli jej odkopnout. Navíc směli míč držet jen pět vteřin, což vedlo k tomu, že hra začala mít větší spád.²⁴⁸ To komentuje také jeden z narátorů: „*Tehdejší zářezy, Česká liga by o tom mohla vyprávět, že jo, ale zároveň byl fotbal tehdy daleko pomalejší. Vemte si, jak hru zrychlí jenom to pravidlo, který ještě v devadesátých letech fungovalo, že brankář smí malou domů do ruky a bylo to několikrát za sebou. Nejdřív šlo pravidlo, že může jenom jednou, a pak že vůbec, ale v té době, kdy to bylo umožněné, že jste mohl zahrát 8 malých domů, tak ta hra byla strašně pomalá, nic se nedělo na tom hřišti. Zároveň se hraje jediným míčem a než se ten míč přines odněkad' z tribuny, tak zase minuta uběhnula.*“²⁴⁹ Z této zkušenosti čerpala UEFA a od začátku EURO 1996 v Anglii, nově se 16 týmy, se zrodila

²⁴⁵ Tamtéž, pp. 714-715.

²⁴⁶ Tamtéž, p. 716.

²⁴⁷ Rozhovor vedený s Jaromírem Bosákem, 12. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁴⁸ Scott, Srniček, *Pavel Srniček vlastními slovy*, pp. 67-68.

²⁴⁹ Rozhovor vedený s Jaromírem Bosákem, 12. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

inovace čtvrtfinálových zápasů. Hlavním důvodem této expanze byla řada politických událostí v Evropě od roku 1989. Nadšení publika a komerční úspěch byly faktory, které posílily hodnotu evropského šampionátu. V roce 1996 vydělala UEFA 44 procent (65 milionů EUR) z celkových výnosů z prodeje vstupenek, pouhých 36 procent (53 milionů EUR) pocházelo z televizních smluv. Pro srovnání v roce 2004 na EURO v Portugalsku pocházelo z prodeje vstupenek jen 9 procent (80 milionů EUR) celkových příjmů, kdežto příjmy z televizních práv se zvýšily na 560 milionů EUR (66 procent). To, že se mistrovství Evropy dostalo do stínu světového poháru, lze do jisté míry vysledovat ze skutečnosti, že v letech 1950 až 1975 se v Evropě konalo pět z osmi turnajů světového poháru a evropský šampionát s kratším finále vyústil v pouze omezený potenciál pro hospodářskou soutěž.²⁵⁰

V roce 1994 byl naplánován světový šampionát ve Spojených státech amerických. Byl zajímavý na první pohled tím, že to byl první šampionát konající se mimo Evropu a Střední a Jižní Ameriku. Stejně jako v Itálii se závěrečného turnaje účastnilo 24 týmů. Tentokrát však kvalifikovaných ze 147 členských asociací FIFA, oproti 114 v roce 1990. Rozdíl byl v tom, že krom Evropy se zvýšil počet členů výrazně také v Africe, Asii, ale i Oceánii. Počet členů hrajících kvalifikaci byl však snížen o účastníky Severní, Střední Ameriky a Karibiku (CONCACAF). Ačkoli tam Reprezentace Čechů a Slováků neměla zastoupení, i přesto tam již měla rozdělená Česká a Slovenská republika své zástupce z řad novinářů. Samotný šampionát, konaný ve Spojených státech amerických, v zemi, kde evropský fotbal neměl žádnou tradici, popisuje jeden z narátorů, který se ho účastnil: *„V tý Americe na to chodili jako do cirkusu, bavilo je to, ale takový jako, když přijede nějaká show, vy se zajdete podívat a třeba už nikdy na to nepůjdete, že už to nevidíte, což se jako povedlo. Hrozný bylo, já si pamatuju, že jsem byl na nějakém zápase Nizozemsko/Tunisko, to se hrálo na nekrytém stadionu na Floridě ve 12 hodin, v pravé poledne, bylo tam asi 50 na sluníčku, ještě víc a jenom proto, aby tady zasedl evropský divák a měl to v prime timu v osm hodin...ta kvalita některých těch utkání, protože ten byznys už tam začíná vítězit, a že se to hrálo v šílených časech, kdy sedět na tý tribuně bylo namáhavý.“*²⁵¹ Narátor vystihl přesně rodící se novou fázi ekonomické politiky FIFA, která se snažila přinést fotbal všem a všude, kde tušila vysoké výdělky, ačkoli v daných zemích tento sport neměl hráčskou základnu nebo ho leckdy ani někteří nechápali.

²⁵⁰ Legrand, Mittag, 'Towards a Europeanization of football?', p. 718; rozšíření uvádí také Rubenbauer, *EURO 96*, p. 13.

²⁵¹ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Když se na EURO podíváme z hlediska ekonomického, tak právě EURO 1996 pomohlo k obnovení veřejného ocenění sportu a investic. To zahrnovalo přestavby stadionů, které započaly na začátku sezony 1992/1993 v Anglii a také zdvojnásobením počtu účastníků na šampionátu z původních 8 na 16.²⁵² Dalším pravidlem, převzatým z hokeje, byl tzv. zlatý gól, po jehož vstřelení v nastaveném čase, po nerozhodném výsledku v základní hrací době, bylo utkání ukončeno. UEFA předpokládala, že pravidlo „rychlé smrti“ donutí kluby hrát v nastaveném čase riskantně a oživí hru. Tento fakt naopak spíše zapříčinil defenzivnější pojetí hry bez zbytečného rizika a podstoupení následné loterie při pokutových kopech a byl trenéry označen za „čirý nesmysl“. Zlatý gól nakonec rozhodl až poslední finálové utkání mezi Německem a Českou republikou.²⁵³ Také to bylo první EURO, kde byl aplikován odlišný počet bodů za výhru. To je někdy připisováno jako zásluha organizovanému sportu v USA, kde byl již předtím aplikován rozstřel ve fotbale a motivace získat tři body za vítězství.²⁵⁴ Rozšíření počtu členů UEFA po roce 1989 se vznikem nových států s sebou neslo nárůst financí z prodeje vstupenek, televizních práv a příjmů ze sponzorství, což výrazně ekonomicky posílilo hostitelskou zemi. Zároveň se toto EURO stalo do té doby finančně nejúspěšnějším šampionátem. 11 oficiálních sponzorů turnaje zaplatilo za svou reklamu každý přibližně 3,5 milionu GBP. UEFA celkově obdržela 69 milionů GBP, z čehož 49 milionů GBP rozptýlila jako prize money.²⁵⁵ Vysledovaná specifika nabídl ve své výpovědi další narátor: *„Ten šampionát byl zajímavější, jednak tím, že byl poprvé o 16 týmech, že to vzala Anglii jako takovýto heslo ‘Fotbal se vrací domů’...zajímavý bylo, že se to poprvé hrálo tříbodovým systémem, myslím, že to byl první šampionát...mám ten pocit že ano, poprvé se u nás hrálo na 3 body v lize v sezóně 94/95...u nás byl postup úspěchem a víc se nečekalo. Nejtypičtější je, že Šmicer si zvolil svatbu ještě před finále a on (trenér Dušan Uhrin) mu to povolil, protože nikdo nepočítal, že bysme tam mohli hrát.“*²⁵⁶

EURO v roce 1996 změnilo pohled obchodních korporací a politiky na velké sportovní akce jako na ztrátové. Celková televizní sledovanost se odhaduje na 445 milionů lidí ve 192

²⁵² Horne, ‘Material and representational legacies of sports mega-events’, p. 857.

²⁵³ Rubenbauer, *EURO 96*, p. 13.

²⁵⁴ Damian Maagee, ‘English Beer and American Football: Exporting American Football as a Cultural Commodity to the British Isles’ in *Irish Journal of American Studies*, Vol. 7 (1998), p. 128; v českém prostředí tří-bodové pravidlo platilo od sezony 1994/1995. Bureš, Železný, *Fotbalová ročenka 1996-1997*, pp. 32-33.

²⁵⁵ Legrand a Mittag přidávají, že 36 procent z celkového výnosu turnaje pramenilo z televizních práv. Legrand, Mittag, ‘Towards a Europeanization of football?’, p. 718; komerční podpora sponzorů byla zrealizována díky programu vyvinutému společností ISL Marketing, vystupující jako marketingový agent pro UEFA. Simon Easton, Penny Mackie, ‘When football came home: a case history of the sponsorship activity at Euro ‘96’ in *International Journal of Advertising*, Vol. 17/I (1998), p. 100.

²⁵⁶ Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

zemích světa. Kumulativní sledovanost dosáhla až téměř sedmi miliard, přičemž Evropu ve sledovanosti následovala Asie. To znamenalo 65procentní nárůst sledovanosti oproti EURO v roce 1992, kdy semifinálové střetnutí Anglie s Německem sledovala v přímém přenosu přibližně polovina populace Anglie a třetina populace Německa.²⁵⁷ Masivní nárůst sledovanosti v roce 1996 ale také pramenil z reklamně nezvládnutého systému prodeje vstupenek na předchozích šampionátech. Kapacita stadionů nebyla naplněna vlivem nedostatečného prodeje vstupenek, který rozhodně nelze připisovat nedostatečnému zájmu fanoušků. Stadiony spíše zaplňovali funkcionáři, sponzoři a vlivné osoby. Další výzkum udává, že celých 90 procent příjmů z roku 1996 bylo postoupeno zúčastněným federacím, načež vítěz turnaje, Německo, obdržel 6,75 milionu EUR, což představovalo významný nárůst oproti předchozímu EURO v roce 1992, kdy Dánsku jako vítězi připadly jen 4 miliony EUR. Je příznačné, že evropský šampionát posiloval svou pozici přímého konkurenta světového šampionátu, jelikož intervaly mezi turnaji světového šampionátu konanými v Evropě se stále prodlužovaly. K tomu významně dopomohly změny, které proběhly v 80. letech, od rozšíření závěrečných kol v roce 1980 přes profesionalizaci v roce 1984 až po proces spojený s koncem studené války.²⁵⁸

Další významnou událostí se stalo mistrovství světa ve Francii v roce 1998. Tento turnaj poprvé přivítal rekordních 32 účastníků a obsáhl celkem 33 dní. Na konci se radovala domácí Francie, když ve finále porazila Brazílii v poměru 3:0. Turnaj byl navíc velmi dobře zorganizován, což dokládaly téměř vyprodané stadiony v 10 francouzských městech.²⁵⁹

Dalším zajímavým průkopníkem bylo EURO v roce 2000, které se poprvé konalo ve spolupráci dvou zemí. V Belgii a Nizozemsku pokračoval nárůst pozitivní finanční hladiny, kdy se sponzorská práva v důsledku globálního zájmu zdvojnásobila a každý ze 12 oficiálních sponzorů se podílel částkou 7 milionů GBP. Vytváření obrazu a povědomí bylo původním aspektem obchodních strategií pořadajících zemí. S očekávaným výdělkem však pro hostující země také rostla výše investic, které musely vynaložit před samotným turnajem.²⁶⁰ Výzkum, který provedla skupina badatelů po šampionátu v Belgii a Nizozemsku v roce 2000, srovnal

²⁵⁷ Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', p. 857; Easton, Mackie udávají stejná procenta. Navíc upřesňují, že semifinále v Anglii sledovalo 44 % populace a finále 42 % procent německé populace. Easton, Mackie, 'When football came home', pp. 101-102; Legrand a Mittag hovoří o kumulovaných 6,9 miliardách diváků ve 150 zemích. Navíc přidávají, že šampionát byl poskytován skrze 180 kanálů, což byl nový rekord. Legrand, Mittag, 'Towards a Europeanization of football?', p. 718; Rubenbauer udává, že přímý přenos byl vysílán do 194 zemí. Rubenbauer, *EURO 96*, p. 13.

²⁵⁸ Legrand, Mittag, 'Towards a Europeanization of football?', p. 718; Rubenbauer uvádí, že 300 000 lístků z 1,4 milionu bylo prodáno již před prvním výkopem EURO 1996. Také uvádí důvod „nedostatečné“ návštěvnosti. Rubenbauer, *EURO 96*, pp. 13, 103.

²⁵⁹ M. Bureš; V. Bureš; Železný, *Fotbalová ročenka 1997/98*, p. 23.

²⁶⁰ Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', p. 858.

tento závěrečný turnaj s turnajem konaným o čtyři roky dříve v Anglii. Srovnávané šampionáty měly některé rozdílné, ale co je podstatné, mnoho společných parametrů. Badatelé si vytyčili sedm kategorií, ve kterých národní týmy hodnotili. Tyto kategorie posléze rozdělili ještě na dvě disciplíny zkoumající kvantitativní a kvalitativní provedení. Z tabulek například vyplývá, že národní tým, který měl vysoké hodnocení ve stanovených kategoriích, nemusel být nutně úspěšný v turnaji. Takovým případem je národní tým Nizozemska na závěrečném turnaji v roce 1996. Na druhou stranu národní tým Francie, jenž opanoval jednotlivé kategorie na závěrečném turnaji v roce 2000, tento turnaj také vyhrál. Podobné znaky těchto šampionátů můžeme však hledat i v jiném hodnocení. Národní týmy, které se prezentovaly spíše podprůměrnými hodnotami, mohly v turnaji dojít až do finále. V roce 1996 se to týká České republiky a v roce 2000 Itálie. Nakonec však byly obě reprezentace shodně v prodloužení poraženy. Z daného výzkumu vyplývá, že čistě statistické údaje nemohou být měrnou jednotkou pro úspěšnost na turnaji. Dané šampionáty se také rozcházejí ve způsobu hry, který vedl k úspěchu. V Anglii v roce 1996 byla fungující taktikou spíše týmová práce v obraně, kdežto v Belgii a Nizozemsku v roce 2000 to byla naopak útočná týmová spolupráce, která vedla k úspěchu. Je zřejmé, že během čtyř let, jež dělí oba šampionáty, došlo k nezanedbatelnému vývoji hry.²⁶¹

2.3.2 Specifika šampionátu v roce 1996

Specifika evropského šampionátu jsou nasnadě, lze je vysledovat nejenom v Anglii, nýbrž i v zahraničí. V období před všeobecnými volbami v Anglii v roce 1997 a zvláště v době okolo šampionátu panovaly v anglickém prostředí protievropské nálady ze strany obyvatel a politiků. Ti se snažili vyrovnat se s evropskou integrací a pocitem sílící francouzsko-německé pozice v Bruselu v konfliktu „hovězí války“ a rybolovných kvót.²⁶² Vývoj evropské integrace rozvířil debaty o konkurenčních formulacích „národní“ identity ve Velké Británii. Ostatní národy ve Velké Británii jako Velšané, Skoti a Severoirové dosáhly v období konce 90. let různě přenesené politické moci, na rozdíl od Anglie. Uvádí se, že EURO v roce 1996 navíc podporovalo snahy o znovuzrození sebe sama syntézou kulturních změn v poválečném období. Navíc propagační heslo „*Football is coming home*“ prezentoval snahy Angličanů se prosadit, zvláště poté, co byla postupně kultura anglických fanoušků ovlivňována od počátku

²⁶¹ Antti Belinskij, Mikko Häyrinen, Pekka Luhtanen, Tomi Vänttinen, 'A comparative tournament analysis between the EURO 1996 and 2000 in soccer' in *International Journal of Performance Analysis in Sport*, Vol 1/1 (2001), pp. 74-81.

²⁶² Joseph Maguire, Emma K. Poltoun, 'European identity politics in Euro 96: Invented traditions and national habitus codes' in *International review for the sociology of sport* 34/1, (1999), pp. 20-21; popis hovězí války také v Jon Garland, Mike Rowe, 'War minus the shooting?: Jingoism, the English Press, and EURO 96' in *Journal of Sport and social Issues*, Vol. 23/1 (1999), p. 86.

90. let globalizací anglického klubového fotbalu. Přibližně 60 procent fanoušků považovalo svou národnost za výhradně anglickou, čímž pravděpodobně reagovali na velšskou a skotskou decentralizaci v následujícím roce 1997. Tyto zmatky mezi být Britem, nebo Angličanem však byly tradiční již v minulosti.²⁶³ Angličtí fanoušci také vyjádřili podporu rozhodnutí FA v pokračování používání britské národní hymny „*God Save the Queen*“ navzdory tomu, že ostatní britské národy používaly již nějakou dobu vlastní hymny. Jeden z fanoušků na toto téma uvedl: „*Nemám žádnou souvislost s žádným z hráčů a také mám pocit, že používání odborové hymny místo toho, abych měl anglickou hymnu jako Skotsko, Wales atd., není pro anglické fanoušky reprezentativní.*“ To spíše dokládá skutečnost, že Anglie postrádala množství britských rysů, jakými se mohou pyšnit ostatní národy. Parlament je britský, tudíž postrádá výrazný anglický politický projev. Anglie postrádá národní kroje, hymnu, patron také není vlastní a anglická identita byla nejméně nacionalistická ve srovnání s ostatními národy.²⁶⁴ Základním zdrojem fotbalové nostalgie se ve Velké Británii stalo budování pamětních míst uvnitř starých fotbalových prostorů, například na Old Trafford v Manchesteru a v Hampden parku v Glasgow. Posilováním identity však procházely i jiné národy, například v Brazílii se zkreslujícím může zdát mediální mytologizování poválečných brazilských hráčů, kterým měli konkurovat jejich pozdější nástupci.²⁶⁵ Další podezření oslabující se pozice pramenilo z obav, že převaha německé ekonomiky, pojící se s měnovou konvergencí EU, povede k posílení Bundesbank na úkor Bank of England.²⁶⁶

Na počátku 90. let došlo ke zkoumání politických a sportovních diskurzů sdělovacích prostředků v Anglii. Tyto výzkumy nacházely spojitosti mezi propadem na sportovní úrovni, ale také mimo ni. Pravidelné porážky mužských národních oddílů v mezinárodním měřítku vyvolávaly sklíčenost mezi Angličany.²⁶⁷ Na Anglii byl také vyvíjen značný tlak na prokázání schopnosti hostit a organizovat akce na mezinárodní úrovni. Obavy pramenily z toho, že v 80. letech byla účast anglických klubů v evropských soutěžích zakázána kvůli nepokojům anglických příznivců.²⁶⁸ Proti nim v roce 1996 stáli nepočetní chuligáni z dalších zemí, zejména z Německa, Itálie, Nizozemska a Turecka. Tomu byla přizpůsobena i policejní logistika, která

²⁶³ Tom Gibbons, 'English national identity and the national football team: the view of contemporary English fans' in *Soccer & Society*, 12/VI (2011), pp. 865-867; decentralizace Skotska a Walesu také v Maguire, Poltoun, 'European identity politics in Euro 96', pp. 20-21.

²⁶⁴ Tamtéž, p. 874.

²⁶⁵ Giulianotti, Robertson, 'The globalization of football', pp. 548-549.

²⁶⁶ Garland, Rowe, 'War minus the shooting', p. 86.

²⁶⁷ Maguire, Poltoun, 'European identity politics in Euro 96', p. 21.

²⁶⁸ Horne, 'Material and representational legacies of sports mega-events', p. 857; Rubenbauer udává, že na zajištění bezpečnosti bylo vynaloženo 25 mil. GBP. Rubenbauer, *EURO 96*, p. 13.

očekávala příjezd až 200 000 fanoušků. Tato příprava však probíhala na pozadí novinových článků, jež potencionální problémy zveličovaly.²⁶⁹

Právě antievropanismus se v britském tisku prezentoval nostalgií tíhnoucí k politické, ekonomické a sportovní moci a dále etnickou asertivitou vůči ostatním evropským zemím.²⁷⁰ Šampionát v roce 1996 se měl stát symbolickým momentem „znovuzrození národa“, jak v předvečer začátku turnaje ohlašoval britský týdeník *The Sunday Times*.²⁷¹ V Anglii se očekávalo, že nová generace mladých talentů přinese renesanci fotbalových poměrů na národní i mezinárodní úrovni. Pod heslem „*Football is coming home*“ měla nadejít nová éra fotbalu po 30 letech od vítězství na mistrovství světa v Anglii. S narážkou na britský kolonialismus se měl fotbal vrátit zpět domů, kam patří. Anglie si přisvojovala práva na hru, která vznikla na tomto území před 100 lety, ačkoli všichni ostatní vnímali fotbal jako světovou hru. Svůj specifický názor na to měl i jeden z narátorů, k pochopení narativu je třeba doplnit, že je původem z Irska: „*Víte, že fotbal je mezinárodní hra, a podle mého názoru neexistuje na světě žádná země, která by mohla říct, že je to naše hra, je to hra pro každého... poselství písně to je trochu arogantní a nerezonuje to pro nikoho mimo Anglii...*“²⁷² Jako odpověď k těmto snahám vzniklo parodické video „*Tři lvi*“, které mělo vyzařovat dostatečně anglický potenciál reprezentující národ. Ve videu je patrné nostalgické vzpomínání na zářné okamžiky, ale také výsměvný podtón zaměřený na neúspěšné momenty anglické reprezentace. Zajímavostí je, že tento hudební klip absolutně postrádá jakékoli postavy tmavé pleti, ať už hráče, nebo příznivce.²⁷³ To i přesto, že od konce 70. let hráči tmavé pleti pravidelně nastupovali v dresech anglické reprezentace, jejímž kapitánem byl po nějakou dobu také Paul Ince. I v profesionálních klubech byli hráči tmavé pleti běžnou záležitostí, dokonce v následující sezoně po šampionátu měl anglický klub Leeds United více hráčů tmavé pleti než světlé. Mezi příznivci bylo také značné procento lidí s tmavou pletí a i na rekreační úrovni byl mezi asijskými i černými mladíky fotbal nejoblíbenějším sportem. Video však zkreslovalo tehdejší realitu a snažilo se popírat existenci jiné nežli typicky bílé populace v Anglii.²⁷⁴

²⁶⁹ Garland, Rowe, ‘War minus the shooting’, p. 87; Easton a Mackie uvádějí, že to bylo až 250 000 zámořských návštěvníků. Easton, Mackie, ‘When football came home’, p. 99.

²⁷⁰ Horne, ‘Material and representational legacies of sports mega-events’, p. 862; důvody anglické xenofobie také uvádí Garland, Rowe, ‘War minus the shooting’, p. 92; o novinářích také v Rubenbauer, *EURO 96*, p. 97.

²⁷¹ Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football*, p. 105; uvádí také Garland, Rowe, ‘War minus the shooting’, p. 82.

²⁷² Rozhovor vedený s Peterem O’Connellem, 23. 3. 2021. Uloženo: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

²⁷³ Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football*, p. 113; udávají také Garland a Rowe. Navíc informují, že byla kritizována šedá barva anglické soupravy. V tisku začaly krátkou kampaň, která ji měla nahradit replikou červené košile oblékané v roce 1966. Garland, Rowe, ‘War minus the shooting’, p. 82.

²⁷⁴ Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football*, p. 114.

Ukázkovým příkladem snahy navrátit národní hrdost byly ostré, xenofobní a někdy až přehnané komentáře anglického tisku, například hodnocení zápasu Anglie/Skotsko v základní skupině turnaje. Tento zápas byl médií vyobrazen jako „*bitva o Británii*“.²⁷⁵ Po vítězném zápase Anglie proti Nizozemsku, zaručujícím jim první postupové místo ze základní skupiny, přišli The Times s článkem, ve kterém uvedli: „*Za 90 minut a čtyři branky fotbal dokázal to, co nezvládlo tisíc projevů vládních ministrů a sto volebních slibů Tonyho Blaira*“.²⁷⁶ Sociální proudy však vykrytalizovaly v semifinále v zápase s Německem. Další britské bulvární noviny po vzoru Nevilla Chamberlaina z roku 1939 se prezentovaly titulkem, že: „*Je nyní vyhlášena fotbalová válka*“. Následně po zápase a porážce Anglie přišel další britský bulvární deník Daily Mail s tvrzením, že: „*porážku z minulé noci musíme považovat za jiný druh vítězství, nikoli morální, ale historické vítězství. My Britové jsme určitě v tomto století nedosáhli ničeho obdivuhodnějšího než naučit Němce, jak nás porazit při naší vlastní hře ... je pravda, že žádný učitel nemá rád, když se jeho brilantní žák zlepšil. Určitě však existuje určité uspokojení, když vidíme, jak dobře byl žák učen.*“ Z výše uvedených komentářů je patrné, že anglické tiskové zpravodajství během šampionátu v roce 1996 evropské národy spíše rozdělovalo, než spojovalo, což bylo právě opakem toho, čeho měl fotbal dosáhnout.²⁷⁷ Nesmrtelným se stal také výrok bývalého anglického reprezentanta Garyho Linekera: „*Fotbal je velice jednoduchá hra, ve které proti sobě nastupuje 22 hráčů a Němci nakonec vždycky vyhrajou.*“²⁷⁸

Absurditu výroků korunoval vůdce Labouristické strany Tony Blair v Daily Mirror, kde naznačil, že: „*mistrovství pomohlo posílit pocit sebe sama ve Spojeném království*“. Ačkoli Blairovi do tohoto tvrzení příliš nezapadali jak Velšané a Irové, kteří se turnaje vůbec neúčastnili, a stejně tak Skoti, kteří skončili v základní skupině turnaje.²⁷⁹ Vášně anglických fanoušků se projevily po prohraném zápase s Německem, kdy docházelo na některých místech k nepokojům. Nakonec byl šampionát opravdu důležitou etapou v rehabilitačním procesu Anglie. Finanční revoluci, kterou způsobily výnosy od televizních společností a sponzorů, stavělo EURO 1996 do pozice zásadního prvku populární kultury ve fotbale. Právě

²⁷⁵ Maguire, Poltoun, 'European identity politics in Euro 96', p. 22; xenofobní zpravodajství uvádí také Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football*, p. 117.

²⁷⁶ Garland, Rowe, 'War minus the shooting', p. 82.

²⁷⁷ Maguire, Poltoun, 'European identity politics in Euro 96', pp. 25-27; podrobnější popis průběhu vyhlášení válečného fotbalového stavu v Garland, Rowe, 'War minus the shooting', p. 85; novinové titulky uvádí také Rubenbauer, *EURO 96*, p. 119.

²⁷⁸ Rubenbauer, *EURO 96*, p. 135.

²⁷⁹ Garland, Rowe, 'War minus the shooting', p. 83; vliv na identity uvádí také Gibbons, 'English national identity and the national football team', p. 875.

dominantní národní identity jsou navzdory širším procesům evropeizace a globalizace posilovány na sportovních turnajích.²⁸⁰

EURO v roce 1996 výrazně ovlivnilo britskou ekonomiku. Společnost HSBC uvedla, že během turnaje vzrostl britský roční HDP o 0,1 procenta zásluhou zvýšených příjmů z cestovního ruchu a maloobchodního prodeje.²⁸¹ Například tržby z prodeje lahvového piva v supermarketech na konci května před turnajem vzrostly o tři procenta a během turnaje vyskočily o 55 procent. Oficiální sponzoři vyvinuli rozsáhlé marketingové programy spojené s propagačními aktivitami EURO 1996 v různých obchodech v Evropě. To jim přineslo následně zvýšení prodeje, zlepšení obchodních vztahů a vytvoření nových obchodních kontaktů.²⁸² Výzkum provedený následně po turnaji deklaroval, že 12 procent z dotázaných mělo pozitivnější názor na jednotlivé sponzory a 10 procent udalo, že by spíše nakupovali produkty jednotlivých sponzorů v návaznosti na jejich propagaci během turnaje. Největší nadšení bylo patrné v Rusku a také na spotřebitelských trzích ve Velké Británii. Taktéž v Německu respondenti potvrdili reklamní dopad na svůj výběr.²⁸³ Ani fotbalové federace nezůstaly zkrátka a z rozpočtu 250 milionů marek vyčleněných na turnaj 115 milionů putovalo v premiích 47 fotbalovým svazům. I země, jež na turnaji vůbec nebyly, obdržely jako cenu útěchy 150 000 marek.²⁸⁴ Tento podrobnější nástin a další poznatky a fakta dokládají právě onen nezastavitelný rozvoj ve společnosti, ekonomice, kultuře a technice, kterému se nevyhnul ani fotbal jakožto jedno z populárních sportovních odvětví ve zkoumaném období.

²⁸⁰ Maguire, Poltoun, 'European identity politics in Euro 96', p. 28; Carrington udává, že napadení po porážce s Německem hrozilo každému, kdo nebyl Angličan a běloch. Tento problém nebyl významněji řešen ani po útoku anglických příznivců na několik cizinců. Situace během a po turnaji byla natolik vyhrocená, že vedla většinu tmavé populace Anglie k podpoře kohokoliv jiného než právě Anglie. Carrington, *Fanatics: Power, identity and fandom in football*, pp. 117-118; také v Garland, Rowe, 'War minus the shooting', p. 80.

²⁸¹ Pozn. HSBC Bank plc je britská nadnárodní organizace bankovních a finančních služeb.

²⁸² Easton, Mackie, 'When football came home', p. 100.

²⁸³ Tamtéž, p. 107.

²⁸⁴ Rubenbauer, *EURO 96*, p. 13; Skramlík dodává, že do ČMFS putovalo 10 milionů švýcarských franků. Tato částka i po odečtení všech výdajů za šampionát a hráčských premií byla sumou, kterou do té doby žádný předseda svazu jak v Česku, tak na Slovensku do účetnictví nezapsal. Skramlík, *Z královské lóže do pankrácké cely*, p. 66.

Závěr

V závěrečné fázi je třeba shrnout, k jakým výsledkům tato diplomová práce s názvem „*Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století*“ dospěla. V úvodu této práce bylo řečeno, že se jedná o velice specifické období vzhledem k událostem, které ho ohraničovaly. V jeho počátku docházelo k postupnému rozpadu Sovětského svazu, až se na konci roku 1991 rozpadl úplně. To mělo vliv i na československé prostředí, kde k pádu komunistického režimu došlo v závěru roku 1989, během události známé jako sametová revoluce. Na druhé straně bylo toto období vymezeno změnou na pomyslném trůnu celosvětové fotbalové organizace FIFA, kde po více než dvou desetiletích Joãa Havelangeho vystřídal jeho generální sekretář Sepp Blatter, s nímž začalo další fotbalové období.

Když se nad tím zamyslíme, tak období 90. let sice bylo zajímavé svým rozvojem a změnami, a kdybychom zkoumali jakékoliv jiné období, nelze říct, že by bylo méně zajímavé než právě to zkoumané. K tomuto poznatku jsem dospěl během jednotlivých rozhovorů nahrávaných za účelem této diplomové práce, ve kterých narátoři neměli problém s ukotvením počátku období, jelikož to je celkem zřejmé jak v československém, tak ve světovém dění. Nicméně druhá hranice ukončující toto období není již tak zřetelná, jak by se zdálo. Ano, se změnou ve vedení FIFA přišly novoty, nicméně nebyly tak čitelné a okamžité. Proto, když jsem se během rozhovorů ptal, jaké byly rozdíly mezi obdobími 90. let a nultých let 21. století, těžko na to nacházeli narátoři odpověď. Tím bych chtěl říct, že nelze jen tak ukrajovat z koláče dějin a říct o tom či onom období, že je pevně ukotvené a nemá své přesahy, ať už do minulosti, či budoucnosti. Ať už jako historikové, či jako orální historikové víme, že historie nikdy nekončí, že stále se objevují nové prameny a poznatky, podobně jako narátorům se s věkem taktéž formují myšlenky a vzpomínky. Tudíž ano, tato práce si vzala za cíl zkoumat období 90. let, nicméně nějaký vývoj k tomuto období dospěl a nějaký na něj navázal a my můžeme jeho důsledky pociťovat dodnes.

Během jednotlivých částí byl zpracován výzkum nahlížející na problematiku rozvoje a formování světového fotbalu v 90. letech pod patronátem FIFA. Bylo řečeno, jakým způsobem získávali vedoucí pracovníci podporu, aby měli moc pomáhat rozvíjet fotbal ve všech koutech světa, a jakým způsobem svých cílů dosáhli. Co sledovali rozšířením světových a evropských šampionátů, prodejem práv na vysílání, lístků, nekonečného množství reklamních předmětů a dalších či jak se snažili prosadit nová pravidla, která by přitáhla ještě více zájemců o tento sport. Jak vedli spory mezi sebou, s jednotlivými kluby, národními asociacemi, které,

ačkoli se FIFA nepovažovala za politickou nadnárodní společnost, tak přesně tato jednání a vydané regule naznačovaly a naznačují pravý opak.

Přes fungování FIFA, kontinentálních federací až po národní asociace jsem na některých případech demonstroval, jak se aktéři vyrovnávali s novotami, které postupně přicházely. Zvláštní prostor v tomto směru dostala ČMFS. Za praktiky, kterými se oháněla, by se nemuseli stydět ani dnešní mecenáši a bossové fungující na klubové bázi. Krom negativního pohledu byl představen i pozitivní směr, kterým se fotbal v 90. letech ubíral v čele s osobností pana Chvalovského, ačkoli dnes je hodnocen spíše záporně, nelze mu odepřít jisté zásluhy. Můžeme jen spekulovat, ale kdyby se nestal v roce 1998 hlavou FIFA Blatter, ale Johansson, mohl být předsedou UEFA zrovna pan Chvalovský, který předsedal exekutivě UEFA. Z výpovědí narátorů, kteří reprezentovali v národním mužstvu v době vedení pana Chvalovského nezaznělo veskrze nic negativního na jeho osobu, což jen dokládá, jaké postavení mezi nimi měl. Z druhé strany nehráčských narátorů to již tak slavné nebylo. Pravdou je, že fotbal byl v tomto období neskutečnou studnou na peníze a našli se tací, kteří toho uměli využít, podobně jako v období socialismu i po roce 2000.

Během výzkumu bylo patrné, že se přisuzuje vina západním vlivům, díky kterým sem putoval daleko větší objem peněz, ale to nic neměnilo na faktu, že nekalé praktiky fungovaly již předtím a jen se rozvíjely na poli nekonečných možností „divokých“ 90. let. Ale to nebylo jediné, co fotbal v našich podmínkách odkoukal. Byly to také nové tréninkové procesy, modernizace zázemí a struktur jednotlivých klubů, snahy o faktické dosažení Západu, které i přes svobodné možnosti stále zůstávají jen snahami. Prostor byl také věnován průzkumu fanouškovských struktur, do kterých pronikaly západní vlivy, které je mimo jiné radikalizovaly. I přesto se však objevovaly snahy ve vedení jednotlivých klubů o jednání a pochopení fanoušků a jejich zástupců. Tento proces doznal značného pokroku u našich sousedů v Německu, kde se tahle stránka značně profesionalizovala. Taktéž v Anglii musely být stanoveny pevné regule, jak jednat s fanoušky, jelikož neštěstí v 80. letech vyloženě nutila vedoucí orgány k akci.

Zpětně mohu hodnotit pozitivně i výběr narátorů, kteří zkoumané téma nesmírně obohatili. Velkou zásluhu na tom má pan Šmicer, který byl základním stavebním kamenem k sestavení širší palety narátorů. Bohužel jsem se zmýlil ve volbě pana Bergera, který tak nápomocný nebyl, což mu nijak nezazlívám, jelikož do svědomí mu nevidím. Ačkoli jsem si na začátku výzkumu stanovil větší skupinu narátorů, v úvodní části výzkumu jsem zastával názor, že úspěšný nebudu, vzhledem k tomu, jak vážla domluva s panem Bergerem, i když jsem nechtěl příliš zatěžovat pana Šmicera. Avšak v roce 2021 i po návratu z Irska se najednou

objevily nové příležitosti, které nakonec přispěly k tomu, že co jsem si předsevzal, jsem i splnil. Vzorek narátorů a jejich výpovědí, které jsem nasbíral, byl více než dostatečným k vyvažování informací získaných z vědeckých publikací, článků a studií použitých převážně v analytické části práce.

Prameny a literatura použitá k této práci byla poté paradoxně využívána nejen v tuzemských podmínkách, ale taktéž během mého pobytu v zahraničí, kde jsem měl přístup k cizojazyčným materiálům, jež jsem kombinoval s materiály českými. Mohu potvrdit, že z toho pohledu, jak můj zahraniční pobyt nebyl příliš plodný získáváním narátorů a nahráváním rozhovorů, tak o to větší prostor jsem měl ke studiu pramenů a literatury čerpané z knihovny přináležející k zahraniční univerzitě. Tyto a další studie použité z digitálních zdrojů byly posléze ve značné míře použity v této práci.

Během svého průzkumu jsem občas narážel na problém, že určitá problematika není dostatečně zmapována. U některých informací tudíž nebylo možné opřít se o širší pramennou základnu, která by potvrzovala, upravovala či vyvracela dostupné informace. K tomuto účelu byly právě orální historické rozhovory s narátory podstatným zdrojem informací, které alespoň rámcově obohacovaly málo dostupná data. Z tohoto důvodu se domnívám, že perspektivy bádání v tomto tématu jsou stále velice štědré, protože oblastí, které se v tomto smyslu dají rozvíjet, je stále mnoho. Dokonce si myslím, že do budoucna bude zpětné hodnocení a výzkum velice žádaný, vzhledem k procesu vývoje nejen ve sportu, ale i ve společnosti. Tematicky jsem se v této práci kriticky nahlížel do značného množství materiálů na jednotlivé momenty během zkoumaného období. Na druhou stranu jsem rozšířil méně známé momenty a nabídnul vlastní pohled na tyto skutečnosti. Nicméně studiu historie se meze nekladou a škála neprobádaných témat je opravdu bohatá.

Účelem bylo také oprostít se od známých a často omílaných hesel spojovaných s vicemistry z Anglie a 90kových reprezentacích, které jsou předmětem rozhovorů a výpovědí účastníků. Snažil jsem se nabídnout podrobnější pohled na fungování reprezentantů, vnímání veřejnosti a úspěchy či neúspěchy, které je v tomto období provázely v bojích na mezinárodní scéně. Cílem bylo zakotvit průběh šampionátů s informacemi o místech, kde se konaly, jaká tam panovala atmosféra, čím přispěly k rozvoji fotbalu, čím se lišily a vyznačovaly. Do značné míry jsem tento cíl splnil, přesto jsem však doznal, že všechna témata, kterými jsem se zabýval, jsou natolik široká, že bylo nutné vytknout jen to nejzásadnější a podložit toto názornými ukázkami jako i v podobě jednotlivých výpovědí, které jsou ve značné míře poskytnuty v přílohách této práce.

Z hlediska orálně historického pohledu bych řekl, že výzkum prostřednictvím narátorů byl taktéž úspěšný. Během jednotlivých rozhovorů jsem neměl výraznějších pocitů, že by narátoři něco vědomě zatajovali. Když jsem se tázal na ošemetnější témata, nesnažili se vykrucovat z odpovědi. Z toho jsem poznal, že ani já nemám potřebu je nutit do jakýchsi uspokojivých odpovědí, které by pokryly to, na co jsem se ptal. Množství rozhovorů splnilo tento úkol za mě, protože dříve nebo později tu či onu problematiku některý z narátorů rozvinul v uspokojivé míře, na které se dalo stavět při dalších rozhovorech. Ačkoli jsem původně začal se dvěma rozhovory s každým narátorem, posléze jsem své přípravy upravoval takovým způsobem, abych plnohodnotně využil jen jedno setkání s daným narátorem. Nicméně i přesto mi někteří z narátorů nechali otevřená zadní vrátka, kdybych potřeboval ještě nějakou asistenci či doplnění informací. Vzhledem k tomu, že jsem větší část rozhovorů nahrával již ve fázi, kdy analytická část byla téměř hotová, mohl jsem porovnávat výpovědi narátorů s informacemi získanými svým vlastním výzkumem. Podstatné to bylo také z toho důvodu, že jsem byl během rozhovorů daleko více v obraze, než bych například byl, kdybych rozhovory nahrával před hloubkovým průzkumem. Leckdy jsem se sice dopustil faktické chyby, protože vzhledem k tomu, jak jsem se soustředil na narátora a jeho výpověď a zároveň na to, jakým směrem se bude rozhovor dále ubírat, někdy jsem zapomněl na evidentní skutečnosti, které jsem již měl nastudované. Ve výsledku jsem byl vděčný, že jsem mohl s narátory vést plnohodnotný rozhovor. Dospěl jsem k závěru, že ačkoli jsou miliony lidí schopny se identifikovat s 11 konkrétními osobnostmi na hřišti, nakonec právě těch 11 konkrétních osobností je závislých na těch milionech mimo hřiště. A na závěr bych chtěl dodat dle slov jednoho z narátorů: „...*pořád prostor pro romantiku tady je a jak se říká: „Je to kulatý.“*“²⁸⁵

²⁸⁵ Rozhovor vedený s Vlastimilem Kaiserem, 13. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Seznam pramenů a literatury

Rozhovory

Rozhovor vedený s Radkem Bejblem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Jaromírem Bosákem, 12. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený se Stanislavem Hrabětem, 25. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Vlastimilem Kaiserem, 13. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený Petrem Koubou, 11. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Lubošem Kozlem, 14. 10. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Pavlem Kukou, 29. 10. a 17. 12. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Václavem Němečkem, 22. 6. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Peterem O'Connell, 23. 3. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Pavlem Procházkou, 3. 11. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Janem Suchopárkem, 29. 9. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Danielem Šmejkaem, 16. 8. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Vladimírem Šmicerem, 21. 4. a 6. 6. 2020. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Rozhovor vedený s Vladimírem Topičem, 16. 7. 2021. Uložen: soukromá sbírka Jakuba Smelíka; Digitální sbírky Pracoviště OH-SD FHS UK.

Literatura

Akvinský Tomáš, *O pravdě: O myšli* (Praha, 2003), ISBN 80-85929-60-0.

Brand Alexander, Niemann Arne, 'The Europeanisation of German football', pp. 127-142 in: Young C., Tomlinson C., A. (eds.), *German football: history, culture, society* (London, 2006), ISBN 978-04-15351-96-6.

Bureš Miroslav, Bureš Vojtěch, Železný Jakub, *Fotbalová ročenka 1997/98* (Praha, 1998), ISBN 80-7033-529-7.

Bureš Miroslav, Železný Jakub, *Fotbalová ročenka 1996* (Praha, 1997), ISBN 80-7033-441-X.

Bureš Miroslav, Železný Jakub, *Fotbalová ročenka 1996-1997* (Praha, 1997), ISBN 80-7033-476-2.

Carrington Ben, *Fanatics: Power, identity and fandom in football* (London, 1998), ISBN 9780203189290.

Conn David, *Pád FIFA: milionová korupce v srdci světového fotbalu* (Brno, 2018), ISBN 978-80-7577-469-9.

Čeněk Jiří, Smolík Josef, 'Nationalism and Its Manifestation in Sport the Case of Football Hooliganism in the Czech Republic', pp. 137-154 in Cordell Karl, Jajecznik Konrad, *The transformation of Nationalism in Central and Eastern Europe: Ideas and Structures* (Varšava, 2015), ISBN: 978-83-63183-81-3.

Hendl Jan, *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace* (Praha, 2005), ISBN 80-7367-040-2.

Horváth Pavel, *Můj příběh nekončí* (Praha, 2012), ISBN 978-80-902282-7-6.

Houška Jaroslav, Zemánek Vladimír, *Fotbal na prodej* (Praha, 1996), ISBN 80-85876-24-8.

Jennings Andrew, *Faul! tajný svět FIFA: úplatky, zmanipulované volby a skandály s lístky* (Praha, 2007), ISBN 978-80-7381-068-9.

Ježek Ladislav, Uhrin Dušan, *Cesta ke stříbru* (Praha, 1996), ISBN 80-7181-136-X.

Kaufmann Jean-Claude, *Chápající rozhovor* (Praha, 2010), ISBN 978-80-7419-033-9.

Kirchner Jaroslav, *To jsem já, Franz!* (Praha, 2008), ISBN 978-80-87004-21-0.

Mádl Luděk, *Kmotr fotbal* (Praha, 2013), ISBN 978-80-260-4349-2.

Macho Milan, *Bláža: moje pravda* (Praha, 2012), ISBN 978-80-7388-668-4.

Moritz Michael, *Leader: Alex Ferguson s Michealem Moritzem* (Brno, 2016), ISBN 978-80-7565-003-0.

Mücke Pavel, Vaněk Miroslav, *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie* (Praha, 2015), ISBN 978-80-246-2931-5.

Naglo Kristian, Waive Anthony (eds.), *On and Off the Field* (Wiesbaden, 2014), ISBN 9780670914814.

Nedvěd Pavel, *Můj obyčejný život* (Praha, 2011), ISBN 978-80-257-0401-1.

Otáhal Milan, Vaněk Miroslav, *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu- životopisná vyprávění* (Praha, 1999), ISBN 80-7106-337-1.

Portelli Alessandro, 'What makes oral history different', in Perks R. and Thompson A. (eds), *The Oral History Reader* (London, New York, 1998), ISBN 0-415-13352-1.

Prachař František, Suchan František, *Bez frází 2: životní příběhy sportovců jejich vlastními slovy* (Plzeň, 2020), ISBN 978-80-270-6468-7.

Rubenbauer Gerd, *EURO 96: Mistrovství světa v kopané: Anglie 1996* (Praha, 1996), ISBN 80-85873-68-0.

Saiver Filip, *Největší fotbalové skandály* (Praha, 2018), ISBN 978-80-252-4447-0.

Scott Will, Srniček Pavel, *Pavel Srniček vlastními slovy* (Praha, 2016), ISBN 978-80-906276-1-1.

Skramlík Pavel, *Z královské lóže do pankrácké cely* (Praha, 2001), ISBN 80-86529-16-9.

Smutný Roman, *Petr Rada: nezkrotný bouřlivák* (Praha, 2020), ISBN 978-80-7597-780-9.

Souček Jan, *Fotbal krásný i krutý* (Velké Přílepy, 2019), ISBN 978-80-7376-567-5.

Šálek Jaroslav, *Český fotbal 1901-2001* (Praha, 2000), ISBN 80-7033-190-9.

Van den Bogaert Stefaan, *Practical regulation of the mobility of sportsmen in the EU post Bosman* (Rijn, 2005), ISBN 978-9041123275.

Vaněk Miroslav a kol., *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu- životopisná vyprávění* (Praha, 2019), ISBN 978-80-246-4450-9.

Vaněk Miroslav, *O orální historii s jejími zakladateli a protagonisty* (Praha, 2008), ISBN 978-80-7285-107-2.

Vejvoda Jiří, *Károliy-život se slepou bohyní* (Praha, 2009), ISBN 978-80-87109-17-5.

Odborné články a studie

Bar-On Tamir, Escobedo Luis, 'FIFA seen from a postcolonial perspective' in *Soccer & Society*, Vol. 20/I (2019), pp. 39-60.

Belinskij Antti, Häyrynen Mikko, Luhtanen Pekka, Vääntinen Tomi, 'A comparative tournament analysis between the EURO 1996 and 2000 in soccer' in *International Journal of Performance Analysis in Sport*, Vol 1/I (2001), pp. 74-82.

Benedikter Roland, Wojtaszyn Dariusz, 'Football politics in Central Eastern Europe' in *Geopolitics, History, and International Relations* Vol. 10/I (2018), pp. 79-93.

Brown Adam, Crabbe Tim, Mellor Gavin, 'English professional football and its communities' in *International Review of Modern Sociology*, Vol. 32/II (2006), pp. 159-179.

Daniel Ondřej, "'Wildlife': Ecstatic Practices of Hardcore Football and Music Fans During Czech and Slovak Post-Socialism' in *Český lid*, Vol. 106/I (2019), pp. 69-83.

Darby Paul, 'Africa, the FIFA Presidency, and the Governance of World Football: 1974, 1998, and 2002' in *Africa Today*, Vol. 50/I (2003), pp. 3-24.

Dord'evič Vladimír, Smolík Josef, 'From Repression to Prevention in Central Europe: Football Anti-Hooligan Policies in the Czech Republic, Poland, and Slovakia' *Problems of Post-Communism* (2021), pp. 1-10.

Easton Simon, Mackie Penny, 'When football came home: a case history of the sponsorship activity at Euro '96' in *International Journal of Advertising*, Vol. 17/I (1998), pp. 99-114.

Eisenberg Christiane, 'FIFA 1975-2000: the Business of a Football Development Organisation' in *Football History: International Perspectives / Fußball-Geschichte: Internationale Perspektiven Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 31/I (2006), pp. 55-68.

García Borja, Meier Henk Erik, 'Protecting private transnational authority against public intervention: FIFA's power over national governments' in *Public Administration*, Vol. 93/IV (2015), pp. 890-906.

Garland Jon, Rowe Mike, 'War minus the shooting?: Jingoism, the English Press, and EURO 96' in *Journal of Sport and social Issues*, Vol. 23/I (1999), pp. 80-95.

Gásquez Robert, Royuela Vicente, 'Is Football an Indicator of Development at the International Level?' in *Social Indicators Research*, Vol. 117/III (2014), pp. 827-848.

Gibbons Tom, 'English national identity and the national football team: the view of contemporary English fans' in *Soccer & Society*, 12/VI (2011), pp. 865-879.

Giulianotti Richard, Robertson Roland, 'The globalization of football: a study in the glocalization of the 'serious life'' in *The British Journal of Sociology*, Vol. 55/IV (2004), pp. 545-568.

Homburg Heidrun, 'Financing World Football. A Business History of the Fédération Internationale de Football Association (FIFA)' in *Zeitschrift für Unternehmensgeschichte / Journal of Business History*, Vol. 53/I (2008), pp. 33-69.

Horne John, 'Material and representational legacies of sports mega-events: the case of the UEFA EURO™ football championships from 1996 to 2008' in *Soccer & Society*, Vol. 11/VI (2010), pp. 854-866.

King Anthony, 'The Postmodernity of Football Hooliganism' in *The British Journal of Sociology*, Vol. 48/IV (1997), pp. 576-593.

Legrand Benjamin, Mittag Jürgen, 'Towards a Europeanization of football? Historical phases in the evolution of the UEFA European Football Championship' in *Soccer & Society*, Vol. 11/VI (2010), pp. 709-722.

Maagee Damian, 'English Beer and American Football: Exporting American Football as a Cultural Commodity to the British Isles' in *Irish Journal of American Studies*, Vol. 7 (1998), pp. 121-148.

Maguire Joseph, Poltoun Emma K., 'European identity politics in Euro 96: Invented traditions and national habitus codes' in *International review for the sociology of sport* 34/I, (1999), pp. 17-29.

Marks John, 'UEFA, the EU and Financial Fair' in *Politique européenne*, No. 36 (2012), pp. 52-75.

Merkel Udo, 'Football fans and clubs in Germany: conflicts, crises and compromises' in *Soccer & Society*, Vol. 13/III (2012), pp. 359-376.

Numerato Dino, 'Czech sport governing bodies and social capital' in *International review for the sociology of sport*, 43/I, (2008), pp. 21-34.

Pelikán Ondřej, Racek Oldřich, 'Role of sports management in preparation for football referees in the Czech Republic' in *Sport Mont Journal*, Vol. 13/XLIII, XLIV, XLV (2015), pp. 361-368.

Poli Raffaele, 'Migrations and Trade of African Football Players: Historic, Geographical and Cultural Aspects' in *Africa Spectrum-The Other Game: The Politics of Football in Africa* Vol. 41/ III (2006), pp. 393-414.

Procházka David, 'Financial conditions and transparency of the Czech professional football clubs' in *Prague economic papers*, Vol. 4 (2012), pp. 504-521.

Pyta Wolfram, 'Football Memory in a European Perspective. The Missing Link in the European Integration Process' in *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 40/IV (2015), pp. 255-269.

Sekot Aleš, Smolík Josef. 'Sportovní fanoušek ve fotbalovém kotli' in *Studia Sportiva*, Vol. 2/2 (2008), pp. 77-94.

Schiller Kay, "'Siegen für Deutschland?'" Patriotism, Nationalism and the German National Football Team, 1954-2014' in *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, Vol. 40/4 (2015), pp. 176-193.

Smolík Josef, 'Football fan culture in the Czech Republic: Development, problems, causes' in *Esporte e Sociedade*, No. 3 (2006), pp. 1-10.

Storey David, 'Football, place and migration: foreign footballers in the FA Premier League' in *Geography* Vol. 96/II (2011), pp. 86-94

Šíma Jan, 'Competitive balance in the German, Dutch and Czech fotbal leagues' in *Acta Universitatis Carolinae, Kinanthropologica*, Vol. 47/II (2011), pp. 51-67.

Veth Manul K., 'The Berlusconization of Post-Soviet Football in Russia and the Ukraine: Money Scores Goals, Goals Win Titles, and Titles Win Popularity' in *Journal of Sport History*, Vol. 41/I (2014), pp. 55-72.

Zwicker Stefan, 'Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography' in *Journal of Sport History*, Vol. 38/III (2011), pp. 373-385.

Kvalifikační práce

Munkhaugen Gulbrandsen Anders, Munkhaugen Gulbrandsen Christian, 'Valuation of Football Players: a complete pricing framework' (2011)

Digitalizované zdroje

Hlaváček Jiří 'Etický kodex České asociace orální historie' *Česká asociace orální historie*, [Microsoft Word - Etický kodex COHA 2019](#) (24.9.2019), accessed 11. 12. 2021.

Přílohy

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Vladimír Šmicer

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 21. 4. 2020

Místo konání rozhovoru: Praha, soukromý dům narátora.

Takže jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbalové prostředí v devadesátých letech dvacátého století. Narátorem je Vladimír Šmicer, tazatelem je Jakub Smelík a datum konání rozhovoru 21. 4. 2020. Místo konání rozhovorů je Praha, soukromý dům narátora. Tak moje první otázka vlastně bych byl rád, kdybys začal od začátku, popiš mi svoje dětský léta, mládí a dospívání.

Tak dětský léta, já pocházím z malý vesničky, která se jmenuje Verneřice. Ta vesnička je 24 kilometrů od Děčína, 80 km od Prahy. Já jsem se narodil v Děčíně, protože ta vesnička tam jsme porodnici neměli. V tý vesnici jsem vlastně vyrůstal až do 14 let. V průběhu, já nevím, když mi bylo těch pět šest let začal jsem tam kopat do míče fotbalovýho. Strašně tu hru jsem si oblíbil. A začala mi samozřejmě strašně moc bavit, chodil jsem tam do školy v tý vesnici. Měli jsme tam skvělou partu těch kluků...v český tele, tam bylo akorát ČT1 a ČT2 nebylo co dělat, takže jsme jako děti byli pořád venku na ulici. Takže přes léto jsme hráli fotbal, v zimě jsme hráli hokej nebo jsme měli krásnou, výbornou tělocvičnu, kde jsme chodili sportovat. Jsme hráli třeba volejbal házenou, ale i ten fotbal. No a měl jsem štěstí zřejmě i v tom mym ročníků 73', co jsem se narodil i v těch, ročnících třeba 72', 74' jsme měli, že nás bylo víc takových, že nás ten sport bavil, že jsme byly taková sportovní vesnice. A mně to samozřejmě pomáhalo v tom abych se teda zlepšil v tom fotbale, abych jako měl s kým hrát ten fotbal. A musím říct, že to dětství bylo fantastický, protože ta vesnice měla asi má asi tisíc nebo měla asi tisíc obyvatel všichni jsme se znali. Takže když jsi šel do školy a dostal jsi blbou známku, tak jsi to ani doma nemusel říkat, protože se to doma naši dozvěděli. Nemohli jsme dělat moc velký lumpárny, protože každej se znal, takže fakt jsem si už nemůžu stěžovat na to, jak jsem si vyrůstal, jestli to byla vesnice, ale byla to skvělá doba moc jsem si to užíval. Od rána do večera jsem byl prostě venku a hráli jsme si s dětma pořád. Proto si myslím, že třeba to mi i pomohlo v tom takovým tom pohybovým rozvoji a vůbec v tom, že jsem byl takovej i všestrannej dá se říct, protože jsme nedělali jenom jeden sport, ale těch sportů jsme dělali víc. V létě jsme vlastně jezdili pořád vod baráku k baráku na kolech jo, že se i na kole jsme jezdili, lezli jsme po stromech takový ty klasický venkovský dětství. No a ten fotbal jsem začal hrát od těch šesti tam za ten místní TJ Verneřice, TJ Jiskra Verneřice. Od 6 let. Samozřejmě v tý době jsme, ale byli jenom mladší žáci, starší žáci, takže už vod šesti let jsem začal hrát proti 10 letejm. To bylo možný, protože ty týmy byly složený prostě od kluků od šesti do 10, my jsme neměli jako abysme měli věkový kategorii, tak si pamatuji ze začátku to bylo takový hrozný, že si člověk moc ani nezahrál. To bylo ještě navíc na velké hřiště, ted' se to hraje na menší, my jsme hráli na velký. Takže vždycky když proti mně nastoupili ty velký kluci tak já byl malej, tak to bylo takový, ale já jó bavilo mě to. No a v těch Verneřicích jsem teda hrál třeba ten fotbal až do 12 let. Už i z těch Verneřic jsem se dostal třeba do okresního výboru jako Děčín, takže bylo vidět, že v tom, né že by si o mně ví. A právě i díky tomuhle jsem potom vlastně dostal nabídku jít hrát do Kovostroje Děčín. Ve 12 letech mi chtěli a myslím, že to byl rozumný, protože jsem cítil, že už (porucha přístroje). Takže jsem skončil tam u toho, že i ten hokej prostě v zimě jo, že to bylo opravdu dětství. Neměnil bych ani za nic, když jediný výkon ted'kon jako, když se podívám zpátky prostě jak jsem vyrůstal. Tak já měl výhodu, že ta škola mi šla, že v tý škole mi stačilo prostě poslouchat hlavně v tý třídě a ani sem se doma tolik učit nemusel, že jsem si to pamatoval nebo mi stačilo se na to doma lehce

podívat a s tou školou jsem neměl problém. Jsem měl jedničky, dvojky jo, nejhůř. Takže to bylo jako občas dostaneš nějakou jinou, ale na vysvědčení jsem většinou míval ty jedničky, dvojky, takže to bylo v pohodě. No a prostě potom v tom Děčíně už to bylo na takový lepší jako fotbalově no, že tam jsem poznal, že už jako nejsem v těch Verneřicích si s těma dvěma, třema klukama k nejlepším, takovým oporám, ale v tom Děčíně už jsem jako začal koukat, vidět, že už jsem začal hrát proti kvalitnějším týmům, to už jsem hrál třeba proti Liberci, Teplicím, víš co Mostu a takovýhle Česká Lípa, takže to už byly takový jako těžší zápasy, tak tam už jsem viděl zase jako, že už nejsem takovej jako skvělejší, jsem zjistil, že proti mně hrajou taky lepší kluci a ale bavilo mě to a hrál jsem pravidelně a už jsem dával jsem góly a vlastně ve čtrnácti letech, když jsem končil základku, tak jsem se tak se naši rozhodli, že asi budeme mít větší šanci když já a moje ségra která je, mám o dva roky starší ségru, která byla dobrá ve škole, tak se rozhodli, že bude asi lepší pro nás jako aby jsme měli vyšší šanci jít do Prahy, že bysme tam měli větší šanci se dál rozvíjet. Třeba ségra tu školu a já ten fotbal. No, takže jsme se rozhodli, že se s tý vesnice přestěhuju, což byl dost takový zásadní krok pro mě i v tý mojí kariéře. Myslím si, že bych jako kdybych zůstal na tý vesnici tak kdoví, jak by to vůbec se mnou ten život pokračoval, jak by ta moje kariéra dál šla. Myslím si, že bych se nedostal na takovou úroveň, kde by sem nakonec skončil. Takže to byl, řekl bych, jeden z takovejch těch klíčových kroků, který se v tom mym životě staly. Musím tu poděkovat rodičům, že to udělali. Tak nevím jestli to stačí k tomu dětství.

Jo supr, a tak vlastně pak jestli můžeš, tak nějak pokračovat volně. Co probíhalo dál v Praze, jak ses třeba dostal ke svému agentovi?

Jasně, no hele v tý Praze, já jsem přišel vlastně, akorát ten trenér Děčina, když jsem odcházel z Děčina, tak jsme se ptali, jestli někoho nezná v Praze, že by mi doporučil. On řekl že ne, ale že ví, že dobrou práci dělají s mládeží ve Slavii, že mají dobrý tréninkový podmínky. A my jsme se stěhovali na Vinohrady, do Mánesovy ulice, což je vlastně 10 15 minut od Slavie. No tak tím to bylo jasně daný, že to půjdem zkusit se zeptat jako na Slavii, jestli bych za ně nemohl hrát. A jak jsme přišli na tu Slavii byl tam, si pamatuju, Ivo Lubas jakožto takovej sekretář, tak jsme za ním přišli a já jsem tam byl hrozně nervózní a jsem tam nechtěl jít. Já jsem jel tramvají, jsme jeli na tu Slavii a vůbec jsem, jsem byl nervózní, jsem říkal tátovi: „já tam nejdu.“ Jsem se styděl, ale nakonec jsme tam teda šli a bylo vtipný, že když se mě ptal jako, kdo nás posílá? My jsme mu řekli, že nikdo, a že kdo nás doporučuje? Jsme řekli taky nikdo a on nikdo říká to co chcete? Říkám, že bysme tady chtěli hrát. Tak (smích) když mě viděl jak jsem byl malej, nevím no já protože jsem měl být už dorostenec, tak řek, že si mě tejdén vyzkoušejí dobře, že ať přijdu, že jsem hrál v Děčíně ať to zkusej, že mě zkusej na tejdén a potom tejdnu mi teda řekli, že si mě tam nechaj. Takže to bylo, takže jsem obstál ten tejdén a udělali mi na čtyři roky hostování vlastně na celý dorostenecké věk jsem přišel do Děčina, teda z Děčina do Slavie. No a v tom tý Slavii jsem postupoval rok od roku, nikdy jsem, některý kluci přeskakovali, že třeba bejt dobrý, že v 15 už začali hrát za 17 nebo v 16 za 18, ale já jsem nikdy jako to byli jako Jarďa Blažek, byl tam Radek Bejbl, kluci, který to nakonec i do tý ligy prostě se mnou dotáhli nebo do národ'áku. Ale já sem vždycky jako úplně nebyl jako supr talent, že bych převyšoval ty kategorie, ale v tý kategorii jsem si vždycky svoje odehrál a postupoval jsem postupně no. No a vlastně potom už to dopadlo tak, že já vím, že když mi bylo asi 16 tak jsem nehrál moc dobře, jsem byl pořád malej, já jsem nevyrostl, já jsem vyrostl až mezi 16 a 17 rokem, tak se mi chtěli možná zbavit, chtěli mě dát na hostování do Viktorky Žižkov, abych jako si zahrál víc. A já jsem řekl, že mi to je jedno, že hraju miň, že tam je dobrá parta a že tam s klukama chci bejt, že už nikam nechci. Tak mě tam nechali. No vidíš, dobře udělali, já jsem potom vyrostl asi o 15 cm a jsem ti by mě boleli záda, že jsem musel cvičit, měl jsem skoliózu páteře, protože ty svaly nebyly na to připravený na ten růst a to. Ale nakonec dal jsem to dotáhl až do toho A dorostu, tam už jsem

byl kapitánem, tam se to najednou všechno otočilo, že jsem začal hrát dobře a už jsem měl jako u kluků takovou jako opozici, že mi věřili, tak mě udělali kapitánem i trenér, tak to byl skvělej rok. Skončili jsme tenkrát druzí za Ostravou no a ale končil jsem ekonomku. Já jsem, když jsem přišel do Prahy, tak jsem šel na střední obchodní akademii, a tak tam jsem maturoval na tý obchodní akademii a neviděl jsem samozřejmě, co bude dál, protože končila mi smlouva nebo končilo mi to hostování z Děčína, žádnou profesionální smlouvu jsem v té době neměl. To teď kon už jsme kluci v 16 v 15/16 letech už jsou kluci již se kluby jistě, ty nejlepší. Ale mně bylo 18 a ještě jsem nic v ruce neměl a takže si pamatuju, že jsem maturoval a s rodičema jsme se dohodli, že mi daj dva roky na to, abych se prosadil, abych se zkusil prosadit v tom fotbale na nějakou tu profesionální úroveň. A když to za ty dva roky nedokážu, tak že půjdu na vysokou školu a budu hrát fotbal už jenom prostě pro zábavu, jenom amatérsky. Jo, takže to byla taková dohoda. No a ono to bylo vyřešený celkem rychle, protože takhle jsme se bavili vlastně po maturitě, což byl nějaký květen, myslim no a červen a v červenci jsem potom dostal od Slavie profesionální smlouvu, jo na čtyři roky mi dali profesionální smlouvu já si pamatuju dodneška. Bylo to na 2 000 korun měsíčně (smích). Jsem podepsal v 18 na čtyři roky. Tenkrát ještě žádný agent nebyl, to vlastně nebo začínali agenti. To byl rok, čí to byl rok nějaký? Kolik? Mně bylo 18 takže to bylo 91. rok, kdy jsem to podepisoval smlouvu na čtyři roky, ale jako nebyl jsem ještě tak jako tenkrát ještě s agenty se nestarali o 17/18letý kluky, to bylo prostě brzo. A ta doba se měnila. No a takže jsem tu smlouvu podepsal a byl jsem šťastnej, protože máma mi sehnala nějakou práci v nějaký bance s nějakou přepážkou. Měl jsem nastupoval do nějaký banky a u toho bych jako hrál fotbal a snažil se jako prosadit jako profesionálně, ale doma bych nebyl že jo. Takže jsem měl domluveno, že ráno budu chodit do banky a odpoledne trénovat. Takže to sem jí hned řekl ať to zruší to místo. Takže zrušila místo. Sice jsem hrál za béčko ještě ten rok od 18 do 19 sem hrál za béčko, ale už jsem chodil trénovat i ty tréninky s áčkem, protože už viděli, že jako jsem dobrej, tak už mě brali, hlavně ke konci toho prvního roku Vlasta Petržela už mě bral třeba na soustředění a takovýhle věci. Tak to bylo už dobrý a už jsem se cejtíl líp. Takže to byl takovej ten první nějaký další moment takovej zlomovej, takže v těch 18 jsem teda dostal tu profesionální smlouvu od Slavie a že teda se mi splnil ten můj asi dětskej sen být fotbalistou. Já vždycky když jsem, se nás ve škole, se tě ptají děti, co byste jednou chtěli dělat? Tak já jsem si vždycky napsal, že budu fotbalistou, že chci být fotbalistou. Tak tam jsem si poprví jako uvědomil, že fakt se to stalo nebo, že by se to mohlo stát, že budu profesionálním fotbalistou, když jsem podepsal tu smlouvu. Sice jsem ještě ligu nehrál, vlastně víc než rok, protože od 18 do 19 jsem hrál třetí ligu za béčko, ale to mi nevadilo už jsem měl tu profesionální smlouvu, že fotbalista byl a dělal jsem to, co mě bavilo. Prostě mě v životě samozřejmě nic víc nebavilo tak, než jen hrát ten fotbal a byl jsem nesmírně šťastnej, že prostě můžu dělat jenom ten, bavit se tím prostě životem, a ještě si tím jako třeba vydělávat. Ale tak v té době ty 2 000 korun nebylo úplně (smích) to co to, že bych si za to vydělával, ale ono, když jsem měl nějaký prémie, tak to třeba dalo 3 000, a to se tenkrát byl takovej průměrný měsíční plat tady po revoluci, 3 000 korun, takže jsem měl to, co bych vydělal v bance jsem měl z fotbalu a byl jsem spokojenej.

Jak vlastně vypadal fotbal v 90. letech nebo vlastně, jak ty jsi začínal, v těch 19, jak se to měnilo to prostředí během těch 90. let?

No tak hodně se to měnilo hodně, protože vlastně otevřely se hranice a najednou právě začalo fungovat něco jako agenti, začalo fungovat, že hráči mohli prodávat hráče do zahraničí. To tady nikdy nebylo. Nikdy předtím hráči do zahraničí neodcházeli. Vlastně v 88' si pamatuju tenkrát ještě utíkali nebo to byl myslim Ivo Knoflíček s Lubošem Kubíkem. Ti tenkrát utekli v Německu, aby mohli hrát v Anglii fotbal, tak tam zůstali a prostě žili, takže v 89' nakonec byla revoluce. Takže oni, kdyby to o půl roku pozdrželi, tak mohli potom odejít úplně v klidu. Takže

je jasný, že to prostředí se začalo měnit najednou, začli chodit do fotbalu, dřív byly kluby majitele jako podniku že jo, byla Slavia IPF, byla Sparta ČKD, byla OKD Ostrava, takže kluby vlastně byly pod schovaný pod velkýma firmami a tak. Takže najednou v těch 90. letech se to začalo měnit, že ty kluby přecházej pod mecenáše nebo sponzory nebo prostě nějaký miliardáře že jo. A to prostředí bylo najednou šílený, protože ty rozhodčí prostě je a bylo to takový nekalý, řekl bych, že to nebylo moc čistý prostředí, že se tam motalo hodně jako řekl bych čistejch peněz, hotovejch peněz jo a cash hodně, to byl strašný, že se třeba si pamatuju, že k nám přišel třeba po zápase, tenkrát nás chtěl koupit nějaký Komňacký a např. po zápase s Olomoucí jsme hráli nám přines najednou v kufru a těch 200 000,-, řekl rozdělte si to, vyhráli jste dal nám tam 200 000,- jako pro mužstvo a takovýhle věci prostě, že to bylo šílený, že to prostě nemělo nic, jak by měly fungovat normální kluby. Prostě jako, že to, že se to všichni učili, takže prostě. Já vim, že určitě docházelo prostě k ovlivňování výsledků, že rozhodčí byli ovlivňovatelný a ten kdo měl peníze, tak si prostě myslím, že si myslel, že si může dovolit všechno. Takže z pohledu hráčů to bylo na jednu stranu dobrý v tom, že začalo proudit do fotbalu víc peněz. A že ty kluby měly větší mít větší rozpočty, hráči se začali mít líp, že prostě to finanční zázemí bylo najednou lepší. A ten fotbal si jako myslím, že, ta výchova těch hráčů nebo ten směr byl stejnej, ale to prostředí spíš tohle, to finanční si myslím, to ekonomický těch klubů. Ta doba se měnila čili začal se tam obchodovat s televizníma právy a bylo to všechno nový, začalo se vlastně snažit se dělat fotbal tak jak se dělá na Západě, tak jsme se začali tady, se to snaží dělat i my. No ale to byl takový divoký západ tedy co (smích) takový divoký to tady bylo opravdu, že byt tenkrát i Chvalovskýho unesli jako předsedu svazu v těch 90. letech. Takže prostě tady bylo možný všechno. Tady bylo prostě možný všechno v tom fotbale, když někdo měl peníze tak to bylo prostě bylo to znát.

A vlastně pociťovali jste to vy jako hráči třeba i při tréninku, že se trenéři snažili do toho dávat třeba víc z toho západního fotbalu, měli nějaký taktiky...

Já myslím, že jo. Já myslím, že se změnila atmosféra v tom, že i ty trenéři prostě bylo vidět, že jak se otevřely ty hranice, tak i ty trenéři měli možnost jezdit na ty stáže do zahraničí. Najednou měli možnost koukat na videa, jak trénuje třeba Bayern Mnichov, Inter Milán, AC Milán. Prostě jo, že měli možnost porovnávat ty svoje tréninky tím zahraničím, a to si myslím, že bylo znát i na těch trénincích, nejenom ty metody prostě dřív, třeba já si pamatuju, že Honza Suchopárek třeba říkal, že ještě nechci říkat toho trenéra ale že pod ním, si ho nemapatuju totiž, ale že třeba běhali sto stovek. Jako měli kondiční trénink, takže jim ten trenér řekl, že budou běhat sto stovek do 20 sekund, každou stovku do 20 sekund a musí dát sto. Takže běhali sem a tam stokrát přes hřiště běhali sto stovek za 20, pod 20 sekund. 20 sekund pauza a takhle jeli, že takovýhle šílenosti jo. Takže dřív opravdu si pamatuji, že v 90. letech se všechno myslelo, že čím víc běháš tím budeš lepší, takže se všechno dělalo prostě na kondici, běhalo se hodně. Opravdu i byly ty zimní přípravy, letní přípravy to byly galeje, to jsme i třeba trénovali i pětkrát za den, nesmysly prostě. Nás oni, dokud si nebyl zatavenej v přípravě, tak si jako netrénoval, takže ty trenéři tě naschvál zatavili, aby si mysleli, že jo to sem jim nandal, ty budou jezdit v sezoně. Takže se to dělalo úplně jinak ty přípravy, to bylo hrozný, to bylo opravdu hrozný a čím víc jako ty trenéři, čím víc času plynulo, tak tím víc se blížilo i to trénování prostě těm západním standardům a vůbec. Ted' už si myslím, že už žádný know how jako, že všichni už vědí plus mínus ty základy už vědí, jak by to mělo vypadat ty tréninky, jestliže tady nebo v Německu, v Itálii nebo ve Španělsku samozřejmě každá ta fotbalová škola má svoje prvky ať již ve Španělsku je to takový ty příhrávky, Bundesliga je to spíš silovější, Anglie je to spíš důraz, takže to je potom už vidíš i na těch mládežnických týmech, ať už je 14, 15 tak poznáš, jestli ten tým je ze Španělska nebo jestli je z Anglie nebo jestli je z Německa, to se pozná prostě, to se prostě pozná a i ty naše týmy, ty český týmy my většinou se nám nedaří vychovat individuality spíš hrajeme ten kolektivní styl

fotbalu, pojetí toho kolektivního jako zápas a je tu i vidět právě při těch zápasy třeba U15, U16, U17, tak je to prostě máme míň individualit, než třeba když třeba hrajem s Řeckem. My je třeba porazíme 2:1, ale ty se ty agenti si radši všimnou dvou Řeků, kteří jsou technicky a fotbalově na tom líp než celej ten náš tým jako. U nás jsme jeden jako druhéj, ale tam u těch soupeřů třeba právě převládá nějaká ta hravost fotbalovost. Takže asi tak k tomu no.

Jak ses vlastně dostal k reprezentaci? Jak to vzniklo a jak se to dostalo k tobě a jak to probíhalo.

Já jsem samozřejmě vždycky záviděl, když jsem byl v tý Slavii od těch 14 do těch 19 v těch juniorských letech, že tam kluci jezdili právě do reprezentace do 15, do 16, do 18 a já nikdy nedostal pozvánku. To víš, že jsem si přál hrát za národ'ák. Já jsem nikdy nebyl v národ'áku v takový tý věkový v těch letech dorosteneckejch letech. Takže mě to mrzelo, ale měl jsem to jako cíl. Ale samozřejmě první cíl spíš bylo (sleduje cizího člověka u branky) spíš bylo hrát za tu Slavii tu ligu jako, to bylo jako na národ'ák jsem vůbec ještě nemyslel. Ale potom když se mi povedlo, vlastně i v těch 19 skočit do tý ligy a hrát na podzim, dát góly i za áčko tak najednou jsem dostal pozvánku do jednadvacítky do reprezentace do 21 let, tak to jsem říkal: „whow, to je skvělý.“ Tak to je supr. No a potom došlo jednou k situaci, kdy jsem odjel s dvacítkou, to bylo v říjnu 93. To je hrozný. V říjnu 93 jsme odjeli, jsme měli nějaký zápas někde v Humenným nebo kde jsme nebo v Bardějově jsme hráli proti Kypru jednadvacítka. Ale vím, že áčko měli nějaký zraněný kluky a najednou mi přišla zpráva, že mám se přesunout z jako z kempu jednadvacítky za áčkem do Košic, protože mají zraněný a je možnost, že bych mohl nastoupit za áčko za reprezentaci proti Kypru. Tenkrát to ještě byla Československá federální vlastně reprezentace, takže jsme ještě hráli, to byl ještě tým ze Slovákama a tak i ta jednadvacítka byla se Slovákama, tak to bylo jako těžký se dostat do toho národ'áku protože i ty Slováci měli řadu skvělejších kluků a i v tý jednadvacítce jsme měli prostě silnej tým a nebudu říkat ani áčko, tak že jo, tak tam byl Lubovský třeba a tihleti ostatní kluci ze Slovenska, Glomek a takhle a no tak jsem dostal tak mi jak mě povolali, tak jsem říkal, tak si sednu na lavičku, tak si to odkoukám. Trošku jsem byl zklamanej, protože jsem si říkal-Kypru těm bych mohl dát nějaký gól v jednadvacítce, jsme říkali-těm dáme bůra, tak si zastrčilim a místo toho pojedou si sednout za áčko a najednou byla příprava a ten trenér mě postavil do základu jako ne. Už den před zápasem jsem říkal-Hele to vypadá, že bych mohl hrát, protože jsem v tom týmu, který dělal ty standardky a kterej prostě jako je u toho hlavního jedině říkám-tj a najednou jsem začal bejt nervózní a potom to teda tak dopadlo, že to byl ještě trenér Václav Ježek, tak mě postavil od začátku. Právě v utkání proti Kypru, který jsme vyhráli nakonec 3:0 a hrál jsem asi 75 minut, tak jsem byl nadšenej. To bylo, ale byla to hrozná nervozita. Tak to byl Skuhravý jako jo ještě hrál v tom zápase, Moravčík, Dubovský, prostě obrovský fotbalisti tý doby. Pro mě jako velký legendy českýho fotbalu nebo československého fotbalu a najednou jsem stál vedle nich a za mnou hrál Hapal si pamatuju, za mnou hrál Pavel Hapal, mi hrál jako beka, já jsem hrál před nim křídlo, tak na to občas vzpomínám, si pamatuju, jak jsem byl výjukanej, jak jsem byl nervózní, se nediv Pavle, protože to jako bylo jako dobrej tým, v kterým jsem hrál, ale já jsem to nečekal. Hlavně jsem viděl, že ta moje pozice, jak jsem tam naskočil, že jo z pozice jako z tý jednadvacítky, mladej kluk, ale tak byl tam třeba Pavel Kuka ze Slavie, takže ti kluci mi pomohli. Ale bylo to, byl to zážitek, hráli jsme v Košicích, sice to byl jenom Kypr, ale byl to splněnej zase další krůček v mojí kariéře v tom, co jsem si přál tak jsem si mohl odškrtnout, že jsem to prostě dokázal no a že nejdřív bylo to prostě ta profesionální smlouva, potom první zápasy ve Slavii a potom jednadvacítka a potom prostě áčko, tak to už byl vrchol. Ale jakmile už jsem se dostal do áčka samozřejmě, tak to už prostě jsem si říkal to je fakt. A teď tím, jak se otevřely hranice, jak člověk mohl přestupovat, že už prostě jsem věděl, že byl zájem třeba o Pavla Kuku do Kaiserslauternu jo a takovýhle věci, Hapal byl v Tenerife. Potom odešli kluci do Hamburku, tak to už byla taková doba, kdy už člověk říká, že když bude hrát dobře, tak by se mohl třeba

dostat se do nějakýho zahraničí a v ten moment, mě to začalo hrozně lákat. Jako na sobě jako makat, trénovat, zlepšit se abych se jednou dostal prostě do zahraničí. Že dřív ti kluci měli samozřejmě před těma 90. letama tam ty kluci mohli dřít, jak chtěli, ale oni věděli, že s tý Sparty, Slavie nebo Ostravy, Brna už dál neposunou, že do zahraničí je nikdo nepustí, že nemůžou jít i když do těch nejlepších klubů v Evropě, že prostě musí hrát jenom tady. No tak už ta motivace pro ně, si myslím, nebyla taková, že už třeba na sobě ani tolik ne. Myslím si, že kdyby měli motivaci, kdyby mohli vědět, že můžou jít hrát třeba do Bayernu nebo do zahraničí, že by na sobě ještě, že by to bylo lepší pro ně, že by měli tu motivaci lepší. My jsme měli hroznou kliku, že jsme to chytli akorát no v tom ideálním věku, že se otevřely ty hranice.

No pak vlastně to tak nějak docela pěkně pokračovalo pro tebe až to došlo vlastně do ty kvalifikace na to Euro 96. Jak to teda vypadalo ta kvalifikace, jak si hrál, jak to vypadalo s klukama vlastně v kabině, kamarádi a dejme tomu, jak vypadaly ty srazy, takovýto zákulisí?

Jasně, hele, já jsem potom měl potom jsem teda začal hrát pravidelně ve Slavii vše vypadalo dobře. Bohužel jsem si v 93', když jsme hráli s jednadvacítku, jsme hráli, myslím že to bylo v 93' jsme hráli zápas a já jsem si poranil koleno a rok jsem potom nemohl hrát mezi 93 a 94 vlastně celej konec ne v 94' to bylo, konec na podzim 94 se mi to stalo. Né, stalo se mi to 94 na začátku. Celej 94 rok jsem skoro nehrál. Jsem si udělal koleno. No a potom jsem měl problém se do toho dostávat. Já jsem prodělal dvě operace menisku, tak tam jsem zase naopak začal jako pomalinku tak jsem se na mě napojil Pavel Paska to byl takovej důležitěj moment, jakmile jsem začal hrát ve Slavii, tak se o mě začal zajímat jeho agent Pavel Paska, a tak jsme spolu dohodli, on chtěl po mně podepsat jakoby jako papír, jestli mi, že je můj agent. Já jsem řekl-pane Paska, já se toho trošku bojím, já jsem kluk z vesnice a jestli půjdu dám vám ruku, tak opravdu vás nepodvedu už jsem mu říkal budeme to dělat na čestný slovo. Já se nechci zavazovat, já chci mít čistou hlavu a tohleto a když si plácnem, tak jste můj agent, a když nebudu chtít, tak vám to řeknu, tak se dohodneme. Takže takhle to s ním začátku fungovalo, bylo to bezva. A on se o mě staral potom i v době, kdy jsme neměli nic podepsanýho, on mi zařídil třeba operaci v Berlíně nebo nějakou léčbu v Německu, takže fakt se o mě staral a musím říct, že po celou kariéru nám to vydrželo ten vztah na takovýhle bázi nám vydržel a já sem s ním prošel celou kariéru s tím agentem vlastně Pavlem Paskou. A ta kvalifikace na ten 96 na to mistrovství Evropy, já jsem byl právě, jak sem se vracel po tom zranění, tak jsem se ze začátku do toho týmu nedostal do áčka a hrál jsem spíš tu jednadvacítku. A my jsme hráli o postup do Atlantý, tenkrát byly olympijské hry v Atlantě v 96'. No nakonec jsme se tam jako nedostali, protože jsme v baráži prohráli se Španělskem, Ale mě mohlo těšit alespoň to, že jsem se mohl vrátit do áčka, ale já jsem bohužel hrál až jenom ten poslední zápas, kdy jsme dali na Spartě proti Lucembursku a vyhrálo se 3:0, tak já hrál asi posledních 20 minut, takže to byla celá moje kvalifikace. To byly celý moje kvalifikační minuty (smích), který jsem pomohl na postup na mistrovství Evropy. Takže já jsem toho bohužel moc nenahrál, ale slavil jsem to jako kdybych hrál všechno. Slavili jsme to potom v kabině, všechno, na hřišti, ale to bylo na Spartě, tak tam se slavilo obrovsky no a. Ale samozřejmě já jsem na tom zase takovej podíl, jako na postupu neměl skoro žádněj-20 minut v kvalifikaci proti Lucembursku, když už jsme vedli 3:0, už to nebylo ono. Ale byla ta kvalifikace byla náročná, protože my jsme byli už jednou nohou venku a já si pamatuju v Norsku kluci prohrávali, v Norsku kluci prohrávali 1:0 a Honza Suchopárek tam vyrovnával těsně před koncem. A ten gól se ukázal jako postupovej, protože potom jsme doma porazili Nory, porazili jsme Holanďany, potřebovali jsme vyhrát v Bělorusku, což se povedlo a já jsem potom byl u toho posledního zápasu s Lucemburskem akorát. Ale tyhle ty zápasy, ty důležitý, jak doma Holandsko, tak Norsko doma, Norsko venku, to jsem byl všechno v jednadvacítce sem hrál. I to bylo Bělorusko venku. Takže jinak ten tým byl hlavně složeněj z hráčů Sparty, že jo to, co si budeme povídat. Tenkrát Sparta dominovala tomu našemu fotbalu

v těch 90. letech, začátek 90. let, kdy jsme jim šlapali na paty se Slavii. Zrovna ten ročník 95/96, že se hrála ten konec tý kvalifikace, tak si myslím, že Slavie byla skvělá, protože my jsme vlastně hráli semifinále Poháru UEFA jsme se dostali až a bylo to i v tom národ'áku, že jednou tam byl Honza Suchopárek, Radek Bejbl, Patrik Berger, byl tam Pavel Kuka, a nakonec sem se tam dostali i já, takže už jsme trošku tu hegemonii Sparty jako narušili. Nebylo tam už samozřejmě jich tam bylo pořád ještě víc těch kluků, protože tam byl, že jo Horst, ne tam už moc, že začátku ještě byl Horst Siegl, ale čím víc to bylo ke konci potom odešel do Kaiserslauternu na hostování. Tak z toho tam vypadl, on nehrál, a nakonec na to EURO nejel ale byl zase Kouba, Venca Němeček, byli tam kluci prostě, který to tam drželi za Spartu no, ale já nevím jinak je více, co tam ještě bylo, co si říkal, o čem bych se abych se zmínil?

Bylo třeba zákulisí, nějaký ty reprezentační srazy...

Tak ty zákulisí, tenkrát, si myslím, si pamatuju, že pan Chvalovský byl myslim prezidentem svazu a ta atmosféra tam byla dobrá, my jsme trénovali na Strahově, to zázemí národ'ák má, měl odjakživa na Strahově a na Rošickym stadionu. A ty podmínky tam byly bezvadný. Potom jsme byli na hotelu Praha (smích), známý hotel Praha, který už teď neexistuje, který je zbořenej bohužel v Dejvicích, ale to byla záchrana národ'áku vlastně od té doby, co jsem v národ'áku byl, celejch, já nevím, deset let, tak po většinu času tu byl hotel Praha, jsme jezdili do Štířína ještě potom za Pepy Chovance a Ivana Haška, tak chtěli trošku změnu, a tak jsme do Štířína. Nebo on se představoval hotel Praha, že tam nešlo, ale ten hotel Praha byl ideální v tom, že to bylo, prostě dřív se ty zápasy národ'áku se důležitý všechny hráli na Spartě, Slavie nebyla. To byl jedinej pořádněj stadion na Spartě, takže jsme hráli tam a bylo to i blízko na to tréninkový centrum, na ty tréninky a na ten Strahov, takže tam jsme měli hotel právě ideální útočiště no a my jsme měli výbornej ten realizační tým, tam byl prostě Petr Krejčí, který do teďka a který tam byl tak je tam ještě doted'ka no, že prostě ty lidi u toho národ'áku zas tolik neměnily. Já si pamatuj měl jsem tam ze Slavie Přému Čecha jako kterej mi dělal maséra a ten byl na mě strašně hodnej. Bylo to ten národ'ák, bylo vidět, když jsem potom do toho národ'áku přišel, tak bylo vidět, že prostě to má svoji váhu, že tam byli prostě ti nejlepší fotbalisti, a člověk si toho strašně vážil jako a fakt bylo to strašně příjemný, když víš, že jdeš trénovat nebo jdeš hrát za reprezentaci, tak víš, že prostě patříš mezi třeba těch 18-20 nejlepších fotbalistů v republice a teď to bylo strašně jako příjemný jo, že jo. Prostě sis to přečetl tam seš, že ses tam dostal, a že můžeš prostě reprezentovat, tak to bylo prostě, to bylo nejmíc i v té kariéře, si myslím, že je samozřejmě supr, že hraješ za ty velký kluby, kde hraješ ty velký zápasy, velký klub jako před velký ligy hraješ a vyděláváš si samozřejmě velký peníze, ale ten národ'ák je něco navíc, protože reprezentuješ jako svoji vlast a je to fakt jako, myslím, že to je ten, kdo to takhle cejtí jak to má v tom národ'áku jednodušší. Myslím, že to potom cejtí i ty lidi, že rád jezdíš na ty srazy a my jsme byli taková generace tenkrát v tom 96 jsme začínali. Jsem tam byl já, Pavel Nedvěd, Patrik Berger, Radek Bejbl, taková ta mladší generace, která propojila takovou tu starší jako byl Venca Němeček, Pavel Kuka a Míra Kadlec jo, byl tam Látal, Happyna/Hapal, takže my jsme se jako propojili. Co bylo dobrý vlastně, že my jsme v 94. roce se ukončila ta Československá federální reprezentace, že fakticky už se rozešlo Československo dyl předtím. Myslím v 92', ale my jsme museli ještě dohrát kvalifikaci na mistrovství světa do Ameriky v 94'. Proto jsme do 94' ještě museli hrát se Slovákama v jednom, ale potom už od 94' to byla vlastně první kvalifikace do Anglie byla už jenom jako Česká republika. Takže to bylo vo tom, to bylo takový jako příjemnější, že jsme už byli jenom jako Češi jo, že už se tam nebudem prát se. Dřív se spekulovalo-no musej ject pět Slováků tak musí nebo vyrůst tolik Čechů, musí tolik Slováků jako říkali, že to musí promíchat. Ted' už to jsme byli Češi a bylo to takový příjemnější právě potom v té kvalifikaci byla vidět ta podpora těch lidí, že ti nám fandili, abysme se dostali, abysme jeli

do tý Anglie jako poprvé jako fotbalisté České republiky jako, a to bylo to o to víc to potom i těšilo, že ten postup uhráli.

No teďkom ten samotnej turnaj, jak to probíhalo, jak jste žili vlastně jako národ'ák v tý Anglii, co zápasy. co na to rodina nebo manželky? Já vim, že tys to měl trošku tam napínávi...

(smích v pozadí)

během toho turnaje...

Né, tak my jsme na ten turnaj strašně těšili jo. Samozřejmě trošku nás sprážil ten los, kterej probíhal v prosinci nebo v lednu, ale teď nevím kdy probíhal toho mistrovství Evropy těch skupin. A my jsme do skupiny dostali favority-Itálie a Německo, který patřili k absolutním jako favoritům toho turnaje a k tomu ještě těžký Rusko, takže jsme věděli, že postupujou jenom dva týmy. Tak jsme si říkali: „Ty kráso tak jako jestli chceme postoupit tak koho necháme doma nebo koho vyřadíme ty jo.“ Prostě opravdu Italové a Němci byli největší podle jako sázkovek patřili s domácí Anglii k těm největším favoritům. No a takže jsme k tomu přistoupili k tý přípravě, tak jako nebo k tomu turnaji, že můžeme jenom překvapit, že můžeme jen překvapit, že do toho dáme všechno, že se budeme snažit. Měli jsme my jsme se cejtili dobře, protože my jako Slavie jsme udělali titul po 50 letech, byly jsme na vlně, říkám udělali jsme to semifinále UEFA, tak jsme se těšili na tu přípravu a že pojedem do Anglie, my jsme se těšili na stadiony, když jsme viděli že budeme hrát v Manchesteru první zápas s Německem a potom dva zápasy na Anfieldu v Liverpoolu. Takže jsme říkali: Ty kráso my budeme hrát na těch nejlepších stadionech, takže jsme si, mimo Wembley. Takže jsme se na to o to víc těšili a v tý přípravě myslím si, že jsme prostě si na tom dávali záležet, že jsme nechtěli, viděli jsme i to, že jedem poprvý reprezentovat Českou republiku. Tak jsme si cejtili takovou tu zodpovědnost, jsme se báli abysme prostě neudělal nějakou ostudu. Abysme jsme nedostali tři góly od Německa, čtyři góly od Italů, a ještě nepřijeli domů s nulou. Jo a možná to nám pomohlo, tohle ten strach, aby abysme něco nezkazili k tomu, že jsme se na to připravovali poctivě, zodpovědně. No potom my jsme bydleli v Prestonu, v Mariottu v hotelu, kousek od Liverpoolu a od Manchesteru, abysme to měli ty stadiony blízko, abysme mohli autobusem a já si pamatuju, že na ten první zápas s Němcema jsme si docela věřili, protože v Německu hrál myslím Hapal, Látal, Míra Kadlec, Pavel Kuka, že jsme ty Němce docela znali a že z nich nebyl takovej respekt. Takže jsme říkali: „hele Němci to je první zápas turnaje to bysme si mohli, to bysme možná mohli zkusit, protože ty první zápasy padaj, jsou překvapení.“ no ale nám se ten zápas nepovedl a prohráli jsme 2:0. Já vim, že manželky ne, manželky jsme měli slíbený, tam to bylo s manželkami slíbený, že když postoupíme ze skupiny, že by mohli nějak prostě přijet se podívat nebo něco takovýho. Takže to byla jako spíš motivace, takovej motivační prvek. A my jsme teda, jak jsem říkal, že jsme prohráli 2:0 a nehráli jsme dobře ten zápas, no a v tom druhým utkání Italové porazili Rusko 3:0, je deklasovali, hráli skvěle a my jsme věděli, že druhěj zápas jdeme na Italy. Takže plus minus jsme věděli, že potřebujem vyhrát, že když uděláme bod, tak ty šance budou minimální, že postoupíme ještě, ale jsme věděli, že protože jsme počítali s tím, že Rusové prohrajou s Němcema no a takže prostě ta matematika byla jasná, že jsme museli zkusit překvapit s Itálií. A Italové si myslím, že nás trošku podcenili. Hráli jsme na Anfieldu v Liverpoolu a myslím si, že nás Italové podcenili, protože udělali voproti prvnímu utkání sedm změn. A bylo to na tý hře znát. My jsme začali dobře, dali jsme gól, jim on ještě potom vyloučil hráče, po dvou žlutých kartách Luigi Apolloni dostal červenou kartu, a to nám prostě všechno nasvědčovalo (nesrozumitelné-psí štěkot) ...sice nám do poločasu dorovnali, ale my jsme potom ještě dali Radkem Bejblem nebo Pavel Nedvěd davali gol (psí štěkot)... no a vedli jsme 2:1 a udrželi jsme to. Já jsem nastoupil v tom utkání na 25 minut byli to první moje minuty (narátor mluví na psa)

první minuty na turnaji a tím, že jsem měl (narátor mluví na psa) a měl jsem dvě takové šance, ty jo on mi to chytil ten gólman. Kdo to byl, jestli to byl Peruzzi, kdo to byl, nevím, co to bylo za gólmana, ale vím, že jsem nastoupil a hrál jsem na pravý straně a hrál jsem na Paolo Maldiniho a Paolo Maldini jeho byl můj velkej fotbalovej vzor. Protože jako on byl mladej, stejně jako on byl mladej a hrál brzo za AC Milán. Jsem si říkal, ty jo, když takhle mladej, může tak mě tak motivovat. A najednou jsem na tom EURu nastoupil a hrál jsem proti němu. Tak to byl fantastický, to byl zážitek pro mě. No a tím, že jsme vyhráli 2:1, tak jsme měly daly šance do toho posledního zápasu. Ale bylo to prostě překvapení. Jenže prostě ty Italové z toho byli v šoku že jo, protože věděli ten Arrigo Sacchi a byli tehdy prostě v šoku, protože věděli že si udělali chybu, že to, protože nás podcenili a věděli, že musí, že my, když neprohrajem poslední zápas s Ruskem, tak oni musí porazit Německo, aby postoupili. No, protože Němci už měli postup jasnej. Takže Němci my jsme se spolehli na to, že Němci neprohrajou s Itálií a my neprohrajem s Rusama a postoupíme. Takový byl scénář před tím posledním zápasem. No a my jsme věřili, že Němci budou hrát naplno, protože mají šanci si odstranit prostě Italy ze hry, vědí, že si budou spíš vždycky věřit ve finále proti nám znova než třeba proti Italům. No a potvrdilo se to my jsme teda, Němci uhráli 0:0 v Manchesteru proti Italům i když Italové nedali penaltu. A my s Rusama, no tak to byl horor. To bylo horor, protože jsme vedli 2:0 o poločase, všechno vypadalo jasný i ty Rusové, protože prohráli první i druhé zápas s Italama, s Rusama, ty byly najednou odevzdaný najednou ale nevím, co se jim stalo v kabině nebo co u nás. My jsme už spíš sledovali, co se děje v Manchesteru, než abysme se soustředili na ten náš zápas. A stačilo se nám to sypat do brány, dostali jsme tři góly. V podstatě jsme byli venku. No a trenér mě tam dal vlastně za stavu 2:2. Šel jsem tam do stavu 2:2 a viděl jsem, že nesmíme třetí gól, jinak vypadnem. No, a tak prostě jako když to ten Bezčastnyj trefil asi těch 12/13 minut před koncem, tak jsem stál vlastně asi tři/čtyři metry zatím Bezčastnym a on, když to vystřelil, tak jsem úplně jsem viděl, že to tam Koubiš, že ten Kouba v tý bráně mít nebude, protože to šlo prostě tak dobře, taková rána tak plachtila do šibenice, říkám: „no a je to tam.“ Taky že jo, tam skončilo v tý bráně a já říkám to není možný, to není možný. No ale potom Rusové před koncem v poslední minutě nebo tři minuty před koncem udělali na púlce chybu já nevím, co to bylo za hráče tam úplně nesmyslně nahrál do prostředka, kde byl Luboš Kubík, viděl mě rozběhnutýho, dal to za beka a já jsem to potom z vápna prostřelil obránci mezi nohy a ten gólman byl asi tak překvapenej, že ani nezareagoval, skončilo to v bráně, takže je 3:3. Můj první gól za národčák a nakonec se to ukázal, že to byl postupovej gól, takže obrovská euforie pro mě, protože dal jsem si další metu proškrtnutá gólem za reprezentaci ještě na mistrovství Evropy, tak to pro mě bylo úplně fantastický. Já už sem před turnajem jsem věděl, že už jsem podepsal smlouvu do Racing club de Lens. Nakonec jsem podepsal smlouvu a takže na tom mistrovství Evropy takový bez obav nebo jako nejel s tím se předvíst a ukázat se nějakým klubům, abys mě koupili. Já už jsem byl prostě koupenej. Já už jsem věděl, že po skončení mistrovství Evropy pojedou v Lensu jako hrát francouzskou ligu, takže já jsem jel v takovém klidu na ten turnaj a já se prostě těšil, že si to užiju, takže já jsem jako byl v pohodě. No ale některým jiným klukům to pomohlo, že jo, a protože některý klukům jako třeba Radek Bejbl přestoupil po mistrovství Evropy do Atletika Madrid, Pavel Nedvěd do Lazia, Patrik Berger do Liverpoolu a Karel Poborský do Manchesteru United. Všichni to vystřelilo. Nakonec to jakoby vypadlo, že jsem si měl počkat a možná by taky něco do nějakýho lepšího klubu než Lens, ale nakonec se ukázalo, že to bylo naopak ideální, že jsem šel do menšího klubu, že ve velkejch klubech je ta konkurence nepřijemná a prosadit se bylo těžký pro všechny ty kluky, co jsem jmenoval. Ale samozřejmě trošku mi to narušilo plány, protože jsem měl asi mít dva dny nebo tři dny po skončení základní skupiny jsem měl mít svatbu v Praze. Takže mi to ty plány narušily, když jsme plánovali tu svatbu, tak jsme nečekali, že postoupíme ze skupiny (smích). Tak jsme nečekali, že postoupíme ze skupiny a museli jsme tu svatbu přehodit no, tak jsme to museli přehodit o tejdén dál, protože my jsme, to vidím, jak jsme postupovali tak se mi krátila dovolená a já jsem potom

nastupoval do, já jsem potom nenastupoval do Lensu, a prostě už jsem to nemohl posunout třeba o 14 dní dál, tak jsme to posunuli na dva dny před finále a protože jsme nevěřili, že postoupíme až do finále. Jsme si říkali, ale je tam ještě čtvrtfinále, semifinále, tak to asi nedáme jsme si říkali no, ale ona ta atmosféra byla tak jakoby optimistická v tom našem, hlavně po tý Itálii tam se to hrozně zvedlo, my jsme po Německu byli hrozně dole, my jsme jako jsme si říkali: „hele my jsme spíš počítali s tím, že s Italama prohrajem a pojedem domů.“ Uprímně, ale na druhou stranu, tak jsme si řekli: „ale tak není co, není se čeho bát, pojďme rozdáme si to s Italama, jestli nám daj trojku, tak pojedeme domů, ale jestli ne, no tak máme šanci.“ Ale tak jsme to dali a hrozně nás to nakoplo sebevědomí i když s těma Rusama jsme teda málem to nedotáhli. Normálně jsme si to zkazili sami. Ale když už nám ty Němci tu šanci dali, tak jsme si to uhráli ten bod a šli jsme na ty Portugalce. No a tam jsme řekli: „no tak teď co, tak teď už nemáme kam hnát, budeme hrát zezadu, zkusíme na brejky, na to tam máme hráče.“ Protože tak tam byl napravo Poborák, v útoku byl Kukačka osamocenej a já hrál třeba zleva. A říkáme: „tak budeme zezadu, zkusíme na brejky no.“ No a vono nám to vyšlo, my jsme dobře bránili. Petr Kouba tam měl pár skvělých zákroků a rozhodl to geniální gól vlastně Karla Poborskýho. No a najednou jsme byli v semifinále. Takže to byl najednou, to bylo i pro nás, my jsme říkali: „tak to není možný jsme říkali, to prostě není možný.“ My jsme se viděli všichni po prvním zápase venku doma v Praze po základní skupině vid' a najednou jsme prostě byli v semifinále mistrovství Evropy. A semifinále se hrálo zase zpátky v Manchesteru, když už jsme hráli jeden zápas proti tomu Německu. Tak jsme řekli, no a stála přece v cestě Francie, kde byl Djorkaeff, Zidane jo a další velký hráči. Francie v podstatě měla tým, který za dva roky na to vyhrál mistrovství světa v 98' ve Francii. Jenom to prostě ještě nebyli tak vyhraný, ještě nebyli tak asi sehraný, ještě to prostě jim to nesesdlo to mistrovství. No a my jsme do toho zápasu, co si tenkrát pamatuju, šli hrozně oslabení, jsme měli myslím dva hráči vykartovaný, dva zraněný. Takže třeba nastoupil Radek Drulák poprví na mistrovství, myslím že Kotůlek nastoupil poprvé, Pavel Novotný nastoupil poprvé, prostě hráči debutovali v národ'áku a hráli tak těžký zápas jako na mistrovství Evropy a hned v semifinále proti Francii jo. A proti nám fakt Francouzi, který vyřadili myslím už Holand'any nebo Španěly silní, takže jsme si říkali, že to nebude nic jednoduchýho, ale věděli jsme na druhou stranu, že jména mají velký, ale že nehrajou dobře, takže, že jsme zase taky říkali ale nic, když budem dobře bránit, oni se nám tam budou dostávat blbě, protože jim to taky moc nejde. No ale nakonec se to tak jako vyplnilo, že my jsme to utkání vlastně uhráli až do penalt. Na penalty jsme jako postoupili jo. Ale samozřejmě už předtím utkáním si pamatuji, že jsem tenkrát šel za Dušanem Uhrinem a říkám mu: „trenére, že mám takovej problém“ a on říká „co máš za problém?“ a já říkám: „no já mam jako v pátek...“, „my jsme hráli ve středu s Francií. A já mu říkám, nebo v úterý jsme hráli, v úterý s Francií a já mu říkám: „no já mam v pátek svatbu v Praze“ Aha, a on říká: „no a co?“ A já rikam: „no a co když porazíme, což když porazíme Portugalce, teda, co když porazíme Francii. Tak co? Vy mi pustíte na tu svatbu?“ A on říká: „Šmíco, jestli porazíme Francii, tak si dělej co chceš (smích)... jestli porazíme Francii a pojedem do finále, tak si dělej, co chceš, tak klidně můžeš letět na tu svatbu.“ No a ono se to stalo teda a ono se to stalo vid'? A tu Francii jsme porazili a ta svatba byla (s manželkou mluví v pozadí). Takže jestli se to hodí, jestli se ti to, jestli porazíme Francii, tak si dělej, co chceš. Takže my jsme ji porazili na penalty a já si pamatuju, já jsem hrál první poločas, potom mi Turan rozbil hlavu. Já měl asi osm stehů na hlavě, takže jsem měl nějaký lehčí otřes mozku. Tak jsem o půli střídal. A vlastně sem nic, dokoukával jsem zápas s takovým turbanem ještě a potom si pamatuju, když mě Petr Krejčí šil v kabině po poločase a říká: „Ty jo Šmíco, já ti tu hlavu nemůžu voholit.“ a já mu říkám: „no já nevim no tak mi to radši vohol ne?“ „Hele já ti to nevhodím“ a já říkám: „proč?“ „Dyť máš svatbu, dyť bys vypadal jak trouba na tý svatbě s voholenou hlavou“ a já říkám: „jé to máš pravdu Petře a jak to zašiješ?“ „Já ti to zašiju i s těma vlasama (smích)?“ Takže mi to tam šil nějak prapodivně. No a potom si pamatuju, že ve čtvrtek jsem vlastně. Ve čtvrtek jsem letěl do Prahy večír do Prahy, v pátek

jsme měli vlastně obřad na Staroměstském náměstí, kde to byla neuvěřitelná atmosféra, tam přišlo snad, já nevím, 5 000 lidí. To bylo neuvěřitelný, tam byla půlka Staromáku byla plná. Všichni se přišli, protože, že jo v Čechách byla obrovská euforie, tím jsme postupovali ze skupiny, čtvrtfinále, semifinále až do finále. Tak prostě v Čechách byla obrovská euforie. Lidi všechno chtěli, byli zvědaví a chtěli vidět, to znamená, že když jsem sem přiletěl jako oženit do Prahy, my jsme se měli ženit tady na Praze vid' (směrem na manželku) na Libeňském zámečku jsme se měli ženit. No tak tam řekli? „tam to nejde, tam byste se nevešli jo.“ Tak tenkrát Luděk Macela nám to zařídil na Staroměstském náměstí, že to bude jako sál. To bude obrovský a já si pamatuju, tam, kolik tam bylo štábů televizních. Tam to prostě bylo neuvěřitelný. Tam nás oddávala ta Moučková nějaká a ta prostě ten obřad musela zkrátit, protože tam byl takový rámus, všichni to natáčí. Tam byly štáby. Oni říkali: „jak je možný, že prostě český hráč se dva dny před finále ženit.“ To byl pátek a v neděli jsme hráli finále. „Jak je možný, že jede na svatbu, jak možný, že ho pustí. Takže prostě může, prostě šílený.“ Tak jako to bylo hrozně vtípný, že ty tomu neuvěřej, ty to měli absolutní senzaci v zahraničí. No a takže jsem se oženil. Měli jsme na Letenském zámečku jsme měli oslavu a já jsem ve čtyři hodiny sem musel sebrat a jet zpátky. Měl jsem speciál, tenkrát si pamatuju, že mi to zaplatila nějaká makléřská firma, která do dvou let zbankrotovala, tak ale letadla si zaplatili, takže díky tomu to nebylo. Já vim, že tenkrát se mnou letěl ještě Míša Horňák, protože jeho paní rodila, takže se svez se mnou. Takže Míša Horňák letěl se mnou. A bylo to prostě byla taková pohádka, ten příběh vůbec náš v Anglii byla obrovská pohádka i dokumentovaná tímhle, že prostě sem si odjel na svatbu jo, takže jsme to brali prostě úplně něco nečekaného, že jsme dělali rozhodnutí, který asi normální nebyly úplně, ale vycházely nám a došli jsme až do finále. Tam potom samozřejmě byla škoda, že jsme se na ty Němce celkem věřili. Kde tak jak špatně jsme hráli ten první zápas s nima v tom Manchesteru, když jsme prohráli 2:0. Tak jsme si říkali: „hele takhle špatně s nima už hrát nebudem.“ Už jsme byli otrkanější, už jsme prostě přešli až do finále. Jsme porazili Francii, Portugalsko jo, už jsme prostě věděli, že můžem hrát s kýmkoliv. Už jsme si na ně věřili, oni měli nějaký zraněný hráče a myslím, že jsme v tom finále podali výbornej výkon nebo dobrej výkon. Kdyby byl výbornej, tak jsme třeba vyhráli, ale byl dobrej výkon, vedli jsme 1:0 a nic nenasvědčovalo tomu, že bysme měli prohrát. Bohužel oni potom dobře vystřídali, přišel tam Bierhoff a on nám dal dva góly, jeden v základní hrací době, druhý v prodloužení a potom jsme dostali, tak jak jsme měli v některých zápasech šampionátu štěstí trošku na naší straně, tak v tom finále trošku ne, protože ten třeba ten druhý gól, co jsme dostali v tom prodloužení, jak to prostě bylo dvakrát tečovanéj. Střela byla dvakrát tečovaná, a ještě to proteklo vlastně, Petr Kouba, který byl tak zmatenej z těch tečí vlastně to neudržel v ruce a propadlo mu to do brány. Tak jsme měli trošku smůlu, bych řekl, že to byl takovej smolnej gól, kterej až takový nešťastný skončit to takový krásný mistrovství takovyhle gólem pro nás že jo. To bylo docela smutný i když my jsme před zápasem už věděli, že už jsme jako vítězové, protože už jsme věděli ať se stane, co se stane, že přijedem do Prahy jako hrdinové, že přivezli bejt druhý nebo první. Dostat se do finále, tak jsme věděli, že už je to úspěch obrovskej, ale chtěli jsme to dotáhnout no, ale vždycky jako zpětně nemůžu, že jsme byli 20 minut od zlata, bejt mistři Evropy a bejt druhý je rozdíl. Je vicemistr a mistr je to velkej rozdíl. A tenkrát jsme se tolik, tenkrát jsme až tak smutný z toho nebyli, protože jsme to brali jako prostě úspěch. Nikdo to od nás nečekal, tak jsme byli sami jako šťastný a my jsme věděli, že ono to navíc nebylo a upřímně řečeno my jsme to mistrovství nehráli nejlepší fotbal. My jsme si jako úplně jako to bylo asi maximum, co jsme mohli, že jsme došli až do finále. Vim, že třeba jak v roce 2004 potom, když jsme hráli, tak jsme hráli skvělej fotbal, řekl bych, že bysme si zasloužili to finále. Ale bohužel nám ti otravní Řekové, který to nakonec vyhráli takovým defenzivním fotbalem jako my tenkrát v Anglii, tak stejným fotbalem otravným to bohužel dotáhli až do konce. Zatímco my jsme to dokonce nedotáhli, my jsme vlastně mohli bejt úplně to samý, ten samej příběh jako měli Řekové ve 2004. Tak jsme to měli my v 96' akorát s tím rozdílem, že my jsme to prostě s těma Němcema

vedli jsme 1:0 a my místo abysme to udrželi jako Řekové, tak my to rupli. My jsme dostali dva góly a neudrželi jsme to. Řekové to v tom roce 2004 dotáhli až do konce no a porazili ve finále domácí Portugalce 1:0. No ale jinak prostě, jak říkám, bylo to ta Anglie bylo neskutečný. A já vim, že potom tam za námi přišla máma, tam za mnou byla a jako manželky toho a všichni. Hele já si pamatuji tenkrát byl Radegast jako náš partner jako národ'áku a Radegast tam vezl jako, říkali, že vezou zásoby až do finále, že tak jako piva sudů jako piva a všech tam až do finále. Tam bylo po zápase podruhem zápase, jak jsme postoupili s Ruskem, tak už tam nebylo ani pivo, už to bylo všechno vypitý, všechno, ale že bysme, my jsme třeba porazili ty Italy, jak jsme slavili do tří do rána do čtyř my jsme tomu nechtěli věřit a porazili jsme Rusy, zase jsme to slavili to byla taková vlna, že tos jsi mohl dělat, co si chtěl, vlastně jsi věděl, že ten zápas nějak dopadne, to bylo neuvěřitelný. Byli jsme taková ta euforie a ona tam prostě byla. Já vim, že z nás to všechno spadlo a necejtili jsme se. Sice jsme se cejtili pořád jako outsideri, ale jako drží outsideri jo. My jsme to jako v sobě jsme měli to, že jsme cejtili že jo, jsme outsideri, to jo, ale tak nás poraž, víš takový jako tak se ukaž frajére jako jestli jste lepší než my. Takže to bylo takový pozitivní.

Jak to probíhalo po turnaji, jak probíhalo tvoje stěhování, počátky na Francii?

Po turnaji to bylo rychlý. My jsme se vrátili do Prahy. To jsme měli obrovský přivítání. Vlastně jsme byli špalíry lidí z letiště až vlastně až na Staromák víš, že jsme měli jsme otevřenej autobus a lidi nám mávali vítali jsme si říkali: „hele to je jak na prvního máje.“ Ty lidi stáli venku z vlaječkama a mávali. Věděli v kolik přijedeme, to bylo příjemný. A my jsme potom měli tak čtyři pět dní pak čilu, víc né. Čtyry/pět dní, protože nikdo ani v Lensu nečekal, že se dostaneme až tak daleko. A dali mi celkem brzo přípravu, takže my jsme hráli finále, jsme hráli nějakého 30. června v 96', takže jsme měli svatbu 28. a dva dny na to jsme hráli, takže to bylo 30. Tak já jsem se to asi 5. musel hlásit v Lensu už na tréninku. A bylo to tak, ale my jsme jeli dvěma autama jsme měli jednoho kamaráda, nějaký Kačišnovi, který nám tenkrát řekli: „hele my vám to pomůžeme odstěhovat.“ Takže naše věci, pár tašek, a to jsme měli dvě tašky nebo my jsme měli dvě auta do těch jsme si dali všechno a jenom vlastně věci na sebe, a to bylo všechno, boty a věci na sebe jinak, my jsme věděli, že tam bud' dostaneme byt, měli jsme domluvenej, že od nich dostaneme byt. Tak jsme si řekli: „no tak televizi si tam koupíme.“ No a co v bytě potřebuješ tak kuchyň tam bude a oblečení máme s sebou. Jsme byli sami dva, měli jsme teda psa, ještě malýho jezevčíka nebo jenom my jsme měli jezevčíka, takže takhle ve třech jsme se přestěhovali do Francie, kde ani pak často neuměli mluvit. Takže jsme, to byla jediná věc, který jsme se trochu báli (manželka mluví v pozadí). No tím, že jsem do Francie podepsal vlastně v březnu, tak jsme měli pár lekcí francouzštiny. Kdy jsme se jako učili nějaký základy, ale to, když jsem přišel do Francie, tak jsem zjistil, že jsou úplně jako úplně nic. Mi nebylo nic platný. To jsem nevěděl, když na mě spustili tu francouzštinu, tak jsem si říkal: „to není možný, to se nemůžu nic naučit. Já jim nerozumím vůbec nic.“ Nic mi nešlo prostě do týhle, že jsem si to prostě lítal, jak a bylo to těžký ty začátky. Ten první půlrok jako, co se týče jazyků a potom následně i na tom hřišti, to bylo složité, protože jsem měl jenom pět dní dovolenou, no a předtím jsme s tou Slavií jsme hráli ligu, hráli jsme vlastně to semifinále Poháru UEFA, takže spoustu zápasů, do toho ty národ'áky. Takže já jsem byl úplně mrtvej, já jsem tam přišel, ja vim, že listopad a v prosinci, že už jsem byl úplně, už jsem nemohl, už jsem byl vyčerpanej, jsem vlastně celej rok jsem hrál pořád, pořád, jo. Takže já si pamatuju tam, že potom v prosinci jsme ještě hráli jeden zápas, myslím, že jsme hráli v Marseille venku, my jsme hráli doma nějakýho 10./11. prosince, a že jsme měli hrát 20. a on mi řekl: „hele ty už se seber od 11., ty jed' domů a vrať se až 3. na přípravu, až třetího se vrať, protože ty si potřebuješ odpočinou. Takže bylo vidět, že už prostě nemám na to sílu. Takže mi dal, a potom v tý druhý půlce jsem se cejtil líp a víš co, ono to nebylo jednoduchý, protože jsem přišel z český ligu do francouzský, všechno nový, řeč

nová, bydlení teď jako nová úroveň, ty lidi to bylo něco jinýho. To jsme hráli jako opravdu jsem byl, najednou ten tým, ty kluky jsem trochu znal, protože my jsme je ze Slavii vyřadili v tom poháru UEFA v osmifinále jsme je vyřadili a oni právě v těch zápasech jsem se jim líbil, tak na tom základě oni mě koupili jako. Takže já jsem ty kluky trochu znal. No a potom to víš, tak konkurence tam byla jiná než ve Slavii. Ve Slavii jsem měl plus mínus to místo jistý, tam jsem musel zase ukazovat, že na to mám, že si to místo zasloužím abych hrál, takže to bylo takový, ale oni mě věřili, oni mě kupovali s tím že mě věřej nebo, že si mě vyhlídli dobře a jako jo, já jsem začal, já si pamatuju, jsem začal výborně já jsem v prvních pěti zápasech v každém zápase jsem dal gól. Jo ale oni si všichni mysleli, že to tak bude pořád víš já jako, já dal v pěti zápasech pět gólů, ty kráso, to byl začátek nebo v prvních pěti čtyři góly a z toho byly asi dva vítězný, že se jsem dával jednou Montpellier doma v 90' na 3:2 a potom támhle to. Všichni si mysleli, že jsem kanonýr, že to budu rozhodovat pořád takhle. No jo, ale ono se to potom zaseklo potom jsem dva měsíce nedal góla (smích). Tak to bylo takový prostě, nebylo to takový jednoduchý ty začátky, ale šel jsem do klubu, kterej byl takovej rodinej, to bylo městečko Lens s 35 000 obyvateli jenom. Měli stadion na 45 000. Tam ty lidi tím, žili tam chodili všichni na fotbal, tam nic jinýho neměli, jenom ten fotbal, a to tam Lens a okolo prostě menší městečka kolem 30 000 obyvatel, Arras a takový ty prostě všichni měli jenom jeden klub, to byl Lens, to byl hornickéj kraj a oni prostě podporovali Lens prostě jako jo, takže červeno-žlutý barvy (nesrozumitelné) a ty prostě za tím klubem šli. A z těch tří let, co jsem hrál ve Francii, tak dvakrát byli zvoleni jako nejlepšíma fanouškama Francie, takže je vidět, že oni opravdu tím žijou a to bylo jejich. To byl potom jeden takovej těžký úvod z toho Lensu odcházet, když to bylo v Liverpoolu měl jsem obrovskou nabídku. Strašně se chtěl do toho Liverpoolu, ale věděl jsem, že mi budou chybět, jakoby to zázemí, takový rodinej klub, tam prezident byl skvělej, nás měli strašně rádi s Pavčou, a bylo to takový prostě, fakt jsem se tam cejtili jako doma. Tam jsme zažili takový, víš co my jsme hráli třeba večer od osmi hodin doma, každou sobotu, jednou za 14 dní jsme hráli domácí ligový zápas a my jsme dohráli ten zápas a šli jsme do takový obrovský haly, kde bylo prostřeno třeba na 200 večerů a tam byli partneři toho klubu, přišli jsme tam všichni hráči v oblecích jako jo. Měli jsme tam večerů po tom zápase byla tam program, byla tam kapela, hrálo se tam, tancovalo se tam a my jsme jako potom třeba i ti hráči vzali, obešel si za těma stolama těch partnerů, oni se s tebou vyfotili víš, že to bylo taková úplně jiná úroveň. Pamatuješ Pavčo (na manželku)? To fakt jako to byl tak jako hezký a tím, že tam vlastně všichni hráči tam chodili s přítelkyněmi, s manželkama víš, takže se ten klub prostě fungovala v takový tý fázi, že se všichni znali, že byli všichni jako, nebyli všichni kamarádi, ale prostě aspoň sice se známe, nepotkal si nějak někdy v nějakým klubu, kolikrát si ani nevěděl, jak, kde, koho má za manželku a kdybys jí potkal na ulici, tak si jí ani nemohl pozdravit, protože si nevěděl, kdo to je. To znamená, že tam oni to udělali přes takový jako rodinný pouto i ti partneři se tak cejtili všechno. Že to z toho bylo cejtit z toho klubu, že jsme tam byli strašně spokojení. To ve Slavii takovouhle akci s holkama jsme měli jednou za půl roku že jo Pavčo (na manželku)? Pamatuješ nebo jednou za rok, Pavčo! (manželka v pozadí). Ne ani no jasně ani nešlo (manželka v pozadí) prostě na takovej malej klub (manželka v pozadí) no to jako dělali opravdu skvěle. Pak přišla Anglie.

Pak přišla Anglie...

No potom přišla Anglie a potom přišla Anglie. Tak to už bylo jako čistě jako vrchol vlastně tý mojí kariéry, a i prostě Liverpool prostě patří mezi těch top 10 klubů nejlepších na světě, co si budem povídat, to rozhodně. A i pro mě to byl sen, protože já, když jsem byl malej, tak jsem fandil Liverpoolu. Byl jako můj nejoblíbenější klub, protože v té době, když já jsem vyrůstal, tak oni vyhrávali jako Champions League, oni vyhráli Ligu mistrů. Takže jsem jako kluk jim fandil, fandíš vítězům, že jo, tak je prostě. No a Kenny Dalglish byl můj oblíbenej hráč prostě, a najednou jsem tam byl v tom klubu, do toho, kterýho tam potkáš na chodbě. Dalglish je a prostě

ty legendy. Navíc jsme šel do Liverpoolu jako náhrada za Steve McManamana, kterej tam byl jako, kterej tam odvedl několik let skvělý jako práce, hrál za něj skvěle, takže to bylo docela těžký ho nahradit. Měl jsem výhodu, že mi kupovali jako francouzskej trenér Gérard Houllier, takže jsem věděl, že mě bude držet, že dostanu šanci, a že se mi třeba začne dařit, protože jsem věděl, že to bude jako skok anglická a francouzská liga. Taky zase opět byl tak, jak česká-francouzská tak najednou francouzská-anglická zase to bylo. Je to postupně někde jinde, protože v tý anglický, v tý francouzský lize přece jenom máš tři čtyři jako nadstandartní týmy, ale ani ty nemají takový jako cizince, takový jako top hvězdy jako třeba ty v tý Anglii. V tý Anglii těch prvních pět týmů máš ty top cizince na světě jako ta kvalita prostě zase byla někde jinde. Prostě hrál si proti těm nejlepším hráčům na světě. A to bylo mimo Španělska, kde Real Madrid a Barcelona tak tam potom všichni, všem byla sen byla prostě hrát v Anglii, chodit do Anglie. Takže pro mě to bylo jako takovej ten největší test a já jsem viděl, že šanci dostanu, taky jsem jí dostal. Nakonec jsem tam strávil šest let. Byl tam Patrik Berger se mnou v týmu, což bylo samozřejmě jednodušší pro mě, že mi pomáhal v těch začátcích. V Lensu tam mi nepomáhal nikdo. Ještě jsem neuměl mluvit a rozumět francouzštině říkám bylo těžký v Anglii, přece jenom ta angličtina je jednodušší, máš odposlouchaný z televize z filmů nebo máš to odposlouchaný z písniček. Takže takový ty základní: okay, left, right jo when, jo víš, co takový ty základní ty nesmysly, ta se domluvíš prostě. Potom už rukama, barva, barva trička jako colour of shirt a jo to domluvíš. Ale ve Francii, ale ve francouzštině i tohle byl problém ze začátku prostě jenom rozumět. Jsi něco řekl a na ono to řekneš trošku jinak výslovnost ve francouzštině a už ti nerozumí, už na tebe koukaj jak na blázna a jak si nejseš jistej, jak nevymluvíš. Takže v tý angličtině to všechno bylo jednodušší, a navíc Patrik tam byl Čech, měl jsem tam asi pět šest francouzskejch hráčů jo, takže s nima jsem mohl mluvit francouzsky, takže já mluvil francouzsky, česky a anglicky. Tak to bylo supr, to bylo pro mě dobrý. Ale na hřišti to zase bylo těžký v tom, že já jsem do tý Anglie přišel bohužel se zraněním. Já jsem si šel zahrát tady, jako oni jako ti řeknou, aby si tak 14 dní před tím třeba něco se hýbal dělal, že jo, než nastoupíš na ten tréninkovej kemp a já jsem si tady šel zahrát za Kozlovnu a hráli jsme na nějaký vesnici a tam byla nějaká díra a já jsem do ní šlápl a zvrtnul jsem si hrozně kotník. Měl jsem obrovskej výron a já jsem přišel na ten začátek tý přípravy a nemohl jsem pořádně trénovat. Jsem měl nohu takovou lopatu, no tak ty byli hotový. Já jsem řekl, že jsem dobíhal tenis, v tenise kratase a jak jsem se sklouznul, že se mi zvrtila noha. Takže já jsem samozřejmě řekl, že to bylo z tenisu. Nechtěl jsem říkat, že to bylo z fotbalu a oni mě za to, a já potom pamatuju, že jednou jsme přijeli na soustředění a kluci, že si jdou zahrát tenis a já jsem říkal: „jo já půjdu taky“ a Houllier: „ehm ehm ty nepudeš“ já říkám: „proč bych nešel?“ a on: „no ty si nepamatuješ jak jsi si zvrtnul ten kotník, když jsi přišel?“ a já: „a jó to je pravda (smích).“ Takže jako jsem tenis nehrál a ale měl sem to složitý. Já si pamatuju, já jsem ten kotník léčil a vim, že potom jsme hráli nějak v Belfastu nějakej přátelák s Feyenoordem, nějaký finále turnaje s Feyenoordem Rotterdam. Takovej jeden z těch už byla půlka přípravy za námi a pořád nic moc. Trénoval jsem individuálně tohleto už jsem si chtěl taky jako zapojit. Tak mi řekli, jo tak pojeděš s námi, jsem trénoval dobrý, dobrý, vypadalo to dobře. Šel jsem na ten zápas, dával jsem góla hned asi po pěti minutách. Měl jsem asi druhej třetí dotek s balonem, hned jsem dal gól. Říkám: „ty jo paráda supr.“ No a za dalších pět minut jsem si to zvrtnul znova. Takže jako ten kotník, když se mi to obnovilo a když je něco po druhý tak se to hojí ještě hůř. A já si pamatuju, celej půlrok jsem se zafačovanou nohou. A to víš co, nikdo se tě na to neptá, jestli si zdravej, nejsi zdravej, tam když nastoupíš, tak jsi zdravej. Jo takže ten první půlrok se měl těžkej. Bál jsem se s tím chodit do soubojů nevěřil jsem si tolik s tou nohou a jak víš, že nejseš fit. Takže to bylo takový složitý ten první celej rok byl pro mě složitěj, ale nakonec jsme to nějak zvládli, a nakonec jsem skončil v Liverpoolu šest let. Nakonec prostě jsem tam zažil svoje největší vlastně úspěchy fotbalový, protože jsem vyhrál vlastně jen pohár UEFA, Champions League nebo Evropskou ligu, Champions League jsme, FA Cup, League Cup dvakrát jsme vyhráli. Vyhráli jsme Super

Cup, vyhráli jsme s UEFy v Monaku proti Bayernu Mnichov 3:2. Takže vlastně všechny ty trofeje, jenom jsme nevyhráli anglickou ligu bohužel jsme byli druhý, třetí, ale nikdy jsem nevyhrál anglickou ligu, takže taková jediná trofej, která mi utekla, protože i s tím, dá se říct, průměrným Lensem, kterej momentálně je ve druhý lize jsme udělali titul. Udělali jsme tam francouzské ligové pohár. Ve Slavii jsem udělal titul ve všech těch klubech jsem ten titul udělal nebo nějaký úspěch, což je taková jedna, proč mě potom začali říkat Štístko, protože vlastně v každém klubu, kde jsem hrál tak jsem vyhrál nějaký pohár. Nakonec i s Bordeaux jsme potom vyhráli francouzské ligové pohár, takže v každém týmu, kde jsem hrál, tak jsme vyhráli pohár jo, takže to byl takový to, proč mi ti novináři začali říkat Štístko.

Jak bys viděl jakoby rozdíl ve fotbale v Česku, v tý Francii a v tý Anglii, co se týče nějakých nároků na tebe nebo zkušeností, pravidel jakoby od trenérů, co máte, nemáte dělat atd...

Samozřejmě hodně záleží na těch trenérech jo. Samozřejmě čím seš veš, tak tím ty nároky na tom tréninku jsou na toho hráče jakoby vyšší, protože čím za lepší tým hraješ, tím ty lepší jsou, tam lepší hráči a tím víc jsou vidět tvoje chyby, když něco uděláš blbě. Protože, když si ve Slavii a třeba to kopneš blbě ten balon tak asi nejšeš jedinej, víš jak to myslím jo, že se to nepovede v Anglii. Jo jako ta kvalita tam není taková v tý Slavii. Prostě nemáš tam jako v Liverpoolu 18 reprezentantů prostě já, když jsem přijel do Liverpoolu, tak nás tam bylo 17 reprezentantů z 24 lidí. No tak tam asi vidíš potom, jaká je ta kvalita na tom tréninku, tam třeba když hraješ hru a zkazíš dvakrát, třikrát za sebou balón, tak už trenér na tebe kouká už jako co je, si se blbě vyspal nebo nesoustředíš se nebo co je jo? Takže každá chyba je hned hrozně vidět. Tam když nedáš centr tak jak máš a on ti řekne: „budeš to dávat sem“ a ty to nedáváš, tak už je něco blbě prostě, protože ti ostatní kluci to dávaj, tak to musíš dávat taky. Takže míra toho soustředění je obrovské rozdíl. Když jsem byl na tréninku na Slavii, tak si to relativně mohl někdo odfláknout nebo když někde jako, prostě se si mohl ulevit nebo nebyl jsi tak koncentrovaný to venku díky té konkurenci, a díky tomu, že tam byla ta kvalita prostě vyšší a vyšší tak sis nemohl fakt nic. Navíc tam já jsem neměl jistě flek jako v Liverpoolu, tam jsem musel i na tom tréninku ukazovat, že si zasloužím tu sobotu jí hrát jako jo. A to je právě to, co tě přinutí, a to je ta kvalita těch hráčů a jako ten klub. No tam bych řekl, že to je oni všichni říkaj třeba když přejedou z Česka do Německa anebo do Francie nebo do Anglie: „ty jo, tam se trénuje víc jako jo“, ale ono to, oni víc nenaběhají, ale ta koncentrace a taková ta pečlivost těch hráčů na to, aby to opravdu v tom tréninku dělali tak, jak v zápase je vyšší. To bych řekl, že je velké rozdíl oproti českým jako lize nebo když jsem hrával a zahraničí. Teď samozřejmě, když vidím, co má Slavie kádr, no tak teďkom si myslím, že hráči na tom tréninku odfláknout nemůžou, protože mají na každém postu dva vyrovnaný hráče, a prostě hraje ten kdo byl lepší ten, kdo na tom tréninku a po tom v zápase je lepší. A opravdu je pravda, že jak trénuješ, tak hraješ, tak tomu docela věřím jo. Když trénuješ naplno, makáš, snažíš se nic neodfláknout na tréninku tak to v zápase najdeš. Ale myslím si, že na tréninku půl na půl plynu a po tom v zápase to přijde, tak tomu moc taky nevěřím. Takže mám rád takový to heslo: „jak trénuješ, tak hraješ“, si myslím, že to je jako svatá pravda. A jak říkám potom, když jsem byl prostě v tom Liverpoolu a viděl jsem tu kvalitu těch hráčů. Tak ono tě to i zvedá, protože najednou na tom tréninku, když se ti začne dařit a najednou vidíš, že prostě jako uděláš kličku tomuhle nebo nahraješ na gól Owenovi, Fowlerovi a povzbudí tě, tak ti to hrozně dodá sebevědomí jako víš, že prostě taky tě to těší. Když já jsem přišel do Liverpoolu, tak jsme tam měli v útoku prostě Michael Owen, Robbie Fowler, Jari Litmanen, Emil Heskey jo a teď oni samozřejmě jsou závislí na tom, co ty jim nahraješ, protože ty jsi v záloze a oni chtěj dávat góly jo, tak to poznáš, když jsou rádi, když tam třeba hraješ a nahraješ na ten gól, tak je to takový jako víš a jako i ten trenér ti třeba řekne: „hele ten, co hrál s tebou, mu to dávej takhle“ nebo za tebou přijde ten Owen hele jo když se s tebou domlouvá a tohle, tak je to super. Tak to ti potom hrozně zvedne. To jako víš, že to je prostě světová hvězda,

že jo a ty tam s nim hraješ, tak si za to rád. V době, když vlastně jsem hrál v Liverpoolu tak Michael jeden rok vyhrál zlatý míč a já jsem mu nahrál na nejvíc gólů třeba jako jo. Je to takový víš, že ten Michael třeba přijde a řekne ti: „hele i to je díky tobě, protože jsi mi nahrál na nejvíc gólů.“ Michael byl supr kluk na tohle to, že jako sem vyhrál zlatý míč takže, to je takový jako příjemný. Jo to je jako, to se cení no.

Jak tě třeba přijímali spoluhráči nový nebo jak vypadalo u tebe hledání bydlení pak ještě v tý Anglii, jak třeba si to měl s rodinou?

No tak to hledání je to vždycky takový trošičku jako nevíš do čeho jdeš, nevíš, co ti kdo nabídne že jo. My jsme věděli, vzhledem k tomu, že tu byl ten Patrik, takže chceme bydlet někde poblíž u něj. On bydlel v Southportu, což asi 35 kilometrů od Liverpoolu, tak to nebylo úplně jako nejbliž, to jsme si úplně nepředstavovali. My jsme chtěli bydlet trošku blíž, ale zase na druhou stranu jsme si říkali no, ale zase chceme bejt blízko u nich, takže jsme obětovali těch 35 kilometrů a (psí štěkot) šli jsme do toho Southportu bydlet a jo hledali jsme vid'? (na manželku, která v pozadí začala vařit) hledali jsme delší dobu. Hledali jsme je měsíc dva. Ale nakonec to dopadlo tak, že Patrik si vlezl do většího a my jsme šli do toho baráku po Patrikovi, protože se nám líbil, a takže jsme se s Patrikem dohodli. Navíc je pravda, že jsme to my je trošku složitější v tom, že tam Pavča vlastně jela těhotná do tý Anglie a vlastně my jsme tam přišli, se přestěhovali kolem září a Pavča vlastně v říjnu rodila Naty tady (odkazuje na dceru, která sedí poblíž) tady tu holku porodila no, takže tady to miminko. No ale, takže jsme ještě rodili vlastně ve starým baráku, protože Patrik zase, než koupil ten novejš, tak to chvíli trvalo asi tři měsíce, takže my jsme tam měly takovej provizorní v jednom baráku jsme bydleli, a i právě všechno si to právě potom sedlo, jak jsme se přestěhovali, tak jsme měli konečně klid, ale ten půlrok to trvalo. Né si najít ten barák jo. Když si najdeš barák, tak barák si najdeš během, (manželka v pozadí), ale takový to zabydlení, aby si věděl, kam si jdeš nakoupit, jak chceš tohleto jo. Prostě kam si budeš chodit kupovat rohlíky, housky a jestli to bude. Řízení na druhou stranu, řízení vlevo pro mě jako, mě, než přivezli z Lensu, než mi přivezli auta, tak mi dali anglický auto, řazení vlevo jako, řízení vpravo, vpravo jsem měl volant, řadit levou rukou. No to bylo, kdyby mi dali aspoň automat, takže to bylo takový dobrodružství jo. Je to takový jiný prostě, ale tak to jsou takovýhle drobnosti. Stejně potom nejdůležitější je, jak se ti daří na tom hřišti. Když se ti na tom hřišti daří, tak ono to všechno jde jednodušejc prostě takhle, ale my jsme hráli celkem dobře, my jsme první rok jako hráli celkem slušně. Věděli jsme, že ten tým, já tam přišel v době, kdy se Liverpool přebudovával jo. Gérard Houllier tomu říkali French revolution, že začal. Se mnou přišel Sami Hyypiä, Stéphane Henchoz, já, Sander Westerweld, Titi Camara a to bylo prostě taková první vlna. On rozbil takový to starý jádro těch, tam byla taková drink culture, jako že pirátská jako kultura, že tam chodili na pivo kluci a tohleto hodně ty anglický, takovýto jádro chtěl. On to chtěl změnit, aby se nechodilo hodně do barů a tohleto, aby se spíš prostě pořádně hrálo. No tak ono se to, on to právě začal měnit no, takže ten první my jsme skončili asi pátý tak myslim ale nebo kolikátý, ale nikdo to nebral jako neúspěšný, to byla jako, že se to začíná lepšit a hned ten druhý rok už jsme vyhráli právě pět pohárů v tom roce, takže to bylo najednou. Prostě, že Houllier udělal tu revoluci, a že to prostě, ale začínalo to prostě v tomhle tom roce, když jsem tam přicházel v tom 99', to byl i první rok, kdy Houllier si to vzal vlastně jako hlavní trenér. To bylo tak a nic jako ten barák, my jsme měli výhodu v tom, že nám ještě ten barák, vlastně to byl barák Liverpoolu, takže jsme si ho ani nemuseli kupovat, ještě my jsme byli vlastně v nájmu a ten byl ten náš, jak byl Liverpoolu. Majitel byl Liverpool toho baráku a my jsme byli poslední hráč, kterýmu ještě Liverpool koupil barák, protože tím, jak chodilo dřív to bylo normální. Jenže jak začalo chodit víc cizinců do Anglie, tak ty kluby s tím začly mít víc a víc starostí s těma nemovitostma. Tak si řekli, že ty hráče berou dost peněz na to, aby si mohli jako ty baráky koupit nebo, že jim pomáhali s koupí těch baráků nebo bytů a potom už to prostě

už po nás nikomu nekoupili ten barák. Takže potom přicházel Milan Baroš vlastně musel si to bydlení koupit sám jako prostě. Jo, takže to byl takový dobrý.

Měl jsi během té doby nějaký potíže, ať já nevím třeba s Pavlem Paskou nebo jak si měl to zranění, něco, co jsi musel jako překonávat?

Ne jediný problémy nebo potíže co byly, tak byly opravdu spíš ty moje ty zranění potom no, jako to byly jediný problémy, co jsme, co jsi myslím, co jsme za tu dobu, co jsme měli, byli v zahraničí. Nikdy se nám nestalo, že by nám někdo rozbil auto nebo že by nám někdo nebo že bys měl nějaký osobní problémy jako s někým tam nebo, že bysme prostě něco provedli někdo jako i nám nebo, že by nás někdo chtěl jako vokrást nebo to, to se nám v Lensu ani v Liverpoolu nestalo až v Bordeaux nás teda jednou vykradli (smích) v Bordeaux nás teda jednou vykradli, to jsme šli z Liverpoolu do Bordeaux, ale jinak to bylo čistě jenom ty zranění. Ted' znamená tak, protože to tě prostě poznamená, že jo když jsi zraněnej. Hlavně takový ty opakovaný nebo nějaký ty delší dobu, když jsi zraněnej, tak to bylo nepříjemné. Já jsem byl jednou vlastně tohle v Liverpoolu zraněnej na šest měsíců, ale jsem ty problémy, který se táhly, žeš měl třeba často mě bolely achilovky, že jsem třeba z toho vypadl na měsíc, a to bylo takový nepříjemný zranění, protože jsem si vybudoval nějakou pozici v týmu, měl jsem formu a bum přišlo zranění jo, tak to mě potom trochu brzdilo a myslím si i ta moje kariéra jako celkově v Liverpoolu by byla lepší kdyby mě ty zranění jako vyhýbala, ale ona ta anglická liga je tvrdá soutěž, těžká soutěž, tam hraješ poprvé až do 93' 5' minuty naplno, tam si nemůžeš odpočinout jako v 70', když to vidím někdy v Itálii nebo ve Francii to vím, že prostě ty zápasy už prostě nějak dohrával, ale nikdy tam v té Anglii to prostě je to bylo prostě na doraz a ty souboje a všechno, ty fandové tam ti neodpustěj nic. Tam nasazení musí bejt prostě, a když do toho souboje nejdeš, tak je to prostě znát. Tam i domácí fanoušci jsou nespokojení, když třeba často padáš, nebo když simuluješ nebo tam to nemaj rádi. Tam prostě chtějí vidět toho hráče, aby prostě se vydal, ale nemaj rádi simulování. Když simuluješ ty jako domácí hráč tak to nemaj rádi.

Stihal si během té doby kromě fotbalu a tréninků a to, že si přišel domů třeba s rodinou ještě něco, něco jako navíc?

No abych řekl tak moc né, protože ten program on byl docela nabítej. Ono to tím, jak hraje za ten Liverpool, tak my jsme hráli často jsme hráli sobota-středa, sobota-středa. Tak v tomhle, když máš na tenhle ten cyklus nebo program tak do toho samozřejmě sem dál hrál v národ'ácích, takže, když byly srazy národ'áku, že jo, tak jsme jezdili třeba na deset dní sem do Prahy a ono toho volna moc nebylo, když bylo volno, tak to jsem vozil kočárek nebo takhle jsme chodili na procházky do parku a prostě to spíš opravdu jako jakýkoliv bylo volno, tak se spíš trávilo s rodinou a různý nákupy prostě nebo když jsme taky trochu poznávali tu Anglii, že jsme se někde zajeli podívat prostě. Ale abych měl nějaký jiný hobby, tak to jsem opravdu neměl, jediný hobby, co mi zůstalo tak to, že jsem doma relaxoval u PlayStationu, to mi zůstalo. To jsem měl už odjakživa, to mi bylo od té doby, co začali počítače nebo začly nějaký videohry, tak to mě strašně bavilo, tím jsem si krátil čas na hotelích, na soustředěních a takhle a potom trochu golf no, potom když už jsem, kdy jsme byli druhým rokem v Anglii tak, jsme jezdili na soustředění a kluci často si brali prostě golfový hole sebou. No a my s Patrikem nic, tak jsme si v nějakém roce 2001 či 2002, nějak tak, si řekli, že bysme to měli zkusit taky ten golf no a chytlo nás to. Musím říct, že jsme si teda jako koupili hole a vybavení a všechno, vzali učitele. Nejdřív jsme to zkoušeli sami, tak to nešlo, protože jsme mysleli, že to víme, že budeme umět všechno, že když si vezmu do ruky golfové hole, podíváme se na to v televizi, jak se to hraje, takže přijdem na trénink a budem to umět, ale bohužel tak to nebylo. Jsme to moc neuměli, tak jsme si museli vzít

učitele. No ale s tím to šlo. Takže potom jsme začli hrát golf, tak to byla taková naše jediná záliba, co jsme měli mimo fotbal, když jsme měli volno, tak jsme si prostě na ten golf zašli.

Tak jo, máš ještě něco, co tě tak jako napadá k tomu, co bys chtěl doplnit?

Tak to já myslím, že jsem toho řekl dost. Myslím, že nic jako dobrý, tam bylo potom dobrý, že jsem prostě přešel do z toho Liverpoolu, že jsem se ještě vrátil do toho Bordeaux, tam to bylo nádherný, to bylo nejlepší místo jako mimo fotbal, jako na žití, to bylo skvělý prostě jako jo. Musím říct, že v Bordeaux se nám strašně moc líbilo, měli jsme krásnej barák, bazén, krásný počasí tam bylo. Ted' jsem hrál v tom Bordeaux, to ještě bylo dobrý jako klub jsme hráli skvěle. To bylo jako, my jsme skončili druzí za Lyonem, kterej tenkrát dominoval, ale měli jsme tam dobrou partu taky. To bylo pěkný. Bordeaux bylo skvělý, tam jsem byl dva roky no a potom ve Slavii to už byla pohádka. Jsme se vrátil, dva tituly, Champions League, takže jsem byl strašně rád, že jsem mohl zase na druhou stranu zakončit tu kariéru zase doma, tam kde jsem jako začínal, v tý Slavii a zakončil jsem takovej ten kruh, že jsem začínal ve Slavii, odcházel jsem do zahraničí ze Slavie a přes Francie, Anglie zpátky Francie a domů do Slavie a nakonec. Líp to nemohlo skončit, jako tým, že prostě dva tituly ze Slavií ještě Champions League, takže to byl vrchol. To bylo úplně nádherný.

Tak jo, tak já ti moc děkuju...

Joo...

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Vladimír Šmicer

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 21. 4. 2020

Místo konání rozhovoru: Praha, Podhořská 24, soukromý dům narátora.

Bez problémů.

Ano.

Tak, jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů z roku 1996 a fotbal v devadesátých letech 20. století. Narátorem je Vladimír Šmicer, tazatelem je Jakub Smelík. Datum konání rozhovoru je 6. 6. 2020 v místě soukromého domů narátora v Praze. Tak první, co bych se chtěl zeptat je jestli jsi vlastně už od začátku věděl, že chceš být vlastně fotbalistou. Jestli jsi neměl nějaké jiné sny nebo třeba jestli rodiče tě nechtěli poslat na nějakou dráhu něčeho jiného než dráhu sportovce profesionálního?

No musím říct, že jsem to měl v hlavě jasný no, že vlastně jsem si opravdu chtěl bejt fotbalistou. Ono to samozřejmě bylo trošičku jiný v tom, že jsem vyrůstal za socialismu, za komunismu a tam úplně to nebylo takový jako zaměstnání jako být fotbalista jo. To vlastně to bylo takový jiný, ti kluci vědí, že jsi tím prostě vydělávají velký peníze, když hraješ fotbal a prostě můžeš odejít do zahraničí. V tý době se nikam do zahraničí chodit nesmělo. A taky žádný velký peníze, jako samozřejmě měli nějaký větší podmínky, ale já jsem prostě věděl, že chci hrát fotbal. To já si pamatuju v první třídě, když paní učitelka rozdávala třeba papíry a my jsme si měli napsat jako čím chceme být až budem velký. Tak já jsem napsal, že chci být fotbalista, protože potom mi to jednou ukazovali, když jsem byl velkej, vidíš já to pořád mám. A máš to tady napsaný, že jsi chtěl být už v první třídě v 6 letech, že chceš být fotbalista. Takže takhle to tam mám no. Měl

jsem to takhle daný. Naši rodiče, já jsem protože jsem byl u Děčína, tak oni říkali, no tak když tak budeš na lodi, že aspoň se podíváš na západ, protože tam jezdili lodní doprava, tam jezdí Děčín-Hamburk takhle. Tak oni mysleli, že budu takhle jezdit na lodi, že nějakýho šifáka. Tak tohleto, zaplaťpánbůh tam dopad ten fotbalista no.

Jsi minule mluvil o tom, že ve 12 letech jsi dostal nabídku, jít do kovostroje Děčín. Jak to vlastně probíhalo to jednání? Jednali jako přímo s tebou nebo tě vlastně zastupovali rodiče nebo někdo jiný?

Zastupovali mě rodiče. Je pravda, že jak potom vlastně ty Verneřice, kde jsem hrál, byly 20 kilometrů od Děčína a časem nebo občas jsme se potkali s Děčínem s Kovostrojem, když jsme hráli proti nim, oni věděli, že jsem šikovnej. Že bych jim mohl pomoci do toho Děčína a já jsem potom začal hrát i za okresní 11 v těch 12 letech. No tam už jsem potkal s těma hráčema co hráli za ten Děčín. A vím, že potom k nám jednou přijeli domů jako zástupci toho Děčína, nějaký dva lidi si pamatuju, trenér a ten zástupce nějaký chlap kterej dělal výboru Děčína. No a přijeli jako, abych jim podepsal přestupní listy, Tak jako přišli jednat no a jako mě se tam chtělo protože tam jako už v těch Verneřicích už je mi to malý, že už jako bude dobrý když budu hrát lepší soutěž, ale vím, že když přijeli, já jsem byl nahoře v pokojíčku a styděl jsem se jít dolů. A všechno to za mě to jednání, prostě ten rozhovor vedly rodiče a jenom vím, že potom na chvíli jsem dolů seběh, protože jsem to musel nějak jakoby podepsat. Podepsal jsem to a že jsem jenom řekl, že se těším na to že budu hrát za Děčín. Takže to vedli celý rodiče no.

Ty jsi říkal, že okresní jedenáctka, to byl nějaký jakoby výběr, výběr jakoby třeba do mládežnických reprezentací nebo?

No byl to byl to každej ten okres jako byl okres Děčín třeba jo nebo okres Česká Lipa okres Ústí nad Labem, tak ti tam prostě fungoval systém, že oni vybírali právě takhle z těch vesniček anebo i z toho jakoby Děčína, vybírali jakoby nejlepší nebo udělali nějakou okresní 11. A ty potom hráli proti sobě. Takže hrálo se třeba jako výběr Děčína proti výběru Ústí nebo proti výběru Český Lípy, Litoměřic a takhle jsme hráli mezi sebou okresní výběry, to bylo docela jako, že prostě si myslím, že jako žádný ten talent těch vesnice jako dostali ty nejlepší hráči jakoby na očích, že to vybral někdo, kdo tomu rozuměl. Co jsi myslím, že bylo jako super, protože z Verneřic jsme tam byli jako dva kluci, protože jsme fakt byli jako dobrý a dostali jsme se prostě i do toho výběru i přesto, že tam byli hráči jako kovostroje Děčín. Vím, že tam byly takový jako mužstva jména z Těchlovic, takových jako prostě vesniček. No a my jsme se prostě byli jako ukázat. Potom se vybíralo v 11 letech, protože bejt tady ty okresní a potom se vybíralo krajská jedenáctka. A ta krajská jedenáctka potom ve 14 letech se jezdilo do Znojma na obrovské turnaj všech těch krajů. Všechny krajů republiky. No tam se vybíral národní do 14 let. Jo takže to bylo takový, to bylo docela dobrý. Ten systém si myslím, že byl skvělej, ale já jsem bohužel, když jsem se dostal z tý okresní 11. do krajský jedenáctky a měl jsem reprezentovat jako Severočeský kraj. Jsem měl reprezentovat na tom turnaji v tom Znojmě. Ale já jsem si týden nebo 14 dní před odjezdem na turnaj jsem si zlomil nohu. Takže jsem nikam nejel. Takže takhle. Takhle mě neobjevil ten fotbal už dřív český (smích). Vlastně do toho výběru vlastně, to už byl velkej sen se tam dostat, ale já jsem se nedostal. Ale mohl jsem se zase podívat na ten turnaj, zkusit hrát proti těm nejlepším no. Ale bohužel jsem si na turnaji v Kralupech zlomil zadní no tu holení, ale tu lýtkovou kost. Jsem šel sám na brankáře dal jsem si to trošku víc a skočil pod nohy a jak mi tam skočil nohama pod nohy tak mi zlomil zadní tu lýtkovou kost. No samozřejmě takže jsem byl 3 měsíce mimo.

Jakmile jsi se vlastně přesunul do toho Děčína, dojížděla si tam normálně na tréninky? Nebo jak vypadá ten režim nebo byly tréninky už jakoby jiný? Na trošku vyšší úrovni než v těch Verneřicích?

No tak rozhodně, byli na vyšší. Bylo vidět, že ti hráči jsou na lepší už to mělo, už tam byl prostě trenér, asistent a všechno. Bohužel jsme trénovali na škváře, což teda jako nebylo vůbec dobrý. No to se mi teda vůbec jako nechtělo na tu škváru, protože v těch Verneřicích tam jsme měli trávu a na to jsem byl zvyklej a byli jsme dohodnutý, že budu jezdit dvakrát v týdnu. Bylo to buď v úterý nebo středa, nevím pátek. To vím jistě, protože ten pátek byl předzápasový trénink. To se vždycky říká, že se dělá nominace na víkend, kdo půjde hrát a kdo ne. Časem jsem si pamatuju, že jsem jim, že prostě to úterý nebo tu středu jezdit nebudu, že budu jezdit jen ten pátek a potom na zápas. Protože tu škváru se mi nechtělo. No takže jsem nakonec jsem prostě jezdil jenom jednou týdně. No a po celou dobu těch dvou let, protože já jsem my jsme měli v těch Verneřicích, že měli trenéra Karla Annu, který hrál za Děčín, takže to jsme dohodli s těma lidma, že oni když viděli, že mě trénuje on jako v těch Verneřicích, tak mi tam nechávali prostě trénovat s těma Verneřickejma klukama no. Já jsem byl rád, že jsem prostě mohl hrát aspoň na trávě.

Kdo měl na tebe jakoby během dospívání největší vliv? Nebo kdo tě i dostrkal toho fotbalu?

No tak rozhodně asi jako rodiče. Si myslím, že jako rodiče měli, jak mě vychovávali a vůbec nějakou podporovali do toho sportu a nejenom ve fotbale. Já jsem hrál i ping pong, že jsem byl taky v nějakým okresním výběru jeden čas vím ping pongu. Já vím, že tam byl nějaký žebříček, že jsem byl asi do 5. místa. Takže jsem jezdil na turnaje v zimě hlavně, jsem měl hodně čas hrát ping pong. Protože jsme byli jsme tam měli takovou halu, tam jsme měli v těch Verneřicích a buď jsem hrál fotbal anebo když byla hala plná, když tam někdo něco měl tak se šlo nahoru do prvního patra a tam byly ping pongový stoly a hrál jsem ping pong. A takže rodiče mě v tom podporovali, právě i prostě jako na ty zápasy, ty víkendy mě vozili jo takže rozhodně to byly vlastně ty rodiče, kteří měli na mě ten největší vliv. To, že jsem měl nějaký fotbalový vzory, to že jsem byl třeba v tom Děčíně, ten trenér Šťastný, Jula Šťasný tak to jo, ale určitě největší vliv na mě měli rodiče.

Tak jsem přeci jenom trošku dál, vlastně do toho období, kdy vy jste se nějakým způsobem přestěhoval do Prahy. Jak to vlastně probíhalo? Vy jste měli, bylo něco už vytipovanýcho v tý Praze jako, že byste se stěhovali na jistotu nebo jak to vypadalo to vaše stěhování?

No my jsme měli babičku v Praze na Vinohradech bydlela a naši se rozhodli, že budeme mít prostě větší šanci, se v životě uplatnit, když budeme prostě v Praze jako děti, než kdybysme vyrůstali na tý vesnici. A to rozhodnutí bylo, si myslím, dost zásadní. To bylo nejzásadnější rozhodnutí pro tu moji kariéru rozhodně, protože, kdybych zůstal v těch Verneřicích nebo v tom Děčíně, si nemyslím, že bych se možná dostal až tak vysoko prostě. A já si pamatuju, že prostě ségra skončila školu o dva roky dřív než já, takže ta už šla do tý Prahy prostě už na tu školu a první dva roky tam bydlela jenom jako s babičkou. A jezdila na víkendy zpátky do Verneřic z Prahy. A já jsem taky ještě ten první půlrok, co jsem začal chodit na obchodní akademii, tak jsem tam byl taky jenom ze ségrou a jezdil jsem občas do Verneřic, ale né moc protože jsme měli o víkendech zápasy. A rodiče se potom za námi přistěhovali až potom v lednu. Já nevím, co to bylo za rok 73 jsem se narodil plus 14, takže 87. jsme se prostě přestěhovali až 1. ledna 88 za námi. Takže zase až od tý doby jsme znovu bydleli zase jako rodina pohromadě. Jinak jsme bydleli se ségrou u babičky, která se o nás starala. No to bylo docela jako dobrý.

Jak to na tebe působilo vlastně ten přesun z tý malý vesnice do toho víru velkoměsta?

No tak byl jsem takovej jako nesmělej, protože ještě tím, že jsme tam byli sami, že jsme tam neměli třeba rodiče, tak to bylo takový, že jsem se do nikoho, do ničeho necpal, že jsem (smích) fakt chodil tý školy, ze školy na trénink a z tréninku domů a moc jsem jako nechodil, že jsem tu Prahu v podstatě vůbec neznal a nikam se moc nechodil tak jako peněz jsem jako moc. Já jsem nikam nechodil, si pamatuju, že poprvý když jsem byl v nějaký restauraci, když ségra slavila

osmnáctiny. Takže to mě bylo 16 to jsem s ní šel do centra na nějakou jako večeri jo, jinak jsem se mi prostě pořád doma a s babičkou prostě takhle. Tak to byla taková doba. Mě to bylo jedno, já jsem byl spokojenej, já jsem měl plnou hlavu starostí s tou školou, protože obchodní akademie, to jsem se musel učit že jo? Měl jsem málo času, fakt jako já jsem jezdil na školu z Vinohrad jsem jezdil na školu do Hovorčovický tady do Čimic. Jak je Hovorčovická ulice taková tam do tý školy já jsem chodil 4 roky a takže jako z Prahy 8 jako na tréninky na Slavii. Tak to bylo to prostě bylo. To bude 40 minut na Slavii. Takže mi když škola končila ve 3, jsem šel na trénink abych to stačil. A přišel jsem domů v 7, dal jsem si večeri, po tréninku se ti už ale nechce. Musel jsem se učit něco pak jsem šel spát. Takže to bylo jednoduchý. My jsme měli tréninky čtyřikrát v týdnu. Prostě já jsem na nic neměl čas, fakt jsem na nic neměl čas. O víkendu zápasy, že jo? Takže to jsem ani jako moc Prahu neobjeoval jako, že bych dělal nějaký blbosti, výtržnosti nebo něco, aby na mě nějak měla vliv nějaká špatná parta. To ani nešlo. Já jsem neměl čas, já jsem se nenudil já byl buď furt jenom někde na tréninku nebo ve škole anebo doma.

Když jste vlastně poprvý jeli na tu Slavii, tak ty jsi říkal, že sis toho úplně nebyl nadšenej, že ses jakoby trochu styděl. Myslíš si, že byla nějaká jiná další možnost kdyby to jakoby nevyšlo na vyzkoušení týden?

Asi bysme museli hledat dál no jako rozhodně jsem věděl, že chci hrát ten fotbal. A ta Slavie prostě, tak jsme to šli tipnout a nepřemysleli jsme, když to ne dopadne. Jo prostě jsme si řekli, že to jdeme zkusit a když ne, tak si nějaký jiný klub půjdeme najít. Jo někde poblíž tam byla Viktorka Žižkov, ta byla vlastně přímo z těch Vinohrad, na tý Mánesový. Tak to bylo pěšky kousek. To jsem to měl na tu Viktorku kousek, jenže oni trénujou všude jinde jo? Ne na tý Viktorce. A tak jsme si říkali ta Viktorka nebo Bohemka, já jsem věděl, že tam bych to třeba zkusil dál. Kdybych věděl, že ta úroveň je až moc velká na mě, tak bych šel do nějakýho skromnějšího klubu v Praze. Ale naštěstí to vyšlo, ale žádný plán b nebyl. Ano já jsem se bál. Já si pamatuj, já jsem jel tou tramvají z toho Náměstí Míru s tátou a když jsme se blížily k tý Slavii, tak jsem říkal: „tati já tam nejdu, já se stydím, já se bojím, já si jako sám nevěřím, co tam budu dělat ve Slavii?“ A on: „ne pojd' zkusíš to.“ Protože my jsme se Slavii hráli v Přelouči jako turnaj. Tam byl vždycky velký turnaj v Přelouči. A my jsme hráli s Děčínem proti Slavii. Myslím si, že jsme hráli 1:1. A on říkal neboj, když si s nima hrál, vidíš s těmahle se dá hrát. To se divím tenkrát, jako styděl jsem se ale víš jakože jsem si vůbec nevěřil. Hodně jsem říkal jako tak tam my jsme, žádný doporučení. Ale kdyby tam někdo na nás aspoň čekal. Ale my jsme vůbec nevěděli jako jestli tam někoho potkáme, co nám řeknou jako. A byl tam Ivo Lubas, ten naštěstí řekl, že jsi nás tam na týden nechá na zkoušku.

Nakonec ti to vyšlo a během těch nejenom jakoby mládeže, ale pocit'oval jsi třeba v kádru kolem tebe, že by tam byla třeba nějaká tlačěnka, nějakých jakoby kluků, který tam měli jakoby známosti nebo že by byly oblíbený trenérů?

No jako já si myslím, že to je možná v každým týmu trochu jako, že ten trenér věří nějakým hráčům a má tam nějaký jiný vazby s těma hráčema nebo s těma rodičema. Že ti hráči jsou některý třeba protěžovaný, když to nepřesahuje nějakou mezi tak OK. Tak samozřejmě je to blbý, když třeba ten kluk hraje na tvjem místě a hraje místo tebe. Tak to je samozřejmě blbý, ale byly momenty, kdy jsem si jako říkal, že proč nehraju já, proč hraje tenhle, proč nehraju na tomhle místě, proč mi nedají někam jinam. To je vždycky tak, to je období v tý kariéře, že to takhle máš, nebo v tý mládeži býváš. Ted' když ještě dospíváš. To byl takový věk jako kdy právě řada kluků se na to vykašlala, protože jim třeba trenér nevěří nebo právě místo nich staví nějakýho hráče jinýho. A ted' si myslí, že je to kvůli tomu, že to tam tatínek platí nebo tatínek jim koupí soustředění a takovýdle věci. Jo byly tam některý takovýdle kluci, kteří třeba měli jako bohatší rodiče a chodili, kopačky měly nový a cítil si, že ten trenér jako víš, že třeba radši

nechá hrát toho kluka, aby byl v pohodě s těma rodičema než víš jako. Takhle to funguje jako, takhle to ve fotbale funguje. Ale na druhou stranu potom, ty trenéři, třeba já si myslím, že čím vejš jseš, tak tím by to mělo bejt, tím by ti trenéři měli bejt profesionálnější, jako víš, že už tam ta kvalita se koupit nedá. Jako protože potom v tý Slavii tam byla ta obměna. Každěj půlrok přicházeli nějaký nový hráči nebo třeba ti po půl roce, co málo hráli tak odcházeli protože chtěli hrát víc. Protože člověka nemůže bavit sedět na lavici. Takže ta obměna v tom kádru byla velká. Takže jsme začínali ve 14 s nějakýma hráčema, tak v 18 byl ten tým docela už dost jinej jo. Takže minimálně polovina hráčů šla úplně prostě pryč, protože se to střídalo. Asi dostala jenom takový ty nejstabilnější. Ale jako abych zažil nějakou vyloženě nějakou tlačenkou si myslím. Říkám třeba v Slavii to prostě to ta kvalita se nedá. Nešlo, že by jeden hráč byl prostě špatný a hrál by jenom kvůli tomu, že ho tam tatínek tlačil. To prostě nešlo.

Já teď trošku odbočím. Jak to vlastně pociťovala rodina? Tu změnu toho prostředí. Jak to působilo na ten život v Praze? Byly nějaký změny oproti tomu, jasně že byly, oproti tomu životu ve Verneřicích, ale objevily se nějaký problémy nebo zlepšila se tím jakoby vaše situace?

No tak myslím si, že mamka to zvládla dobře, protože ta jako zubní laborantka, tak našla dobrou práci. A jako v tom kolektivu se chytla a jako ona byla dobrá v tom co dělala, ty zuby. Takže to se jako etablovala dobře. Ta se zabydlela skvěle. U táty to bylo trošičku problém, protože on dělal takovýho televizního technika těch Verneřicích. Tam byl televizní vysílač a měl tam takovou tu práci prostě v klidu. Prostě 20 let to tam nebo já nevím kolik let to tam dělal. Měl nějaký postavení a potom když přišel do Prahy, tak trošku odnesl, že začínal jakoby od znova. A už to jakoby nebylo ono, tak táta začínal trošičku pít jako a to nebylo úplně jako nejlepší. To si myslím bohužel pro něj to bylo takový blbý, že jako toho trošku zlomilo a jako nevím možná jakože by v těch Verneřicích tolik nepil. Potom začala pít hodně, takže to bylo takový blbý.

Vlastně ty jsi říkal, že ve věku 18 nebo 19 let přišla taková změna situace. Ty jsi skončil školu a dostal jsi nějaký ultimátem, jestli se chytneš ve fotbale nebo ne. A vlastně pro tebe se to vyřešilo vlastně rychle, že jsi podepisoval smlouvu ve Slavii. Tak, jaký byly změny oproti tomu jednání s Verneřic do Děčína a ta dospělá smlouva jakoby ve Slavii? Měl jsi tam už nějakýho zástupce? Nebo to bylo furt jednání jakoby s rodičema?

No bylo to furt jednání, jako už mi bylo 18 a už se mohl sám, ale jenom jsem to doma s rodičema konzultoval a vlastně o tý smlouvě jsem ani nějak nediskutoval, žádnýho manažera jsem neměl, a podepsal jsem to sám. Jako samozřejmě naši o tom věděli, ale oni byli rádi, že jsem podepsal smlouvu ve Slavii. To oni věděli, že to prostě bude moje zaměstnání, že jsem měl sen a oni byli rádi, že mi prostě Slavie jako Praha nabídla profesionální smlouvu. Tak to si myslím že na to byli hrdí. Samozřejmě ta smlouva byla není nejnižší jako možná. To bylo na 2000 Kč na 4 roky. Jsem podepsal smlouvu na 4 roky za 2000 Kč měsíčně, takže to bylo ta prostě základní nejnižší profesionální smlouva, kterou jsi mohl podepsat. No tak jsem jí podepsal.

Pociťoval si nějaký specifika během cvičení na tréninku. Ona už to byla trošku jiná úroveň zase v tý Slavii, v tý vyšší kategorie. Byly ty tréninky zaměřený třeba víc kondičně nebo spíš na tu techniku? Už to bylo po revoluci, už jsem pronikaly nějaký západní vlivy.

No měnilo se to. Je pravda, že tam se to takový ty starý školy zažitý, ty starý tréninkový metody, kdy opravdu když byla zimní příprava, tak to byly galeje. To jsi běhal prostě jako nesmyslný dálky a spousty kilometrů. Takže tam byla dvouměsíční třeba dvou a půl měsíční pauza mezi sezónou. Od ledna hrálo se vždycky třeba až v březnu se začalo hrát. Tak tam bylo hrozně času na to natrénovat a vím, že se běhali nesmyslně dlouhý tratě a tam začalo lámat, že sport testery, začal jsem běhat na hodinky ale to až postupem času. Takže to se prostě zlepšila trošku právě tímhle tím, že se otevřely hranice a začala jsem pronikat jako takový ty novější metody. No zaplat' pánbůh. To byly opravdu galeje. To seběhlo hrozně moc.

Jak vlastně probíhalo tvůj dá se říct už pracovní týden, protože ty už jsi byl vlastně profesionál. Jak to vypadalo? Hlídal sis třeba stravování a takovýdle věci? Jak jakoby vypadal ten tvůj běžný týden?

Tak já ze začátku jsem podepsal tu smlouvu a dostal jsem jako profesionál. Tak jako bylo dobrý to, že já jsem sice hrál za béčko Slavie ve 3. lize, který trénovalo jenom jako odpoledne, ale já jsem ráno chodil kolikrát na trénink s áčkem. Jo jakože jsem je doplňoval, že mě brali, protože jsem měl tu smlouvu profesionální, tak mě brali i na trénink áčka. A to bylo super, že třeba dvakrát v týdnu jsem měl vlastně dvoufázový jsem šel ráno s áčkem a odpoledne jsem šel ještě s béčkem. A to stravování to přišel Karel Jarolím ze zahraničí, tak on najednou začal říkat, že máme pít balený vody Evian jako a takovýdle. A on měl tenkrát přezdívku Volby. On tenkrát začal vozit ze Švýcarska vodu značky Volby. A tak jsme kvůli němu měli přezdívku Volby, protože jsme pili vodu kvůli němu. Ale on začal prostě hlídat třeba po tréninku když jsme chodili na obědy. Protože když jsme na Slavii měli na hlavní tribuně obědy vždycky po tréninku, tak on do toho začal mluvit. Začal měnit kuchaře, dělal vlastně jídla a vybíral on co budeme jíst, takže to byl takovej, to jsme se tomu smáli. Víš to byla taková novinka prostě, že tam někdo dělá jídelníček správně, prostě jak by se mělo jíst. Takže jo všechno se tam, ale bylo to v plenkách bylo to na začátku. Nikdo to moc, já jsem naštěstí s váhou neměl nikdy problémy, takže já jsem mohl jíst cokoli. Ale to bylo, já si pamatuji, že tenkrát otevřeli tady byl první McDonald tady v Praze. Tak já si pamatuju, že jsme třeba měli předzápasové soustředění a my jsme s Patrikem nejedli večer, jenom že jsme si nandali tak na oko. Ale potom jsme sebrali auto na Strahově a jeli jsme z hotelu na mekáč a dali jsme si dva jako Macburgery. A říkali jsme si to maso, co jsme dělali takhle jako, že jsme jezdili jako já, Jirka Laird a Patrik jsme takhle jezdili normálně. Jsme si dávali prostě hamburgery před zápasem večer, že nám to chutnalo. Že to byl hit jako hamburgery McDonald's v Praze. To byl hit. Takže, ale samozřejmě postupem času jsme šli dál a dál, člověk vidí, že se to měnilo potom v Liverpoolu, že si třeba Benítez přivedl i svého kuchaře. Prostě to už bylo jako prostě extrém, že jsi nepřijal třeba jenom asistenta a kondičního trenéra, ale on si sebou přivedl i kuchaře jo. Takže to už jsou takový extrém.

Jak jsi vnímal ty 90. léta? Ty jsi sám říkal, že to byly takový divoký léta. Jaký to mělo třeba dopad nejenom na fotbal, ale jiná společnost nebo vás jako na hráče?

Tak tam se trochu zlepšily ty podmínky jako pro fotbalisty jako musím říct, že se začali vydělávat lepší peníze a ty fotbalisti byly tím pádem víc na očích, že jo. Já si pamatuju tenkrát ve Spartě byl prostě Petr Mach. Kluci začali jezdit v Opelech. A u nás byl Boris Korbel, že jo Čechoameričan, který taky nám dopřával dobrý smlouvy, dobrý peníze. Mě potom třeba zvednul kontrakt 4 000 jako ze dvou na čtyři potom dokonce na 18 000 se měl jako jo. A to bylo v době kdy mamka měla třeba 4 000, 5 000, 4 000, 3 000. A já jsem najednou jsme vyhráli zápasy a on nám dával prémie 20 000 když jsme vyhráli jako. Tak já si přines domů jako třeba 80 000 z výplaty. No ty na mě koukali víš jako, to prostě bylo v tomleto najednou jsem si mohl dovolit spoustu věcí a užíval jsem si to no. A najednou to potom víš se otrkáš a to byly takový ti, že po zápase se chodilo jako si sednout a najednou tam byli to si dala pít whisky víš. Jako nám tam dávali whisky jsme byli třeba s kolou a takový. To byly hrozný léta. Jsme chodili na diskotéky s klukama, jak jsme byli mladý, že jo. Ale to prostě v tyhle ty době už to tak jakoby nejde prostě, že jakoby v době tady těch telefonů a všeho tě lidi všude vidí a znají. Tenkrát to bylo víc anonymní. Tenkrát to bylo víc anonymní řada věcí prostě procházela jako víc. Teď ti hráči a všechny jsou prostě víc vidět. To v ty době nebylo a dělali jste daleko horší věci než teď. To jsi byl do 5 na diskotéce a druhý den byl trénink, třeba jako (smích). Protože po zápase jako třeba si jsme vyhráli třeba, tak to se to zvrhlo a byl asi do čtyř do pěti a druhý den byl výklus a ty jsi tam přišel a věděl jsi, že výklus dáš. Ale byli jsme mladý, to tělo dobře regenerovalo, to nebyl problém, ale teď si myslím, že ty fotbalisti jsou daleko profesionálnější. A že díky tomu si myslím, že ten fotbal díky tomu, že je rychlejší a všechno, se víc hlídá, obrovský rozdíl. Tenkrát

jsme to takhle měli. Já si pamatuju ve Spartě, že tam byla skupina Nedvěd, Otava, Lokvenc myslím jako a ty měly přezdívku skupina Prase (smích). Ti měli přezdívku skupina prase, ty se vždycky sešrotovali takovým způsobem, že jim to ty starý v té kabině, ve spartánský kabině, jim udělali takovouhle přezdívku. No a u nás nebyly taky parta. Tam jsem byl já, Tomáš Huna, Jarda Blažek, Radek Bejbl, Patrik Berger. My jsme byli taková generace, že jsme si taky zašli no. No to víš tam jsme hledali. To jsme byli mladý a měli jsme docela slušný peníze. Takže to jsem měl výborný peníze. To jsme si tenkrát si pamatuju, že jsem zase takový ty zlatý řetízky na ruku na krk tydlety, čím víc jsi měl, čím jsi měl širší jakoby ten zlatý řetízek, tak tím jsi byl větší king. Takže jsem si koupil řetízek na ruku, zlatej na krk, no ty krásno, to byly věci. Takhle to bylo. Takhle jsem si žil.

Tak oni s tím přišli i trochu ta stinná stránka takovýho toho dá se říct podplácení nebo...že tam byla tam nějaká vyloženě snaha rozdíl oproti tomu období před a po revoluci, že byl ten fotbal víc dotovaný těma penězma?

Bylo to no hlavně po té revoluci znát to, že se do čela klubu dostávali takový různý mecenáši nebo prostě lidi, kteří zničehonic nabyli hodně peněz. Byl jako bohatý a chtěli ovládat ten fotbal a šli do toho, nebáli se prostě podplácet ty rozhodčí...takže to prostě byla doba, kdy se opravdu hodně splácelo a ty rozhodčí brali úplatky za to aby pískaly rovinu prostě. Anebo prostě aby to utkání ovlivnily v něčí prospěch. Takže o tom jsem jako přesvědčeněj, že ty zápasy jsem hrál a bylo prostě někdy cítit, že ten rozhodčí prostě tě držel, dával malý fauly na půlce, na půlce ti ty fauly pískal, ale jak jsi se přiblížil k vápnu tak už nic nepískl. To prostě ovlivnilo hodně. Jsme hráli jednou derby se Spartou. Ty jo tam nás zařízli na Slavii. Dvě nebo tři penalty jsme měli kopat, úplně jasný. To byly jasný penalty. Rozhodčí to prostě neodpískal. Pak jsme dostali v poslední minutě góla a přišli jsme o titul. Prostě Sparta tenkrát vyhrála 14 zápasů z 15 a to ten jediný remizovali doma s Chebem 1:1. Takže ty jsi to jako já si myslím, že ti to vůbec nečekali, že by mohli něco takovýho vůbec ztratit. Takže potom už neztratil nic. Ovlivňovalo se. Bylo to normální, všichni o tom věděli a ta korupce byla. Tak korupce byla bohužel, ale to bylo díky tomu, že prostě do těch vedení těch klubů dostávali lidi, kteří si mysleli, že si můžou díky těm penězům dovolit všechno. Takže to byla taková blbá doba, protože se hodně točilo prostě jako cash peníze jako ve fotbale. A my jsme třeba dostávali i potom, si pamatuju že jsme měli nějakýho podnikatel si pamatuju Komanický se jmenoval. Ten chtěl jít do Slavie, ale nakonec to nevyšlo, šel do Chebu ale jednou přišel a řekl nám třeba. Jsme hráli v Olomouci, nám přines do kabiny 600 000 v kufříku, jsme vyhráli a on řekl: „ať si to tady rozdělte.“ Jsme vyhráli a on řekl ať si to tady rozdělte. Jako paráda kluci. Víš, že jako takový to prostě. To bylo jak někde na záp. na východě úplně jako víš, že ti někdo přinesl do kabiny kufřík a teďkon tam byli jako peníze. A teď si to tam jako rozdělával v kabině hráči s trenérama. A to bylo takový prostě neuvěřitelný.

A jak se vlastně nejel třeba ten systém tak už tolik, ty, já nevím, ty tzv. galeje neměly už na tom tréninku? Ale přece, bylo to třeba znát, když jste takovýmhle způsobem vyloženě kondičně trénovali, bylo to znát třeba potom v sezóně? Byli jste nějakým způsobem třeba už od nějaký doby utavený, nebo bylo to třeba znát na někom, že přišli nějaký zranění. Třeba to, který by nemuselo přijít?

Já si myslím, že se jako bysme byli jako dobře připravený, protože ty dávky opravdu byly velký a neřekl bych, že bysme. Když už někomu docházel dech, tak to bylo kvůli tomu, že měl špatnou životosprávou. Tam těch zápasů nebylo tolik, že my jsme hráli sobota-sobota, že bysme měli takový ty anglický týdný, že bysme byli unavený. To spíš šlo jenom o to, kdo jak byl na tu životosprávu a jak se o sebe jako staral. Že tam bylo vždycky dost prostoru prostě tam se dost trénovalo i v týdnů. Já si pamatuju, že jsem měl takový ty tréninky, že sem trénoval prostě úterý, středa dvoufázový tréninky, protože se hodně trénovalo. Tak teď se trénuje si myslím daleko

míň jako v současné době. To tenkrát se trénovalo víc, ale nebyli jsme potom unavený nebo by bylo abnormální počet zranění, to ne. Tam fakt šlo jenom o to, kdo jak k tomu přistupuje, jak je zodpovědný, jak dodržuje tu životosprávu já si myslím, že to bylo rozhodující. Já si myslím že jsme se připravovali hodně.

Bylo v té době už i nějaká možnost třeba oddychu třeba wellness nebo od jaký doby se to začalo třeba i v tom českém nebo později v tom zahraničním fotbale pociťovat, že je nějaká možnost si po tréninku jít třeba do sauny nebo do vířivky? Nebo něco takového?

No tak pravidelně jsme. My jsme tam měli nějakou vířivku a saunu. No tak to byly dvě takové věci, který jsme tam vždycky měli samozřejmě maséra. Masér byl jeden, tak si vem, že máš pětadvacet hráčů v tom týmu nebo 20 hráčů a máš jednoho maséra. Tak si pamatuju, že třeba jsem potřeboval masáž. Jsi pamatuju, že když sem měl jít až 5., tak jsem nešel že jo. Víš že bych čekal jako až hodinu a půl anebo ta masáž byla taková že, že za 15 min. jsem měl mít hotovou masáž. Ty já vím, že potom v Liverpoolu nebo v Lensu co měli vždycky po zápase přišli třeba 4 maséři jo, kteří tam nebyli denně, ale prostě po zápase chvíli 4, aby každý dostal pořádnou třeba třičtvrtě hodinu masáž potom zápase aby to z tebe jakoby vymasírovali tu únavu. A to ve Slavii vůbec nefungovalo. Tam byl jeden masér to nemohl v životě stíhat. Takže ta rehabilitace byla zase jenom individuální. Ten kdo chtěl tak si to po své ose nějak řešil a to je já jsem to neřešil vůbec, protože já jsem byl v té době mladej a tenkrát jsme si mysleli, že to nepotřebujem. Jo jsme si mysleli, že to nepotřebujem, že to jenom pro starý (smích). Tak jsme se maximálně vlezli do vířivky nebo maximálně jenom do sauny. Saunu jsem měl rád. To jsme brali jakože rehabka prostě jako.

Myslíš si, že má třeba jako výchova českých mladých fotbalistů nějaký specifika? Ty jsi minule mluvil o tom že když jste dejme tomu hrávali nějaký mládežnický reprezentace, že český národčák i že byly takový spíš jako týmový? Že tam spíš se ztrácel potenciál vývinu jako nějakýho talentu nebo něčeho takového. V čem jsou nějaký jiný specifika výchovy naší mládeže tehdy a dneska? Je tam nějaká změna?

No já si myslím, že teď se to jako lepší. Já si myslím, že se to lepší díky tomu, že máme přes zimu víc možností hrát jo? Je víc těch umělých trav. Dřív jsme měli vlastně jenom škváru a přes zimu na tom něco dělat jako s balonem to moc nešlo. Jako šlo ale, takže se třeba radši chodilo běhat. Zatím co teď, teď máš umělý trávy, který rozsvítíš a krásně se na tom dá s tím balonem dělat cvičení jako dobrý. Dřív to tak jako na těch Škvárách, tak to bylo horší. Teď si myslím jako, že ta mladá generace má daleko více lepší podmínky než jsme měli my jo? Aby se zlepšovaly a aby se zlepšovaly tady aby hráli. To je obrovský rozdíl. Já si myslím, že teď to je úplně jinej někde jinde. Dřív jsme měli takový balóny z tý škváry, ty byly velký nacucaný teď to bylo třeba mokrá, no to bylo hrozný, to se nedalo kopnout. Když si hlavičkoval, tak jsi měl kruhy od toho, víš. To bylo pořád si byl špinavej od škváry to bylo strašný jako. Já si myslím, že my máme trochu problém, že přesto zimní období ztrácíme určitej. Mi přijde, že jako když ti je 6 let a do nějaký třeba 16 takže za dobu 10 let vem si, že od listopadu do března se u nás trénuje v podmínkách třeba v halách je zima, to máš prosinec, leden, únor, tři měsíce jo. Minimálně spíš čtyři měsíce trénuješ v podmínkách, kdy s tím balonem prostě tolik nepracuješ, není to taková radost. A teď si vem, že třeba Italové, Španělé, Portugalci, tak za těch 10 let to má 4krát 10. To máš 40 měsíců. Co oni trénuju víc jako 40 měsíců mají ten balon u tý nohy na tý travičce a dribluje co si hrajou. A 40 měsíců to jsou vlastně tři roky že jo. To jsou 3 roky oni a proto jsou podle mě fotbalovější, proto mají větší ten cit s tím balonem proto jsou takový vlastně obratnější, protože oni tam ty tři měsíce neztrácej v té zimě, ale my jo tři čtyři měsíce. A když to dáš v tomhle období od 6 do 16 let je to strašně důležitý, když se ten fotbal učíš a oni jsou o tři roky prostě hrajou dýl. To je strašně znát. Tak to si myslím, že obrovský rozdíl, že se vždycky říká. My jsme rohlikový, nemáme takovou obratnost, nemáme takový cit na ten balon. To je

jako kdyby o tři roky mohl hrát, já to nahrazoval v tý hale, ti kluci to nahrazovali v tý hale. Ale není to ono jako když si jdeš zahrát takhle na travičku v tý kvalitě. To je obrovský rozdíl. Takže proto si myslím, že jsou třeba tyhle ty Španělé, Italové, Portugalci jako relativně fotbalovější než my. Že mi to nahrazujeme právě tím běháním, důrazem, rychlostí, tím pojetím.

Když jsme u tý reprezentace, tak jak probíhalo třeba pozvání na ten reprezentační sraz? Dostaneš to nějakým způsobem jako poštou nebo v tý době když jsi to dostal poprvý třeba ty nebo ti to třeba oznámí trenéra nebo nějaké vedoucí mužstva? Jak to vypadá?

Přesně tak chodí ti nominace. Svaz ti posílá nominaci na klub, ti to potom jako oznamuje, že jsi v nominaci takže. Ted' samozřejmě to chodí tak, že ti většinou trenéři zavolají, ale to dřív nebylo. Dřív nebyly mobily ještě. Sice doma jsme měli telefon, ale tak to se nedělalo. Prostě se to normálně posílalo na klub, nominace. Přišel ti papír s nominací a mělš to na svém místě v kabině, že jsi teda nominovaný do národ'áku, ať už do jednadvacítky, protože se začátku mi chodila jednadvacítka anebo potom do áčka. Já jsem vlastně byl až v národ'áku až v jednadvacítce, já jsem tady ti do 16, 17, 18 jsem nikdy nebyl až potom jsem se dostal do tý jednadvacítky, když jsem začínal ve Slavii. Ale bylo to příjemný jako samozřejmě, byla to čest hrát za národ'ák, dostat nominaci. Tak to bylo skvělý. Jo když mi to přišlo poprvý do tý jednadvacítky tak jsem si odškrtl další takovej splněný sen a potom do áčka to bylo úplně extra, ale jako někdy to viděli ty trenéři dopředu, protože se třeba bavili ty trenéři reprezentace se bavili s těma trenérama klubovejma, že jo třeba. Cipro nebo Míra Baránek, když mě vedly ve Slavii třeba přišli a řekli: „budeš tydlety nominaci“ nebo řekli: „hele nebude tě brát na tady ten zápas, je to přátelák, aspoň si odpočineš,“ že to komunikovali. Jo že to komunikovali, že ta komunikace spíš probíhala mezi těma trenérama než s námi jako s hráčema. Samozřejmě a zase to je obrovský rozdíl, protože tady ty trenéři vlastně v podstatě ti hráči si s těma trenérama volají a domlouvají se jako napřímo. Že ted' už to nejde spíš přes kluby ale ale naopak to jde jenom přes hráče, že ten trenér si zavolá: „hele jak seš na tom, seš zdravej, nejseš zdravej. Jaký máte program?“ Hlavně když jde o přáteláky. Když je kvalifikace, tak tam diskutovat nemůžu, ale tak tam chtějí všichni, jdou všichni. Ale nějaký přátelák, tak hlavně ty zahraniční kluby vytváří tlak abys tam nejezdil na ty přáteláky. Oni chtějí aby jsi si odpočinul, že jo. Kolikrát byla složitá situace, že bylo to složitý říct tomu klubu ne já chci hrát za ten národ'ák, takže zase jsi musel říct trenérovi na svaz. Nebo musel si trenér reprezentace: „heleďte pošlete na klub, že mne potřebujete anebo to.“ Bylo to takový zvláštní někdy, že jsi byl mezi dvěma kamenama, že jsi nevěděl co. Chtěl jsem za národ'ák, ale klub za tebe tlačil abys tam nejel. No tak to bylo někdy takový zvláštní.

Takže dá se říct, že když ti vlastně přišla ta první pozvánka do A týmu, to bylo vlastně ty jsi byl vlastně na kempu s jednadvacítkou a oni ti poslali pozvánku do A týmu kde byla velká marodka. Takže to ti přišlo taky nějakým takovým způsobem...

Ne to já už odjel do jednadvacítky a my jsme byli myslím v Humenným nebo někde byli a já už jsem se připravoval na ten zápas jednadvacítkou. Najednou prostě přišel trenér z národ'áku a řekl: „hele sbal se jedeš do Košic s áčkem, protože mají tam zraněný a budeš jako nebudeš připravovat se na zápas s tím Kyprem, ale budeš na áčko.“ Tak jsem si říkal: to je super,“ protože jsem chtěl jet, bylo to poprvý za národ'ák, ale za druhý jsem si říkal: „tak to jsem si mohl dát aspoň nějaký góly,“ protože kyperská jednadvacítka to nebylo nikdy žádný velký šlágr. Tak tam si půjdu akorát sednu na lavičku a nic no tak se zase jsem si říkal: „no ale tak co třeba si zahraju alespoň první zápas jsem se těšil.“ To byl ještě mančaft Moravčik, Dubovský, a prostě fantastický hráči, takže na druhou stranu jsem byl rád, že jsem dostal tu možnost. Nakonec to dopadlo, že jsem hrál od začátku takže neuvěřitelný, že nakonec jsem si mohl zahrát od začátku s takovýma hráčema. Hrál jsem svůj první start národ'áku jsem měl ale nominaci jsem takhle

nedostal. A potom jsem si počkal až do 94. 5. protože potom už jsem tam nahrál i když jsme to vyhráli 3:0 ten zápas.

A když to bylo takhle narychlo, tak byste se přesouvali na tyhle ty srazy společně autobusem nebo jsme tam dojížděli autama?

No ne měli jsme měli jsme vždycky sraz s národákem na Strahově, takže jsme tam nechali auta a potom už nás oni možná autobusem.

Takže když jsi se musel přesouvat z toho Humennýho do těch Košic, tak jak jsi se přesouval?

No tak mě tam odvezl autem někdo. To mě tam někdo odvezl autem. No tam pro mě někdo přijel ale měl jsem kliku já si pamatuju, že kluci letěli jako áčko letěli z Prahy do Košic a bylo to měli poslední část letu měli hroznou, že byla hrozná bouřka a vím že šli na přistání a ten pilot najednou to začalo zvedat nahoru, protože byl na tom, že ty podmínky byly jako že to tak házelo, že jsi nevěřil, že s tím přestane. Takže když už byl kousek nad zemí já nevím tak 300 nad zemí tak to zvedl a ty kluci z toho byli hotový a začali tam otvírat láhve, protože oni říkali už nemáme dost paliva na to vrátit se do Brna nebo něco takovýho, takže to musíme chvíli tady lítat 5 min. 10 a pak to zkusil podruhé, ale to už musíme přistát. Prostě už musíme. Takže ti tam ty prej doneste nám todle protože si mysleli, že třeba už bude po nich, že už nepřistanou jo jo. Tak to bylo tak, že jsem se vyhnul strašný. Ty potom vyleze a říkali mi večere. Tak to byl nejhorší let, jaký je většina z těch lidí měla. Takže to muselo být asi hustý. No jsem říkal: já jsem jel autem, v pohodě.“

Jaký to byl pro tebe pocit dostat cenu být s těma klukama v kabině toho A týmu?

No koukal jsem na ně, koukal jsem se jak dělaj, jak se rozcvicujou. To byl zážitek pro mě, ale myslel jsem si, že se budu koukat víc. Ale samozřejmě byl jsem nervózní, když si jedeš na trénink, tak jako když s nima trénuješ a jak jsem okoukával, tak jsem si myslel, že budu okoukávat víc. Hlavně, když mi řekl, že budu hrát od začátku tak jsem teda na něj jako docela koukal. Já jsem to vůbec nečekal. Nejseš ani v nominaci. Jseš za jednadvacítku a potom teda díky tomu, že tam mají pár zraněnej tak on tě veme a postaví tě od začátku. To jsem byl jako úplně jako v šoku. A byl jsem dost nervózní. Rád bych se na ten zápas podíval, mě by zajímalo jak jsem hrál. To si vůbec nepamatuju ten zápas. Jako pamatuju si jakože jsme vyhráli 3:0, ale vůbec jako nepamatuju, jestli se mi ten zápas povedl nebo jestli jsem hrál. Myslím si, že jsem tam nic moc neudělal, že jsem tam na sebe moc neupozornil. Asi protože jsem stejně potom žádnou nominaci nedostal do konce tý kvalifikace. Takže jsem se vrátil zase do tý jednadvacítky, kde jsem hrál takže, kdo ví jsem asi jaký nebyl zase. Ale mrzelo mě to tenkrát, poté se měl docela dobrou formu a když už hraje zápas vede 3:0 on byl potom zápase rozhodující s Belgií a tam se musela vyhrát v Belgii. A oni kluci remizovali jenom ať tím pádem nepostoupili na mistrovství světa 1994 do Ameriky a já jsem tam šel hrát za dvacítku a my jsme tam vyhráli 4:0 v tý Belgii. Myslím, že jsem dával gól nebo dva. My jsme hráli skvěle jako jednadvacítka. Takže jsem byl zklamanej, že jsem trochu jako. Nebo jako zklamanej to víš jako když tam dostaneš do toho týmu tak chceš tam zůstat a ale tak jsem se tam nedostal no. Škoda jsme mohli odstoupit, štěstíčko to ještě nevěděli, že nosím štěstíčko no.

Jak probíhaly tyhle srazy? Jak vlastně fungovala parta kluků se kterýma trénuješ vlastně jednou za čas? Znáš jich tam dejme tomu pár ze Slavie třeba. A jak tam fungují jsou tam třeba skupinky lidí, co se znají? Nebo jak funguje tahle parta těch lidí?

Jo tak já jsem měl výhodu v tom, že jsem tam ze Slavie vždycky nejezdil sám, že nás tam bylo víc v tom národáku. A ty skupinky tam byli. U stolu většinou seděli spartáni nebo slávisti tohle to tam samozřejmě bylo, ale na druhou stranu v tom národáku víš, že reprezentuješ ne ty kluby ale ten stát. Takže nějaký jsme se kopali jako slávisti spartáni navzájem na tréninku nebo spíš

bylo v rámci hecování občas ano, ale každý to bral jako takovou takový privilegium, že může jít, že hraje za národák. Tato povinnost na ten výsledek tam byla je to národák, víš že jsi sledovaný. Celej národ tě sleduje, takže ti v tom zápase chceš uhrát dobrý výsledek. Takže já ta parta tam vždycky byla dobrá v tom národáku. Musím říct, že jako každý to bral opravdu jako ocenění, že seš dobrej seš národáku udržíš hrát. Ale partičky byli to je jasný, ale sedneš si ke stolu radši s těma co znáš tak to je dobře. Nemohl jsem jít ke stolu, jako nemohl mohl, ale bylo by to takový kdybych si šel sednout mezi spartány ne jako když seš přišel třeba ráno na snídani, no tak když tam byly třeba 3 spartáni a nikdo jinej. Tak jsi si šel sednout k nim, protože jsi nepůjdeš sednout ke stolu a nebudeš sedět sám u stolu. To bylo divný. Ale jako na ty velký obědy, večere to se vždycky nějak se dalo, seděl jsi s kamarádem. Já jsem byl vždycky někde s Patrikem, že jo Bergerem, tak jsme vždycky seděli spolu a bylo to.

Byl tam, pamatuješ si v tom kádru nějaký vyloženě jakoby lídr, na kterého spoléhala víceméně celá kabina a pak když už tam byl lídr, byl tam i třeba nějaký jakoby vtipálek, kabinový šašek nebo něco takového?

Jo jo každý době byli takoví hráči si myslím, že když jsem začínal v tom národáku. Tak tam byli lídři Míra Kadlec nebo takový starší zkušenější hráč i Míra Kadlec, Pavel Kuka a Pavel byl už jako takovej tahoun ve Slavii pro mě, protože když jsem začínal, tak už byl v národáku prostě zkušený útočník, dával góly. Takže většinou ten tlak šel na něj, já jsem byl mladej mladiček, většinu věcí mi odpustili, ale jemu ne. Takže i v tom národáku, tam byl Petr Kouba takovej si myslím jako gólman dost taková jako důležitá jako persóna, osobnost. Byl tam Venca Němeček, ale potom samozřejmě, když jsem jako šašek. Tam byli jako v realizačním týmu, maséři, ti dělali dobrou atmosféru. Ale později to byl třeba Láďa Mayer. Láďa Mayer byl vyloženě hecír, pořád srandičky, prdelky prostě jo, vymejšlel nějaký věci prostě tak to se dělalo, to bylo. A to on uměl moc. Později to byl samozřejmě Pavel Nedvěd, když jsme potom byli. Ještě ze začátku nebyl taková osobnost nebo to byl mladej kluk, protože on byl stejnej nebo plus/mínus stejný ročník jako já, ale on je o rok starší. Ale to jsme když jsem začínal v národáku tak on byl taky mladej, tak to jsme tam spíš poslouchali ty starý. Jirka Němec tam byla taková jakoby persóna velká, který když něco řekl, tak to každý udělal a on toho moc nenamluvil, proto měl přezdívku Němej. Ale později to byl Běďa ale jako šašek jako dobrou náladu dělal vždycky Láďa Mayer.

Tak to vlastně další takovou postavou, která tě ovlivňovala nebo ovlivňovala ale provázela tím vlastně tvým fotbalovým životem tak byl Pavel Paska. Jak dlouho vlastně probíhal ten váš vztah na tzv. dobrý slovo, že jste neměli vyloženě mezi sebou smlouvu. Popřípadě podepsali jste něco v pozdějších letech mezi sebou?

No my jsme podepsali později, protože na začátku, jak jsem říkal, on mi nabízel nějaký peníze abych mu podepsal smlouvu třeba na dva, tři, čtyři roky, já už si to nepamatuju, mně se do toho nechtělo, protože jsem si říkal, že to v té doby ještě nebylo tak normální tak normální, že každý hráč má agenta jo. Protože to jenom pár lidí mělo agenta. Paska tady začínal jako jeden z prvních no a já jsem z toho trochu bál no, proč bych to podepisoval, když budou dobrý tak se něco objeví a tak to zvládnou udělat sám nebo mi pomůže nebo tak a vydržel to, dali jsme si ruku na to, že to uděláme až přijde něco tak to uděláme. A potom když jsem viděl, že se o mě fakt dobře stará, tak si pamatuju, že jsme dělali bez smlouvy a pak ty kluby začínají být různý problémy s agentama a nikdy nás zastupovali třeba tři lidi nebo tři agenty, tak ty kluby chtěly vždycky vidět papír, že je to tvůj oficiální jako agent, že později jsem se s ním už ten papír podepsal třeba, když jsem přestupoval do Lens. Do Lensu už ani tak jako ne, ale do Liverpoolu když jsem byl v tom Liverpoolu, tak když už potom jako ten Liverpool chtěl vidět, že to je opravdu jako můj oficiální manager, aby jako nejednali se dvěma s třema a nechtěli tři lidi provizi. Takže to jsem mu třeba potom tu smlouvu musel podepsat. On byl v pohodě, on mi třeba potom, když jsem se zranil, tak mi prostě začal pomáhat i bez toho, že jsme měli podepsanou

smlouvu. Tak jsem si v 94. jsem si poranil koleno tak mi zařídil operaci v Německu, kterou to platil on a takovýdle věci. To on potom do mě investoval. On mi vlastně koupil auto. koupil auto Golfa, já jsem si koupil, já jsem měl škodovku 120 po rodičích nebo byla rodičů, ale potom on mi řekl, jestli teda nechci něco lepšího, že by mi pomohl. Takže on mi tenkrát si pamatuju dal 600 000 na auto, tak to bylo takový jako prostě, že ten náš vztah jsi ke mně jako prostě budoval asi ve mě věřil investoval do mě tyhle ty peníze a to jsem ho asi pak několikrát asi vrátilo.

Vy jste vlastně se Slavií v těchhle těch těsně před tím mistrovstvím Evropy slavili titul po nějakém delším období. Ty jsi nějakým způsobem už zmínil, že vlastně ty oslavy třeba ti pozápasový byli v tom víru velkoměsta sem tam nezřízený. Jak probíhala oslava potom vlastně titulu? Která musela bejt ještě v tý euforii daleko větší.

No to byla, protože my jsme vlastně vyhráli po devětačtyřiceti letech titul pro Slavii. A bylo to trošku výhoda v tom, že my jsme to vyhráli už asi dvě kola před koncem nebo tři kola, takže jsme měli dost času slavit potom. Že jsme jako věděli tři kola před koncem, že budeme mistři. Taková ta první oslava proběhla tak snad v autobusu, když jsme jeli z Drnovic. Jsme sice prohráli v Drnovicích 3:0, ale na benzince jsme se dozvěděli, že druhá Olomouc prohrála myslim taky někde v Uherském Hradišti a díky tomu jsme mistři. Takže jsme na benzince zastavili, nakoupili jsme nějaký alkohol, začali jsme slavit. Jo takže do Prahy jsme přijeli už to šlo se do víru někam, ale potom bylo několik oslav, museli jsme opatrně, protože se hráli ještě dva tři zápasy. Do konce jsme museli odehrát, takže těch oslav bylo několik, ale potom sešlo slavit i na Václavák pak jsme jeli, měli jsme nějakou jízdu po Praze a takovýdle věci. Ani už nevím, kdy byla to oficiální jako velká klubová s manželkama a to už si snad ani jako nepamatuju. Nepamatuju, kde to bylo, to by mi někdo musel říct, asi díky tomu, že jich bylo víc, je možný, že si to nepamatuju.

Já se teď kon přesunu k tomu šampionátu vlastně. Jak to probíhalo v tý Anglii program, bylo to přece jenom výlet jakoby více na západ takovej asi větší.

V 96. jo?

96. jak probíhala třeba příprava na zápasy, jak jste měli tréninky? Zase ten třeba oddechový čas, jak se k vám třeba chovali trenéři? Jestli byly přísní nebo přátelští nebo jaký režim představovali?

No tak tenkrát jsme tam měli Dušana Uhrina v tý Anglii a on byl takovej. On měl respekt, samozřejmě měl respekt. Samozřejmě Dušan Uhrin a já jsem ho tolik neznal, protože on trénoval Spartu a tak ti spartáni samozřejmě byly takový klidnější, že si věděli, co si můžou dovolit. Já jsem byl víc na špičkách, protože jsem nevěděl, co si můžu dovolit k němu že jo. Ale jo on přísněj byl. On vyžadoval samozřejmě na tréninku disciplínu všechno. To my jsme trénovali zodpovědně. Nikdo je tam z toho žádný srandičky nedělal a navíc my jsme když jsme jeli do Anglie, tak jsme věděli, že máme strašně těžkou skupinu, že máme Itálii, Rusko, Německo a že teda každej jsme se snažili k tomu přistupovat zodpovědně a připravit se nejlíp co to jde, abysme neudělali nějakou ostudu na tom turnaji. Do toho si myslím, že byl náš největší hnací motor, že jsme se báli opravdu abysme nejeli domů se třema porážkama.

Jak jsi vlastně vnímal to, že přijíždíš na šampionát a kdyby se poštěstilo, tys tam měl naplánovanou svatbu, tak ovlivňovalo to třeba to, že jsi byl nějakým třeba způsobem nervózní z toho kdyby se z toho postoupilo, aby si se nemusel vracet zpátky.

Ne to ne jako ta svatba. Tu svatbu jsme naplánovali, protože jsem prostě věděl, že po šampionátu musím jet do Francie a my jsme chtěli jet do Francie už jako manželé, ale jako nebál jsem se, že se jako neožením jsem věděl, že to nějak dopadne. Že to stihneme nějak, potom jsem dal ten gól a oddálilo se to. To už bylo potom takový vtipný jako taková příhoda, že se to

stalo, že jsem zrovna ten gól dal já a že jsem si odložil tu svatbu jako. A mělš to brát jako znamení a neměla jsi se ženit jako. Si ze mě kluci dělali srandu, ale nebyl jsem z toho nervózní. Já jsem věděl, že to nějak dopadne, že to prostě v tý Anglii vrátíme dřív nebo pozděj, že tam ještě nějaký ten čas bude na to se oženit. Ale nakonec toho času moc nebylo. Nakonec to bylo tak, že jsem musel se oženit. To jsem se ženil v pátek, dva dny před finále. Jenže další pátek já už jsem potom musel ject do Francie. Další vikend, protože nikdo ani ve Francii nepočítal, že se dostaneme tak daleko. Já měl jenom pět dní dovolenou a potom mě to poznamenalo. V půlce sezóny mi došla síla a byl jsem už v půlce listopadu, začátkem prosince úplně bez šťávy. Jsem úplně vyšťavenej. Jsem vůbec neměl sílu. Jsem byl přehnaný, už jsem měl toho fotbalu moc. Jsi tenkrát pamatuju, že mi tenkrát dali celej prosinec volno v Lensu, abych si odpočinul.

Jak bys srovnal tenhle šampionát v Anglii, třeba se šampionátem v Řecku o 8 let později? Jaký byly tam rozdíly třeba ať už zázemí nebo už tam byla jiná parta a nějaký i třeba realizační tým?

No bylo realizační tým se postupně taky trošku měnil, ale nejzásadnější rozdíl byl, že jsem o těch 8 let starší a na šampionát do Anglie sem jel jako skoro nováček nebo jako mladíček. No mladíček už mi bylo třiadvacet, ale v národňáku jsem toho moc neodkopal. Zatímco v Portugalsku, v Portugalsku ve 2004 tak ten mi už přece jenom bylo 31 let. To už jsem tam jel jako hráč Liverpoolu, už jsem byl zkušený hráč, takže ty nároky na mě byly daleko jiný. Tam jak sem jel do Anglie, tak ode mě nikdo nic moc nečekal. Když jsme jeli o osm let později do toho Portugalska, tak jsme tam jeli jako černý koně a myslím, že jsme to docela potvrzovali, takže jsme byli takový favoriti i docela toho turnaje v Portugalsku, protože my jsme čtyři dny, čtyři měsíce před tím turnajem porazili Francii u nich na stadionu 2:0 na Stade de France a to byla jako Francie se Zidanem a podle toho tak jako tam jsme si udělali takovou question, že na to máme, že jsme porazili ty nejlepší. No a rozdíl byl v tom, že jsme hráli úplně jiný fotbal. V Anglii jsme se spoléhali na zajištěnou obranu a spoléhali jsme na to, že vždycky někdo něco vymyslí a dáme nějak zázračně gól nebo prostě něco vymyslíme. Zatímco do Portugalska ve 2004 jeli s tím že budeme hrát ofenzivně, nátlakově, že si věříme, že máme dobrý útočníky, výbornýho brankáře Petra Čecha v bráně a že všichni hrajeme v top klubech. To bylo zaprvý Juventus Nedvěd, já s Milanem Barošem Liverpool, Rosický Dortmund s Kollerem vlastně my jsme měli nabitý mančaft. To byli všichni v top klubech na světě a všichni jsme byli ve formě. Ty jo to jsme byli nadupaný. Bohužel přišla ta semifinálová porážka s tím Řeckem no. To bylo neštěstí. My jsme fakt si myslím, že jsme ho mohli vyhrát jako finále jsme určitě měli dát a když jsem viděl potom do finále jak ti Řekové, jak ti Portugalce porazili, tak si myslím, že bysme ty Portugalce dali taky. Takže opravdu to je takový jako velký zklamání, že jsme tenkrát možná nebo možná mohli jsme být mistři Evropy my ale. To ale prostě nevyšlo. Trošku štěstíčka nám tam trošku chybělo v tom zápase s těma Řekama. Tam jsme potřebovali dát góla my. Řekové prostě zatím měli takovou stejnou jako my jsme měli v Anglii 96. Tam taky jsme trošku měli v tom 96. jsme vedli 20 min. před koncem 1:0 že jo nad těma Němcema to tě taky potom zamrzí, když si uvědomíš, že ti chybělo 20 min. od zlata. Mohli jsme být mistři Evropy. Takže dvakrát si myslím, že nám tohle to mistrovství Evropy uteklo, že jsme to mohli dotáhnout dál, prostě mohlo to dopadnout líp.

Jakmile jsi se přesunul do Francie, tak samozřejmě si musel pociťovat nějaký rozdíl v přípravě, v trénincích. Jak probíhal oproti tomu tradičnímu programu v Čechách, ve Slavii týden vlastně fotbalovej ve Francii? Jaký tam byl rozdíl?

Byl to, takhle co se týče počtu tréninků tak to bylo stejný, ale samozřejmě jakmile se ti zlepši ta kvalita těch hráčů, taky ty tréninky mají větší intenzitu větší kvalitu, protože trénuješ s lepšíma hráčema. To znamená, že se líp učíš, je to všechno rychlejší, protože to zpracování, to myšlení, to prostě měli na vyšší úrovni, než jsme nebo na vyšší úrovni, prostě bylo to intenzita těch tréninku byla větší, protože přece jenom byli zvyklí být k sobě zodpovědnější být přísnější a

trénovali prostě jak hráli. To v Čechách kolikrát ty tréninky srandička, pohodička. To v zahraničí tolik není, tam byl dost podstatný rozdíl v tomhle tom. Navíc Lens byl takovej klub, že to je na severu, tam jsou tvrdý podmínky. Tam je počasí takový skoro jako v Anglii a tam to nebylo žádný do nožičky, tam to bylo hodně oběhání, o tvrdosti a o důrazu. A my jsme pamatují si, že jsme chodili každý úterý běhat prostě na hodinu a čtvrt nebo hodinu a půl do lesa, ale to byly ty vado jako závody. Víš co, to jako prostě, to bylo nepříjemný, to byl trénink, kde jsi teda jsem vždycky doběhla po tý hodině a měl jsem toho plný zuby. Takže trénovalo se tam víc, trénoval se tam víc. To bylo, to bylo takový zásadní rozdíl, na kterej jsem si musel zvyknout, že ty tréninky prostě byli trošičku náročnějším no.

Vlastně z minulýho rozhovoru, co jsi mi říkal přišlo, že v tý Francii jste měli takový příhodný podmínky, že se vám tam jako líbilo, že k vám ta společnost přistupovala, že jste se tam měli jakoby hezky. Dolehla během tý doby, třeba během toho přestupu do tý Anglie na tebe nějaká třeba pocit pohodlnosti, že bys ses rád někde usadil nebo to bylo furt, že jsi se jakoby hnal za těma úspěchama, chtěl jsi toho dosáhnout, co nejvíc to šlo?

No tak já jsem si chtěl zahrát tu nejvyšší úroveň prostě no. Chtěl jsem hrát tu nejlepší, co nejlepší tým to jde no. Jako samozřejmě jsem věděl, že když se dostanu do toho nejlepšího týmu, těch nejlepších týmů, tak je to finanční zabezpečení je samozřejmě na nějaký úrovni. Potom taky začneš myslet i o penězích. Je to tvoje práce a víš, že budeš hrát jenom třeba do pětatřiceti, že jo maximálně nebo do 36 samozřejmě někdo hraje dýl. Nebo spíš zase řada lidí hraje míň, protože nemůžeš prostě hrát do 40. A takže to byla taková moje motivace. Samozřejmě vyhrávat to je jasný. Ty cíle v tý hlavě musíš mít jako, když už za nějaký mančaft hraješ, snaží se vyhrát nějakou trofej. Když jsme s Lensem jako hlavně ty poháry jsme chtěli. S Liverpoolem jsme chtěli titul, s Lensem se mi to nakonec podařilo udělat titul a nikdy jsme o titulu nemluvili. To byla spíš taková souhra náhod, že se nám podařilo, jsme měli dobrej tým a vyhráli jsme opravdu francouzský titul poprvý od tý doby to je jedinej v historii celýho klubu. Ale samozřejmě potom, co mě hnalo v Liverpoolu, hrát dobře, nejenom vyhrávat ty trofeje, ale věděl jsem, že čím líp budu hrát, tím lepší budu mít smlouvu jako jo. Takže i ty peníze, tam byl tam ty smlouvy, to je samozřejmě velká motivace. Když jsem viděl, že třeba tamhle ten hráč bere já nevím o 50 000 £, tak jsem říkal, když budu makat, tak je můžu mít taky. Víš, že to bylo takový motivační nejenom ty úspěchy, ale i ty i ty finance jsou samozřejmě potom dobrý důležitý.

Nedolíhalo to nějakým způsobem vlastně na rodinu. Třeba na manželku a později na děti, že jste se po nějaký době přesouvali z nějakýho jinýho prostředí do úplně jinýho, jiný země? Do jiný školy třeba?

No tak my jsme se stěhovali naštěstí jenom s dětma, jenom dvakrát. Vlastně z Liverpoolu do Bordeaux, a potom s Bordeaux do Prahy. Jo takže s Bordeaux do Prahy to už bylo jednodušší, protože jsme šli jakoby domů, takže ty děti se těšili a samozřejmě ten přesunu z toho Liverpoolu do Bordeaux byl takovej. Ale Jirka měl teprve dva roky, tak ten ještě byl v pohodě, a ta Naty si zvykla celkem rychle. Ta už chodila rok do takový školky tam. Ona chodila od dvou let do školky anglický, takže umělá anglicky. Takže jsem věděl, že v tý škole v tom Bordeaux chytne, ale věděl jsem, že zase francouzština. Já jsem francouzský uměl s Pafčou, kvůli Lensu, když jsme šli do Bordeaux. Tak byly to byl to rozdily. Šli jsme do takovýho lepšího prostředí, protože jsme měli v Bordeaux krásný baráček s bazénem. Takže ty děti to vítali jako skvělé. Takže si myslím, že co se týče na žití na život tak to bordeaux bylo krásný město oproti jako Liverpoolu jo. Si myslím, že i když já jsem nebydlel v Liverpoolu já jsem bydlel v Southportu, tak že oproti tomu Southportu bylo to Bordeaux krásný a moc se nám tam líbilo, takže jsme si jakoby polepšili. Ono to bylo horší, kdyby sis třeba pohoršili jo. Tak to bys byl zklamaný nebo by se ti tam nežilo tak dobře, ale my jsme si to v tom Bordeaux potom užívali. Takže to stěhování jsme brali potom jako nutný zlo. To víš, že to potom není příjemný jako neustále se jako balit a přesouvat a měnit

nějak kluby. Ale naštěstí jsem zas tak nepřestupoval. Já jsem byl rád, když jsem byla v tom klubu co nejdýl. Jo já jsem nechtěl, některý kluci odehrajou jeden rok odstěhují se zase. Některý kluk vystřídat třeba osm klubů, 10 klubů za kariéru a to já naštěstí jsem teda nevystřídal. Takže mi stačily jenom Slavie, Liverpool, Lens a Bordeaux. Já jsem nadšený, že to takhle bylo. Ty čtyři kluby bylo akorát.

Jsi minule mluvil o tom, že jakmile jsi přestoupil do Liverpoolu, tak si tam měl jakousi podporu od Gérarda Houlliera. V čem ta podpora jakoby spočívala? To že jsi přišel jakoby z Francie, francouzského týmu a on byl Francouz nebo v čem to bylo?

No bylo to udělaný díky tomu, že on si mě vybral. On si mě vybral to znamená, že ten přestup šel na jeho hlavu, jeho zodpovědnost. To znamená, že oni za mě tenkrát utratili čtyři a půl milionů £ nebo nějaký peníze a on mě přivedl jako náhradu za Macmenamena. No ale tak tyhle ty v kroky jsou v Anglii tak, že když ten manažer přivede nějaký posily, tak ty posily musí hrát. Musí hrát dobře, musí být dobrý a když nejsou dobrý, tak to jde na jeho hlavu, tak ho kritizují za to, že přivedl tady ty hráče, že jsou špatný. Takže to by šlo na něj, takže on to potom potřeboval těmhle těm hráčům, hlavně mě a jiní jako ty co přivedl, tak abysme hráli, abysme hráli dobře a tím pádem by to pomohlo jemu. Takže prostě bylo vidět, že prostě chce abych hrál. Že dával mi šance, když se měl nějaký problém, tak se mi snažil pomoci. A ne jako to, že místo aby tě snažil zašlapat nebo aby tě vyndal a nemluvil s tebou, aby ti řekl, že hraješ blbě. Tak to vidíš, že je rozdíl, když máš trenéra, který ti chce pomoci, který si s tebou povídá, podporuje tě. Jo to je důležitý mít jako a to já jsem věděl, že je u něj tu podporu mít budu když tě koupí, tak potom tě nesmí nechat padnout. Tak potom by to šlo i na jeho hlavu, tak to byla ta podpora no, to bylo dobrý.

Já se zase zeptám. Potom přesunu do Anglie, to je takový specifický prostředí, ale byla to už taková top úroveň vlastně toho fotbalu, která byla.

To rozhodně.

Jaký vlastně rozdíl nebo nároky, tam na tebe byli? Prostředí, jaký třeba lidi tam byli? Jak vlastně ti připadalo to prostředí jakoby mentálně nebo i ten tréninkový režim, kam se třeba posouval?

No tak tak v tý Anglii už to bylo vidět, jak říkáš, to bylo na tý top úrovni. Tam už jsem začal hrát s top světovými hráčema jako je třeba Robbie Fowler, Michael Owen, Emil Heskey a tam byli sami. To byly prostě nároky nejlepších hráčů světových. My jsme měli 16 nebo 17 reprezentantů jako jo. A to prostředí tam bylo vidět, co v Anglii znamená fotbal. Tím žije celá země. Tam prostě na ostrovech je to sport jedna jednoznačně. A ta sledovanost obrovská. Lidi tě poznávají na ulici, tam prostě cejtíš ten tlak, že ten tlak je větší prostě na ty výsledky. Prostě Liverpool musel vyhrávat jako Lensem. Když jsem byl v Lensu tak jsme dvakrát vyhráli, jednou prohráli, jednou remizovali nic se nedělo, prostě tam, i když si třeba za sebou dvakrát prohrál, tak dobrý, ale pořád hrál jsi střed tabulky a to bylo na Lens OK. No nebo prostě chtěl si hrát do pohárů se umísťovat dobrý, ale v Liverpoolu tam prostě chtěli titul fanoušci prostě, když si nehrál dobře, tak to taky měli dát najevo. Tam prostě když nehraješ dobře tak zapískají, bučejí, takovýto hučení prostě tam to je, tam ten tlak cejtíš prostě víc. Prostě v co větším klubu hraješ, tak si myslím, že ten tlak od těch fanoušků je větší, protože jsi daleko víc sledovaný. V Lense nás sledoval akorát Lens. V Liverpoolu máš ten má fanoušky na celém světě jo a to prostě cejtíš, to prostě cítíš, že musíš hrát dobře. V Liverpoolu jak nehraješ dobře, tak tam jde někdo jinej a hraje někdo jinej prostě no a to nechceš. A potom i ty tréninkové podmínky. Já když jsem tam přišel tak byly teda hodně skromný. To jsme v Lensu měli lepší tréninkové podmínky, než Liverpoolu, než Gérard Houllier ten to začal všechno měnit. A my jsme měli v kabině takovou akorát malou posilovničku, ani tam nebyla taková malá sauna, ani vířivka tam nebyla, tam byly

čtyři vany. Takže sis mohl jako napustit vanu reálně jako rehabku. A v kabině byla akorát lavice a hřebíčky, na který jsi si dal jako oblečení. To bylo jako všechno. Žádný skříňky, nic nic. To bylo prostě takový spartánský takový. Takový prostě skromný. Bylo to funkční, ale nic víc prostě.

Ty když jsi tam přicházel si se vlastně nešťastnou náhodou vlastně zranil. Vysvětloval si to tak, že jsi dobíhal kraťase na tenise. Kam se posunula ta úroveň přece jenom přes Slavii, Lens, Anglii, ta úroveň toho jakým způsobem se o tebe starali, když jsi byl zraněnej?

To tam měli špatný (smích), tohle to tam moc dobrý neměli. Tyhle ty doktory a fyzia, to ze začátku tam skřípalo. A oni tam měli a oni tam měli čtyři přístroje takový, že to vysílalo nějak to léčilo, prostě takový jako velký. A tam když jsi si udělal cokoliv, když ses zranil tak ten postup byl stejnej. Dostal jsi, přišel jsi ráno na to léčení, dostal jsi led, potom přišel asi 20 min. na jeden přístroj, 20 min. na to použili druhý přístroj, 20 třetí, zase led a zase druhý kolečko a takhle a takhle. A když jsi měl sval, koleno, achilovku, všechno stejně. Takže z toho jsme si dělali strašně srandu. A teď jsme si říkali my ani nevíme jestli to působí, takže prostě tohle to se taky vlastně posunulo někam úplně jinam. Takže ty fúzi já teď kon i potom postupem času v Liverpoolu ze začátku to bylo takhle ale postupem času i ty fyzioterapeuti se lepšili a byli šikovnější. Ale to je obrovský rozdíl, jak se ten klub, jak se stará o hráče momentálně. Ta léčba nebo ten servis hráče, je teď úplně jako špičkovější. To tenkrát bylo daleko skromnější. A to si myslím, že už jsem jako zažil dobu, kdy už tam byl jako vidět jakože posun, že jako o nás se starali líp. Ale teď je to zase úplně na jiný úrovni. Ale, co se mi začalo líbit, když mi ve Francii začali chodit a dělat pedikúru, že o ty nohy se ti starali po zápasech a tohleto. Tak to bylo skvělý, pokračovalo to i v Liverpoolu a to si myslím, že jako bezvadný. No já nevím, jestli to mají všechny kluby v Čechách, ale prostě ono se to zdá jako jednoduchý, ale je to strašně důležitý, aby ti nohy ty fotbalisti měli v pořádku. Takže ta pedikúra, jako si myslím, že je strašně důležitá, aby to ti hráči měli pravidelně.

Přece jenom v Liverpoolu jsi byl vlastně ve věku takovým dalo by se říct pro fotbalistu pokročilejším, takovým spíš už v tý druhý polovině tý kariéry. A sám si říkal, že vlastně v tý Slavii ani potřeba nějaký ty regenerace ti nepřišla už jakoby tak úplně podstatná a v tom mladým věku. Jak se změnil už třeba tvůj názor v tom Liverpoolu? Už jsi třeba nějakým způsobem dohlížel na svůj jakoby režim?

Jo už jo. V tom Liverpoolu už jsem věděl, že už jsem měl vyzkoušený, že když jsme šli někam na pivo a už jsem to třeba přehnal a napil se toho alkoholu víc, takže to nebylo během jednoho dvou dnů pryč. Navíc mi na těch trénincích člověk nemohl trénovat naplno, protože kdybych trénoval naplno a měla v sobě nějaký alkohol nebo nějaký zbytek říkám nebo kdybych věděl, že v sobotu byl někde pařit a v neděli nebo v pondělí jsem chtěl trénovat naplno, tak bylo riziko, že bych si natáhl nějaký sval nebo něco. To prostě tak bylo, já už jsem si potom dával pozor a už i to jídlo a už k nám to bylo o něčem jiným prostě. Ta rehabilitace, měli jsme lepší postavený krásný, nový tréninkový centrum na tom Liverpoolu a tam prostě ty možnosti právě ty rehabilitace a dbání o nás bylo lepší a víc jsem pracoval v posilovně. Jakože jsem si víc dělal různý cvičení právě. Když jsem viděl, že mě něco bolí, tak jsem zpevňoval. Byly zpevňovače, byly takový věci, bylo takový, že jsem o své tělo dbal. To bylo opravdu obrovský rozdíl, co jsem, jak jsem se choval v 23 až potom když mi bylo vlastně kolem 30. Tak to bylo jsem věděl, že se o sebe musím víc starat, abych, abych prostě hrál, co nejdýl.

Ve tvém případě vlastně bylo příjemný že když jsi se přestěhoval do Anglie tak jsi tam měl jakousi podporu přes Patrika Bergera, že ten tam měl nějaký zázemí. Takže se dá se říct ti pomohl s tímhle tím sžíváním se s tím prostředím. Jak bys popsal tyhle kontakty a tenhle

vztah s Patrikem Bergerem a přirovnal to třeba ke vztahu s Milanem Barošem, který pak později přišel taky do Liverpoolu?

No tak s Patrikem byla výhoda, že jsme se znali od 18 let a vlastně ve Slavii, jsme spolu hráli potom v národ'áku a potom, když jsem přišel do Liverpoolu, tak jsem věděl, že to je pro mě hrozný plus. Protože přece jenom já, když jsem šel do Liverpoolu, tak jsem ještě anglicky neuměl. Jenom nějaký základní věci a byl jsem takovej, já jsem byl takovej nervózní, že seš nervózní, jak tam chodí, abys neudělal nějakou blbost. A abys neřekl nějakou blbost jo. Teď těm liverpoolským lidem se blbě rozumí jako. Oni mají takovej svůj skautský přízvuk a jinak těch v tom tréninkovém centru, tak jsem věděl, že když půjdu s ním, tak on mi řekne, on mi všechny představil. Hele ten dělá tohle, ten dělá tohle no a to je strašná pomoc. Řekl, když budeš potřebovat si dojít pro kopačky nebo pro vybavení dojdeš za tímhle, když budeš potřebovat. Tak to je prostě strašná pomoc, co mi to pomohlo, že to kolečko jsem si nemusel dělat sám, ale s Patrikem. Takže a potom si myslím, že to samý zažil Milan, když přišel za námi. Tak jsme ho zase potom pomáhali jemu, že bylo ta aklimatizace byla prostě jednodušší, když máš takhle někoho, kdo ti řekne, řekne ti.: „s novinářema mluvit nemusíš nebo můžeš jak chceš.“ Prostě řekne ti tady ty pravidla no tak, to je velká výhoda prostě.

Na závěr se tě ještě zeptám, co vlastně ten golf. Je to dalo by se říct ideální jako vedlejší sport pro fotbalisty? Nebo pro sportovce obecně?

Tak ten golf, no tak já si myslím, že to je neříkám, že ideální, ale je to skvělej doplňkový sport pro sportovce, protože nemusíš jít 18 jamek, abys tam strávil 4 hod., ale jít se na dvě hodinky projít třeba po 9 jamkách. A bouchnout jsi. Jsi na čerstvým vzduchu pokecáš s nějakýma kamarádama. Takže si myslím, že to svůj smysl má. A není to zase nějak fyzicky náročný, aby když jsi půjdeš zahrát padle nebo tenis, tak to přece jenom i co se týče možnosti zranění zas takovej, samozřejmě při golfu se můžeš zranit nebo něco natáhnout nebo můžeš se ti něco stát, jako jo. Je to miň pravděpodobnější, než při nějakým jiným sportům. Takže na golf i je to kompetitivní, že chceš vyhrávat jako, chceš se zlepšovat. Takže to tě baví. A jo pro mě to připadá jako skvělý doplňkový sport pro fotbal.

Vlastně i z toho pohledu, že vlastně se tam můžeš nějakým způsobem zregenerovat je třeba myšlenkově.

Přesně, když chceš jít hrát golf, tak musíš trošku zapomenout. Musíš se na to soustředit, vytěsniš právě z tý hlavy nějaký ten stres z toho fotbalu nebo z těch zápasů nebo prostě myslíš jenom na ten golf a to je jako si myslím velký plus. Nebo i na jiný problémy. A jako když to nevytěsniš ty problémy ani golfu, tak máš velký problém (smích). Tak je to velký problém. Jako někdy se to stane, že i přesto, že jdeš na golf, tak se nedokáže soustředit, protože tě něco trápí moc, tak to i na tom golfu poznáš, že potom teda jako bohužel to není ono. Asi nebudeš hrát tak dobře.

Je ještě něco, cokoliv, co bys chtěla k tomu vlastně dodat?

Ne, já si myslím že jsme zmínili spoustu věcí, hodně věcí. Hodně věcí jsme si řekli no. Já myslím že ne, že nechci, že toho materiálu máš doufám, že ti to bude k něčemu platný, tohle naše povídání (smích).

Tak já ti mockrát děkuju.

Jo nemáš zač.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Pavel Kuka

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 29. 10. 2020

Místo konání rozhovoru: Praha, Na Ořechovce 579/6, kancelář narátora

Tak, jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 96 a fotbal v devadesátých letech 20. století. Narátorem je pan Pavel Kuka, tazatelem Jakub Smelík. Datum konání rozhovoru je 29. října roku 2020 a místo konání rozhovoru je v Praze, v kanceláři narátora. Tak moje první otázka, popsal byste mi vlastně vaše dětství, vaše vzpomínky nebo jaké jste měl třeba vlastně poměry v rodině?

No tak já měl dětství i dospívání velice hezký a jednoduchý. Tím, že můj otec byl fotbalista a naše rodina byla sportovní včetně mého bratra, tak v podstatě hrál prim u nás v rodině fotbal a tomu se přizpůsobila i v uvozovkách moje máma, která v podstatě vytvářela to zázemí proto v té době. Co se týkalo praní a vaření a prostě zastávání, opravdu tu pozici té ženy té domácnosti a v podstatě nám všem 3 vytvářela to prostředí, který jsme mohli vlastně využívat k tomu, aby jak ten otec se s náma mohl to dětství, to mládí prostě prožívat tak samozřejmě i to, že my jsme mohli v klidu se v tom sportu prosazovat. A když se bavíme úplně od dětství, tak jsme měli obrovskou výhodu, že jednak jsem se narodil v blízkosti stadionu Slavie, což mě teda nějakým způsobem k té Slavii tu přirozenou cestou přitahovalo právě, že jsme bydleli v rodinné vile s velkou zahradou, kde jsme mohli a měli tu možnost i toho sportování na všech úrovních. Ať to byl fotbal, hokej a jiný sporty, ať to bylo prostě takový klasický dětství jako lezení po stromech, po sousedech. Takový to dětský zlobení, kradení různého ovoce všech různých věcí. Takže když se bavíme o dětství, tak já ho měl velice nádherný a pozitivní. A nejvíce inklinovalo k tomu fotbalu. Že my jsme s bratrem, který byl o tři roky starší a s nimi nebo s našimi kamarády, kteří my jsme vyrůstali, tak já jsem se musel přizpůsobovat neustále tomu, že jsem o tři roky mladší. A možná to byl jeden ze základů, že mě strašně moc pomohlo, že jsem posouval rychleji a mohl jsem se jednoduše jít prosazovat v těch svých vlastně věkových kategoriích.

Jak byste popsal své začátky ve fotbale? Nebo celkově ten mládežnický fotbal v osmdesátých letech?

To bylo taky velmi jednoduchý, protože to bylo daný tou dobou a prostě v šesti letech jsem nastoupil do přípravky Slavie. Tam jsem rok trénoval a po asi třičtvrtě roce trénování jsem dostal registrační průkaz, který mi dovozoval nastoupit za Slavii v těch prvních oficiálních utkáních. A od té doby jsem vlastně hrál za Slavii až do svých pětadvaceti let, vlastně tedy krom těch dvou let vojenské služby, než jsem odešel do zahraničí.

A celkově ten přístup k mládeži?

Tak v té době standartní. My jsme měli na tu dobu velmi dobré podmínky tréninkové i co si myslím, co se týká vybavení. Na tu dobu to znamená, že se to nedá srovnávat s dnešní dobou. To bylo vybavení, obuv nebo hřiště. Samozřejmě začínali jsme a v podstatě do nějakých 16 let jsme znali pouze škváru v tom lepším případě jsme šli hrát na písek. A ta Škvára v nás něco zanechala. Samozřejmě spousta té škváry se nám zarylo nejenom jakoby ve vzpomínkách, ale taky jakoby do kolen. A do různých částí těla. Takže na to se zapomenout nedá a v podstatě potom i vznikem TSemek, tak jsme měli i ten vlastně perfektní přechod i z té mládežnické do toho dospělýho fotbalu. A navíc tady samozřejmě byla dvouletá povinná vojenská služba, která byla tím nejpřirozenějším přechodem z dorosteneckého věku do dospělýho fotbalu, což dneska těm hráčům samozřejmě velice chybí.

Jak jste to celkově prožíval vlastně z toho pohledu, že jste to měl jako takový sportovní angažmá? V čem to bylo třeba jiný oproti normální vojně?

Tak jiný to bylo naprosto, ale to jsem si byl vědom, takže já jsem ani nepočítal s tím, že bych jinou vojnu měl. Já jsem celou tu dobu vlastně řešil jenom to, kde tu vojnu a na jaké úrovni budu tu vojnu prožívat. A nakonec došlo k milému překvapení, že jsi mě vybral na základě nějakých mých výkonů ve Slavii trenér Jelínek, který přišel s Bohemians do Rudý hvězdy Cheb a vlastně jako nový trenér si mě z jednoho zápasu, který kočíroval, tak jsi mě vlastně vybral a já jsem putoval do přípravy Rudé hvězdy Cheb, kde jsem vlastně přes B mužstvo se postupně probíjovával do toho A mužstva a po minutách začal sbírat zkušenosti v první lize.

Já jsem se vlastně dočetl, že vy jste původně začínal jako stoper.

Původně a velice dlouho. V podstatě do těch 18 let jsem hrál stopera.

Jaký byl vlastně přechod do toho útoku? Bylo to tak nějak přirozeně nebo...

No takovou uměle přirozenou cestou, protože do toho B mužstva chodili vlastně hráči, kteří do A mužstva se vlastně přicházeli rozehrát po zraněních a tak a vždycky nějakým způsobem to dopadlo a asi to tak mělo být, že to dopadlo na tu moji pozici. Že vlastně když přišel Luboš Kubík po zranění se rozehrát na stoperovi, tak jsem se posunul na defenzivního halfa, pak přišel další hráč z áčka, tak jsem se posunul jakoby na kraj a najednou jsem byl už skoro na pozici ofenzivy a padaly mi tam góly i z pozice záložníků. Tak čerpal jsem ze své nějaký rychlosti a těch osobních soubojů, který mi jako stoperovi byly naprosto blízký. No a pak na vojně vlastně přišel ten zlom, kdy jsem se vlastně z toho ofenzivního záložníka, kterýho si mě vybral z toho jednoho zápasu mezi Bohemians a Slavií, kde jsem dával dva góly. Tak se ze mě stal najednou potencionální útočník díky zraněním dvou hráčů stabilních v A mužstvu Chebu, tenkrát Rudý hvězdy Cheb. Tak jsem po dvou nějakých přátelských utkáních nastoupil jako záskok a pokaždý se mi podařilo skórovat, což mě vlastně předurčilo k tomu, že jsem v tom útulku už jakoby zůstal a nakonec jsem tam už jako by nastupoval. No pak z toho byla i nějaká takováhle docela úspěšná kariéra.

Připadlo vám už vlastně během toho, co jste hrál v mládeži a posléze i po vojně vlastně za to velký mužstvo, že bylo to od utkání ovlivňováno ze strany zákulisí? Přišlo vám to jako z pozice hráče, že ten fotbal není jakoby úplně, jak byste ho čekali?

Tak nebylo to téma, že by se každý zápas nějakým způsobem řešil nebo tak. Spíš se jednalo o nějaký hrubky nebo chyby rozhodčích, ale samozřejmě, že tam ty vlivy byly. A byly to politický vlivy. A ten tlak třeba tenkrát ve prospěch některých klubů a nebudu jmenovat, těch který inklinovaly k té komunistický straně, tak samozřejmě tam byl obrovské. No a těžko o tom teď mluvit, protože si myslím, že to je v podstatě na celým světě a je otázka, jestli to v ten daný moment ovládají nějaké ekonomické nebo politické. Možná, se řekne, když je někdo strašně jakoby motivovaný nebo chce prostě postoupit nebo chce něco udělat. Nevím jak to teď kon vyjádřit, tak samozřejmě vždycky tam nějaký takovýhle vlivy budou. Těžko se to vymytí.

Jak třeba vypadal váš třeba podpis první profesionální smlouvy? Kdy to probíhalo? S kým to probíhalo? Jestli jste měl už nějakýho svého zástupce?

To jsem neměl, protože to v té době neexistovalo, ale první moje profesionální smlouva byla podepsána ve Slavii, když jsem se vrátil z vojny. A bylo to velice jednoduchý, protože tenkrát

byly jenom tři druhy profesionálních smluv. To znamená první liga, pak reprezentant do U 21 to bylo odstupňovaný, reprezentanta A mužstva. A byli vlastně tyhle tři kategorie, kde byly jasně daný sumy, takže tam nebylo o čem jednat. Tam bylo prostě jenom podpis smlouvy a já jsem se vrátil z vojny a byl jsem hráč do jednadvaceti let a tudíž mě připadla tenkrát ta odměna toho hráče reprezentanta do jednadvaceti let. Nic jinýho tam nebylo v podstatě to trvalo asi rok, protože půl roku potom, co jsem se vrátil z vojny vlastně přišla revoluce v 89. roce. A pak už se to řešilo vlastně jakoby standardně na dohodu, ale nebyly ty sumy o moc jiné než, než ty co vlastně se v té době pohybovala těma tabulkovýma hodnotama.

Věděl jste tak nějak vždycky, že inklinujete k té fotbalové kariéře? Nebo jste někdy třeba pomýšlel, že byste chtěli jít na vysokou školu nebo třeba dělat něco jinýho?

Vůbec, přiznám se, že od malička měl jsem jedno dilema v nějakých letech. Miloval jsem hokej, ale nebylo to jako silnější. Takže mě strašně fascinovalo chytání v brance hokejový. A jsem rád, že jsem to nakonec neudělal. Protože teď po kariéře to mám jako hobby. Baví mě to strašně, ale přiznám se, že dennodenně se několikrát denně oblékat a svlékat z té brankářské výstroje, to by člověka asi dlouho nebavilo. Takže jsem rád, že jsem se rozhodl pro tenhle jednoduchý sport, kde si vezmete tričko, trenky a kopačky a můžete ho na 100 % dělat.

Jak vypadala vlastně Slavie těsně po revoluci a posléze po příchodu Borise Korbela? Jaký tam byly výrazný změny?

Tak Slavie byla v děsivém stavu po revoluci jak sportovně, tak si myslím, že i ekonomicky a v podstatě ten zlom začal příchodem Borise Korbela, kdy se ze Slavie opět stal ten klub, který odpovídal té historii, těch dvou největších kluby Sparty a Slavie. A v podstatě začal být konkurenceschopný té Spartě. A mohl hrát o ty nejvyšší příčky. Do té doby my jsme motali spíše v té možná v prostředku, možná té spodní části tabulky. A pamatuji si, že jsme chodili možná v tom raném věku do derby s třeba 20 bodovou ztrátou a v podstatě jsme hráli jenom o svoji čest v tom dvou zápase vždycky. Aby opravdu jsme těm fanouškům alespoň trošku zvedli náladu. Což se málokdy dařilo, protože Sparta v té době byla v podstatě kostra národního mužstva. 80, 90 procent jí tvořili hráči Sparty a bylo velice těžké proti takovémuhle mužstvu hrát. (vyrušení sekretářky)

Jak se vlastně fotbalový prostředí proměnilo po revoluci? Zaváděly se tam třeba nový prvky ze Západu? Nebo co jste tak pociťoval během té doby?

Tak my jsme spíš v té době začali vyjíždět na zápasi a začali jsme trošičku se snažit se přibližovat, přizpůsobovat, řešili se podmínky toho sportu, řešili se samozřejmě nové věci jako přestupy do zahraničí, tím pádem i to co jste naznačil tou otázkou. Do fotbalu vstoupily nové prvky jako agenti, přestupy, odměny za přestupy. A samozřejmě ten začátek je někdy velmi chaos a určitý prostředí jde někdy ke korupci a tak dále. Takže ten fotbal se vyvíjel jako každá normální věc, jako každej normální byznys, kterej je na začátku a nemá zkušenosti a učí se. Takže myslím si, že nejdůležitější bylo tam možnost vycestovat s tím klubem někam, potkat se v konkurenci s těma západníma státnama a naštěstí jistě má jako byla v té době Bundesliga nebo španělské týmy, portugalské, kam se jezdilo na ty soustředění a kde se hledali vlastně ti soupeři. Tohle to přineslo tu největší změnu a ten přínos pro ten fotbal český.

Proměnily se nějakým způsobem i tréninkový jednotky nebo nějaký nahlížení na životosprávu?

Tak samozřejmě, protože se zvedli ty finanční odměny A tudíž potom i ty nároky na ty fotbalisty. Na ty co zlobili. Vždycky a to bylo, to je dneska a bude to vždycky, vždycky se rozdělují na některý, kteří mají tu disciplínu v sobě a ty který ne.

Jak pak vlastně v polovině těch devadesátých let probíhalo jednání se zástupci Kaiserslauternu? Jak se s vámi nějakým způsobem spojili?

To už bylo přes mého agenta, pana Pasku, kde vlastně jsme se v roce 90. spolu spojili a od té doby jsou vlastně ty naše cesty společný.

S tím Kaiserslautern, jak to teda bylo, jak to teda probíhalo? Jak oni s vámi jednali? Byla to jistota, že chcete přestoupit nebo byly jiný nějaký nabídky?

Nabídek bylo více, ale s některýma se Slavie nedomluvila po finanční stránce a nikam jsem zase nechtěl jít já. Země jako Řecko nebo Turecko. V podstatě se nakonec ukázalo, že Kaiserslautern byla pro mě taková trefa do černýho a oboustranně nám to vyhovovalo. Jak si myslím, že jsem přišel za rozumných podmínek a i odpovídala tak moje cena i výkon. Takže v tu chvíli byli všichni velice spokojený a já jsem nakonec prožil úžasných pět let v tomhle klubu a než se z nějakých soukromých důvodů bylo potřeba posunout někam jinam.

Jak vlastně probíhala změna toho přechodu do toho Německa? Se říká, že hráči z českých lig mají problém se v Německu uchytit, že to bývá náročnější i. Jak to na vás působilo?

To určitě ne, tak vždycky je to o kvalitě těch hráčů. Buď na to ten hráč má anebo ne. Pokud do Bundesligy pošlete hráče, kteří nemají ty dispozice. To znamená nějaká ta rychlost, odolnost a možná i trošku ta zkušenost, kterou jsem zaplatpánbůh měl z mezinárodních zápasů za reprezentační áčko, tak asi nemá ten hráč šanci uspět. To znamená, že pokud pošlete do Bundesligy devatenáctiletýho hráče s odehranýma 10 zápasama v český lize, tak ten předpoklad že uspěje je asi minimální. Ale tohle tak nebylo, takže já si myslím, že jsem odcházel ve správný čas, ve správném věku a s dosti odehraný má utkáním abych i v tý nejlepší, v té době, v té nejlepší soutěži v Evropě abych uspěl.

V čem bylo to německé prostředí jiné, než to české prostředí? Co tam bylo na rozdíl od té české ligy, jaké tam byly rozdíly? Třeba...

Tak v té době rozdíly byly, řeknu, když řeknu 100 %, tak to asi vyjádří všechno. Prostě ve všech stránkách se to lišilo. Byli tam, řeknu 20násobně vyšší návštěvy na stadionech, tudíž i mnohonásobně vyšší tlak na ty hráče, na jejich výkony, mediální sledovanost, ať už se bavíme o novinách, o televizi, o různých jiných médiích, tak obrovská změna, mnohonásobně vyšší. Samozřejmě to zase souvisí s tlakem na hráče, že si nemohli dovolit, to co tady bylo v té době normální a povolené. No a samozřejmě ta výše té úrovně té Bundesligy vám v podstatě nedovolovala se chovat tak jako tady. To znamená ta poctivost v těch tréninkách byla do určitý míry naprostou samozřejmostí a jedinou šanci jak se udržet před tou konkurencí. A udržet si to, nejenom to místo, ale i tu pozici pro vyjednávání o další smlouvě.

Jak to vlastně vnímala vaše nejbližší rodina, ten váš přechod do toho Německa?

Já musím ještě říct, že ten největší rozdíl byl, že jste museli být pořád o nějakou tu třídu lepší než vaši spoluhráči abyste, jako cizinec, aby vás v podstatě respektovali a abyste si jako to místo případně tu novou smlouvu jakoby zasloužili. Protože to byl ten největší rozdíl. Třeba my

jsme si tady s tím nedokázali nějak popasovat. My tady máme občas případy, že tady hrajou spousty zahraničních hráčů, kteří na tu první ligu tady ani nemají, ale jsou upřednostňovaný před mladejma českýma hráčema, což tu ligu českou strašně poškozují. Co se týká mojí rodiny, tak to samozřejmě tato akceptovala, protože jednak to bylo mým osobním snem nebo naplněním těch snů. Ten vlastně cíl pro který to vlastně ten člověk dělá. A to znamená zahrát si tu nejlepší soutěž v Evropě. A protože to bylo ekonomicky a finančně zajímavý, tak samozřejmě to brala velice pozitivně, protože to i pro tu rodinu byl velice pozitivní posun k lepšímu životu v lepším prostředí. A dokonce bych si dovolil tvrdit jakože i k zajištění do budoucnosti toho života. Takže všichni včetně mojí rodiny, nejenom ženy a těch nejbližších, ale i rodičů. Samozřejmě všichni byli velice rádi, že se něco takového podařilo.

Pomohl vám v těch začátcích v Německu nějakým způsobem váš reprezentační spoluhráč Míra Kadlec, nějakým způsobem?

No tak samozřejmě a strašně, já jsem o tom psal a informoval v podstatě kohokoliv, kdo se mě na to zeptal, protože díky tomu, že jsem nebyl vybavený žádným jiným jazykem než ruštinou, tak ty začátky byly velice těžký a kdyby tam nebyl, tak by to bylo samozřejmě dvojnásobně těžší. A není to jenom o tom sportu a o tom fotbale, ale je to taky o tom, jak se cítíte tam a bez znalosti toho jazyka, meze vlastní komunikace, být tam sám. Tak by to možná ani nemuselo dopadnout tak, jak to dopadlo a já jsem velký obdivovatel všech těch hráčů, kteří se dokázali sami někde prosadit, když přišli opravdu do klubu, kde byl jediný Čech a byl ve stejné pozici jako já, že jsem začal v podstatě učit ve chvíli, kdy do toho zahraniční ho klubu přestoupil. Tam jako to jsou to jsou pocity a chvíle, který člověk asi nezažije, nesedí u stolu prostě s dalšíma 7 lidma, kteří na vás prostě mluvěj úplně cizím jazykem a vy jim nerozumíte a ty pocity opravdu asi uměj pochopit jenom ty emigranti. Takoví lidé, kteří se do tohodle někdy jakoby pustili a chtěli se za každou cenu nebo museli se za každou cenu prosadit. Nakonec to asi ty pocity jsou horší než ta cesta potom k tomu. Je to vždycky otázka času, jak se každé naučil, kdo emigroval do Ameriky anglicky, tak asi každé se po nějaký době naučí ten jazyk ovládat nějakým způsobem a pak se tomu zasměje, ale ty začátky, asi bude se mnou každé souhlasit, jsou velice těžký.

Když se vrátíme vlastně k reprezentaci. Jak si vzpomínáte na Vaše začátky? Jakým způsobem vás třeba oslovili k Vašemu prvnímu nějakému startu, jaká byla parta třeba, když jste do ní vstupoval?

Tak já měl výborný začátek v tom, že atmosféra v národním mužstvu po mistrovství světa v Itálii, vlastně hned první sraz, na který jsem byl pozvaný díky tomu, že jsi jednotlivý hráči řešili svoje nový angažmá, nové problémy, tak ta nominace byla taková půl napůl, půl skutečně těch reprezentantů a půl z výběru české ligy, kam jsem se já teda vešel. No a byla ta atmosféra výborná. právě protože to byl první sraz potom nejúspěšnějším vystoupení vlastně československý reprezentace a účasti na mistrovství světa. Takže v dobré náladě, dobré atmosféře hráli jsme utkání ve Finsku, kde jsme prohrávali 1:0. Já jsem nastoupil a vyrovnal jsem na 1:1, takže i to bylo takový, že ti hráči vás hned akceptovali. Ty hráči typu Chovanec, teda Hašek, Skuhravý, samozřejmě Pepa chovanec a tyhle další, ty vlastně pro nás hrdinové, kteří vybojovali ten postup na mistrovství světa a potom vlastně ještě tam fantasticky postoupili ze skupiny a nakonec vlastně vypadli s Němcema po velice dobrém zápase. Tak jako dostat se do téhle společnosti, tak to bylo asi snem každého fotbalisty v tuhle chvíli.

Byla tam nějaká rivalita? Třeba mezi protihráči ze Sparty, kteří tam byli taky nebo na těch srazech vlastně?

V té době ne a asi to byl důvod, protože v té době právě ta parta ze Sparty se rozprchla po celý Evropě a v té době ať už to byl Skuhravý v Itálii a Hašek ve Francii a Pepa chovanec ve Španělsku, prostě všude byly nebo v Portugalsku, teď si nemůžu, ne v Holandsku byl, pardon. Hrál za Eindhoven. Tak vlastně ti hráči jednotliví spíš už řešili ty svoje osobní záležitosti a ty témata. Debaty u stolu byly spíš ty nové informace z těch jednotlivých lig, z těch jednotlivých klubů. A samozřejmě jsme jenom poslouchali a měli jsme otevřený pusy.

Jak podle Vás byla rozdílná kvalita kvalifikace na EURO 96 než na 94? Jestli si vzpomínáte, tam byla poprvé bez slovenských spoluhráčů.

No já si to pamatuju dobře, tam akorát, že my jsme v té době neměli takový, tak dobrý hráče nebo možná v tu chvíli takový rozpoložení. Tam vlastně rozhodovalo jedno utkání. Poslední utkání v Anderlechtu s Belgií. My jsme potřebovali vyhrát a skončilo to utkání 0:0 a to vlastně rozhodl o tom že jsme neletěli do Ameriky. Což samozřejmě hrozně bolelo. Ale ta skupina byla velice těžká a když to srovnám s tou skupinou na Anglii, tak tam jsme přece jenom se samozřejmě začla už jakoby tvořit už takový mužstvo, taková kostra pro ten úspěch v té Anglii. To ještě nikdo netušil, že to takhle bude. Byl tam dobrý mix hráčů, kteří hráli v zahraničí a jakoby talentovaných hráčů, kteří se začali velice slušně prosazovat v české lize, jak to byl Nedvěd, Patrik Berger, Šmicer, Poborský a myslím si, že charakterově velice silný mužstvo, který bylo jakoby poskládaný z těch starších hráčů. Tam už jsem skoro nikde patřil já, Míra Kadlec, Luboš Kubík, Míra Němeček a to mužstvo jsi velice lidsky sedlo.

Kde jsme skončili, jo byla ta parta už ustálená na tom, ty kvalifikaci na to EURO 96?

Nebyla, nebyla. Zase tvořila se tam jenom, jsme věděli, že právě tenhle ten jakoby mix, který vzniká a který už vlastně v té kvalifikaci bude mít takový vliv vlastně na ty výsledky. To, že ty jednotliví hráči v té době jako Suchopárek, právě ten třeba Karel Poborský, Patrik Berger, že už to budou takoví hráči, takových kvalit. To samozřejmě ta česká liga vždycky neodhadla. Takže tady na té úrovni těch mezinárodních zápasů se začalo ukazovat, že ti hráči tu kvalitu mají obrovskou a vlastně v rámci toho mixu s těma zkušenější má jako byly Jirka Němec a Míra Kadlec a já a určitě tam těch hráčů bylo víc. Petr Kouba v brance, tak to do určitý míry opravdu byl tým, který neměl problémy se prostě prosadit proti, v té době, vynikajícím, Holanďanům, přehrát důležitých zápasech Nory a taky uměl díky té nezkušenosti klopýtnout prostě v zápase jednodušších, jako byla Malta nebo Lucembursko. Ale díky tomu, že jsme vlastně poráželi a bodovali s těma silnějšíma mužstvama, tak jsme se proboujvali překvapivě z prvního místa, kde nám potom byla vylosována ta takzvaná skupina smrti s Italama, kteří byli největší favorit na získání titulu mistra Evropy, druzí Němci a potom nevyzpytatelní Rusové a v podstatě u kterých nikdy nevíte, co s čím vyrukují, ale vždycky měli obrovskou kvalitu.

Jak jste vlastně prožívali ten postup na ten turnaj? Slavili jste? Jaká jestli to byla euforie, jestli to bylo očekávání?

Očekávaný to nebylo vůbec, euforie byla obrovská a měli jsme to štěstí, že to bylo vlastně poslední utkání. Postupovali v zápase v Praze, jestli to bylo Lucembursko, si teďka nepamatuju. Já myslím, že to bylo Lucembursko, kde jsme jasně vyhráli 3:0 a v tu chvíli vlastně vybuchla ta euforie toho postupu té český samostatný reprezentace na první velký turnaj a ještě tomu v Anglii a samozřejmě jsme se tam všichni strašně těšili. A pak takovýto prosincový myslím, že to byl prosinec, vylosování, tak samozřejmě ještě dostat do skupiny mistrovství Evropy takový soupeře, tak to nadšení, taková ta euforie jakoby pokračovala aniž by jsme tušili, co se potom v létě odehraje.

Jak vás potom přijala Anglie? Kde jste třeba, jak vypadalo vaše ubytování? Prostředí, který vám tam bylo vlastně uložený?

Já musím říct, že v té době byla u reprezentačního mužstva řada, zase shoda takových synergií profiků, který prostě věděli, co je potřeba pro takovouhle věc, byl to vlastně manažer týmu české reprezentace pan Paska, manažer týmu Míra Pelta, předseda tenkrát pan Chvalovský. Vytvořili prostě veškeré podmínky proto, že se vlastně ti hráči se v tu chvíli neměli na co vymluvit a byli vlastně zodpovědný za ty jednotlivé výkony. Pouze s tím odstupem, že někdo prostě byl o něco mladší a měl o něco méně zápasů a někteří to byly úplný začátky. Ať to byl Patrik Berger, Šmicer, Pavel Nedvěd, Poborský to prostě byli hráči, kteří v té době neměli odehráno za národní mužstvo skoro nic, ale přesto prostě cítili tu zodpovědnost, protože ty podmínky byly opravdu vytvořeny, ať už to bylo ubytování, ať to byly prémie, tréninkové podmínky a všechny ty věci, že opravdu se člověk cítil jako naprosto nejlepší, nejvyspělejší zemi srovnatelný s Německem. A týkalo se to i té prezentace a toho mužstva. Oblečení jak jsme přiletěli do Anglie. Byli jsme nakonec vyhodnoceni jako i jako nejlepší tým, který se na mistrovství Evropy prezentoval svým vystupováním, oblečením, chováním, takže splnilo, to si myslím, i bez té sportovní stránky další společenské záležitosti, který poté revoluci a poté změně tedy v té společnosti, tak které se toho jakoby týkaly. Jakoby toho vývoje nejenom té reprezentace, ale i českýho národa.

Jak si vzpomínáte na ty zápasy v té skupině?

No tak nejdříve jsme dostali trošku za uši, protože jsme samozřejmě nastoupili i s malejma možná drobnýma chybama v sestavě, který potom vlastně potom prvním zápasu vykrystalizovaly v to, že některý hráči, kteří v té době hráli ve vynikající formě jako třeba Patrik Berger a ještě se tam jednalo o jednoho dva hráče, tak se ta sestava vlastně v tom druhém utkání stabilizovala a pak jsme byli opravdu schopný i ty týmy jako byla právě ta Itálie nebo Portugalsko a další. A projít samozřejmě s obrovskou dávkou štěstí až do finále.

Jak vlastně probíhaly ty nálady potom zápase s tím Ruskem, které nemuselo dopadnout dobře, ale nakonec dopadlo? Vy jste tam dával taky gól.

No to bylo zvláštní utkání, protože tam jsme měli zaslouženě vést po poločase tak 5:0. Vedli jsme jenom 2:0, nastřelili jsme tři tyče, ještě neproměnili několik brankových příležitostí. Takže jasný utkání, když se prostě najednou, jak to ve sportu bývá i ve fotbale během několika minut otočilo a najednou prostě z jasného vítězství jsme dotahovali prostě z výsledků 2:3 na nakonec šťastných 3:3 a postupovým gólem Vládi Šmicra, který možná vlastně i díky tomu nastartoval tu svoji úžasnou kariéru. A bylo to, jak jsem říkal už v těch předchozích větách, s obrovskou dávkou štěstí bez starýho ale žádný takový úspěch v tom kolektivním sportu nemůže být.

Potom ty vyřazovací boje, jaký jste z toho vlastně měli pocit, že jste postoupili až vlastně do toho finále? Bylo to pro vás překvapení nebo už jste jeli na takový vítězný vlně?

No tak my jsme měli výbornou pozici v tom, že jsme nebyli favorite, že jsme nebyli pod žádným tlakem. Mohli jsme pouze a jenom překvapit, což pro českou mentalitu je vlastně obrovská výhoda. Kdyby jsme v tu chvíli jakoby, tak jako jsme třeba v těch kvalifikacích museli porážet povinně ty Lucemburska a Malty a to se nám moc nedařilo dřív a dlouhodobě. Tak samozřejmě s těma těžšíma soupeřema, papírovejma favoritama, tak my nastupujem, což nám velice vyhovuje v té pozici, že nemáme, co ztratit a v tu chvíli naše hlavy fungují úplně jinak. Je to možná daný tady tou historií, tady těma x desítkama let v tom komunismu, což každý ať si myslí

nebo nemyslí, tak má úplně stejně jako ve společnosti. Tak to má vliv na ten vývoj nebo výchovu toho sebevědomí v tom sportu obrovský vliv. A jenom se člověk může nebo musí zamýšlet nad tím, jak je vůbec možný prostě k ničemu takovému dospět a v něčem takovém desítky let žít, protože to je v podstatě úplně stejný. Komunismus je v podstatě to stejný jako fašismus možná daleko horší, řekl bych v určitý míře daleko horší no. V podstatě stejně tak jako lidi trpěli po válce v tom komunismu. Samozřejmě ten vývoj těch jednotlivců byl daleko horší než na tom Západě. A to sebevědomí, který do toho sportu potřebujete do těch stresových situací, který vzniknou, když právě vedete a najednou si uvědomíte, že můžete vyhrát. To je strašně těžká situace. Nejhorší je to právě v tom individuálním sportu v tenise, v golfu, ale ty situace přicházejí i v tom fotbale, že najednou prostě vnímáte ten strach, který vám blokuje naprosto vaši fyzickou kondici, vaši v tu chvíli i tu herní kvalitu, kterou normálně máte nejste schopni ji prostě využít. Takže je to je to těžký.

Vy jste došli až do finále, kde jste vlastně prohráli s Německem. Pociťoval jste asi krom chvilkového zklamání, což je pochopitelný, i vlastně ten pocit z toho mimořádného úspěchu? Jak to na vás působilo?

No to byly dvě odlišné situace. Ten obrovský pocit neúspěchu, protože jsme byli opravdu 20 minut od mistrů Evropy a zase možná při trošce toho štěstí, jsme mohli dát i druhý gól nebo při přesnosti rozhodčích, kdyby za ten faul Sommera, kdy už měl žlutou kartu, dostal červenou. možná by se to vyvíjelo jinak, ale to už je pryč. Tak samozřejmě to zklamání bylo obrovský, trvalo velice dlouho a vlastně se přeměnilo druhý den v příletu na letiště. Kde vlastně si myslím, že možná do té doby nezažil nikdo, možná pak někde Nagano se přiblížilo něco takového podobného, kdy my jsme najednou začali vnímat, že už na letišti prostě stálo několik set lidí a čekalo na nás až přiletíme a pak cesta tím autobusem, kde jsme jeli rovnou na Staroměstský náměstí, to snad bylo nakonec dokonce neplánovaný. Tak vlastně, kde poté Evropské, poté cestě z letiště až prostě na to Staroměstský náměstí, tak byly špalíry lidí. To byly prostě tisíce lidí, kteří po cestě stáli a vlastně čekali, vítali nás, tak si vlastně člověk teprve poprvé uvědomil, co se stalo a jaký dopad to má, velký úspěch to vlastně jakoby byl, protože my jsme pořád hráli jenom fotbal a byli jsme zklamaný z toho, že jsme prostě prohráli to velký finále. To byla do určitý míry souhra okolností a určitě jsem toho, že vlastně jste hrál finále mistrovství Evropy ve Wembley a ještě proti Německu. To se nedá v podstatě ani líp vymyslet pro tu fotbalovou kariéru. To kdyby vám někdo řekl v 10 nebo 15 letech, že tohleto zažijete, tak samozřejmě se tomu člověku vysmějete a ani si to neumíte představit, že by něco takovýdlehého prostě mohlo. A ono se to už ani nebude nikdy opakovat. Musíme být jako upřímní, že asi tohle to, aby opravdu český mužstvo nastoupilo ve finále jakéhokoliv mistrovství ve Wembley proti Anglii, Německu to asi už my asi nezažijem.

Jak vypadaly vlastně ty následný oslavy? Já jsem se dočetl, že s váma táhli i anglický bodyguardi.

No to bylo první co mě teď napadlo, že vám na to odpovím. To byla taková opravdu jakoby humorná, já už a jako nevím jestli to člověk smí nebo nesmí říct nebo jestli to tak bylo nebo nebo ne. Tenkrát nevím, co probíhalo nějaký teroristický útok i a takový opatření bezpečnostní byly Anglii tenkrát velice přísný a my jsme k sobě měli asi osm bodyguardů, který nás permanentně hlídali, ať jsme se pohybovali kamkoliv. A ty s náma po finále i druhý den odjeli na letiště, došlo k takový situaci, kdy bylo vlastně naplněný celý letadlo a jedinej, kdo chyběl byl pilot a na něj jsme čekali další asi hodinu a půl a ty bodyguardi s náma vlastně v tom letadle a svým způsobem jsme vlastně celou noc vlastně slavili. Oni nás pořád hlídali až do toho odletu. No a najednou tak jako nastoupil pilot nebo piloti, nastoupila vlastně ta posádka, dveře se

zavřely, začaly hučet motory no a on si to člověk jako nějak neuvědomil no a najednou to letadlo bylo úplně na jiném místě na kraji letiště. Tak najednou to letadlo začlo rolovat bez jakýhokoliv zastavení, ničeho prostě najel na dráhu a ten pilot za to vzal a my jsme odletěli, ale i s těma bodyguardama, což byla ale opravdu přes čáru čehokoliv. To asi nikdo nečekal a vlastně s náma odletělo do Prahy šest bodyguardů, který se vlastně o nás starali. No a oni si to vzali nějak jako, nevím byla to taková spíš opravdu legrace, Kdy oni z té své pozice měli prostě pocit, že nás mají pořád hlídat a oni se tady o nás starali asi další tři čtyři dny, než odletěli zpátky do Anglie. A my jsme v každém podniku, hospodě, nebo jakýkoliv oslavách měli za zádama opravdu vždycky jednoho z nich, kterej opravdu. Pamatuju si scénku U tygra, kde prostě se tam někdo domáhal nějakých, nevím jestli zrovna autogramů, ale spíš takových těch veselej oslav s námi a ty to tam prostě ve dvou tak srovnali, že se opravdu potom k nám musel bát přiblížit kdokoliv. Bylo vidět, že prostě to pro ně bylo taky taková určitá jakoby pocta, že můžou bejt s námi a strašně mě to bavilo. Takže ti potom tady ještě odpracovali několik dní, zřejmě zadarmo v rámci nějaký dovolený, nevím, ale byly to strašně fajn chlapi.

Jak vypadala vaše následná sezona potom mistrovství Evropy? Padla na vás nějaká únava v té sezóně, jak byla dlouhá? Nebo přišli nějaký například nový nabídky třeba na přestup?

No to je vždycky komplikovaný, protože v tom sportu strašně dlouhá a těžká byla ta sezona předtím. To bylo složitý, protože jsme odehráli asi přes 60 utkání. Já komplet všech 34 kol v Bundeslize, my jsme došli do finále poháru, což bylo dalších asi osm utkání. Ještě finále v Berlíně, který jsme našťastí vyhráli a vlastně všechny ty kvalifikační utkání plus ten turnaj na mistrovství Evropy a příprava na to mistrovství Evropy – další tři utkání předtím. Opravdu jsme tenkrát napočítali něco kolem 64 utkání za sezonu, což bylo hrozně namáhavý vzhledem ke zraněním atd. Ve chvíli, kdy ten turnaj skončil, tak já jsem procházel tu sezónu. Měl jsem našťastí žebro, prostě bolestivá záležitost. Takže každý zápas opichování injekcí proti bolestem. No a najednou prostě tohle skončilo všechno na vás dopadlo a najednou všechno začlo bolet. Všechno se prostě ozývalo. No a ta další sezona byla vlastně, že jsme vlastně v roce 96 sestoupili, tak jsme se vlastně s Kaiserslauternu pokoušeli o znovu postup. Takže vlastně ta druhá liga, trošku ta motivace v té druhý lize zase prosadit bylo taky těžký. No a nějaké nabídky, který mám se mi prostě honily hlavou. Z Manchesteru United prostě jsem měl jít s Karlem Poborským tenkrát, a já jsem to vzdal z toho důvodu, že jsem si na to netroufal a neměl jsem to sebevědomí z té debilní výchovy tady. Tak jsem to odmítl, což byla asi moje největší chyba v životě. Na druhou stranu mě to vrátilo to, že jsme vlastně postoupili a udělali jsme asi neopakovatelné, že vlastně mužstvo, který postoupilo do první Bundesligy zpátky, že zůstal naprosto kompletní, tak následující sezóně 97/98 udělalo jako první postupující v historii titul hned. Což je neopakovatelný a už se to asi nikdy nestane. Takže jsme hned první zápas narazili na Bayern, který jsme porazili a od prvního do posledního kola jsme vlastně zůstali na prvním místě a jako postupující jsme vyhráli titul. Takže to bylo asi takovej ten dar za to, že jsem zůstal a že jsem si tohle všechno mohl užít.

Co vás potom vedlo k přestupu?

No jednoduchá záležitost. Soukromý problém v životě, když jsem se rozvedl a vlastně jsem potřeboval, protože syn nastupoval na základní docházku v Praze, tak jsem vlastně potřeboval být blízko, abych ho mohli hlídat a abych nejlépe byl mobilní. Takže nastala příležitost přestoupit do Norimberka, který v podstatě po dodělání tenkrát dálnice Norimberk – Praha byl dostupný 2 hodiny cesty autem. A pro mě to bylo v té době prostě optimální řešení a vlastně jsem upřednostnil tenhle soukromý problém předtím sportovním úspěchem a jakoby jsem si trošku odříznul tu Champions League, kterou jsme hráli. Přestoupil jsem do Norimberka,

takovýho průměrnýho mužstva, který zrovna postoupilo, ale já jsem tam byl strašně šťastnej. Já jsem se tam cítil hrozně dobře, dařilo se mi tam. A lidský to tam bylo hrozně fajn a strašně mě mrzí, že jsme jenom prostě tak nějak smolně nedohráli tu sezónu úplně nejlépe. V posledním zápase jsem zase dostal příležitost odejít tenkrát do velice renomovanýho klubu, do VfB Stuttgart a jakoby byl jsem motivovaný a pořád to bylo jakoby dostupný, sice to bylo dál, ale já jsem třeba potom roce zjistil, že v podstatě ten posun do toho Norimberka nebyla skoro žádná výhra, protože dítě který začne chodit do základní školy tak stejně nemáte šanci nějakým způsobem ho vídat více než soboty, neděle. A byla to hrozně složitá doba, takže já jsem se potom rozhodl se vrátit do toho top fotbalu přes to VfB Stuttgart a to tak asi v životě bývá.

Ta sezóna v tom Stuttgartu už také úplně nebyla úplně ideální...

No nebyla, protože jsem byl šest měsíců zraněnej. V podstatě první zranění v mém životě, těžší jsem měl teda nebo takhle měl jsem v té situaci obrovský štěstí, že jsem se dostal k panu doktorovi Stadmenovi do Ameriky do Whaleu, kde jsem byl operovaný přes vlastně klub a kde jsem zažil zase něco novýho. K vám někdo přijde a řekne vám prostě: „hele neboj se, já ti pomůžu.“ A ten člověk to řekl takovým způsobem, že jste mu opravdu věřil a šli o něm takový legendy, že vlastně jsem si uvědomoval, že jsem asi u toho nejlepšího, co můžu bejt. A ten mi řekl prostě: „jestli to vydrží tři měsíce, tři roky nebo 30 ti říct nemůžu, ale určitě tě postavím na nohy, že budeš znovu hrát“ a to se taky stalo. V podstatě jsem tady s tím těžkým zraněním dohrál až do nějakých 37 let, kdy jsem vlastně končil ve Slavii svoji kariéru. Což pro útočníka je spíš víceméně zázrak, než jo. Takže v podstatě mě vždycky provázelo nějaký takovýdle štěstí. Já jsem tenkrát měl hrozný zážitek, že přivezli tenkrát mě na pokoj nějakou hvězdu americkýho fotbalu, prostě úplně v tu chvíli top hráče číslo jedna, který měl nadvakrát zlomenou nohu. Koleno mu prostě vyselo, přetrhaný, že tu nohu měl zlomenou. Jsem v životě neviděl něco takovýho a když jsem viděl jakým způsobem s ním ten člověk promluvil a způsobem do něj nalil tu energii, že ho dá dohromady a že zase bude brzo hrát ten fotbal. Tak to prostě byly takový zkušenosti na který člověk normálně v životě nenarazil. A já si pamatuju, že jsem to potom velice sledoval a že ten kluk se opravdu vrátil, kluk teda mladík, černoch, že se vrátil a zase patřil k těm nejlepším. Jo takže skutečně jsi ten doktor odvedl fantastickou práci.

Jak pak probíhal návrat zpátky do Prahy do Slavie?

No tak takový to bylo polo zklamání, protože se člověk vrátil do takový té reality, kdy vlastně my jsme domluvili ten přestup a Slavie hrála odvetu se Šachtarem a já jsem se těšil na Champions League a vlastně tím nešťastným gólem v poslední minutě a potom v dalším nastavení Slavie přišla právě o tu Ligu mistrů. To si myslím, že se zkomplikovala nejenom jakoby na sportovní, ale i ta ekonomická.

Přemýšlel jste jakým způsobem se vlastně proměnilo to prostředí vlastně po těch sedmi osmi letech, kdy jste se vlastně vrátil zpátky do Česka?

Tak hodně se změnila úroveň stadionu, tam se zapracovalo strašně moc. Takže jako se podstatně zvedly návštěvy. No a asi se zvedl i ten zájem jednotlivých médií, který tady vlastně v horizontu těch 10 let přibyl a na zájmu fotbalu a možnosti. Asi jo více televizních kanálů, no a v podstatě asi všechno zůstalo stejný. A říkám no vrátil jsem se do úplně ne do ideální doby, kdy se řešily víc ty ekonomický problémy, než ten sportovní, ale sportovní část vždycky převýšila tyhlety problémy a my jsme hráli každý rok poháry. Hráli jsme ty poháry ať úspěšněji nebo méně. Tak pořád nějakým způsobem to člověka bavilo ale neříkám, že toho nelituju ale asi

potom podruhá bych to neudělal, Ale vzhledem k mé nějaký slávistický historii, tak prostě já jsem byl spokojenej a šťastnej a tak by asi člověk měl i v tom sportu fungovat.

Přemýšlel jste už někdy během vaší kariéry, co budete dělat až jednou skončíte jako profesionální fotbalista?

Abych řekl pravdu tak ne. Nepřemýšlel jsem a jediný co jsem věděl jako v té době, že jsem nechtěl dělat trenérskou kariéru, protože chtěl jsem jakoby se v tom fotbale držet co nejdéle, ale už vypadnout z toho stereotypu těch v podstatě 14 dnů v prosinci, 14 dnů v červnu na dovolenou, kdy vlastně nemáte vůbec možnost zajet s kamarádama o prázdninách na dovolenou nebo v březnu na hory, záležovat si nebo v podstatě s dětma trávit nějaký ten čas prázdniny červenec, srpen, protože tam už se trénovalo a prostě časově nejnáročnějších období. Jo tak to jsem už prostě nechtěl zažívat. Chtěl jsem tam tu změnu, kdy tohleto všechno budu moct absolvovat se mi taky povedlo. Takže vlastně přišly i ty příjemný věci jako hory, jako lyžování, který bylo do té doby zakázáno, motorka, kterou jsem měl zakázanou a všechny tyhle ty vlastně pozitivní věci, který mohl člověk díky tomu, díky té kariéře si vlastně potom dopřát. Ryby v Norsku prostě úžasný zážitek, který prostě nepřípadaly vlastně v úvahu, protože vám to ten fotbal nedovolil a kdyby jsem měl vlastně pokračovat tak by to nedovolil ani v tom budoucnu jako v té trenérský kariéře. Takže to je v podstatě stejný a ještě horší a náročnějších časově, než když ten fotbal jenom hrajete.

Jak chce se potom dostat k tomu manažerském postu v tý Příbrami?

Jo to je shoda náhod, že tady teď zrovna je Jarda Starka, sedí u nás, ale to je jednoduchý. Zavolal mi pan Starka a v době kdy byl vážně nemocnej, v nemocnici tak mě požádal jestli bych neměl zájem tam nějakým způsobem působit a pomoci mu. Pro mě to byla určitě výzva a my jsme věděli, že to není na dlouhou dobu, že to v podstatě jsme se bavili o tom, že si to člověk vyzkouší jaký to je na té druhé straně toho funkcionáře. Tak se na to kývnul a musím říct, že to byla velice dobrá zkušenost v tom prostředí, v těch podmínkách. Tam každý den dojíždět, pracovat. Najednou jako i prostě zjistit realitu toho života, že to není jenom o tom naplánovaném programu, ale že najednou vy musíte něco řešit a plánovat. A my jsme naštěstí měli teda úspěšnou půlku, nečekaně úspěšnou sezóny. Mě se podařilo tenkrát přetáhnout Václava Kolouška po těžkých diskuzích se Slavii, že tam byly obrovský dluhy a ta nemoc toho Václava v tu chvíli, že byl vlastně po té leukémii a ty různý finanční spory o tom jestli ten hráč vlastně něco má stát nebo nemá. Tak se mi to podařilo s těma všema stranama tak dohodnout a Vašek přišel a my jsme my jsme hráli čtvrtý místo v tabulce, což byl prostě na to mužstvo naše tenkrát a to na tu situaci obrovský úspěch no a pak se mi vlastně jsme byli u toho kdy Václav odešel do zahraničí. Takže celá jako jeho, že se vrátíte do toho profesionálního fotbalu po té těžký nemoci, potom boji. A ještě o to víc, že prostě přes tu Příbram se dostal do toho zahraničního fotbalu a vydělával ještě pro něj určitě důležitý peníze. Tak to byla taková ta třešnička na tom dortu a pan Starka se uzdravil. Zase bylo všechno v pořádku a ta mise skončila no. Takže prostě v podstatě je to každodenní dojíždění, těch 80 kilometrů to nebyl žádný med. Takže na druhou stranu, jsem byl i trochu rád, že to tak skončilo. Ale toho člověka to zase někam posune trochu dál.

Vy jste potom na podobným postu pracoval na Žižkově ve Viktorce a v Plzni. Když jste měl ten náhled z té dá se říct opačný strany barikády na to zákulisí fotbalový. Co vás tam třeba překvapilo? Nebo jestli jste měl přístup k nějakým případně machinacím, který jsou v tom zákulisí.

To se přiznám, že ne, to jsem neměl, k tomu jsem se nedostal. Pochybuju, že kdybych se dostal tak, že vám tady budu říkat, že jsem se dostal, ale já jsem se fakt jako nedostal. A i když tam ty témata různě padají, tak nakonec stejně zjistíte, že těch zápasů je strašně málo, který rozhodnou tyhle chyby těch rozhodčích, ať už jsou jakoby chtěný nebo nechtěný. Rozhoduje to jestli ten hráč ze tří metrů trefí tu bránu anebo trefí zrovna tyč nebo brankáře. Tak to teda začínají být velice složité, aby s tím něco udělali kdyby chtěli. A samozřejmě můžete určitý zápasy ovlivnit, ale některý v podstatě ani nejdou. A já jsem se s tím opravdu jako napřímo nesetkal, ale nebyl jsem tam tak dlouho abych získal třeba tu určitou důvěru toho, třeba na tom Žižkově to bylo velice složité, ta doba, ale to je jedno. V Plzni jsme slavili vlastně jeden úspěch za druhým. Takže tam jsem nastoupil do rozjetý nebo to byla to opravdu byla rozjetá loď, která fungovala velice dobře. Tažená úžasným kapitánem, což byl pan Šádek. Samozřejmě měla fantasticky jako nastavený ten mechanismus, ať už to byl trenér Vrba a ty jednotliví lidi, kteří tam v tom klubu pracovali a vlastně to táhli. On už na to dneska každý zapomíná, ale když já si vzpomenu, když jsem tam hrál poslední sezonu v těch sadech, teď nevím jak se to přesně jmenuje, Štruncovy sady a byl tam ten kamenej ohoz, který byl vlastně z 90% zavřený a kdyby tam asi někdo vystoupil, tak to spadne. A teď to tam stojí za stadion a jakýma jednotlivýma úspěchama vlastně ten club prošel, ať už to byl ten zisk já nevím pěti titulů a účasti v Champions League a hostování takových mužstev jako je Bayern Mnichov, AC Milan, CSKA Moskva, Barcelona prostě to je neskutečný. A vzniklo to v podstatě díky tomu, že jsme měli takovou tenkrát pohádku na Slavii, kdy vlastně místo Plzně hostovalo na Slavii v jakoby Champions League, protože oni ten stadion měli hotovej a já jsem v té době vlastně pracoval na stadionu Slavie. Podotýkám na stadionu, s klubem to nemělo nic společného a vlastně tohleto jsme s panem Šádkem a s panem Pačlíkem vlastně domlouvali na podání ruky a pak z toho byla opravdu fotbalová pohádka, že všechny ty zápasy včetně té nádherný skupiny, Barcelona, AC Milan a předtím vlastně ta kvalifikace s Kodaní, to byly nezapomenutelný zápasy, kdy vlastně ten zápas byl do posledního místa vyprodáný ve všech fázích ať už hlediště, boxy, VIP místa všechno.

Kdy a jak začala ta spolupráce s Pavlem Paskou?

Ta spolupráce začala v roce 90 a v podstatě nikdy neskončila, protože my jsme byli, já jsem vlastně předtím, když jsem skončil v Příbrami, tak jsem začal pracovat tady v agentuře. Kdy jsem byl tady tři nebo čtyři roky. Ne vlastně pardon to bylo před Žižkovem. To byl tadyhle projekt pana Pasky. Takže na ten Žižkov. Takže vlastně po té Příbrami jsem nastoupil vlastně u pana Pasky a tři roky jsem tady vlastně pracoval. Takže zase jsem viděl fotbal z jinýho pohledu. A ty pohledy jsou jiní každej z té pozice. Když pracujete pro klub nebo pro agenturu nebo opravdu jako hráč, tak taky jsou nejenom pohledy, ale pocity jsou úplně jiný a jinak je vnímáte z pozice sportovního ředitele, agenti a jinak vnímáte ty činovníky těch klubů z pozice agenta nebo toho zprostředkovatele. Já nejsem licencovaný, takže je to zajímavý, je to opravdu zajímavý a i si vzpomenout, jak vnímáte agenta anebo sportovního ředitele z pozice hráče jo. Takže to jsou fakt rozdílný pozice a pohledy a ty jednotliví aktéři a že až zázrak, že se tyhle ty lidi vlastně tři nějakým způsobem shodnou. Každý má ten zájem trochu jinej a každej je vlastně na té své pozici v jiný roli. A vlastně to je ta práce, že se musíte shodnout. Všichni vlastně musí udělat určitý kompromis.

Jaký máte záliby mimo fotbal, popřípadě čím jste si čistil vlastně hlavu během své kariéry?

No tak jestli můžu bejt v takovémhle rozhovoru a v práci sprostěj, tak že spíš jsem si tu hlavu zasíral. A jedno co bych v životě změnil, tak bych se od tadyhle těch věcí podruhé naprosto distancoval a nedělal bych vůbec nic. Připadalo mi to tenkrát strašně sexy, strašně in, že člověk

začal podnikat a dělat různé věci, kterým nerozumí. Ale ztrácel koncentraci na ten svůj na to své odvětví, který vlastně uměl nejlépe a který dělal a vlastně ho toho trochu jakoby tu koncentraci, jako to slovo úplně. Spíše mě to rušilo, aniž bych si to uvědomoval. A i když mi to bylo xkrát připomínáno a řečený, tak jsem na to prostě nedal, to byla moje opravdu osobní selhání. A vždycky jsem se pouštěl do všech věcí, který prostě mě nadchly nebo bavili. A opravdu teda do všech, takže jsem v podstatě začal nějakým prodejem bot. Potom jsem byl v zastoupení německý firmy, pak se měl zastoupení určitých tady lékařských nebo respektive tady pro ten spíš sport, tady těch doplňků jako byly tejpky a ty věci, který tady prostě nebyly. Chtěl jsem to jakoby jsem do toho sportu profesionálního dostat. A ty začátky byly samozřejmě úspěšný, protože automaticky, když tady nic nebylo, ale dělal jsem chybu za chybou a ty se samozřejmě potom projeví v těch určitých věcech. Já jsem třeba tenkrát udělal fantastickou věc, když jsme vydělali první milion zisku ve společnosti, tak já jsem ten milion, v podstatě jsem to nedělal kvůli ziskem těm. Já jsem ten 1 000 000 tenkrát vzal a dal jsem ho na onkologii v Motole a ještě opakovaně jsme potom, ale to už trochu s nějakou takovou chytřejší tou. No ale já jsem z toho milion Kč potom ještě zaplatil daň. Takže mě vlastně ten dar stál ještě nějakých, milion nevím nějak daně byly hodně přes 20 %, možná ke 30. Takže já jsem zaplatil ještě 300 000 navíc jako daň. Takže mě ta legrace opravdu stála spousty peněz, ale z toho se člověk učil. Pak ho třeba začlo zajímat i to co je DPH, co jsou opravdu daně, co jsou odvody za zaměstnance a člověk se určitým způsobem rozvíjel a pak mu některý věci v budoucnu nedělali problémy. Ale ty osoby nebo ty osobnosti se strašně špatně měňej, takže já jsem vlastně nastupoval do těchhle těch opakovaně. Založil jsem nebo myslel jsem časopis Hatrick a tady ti mě třeba provází kdekoliv. A prostě chtěl jsem, měl jsem spousty myšlenek, který jsem nikdy neuměl přetvořit. A to jakoby stojí hodně peněz vždycky, tu realitu jo. Takže jsem se obklopoval určitýma lidma, kteří tohle to jakoby dělali za mě, ale pak jsem byl na těch lidech závislý a dělává vás to teda nezávislý, teda závislý. A to není úplně dobrý v tom najít úspěšný podnikatel a být závislý na někom druhým. Takže tohle to mě vždycky limitovalo, ale setkal jsem se díky tomu se spousty zajímavýma lidma. Dneska můžu říct i kamarádama. Jo třeba zase z jiných oblastí. Takže prostě přinášelo mi to určitě i hodně plusu. Ale v tom v tý sportovní kariéře mě strašně brzdil jakýkoliv problém, který s tím vzniknul, že ne všechno bylo úspěšný, naopak kdybych řekl, že spousty peněz jsem díky tomu ztratil. A nevím jestli to vyváží ty zkušenosti, ty bych teď nepotřeboval kdybych si vlastně tyhle ty chyby všechny ušetřil. No tak v podstatě to bilancování mě asi ještě čeká, ale já zase musím říct, že jsem byl do určitý míry šťastný, protože jsem dělal věci, který mě bavily i když ne vždycky úspěšně a tak jak se dělat měly. Takže jsem do určitý míry poučený, ale zase se přiznám, že dělám stejný blbosti dneska, ale už se nepouštím do jiných, do nových věcí. Takže jsem zůstal prostě u nějakých, u nějakých dvou hospod, který mám a který mě baví dělat. Ale je to opravdu zábava není to podnikání. Obdivuju lidi, kteří se tím dokážou těmahle věcma žít. Protože třeba teďka v tý době toho covidu musím zcela upřímně říct, pokud by to bylo moje jediná jakoby obživa a jakoby to podnikání, tak jsem v podstatě zkrachovalý zoufalec, který by měl jenom dluhy, který bych se s tím nedokázal vůbec jako poprat. Takže vůbec nechápu, jak to dneska všichni ty, kteří zavřeli ty provozovny v podstatě dělají. Protože ti ta podpora toho státu je naprosto minimální, řekl bych dokonce až zoufalá. Jsou to trapný činy prostě trapných politiků, kteří nedokážou vůbec vést tuhle tu zemi v tyhle ty fázi. Že říct podnikateli, kterému na dva měsíce zavřete provozovnu, že má nejdříve zaplatit všem výplaty a všechny náklady své společnosti nějakým způsobem poplatit a pak teprve požádat stát o nějakou podporu a možná, že jí dostanete nebo ne. Tak já jsem větší zoufalost co se tohle týká ještě neviděl.

Je něco co byste chtěl doplnit k tomu rozhovoru nebo co nezaznělo a rád byste to ještě rozvedl? Co vás napadne?

Nevím asi mě napadá jiný větší, že jsem rád u toho fotbalu v podstatě mohl zůstat v tom prostředí, kde má člověk nějakou pozici, kde může třeba předávat na ty mladý hráče ať už ty profesionální anebo ještě ty, co se teprve věkově jako dorůstají, že může předat ty zkušenosti a upozornit na ty chyby, který člověk dělal, aby se jí ty kluci vyvarovali, když vím, že je to individuální, že záleží na tom jednotlivém charakteru toho hráče jestli to dokáže nebo ne přijmout tu informaci. Ale musím říct, že ten český fotbal se vyvíjí správným směrem, že ti kluci jsou charakterní a že si prostě dají poradit a vnímají to, co jim říkám, protože jim to opravdu říkám otevřeně, tak jak jsem to zažíval já. Ty chyby, který jsem dělal tak upozorňuju aby nedělali. Takže jsem rád, že šťastnej a navíc pokračujeme v tý třicetiletý spolupráci, kde vlastně v jednadvaceti letech jsme se poprvé s panem Paskou potkali. A teď už jsi vlastně po 30 letech toho nemusíme ani tolik říkat. Si myslím, že se známe oba natolik, že máme toho tolik opravdu společně propojení no. Těch příběhů a zápasů a společných smluv a rozhodování a váhání a tak. Jo a rozhodování hlavně, že v podstatě opravdu je příjemný jakoby se setkávat a ty věci vlastně v rámci tý historie těch zkušeností, který on má vlastně nespočet, že člověk může nabírat, dávat dál a bavit se o tom fotbalu jako každý den. Obavy celý o tom, kam se vyvíjí, proč se to děje a diskutovat. Protože je tady teďka složitá doba toho covidu, kdy vlastně nikdo nevíme kam sport nebo respektive ten fotbal a ten vývoj tý kariéry těch jednotlivců, kam se to odebere jo. Protože to je neskutečný, nepřírozený zásah – na trénování, nemít kontakt s tím mužstvem na dobu třeba dvou tří měsíců ztratit vlastně to pouto k těm spoluhráčům. Takže tohle to i je častý téma našich diskuzí, co to přinese a jaký to bude mít vliv na jednotlivý jakoby postupy v tom jestli třeba ty hráče dříve jakoby implementovat někam do těch zahraničních klubů nebo naopak v týchle situace je tady jakoby přibrzdit. To je strašně složitá zodpovědnost.

Tak já vám děkuju.

Taky.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Pavel Kuka

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 17. 12. 2020

Místo konání rozhovoru: Praha, Na Ořechovce 579/6, kancelář narátora

Tak opět se jedná o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996, fotbal v 90. letech 20. století. Narátorem je pan Pavel Kuka, nacházíme se v kanceláři narátora. Moje první otázka, já navážu na ten rozhovor, který jsme spolu vedli minule. Když se zeptám, jestli jste pociťoval určitá specifika během cvičení na tréninku? Jestli byl spíše za měřený na kondici nebo na techniku?

Záleží kde.

Jak jste šel na Slavii, potom jak jste šel do Německa. Do Německa jaký to byly rozdíly?

Tady v Český republice v té době, kdy já jsem vstoupil na scénu té první ligy, tak byla upřednostňována hodně ta fyzická kondice. Měl jsem to štěstí nebo tu smůlu, to nedokážu dneska říct s tím, že jsem narazil na dva nejtvrdší trenéry a to byl Vlastimil Petržela a potom velká paráda si nemůžu, trenér Jarabinský. Takže úplně extra případ a příklad byl trenér Petržela, ale zpětně si myslím, že to byl člověk, který v mé kariéře rozhodl o všem a jeho přístup k práci a vyžadování těch tvrdých výkonů a poctivýho trénování, tak mě v podstatě jakoby

nastavila na tu látku tý kariéry daleko víc nejsem sám očekával. Takže jsem mu za to vděčný a v horizontu asi čtyř pět let jsem přešel do zahraničí, kde jsem byl překvapený, jakým způsobem se tam vlastně trénuje. Odlišným způsobem bylo to v obrovské intenzitě, ale v daleko menším objemu. Dokonce bych si dovolil tvrdit, že to bylo na polovičním objemu, ale ta intenzita byla tak vysoká, že to v podstatě odpovídalo stejnému nasazení jako, když jsme tady trénovali, jak opravdu ty kondiční tréninky. Mělo to jednu velkou výhodu, že jste se po té stránce kvality velmi v té vysoké intenzitě zlepšoval, což tady přitom běhání v lese nebo při těch fyzických náročných tréninkách to tak nebylo.

Bylo už vyžadováno po vás jako profesionálech, abyste si hlídali stravování?

Do toho roku 94 ne, ale budu upřímný, že jsem si to hlídal sám a měl jsem jedno štěstí, že jsem narazil na vracejícího se, dá se říct legendu Slavie i českého reprezentanta Karla Jarolíma, který se v 36 letech a pro mě bylo úžasné jaký kondici a formě se vlastně v těchhle letech vrátil ze zahraničí a vlastně jsem se na to téma s ním hodně bavil, radil a on mě, vlastně navedu na tu cestu toho, toho lepšího stravování, pěkného režimu na všech těch věcí, který jsem do té doby vlastně neznal. Tenkrát bych řekl, že jsem byl takovej ten naturální produkt, jak jsem žil, tak jsem prostě trénoval a vydával a dodneška to upřímně jako nechápu, protože ta životospráva opravdu v tom začátku kariéry od 87. roku do toho 92. nebyla nic moc.

Během vaší kariéry bylo nějakým z vašich klubů znát, že je někdo z hráčů protěžovaný? Dejme tomu do základní jedenáctky nebo nějak?

Ne nepocítil jsem nikdy. Ten rozdíl pohledu na výkon jednotlivce je strašně složitý a každý má nějaké svoje zadání, který v podstatě zná jenom ten trenér a ten trenér dokáže jenom sám ohodnotit, co od toho jednotlivého hráče očekává. Takže někdy ty výkony, kdy hodnotí někdo z vnějšku i samotný hráči mezi sebou tak nejsou vůbec důležitý a relevantní.

Ted'kon obecně, jak jste vnímal 90. léta ve společnosti? Ty divoký 90. léta, mělo to na vás nějaký dopad, vnímal jste to?

No tak vzhledem, že jsem je prožil většinu času v zahraničí, tak moc ne, ale samozřejmě to vnímat člověk musel. Já bych je nenazval divokými. Já bych řekl, že to byl přirozený vývoj té společnosti, která se potom roce 89 musela učit všechno od nuly. Nechci to srovnávat s divokým západem, ale každé tenhle vývoj má nějaký svoje minusy i plusy. A myslím si, ať ten vývoj byl jakýkoliv a stalo se cokoliv, tak to všechno stálo za to jedno jediný slovo nebo pocit, že měl člověk svobodu. Což na to rychle teď zapomínáme a v podstatě se dívám tomu, že ne ty mladé generace, který tohle nezažili a neznají to, ale že ti starší generace volej tento moderní komunismus, kteří v současné době tady zažíváme a který se šíří a neskutečným způsobem vstupuje do našich životů. A vůbec to nemá nic společného teď s případem koronaviru nebo pandemií to už tady bylo ty roky předtím.

Byste vlastně zmínil to prostředí herní i vlastně tréninkový v tom Německu. Měla ta vyšší zátěž na vás třeba vliv, co se týče únavy? Nebo popřípadě nějakých zranění?

Ne mě to vyhovovalo, mě to vyhovovalo v tom, že jsem byl rychlostní typ, tudíž já jsem nesnášel tu obecnou kondici nebo obecnou vytrvalost, takže mě ta intenzita naprosto vyhovovala. Já jsem s ní neměl vůbec žádný problém. Naopak nevyhovovala těm typům hráčům, kteří se rozeběhli a v jednom tempu byly schopný odehrát celý utkání. A to byl asi ten rozdíl mezi Západem nebo kvalitní tou republikou fotbalovou a třeba tou Českou republikou.

K tomu se poji další moje otázka. Jaký byly v té době možnosti nějakého oddychu, nějakého wellness, uvolnění po tréninkového třeba? V Česku, v Německu?

No tak to jsou dva nesrovnatelný světy, že jo. Tam to byla samozřejmost. V Německu jste měl všechno k dispozici v rámci klubových podmínek. Tam byl ten masér nebo fyzioterapeut ochoten stát o půlnoci, byla to jeho povinnost, nepřemýšlel o tom. Naopak kolikrát bych řekl, že ti lidi mohli takhle pracovat, navíc měli z toho radost, dostali za to určitým způsobem i uznání a byli součástí toho týmu, tak si toho vážili. Tady u nás ty podmínky nebyly, ale každé si to mohl samozřejmě z vlastních zdrojů nějakým způsobem zařídit pokud potřeboval. A taky jsme měli na určité úrovni, ale nesrovnatelný s tím západem určitý možnosti. Spíš si myslím nevěděli, jak s tím naložit.

Já se vrátím k minulému rozhovoru. Vy jste uváděl, že v dnešní době jsou v českých soutěžích upřednostňováni zahraniční hráči, kteří nemají vlastně tu kvalitu třeba před našimi mladými dorostenci. Proč tomu tak je? Proč jsou upřednostňováni?

Protože jsou levnější. Přicházejí zdarma většinou. My nemáme nějakou potřebu se o ně starat. Buď ti tím říkám propadnou a zmizí na smetiště dějin nebo se prosadí viz. třeba v současné chvíli někteří hráči Zlína. (přerušeni Paska) Nevím co jsme to.

Zahranční hráči v českém prostředí.

Jo, jo. No takže jsou tady výjimky, kteří třeba jo. A byly to i historicky Bony Wilfried a ve Slavii jsou to samozřejmě někteří hráči. Ale Slavii bych s tím nespojoval, to jsou hráči velice drazí, kteří přišli za hodně peněz a hodně peněz vydělávají, ale ti hráči, kteří chodí dneska do druhých lig. Samozřejmě vždycky objevíte v nějakém objemu nějakou jednu výjimku nebo několik a to potom v tom obraze svádí ty kluby k tomu takhle levně třeba vydělat na zkušenosti těch druhých, vydělat s těmi hráči velké peníze. Ale ono se dá úplně to samý dělat s těmi českými mladými hráči, kteří jsou samozřejmě charakterově i si myslím herně nebo svou herní inteligenci daleko kvalitnější, ale my s nima málo pracujeme, protože to jsou naši odchovanci a tady to je taková naše tradice, že s těmi svými odchovanci se hůře zachází, než s těmi co vlastně přijdou. A ti co přijdou tak jsou v počátku levný, ale pak ten klub zjistí, že to ve finále vůbec levnější není naopak. Je to dražší se o ně starat a ta nejistota, že z nich jednou něco bude je v podstatě daleko vyšší než ta pravděpodobnost, že se finančně nebo i sportovně zhodnotí.

Potom by mě vlastně zajímalo jaká jsou specifika výchovy české mládeže ve fotbale? Ať už to bylo v těch devadesátých letech nebo jakým způsobem to probíhalo?

Specifikům bych nazval zázrakem, protože v těch podmínkách, ve kterých ti trenéři trénují, jaký mají vlastně s těmi hráči možnosti, tak je zázrak toho jaký mi vychováváme sportovce. Všeobecně netýká se to jenom fotbalu a ve fotbale je to neskutečný, co vlastně dokáží naši mládežnický trenéři, kteří se vlastně, kteří jsou na hraně mezi naprostým amatérismem a pak jsou samozřejmě vedle toho akademie a profesionální trenéři, kteří se liší svojí kvalitou, že jsou dobrý nebo ne. Tak je to neskutečný, jak vůbec můžeme vychovat historicky hráče typu Nedvěd, Poborský, Koller, Šmicer, Berger, to prostě je ozdobený třeba tím Zlatým míčem u Pepika Masopusta u Pavla Nedvěda. Tak to jsou prostě ocenění, kterými naprosto tady přehlídíme. A zpátky k té otázce. Tohle všechno z 90 % tyhle lidé dělají zadarmo. Ve srovnání s jakoukoliv brigádou, prací nebo nějakým nějakou dohodou o provedené práci. Tak tohoto času věnují tomu víkendy a svoje osobní náklady. Tak to znamená, to je amatérismus dá se říct, kam ani ty silný

kluby teď už třeba malinko někteří ti jako je Slavie, Sparta, Plzeň ty už na to koukají jinak. Více do toho investují. V poslední době se to hodně vrací třeba Spartě v podobě toho zapracování těch nadějných, ale vynikajících hráčů do toho profi fotbalu. Hložek, Karabec, Drchal a tak dále.

Já teď kon přesunu k reprezentaci obecně. Jakým způsobem jste obdržel pozvánku na svůj první reprezentační zápas? Jak na to reagovala rodina?

Tak vzhledem k tomu, že to bylo obrovský překvapení a byl to první sraz po mistrovství světa 1990 v Itálii. Úspěšný mistrovství světa. Ta výhoda byla v tom, že někteří kluci odešli do zahraničních klubů. Koncentrovali se na to svoje místo, tak se omluvili na tom prvním srazu a z důvodů, řekl bych, jejich neúčasti hráčů typu: Skuhravý, Knoflíček a tak dále, tak jsem se dostal do nominace. Podařilo se mi střílet hned branku v prvním vlastně reprezentačním utkání ve Finsku. Takže to byl takovej malej sen, který nikdo nečekal. A jelikož jsem samozřejmě z fotbalové rodiny. Táta fotbalista, brácha fotbalista a samozřejmě mámu to nemohlo v týhle sestavě minout, tak samozřejmě to byla obrovská radost, to je jasný.

V rámci toho reprezentačního mančafu, kdo vám vlastně poprvé nebo kdo vám tak padl nejvíce do oka z těch takzvaných hrdinů s Itálie? S kým jste se skamarádil?

No spíš, kdo mi v tu chvíli, ať už jakýmkoliv nevědomky pomohl, tak to byl Ivan Hašek, kterej tenkrát v rámci, byl to velký lídr toho reprezentačního týmu a choval se strašně jakoby slušně ke mně osobně na hřišti, možná to dělá nevědomky, ale strašně pomáhal, protože bylo hrozně těžký si najednou uvědomit, že člověk je součástí tohodle týmu, který dokázal ten úspěch na tom mistrovství světa 90. To byl opravdu tým vynikající hráčů. Bavíme se tady ještě o československé reprezentaci, to znamená výběr hráčů z těchle dvou strašně vlastně federální ligy strašně silný v tý době. Kdy každý mužstvo mělo minimálně jednoho reprezentanta a vynikajícího hráče. Takže to nebylo vůbec jednoduchý, ale i říkám díky tomu gólu, ale říkám hlavně díky tomu charakteru některých těch kluků a to co mě vždycky zůstalo v hlavě bylo to chování toho Ivana.

Na druhou stranu byl tam vyloženě nějaký srandista? Takový kabinový šašek nějaký?

Tak takových tam bylo samozřejmě víc, ale ty začátky jsou jiný, tam jste nervózní, že se moc nesmějete, ale moc ne to. Ale pamatuju si na kvalifikační utkání ve Francii, v Paříži když jsme spali hotelu Concorde v zřejmě asi nejdražším hotelu v Paříži, tak jsme si dali po tréninku na recepci kafe a stríhali jsme o to, kdo to zaplatí. A samozřejmě zřejmě ta parta těch jsem byl takovou součástí a úplně náhodou asi ze sedmi kluků dali všichni kámen a já nůžky, že jo takže. Takže jsem zaplatil kafe na recepci a v tu chvíli to byla celá moje výplata ve Slavii. To jako bez jakýkoliv legrace. Takže, ale zase byla to otázka, že přišel ten Ivan, který v tý době hrál ve Francii a bez mrknutí oka to zaplatil a snad to ani nikomu neřekl. Takže tohle jsou opravdu takový detaily, který to. A to byla jedna z takových těch součástí těch legráček, takových těch hráčů, kteří už byli v zahraničí a měli větší zkušenosti. A nás těch mladých kluků mě bylo 21, táhlo mě na 22 let a v podstatě, když mi tenkrát na tom hotelu dali tu plastovou kartu, tak jsme ještě s několika hráči čekali až nám dají ten klíč. My jsme opravdu jako netušili, co v tý době máme v ruce.

Jak byste popsal vlastně program, denní program v Anglii? Jak to bylo vlastně náročný, co se týče tréninku, oddechového času, zápasů.

No náročný to nebylo vůbec, oddechový, tam na tom turnaji nemůžete vůbec nic dělat. Tam se jenom připravujete na ty jednotlivý utkání a máte možnost se mezi těma jednotlivýma utkáním a i dávat dohromady, protože předtím jsme prodělali skoro všichni velice náročný sezóny včetně celé kvalifikace ve svých klubech. Já si pamatuju, že jsem se hrál v ten rok přes 60 utkání. Takže to bylo hrozně moc. Takže navíc skoro 95 % ve všech utkání jsem zahrál 90 minut, takže to byla porce obrovská. Na to nezapomenu, že vlastně potom skončení toho mistrovství na mě padla šílená únava. To bylo hrozný.

Jaký byly obecně vztahy hráčů a realizačního týmu? Byly tam spíš jako přátelský vztahy nebo to bylo víc profesionálnější?

My jsme měli naprosto přátelský vztahy a měli jsme tam úplně ideální mix těch starších hráčů, co hráli v zahraničí už a těch mladejch, nastupující generace. Těch Poborských, Šmicrů, Nedvěďů, Poborský, prostě tyhle ty kluci byli, což jsme v tu chvíli nevěděli a ty už měli takovou kvalitu, že vlastně vytvořili dohromady ten celej kvalitní mužstvo nebo kádr toho reprezentačního týmu, který potom slavil tenhle úspěch. To, že měli tu kvalitu, se samozřejmě prokázalo až v roce 2004, když vlastně všichni ti, co jsem tady jmenoval včetně potom Kollera, Rosickýho postoupili vlastně do ty své úplně top formy a tam si myslím, že jsme měli naprosto nejlepší reprezentační mužstvo všech dob.

Jak byste srovnal mistrovství světa v Anglii a následný v Nizozemsku a Belgii o čtyři roky později? Jaký tam byly rozdíly?

Rozdíl byl v tom, že na tom prvním nebylo žádný velký očekávání. Na tom druhém jsme měli opravdu vynikající mužstvo, prošli jsme kvalifikací bez ztráty bodu, což se snad nikomu ani možná nepovedlo. A očekávání byla, že ty jména, který jsem jmenoval už i ve svých jakoby klubech se staly hvězdami a stali se z nich vynikající hráči. Jenže jsme narazili opět na takzvanou skupinu smrti, kde jsme hráli s domácími Nizozemci, Francií, úřadující mistr a Dánsko, který asi v tu chvíli nerozhodovalo, kdo postoupí nebo ne. No a myslím si, že rozhodla jedna jediná věc a to bylo nerovný pískání a výkon rozhodčího Collini, který to utkání vedl velice jednostranně ani se s tím v podstatě řeknu, nevím prostě. To byl to česky řečeno zářez a není to kvůli tomu, že písknul nějakou penaltu nebo ne, on to vedl celý to utkání velice tendenčně pro domácí tým. Samozřejmě byl pod tlakem, protože domácí publikum a pořádající země a tak dále. Ta politika, jestli to je česká liga nebo jiná nebo na mezinárodní úrovni, je v podstatě všude stejný.

To můžeme vlastně tenhle výkon Collini srovnat s mistrovstvím v roce 2004. Kdy nás zdá se taky jakoby zaříz v tom utkání.

Nás?

Nás no.

To si ani nepamatuju, abych řekl pravdu. Já teď nevím jako v jakým utkání jako by to mělo bejt.

Mám ten dojem, že v utkání s Řeckem.

S Řeckem jsme si to prohráli svýma vlastnima chybama a trošku smůlu tím, že se zranil Pavel Nedvěd, což byla vysoká, velká ztráta. A v podstatě jsme si to prohráli nějakým takovým dobrým výkonem, průměrným výkonem a potom chybou prostě při standardní situaci, která

rozhodla všechno. Tam bych to jako neviděl, co se týká jako nějakýho rozhodčího nebo si to už nepamatuju.

Když se teď kon jenom přesunu k vašemu angažmá v Německu. Když jste tam přestupoval, tak jak na vás třeba působily místní lidé? Jakoby mentalita těch Němců. Těch obyčejných Němců a to prostředí obecně.

No já měl asi štěstí, že jsem ten začátek prožil ve francouzské části Německa, což tam je to opravdu, krom toho, že je tam opravdu zajímavý klima, tam je opravdu skoro celý rok hezky a teplejš tak jako trochu. Tak vyloženě ty lidi, bylo to fotbalový město. Nebylo to velký město se 60 000 obyvateli, který měl každý zápas vyprodaný stadion, 54 000 diváků a já si to neumím jako představit moc. To jak tady někde teď nevím, kdo má jaký město tady má 60 000 jestli to je Prostějov teď kon, který město má takhle. Tak prostě bylo to pro mě tak jako pozitivní šok, když jsem jako cítil nebo sledoval to dění v tom městě, ten zájem to, když se vždycky blížilo to utkání. Ty lidi byli všichni nervózní, jak s tím žili, jak na to byly navázány hotely, hospody všechny ty gastronomie atd. tak prostě byl to zážitek a v podstatě to trvalo za celý ten týden. Potom, když jste přijel do autoservisu, šel jsem si koupit housky, tak prostě ty lidi vás samozřejmě všichni znali, krom toho chtěli s vámi o tom mluvit a probíralo se to a takže ta atmosféra tam tím fotbalem tam v podstatě žila průběžně pořád.

Mě by teď kon zajímalo, když jste vyhráli s Kaiserslauternem titul vlastně hned navíc po postupu z druhý ligu okamžitě další sezónu, jak probíhaly oslavy? Jakým způsobem se to oficiálně slavilo. Jakým způsobem to neoficiálně v centru města?

Jako oslavím jako takový byly nádherný. Tam se slavilo skoro pořád, protože my jsme do té doby, než přišel ten nešťastný ročník a pak se sestoupilo, tak my jsme hráli pořád o titul a i když jsme skončili druhý tak na náměstí prostě přišlo 60 000 diváků a my jsme slavili druhý místo prostě za Bayernem a slavilo se celý víkend. Ty lidi si to prostě užívali a samozřejmě ten titul bylo něco zvláštního nebo jinýho. Ale my už jsme rok předtím v 96. i když jsme sestoupili tak to byl celý ten paradox všeho. To byla prostě souhra neskutečných náhod, tak jsme vyhráli německý pohár. A německý pohár v Německu, finále v Berlíně před 94 000 diváky je pro Němce třeba víc než vyhrát tu ligu, takže my slavili i rok předtím. To trvalo strašně dlouho a pak jsme slavili ten titul, což bylo spíš obrovský překvapení a ta euforie vlastně potom roce v té druhé lize byla neskutečná. No tak samozřejmě ono je to taky spousty let, člověk si toho moc nepamatuje, ale vím že jsme to nějak dva dny jako táhli. Tam je to trochu jiný, než u nás tam se jako nedostanete asi do té situace, že byste jako zrovna nevěděl kde jste nebo tak. Jako že byste se opil do němoty, ale bavíte se a je to fajn. Takže každá oslava ve fotbale je asi velmi podobná.

Byl okamžik během vaší kariéry, kdy jste byl už dejme tomu spokojený, že byste se tam rád usadil a třeba dejme tomu tam dohrál? Víím, že to bylo jakoby nebo no myslím si, že to bylo asi když jste se vrátil zpátky do Slavie. Tak už to bylo takový, že jste se vrátil do toho českýho prostředí. Ale dolehlo to na vás třeba někde v Německu někdy?

No abych byl upřímněj, přemýšlel jsem o tom, že bych zůstal v Norimberku. To jako o tom jsem přemýšlel, pak mě zase zranil, řeknu sestup v poslední minutě. Prostě jedno utkání souhra zase neskutečných náhod. Asi je to nějaký osud, který se má vždycky stát, že prostě my jsme mohli klidně to poslední utkání prohrát a ten náš soupeř o sestup by musel porazit v tu chvíli ten můj Kaiserslautern. A ten Kaiserslautern potřeboval vyhrát aby postoupil do Champions League, takže my jsme vůbec nepřemýšlely, neuvažovaly o tom, že by ten Kaiserslautern a ten ještě musel prohrát o čtyři branky, aby se něco vlastně stalo. A v 70. minutě to tam ještě bylo 1:1 ve

Frankfurtu a my jsme prohrávali 1:0. Nedali jsme asi tři čistý šance stoprocentní. Nakonec jsme prohráli 1:0 a když jsme šli do kabin tak jsme samozřejmě nevěřili, že se něco stalo ve Frankfurtu a najednou začal ten stadion hrozně hučet. Nevěděli jsme co se děje, šli jsme do kabiny a najednou jsme zjistili, že ten Frankfurt vyhrál, dal v posledních 10 min. čtyři góly, což by u nás nastartovalo asi neskutečnou debatu o korupci a já nevím různých sázkách a bůhví co, podplácení. No tam se to sportovně stalo, protože ten Kaiserslautern dostal dva rychlý góly a samozřejmě věděl, že ztratil tu motivaci a bylo jim asi v tu chvíli jedno jestli prohrajou 3:1 nebo 5:1. Prostě dohráli to utkání a v 94. minutě dostali ještě pátý gól. A nás to prostě dostalo do druhý ligy a my jsme si byli vinni sami, protože kdyby jsme remizovali, tak jsme samozřejmě nesestoupily. Takže to byl takovej druhý šok a já jsem v rámci toho šoku odjel na mistrovství Evropy v tý Belgii a získal jsem jakoby fantastický angažmá ve Stuttgartu. Myslím po ekonomické stránce a sportovní, protože Stuttgart v tý době taky patřil mezi špičku. Kde jsem potom hrál s úžasnýma hráčema jako Balakov. Nejdřív tam ještě byli Bobic, Elber, pak ti kluci odešli do Bayernu. Já jsem tam přišel jako náhrada, byly tam fantastický jiný reprezentanti chorvatský Soldo, Thomas Bertolt, německý reprezentant, mistr světa, takže jsem si potom užíval toho angažmá, ale kdybych zůstal býval Norimberku, tak si myslím, že tam i dneska bydlím. A byla to jako trošku chyba. Upřednostnil jsem takovýto sportovní před rozumem před tou ekonomikou. Myslím si, že kdybych zůstal v tom Norimberku, tak bych tam ještě hrál dalších pět šest let a v klidu bych tam asi dožíval do teď. Protože to město se mi hrozně líbí. Když to srovnám jako celkově, tak tam byl jako asi nejpříjemnější život a dvě hodiny do Prahy, takže.

To angažmá v Německu, když jste tam tenkrát přišel, měl jste tam spoluhráče Mirka Kadlece z reprezentace a posléze po pár letech k vám přišel Petr Kouba, Horst Siegl jakožto vaši spoluhráči. Měl jste na ně takový vliv, jako na vás měl Mirek Kadlec, když jste tam přišel?

Tak my jsme tam byli pořád spolu. My jsme ten vliv měli oba a měli jsme samozřejmě vliv i na ten jejich příchod. Pro mě to bylo, když tady řeším spolupráci nebo pracuju v agentuře pana Pasky. Takže oba hráči, kteří tady byli jmenovaný vlastně byli u té stejné společnosti, co já a vždycky vzniknul nějaký problém. Zranil se dlouhodobě útočník, nemáte tam nějakou náhradu, ta důvěra tam byla obrovská. My jsme slavili opravdu v tu chvíli velký úspěchy a takže když se nás zeptali, tak v tu chvíli něco řešil Horst na Spartě nějaký problém a byl vlastně, ne volnej, ale byl k máni takže jsme říkali: „hele zkuste to, to není nic to jo.“ Ale neměl, každě nemá takový štěstí a já si pamatuju, že třeba Horst v jednom utkání s Bayernem, kde se jako takhle lámal chleba, tak nastřelil dvě tyčky. Kdyby dal dva góly, tak ho prostě nosí na rukách v tom životě. Takže, co ho vždycky zdobilo tady na Spartě, když prostě s Barcelonou nebo s Olympiquem Marseille dal z jedny šance gól. Jsme vždycky říkali, že on dá z jedny šance dva góly. Tak to se mu tam jako právě nedařilo. No takže říkám, ten osud si jako s člověkem pohraje. No a pak nám nakonec se to tomu klubu stejně vyplatilo, protože někde v semifinále vlastně toho německýho poháru sám otočil nějaký utkání s 2:0 na 3:2 a myslím, že já jsem dal góla a on dal dva. A vlastně jsme tím postoupili do toho finále toho německýho poháru. Takže on to uznání tam a stejně jako měl, ale neprosadil se a vrátil se po půl roce hostování zpátky tam. Ta přestupní částka byla tak vysoká, že ti Němci to prostě v tu chvíli nechtěli udělat jako potom půl roce. My jsme sestoupili v tu chvíli, to byl 96., to byl ty dvě věci dohromady. Ty peníze, který by museli za Horsta dát a ten sestup. Takže to se smíchali ty dvě věci a on tam nezůstal. U Petra to bylo podobný, protože se vlastně na tom přelomu toho mistrovského toho, přišel z La Coruňi na hostování taky s nějakou obcí a v posledním přípravném utkání, Petr by chytl, on měl tenkrát vynikající formu. Všichni na něj úplně koukali, to tam ještě nebylo no a v posledním utkání v nějakým přáteláku na nějaký vesnici mu prostě nějaký debil prostě skočil skluzem, když jsi Petr sbíral balon ze země a další koleno na zem. Tak tam úplně zbytečně bez jakýkoliv šance dostat balon skočil nějaký útočník a prostě prošlápl mu totálně koleno. Takže potom asi dva tři

měsíce s tím marodil a to jsou ty osudy těch brankářů. Musel se potom vzít další brankář, ten začal chytat a Petr se vlastně vrátil zase z toho hostování z finančních důvodů, že tam těch gólmanů bylo víc, tak se prostě vrátil zpátky. Myslím si, že tenkrát kdyby začal chytat, tak jsme toho v Německu společně odehráli víc.

Když se na to podíváme z té druhé stránky. Jak se během let, co se pohybujete v tom fotbalovém prostředí proměňoval přístup k fotbalovým příznivcům, fanouškům. Nebo jak se nějakým způsobem měnili třeba oni?

No tak byly určitý bezpečnostní záležitosti, proměny ve smyslu: všichni musí sedět, nikdo nesmí stát, pak část mohla stát na určitý zápasy typu ligy. Pak UEFA už to nedovolovala. Takže měnili se určitý věci, ale přístup k fanouškům si myslím, že se jakoby neměnil. Třeba v tom zahraničí byl pořád stejnej, tam je fanoušek na prvním místě a vytváří se pro něj podmínky, aby na ten fotbal chodil a platil za to. A to si myslím že se i postupem času změnilo i tady. Dneska když to tady vidím jako třeba ten zázrak v Plzni nebo teď taky můžeme mluvit o určitým zázraku na Slavii. Když se podívám dneska na atmosféru běžného ligového zápasu na Slavii, kde se tam prostě v té severní tribuně prostě mačká x tisíc diváků. Já teď přesně nevím kolik se jich tam vejde, tak je to neskutečný, co dokážou vytvořit za atmosféru. A o tom je fotbal. Není úplně o tom, co se vytvoří na tom hřišti, protože ta atmosféra dělá to, proč ty diváky to baví. Přijdou se tam bavit, tak samozřejmě ty výkony těch hráčů jdou o 100 % nahoru a pak je odměnou takový ty vteřinový scény, kdy proti Seville dáte postupový gól nebo to dokonce bylo pozdějš, možná prodloužení, já už teď nevím. Jo nebo zahrajete vyrovnaný utkání jsou s Dortmundem nebo Barcelonou. Takže tohle to my jsme nezažívaly, protože my jsme ty návštěvy neměli tak velký. Jo ta doba byla prostě nějaká jiná, nespokojená a i přesto, že ta liga v té době federální byla o 100% kvalitnější a hrálo tady prostě celý národní mužstvo, kdysi áčko do jednadvaceti let a tak dále. Takže plejáda opravdu vynikajících fotbalistů v té době. Sparta byla prostě neskutečný mančaft. Tak a vždycky bylo na co se koukat. Jestli přijela Nitra, jestli přijela Banská Bystrica a tam jste měli vždycky hráče, na který se ti diváci mohli těšit. Tam v každým mančaftu byl někdo, kdo dokázal kopnout trestný kop a byla to polovina gólů. Se všichni báli, tam hlavně nefaulujte, to kope Moravčík. Ten z pěti trestňáků dal čtyři góly, takže to. To bylo, ale byla taková divná doba. Já jsem strašně rád, že se toho změnilo. Že ty lidi si na ty stadiony našli cestu. Jo, co už jsem říkal se stalo v Plzni. Permanentně 10 nebo 12tisícový návštěvy. Na poháry beznadějně vyprodáno. Na Spartě, když hraje, když hrála Plzeň posledních x ročníku a Slavie, beznadějně vyprodáno. A o tom je fotbal, proto by se ten fotbal měl dělat.

Má na to nějaký vliv třeba přílišné taktizování trenérů během zápasu? Že by to mohlo ovlivnit vlastně tu chuť, dejme tomu nějakýho fanouška, který nechodí běžně, že nemá permanentku na zápasy, že by...

Tu chuť ovlivňujou, můžu ovlivnit média a můžou to ovlivnit samozřejmě určitý činy nějakých lidí nebo chování jo. Prostě nedůvěra jo. Ať jednotlivých klubů nebo celý tý společnosti v tom fotbale si myslím. Prostě, když ten klub nedává najevo tomu divákovi ať už nějakou přestupovou politikou nebo prostě výkonama. To znamená nedonutí to sportovní vedení toho mužstvo, aby dalo dojem, že tam všechno nechali a prostě to nějakým způsobem třeba odehrajou nebo odchoděj nebo jenom odehrajou, Tak ten divák to cítí jo. Nejsou hloupí. Takže tohleto a potom úspěchu anebo neúspěchu je všechno o lidech.

Já jsem se dočetl, že vy jste zakládal nebo spoluzakládal časopis Hattrick. Máte v tuhle chvíli ještě nějaké vazby na časopis? Nebo jak dlouho jste se podílel na jeho vývoji?

To bylo spousta let, ale tak založil jsem ho, založil jsem ho v roce 96 a prostě chybělo mi tady a já bych už v té předešlé větě řekl. Tady chybí určitá veřejná diskuse o fotbale, je jí strašně málo, jak v televizi. Teď se to zlepšuje určitými pořadama, ale mě tady chybí určitá odborná debata, aby ti lidi byli vtáhli do toho fotbalu. Znali problematiku jednotlivou, jak těch hráčů, tak těch klubů. To tady strašně chybí. To co je v těch vyspělých fotbalových zemích naprosto normální a každodenní. Prostě od krájení toho, toho ty dávky těch informací pro ty lidi, kteří to mají rádi, kteří to rádi sledují, tak o tom. A já jsem založil prostě proto nějaký odborný časopis přes fotbal, který ty lidi bude informovat, bude jim dávat příležitost nahlídnout těm fotbalistům jakoby trochu do toho jejich života. To se dařilo, ale nebylo to ekonomicky tak úspěšné. V podstatě vždycky to byly takové, jak se to řekne, vždycky periody, kdy bylo mistrovství světa nebo Evropy, tak jsme měli hojnost a když to nebylo, byly ty roky vlastně prázdniny, tak jsme byli ve ztrátě. Tohleto se vlastně dělo několik let, spousta let a mě to jakoby už nebavilo se přiznám. S ekonomického hlediska jsme rozšířili fotbalový magazín, sportovní magazín a 30 % toho jsme dávali i ostatním sportům, což se ekonomicky vyplatilo, protože jsme pak hledali z hlediska marketingu nebo oslavili jsme i jiné prostory než jenom to fotbalové prostředí. No a pak jsem najednou zjistil, že tohleto všechno je jenom o penězích, o ekonomice té firmy a už mě to jako moc nebavilo. Začli tam určitý názorový střet mezitím jakou cestou se vydat, jestli odbornost, kterou já jsem preferoval anebo, jak se to řekne, když Blesk je co?

Noviny.

No jako.

Týdeník, deník?

Ne, ne, ne myslím jako tu filozofii toho, že dělají tu. Bulvár. Jo anebo, že ta redakce chtěla jít tou bulvární cestou, senzací a nesmyslů a to mě nebavilo.

Máte na závěr ještě něco, co nebylo řečeno a chtěl byste doplnit?

Nic mě nenapadá. Prostě fotbal je nádherný a dycky. Nic, nic jako a je to všechno o lidech. Je to o morálce, o slušnosti a tu jsme nějak ztratili poslední dobou. Teď to trochu vyplavalo na povrch. Takže asi se spousta věcí bude dít a měnit a možná k lepšímu a uvidíme. Ale přesto si myslím, že fotbal i přesto je nádherný ne hra jako taková, ale společenská záležitost, která ty lidi spojuje, drží pohromadě a v podstatě, když to řeknu a nahrazuje určitým způsobem to přirozený soutěžení a války těch lidí. Takže bude lepší, když budeme válčit na tom hřišti, než když se začne vážit někde jinde. Takže proto bych řekl, že ta negativa, co se týkají nějakých spojování ekonomiky fotbalu a jiných věcí s tím negativním slova smyslu, tak jsou nesmysly. Je to prostě strašně atraktivní divadlo, nejpobulárnější na světě, který přitahuje miliardy lidí, což se podle mě žádnému jinému odvětví ani jinému sportu prostě nikdy nepřiblížilo. Takže tady asi opravdu o něčem, co je součástí života prostě miliardy lidí na této planetě.

Tak já vám mockrát děkuju.

Taky.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Peter O'Connell

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 23. 3. 2021

Místo konání rozhovoru: Apartment 12, Clontarf Hall, Clontarf Place, Limerick, Ireland, V94WK10, prostřednictvím Microsoft Teams

So, the project, which the main subject... is called the face of European football vice champions from 1996 and football environment in the 1990s, the narrator is Peter O'Connell, the interview is Jakub Smelík, the date of the interview is March 23. 2021, conducted online on Microsoft teams' program due the covid situation. So my first question is so let's start from the beginning, tell me about your childhood, your youth.

I'm from the west Clare...specific I'm from is Killarney McMahon...we have two shops...its's farming area, the main sports is a Gaelic football, which is on of the two national sports of Ireland, I was playing Gaelic football as a younger and also as an adult...I also play soccer, I had a huge interests in a sports...we call it soccer, obviously it depends on the area where you belong, if we say football it means Gaelic football...I started sports journalism in radio...in 1990.

Was the journalism something you wanted to do from your childhood, or did you have dream to do something else?

No, for some reason I never fully understood what's journalism draws from...when I was very young, I always read newspaper...from the very youth aged seven eight I read papers... I had huge interests in a sports, radio, loved radio...I get commentary on English soccer on BBC on Radio 2, now it's Radio 5...I picking a lot of information about sports throw the magazines...I also interview some people after reading "Shots" magazines involving in a soccer...

I read that you managing team of Clare's juniors footballers and that was in Irish type of football the Gaelic...

Exactly...

Isn't that type of football that most of the world knows, what are it's specifics?

It's a very physical game, like national game hurling, which is very skillful, the Gaelic football is a skillful as well. The biggest crime is to commit that you are injured so even if you are injured it's kind of a treason of the game, when you don't show your injured...also in Hurling, Ladies football and Camogie, which is women type of Hurling that you have to play for a club, that you where you from...my local club is Shannon Gaeles...so I can't play for any other club...if you represent your county you have to be from that county, you could be brilliant footballer...but the GAA (Gaelic Athletic Association) ruled you have to play for your county...

When did you start managing the teams?

I was start managing when I was 22, 23 I still played...it's not all about the winning, yeah it's great but main thing that people enjoy it, you know...we have two daughters seven and three, the seven years old is obsessed in football she goes on football training...you want to be competitive...

Speaking of football or soccer what was be the positions of football in popularity for Irish people?

It's huge popular, like the Gaelic football and the hurling are the national game and attracted mass of crowds...you have on a Munster final 40-50 000 people...the highest participation sport in Ireland is soccer, soccer is a huge sports as well, the difference between soccer and GAA is that soccer in an international sports, you haven't a lot GAA clubs around the world...soccer has a big grid on Ireland maybe not as much as GAA but almost the same...like 1990 when Ireland qualified the to the world cup for the first time ever and got to quarter final and they beaten 1:0 to Italy, there was 250 000 people which wait on Dublin Airport, it was absolutely crazy...there was probably most famous game in Irish history against Romania, Ireland go to the extra time and won the penalties...

Then we talk about 90s how did you describe football in that time?

Well my main interest in a soccer is in the English soccer...there is the League of Ireland, I have pretty interest also in some teams in the League of Ireland as well, Shamrock Rovers is the best team, but there the thing that League of Ireland hasn't the same profile as English League...when I was in a first interest of English League it was just First Division, Second Division, Third Division, Fourth Division and I followed Manchester United, I still.. in that time during 80s won anything, just a couple cups or FA Cup in 1985, the great change in English soccer for worldwide view was when the Premier League was created in 1992...all the transform during 90s and the hype was when Sky brought to it...there was also big change from the old to became all seater and that was directly from the result most apparently of the Heysel disaster back in 1986, where was 30 Juventus supporters very tragically killed and then you have in 1989 you had Hillsborough disaster during Cup semifinal between Liverpool and Nottingham Forest when 96 Liverpool supporters died and that was the most tragedy thing in the history of soccer and then it's begin transformed...theater record recommended d that all stadiums in England all seater...then in 3,4 years the game become more open for families and middle class, not just for working class...Manchester united is became more competitive at the League, Leeds United won the first Premier League title in 1992 and then in 1993 won Manchester united first League from the year 1967 and doubled Premier League fans because had worldview supporters base and profile...money also played huge part in Premier League, good example of that is Roman Abramovich who bought Chelsea in 2003 and he transformed the way how spending money and he also transformed views of people on the managers...till the 2000 if you was manager and you have bad results you they wouldn't be sacked but the Abramovich change it... he was the results why 16 managers through the England has fallen...money has change the people perceptions and also the Premier League, also media has played big part too...

What effort did the Bosman case have in football after 1995?

Absolutely massive...he wants freedom contract and he won... if you run pit your contract and didn't signed another club signed you 6 moths in advance when your contract running out and it changed everything...it opens everything, players than realize that if you haven't agent you need the agent, and it became multimillion pounds business after that and now is multibillion...

As you said multimedia has a big involved in sports in football particular, were there any difficulties what has increased the media in 90s?

For England had the Sky initial contract for Premier League, it was just Sky...it definitely transformed the game...Sky Sports still doesn't have massive audiences...but I think soccer has

massive avoiding us because of brilliant marketing, successful divided for example in the route in the Cricket in England...even if they paid massive amounts of money for the television rights, in addition still managed maintain huge live audiences in every all game, almost every game in premier league up to the covid settle up...there are also massive crowds also in Spain...

Also, with mean financing in 90s there were also the problem with corruption and black financing in this area. Did you have some access in these scenes in football?

I had access in lower Irish League but still professional and they operated more in week basis, what happened in League of Ireland, League of England was just completely different world. So didn't have problem with corruption in Ireland and with owners but you did... like when Marseille won the European Cup in cold time in 1993...like guilty for blaming referee, money spread a lot of corruption...how the Qatar get the right for next football World Cup...

And also, there was like the issue in 1998 in the president votes in FIFA federation there were also the question about the corrupting some of the leaders in nations and then Sepp Blatter win in mean of corruption things maybe, there is no maybe it's prove I think there is a corruption in this case also.

100 percent one of the biggest minuses were on of my favorite players Michel Platini he was genius...but he went on the administration...he was head of UEFA and he step due to corruption issues...you wouldn't expected form Platini...

Come back to 90s when I ask you, how big impact has the disintegration to the Soviet Union on football?

Absolutely huge...the most practical impact was that became a lot harder qualified for European Championship, World Cups...it made it more difficult like countries like Ireland, like Scotland, Wales...it is more competitive than it used to be... it's very good for national identity, it's brilliant for them...the people before that has no idea where Azerbaijan is, where Georgia is, Lithuania, Latvia, other countries, where Montenegro is, Serbia, Croatia, and that's one thing about football that sometimes the often people say politics shouldn't demands in sport and sometimes it does and sometimes politics literally created new countries, sport can be on odds itself, sometimes it can be quiet educational.

Was there any if we say like higher degreational development in any state during the 1990s?

Definitely coaching structures changing significantly...it would be probably easier in 80s and up to the mid-90s for local player to play for their local club...world is more globalized and smaller and big clubs they not spend on the local player...improve coaching take to less opportunity for local players...when the Celtic won the European Cup in 1967 like the first club in history there were every single player from the 15miles radius from Glasgow...that's never ever gonna happen...if you are from Europe, South America, Africa, Australia if you are good enough you can get through your opportunity, 25 years age there was no the some opportunity...but there was more opportunity if you from Manchester and you are good local player, you had good chance maybe play as a professional in Manchester United if you are really good or Manchester City or in some small local professional clubs like Oldham, Rochdale...

Also, in the 1990s there is chance to see some of the beginning academy you said.

Academies yes.

And what about the women football, can we see some development during the 90s?

I think it was very embryonic at this point, the reality is that in the 1990s women's sport did not have pretty clear football just did not have an audience, it was because media didn't see the value in women sports...it was pure sexism...because public couldn't watch what they couldn't see for example national broadcaster in any country in the 1990s. If you went to that and you said, why aren't you broadcasting some women's soccer games? They well there just not main interest, they could while to take survey...the reason where was no interest was because women's soccer had no profile...yesterday just women's soccer done the deal about 8 million Pounds of sterling deal with the Sky Sports and the BBC to cover and to provides cover it for the next season games so it's great and 25% of that 8 million go to the Second League and 75% go to the Premier Division...it had to starts somewhere, but still, it's not a perfect situation...it comes down with visibility...

...how do you perceive the matches of British national teams as an Irish?

Any honest person will that we never want England to win like no matter what it is, we just don't want England win its quiet bizarre because you have hundreds thousand Irish fanatical people who are Manchester, Liverpool, Chelsea, Arsenal supporters...but if England play against Ireland or another country if even England play against Czech republic in the World Cup Qualifiers or European Championship Qualifiers whatever might be the Liverpool Irish supporters now hits him because he plays for England but look this all go back for facts a mostly Ireland was under Britain superior in history and it's irrational it doesn't make sense that Irish people hate English people at all, it's complex...if Ireland beat England it all club more...we feel more connections with Wales and Scotland, they are smaller countries, big like Ireland smaller population...

And what do you remember from the 1996 European Championship, were you there?

No I wasn't there but I watched on the games, what I remember that England was absolutely crazy, they went to the semifinal and thankfully didn't win the semifinal, but I remember they were very close, Paul Gascoigne was really really close to score winning goal in that semifinal against Germany...also Czech republic was in the final it was unbelievable run, I remember Czech republic because of Karel Poborský played for Manchester United and he really was such an exciting player he played game with such freedom...one of the best performances of the tournament have to say was England against Holland to been 4:1 and Teddy Sheringham score twice...the other thing that I remember of euro 96 was the song "Football's coming home" ...I was 100% sure that if England beat Germany in the semifinal go to the final, they for sure beat no matter who will be there, if it was Czech republic or anyone else...

Is the chance to notice increasing tension during the home matches also with the motto Football is coming home?

Because it's such an arrogant thing. You know football is an international game and, in my mind, there is no country in the world that can say it's our game, it's everyone game...the messages of the song it's a bit arrogant and it isn't resonate for anybody outside the England...so thankfully Germany sorts it out England in the semifinal...

I also read there were some xenophobic pressures from the press like The Sun, Daily Mirror, did you notice it or was an evident from the English Press?

Oh it was, the English table press back in the 90s was obsessed with world war 2 and every time England play, Germany English supporters sing song we won Worlds War we won Cup and they also look at France, they saved France because they believed they saved them back in 1944 form Dunkirk...the press wouldn't let it go and they do give up xenophobic feeling and it must work for audience because if didn't work they wouldn't do it...

How was the Championship presented in the Irish Press, it was presented like in different way for sure in then in English Press, which way?

...because so much people in Ireland are interested in English football and every game was streamed live in television, it was presented in very positive light...there wouldn't been any anti English slush...but there underlined idea, we hope it's really good tournament but as an England don't win it, and if it England won it, it would rounded for Irish people...it was really good tournament, the quality of football was really good...the Czech republic point of view it was fantastic that they go to the final not alone for football reasons but also for reasons of insuring the many more people can distinguished in Czech republic and Slovakia because people who grow up in the 60ss, 70s, 80s would have that euro 96 was really good from that point of view that it show people in western Europe that Czech republic is eminent at itself, there no state of Czechoslovakia, there is just Czech republic and separately Slovakia...

Did you perceive some like increasing of safety from the Press or the other way during the Championship?

It didn't seems to me, there were some incidents after the games maybe with supporters singing at that...but back in the late 80s English clubs are banned from European clubs competition so England was seen as the monster of European football like the Heysel disaster in 1986 the ban came in until 1990/1991 season, so it wasn't so far to 1996 that English clubs didn't take part in at all in European competitions...I can't say that there were too many serious problems...

You said that Germany was the team that many people favorited for the winner in the Tournament if you remember it was also Germany you favorited for the winner of the Tournament or did you have someone else who you favorited?

It's a really cliché I didn't necessarily favorited Germany for the win, I favorited Czech republic in the final because everyone want them to win, but the team that I thought probably would win it was Holland, because Holland had just fabulous players in that era in the 90s, for example Dennis Bergkamp was just sensational footballer, Patrick Kluivert, he won Champions League with Ajax..., Ronald Koeman I really to Holland win the Tournament...but Holland never seems to be jail to precise some unity what it come from big tournaments...and ironically the problem seems to be that there were to many good players and to many egos...sometimes if you have to many good players it could be hard to manage, because if they all very good a might a lot of egos, that comes against Holland...I want Holland to win the EURO 96 but I expected Germany to win and I hope England didn't won.

How do you retrospectively value Tournament in international scale, was it special in some way?

It was special, because it was first time...the fact is England is massive football country, there is no questions about that...group phase was play at Old Trafford, Villa park and place like that and there is huge history, Manchester United playing at old Trafford from 1910, Villa park was the oldest England crowd as well, you could sense that in every game had huge crowds and the supporters knew what they are looking at, educated in terms of football, they know, they looking at, I think it was huge success...actually one big memory I have from that semifinal shootout that absolute confidence that the Germans had that every single player have in the penalty, they didn't flash, they didn't look at the ground, they look right, they really focused then I felt from English players they didn't thinking of scoring they were thinking of not missing...I was very successful Tournament for many reasons...

Thank you.

Not problem at all...

See you.

Bye bye.

Bye bye.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Václav Němeček

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 22. 6. 2021

Místo konání rozhovoru: Mratín, Líbeznická 207, soukromý dům narátora.

Takže jedná se o osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbalové prostředí v 90. letech. Narátorem je pan Václav Němeček, tazatelem Jakub Smelík. Rozhovor se nahrává v bytě, domě narátora, v Praze 22. června 2021. Tak moje první otázka zní, jestli byste mi mohl popsat svoje fotbalové začátky?

Já jsem začínal s fotbalem v Hradci Králové, protože pocházím z obce Černošice nad Labem, které jsou asi 15 kilometrů od Hradce. Tak mě na začátku ty první léta vozil táta asi dvakrát třikrát týdně na tréninky do Hradce, do přípravy. Takže jsem začal ve Spartaku Hradec králové od nějakých cirká osmi let a postupně jsem dojížděl vlakem na tréninky klasicky po škole. Následně jsem přešel na gympl. Taky do Hradce Králové, takže jsem to měl už při jednom a takhle postupně jsem prošel všema kategoriema od mladších žáčku přes starší, po dorost a dospělé.

Byl ve hře někdy nějaký jiný sport než fotbal?

Byl ve hře hokej v první řadě, protože můj táta byl hokejový brankář. Mimo jiné hrával i fotbal na nižší úrovni, ale chytal hokejovou divizi, což už bylo docela vysoká soutěž a protože samozřejmě u nás na vesnici jsme hrávali v zimě hokej, v létě fotbal, tak jsme to zkoušeli na hokeji, ale bylo to dost komplikovaný, protože ten led pro ty nejmenší byl vždycky v nešťastnou hodinu. Bylo to hodně brzo ráno, někdy třeba v šest hodin nebo v sedm hodin ráno před školou ještě a v Hradci, takže mě tam musel dovízt a pak zase vzít ještě zpátky do školy a to bylo vcelku

neřešitelný. Navíc jsme zjistili, že ti kluci i tak maličká kluci měli už obrovský náskok v tom bruslení zejména v Hradci, takže bych musel hodně dohánět. Tak jsme přešli na fotbal.

Jaké byly poměry ve fotbale vlastně před revolucí?

V jakém smyslu?

Co se týče možností, nějaký konkurence, metod tréninkových?

Co se týče možností, tak si myslím, že ty možnosti byly dobré, protože v té době fungovaly tréninkové střediska mládeže vždycky v daných nějakých okresech, kraji se ti nejlepší v podstatě hráči z toho okresu nebo se sdružovali do toho centra mládeže, který bylo v Hradci. Kde já jsem potom v žákách hrál s klukama dejme tomu, kteří byli třeba z Broumova, z Poličky tady víc ze severu, na druhou stranu zase z Rychnova nad Kněžnou, všechno se to stahovalo. Takže v podstatě ti nejlepší kluci, kteří chtěli fotbal hrát, tak jim to v tom Hradci bylo umožněno.

Propojil jste vlastně povinnou vojenskou docházku s fotbalem nebo jste měl klasickou vojnu?

Já jsem zvláštní případ. Já jsem jeden z mála možná, když si to někde zjistíte, možná jsem byl jedinej, který hrál vrcholově fotbal, a odehrál 60 zápasů za reprezentaci a mám modrou knížku. Což na vysvětlení, modrá knížka, že jste zproštěn vojenský služby. Bylo to z toho důvodu, že jsem měl při odvodu na vojnu, že jo, to se dělali testy zdravotní a tam mě našli mikroskopicky krev v moči a moje máma dělala celý život zdravotní sestru na obvodě u nás, takže ta okamžitě říkala, že to není možné, že s tím se musí něco dělat a požádal jsem o odklad nejdřív a pak o zproštění. Bylo to docela nepříjemný, protože jak tomu bylo samozřejmě nutný udělat různý testy jako je biopsie ledvin, bylo to dost složité a to už jsem byl v té době dokonce ve Spartě. Nakonec mě teda zprostil i ty vojenský služby s tím, že vrcholově fotbal hraju na vlastní nebezpečí, na svoje vlastní riziko. Takže takhle to bylo. Samozřejmě my jsme byli vždycky vrcholoví sportovci dobře sledovaný a pravidelně, co se týče zdravotního stavu, takže jsem to celou tu dobu hlídal. Zaplaťpánbůh klepu tady se nic nezhoršovalo, nic se neměnilo, ale nutno říct, že i po skončení fotbalový kariéry v běžném životě chodím pravidelně tím pádem na nějaký zdravotní laboratoře, abych prostě měl přehled.

Když se vrátíme k té Spartě. Vy jste tam přestupoval v roce 1985, jak probíhal ten přestup, měl jste nějakého zástupce nebo vás zastupoval, já nevím otec? Nebo jak to probíhalo?

Ne, žádnýho zástupce jsem neměl. V podstatě ano, radil jsem se s tátou, to je jasný. Ale v té době se to řešilo tak, že ti co dělali ty přestupy mezi klubama, tak to byly většinou sekretáři těch klubů. A v té době Sparta o mě projevila zájem, jestli se nepletu, tak to bylo. Já nejsem až tak vášnivej pamětník, abych si pamatoval detaily, ale jestli se nepletu tak to bylo po turnaji halovým, zimním halovým turnaji na Tatře Smíchov. Vlastně v dnešním Erpetu, tak jsem tam hrál za osmnáctiletou reprezentaci, nějaký to byl přátelský turnaj, ani nevím, kdo tam byl jako účastníci a přišel za mnou pan Kodet, sekretář Sparty Praha, že by o mě měli zájem. Prostě mě sledujou, viděli mě v reprezentaci, dostali echo od někoho a jestli bych uvažoval o přestupu do Sparty. Samozřejmě to potěšilo, doma jsme to probírali a řekli jsme si jasně, že taková nabídka se neodmítá. Navíc jsem chtěl jít do Prahy studovat, takže se to hodilo. A ono to bylo takový pikantní, protože právě i v té době a těsně před tímhletem oslovením Hradec, Spartak Hradec Králové měl úzký vztah se Slavii Praha poměrně, protože tam šli kluci těsně přede mnou, tam šli známí kluci Luboš Kubík, Milan Frida, to byly reprezentanti. No a samozřejmě ty, když se doslechli v Hradci, že o mě Sparta má zájem, tak se domluvili ve Slavii, aby taky měla zájem,

že bych šel do Slavie, protože zřejmě měli lepší dohody. Dostali zřejmě o 10 000 víc, nevím asi tomu tak bylo. No tak mě pak kontaktoval přes Ivo Lubase, tehdejšího právě sekretáře Slavie a dlouholetého ředitele na Strahově fotbalu, tak mě kontaktovala Slavia. Já jsem jednoznačně odpověděl, že mě ta Sparta kontaktovala první a já jsem rozhodl jít do Sparty. A tam skončilo nějaký to jednání. V Hradci na mě byly docela naštvání, to vím, protože prostě dostali asi od Sparty nějaký tabulkový ceny, což bylo asi málo. A šel jsem prostě do Sparty.

Jak jste mluvil o těch tabulkových cenách, tak v té době se to pohybovalo ty platy nebo jakoby za ty přestupní částky v nějaký míře? Nebo to záleželo hráč od hráče?

Já si myslím, to bych taky musel zapátrat hodně. Myslím, že to záviselo na stáří hráče a na tom jestli byl reprezentant, nebyl reprezentant a tak od toho se to odvíjelo. V podstatě se to počítalo podobně, jako se to dneska počítá odstupný za hráče, když je na konci smlouvy, protože pokud jste na konci smlouvy, tak vy nejste úplně zadarmo do určitýho věku. Počítá se to výchovný tak zvané za každý rok. Za každý rok se počítá určitá částka a tam to záleží samozřejmě na tom s jaký jste země, jak je ta země klasifikována, v jakým je pořadí v tom ranku a jestli vy jste reprezentant nebo nejste a od toho jste levnější nebo nejste a pak se to sečte. Dám příklad: třeba hráč, když jde do zahraničí před 23. rokem tak taky není zdarma na konci smlouvy, platí se tam výchovný. Potom už je zdarma nad tu věkovou kategorii, když jde do zahraničí třeba dneska, ale tenkrát se to pohybovalo, jestli se nepletu, tak se to pohybovalo, v řádech 10 000 třeba.

Po přestupu do Sparty, jaký pro vás nastaly změny s tím přesunem do Prahy i tréninky? Jakým způsobem se přistupovalo ve Spartě proti tomu Hradci v tom fotbalu?

Takhle nutno říct, já to vždycky zdůrazňuju, protože mě se úplně nelíbí to dnešní jakoby hodnocení, že dneska se víc maká, víc dře a víc trénuje. A já prostě tvrdím, že to není pravda. Já tvrdím, že i tenkrát jsme trénovali dobře a hodně, možná až příliš hodně, že jsme třeba i víc běhali. Protože dneska se třeba víc dbá na rychlostní vytrvalost, že jo a my jsme víc běhali dlouhý tratě. No prostě myslím si, že jsme dřeli taky dost. A už i v Hradci, kde my jsme měli velký úspěchy jako žáci, dorostenci. My jsme v zákách vyhráli Mistrovství republiky, ve finále jsme porazili Spartu 3:0, když ji trénoval pan Tichý. A prohráli jsme ve finále československýho mistrovství, vlastně na jeden zápas proti Slovanu Bratislava. No a tam hráli velký plajeři, tam chytal mladej Šaňo Vencl v bráně a kluci, s kterejma jsem se pak potkal v reprezentaci jako áčka, tak tam hráli. Ale nutno říct, že my jsme je tlačili skoro celý zápas a oni jenom dvakrát utekli a dali nám dva góly, takže jsme 2:0 prohráli. Ale jenom chci říct, že jsme jako byli na velmi vysoký úrovni v Hradci. A koneckonců ono to bylo známý, že tam byla dobrá mládež, že tam byly dobrý trenéři, hodně se tomu věnovali. Vyhráli jsme třeba velmi ceněný turnaj v Přelouči, který když se podíváte do historie, tak to byl opravdu skvělej turnaj, kde byly i zahraniční celky a to byl kvalitní turnaj. Takže chci říct, že pro mě to až tak velkej skok by to nebyl. Samozřejmě byl to skok obrovské s rádoby nějakýho dorosteneckýho fotbalu do velkýho, protože já jsem trochu přičuchnul k tomu dospělýmu fotbalu taky ještě v Hradci. A to je taky dobrá zajímavost možná. Já jsem nastupoval jako tzv. povinný mladík v druhý lize. Hradec hrál druhou ligu, v té době bylo pravidlo, že každý mužstvo musí dát do základu mladíka, v uvozovkách hráče mladšího jednadvaceti let nebo do jednadvaceti let, abych to možná řekl přesněji. A tu roli jsem tam v té době plnil já v těch 18 letech no a byl jsem rád, že tam nejsem jenom, protože se to často dělalo tak, že postavil hráče a po 15 minutách, 10 minutách ho vystřídal jenom aby splnili tu kvótu, ale já jsem normálně hrával zápasy, což pro mě bylo super a tam jsem vlastně udělal ten první krok do dospělýho fotbalu a pak samozřejmě ve Spartě. Já jsem do Sparty, když jsem přestupoval, tak moje priorita bylo studovat. Dostal jsem se na

Vysokou Ekonomickou Školu, protože jsem se spíš domníval, že budu hrát spíš v béčku. Budu trénovat, hrát za béčko a budu studovat. Ono se to poměrně rychle změnilo, protože v té době tam přišel do Sparty pan Zachar jako trenér, kterej si velmi brzy udělal konflikt s těma staršíma hráčema, zejména se Honzou Bergerem, kterýho v podstatě vyndal ze sestavy a v uvozovkách trošku na truc tam dal mě. Takže já jsem se díky tomu konfliktu, který měl on s Honzou Bergerem dostal do základní sestavy Sparty no a odehrál jsem hned první rok poměrně slušnou porci zápasů no a pak už jsem se nějak do té sestavy dostal.

Mělo to nějaký dopad tenhle ten konflikt na morálku v kabině?

No na morálku měl, to dopadá, že pan Zachar skončil a myslím si, že to mělo velký dopad hned první rok co jsem přišel do Sparty, tak jsme neudělali titul, ten udělali Vítkovice a myslím si, že kdyby to probíhalo normálně, takže, takže by ten titul byl.

Jak se dalo skloubit studium vlastně s vrcholovým fotbalem?

Takhle dalo se to skloubit. S odstupem času jsem na sebe trošku naštvanej, že jsem to nedotáhl. Je pravda, že jsem nepočítal právě s tím, že budu poměrně brzy hrát za to áčko. A to už bylo složitý, protože samozřejmě byli denně tréninky dvoufázový leckdy nebo často a ona přítomnost v té škole je nutná, že jo? Já jsem si to pak rozkládal různě, ale už to nebylo úplně ono jako, takže jsem jakoby udělal poctivě udělal první rok, docela i v pohodě no a pak jsem udělal i druhé, ale ten jsem nedokončil, takže jsem vlastně neudělal. Tam mě chyběla vlastně zkouška z ruštiny, kde jsem nebyl ani na jedny přednášce ani na jedny konzultaci. Jo prostě jsem se na to vykašlal a pak jsem to nějak přerušil a pak jsem to vzdal. Protože prostě převážil ten fotbal a že se v podstatě v době komunismu jsme byli profesionálové.

Jak se během vašeho angažmá ve Spartě proměňoval nejenom klub, ale ten fotbal? Když si vlastně vezmeme, že to bylo přes období jakoby revoluce, pádu tehdejšího režimu.

Zásadní úplně nejzásadnější úplně bylo, že kluci mohli odejít do zahraničí za úplně jiných podmínek, protože před revolucí to bylo strašně těžký pro ty hráče ačkoliv to byly skvělý hráči jako Tonda Panenka a ostatní. Tak oni mohli odejít z té republiky až v určitým věku a po odehrání x zápasů v reprezentaci. Prostě mělo to stanovení pravidla a možná tam nějaký výjimky byli, ale minimálně. Takže ti kluci v podstatě odcházeli do zahraničních klubů na ten když se budeme bavit o tom západu, že jo, tak odcházeli už spíš v tom starším věku, takže měli v tomhle směru měli obrovskou smůlu a za nás, právě díky té revoluci, se to okamžitě změnilo. Taky spousta kluků, včetně mě, vlastně po revoluci, že jo já jsem odešel v 92' v pětadvaceti letech, tak jsme šli ven a to byla ta zásadní změna a to si myslím, že mělo potom obrovský vliv na další fungování zejména reprezentace, protože reprezentace vždycky a to bude i do budoucna bude hrát dobře a kvalitně pokud ti hráči budou hrát stabilně v kvalitních klubech.

Jak se pohlíželo na emigraci fotbalistů jako byl Kubík těsně před revolucí?

No to bylo složitý a to bylo právě taky na tom přelomu. Luboš Kubík s Ivo Knoflíčkem utekli. Ty byly vlastně na soustředění se Slavií, že jo jestli se nepletu, a odtamtud zdrhli. Ale bylo to těsně před revolucí, takže to bylo opravdu jako už skoro škoda, že utekli, ale to oni nemohli vědět, že jo. A pak se to řešilo hodně, protože proběhla revoluce a bylo to mistrovství světa v Itálii v 90., kde samozřejmě ti tyhle dva hráče my jsme potřebovali, že jo. Takže tam byly složitý jednání, když to řeknu politický, ale to tyhle věci si řešili ve vedení a eventuálně za mužstvo

to řešili ty starší hráči jako byl Pepa Chovanec, Franta Straka a ostatní. Já jsem tam byl v podstatě mladej kluk v té době.

Jakým způsobem byly dostupný informace ze světového fotbalu těsně před revolucí? Bylo to taky blokováno byla tam nějaká cenzura? Nebo jste věděli, já nevím v Anglii v Německu, jaký jsou podmínky a tak?

My jsme docela věděli, kdo chtěl, tak se to dozvěděl poměrně dobře, protože my jsme měli to privilegium, že jsme před revolucí měli možnost vycestovat na Západ. Velmi často se jezdilo na soustředění. My jsme třeba se Spartou jezdili do Holandska, do Belgie, protože pan Ježek, že jo, který trénoval Spartu, obrovský spartan a trénoval i národák, tak ten tam i působil, v Holandsku a měl tam svoje konexe. Takže tam domlouval tyhle soustředění a turnaje. A to byly i turnaje, který byly skvěle obsazený. Tam vím, že jsme hráli na turnaji, kde byl třeba Ajax Amsterdam, Beveren, Mechelen. To byly dobrý turnaje a pro nás i dobrý porovnání, jak na tom třeba jsme. A pro nás to byl zážitek. My jsme si každé tohle soustředění a tyhle turnaje užívali. A já jsem byl, když budu mluvit o reprezentaci, tak jako s reprezentací to bylo do 18 let. Takže to mě bylo nějakých 17, jestli se nepletu. Tak tak v podstatě poprvé jsem jel na Západ, tak jsme byli na turnaji festivalovým v Cannes, který se tam hraje dodneška. Dneska se to hraje v Toulonu, jestli se nepletu. Festivalovej se tomu říkalo, protože to probíhá období kdy probíhá filmový festival v Cannes a to bylo taky skvěl obsazený turnaj. Hráli jsme tam proti Portugalcům, Holanďanům snad i Francii. Jako skvělej turnaj a pro nás to byl neskutečný nebo pro mě to byl neskutečný zážitek a od té doby miluju Francii a jih Francie, protože to tam na mě zanechalo jako jako opravdu hodně.

Kde se zrodila ta šance přestoupit do Toulouse?

To bylo tak, že my jsme hráli se Spartou ten slavněj nultý ročník Ligy mistrů, kde jsme vyřadili Glasgow Rangers, Olympique Marseille a pak jsme hráli tu skupinu, kde byla Barcelona, Benfica a Kyjev Dynamo a myslím si, že se nám to hodně povedlo. Měli jsme dobrý mužstvo a hráli jsme opravdu s těma nejlepšíma v té době, proti těm nejlepším. Povedlo se nám vlastně druhý místo za Barcelonou ve skupině, což bylo o rok později přitom systému, jaký byl. Ono totiž tenhle ten nultý ročník, tam se hrálo jenom finále, takže za nás z naší skupiny to hrála Barcelona a z druhé skupiny Sampdoria Janov. Ty hráli finále ve Wembley, kdy ta Barcelona nakonec to finále vyhrála, ale v podstatě jsme skončili na semifinálovém místě. Rok na to oni to změnili a hráli to, že první hrála s jedním ze skupiny s druhým z druhé skupiny křížem to semifinále. Takže to kdyby to bylo tenhle ten systém, tak byjsme hráli to semifinále. A jelikož jsme hráli proti těmhletěm slavným mužstvům, tak se tam samozřejmě jezdili dívat různý právě pozorovatelé a mě první úplně kontaktoval ne Toulouse, ale bundesligový vítěz, mistr Kaiserslautern, kde už v té době působil Míra Kadlec. Dokonce to bylo tak daleko ty jednání, že trenér Feldkamp přijel do Prahy. Mě zastupoval v té době pana Paska. Přijeli do Prahy a v hotelu diplomat už jsme rozebírali. Tam bylo všechno daný už na papíře. Řeknu platový podmínky a tak dále a on zejména přijel hlavně proto, aby mě vysvětlil, co po mě bude chtít v té roli jako v tom mužstvu. Takže budu hrát na tom a tom místě a tak dále a prostě už to bylo tak domluvený, že já jsem počítal, že půjdu do Kaiserslauternu. Ale potom se nevím nějakým způsobem odmlčeli a já jsem nevěděl ani proč. Ty informace mi nikdo nedal. V podstatě mi je po letech řekl Míra Kadlec, že v tom Kaiserslauternu řekli, že jsi tam někdo řekl, potom co už to bylo všechno dohodnutý, tak si řekl o strašný peníze ještě navíc. Tak někdo asi ze Sparty. Takže oni řekli ne. Do tohohle my se pouštět nebudeme a nešli do toho, což mě v té době samozřejmě mrzelo, ale dopadlo to nakonec tak a to Toulouse mě vidělo na zápase v Barceloně, kde jsme sice prohráli 3:2, ale taky jsme odehráli dobrej zápas. Tam se mi dokonce podařilo

vstřelit branku i když to bylo z metru do prázdné brány, ale je tam. A oni se přijeli podívat. Trenér s nějakým manažerem se přijeli podívat, ale já jsem dostal potom informaci takovou, že se přijeli podívat na Romana Kutletu, který hrál v útoku za nás, ale v tom zápase jsem se jim nějak líbil. Tak zjišťovaly jaká je moje situace a tak dále, oslovili Spartu a mě. Nakonec jsme se dohodli do Toulouse. Velkou míru na tom toho podílu má nebo měl Tono Ondruš. Někdejší skvělejší reprezentant Československa, mistr Evropy z roku 76, kterej v té době žil vlastně ve Francii. Jestli se nepletu tak žil v Thonon. To je u Ženevského jezera jakoby z francouzský strany a ten to nějakým způsobem domlouval taky přes Pasku. No a mně se ta nabídka líbila. Líbilo se mi to prostředí prostě, vzal jsem to a nelituju toho.

Jaký byl ten přechod? Jaké jste měl pocity, dojmy, vzpomínky?

Já musím říct, že pro mě ten přechod nebyl až tak složitej, protože v té době my jsme měli ve Spartě skvělou partu. My jsme celý ty léta tam byly úžasný vztahy. Prostě pařili jsme spolu, chodili na pivo, užívali jsme si to a já když jsem přišel do Toulouse, tak tam byla ta parta podobná. Možná až moc jsme byli taky pohodový v tom Toulouse, protože ti hráči tam byly výborný. V té době my jsme ten první rok měli velmi dobrej. Jen na vysvětlenou to tenkrát bylo na výši Marseille, že jo, Monako, Paris Saint Germain a Lyon, ale my jsme s nima všema hráli vyrovnaný partie. Hráli jsme docela o špici o nějaký poháry, ale potom v závěru jsme v tý druhý půlce ztratili nějaký body a pak už se to jakoby vypustilo do ztracena a v podstatě jsme skončili v půlce tabulky na 10. místě. Ale celej rok byl kvalitní. A hráli tam opravdu dobří hráči. Jako perličku se měl jako kapitán mužstva, můj spoluhráč, ten udělal letos titul s Lille jako trenér, Christoph Gartier. S tím já jsem hrál, to byl takovej řízný stoper, ten to mydlil jako od podlahy. Ale hráli tam další kluci, kteří byli docela nadějný, mladý kluci, kteří začali hrát v reprezentaci francouzský a myslím si, že kdyby to bylo hodně posílení, že bysme opravdu hráli přední příčky. Ale tam zase tam došlo k nějakým konfliktům s trenérem a staršíma hráčema a s prezidentem, s novým prezidentem. Protože já jsem podepisoval ještě s panem Delsolem, což byl už v té době starší pán. On nedávno zemřel, tomu snad bylo 100 let. A když já jsem přišel do Toulouse, tak se ten prezident právě měnil, nastupoval mladší chlap, majitel nějaký transportní firmy. A ten to ten to neuchopil za dobrý konec a jakoby to celý rozbil. Trošku teď jsem si na to vzpomněl, když Sparta přivedla Stramaccioneho a vyměnila 11 hráčů, tak to byla podobná věc, která se stala v roce mého působení v Toulouse. Tam přišlo 11 nových hráčů, protože ten prezident odmítl prodloužit s těma staršíma smlouvy, který jim končily a oni se mu na to vykašlali, šli jinam. Takže to gro, to jádro toho hráčský odešlo a přišli tam hráči vesměs průměrný a mělo to opravdu neblahý vliv na tu sezónu a my jsme těsně spadly do druhý ligu. To bylo špatně, ten třetí rok jsme hráli druhou ligu a zase jsme těsně asi o dva body nepostoupili, takže já jsem byl nucenej v podstatě po těch třech letech jít pryč kvůli národňáku i když se mi tam líbilo, bylo tam skvěle. Ale vrátím se k tomu, jaký byl ten přechod a proto se k tomu vracím, že ten přechod v podstatě tak velký nebyl. Já mám asi trošku nějakej dar na učení se jazyků, jde mi to lehce poměrně každej jazyk. Takže jsem se poměrně rychle adaptoval a naučil se francouzsky a pokud samozřejmě přijdete do nějaký země a naučíte se aspoň základy toho jejich jazyka, tak všichni to prostě kvitujou, jsou rádi za každý slovíčko. Takže jsem se celkem brzy začlenil a my jsme v podstatě po každým zápase opravdu chodili všichni téměř celej mančaft s přítelkyněma, s manželkama na večere a probírali jsme to. Ta atmosféra byla dobrá.

Jaký byl, jak rozdílný byl fotbal ve Francii oproti Česku?

Tenkrát a ono je to možná i do dneška, i když tady se to přitvrdilo trošku. Tady ten fotbal u nás taky není tak jednoduchý. Ono je to docela tvrdý, až na samozřejmě nějaký výjimky, kdy v uvozovkách ti kluci moc nechtěj nebo zrovna se jim nechce běhat, ale je to fyzicky náročný i

ted'ka v Čechách. A tenkrát se mi zdálo v tý Francii, právě to bylo víc fyzicky náročný a tvrdší. Bylo tam víc těch zákroků kdy prostě ti stoperři vyjedou oběma nohama napřed pod nohy toho útočníka. Takže člověk musel na tom hřišti reagovat trošku rychlejc.

Další přestup a zase vedl do Ženevy. Spolupracoval jste nějak s tím člověkem, se kterým jste spolupracoval při tom přestupu do Toulouse, jak jste říkal?

Ano, ano já jsem celou kariéru, mě v podstatě zastupoval pan Paska a tady do tý Ženevy jsem šel tak trochu z donucení, když to řeknu blbě. Právě už jsem to zmínil, protože jsem byl v reprezentaci, že jo. To je doba, kdy jsem byl kapitán reprezentace a trenér Uhrin mě jednoznačně dal na vědomí, že pokud budu hrát druhou ligu, tak že mě nenominuje. Takže jsem prostě hledal jako lepší angažmá nebo lepší ono je to v uvozovkách lepší, že nakonec manažer přišel, že má Servette Ženeva, což bylo tradiční klub, historickéj ve Švýcarsku, tak jsem tam přestoupil. Ale ono ten klub musím říct, pro mě měl si myslím, že i horší kvalitu, než Toulouse. A teprv mnohem později, když jsem se dozvěděl, že měli zájem a mě to říkali potom ti lidi, se kterými jsem se potkal i z těch klubů, že o mě měl zájem třeba Nice francouzský nebo Sochaux, protože mě se tam ty sezóny docela povedly. Takže ale ono to bylo právě taky ty začátky, že jo i pro ty manažery, pro ty agenti to byly začátky a nebylo to jako dneska v podstatě, kde i přes řeknu internet, já nevím všechno, se dá kontaktovat, kdokoli, kdekoliv, takže jsem vzal to angažmá v tom Servette a to musím říct, že po fotbalové stránce nebylo úplně ideální. Mě to kolikrát i přišlo, že ten klub organizačně byl ne, že mě přišlo, ten byl třeba stoprocentně organizačně třeba horší, než řeknu za komunismu kluby u nás. Jo to my třeba jsme ve Spartě byly profíci, tam všechno šlapalo včetně toho sekretariátu a všech různých služeb pro hráče, aby jim zařizovali, aby se nemuseli starat o nějaký věci, aby je to prostě nerozptylovalo. To už my jsme tenkrát měli, kdežto třeba v tý Ženevě, to tam bylo, to bylo šílenýho něco. Třeba dojednat nějaký administrativní věci a tak dál. Bylo to takový, mně to přišlo, že ten klub byl hodně amatérský, když to řeknu.

V té době se začali jakoby, v těch devadesátých letech i rozvíjet možnosti pro větší množství zahraničních hráčů na přestup jakoby do vrcholových, evropských klubů. Vnímali jste nějak ty podmínky, že začali bejt ty kluby evropský, multikulturní?

No to za nás právě ještě nebylo tolik. My když jsme odcházeli v té době, tak to bylo ohraničený mnohdy, jestli se nepletu, třeba tři hráči, že tam mohli být v zahraničí. A v té době, když už někdo do zahraničí šel, tak opravdu to mužstvo si ho vzalo proto, že s ním počítalo do základní jedenáctky. Oni si nemohli dovolit kupovat jen tak někoho, aby se posadil na lavičku a platili ho. To se změnilo až potom, hodně to změnil případ Bosman, kdy se opravdu začaly z těch klubů dělat, dělat nadnárodní celky a já to chápu, že to je rovná pracovní příležitost pro všechny, ale upřímně řečeno, mě jako osobně se to moc nelíbí, protože potom vidím hrát mužstvo který hraje Premier League a tam je jeden Angličan a mnohdy tam není ani jeden třeba jo. To pro mě ztrácí jakoby ten význam, jako jo ten smysl, ten smysl to pro mě ztrácí klubovej. Ale dobrý je to tak, je nutno s tím žít a podle toho se zařídit. Ale je pravda, že tímhletem se to úplně, se to úplně rozsekalo a dneska, dneska není v podstatě vůbec problém, že tam hraje kdokoliv. Je to samozřejmě stále je lepší, protože v tom samozřejmě se v tom trochu pochybuju, protože mám agentskou licenci, tak je lepší, když dám příklad Jihoameričana, Argentince, Uruguayec jet na ten evropský pas, protože je to jednodušší, protože tam jsou zase normy nějaký restrikce na počet těch mimo evropských hráčů jo, kteří nejsou z Unie, takže tam je nějaká kvóta, ale když má pas prostě po dědečkovi, je to Ital, tak není problém.

Myslíte si, že to má větší dopad, tahle multietnicita na identitu jako takovou těch celků v daném státě? Nebo na rozvoj mládeže v rámci těch klubů?

Na to podle mě na oboje, myslím si, že na oboje, protože já to takhle vnímám. Já vnímám to, že ztrácejí tu identitu ty kluby. Mě se opravdu nelíbí, když vidím, že v tý Anglii budu, abych zůstal u tý Anglie, že tam hraje tradiční anglický klub a je tam pět Španělů, čtyři Francouzi, tři Italové a v základní sestavě jeden Angličan. To mě přijde úplně nesmysl, úplně nesmysly jo. Ale dobrý chápu i to, že těm fanouškům je to úplně šumák, protože ti chtějí aby ten klub vyhrával. Takže ty když ten vyhraje, ta Chelsea Champions League, tak těm fanouškům je to úplně šumák, kdo tam hraje. To je jedna věc a za druhý, ano nebudu pokrytec, mě osobně se to nelíbí jako, ale musím s tím nějak žít a musím taky přemýšlet trochu o tom, že je to dobře zase pro ten obchod zase, že jo s fotbalem, protože tím máte mnohem větší možnost třeba právě tam dodat ty hráče třeba i od nás nebo odkudkoliv, to je jedno. Takže ano, chce to doba, je to tak. Ale myslím si, že to mám poměrně značný vliv právě na výchovu tý mládeže, ale tady je to jako se vším, je to individuální. Je to o tom, jak ten daný klub anebo ti manažeři toho danýho klubu chtějí ty vychované mladý hráče, ale tu i vesměs, ale i tam jsou ty zahraniční i u tý mládeže, ale vesměs jsou tam ty domácí. Tak teď jde o to, jak s nima chtějí pracovat a jestli jim tu šanci daj. Protože pokud tu šanci dostanou a zase musím říct, že spousta to se mi tady líbí na druhou stranu, že spousta zase tady klubů a dneska i národůku, že dají šanci i hodně mladým hráčům. A já si myslím, že to je dobře, když prostě na to má, tak prostě ať to zkusí, ať hraje. Viz. jo, třeba u nás tam nebudu chodit daleko. Podle mě třeba Adam Hložek by už měl hrát za áčko normálně, možná i Zima ze Slavie možná zase stoper, protože nemáme stopery, protože nemáme, kluci teďka hráli zase solidně, nutno říct na tom EURu, a ty zápasy ve skupině ve stoperský dvojici. Ale dlouhodobě je to problém, tak proč je tam nedat? Tak budou nastupovat za osmnáctku, jednadvacítku, proč? Tak je tam šoupu a ono stejně hrajou dospělej fotbal. Hrajou evropský poháry, hrajou Ligu mistrů, tak proč by nemohli hrát za reprezentaci jo. Ale to je zase ono, proto se stává, že třeba je spousta mladých hráčů, kteří jsou vychovaní v tom daným klubu, no ale pak nedostanu šanci v tom áčku nebo vidí, že prostě trenér, manažeři je radši mají, když tam jsou třeba ty kluci starší, protože se v uvozovkách, protože se boje, že ti mladí mají málo zkušeností a tak dále. Tak samozřejmě jdou radši někam jinam, ideální na hostování nebo někam nebo neprodlouží smlouvu a prostě radši odcházejí v uvozovkách skoro zdarma někam jinam. Ale to už je zase věc každýho klubu. Já můj názor je, že by ti mladý měli dostávat víc šanci a samozřejmě zase ono se to nedá říct černobíle, víc logický, naprosto logicky víc šanci dostane mladej hráč, který je spíš útočný hráč, hraje v útoku, útočný záložník než stoper, protože na stoperů potřebuju mít tu zkušenost trošku. Musím mít nějakou zkušenost. To nejde, to nejde aby tam vlítl, jasně jsou výjimky, kdy osmnáctiletý kluk to vidí, prostorově vnímá tu hru takticky, ale těch je málo.

Já ještě budu teďkon trošku předbíhat, protože mě to zajímá. Máme rok 2021 vy jste sám říkal, že v týhle době je vesměs fanouškům jedno, když ten klub získává poháry, trofeje a má tam vlastně multikulturní jakoby sestavu. Myslíte si, že to bylo takhle i v těch devadesátých letech? Přece jenom na tom EURO 96 tam bylo propagovaný Football coming home a reklamy byly vesměs cílený na ty tradiční fotbalisty bílý pleti. Jak si myslíte, že to vnímali fanoušci v týhle době, spíše než dnes. Myslíte, že to bylo podobný, když ten klub vyhrál tituly, že nám to je jako by jedno nebo ti fanoušci na to ještě nebyli připravený?

To jde s dobou. Já si myslím, že to jde s dobou, to nelze zastavit jakoby příliv těch cizích hráčů. To nejde, když to jednou ta organizace jako je třeba UEFA povolí, tak už to zastavit nejde. A vy jste zmínil třeba hráče bílé pleti. Dneska se o tom hodně diskutuje. Dneska je za každý prd je člověk rasista. To já úplně nesnáším, to fakt nesnáším. Tohle poklekávání a už vůbec ve fotbale

bych to naprosto zakázal. To já vůbec nechápu, jak to mohli autority ve fotbale povolit a tolerují prostě propagaci nebo vyjádření nějakýho politickýho názoru ve fotbale. Prostě sport je apolitická věc, ať se na mě někdo zlobí nebo ne, tam se nemá nic stát, jo protože z toho bude mít potom guláš jako. Prostě jednou je to sport a hraje se tady na góly a nehraje se na to, že tady je někdo černej nebo bílej. A mě připadá, že se to zneužívá neskutečným způsobem. No a to, že se to samozřejmě zneužívá, jakože tady u nás máme ve světě, ne u nás, copak u nás tady, tady je to zbytečný, lidem je to šumák. Ale že máme rasismus naruby, to tak je. Já jako vím, jak to je ve Francii. Mám kamaráda, který zase hráli, hokejisti to byli slavný, a ty mě zase říkají, jak to je v Americe. To je strašný. Prostě za mě, když já jsem přišel do Francie, tak třeba v klubu, jestli si dobře vzpomínám, tak tam nebyl ani jeden černocho nebo africkýho původu hráč, když to řeknu. Byly tam nějaký samozřejmě původu arabského, protože Francouzi samozřejmě byli v Alžírsku a v těchhlech zemích na severu Afriky a za těch pár let je 80 až 85 % ve Francii hráčů černý barvy pleti. A teď je to daný, je to daný možná tím a mě to říkají kluci, kteří dělají pro ty kluby, že samozřejmě ti kluci prostě pro ně je to i cesta, jak mít úspěch, jak se dostat k penězům, tak na sobě makaj. Ty původní, řeknu obyvatelé bílý, evropský z pohodlně, doma sedí u počítače, nechodí hrát, nechtějí na sobě makat, tak je samozřejmě ty druhý převálcujou. Ale to tak prostě je. To je vývoj a když nechtějí, tak nechtěj, tak místo fotbalu budou hrát, já nevím, metanou. Tohle jsem viděl dokonce, že Curling je na olympiádě, to je další pro mě záhada jako. Postoupili nějaký naši Eva a Vašek nebo kdo, jak se jmenujou, postoupili, do prdele, na olympiádu. Co to je za sport? To si vezmu koště a hodím kamenem a jedu na olympiádu. No tak to už fakt nevím co je sport. Ale to jsem zase odběhl úplně. Ale já si myslím, že z toho pohledu rasismu se dneska dělá úplně nesmysl, ale úplněj. Čím víc se o tom mluví, čím víc se to pítvá, tím větší je to nesmysl. Já znám tolik kluků, kteří černý, bílý, žlutý, dyť jsem žil dva roky v Číně, jsem kopal. To byly všechno kámoši a jsou to kámoši, Arabi, já s tím žádný problém nemám. Buď je ten člověk dobrej nebo není. Buď je to hajzl nebo je to normální chlap. Ale oni z toho dneska dělají opravdu šílenosti. Já to neuznávám. A znovu říkám, nechápu, jak si UEFA může nechat rozbít ten svůj koncept. Prostě tady je nějaký mistrovství Evropy, budete se chovat podle těch pravidel, protože mi to organizujem, mi to platíme a vy tady hrajet. Tak vy tady nebudete prezentovat jako, že za chvíli tam bude nějaká politická strana si prezentovat jako před zápasem, že zaplatí hráče a oni si vytáhnou triko, já nevím, podporu Babiše nebo co, jak to bude? Co to je za nesmysl přeci. Jdu hrát fotbal, tak si zahraju fotbal a hotovo, jestli po zápase někde ve svém volným časem ti hráči budou někde někoho podporovat, propagovat, to je jejich problém, to je jejich věc, ale zápas je zápas. Já si nemůžu pomoci.

Ono přece jenom ačkoliv je FIFA takzvaně nadnárodní společnost a neměla by zasahovat do politiky, během těch devadesátých let bylo několik případů, kdy vlastně do té politiky vlastně zasáhla, ať už se týče vlastně války v Jugoslávii a tak dále. Kdy vlastně zakázala Jugoslávii kvalifikaci na mistrovství...

No jasně...

Kde myslím šlo Dánsko...

A to to vyhrálo...

Jak si myslíte nebo jaký máte pohled vy jakoby pohled na FIFu a na evropskou jakoby její odnož UEFy a její fungování během těch devadesátých let, pak na konci devadesátých let tu takzvanou změnu na trůnu, kdy Havelange vystřídal Blatter. Jak vy na tom nahlížíte na tohle období?

Ted' úplně teda nevím jakoby, co bych měl odpovídat...

No co si myslíte jakoby o těch devadesátých let, jakým způsobem se ten fotbal jakoby celkově rozvíjel?

No takhle podle mě to šlo všechno strašně moc nahoru a strašně moc je to čím dál víc o penězích. Jako hrozně moc. A koneckonců vyústění toho bylo teďko ta snaha těch pár klubů, že jo vyhlásit nějakou tu superligu. Ale ty kluby obrovským způsobem podcenili vůbec, co si o tom myslí fanoušci a hráči, že jo? Ono je hezký, že chtějí vydělávat co nejvíc peněz, ale tady se ukázalo, že právě těm fanouškům na těch klubech záleží, že jo? Je jim jedno a chápu to, protože chtějí být silnější a silnější. Že tam hrajou, že tam vesměs nehrajou Angličani v anglickém klubu, ale oni chtějí chodit. A je to logický, oni chtějí chodit každý týden na ten fotbal se koukat a chtějí vidět i překvapení, chtějí vidět derby. Chtějí vidět prostě tradičního rivala, který ho porazí 3:0. Do prčíc, koho by to bavilo, kdyby chodil celý rok se koukat jenom na ty top zápasy a furt s těma samejma soupeřema. Dyt' je to absolutní nesmysl. Proč se na to my koukáme a proč já si zapnu mistrovství Evropy Francie s Maďarskem. Kdybych, porovnával jenom kádry, tak si řeknu jasně Francie jim musí dát trojku, ale podívám se na to a vidím, že Maďaři makaj, že prostě mají nějakou kvalitu, že ono tam je, se to nezdá, jsou tam i hráči, kteří hrajou v super klubech, že jo v Lipsku třeba a jasně nedominují celý zápas, ale to je přesně ono, to není o tý statistice ono to není o držení balónu. Je to o tom, že se jim povede krásná akce, šoupnou jim tam gól a uhrájou krásný výsledek. Diváci jsou nadšení, diváci jsou nadšený a já i když Francii většinou podporuju, protože prostě mám velký kamarády ve Francii, tak je sleduju. Ale v tomhle případě fandím Maďarům, protože mě to baví fandit tomu slabšímu. O tom je ten fotbal. O tom je ten sport. Jakože právě se tam stane nějaký překvapení A na úkor toho překvapení právě třeba někdo nepostoupí nebo vyhraje to někdo jinej. Dyt' jako kdyby to bylo papírově daný, tak jako proč na to budeme koukat jako jo? Tohle je to, co podcenili třeba ty Superligy a mysleli si, že prostě fanoušci sklapnou a hráči sklapnou, jenže to tak není. To samozřejmě, že když říká Florentino Pérez, že jo šéf Realu, no ale my nebudeme mít na výplaty. No ale do prdele, tak ať jim nedávají 100 milionů ročně, no tak jim dám 50. To je jejich problém, jejich problém, že nemá na tu výplatu nesmyslnou. Protože ti hráči vesměs tu hodnotu nemají prostě, a prostě jestli jí mají tak ať, si ale musí dostat ty prachy z marketingu za prodej dresů nebo něco. Se říkalo, že Ronaldo přestoupil tamhle do Juventusu a za chvíli byl zaplacený, protože prodali neskutečný množství triček a všeho možného a tak dále. A to je jejich business a oni si to musí zajistit a jestli na to mít nebudou, tak těm hráčům nemůžou dávat takový platy. A jestli ten hráč odejde, protože mu ho nedají, tak mu ho daj anebo to dopadne tak, že už nikdo nebude chtít platit tyhle ty platy nebo ty přestupy. A dokonce slyším, že už nebudou možný astronomický přestupy, že se tam chystá nějaký strop. A ono je to ale logický, protože se to jinak zhroutí, že jo. K čemu to je tady dát za hráče 200 milionů eur, vždyť ten hráč tu hodnotu nemá, prostě ji nemá. A tak to bude tak, že se to zase postupně sníží a oni ty vlny prostě budou a je to jako v každý jiný ekonomice. Prostě buď na to mít budou přes TV práva, fanoušky a tak dále anebo na to mít nebudou. Ale zase, aby si někdo ten nápad byl nesmyslný. Jasně možná se najdou nějaký sponzoři, který ty kluby přesvědčenej a přitlačit k tomu, že nějakou tu superligu vyhlásí, ale podle mě je to nesmysl. To není jako oni to přirovnávají trošku jako NHL. Jenže NHL má stoletou tradici, to je jinej systém. To je úplně jinej systém, to nemá s fotbalem nic společného.

My to vlastně teďkon poznáváme vlastně díky tomu koronaviru, že ten fotbal bez těch fanoušků je prostě jinej. Jak si myslíte, že se proměnil přístup fanouškům během devadesátých let? Byly tam nějaký změny, kteří nějakým způsobem podporovali tu fanouškovskou stránku nebo fanoušky jako takový, Někaký systémy?

To nevím, to nevím tam jsem to, co já vím, tak tenkrát to bylo hodně živelně, normální klasika a dneska, a i dneska vím, že kluby samozřejmě i podporují i ty ultras dokonce i penězně aby právě si mohli nakoupit ty bordely, co tam pak odpalují. A pak se k tomu klub samozřejmě nehlásí nebo dostane pokutu, ale vím, že se to děje, že jsou i klubem podporovaný ty určitý skupiny.

Jaký máte názor na rozvoj ženského fotbalu? Přece jenom v devadesátých letech to došlo k nějakému progresu. Co si o tom myslíte?

To je složitá otázka. Já tady nechci rozhodně, aby to vyznělo tak, že jsem proti ženským fotbalu anebo nějaký nerovnosti. Já si myslím, že pokud ženská nebo chce dělat jakýkoliv sport, ať ho dělám. Akorát si myslím, ano mělo by se to podporovat, protože řeknu, každé sport nejenom fotbal, ať už kdokoliv dělá je dobře. Já jemu osobně a to je můj osobní názor chci jako říct, že mě se jako, když vidím ženský fotbal v televizi, tak mě se prostě nelíbí, pro mě to není úplně fotbal, protože ať mi tady může kdokoliv vysvětlovat cokoli, tak prostě ženská není chlap a nikdy nebude zaplat' pánbůh. Takže oni ti holky třeba jsou i skvělý, jako povede se jim spousta dobrých věcí, ale pro mě to není úplně ten fotbal, na který já se chci koukat. Má to svoji sice ano fanouškovskou základnu nebo ty diváky, ale mě se to nelíbí, protože to je pomalý, spousta nepřesností, no pro mě to není fotbal. Řeknu to možná blbě, ale pro mě to není fotbal. Je to sport nějaký, který se hraje jako podle pravidel fotbalu, ale úplně to není fotbal. Nerad se na to dívám, ale říkám, nutno říct je potřeba to určitě podporovat, protože moje holka malá mě přemlouvala dva roky, že chce chodit na fotbal, než teda jsem říkal dobře. Začla chodit na fotbal, ale tak moc jí to nešlo nebo úplně ne, ale sportovala, tak jsem byl rád, že sportuje. Pak skončila, dneska chodí na volejbal. Ale jsem rád, že sportuje, ale že bych jako jí řekl: „hele dělej fotbal, to je super sport pro ženskou“, to bych jí asi nikdy neřekl. Ale to je můj osobní názor.

Já se teď kon zase trochu vrátím po Ženevě následovalo kratší období, kdy jste se vrátil do pražské Sparty. Jak se proměnil český fotbal během toho období, co jste byl v zahraničí?

Já nevím, tenkrát to nebylo tak výrazný si myslím v té době. A Sparta, vždycky si myslím, že byla na solidní úrovni. Já když jsem se vrátil na ten půlrok, tak jsme hráli Ligu mistrů, základní skupinu proti dobřej mužstvům. Tam byla Parma, Galatasaray, kdo tam ještě byl? Salzburg možná, nebo možná jsme hráli předtím, no to je jedno. A ale pak tam já jsem tam byl krátce už opravdu, protože tam jsem se dostal do nějakého konfliktu s tehdejší majitelem Rezešem. A z toho konfliktu začlo to, že v podstatě jsem neměl nastupovat direktivně. Takže jsem zavolal kámošovi do Francie, který dělal manažera. Jestli by mi nenašel někde něco, kde bych někde určitě bych tam šel. A díky tomu vzniklo to moje angažmá v Číně.

Vlastně když jste chtěl, měl v plánu přestupovat z té Ženevy, chtěl jste prvotně se vrátit do Sparty, například, že byste tam dohrál nebo byly i možnosti jít třeba někam jinam, než, že byste se vracel jako zpátky do Čech?

Já jsem v Ženevě ještě chtěl přestupovat někam, kde by byly možnosti v té době. V té době jsem měl nějaký kontakt na Manchester city, který v té době ještě nebyl ten Manchester city jako dneska. To byl dokonce, jsem tam byl na pár trénincích, jsem tam letěl, ale nebylo to nějak dobře domluvený. V té době to jsem to viděl na místě, že to bylo jenom nahodou to nedopadlo. A mě se narodila první dcera v Ženevě vlastně těsně předtím, než jsem odešel, takže a kontaktoval mě Pepa Chovanec, že už tam jsou teďkon ty košický majitelé a že bych tam měl jako ve Spartě a tak dále. A já jsem říkal, proč ne. Protože v té Ženevě mě to nebavilo ten fotbal.

Prostě bylo to na slabý úrovni a ta Sparta byla vejš, takže jsem ten krok udělal, ale v té době no jasně, že to někdy nejdete úplně s tím, já tam budu rok a půjdu pryč. Ale tam z toho potom vyplynulo, že jsem odešel do té Číny no a, takže tak.

Takže přesun na Dálný východ. Co to pro vás znamenalo? Jak obrovská to byla změna?

No změna to byla velká změna. To byla velká změna. V podstatě jak jsem volal tomu kámošovi, tak ten právě žil na jihu Francie a přes nějaký známý ti majitelé toho čínského klubu, což je obrovská skupina dneska, dneska možná jedna z největších vůbec v Číně už. Wanda Group. Tak hledali možnost nákupu vína v jižní Francii, že by tam dávali etiketu Wanda wine, což pak udělali. A mimochodem se zmínili, že sháněj zkušeného nějakého hráče, který má nějaký mezinárodní zkušenosti, schválně na pozici takového středního záložníka defenzivnějšího, protože jim tam někdo končí. Tenkrát oni tam měli Švédy. Tři Švédy a jeden z nich tam končil. No a to byla právě ta náhoda, že jsem měla 14 dní předtím telefonát. Tak mě pak volal a říká: „hele on byl kámoš na nějakým jednání s Číňanama a oni sháněj hráče. Šel bys do Číny?“ Říkám: „hele když to bude dobrý, tak půjdu i do Číny.“ No a domluvili jsme se a já jsem tam asi 14 dní na to odletěl normálně podepsat smlouvu. A zůstal jsem tam dva roky no. A to bylo docela úspěšný angažmá, když to řeknu. My jsme vyhráli ligu v Číně. Hráli jsme dokonce i finále asijský Ligy mistrů v Hongkongu, kde jsme prohráli na penalty až s jihokorejským vítězem.

Já se teď kon přesunu k vaší účasti v reprezentaci. Jakým způsobem si vás poprvé povolali? Jak to probíhalo to jednání? Dostal jste nějakou zprávu od trenéra?

Já jsem no takhle nastupoval právě od mládežnický reprezentace, od ty sedmnáctky nějak, tak jsem jezdil poměrně pravidelně přes jednadvacítku a no a v té době to bylo jasný, že ti kluci co hráli v jednadvacítce, tak pokud hráli v lize, že jo, v těch mančaftech, tak nastal ten okamžik, kdy je zkoušeli i v tom áčku, takže já jsem dostal nominaci a to mě zcela určitě nahlásili na klubu, protože na klub přijde nominace. Takže mě to nahlásili na klubu, ale já jsem dostal myslím, že první dvě nominace, když jsem byl jenom na lavičce. To se hrála ještě kvalifikace právě na mistrovství Evropy v 88', jestli se nepletu. A to jsem seděl, to se hrálo na Spartě proti Walesu tuším. Je pravda, že to ani nevím, kdy jsem byl poprvé nominovaný, ale byl jsem na lavici. Nezasáhl sem, nezasáhl sem do hry. První nominace, kdy jsem zasáhl do hry, byla v 88' přátelský zápas proti Rusku, to se hrálo v Trnavě – remíza. Ale říkám, já nejsem až takovej pamětník, abych si tyhle detaily opravdu jako nějak ukládal. Prostě přišla nominace a bylo, jel jsem.

Mistrovství světa v roce 1990 byl velkej úspěch, dalo by se říct. Jak jsi na to vzpomínáte? Jaký byly v cílový destinaci podmínky pro reprezentaci?

To je pro mě jeden z největších zážitků vůbec, protože to byla samozřejmě světová událost. To bylo něco neskutečného. Všechno bylo super zařízený a my jsme bydleli na krásný hotelech, že jo. Říkám to, že zajdu do detailů. To opravdu od té doby si pamatuju italský těstoviny jako, co nám tam nosili, to byly bomby. To jsme si užívali. A hlavně se nám to povedlo. Já jsem tam i jako nejmladší člen výpravy jsem i zasáhl do nějakých zápasů docela důležitých. Hrál jsem právě celej ten zápas proti Rakousku, kdy vlastně Míša Bílek dával ten postupový, že jo gól z penalty. Pak jsem hrál ještě poločas proti Itálii a to byl taky zážitek proti prostě všem těm Baggium, Schilaccim a já nevím jakým. Ty nás trochu vycvičili i když nám neuznali góla. Standa Griga dával góla. Myslím, že to bylo dokonce na 1:0 v té chvíli, který nebyl uznaný pro ofsajd, ale ten ofsajd nebyl. Ale to je jedno prostě, tak to bylo, tak se to nějak vyvinulo, ale to bylo, to

jsme hráli v Římě na plném stadionu, to byl taky zážitek. Skvělý zážitky, všechno okolo, protože navíc v té Itálii ty lidi tím fotbalem žijou, to je prostě bomba. Tam jsme přišli, obden jsme chodili na zmrzlinu, co jsme bydleli v tom Montecatini a oni vždycky ti lidi samozřejmě fandí v první řadě Itálii, to je logický. Ale v druhé řadě pak podporou to mužstvo, kteří si ho prostě vezmu za své, takže oni nám strašně fandili, navíc byli spokojení, ti Taliani vyhráli tu skupinu. To byli spokojení a fandili nám, takže my, když jsme přišli potom třeba postupu do té zmrzlinárny, tak ten frajer, tak ten řval na celou zmrzlinárnu, že jsme borci, tu zmrzlinu dej já ti naložím ještě, takový kraviny, ale bylo vidět, že je tím strašně žijou. Jezdili tam na skútrech s vlajkami furt s italskýma. V televizi pořád diskusní pořady, kde se rozebírala každá situace, každá akce, furt dokola.

Jaká byla parta v té době, ještě před, v době soustátí, v kabině reprezentační?

Taky dobrá samozřejmě, že to bylo říkají lidi no jo, ale tam navíc jste seděli u jednoho stolu kulatého, tamhle Spartani a tamhle byli za Slovan Bratislava, no ale ono to je logický. Tak jako když s těma klukama jste v podstatě celý ty roky no tak s nima si sednete k tomu stolu, ale myslím si, že ta parta byla dobrá. Pro mě to, já si myslím, že do dneška, když se s těma klukama vidím, tak je to fajn.

Jaký to posléze mělo dopad v roce 92 potom, co se rozdělili vlastně státy, na reprezentaci? A na fotbal reprezentační?

No já myslím, že to kleslo malinko ta úroveň a já si myslím, že v první řadě na to trochu doplatili Slováci. Přece je jenom oni na to doplatili malinko víc hlavně s tou kvalitou soutěže na Slovensku. Což se potom odráželo, takže to si myslím, že na to víc doplatili. No samozřejmě je to logický, když jsme byli Československo, tak ten výběr byl věčně z těch hráčů, takže ta kvalita a ona mohla být větší. My máme třeba solidní národák a uvidíme jak tam kluci dopadnou tady kolem. Já bych jakoby věřil, že dobře. Když prostě jsou nějaký velký kiksy a Slováci, při vši úctě, mají tam výborný hráče některý, ale myslím si, že my jsme silnější i dlouhodobě. A myslím si, že to i potvrzujeme ve vzájemných zápasech.

Jakým způsobem vlastně než vlastně naše reprezentace se dostala na EURO v roce 96, tak kde pramenil, potom úspěšném šampionátu v roce 1990, neúspěch v těch kvalifikacích poté?

No to mě mrzelo musím říct, že hodně, protože v podstatě já jsem toho byl součástí. Tak zejména ta kvalifikace, to mě mrzelo hodně, na to mistrovství světa do Ameriky. Tam nám to uteklo o jeden gól. Ten rozhodující zápas jsme hráli v Belgii proti Belgii a nutno říct, že my jsme hráli 60 minut proti 10, protože vyloučili velmi brzo Phillipa Alberta, stopera, ale prostě my jsme si nevytvořili velký šance. Bylo to takovej divnej zápas. Takový upracovaný. Víím, že tam byly nějaký, nějaký dvě, tři akce ze strany, kde jsme mohli dávat góla po centru, ale nic moc. A to mě mrzelo, protože ten šampionát tam byl dobrej. Tak to byl neúspěch. To byl velký neúspěch. A mezitím bylo vlastně na taky vlastně jsme nepostoupili, že jo na rok 92. Kde bylo to mistrovství 92? Nebylo to ve Švédsku? Nebo já nevím, mě se to už prolíná.

No Švédsko, nebylo to Holandsko nebo Belgie?

Ne Holandsko a Belgie byla až potom, tam naši byli.

Tak asi ve Švédsku.

To bylo asi 92 ve Švédsku, jsme nepostoupili a no nebylo to dobrý a já si myslím, že to bylo daný, hodně tím, že rozbily to mužstvo z toho 90. Pak přišel nověj trenér, přišel Máčala a celý to mužstvo rozbili. A v uvozovkách, takový ty starší kluky, zejména kluky ze Sparty nevzali. Nepostoupilo se a pak, ale jestli se nepletu, oni Máčalovi tak prodloužili smlouvu ještě a ono to došlo tak, že se tam stejně zase ti kluci vrátili, ale už nevrátili, ty se vrátili potom, co vlastně Máčala skončil, kecám. Ale už se to nedalo nějak spravit, už to bylo pozdě. Takže my jsme opravdu, přišli jsme o EURO, mistrovství světa a no jasně, pak a pak bylo to EURO. No jo my jsme přišli o dvě kvalifikace tím pádem, blbě, docela blbě. Myslím si, že jsme měli ty hráče na to se tam kvalifikovat.

S trenérem Uhrinem nám přišla samozřejmě velká změna...

Přišla velká změna, samozřejmě Dušan stavěl na hráčích, na hráčích zejména ze Sparty a ze Slavie, a udělal dobře si myslím. A tam byla i už generace mladých kluků, zase už oproti mně, kteří začli jít nahoru a jak se později ukázalo, tak udělali velký kariéry. Ale ještě byli v té době takový na začátku, nezkušený, protože my jsme tam jeli jako outsideri na EURO a podceňovaný za prvé. Za druhý jsme potřebovali si udělat sebevědomí a to bylo dobře, že jsme postoupili i třeba se štěstím, ale postoupili a každým tím zápasem to sebevědomí rostlo. A myslím si, že opravdu potom už jsme hráli vyrovnaný partie.

Jaký byly rozdíly vlastně oproti vašemu prvnímu mistrovství, který jste zažil v roce 1990 a tomu EURO v roce 96, krom toho, že se měnily i ty pravidla, že jo, co se týče počtu zápasů a tak dále. Jak na to nahlížíte? Dejme tomu bylo taky velice úspěšný mistrovství...

To bylo úspěšný mistrovství. Ano velmi, velmi.

Jak to bylo úspěšný pro vás? Vy jste říkal, že 1990 byl pro vás velký zážitek, co ve srovnání s rokem 96? Jak na to nahlížíte?

Pro mě větší zážitek mistrovství světa. Asi protože jsem byl ještě mladej, a že prostě opravdu bylo veliký, ale bylo to mistrovství světa. To prostě se nedá srovnat. A ale jo, taky zážitek, ale já, to byl paradox, v 90. jsem byl ještě mladej a vlastně jsem naskakoval do nějakých zápasů a v 96. jsem už byl skoro starej. Kde už vlastně Uhrin na mě zase tak nesázel. Když v podstatě já jsem byl kapitán a když jsem nastoupil, byl jsem kapitán mužstva, ale v základní skupině jsem nenastoupil ani jednou od začátku. Pak jsem nastoupil proti Portugalsku a pak jsem nastoupil proti Francii a ve finále jsem taky nehrál vůbec. Takže ten poslední zápas byl vlastně semifinále s Francií. To byl můj poslední zápas za reprezentaci. Paradoxně já jsem dával první gól v reprezentaci proti Francii. To byla tečovaná střela a svůj poslední zápas jsem hrál proti Francii, takže já furt jsem s tou Francií nějak spjatý. Takže tam už jsem byl zase jako ke konci té reprezentační kariéry. Takže mě utekl ten prostředek. Ten důležitěj, protože jsme se nedostali, na ty dvě kvalifikace, to bylo blbě. Ale ono to, ještě se vrátím k tomu, proč je pro mě větší zážitek, protože ta atmosféra v té Itálii byla mnohonásobně lepší, než v té Anglii.

Což se dá říct taky paradox.

Což je možná paradox. Ono na tom stadionu samotným to bylo super, ale mimo, tam jsme vůbec nebo já jsem nevnímал teda nějak se to neprojevovalo, že je mistrovství Evropy. Kdežto a ono to bylo taky asi daný tím, že my jsme v tom Montecatini, to jsou lázně, že jo, kousek od Florencie, že jsme bydleli v centru toho městečka. V takovém krásném starém hotelu, kdežto v té Anglii jsme bydleli v tom Marriottu mezi Liverpoolem a Manchesterem v podstatě na samotě. Takže

ono to asi taky mělo svůj dopad jako jo, že jsme vlastně nebyli v tom městečku nějakým. Ale přišlo mi to, že ti Italové tím žili mnohem víc a to se odrazilo i na tý atmosféře.

Wybavujete si ještě nějaký perličky, vy jste mluvil o tom zmrzlináři v tý Itálii, pak je i dosti zmiňovaný to, jak se váma letěli bodyguardi z Anglie po EURu...

To jsem zařizoval...

Co mi o tom můžete říct?

No to byla super věc. My jsme, tak to vám dám perličku. My jsme tam měli samozřejmě jako všechny týmy, tak jsme tam měli nějakou ochranku. A v tom Marriottu, tam byli kluci a oni to myslím byly většinou Skotové, právě ty kluci. A byl tam s nima takovej ten jejich místní velitel a to bylo strašně příjemný chlapík. On pak přijel i s manželkou do Prahy taky, aby ukázal ženě Prahu. To byl šéf nějaký místní policie a to byl super pán a měl pod sebou, já nevím, asi čtyři pět kluků, čtyři, já si vzpomínám na nějaký jméno. Jeden se jmenoval Jason a no ještě bych si možná vzpomněl a ty tam, že jo obšlapávali kolem hotelu a když tam někdo seděl, na recepci, prostě jenom dohlíželi, kdyby nějaký magor nás chtěl otravovat, tak aby zasáhly tohle. Jinak prostě nic se nedělo. A jezdili s náma samozřejmě v autobuse, že jo, dohlíželi na celý přesuny a tak dále. Jenže my jsme se s nima sblížili a to je samozřejmě tím, jak oni jsou u toho mančafu, tak v první řadě fandí těm svejm, ale v druhý řadě fandí těm kteří hlídaj, že jo je to logický nějakým způsobem. No a potom finále, potom finále já říkám: ne chlapi musíte letět s náma prostě, vy letíte s náma. A tak jsme to domluvili. Oni letěli s náma do Prahy. A tenkrát dělal přesuny Honza Hála nějaký, který měl agenturu na tyhle přesuny letadel a dělá to do dneška, organizuje ty soustředění těch klubu u nás a tak dále některých. Tak zařizoval to letadlo a dobrý a vzal jim letenky s tím, že za dva dny měli jet nazpátek nějakou linkou British Airways. No jo jenže za dva dny, my jsme chodili po Praze celej tejdén, že jo jako. To byli s náma U tygra no všude na těch tradičních místech. Ty si to užívali. No jo ale měli letět zpátky. Já říkám: „To není možný, to je přeci blbost. Neopletíte zpátky, když jsme v nejlepším.“ V tom tenkrát diskotéka, to se jmenovalo, to pak vyhořelo, to jsem jmenoval Safari ve Zborovský. Tam taky. Ale to byla prdel, protože my jsme tam šli, jsme si sedli do chumlu, že jo slavilo se, popíjelo se, ale oni jak byli zvyklí. Tak oni tu funkci toho bodyguarda prostě měli v sobě, že tam byly naši bodyguardi prostě a já prostě jim: „Tady se bavte.“ Naši bodyguardi, ale oni to měli v sobě a když měli letět, tak já jsem říkal: „Ne, ne, ne tohle nepůjde.“ Tak jsem šel tenkrát, kancelář British Airways byla na Staroměstském náměstí někde vedle Kinskýho paláce a tak jsem tam zašel s těma letenkama jejich zpátečníma. A říkám: „Heleďte šlo by to tady posunout o tři dny, prostě, že by letěli až prostě teď“. A teď jsem vysvětlil proč, kdo to je, kdo jsem já a tak dále a že bysme byli rádi, kdyby tady ještě pár dní zůstali. A slečna na recepci říká: „No ale to nepůjde, protože ty letenky jsou fixní. Ty jsi se nedají přebukovat, takže ty jim prostě propadnou. Takže, takže nedají se prostě přebukovat na jiný termín.“ Samozřejmě oni dostali asi ty nejlevnější nějaký, že jo prostě, dobrý a poletí zpátky. A já říkám: „Tak prostě slečno dobře, tak víte co, tak zjistěte kolik stojí letenky z Prahy do Londýna na ten daný termín a já vám je zaplatím. A ona se zarazila a říká: „Počkejte, počkejte, já se jdu zeptat šéfa.“ Tak šla za šéfem, vysvětlila mu to. Po 10 min. přišla a říká: „V pořádku my si s tím poradíme“ a přebukovala to. Takže British Airways do toho taky přispěli svou měrou, že přebukovali nepřebukovatelné letenky a chlapi tam byli s náma tejdén a pařili.

Jaký bylo zázemí pro vás jako reprezentanty a reprezentační personál, ať už přes trenéry, lékaře, maséry.

Znovu, říkám to poněkoliťatý, skvělá parta. Měli jsme skvělou partu i těch lidí kolem, sranda byla, protože při takových akcích, podle mě ta parta být musí. Musí být sranda, protože jinak je ponorka. A když to vezmu přes prostě přes doktory, maséry, kluci, co se starali o to, že jo materiál, kuchař, tam byl taky, že jo. Tak to byla sranda, protože, když jsme potřebovali si dát jen tak něco do trumpety jako něco a ne furt jíst nějaký krůtí prsa se zeleninou, tak on tam měl sebou baterii Frankfurtských párků v tý konzervě, že jo. Tak nám odsekl Frankfurtský párky, tak jsme si dávali párky s hořčicí a úplná perlička, že jo samozřejmě a to dneska už samozřejmě asi není vůbec možný. To bylo možný jenom tenkrát asi. Sponzor jeden z hlavních sponzorů reprezentace, bylo pivo Radegast. My jsme měli permanentně naražený sud piva v recepci. Přisahám bohu. Normálně sud piva a když jsme potřebovali, tak jsme si načepovali pivo, jako pivo. Ale jasně nebylo to, ani to nemohlo bejt, že by jsme si tady sedli před zápasem a dávali si do trumpety, ale po zápase tam byly dlouhý proluky. Se hrálo třeba po 5 dnech. No tak jsme si po zápase dali pivíčko. Ale kecám, permanentně tam asi nebyl, ale po zápasech tam byl normálně soudek piva a my jsme si čepovali. A když jsme tam přišli, já si pamatuju, když přišli novináři, zejména francouzský, protože jsme hráli to semifinále s Francií, tak tam přišli i novináři, kteří já jsem znal z tý Francie a těm málem vypadly oči z důlků. Ty koukali, říkali: „Hele, to si snad ze mě děláš prdel, vy tam normálně máte sud piva.“ Já říkám: „No dyť jo. Pivo je ionťák, to je v pořádku a my to nepijeme před zápasem jako aby jsme si dávali 10 piv. Dáváme si po zápase pro dobrou náladu a tak abysme si trochu propláchli organismus a je to paráda. A mobily, že jsme měli mobily, tenkrát byl začátek těch mobilů, tenkrát to bylo v plenkách. To si pamatuju, že jsem si půjčoval mobil, na ten pobyt jsem si půjčoval, mobil normálně v Anglii na letišti s kartou, se simkou. Oni totiž Francouzi byli někde zašitý a nesměli k nim, nikdo k nim nesměl, oni nesměli nikam a nesměli mít u sebe ani mobily nic, takže tam byli jak ve vězení. Takže z toho byl obrovskej rozdíl, ty z toho udělali aféru, že z toho samozřejmě napsali to, že Češi ty jsi tam chlastaj a pivíčko normálně a stejně nás porazí. Ale ono to samozřejmě všechno bylo přehnaný že jo. Ale byla tam taková volná jako nálada.

Kdy jste říkal, že tam musí být zábava, kdo byl takovým tím ústředním bodem, ústředním klaunem tý kabiny v reprezentaci?

Já si myslím, že jsme snad ústředního klauna neměli, že to tak nějak, že to byla celková pohoda jakoby. Byl tam ten, zaskočil za náma Mirek Donutil. Tak nám tam vyprávěl nějaký historky. To byla sranda taky, to bylo dobrý, to nás rozptýlilo. Ale všeobecně, hodně, každopádně hodně vždycky srandu dělali maséři, kustodi, to tak bývá.

Když se Vás zeptám, kde jste vlastně dal, jsem četl, že vy jste dal dohromady šest gólů ve svý reprezentační kariéře...

Asi jo no...

Asi tak nějak. Jakej nebo byl pro vás rozdíl nějak co se týče já nevím euforie, dávat gól vlastně v Praze na Letné před Čechama nebo to bylo podobné ve srovnání já nevím v Bratislavě? Byl tam nějaký rozdíl? Pro vás.

Ani ne, spíš je to o tom jestli dáváte góla. A tak navíc takhle, já jsem byl sváteční střelec. Já jsem měl na hřišti úplně jiný úkoly, než střílet branky. Ale o to víc jsem měl radost, když jsem ho dal. A je pravda když bylo plný Tehelný pole a tam jsem, on to byl takovej poloviční gól, protože si to Manuel Moros, nakonec pak ještě pozná v tý Francii, tak si ho tam šoupnul, protože on si ho tečoval a ono to přeskočilo gólmana. Tak to byl krásný zážitek, ale stejně dobrej zážitek byl na Spartě, když jsem tam prošel proti Dynamo Kyjev a dával jsem v ty Lize mistrů, když

jsem dával toho góla to bylo taky famózní. No anebo jeden z nejdůležitějších vůbec gólů považuju v reprezentaci už vůbec gól na 2:1 proti Holandsku na Letný. Prohrávali jsme 1:0, pak dal Tomáš Skuhravý na 1:1 a já jsem po rohu, kopal myslím Pavel Kuka roha, a já již na první tyči jsem to tečnul do brány na 2:1 a tím, pak už dával Patrik Berger s trestňáku na 3:1, ale to byl hodně důležitý gól. To byla kvalifikace právě na to EURO.

Tady trošku odskočím. Vy jste mluvil o tom stravování. Změnilo se podle vás nějaký ty návyky nebo i tendence vlastně vedení oddílu a trenérů, a vám jako hráčům abyste si nějakým způsobem dávali pozor na to, co jíte, jakou máte stravu během tréninků, mezi zápasama a tak dál?

Jo na to se dbalo, na to se dbalo i tenkrát, i dneska malinko se to trošku mění ty názory, co svačej třeba ve Francii. Já furt slýchám, že nejlepší jsou kuřecí, krůtí, bílý maso a tak dále. Já o tom něco vím, protože mám vysokou hladinu kyseliny močové, takže mám občas dnový problémy. Takže řeknu, o tom bych mohl přednášet. A takže ono taky není dobrý do sebe ládovat kuřata furt dokola, protože ono je důležitý, čím jsou ty kuřata krměný, že jo. Ono když to je krměný nějakýma sračkama, který to urychluje jo, no tak je to mnohem horší, než si dát pořádnou flákotu hovězího. A to byl třeba rozdíl ve Francii. Ve Francii tam po většině a teď mluvím o už jenom o dni zápasů třeba. Tak tam asi v poledne si dávali bifteky většina hráčů. Anebo byl výběr biftek nebo ryba. Ale protože ono se většinou hrálo až večer od osmi nebo od devíti dokonce v létě, tak tam bylo dost času to prostě nějakým způsobem strávit. Pak byla svačinka někdy kolem pátý hodiny. A úplně na začátku, jako já si myslím, že ten organismus, když je mladej a když trénuje denně a hodně, tak spálí všechno. To dávám k dobrému, ono se to jasně, že se dbalo taky, taky možná, co teď řeknu je potřeba brát s rezervou. Taky se vědělo, že potom už je dobrý si dávat třeba na začátku týdne těstoviny, že jo protože to jsou pomalý cukry, ukládá se to a tak dále. No prostě trošku se na to dbalo, ale my jsme měli na Spartě, když se tam přijde teď hlavním vchodem, tak je tam vpravo ta tribuna a oni dneska říkali, že to je pro rodiny s dětma a tam je myslím tiskové centrum, tak tam dřív byla restaurace, tam my jsme se stravovali a chodili se tam stravovat i jiný sportovci spartánský, atleti, basketbalistky a myslím, že i hokejisti tam byli. No měli jsme na výběr ze dvou jídel. No samozřejmě leckdy se stávalo, já si z toho dělám srandu, že jedno jídlo bylo svičková s knedlíkem a druhý bylo rajská s knedlíkem a ono to bylo úplně šumák, protože my jsme si samozřejmě dali šest osm knedlíků, aby jsme se najedli, protože jsme měli ráno trénink v devět a druhý trénink ve tři a stejně se to spálilo. Samozřejmě ta hodnota těch kalorií byla jiná, ale ne, že by jsme to měli zase denně. Prostě občas to tam proběhlo. Chodili jsme na sojkovskej guláš k Sojkům na Letnou s pivem, no a co. Jako ale když už, když už bylo před zápasem, tak když jsme třeba někam jezdili, tak vím, že hodně, a to zase bylo podle toho, co chtěl doktor. Třeba náš doktor Hulman, Lojza, který tam byl pár let, tak o něm se vědělo, že má rád ptáčka, takže byl ptáček s rejží den před zápasem na večeri. Ale jinak to jsou, to jsou historky, to bych opravdu o tom mohl napsat knížku. Hráli jsme právě tuhle kvalifikaci s Holandskem, když jsem dal toho góla. Bydleli jsme hotel Savoy na Pohořelci. Nevím, co je to napadlo, doktor s Dušanem Uhrinem trenérem vymysleli, to bylo tři dny do zápasů. Myslím že to bylo tři dny nebo dva dny. No to je jedno už prostě. Vymysleli, že k večeri, aby nám udělali radost, že bude svičková. No jo ale s rejží jako, že aby udělal, aby učinili zadost tý zdraví stravě, takže nebude knedlík, ale bude rýže. No to jsme říkali: „To si snad dělá prdel jako, svičkovou s rejží, no to žrát nebudem.“ Tak jsme to tak jako poňuchňali, pak jsme se s klukama svezli, já nevím, Jirka Němec, tak jsme šli kousek přes dvě ulice byla restaurace U dragouna na rohu tam, jak jezdí tramvaj. Tak jsme si dali kachýnku, zelí, knedlíček, každý tři piva a šli jsme si lehnout. Za tři dny jsme vyhráli, jsme porazili 3:1 Holandsko, takže ono to o tom úplně není. Samozřejmě není možný si dát kachnu pětkrát v týdnu, ale jednou za čas to taky žádný problém není. Tam je důležitý, jak je prostě člověk natrénovaný a jak se cítí, jakou má psychiku. Ono dobře dneska těch zápasů, i když my jsme

tenkrát taky odehráli strašný moře zápasů, protože jsme hráli taky tu Ligu mistrů. Hráli jsme za reprezentaci, kluci pohár a tak dále. Takže jsme těch zápasů odehráli mraky. Takže je jasné, že všechno se to tou dobou rovná. Dneska už bysme taky nežraly ty svíčkový a to nebo bysme si je občas dali, ale ne tak často jako tenkrát. Ale to je doba, to je prostě doba.

Jakým způsobem vlastně během vaší kariéry, vy jste byl ve Francii, ve Švýcarsku pak i v Číně, jak s tím vlastně byla provázaná vaše rodina, dejme tomu partnerka, později i dítě. Jak to s váma kooperovali? Jak to zvládaly ty přesuny?

Přesuny jako tenkrát manželka, přesuny dobře, protože mi v podstatě první dcera se narodila až v tý Ženevě, takže já v podstatě většinu času toho aktivního fotbalového života jsem děti neměl, takže jsem neměl ty starosti, co měli jiní kluci, kteří třeba měli doma malý děti a měli s tím leckdy i problémy, že jo, protože se museli vyspat pořádně a oni když ty děti byli malý a tak dále. Takže já jsem tohle moc neřešil a jinak rodina se mnou všude byla i v tý Číně, Takže taky žádný problém.

Vy jste končil s kariérou roce 99, je to tak?

Ano.

Z dnešního pohledu by se dalo říct, že to je brzo. Čím to bylo zapříčiněný?

Brzo bylo mi 33 já jsem skončil, kde jsem skončil definitivně v roce 2000, ale v roce 99 na konci roku jsem přišel z Číny s tím, že jsem měl nabídku z Chicaga na dva roky, kde když tam byl Luboš Kubík a on mi volal, že chtějí právě středního záložníka k němu a ještě mi říká: „Hele pojd' jsem, protože tady to je vlastně placená dovolená. To je bomba. A navíc ty starší hráči, přes 30, říkám některý tréninky ani netrénovali, jdeme si zahrát nohejbal. Prostě takhle to tady je. Říkám: „Tak to je bomba, naučím se anglicky pořádně, ještě se doučím, uvidím jinej svět.“ A v podstatě já už měl podepsanou smlouvu do Chicaga, jenže já jsem na to už jsem vlastně v tý Číně jsem hrál v podstatě většinu zápasu pod práškami. Koupil jsem si nějaký Voltareny a něco tam proti bolesti, protože mě bolelo koleno. No a když jsem se vrátil z tý Číny, tak jsem šel za klukama do Vysočanský nemocnice na operaci, na artroskopii. No a měl sem tam něco malýho s meniskem, ale co bylo blbý, tak jsem měl poškozenou chrupavku a to byl zásadní problém, protože ta se nedala nějak opravit a myslím si, že se to ani nedá opravit, tak aby člověk mohl hrát profesionálně. Jako rekreačně to asi jde nějak, jako tam něco vložit, ale profesionálně ne, ale záleží, strašně moc záleží na jakým místě je ta poškozená ta chrupavka. Já jsem to měl prostě někde blbě uprostřed. Takže mě se stalo, že když jsem pokrčil nohu, chtěl jsem třeba změnit směr nebo něco, tak v tom určitým pokrčení se to dotklo tý díry a mě to koleno úplně pustilo.

Se to třelo.

No to nešlo udržet, to byla taková bolest, jakože to pustilo. A tak udělali mi to, vyčistili a hned jsem rehabilitoval. Brzy na to jsem začal hnedka běhat nějakým způsobem a tak po 14 dnech jsem si říkal: „Do prdele to je dobrý, to půjde.“ Tak právě jsem učinil všechny kroky do toho americkýho angažmá a to vím, že i nějak bylo domluvený, že za nima přiletím na Floridu, kde měli bejt 14 dní na soustředění nebo někam tam a tak dále. Jenže postupně, jak jsem začal trénovat, tak se to koleno zhoršovalo a začlo to bolet a prostě bylo vidět, že to nepůjde. Takže jsem to zrušil, že to angažmá prostě skrečuju, že to nejde a v podstatě jsem ještě jakoby

dotrénováno do léta 2000 ve Spartě a pak jsem to už ukončil. To byla směla, protože si myslím, že bych ještě mohl hrát.

Během vaší kariéry přemýšlel jste, co jednou budete dělat potom až jednou skončíte s fotbalem?

Jo měl jsem nějaký nápady, ale nikdy úplně jsem ty nápady jakoby neřešil jako až do konce nebo jsem potom nešel. V podstatě jsem to nechával být jakoby až potom.

A co potom následovalo? Vy jste zmiňoval, že máte licenci.

No tu jsem si udělal, protože nejdřív, nejdřív jsem vůbec nic nedělal a to jsem jakoby si dával voraz úplněj a pak mě k tomu přitáhl kamarád, se kterým je dneska komunikuji hodně, kamarád se kterým jsem hrával v Ženevě. Walter Fernandés, kterej si tu licenci udělal a říká: „Hele udělej si jí taky, protože prostě můžem něco vymyslet, jít spolu a tak dále.“ A tak jsem si udělal a začal jsem trošku v tom dělat, jenže mě to úplně musím říct nevyhovovalo v tom smyslu, že já jsem nikdy nechtěl, ani jsem to neuměl, nešlo mi to přes pusy říkat těm lidem, že třeba ty hráči jsou skvělý ikdyž nebyly prostě, říkat těm rodičům: „Jo váš syn je super“, když jsem viděl ty nedostatky a tak dále. A úplně nejhorší bylo, že jsem všem těm klukům a rodičům říkal, že to úplně nejvíc všechno je o práci. O tom, že musí prostě dřít, že to musej všechno obětovat, že to není o tom, že se mu povede jedna akce a tak dále a oni všichni většinou hned chtěli v 16, 17 profesionální smlouvy jo a ten nám to zařídí, jestli vy nám to nezařídíte, ten nám to zařídí. Mě to nebavilo, musím říct tohle.

A co jste vlastně potom dělal, když tohlencto zas tak úplně nevyšlo nebo čím se živíte třeba dnes?

Pak jsem investoval do obchodu s vínem a investoval jsem hodně velký peníze do volnočasového areálu u Liberce. Bohužel ten volnočasový areál zkrachoval. To nám banka sebrala a je to tak dva roky, v podstatě rok a půl, dva roky to bude za chvíli, protože to není úplně vypořádaný celá ta situace. Takže to nedopadlo dobře. Přišel jsem o spoustu peněz a v podstatě musím, ale no musím, ale snažím se znovu jakoby dělat tu agentskou činnost. Ale jiným způsobem, nechci se moc pouštět do toho podepisovat hráče, spíš se chci soustředit na zprostředkovávání obchodu mezi klubama nebo pokud má hráče někdo, nějaký agent, tak s ním spolupracovat na přestupu někam jinam. A do toho jsem se vrátil v podstatě, ale je to rok a půl a nastal covid, že jo. Takže to nebyl úplně šťastný okamžik, ale to se nedá nic dělat, nějak se to vyvine.

Měl jste někdy během vlastně kariéry nebo i potom nějaký nadhled třeba na nějakou tu temnější stránku toho fotbalu, ať co se týče korupce, uplácení a těchhle and z těch věcí? Měl jste nějaké, že byste se k tomu nějak dostal nebo věděl o tom. si se vám asi muselo stát, že během zápasu to bylo evidentní, že někde se připískává a někde ne. Jaký s tím máte zkušenosti?

Takhle my jsme tohle to jako hráči moc neřešili. Ano pokud to bylo někde moc okatý, tak to člověk nějak vnímal, Ale co s tím může jakoby člověk udělat. Jakoby vím, že jsem někde vynadal rozhodčímu v Nitře, že jsme ani nemohli odjet, protože já jsem řekl. To tam pískal, Ježíš jestli to nebyl pan Krchňák, já nevím mezinárodní rozhodčí, náš jako československý uznávaný. A mě přišlo, že nás zařízł prostě a já byl kapitán a vždycky kapitán musí podepsat zápis po utkání, před utkáním a po utkání a já jsem tam přišel do tý jejich kabiny rozhodčích a řekl jsem mu: „Že vy byste prodal i vlastní matku“, jsem mu řekl. A šel jsem do prdele. No a teď sedíme v autobuse a měli jsme odjet a vedoucí mužstva mi říká: „Venco musíš zpátky, běž se omluvit těm rozhodčím, protože oni nám nedali registračky.“ No nic tak jsem šel zpátky a omluvil jsem se a

dostali jsme registračky a jeli jsme domů. Takže byly momenty, no byly, ale my jsme to hráči nějak moc neřešili.

Ono bylo docela, já jsem četl, že vlastně taková v těch devadesátých letech byly tzv. ty karamelky, nebo jak se tomu říkalo.

No to byly, to někdo vymyslel, že to něco podporovalo a nevím co a že je to někdo jakoby doping nebo něco takovýho, ale já mám pocit, že to někdo dokonce vytáhla i na Spartě, ale my jsme to házeli do záchodů, protože jsme nevěděli, co to je, že jo, tak jsme si říkali co to je, to je nějaká špína, tak jsme to splachovali do hajzlu. Ale jinak doping ve fotbale, to je další věc. To já si myslím, že v tom fotbale je složitý docílit jakoby nějaký velký výhody nějakým dopingem. Jasně nárůst svalové hmoty nebo něco takovýho, Anabolika asi, ale ono to zas není taková výhoda, když je fotbalista osvalený úplně, protože, čím víc máte svalů tím víc potřebujete kyslíku a na tu vytrvalost, protože to je vytrvalostní sport, tam opravdu se musí nějakým způsobem pohybovat a běhat 90 minut. Tak ten frajer by byl unavenej, to by nešlo, to je dobrý pro sprintera na 100 metrů, na 200, ale né pro fotbalistu. Jediný, co snad si říkám, nedávno jsem se o tom s někým bavil, že je vlastně něco na uvolnění mysli, aby člověk nebyl nervózní, aby šel do toho v pohodě. No to samozřejmě se stalo Fabiena Bartheze, když v Monaku chytli a udělali mu kontrolu a kouřil mariánku předtím, tak dostal nějakou trest. Ale to jsou takový prkotiny, když to řeknu. To nejsou žádné, to rozhodně se to nedá srovnávat myslím jako se sportem jako je třeba cyklistika, kde my všichni, co na to koukáme, vidíme, že když mu nevyměňej krev po tý etapě tak tu druhou nevyjede prostě, to je nesmysl. To prostě ten organismus podle mě nemůže dát anebo ho cpou nějakýma podpůrnýma prostředkama, ale ty jsou tak zhuntovaný, že to není možný tohle se nedá udělat ve fotbale, podle mě se nedá, nemyslím si to.

Na závěr je něco, co nebylo řečeno nebo byste chtěl k tomu ještě dodat, cokoliv.

Ani ne, všechno se to nějak ten fotbal se nějak samozřejmě vyvíjí. Já jenom to k tomu asi dodám. Mně totiž mrzí, že se často zmiňuje, že všechno to co je dneska, takže je jakoby lepší a rychlejší a tak dále a já s tím absolutně nesouhlasím, protože nedávno jsem byl taky pozvaný někde do televize, do TITI-TAKA a že Slavie vymyslela totální fotbal. Totální fotbal hráli na začátku sedmdesátých let Holand'ani s Cruyffem, Johny Repem a já nevím kterýma Rosenbrijk a tyhle ti borci. Ty hráli, ty už tenkrát hráli totální fotbal, protože totální fotbal je o tom, jak ti hráči se nabízejí, to cejtí, jestli vidí, že tam má prostor pravej bek, tak tam vyběhne a on ní, když má tu možnost a techniku a dá mu to tu fyzickou, že to tam uběhl na tý lajně, tak tam běží. Je to jenom o hráčích a o myšlení a ne, že to někdo vymyslel. No to vždycky žasnu, že někdo řekne takovou blbost jakože to někdo vymyslel teď. Na fotbale nikdo nic nevymyslel, to už je dávno vymyšlený. Teď jde o tom jenom jak ti hráči chtějí se nabízet a nechťejí se nabízet a samozřejmě nějaký technický, taktický základy tam musí bejt, to je logický. Ale nevím, ale další věc to se týká i toho stravování právě. Takový řeči jako, že někdo je schopen říct, že třeba Pepík masopust, který vyhrál, že jo Zlatý míč jakože by se v dnešním fotbale neuplatnil. Tak to je obrovský nesmysl další, protože ten Pepík Masopust a toho jsem znal, měl jsem tu čest si s ním týkat dokonce, tak ten kdyby vyrůstal v dnešní době a měl ty svoje technický předpoklady a ten talent, no tak by samozřejmě zase byl nejlepší, zase by byl nejlepší, protože on by neběhal tadydle řeknu pět kilometrů, jak se tenkrát běhalo nebo co já vím, co tenkrát dělali, připravovali, ale on by měl ten trénink jako je dneska, že jo. Prostě dělal by ti tréninkový jednotky stejně jako ostatní by měl tu fyzickou jinačí, ale tu techniku a to fotbalový myšlení, který je rozhodující, to by měl. Kdežto tu dneska některý hráči nemají prostě. To sice běhají, mají naběháno všechno, ale neumějí to. To je celý, to mě můžou vysvětlovat jak chtějí, prostě tak to je. Takže jako já strašně nerad porovnávám ty doby, co bylo tenkrát a co je dneska. Jasně něco, všechno je

rychlejší. Tady děti jsou dneska celý den na počítači nebo na mobilu. To my jsme nebyli, my jsme chodili ven. Takže se vším se to musí nějakým způsobem porovnávat a kloubit, ale nemůžu a priori říct, tenkrát no oni byli pomalý. Já když koukám dneska na nějaký zápasy, já když se podívám na většinu těch zápasů na EURO, tak mě to nebaví, protože se mi zdá, že ti frajeři hrajou na udržení balónů a ne na branky. K čemu mi to do prčic je, že budu čumět na fotbal a budu vidět jak má někdo 70, 80% držení balónu, když nevystřelí na branku, k čemu mi to je? Proč bych se na to měla koukat? To je úplně ničemu a jsou lepší? No nejsou lepší, jestliže dostanu z protiútoků góla, tak jsou horší. A úplně nejhorší věc je, když jsem se koukal na fotbal na Slavii, chraň bůh, hráli dobře, takže se na to dalo dívat, to jo, ale komentář. On tam, jak tam vyjždějí ty statistiky, ten komentátor, tam vyjede, to miluju, když porovnávají, kdo kolik naběhal kilometrů. A oni teďka s úžasem: „No podívejte se, to je neskutečný, co ta Slavie naběhala, o tři kilometry víc než ten druhý mančaft. K čemu mi to do prdele je? Jasně nějaký základ tam být musí, ale to, že ten kluk běhá a že maká v tom zápase na to já nepotřebuju vidět tu statistiku. To vidím na tom zápase ně přeci. To je na první pohled znatelný jako jo, když nejsem debil. Ale vrchol byl, když ten komentátor říká: „Podívejte se, dokonce Ondra Kolář, brankář, naběhal víc jak tři kilometry, to je co?“ Tak do prčic, tak to je úplně nesmyslný. K čemu mi to do prčic je, že Ondra Kolář v brance naběhá víc jak tři kilometry. Dostane prémie za to nebo co? To jsou takový věci nad kterými žasnu jako. Takže ti lidi se soustředí na úplně nesmysly, kteří v podstatě nemají s tím žádnou souvislost. Já nevím tohle, tohle je nad moje chápání. Takže protože nikde na světě není napsáno, že když někdo naběhá víc kilometrů, že ten zápas vyhraje nebo že v tom zápase je lepší. Ano je to dobrý, že má fyzickou, že to zvládne, to je super, ale furt je to nějaký fyzický ukazatel, kdežto fotbal je hra, je to technice, je to o tom, že někdo umí někam nahrát a hlavně je to o fotbalovém myšlení, je to o myšlení. A jestliže frajer hraje stopera a má 90 přihrávek za zápas a ani jednu přihrávku nezkaží, tak ale já chci vidět kam ty přihrávky dával. No ono z toho samozřejmě vyplyne, že všechny přihrávky šli buď vedle na druhýho stopera nebo brankáři. A k čemu mi to je? K ničemu, protože nedal ani jednu přihrávku na nabíhajícího hráče nebo nějakou mezi dva protihráče, aby přečíslili toho soupeře. To je základ.

Tak jo, já vám mockrát děkuju.

No není zač.

To je všechno.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Vladimír Topič

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 16.7.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Na Jarově 2, pracoviště narátora, restaurace Oryx

Tak jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbalové prostředí v devadesátých letech. Mým narátorem je pan Ladislav Topič.

Vladimír.

Vladimír Topič pardon a tazatelem je Jakub Smelík. Moje první otázka je, jestli byste mohl popsat své dětství a v jakém prostředí jste vyrůstal?

Vyrůstal jsem bez táty, vyrůstal jsem na sídlišti a vyrůstal jsem hlavně venku. Když jsem mohl byl jsem prostě venku, ne jako dneska, když vidím děti, teď když nemůžou ven, tak jsou rádi a my jsme vždycky hned zahodili tašky a šli jsme hrát fotbal. Začínal i hokejbal v tu dobu jako jsme rozvíjeli my, když jsme hráli všemožný hry, a hlavně venku bejt.

Jaký byly léta dospívání za normalizace?

Léta dospívání byly stejný jako asi vždycky. Zájem o holky a nějaký lumpárny no. To se asi nemění.

Co jste studoval?

Jsem se učil na kuchaře. To jsem si vyvzdoroval, protože jsem chtěl, máma chtěla zeměměřiče a já jsem prostě podle kamarádů chtěl jít na kuchaře no.

Z těch sportů, který jste měl možnost hrát, jak jste říkal po tý škole třeba, tak co vás tak nejvíce táhlo, zajímalo?

No chtěl jsem hrát vždycky fotbal nebo hokej, ale jelikož jsem byl z prostředí, kde jsme neměli peníze, tak jsem začal hrát hokejbal, který se rozvíjel, s kterým jsem byl potom teda i na vojně. A bylo to vlastně všechno kvůli penězům, protože mě neměl, kdo vozit na tréninky, na zápasy a takový věci. Jsem prostě skončil u tohohle, kde bylo třeba do Holešovic na Spartu na hokej, na tréninky a tam ty mi hokejisti dali třeba hokejku. Tak jsem s tímhle vyžil a s tím jsem hrál hokejbal. A ten jsem hrál asi 20 let. Takových jako kluků bylo mnoho, protože ne. že by byly ze slabýho sociálního prostředí, ale bylo to prostě takový jak si nejjednodušší něco pořádně si zahrát, organizovaně a nestálo to tolik, že člověk prostě i to i když vybavení bylo drahý tak to vždycky prostě nějak jako vyšáhl.

Jaký byly podmínky v tom období před revolucí vlastně v tom sportovním prostředí pro ty, jak jste říkal, co chtěli hrát sport, co se týče toho zázemí?

No já si myslím, že pravděpodobně byly z mého pohledu lepší pro každého. I když mě třeba ti rodiče neměli jak vozit na ty tréninky, ale spíš o ten čas. Proto jsem chtěl hrát fotbal, ale protože na mě byla máma sama a ještě jsem měl bráchu, tak to nestíhala, ale to vybavení nebo to placení nějakých těch věcí nebo to platilo většinou to ČSTV a tyhle ty. Já jsem mimo jiné chodil do Turistáku. Dneska je to skaut no a tam plno věcí bylo hrazených. Tam se platili jenom nějaký příspěvky a většinou jako to doplácelo to ČSTV anebo nějaký tyhle ty věci jo? Že to bylo jako tisíckrát lepší než je to dneska, to určitě.

Chodíval jste se i dívat jakoby i na různé sporty jakoby na stadiony a tak?

Na hokej, na fotbal, někdy na basket.

A jaký byly v té době podmínky pro fanoušky? Co jim bylo třeba nabízeno? Bylo to nějak jakoby omezený to zboží třeba?

Já si myslím, že pro každého fanouška, čím míň, tím líp prostě. Že menší komfort, pro mě to byla vždycky větší zábava. Když se šlo třeba na Letnou, kde já nevím nebyly sedačky, bylo to na stojáka a to samý hokej ve sportovní hale. Tam to smrdělo auto, já nevím, mělo to prostě svoji vůni ten stadion. A teďkon je to všechno takový uniformní. Člověk si kolikrát u toho nemůže ani

stoupnout aniž by někdo na něj řval at' jsi sedne. Jako z toho, bez těch pořadatelů, bylo to všechno takový volnější. Bylo to prostě víc jsem si to užil, stoprocentně.

Jaký byl obecně pohled na fotbal v období před revolucí?

Fotbal je furt stejný. Vždycky jsme hráli na prd. Jenomže dřív jsme hráli na prd a hráli jsme dobře a teď hrajem na prd a je to horší.

Přišlo Vám, že se něco razantního změnilo po revoluci?

Jako ve sportovním prostředí?

No.

Jako fanouška?

Ano.

Změnilo se toho hodně. Tam hlavně jako peníze v těch nižších sportech a potom vrcholovým sportu, tam se dostávají i evidentně lidi, kteří na to mají a kteří na to nemají, tak prostě mají mnohem menší šanci se prosadit no. Mám to teda, mám to teda i těsně po revoluci, že jsem měl kamaráda, který hrál za Spartu fotbal. Byl na tom stejně jako Patrik Berger, úplně ještě lepší snad, měl nějaký zdravotní problémy, ale nebyly nějak razantní nebo nějaký velký, ale rodiče prostě rádi se napili a byli jako nádražáci a prostě se mu nemohli tolik věnovat, a tam chybělo kolem těch 15., 16. roku to abych ho prostě někdo vedl. No a právě tam hodně těch talentů končí vždycky no v tomhle tom. Nevím, jak to je dneska, ale dřív to tak bylo. Jsem to měl i tady ve škole. Kluk hrál hokej jo, táta to obřečel a jestli mu bylo 15, 16 on se na to vykašlal a taky to mohl někam dotáhnout. A právě tohleto období toho dospívání si myslím, že hrozně ovlivní, kdo jako vede a kdo jaký má sílu.

Obecně na stadionech po revoluci bylo něco zásadního, at' co se týče pořádkové služby na těch stadionech...

Tam se to střídalo, oni podle mě dělali jakoby. Zkoušeli jako různé metody na ty fanoušky, ale většinou to mělo takovej jako ohlas jakoby, že se to nelíbilo buď jedné straně a pak se oni vždycky takový to jádro, který chodilo pak za tím vedením, já nevím třeba konkrétně ty Sparty, tak se pak domlouvali, ale bylo období, kdy tam třeba nastoupili nějaký karatisti nebo prostě něco takovýho z nějakýho juda, takový sport tam nastoupili a byly fakt jako nekompromisní. Ale nebylo to třeba jenom jako v kotli, ale bylo to po celým stadionu a bylo to jako hrozně nepříjemný. Ale takový ty, to tvrdší jádro těch fanoušků, já nevím nejenom Sparty, všech si vždycky tu cestu nějak našlo, aby mohlo dělat nějaký nepořádek. Ale na tom stadionu nevím. Oni to jako zlepšují, že tam dávají sedačky, sektory jako pro děti, ale z mého pohledu se to jako kazí jo? Třeba začali dělat ty VIP sektory nebo třeba tady ještě ve starý sportovní hale nebo teďka tady v těch Vysočanech takový ty skyboxy a prostě mě přijde, že ta doba odděluje ty fanoušky na ty bohatý a na ty chudší. Například nebo nevím, jak bych to teďka přesně definoval jo, jestli to jsou prostě chudší nebo od těch sponzorů, ale přijde mi, že když jsi tam jde někdo sednout já nevím ke kávě a má za sebou koupelnu, tak se nemůže vůbec vcítit do toho zápasu a nevytváří tu atmosféru toho zápasu. No tak to dřív nebylo, to bylo fakt na stojáka. Tam se na Letnou vešlo třeba 38 000 lidí, když se hrálo třeba s Bohemkou, to byla nádherná atmosféra. Teďka mi přijde, že ta atmosféra je taky pěkná, ale už to není prostě taková ta

pořádná věrava. Dřív se třeba nosit do toho hlediště takový ty spreje houkací jo, to je teďka zakázaný. To bylo taky něco neskutečného. A to je přesně, vždycky se něco povolí. Tak já nevím, přišel třeba nějaký sponzor s nějakýma řehtačkami a při nějakým obráceným faulu tam všichni je tam lidi naházeli na to hřiště. Takže oni už se poučili vždycky, pak už to snad nedovoloval. Pak si dovolí zas něco jinýho, pak se to zakáže a má to takový svůj vývoj. Ale dneska se nemůže vůbec nic. Což si myslím, že každé je takovej, že na ten fotbal je takovej nabuzenej, chceš si zařvat, já nevím bouchnout do plotu, něco takovýho a dneska už to prostě nejde no. Je to takový, všechny nějaký utáhli šrouby jsou tam.

Takže před tím rokem 89 nebyly nějaký speciální místa pro vyšší funkce, stranický.

Hele to asi vždycky bylo na hlavní tribuně. Tam bylo pár sedaček, že jo. Ale aby oni seděli někde separé za sklem a domluvili si tam nějaký kšefty, tak to jako nebylo.

Já se teďkon přesunu k české reprezentaci. Prožíval jste nějak šampionáty jak v Itálii v roce 1990 nebo v Anglii a posléze ještě v Belgii a Holandsku v roce 2000? Úspěšný nebo neúspěšný účinkování.

V tom 90. to jsem prožíval samozřejmě u televize, protože já tak starej nejsem. Já nevím kolik mi bylo. Já nevím 16 asi ale mí kamarádi jako tam jeli. Mě máma nepustila, ale to bylo všechno kluci, kteří ještě nebyli ani po vyučení, ani po škole a vlastně ti jezdili na ty zápasy způsobem, to ještě nebyly mobily, že jo tyhle ty kraviny. Tak oni prostě podle mapy si řekli, kde se potkaj a tam opravdu stopama dojezdily. Že tam prostě si dali sraz, já nevím od do tam prostě budu, do té doby nepřijde a neměli vůbec prachy třeba. Takže tam byly takový věci třeba vybírali z kašny ty prachy, co tam lidi naházeli. Právě pak je u to chytli ty Carabinieri, normálně je jako zatkli. To vim fakt jako z vyprávění, že je zatkli, odvezli někam jakoby, ani nezavřeli, jenom byli jako na dvoře, ale jelikož to bylo vlastně po revoluci a byli jsme jim sympatický, že jo, tak oni vlastně všechny naložili a odvezli je opravdu na stad'ák jako zadarmo reálně na stadion a oni odkoukali nějaké ten zápas. Který to byl nevím, ale tenhle ten příběh jako znám. To jako záviděl jsem klukům, že to takhle prožili jo?

A potom ta Anglie v 96, jak jsi na to vzpomínáte?

No úplně paráda, jsem byl nadšeněj. Jsem to celý prožíval v hospodě a pak jsme byli na nějakém koncertu s klukama ve čtyřech, Tam jsme se trochu prcli. Já nevím, kolik mi taky bylo, přes 20 a říkáme: „Pojedem na fotbal.“ No tak jsme tam jeli a vlastně neznaje anglický slovo, tak to byla legrace. Nejdřív jsme si říkali: „Pojedem stopem.“ Ale kamarádova máma vlastně měla strach, tak mu půjčila auto úplně nový. Nějakou felicii a tomu jsme tam jeli přes Německo, já nevím co, Belgie a pak tím trajektem a tady jsme si zaplatili vstupenky do Čedoku a tam jsme si měli někde vyzvednout. V nějakým, co to bylo? V nějakém hostelu. Jsme si mysleli, že Londýn je velká jako Praha. Jsme nikdo takhle daleko nikdy nebyl a nemohli jsme ten hostel najít, že jo. Takže tam byly takový peripetie. Jsme tam našli nějakou českou Karosu a zeptali jsme se ho, kde to je a on nám říká: „Chlapci vždyť to má 10 milionů obyvatel, jak to můžete najít? A já jsem uměl trochu německy a tak mě nějaké policajt dovedl k nějakýmu Němcovi do toho, do nějaký dílny nebo v německy mluvícímu do nějaký dílny. Já jsem ho odvezl zpátky, já jsem se nemohl trefit tam a tam jsme hráli různě fotbal s černočama, že pro nás to bylo takový úplně jinej svět. Že my jsme jako nikde nebyli, že jako fajn no. Prožili jsme to tam úplně super, dohromady jsme tam byli čtyři dny. No prostě bylo smutný to, že jsme prohráli no a pro mě bylo hrozně krásný, když jsem tam viděl pod sebou jít toho Havla s tou královnou a nade mnou seděl Karel Gott. Že ti lidi dneska to cejtím, že některý lidi, kteří prostě jsou jakoby hodně známý,

hodně bohatý, tak dokážou jít prostě mezi normální lidi. Takový mi přijde dneska ten Leoš Mareš třeba takový v pohodě v tomhleto se prostě nebojí normálně mezi takový lidi. Bylo to fakt hezký a tam jsem poprvé poznal vlastně na tomhleto fotbale, že se něco mění jako v tom fandění. Tam taky, když si jako člověk stoupnul a chtěl začít rvát a povzbuzovat ty fanoušky, ať se to rozjede a právě hned přiskočil nějaký ten stevard jako oni mu tam říkají v tý vestě a hned jako sednout a takový jo. Říkal jsem si jsem zvyklej, když jsem občas viděl nějaký fotbal jakoby v televizi, jak tam ty fanoušci rvou jako ty anglický, že jo. Tak jsem byl fakt jako hrozně překvapenej z toho, že to tam brali takhle jako vážně no. Tam měli nějaký ty průšvihy, že jo předtím a od té doby to takhle asi je no. Teď se to prostě furt jakoby utahuje. Teď to má spíš bejt jako rodinná zábava a ne fotbal nějakých v uvozovkách vyvrhelů, nevím prostě.

Krom tohoto aspektu, jaký jste pocítoval změny třeba oproti českým stadionům v té Anglii?

Tam je ta velikost hlavně, že jo. A počet těch diváků, ale je to těžký no. A třeba já dodneška neumím moc anglicky. Když třeba slyším z vyprávění, že když na nějakým zápase začnou naši ti diváci zpívat já nevím vysokej jalovec, tak jsou z toho všichni ti ostatní nadšený, jaký máme fotbalový chorály jo. Takže, já nevím, ale. Ty rozdílly jsou akorát v počtu diváků jo. A můj třeba osobní názor na českou ligu dneska a kdykoliv předtím je, že má prostě jako kvalitní soutěž, což jako, když si s někým jde sednout hospodě a každý si řekne: „Ty jo na to se nedá koukat nebo to“, si to prostě nemyslím. Akorát u nás prostě lidi je možný, že na ten fotbal nechodili kvůli tomu taky, že jak jsem říkal, že jsi tam dělal bordel na tom na těch stad'ákách, ale nejsem o tom tolik přesvědčenej. U nás je to hodně rozdělení na ty Sparťany, Slávisty. Ty potom vlastně ta Plzeň začala do toho šlapat, postavili ten stadion, o těch bohatých majitelích, který prostě dokážou potom natahat ty fanoušky jo. Ale jak říkám, já si myslím, že jako náš fotbal je výbornej. Podle mě jeden z nejlepších v Evropě a je úplně nedocenený. A to že nechodí lidi tak to jako nedokážu přesně jako definovat proč.

Bylo EURO v roce 2000 v Belgii a v Holandsku zklamáním potom úspěšným šampionátu předešlým v Anglii?

Já nevím asi ne. Když to vidím, on se ten fotbal vlastně nemění. Vždycky přijde lepší generace, horší generace jenom a pak je to třeba jenom o štěstí, o náhodě, kdy prostě se nepovede jeden zápas a pak se to nepovede celý, že jo. Tohle to je hrozně těžký. Jako když někdo třeba odsoudí nějaký hráče a řeknu, že na to nemají, tak v dnešním fotbale si myslím i kdykoliv předtím jsou ti fotbalisti až na výjimky na stejný úrovni a jde o momentální formu a o ten koučink jako takový a myslím si o vyspání ten den, a já nevím o cestování. Tam je ten v dnešní době cejtím, kdy ti fotbalisti jsou prakticky stejní. No a pak když se ten hráč dostane do lepšího týmu, tak samozřejmě vyrostě jako víc. Když je myslím si, že, možná popřu, co jsem teďka říkal. Ale když třeba já nevím hraju v Drnovicích třeba pak půjdu já nevím do mladý Boleslavi, pak do Sparty, tak samozřejmě rostu a půjdu do Ajaxu Amsterdam tak rostu. Ale tyhle ty hráči, když třeba v tom a Ajaxu a třeba ve Spartě jsou podle mě srovnatelní, takže v tý repre jsou ty hráči podobní. A to je vidět i teďka to bylo vidět na tom EURu. Byli skoro stejný ty hráči všichni. Tam je pár výjimek.

Pamatujete si nějaký ohlasy v médiích nebo v novinách? Jakým způsobem byla třeba probírána, propírána Česká reprezentace během těch devadesátých let, během kvalifikací, před a po šampionátech, během šampionátu.

To si nějak nevybavuju. A to samozřejmě jsem noviny četl. Vždycky mě to jako hrozně zajímalo, ale když to vezmu takhle zběžně, tak to byly vždycky stejně jenom bláboly. Ono to je furt

dokolečka. Co se o tom fotbalu má taky furt říkat. Je to jenom blbá hra. Nevybavuju si takhle nic. Nevím, fakt nevím.

Jak jste před chvílí mluvil o těch fotbalistech, že záleží vesměs na tom, jak se vesměs jako vyspí na zápas a podle formy, připadalo vám během těch devadesátých let, že někdo v tý reprezentaci je třeba navíc nebo protěžovaný a někdo naopak se tam nedostal?

To je pokaždý tohle to, ale to je vždycky pohled toho fanouška jako jo, protože já teďka nedávno tam hrál třeba ten Plašil, u toho jsem nemohl přijít na jméno. Předtím tam byl, já už nevím jak se jmenujou teď, teď nevím. Prostě jo, vždycky se tam najde jako jeden hráč, který prostě někomu nevoní, ale zase je další tisíce lidí, kteří ho mají rádi jo. To je prostě jako, já nevím kam tím míříte, ale jestli je to třeba jako, že je protěžovaný proč, jako, že na něm je pak někdo finančně závislý, že ho pak chce líp prodat nebo takhle? Já si myslím, že se to takhle děje. To se děje určitě teďkon, mě jako konkrétní případ nenapadá.

Máte ten pocit, že je spíš u těch devadesátých let...

To se děje furt, furt. Já si myslím to děje furt a dít se to vždycky bude, protože tam jsou ty skauti a ty dohazují ty hráče, ty přijdou za nima a řekne: „Hele Jardo, já ho potřebuju prodat už mi tady smrdí nějakou dobu, podívej se kolik mu je let. To nejde takhle dál.“ Podle mě to takhle jako funguje.

Registroval jste v tomhle období jakoby novoty, které byly včleňovány do toho fotbalu? Ať já už nevím založení Premier League nebo rozpad republiky a založení dvou jakoby nezávislých národních soutěží, Bosmanovo rozhodnutí.

To mě jako štválo docela, protože já jsem chodil docela rád na ten fotbal, když jsme hráli se Slovákama. Ono to mělo fakt jako svojí atmosféru, když přijela ta Dunajská Streda a já nevím, co tam bylo Prešov a tohleto, klasický prešovský beton. Jako chybělo mi to nějak. Slovan Bratislava, když přijel, tak to jezdili hodně fanoušci, to fakt bylo dobrý. Já jsem v těch devadesátých letech vlastně nechyběl na domácím zápase skoro na žádným. Mě to fakt jako bavilo. Já jsem jako kluk chodil do kotle a potom jsem začal chodit na druhou stranu mezi starý dědky, mezi starý dědky do toho sektoru přímo naproti a tam jsem si ten fotbal neskutečně užíval. Protože ty jejich řeči to se člověk zase neskutečně zasmál, furt ty jo. Jsme se úplně těšili, jsme tam chodili půlhodiny před zápasem, abysme je mohli poslouchat. To byly lidi, kteří já nevím znali fotbal z padesátých let, že čtyřicátých let ještě. Fakt supr.

Dotklo se nějakým způsobem to Bosmanovo pravidlo, který zaručovalo ročníku od toho roku 96 volný pohyb pracovních sil rámci eurozóny nějakým způsobem Český republiky?

Já si osobně myslím, že jako tady je hrozně moc cizinců v týhle zemi, kteří tý lize neprospívají. Jo teďka třeba konkrétně na Slavii, se to asi teďka říct nedá si myslím, že tam hrajou fakt dobře jo. Ale tam kdyby přišel cvičený delfín, tak bude hrát taky dobře. Tam je to prostě něčím jiným. Ale myslím si, že jako naši ligu, kromě Slováků to se do toho asi nedá počítat, jako, že by tady někdo fakt vystřelil. Ve Spartě to byl Bony Wilfried možná, ty jo, ale aby někdo fakt extrémně zazářil, to fakt ne, ty jo. Právě to mě na tom fotbale teďka štve, že se shánějí jako asi levný fotbalisti mimo Evropu třeba v Africe nebo já nevím. Ale myslím si, že po trávnicích v druhý lize běhají mnohem lepší hráči než jsou jako oni. Ale jakej to má prospěch podle mě jenom pro ty skauti, kteří s těma hráčema kšeftují. To podle mě jako o ničem jiným není.

Myslíte si, že to má i nějaký dopad na rozvoj mládeže český v tom fotbale?

Asi má, protože když ten hráč má mnohem potom těžší tu konkurenci, když přestupuje vlastně z dorostu do těch chlapů, tak tam zabírají tyhle ti místo. No to vypadá jako kdybych mluvil, já nevím, třeba o pracovních poměrech třeba v Německu. Když si některý pravicový Němci stěžují, že nemají kvůli, já nevím černochoům, nebo Arabům práci jo. To asi není přesně takhle. Těch hráčů je tady víc a zabírají místo těm dobrým. Takhle si to prostě myslím.

Jak si myslíte, že byla ve světě hodnocena naše soutěž? Vy jste se už zmínil o tom, že si myslíte, že je kvalitní. Jak si myslíte, že...

Takhle poslouchám názory jako by plno těch fotbalový expertů a ne, že bych ho papouškoval, ale tohle už jsem prostě taky jako slyšel. Že u nás se dává míň gólu z toho důvodu, že u nás je fakt propracovaná jako precizně obrana a vlastně těžko dávají góly. A pak je to vidět i v tom mezi v těch pohárových zápasech jo, že prostě ti naši dávají hůř góly. Nevím, jak bych to vysvětlil nebo hůř góly. To se těžko dá říct. U nás je prostě ten fotbal trochu jinačí, ale podle mě jako kvalitní. Myslím si, že kdyby tady bylo víc jako jmen a jakoby dražších hráčů v každém třeba týmu, tak by to tu ligu fakt zvedlo. Nebo kdyby hráli víc odchovanci těch klubů, já fakt nevím. Nedokážu to popsat, ale pro mě ta soutěž kvalitní prostě je. Když se koukám třeba na anglickou ligu nebo na německou ligu, ona je jinačí ta naše, ale že by byla špatná nebo horší to mi prostě nepřijde a to samý to je i v hokeji. Já když třeba koukám na NHL v televizi nebo když tady byla ta KHL a na náš hokej, tak mně se ten náš hokej prostě líbí mnohem víc. Prostě mě to baví. Ale spítvořuje se to tím, třeba ten hokej, že se zužují ty kluziště, aby to bylo ještě víc kontaktnější, vlastně víc nahazování na ty mantinely a jako dozadu za bránu, než to bylo, už to tam není. Podle mě se začíná ne, že bych se vytratila, ale už se začíná pomalu vytrácet ta česká vyčůranost, taktika taková jiná než prostě v tý NHL a začíná se tam prostě dost podobat. Je to tím, že se vracejí ti hráči z NHL. Že třeba Jágr má teď to Kladno, tak to třeba takhle teď budou hrát nebo hrajou, ale furt si myslím, že je to kvalitnější jak ten fotbal, tak ten hokej prostě.

Jak si myslíte, že se proměnila šance na nějaký úspěch v evropských pohárech pro český týmy od tý doby těch devadesátých let až jakoby do dneška? Rostou ty šance nebo, jak se jakoby rozšiřovaly ty počty účastníků v Lize mistrů a v Poháru UEFA.

No jo, je to zase o generaci hráčů, o štěstí. Je to koho, koho na koupěj, že jo, viz. třeba jsem Sparťan, tak budu mluvit o Spartě toho klubu. Jaký je vedení toho klubu podle mě, co se týče peněz u Sparty rozhodující, ta prachy má a stejně se tam nedostává jo? Takže si myslím, že je strašně důležitěj ten management těch klubů a jestli pracuje já nevím s milionovejma nebo miliardovýma položkama. Prostě tam je důležitý to zapálení pro ten sport a já nevím jak bych to řekl, podružný, podružný zájmy prostě no. Myslím si, že tam jsou prostě lidi konkrétně ve Spartě, kterým vůbec nejde o úspěch klubu, ale jde jakoby o svůj osobní prospěch a to si myslím, že je asi nejvíc rozhoduje o tom, jak se ten klub, jak se mu vede. Na Slavii je to typický případ toho, že se vyměnilo vedení, přišel nověj trenér má za sebou lidi a funguje to. Podle mě jsou na tom finančně úplně podobně jako jo. Si myslím, že nejdůležitější je, když v těch klubech táhnou za jeden provaz. Teďka třeba Slovácko hraje výborný fotbal a taky tam mají dobrý zázemí a všechno. A je hned vidět, když tam opravdu jsou lidi kterým něco jde a opravdu zatím stojí, tak to funguje. (známý kolejdoucí)

Co se týče nějaký důvěryhodnosti českýho fotbalu, registroval jste nějakým způsobem, že ten fotbal není vždy úplně čistej?

Jo, to je občas zajdu na pivo a jako když tam jsou nějaký bývalý ligový rozhodčí, tak ti vždycky pustí něco jo, že člověk už třeba věděl v těch devadesátých, kolikrát fotbal dopadne jo. To bylo prostě jasný. Samozřejmě Spartě se připískávalo v těch osmdesátých letech furt, v devadesátých taky, že měla, měla toho majitele Macha, že jo a ten to vždycky nějak zařídil, potom Rezeš. To byly prostě bohatý lidi, když se nevedlo, tak opravdu ten rozhodčí pomohl, tak to bylo. Jak je to teďka to už přesně neregistruju nic, ale stačí se podívat, když člověk kouká na ten fotbal a nevím jak se jmenuje, jmenoval ten majitel tý Plzně. To je rok, dva zpátky, tak Plzeň kopala každý kolo penaltu, takže to je jasný úplně. A hlavně člověk, jak dlouho ten fotbal sleduje, tak není blbej a vidí to prostě. Ale teď si myslím, jak to vzal tenovej, ten rozhodčí Příhoda si myslím, že to je, tak ten udělal teď nějakou komisi. Každý pondělí potom fotbalovým kole normálně budou v televizi anebo na nějakých médiích a budou se vyjadřovat k tomu kolu a myslím si, že to hrozně otevřou a myslím si, že to bude dobrý tohle to jo. Vždycky bude mít zájem někdo jinej, aby ten klub vyhrál. Podle mě to nikdy nezmizí, ale nejdůležitější je to se snažit protlačovat, že to je největší sviňárna.

Pamatujete nějaký skandály v těch devadesátých letech, korupční například? Nebo jakýkoliv jiný.

Já vždycky všechno špatný zapomenu, nevím úplně, nic mě nenapadá teďka. A s rozhodčíma to bylo furt tohleto to byl Pavlín, Jirků, když pískal Spartu, já už nevím s kým to bylo, tak utekl domů do Boleslavi, tam ho naháněli chudáka. Bylo evidentní prostě, že Spartě pomohl. Mě jako spartána to samozřejmě teďkon netěší, ale bylo to prostě jasný ty vole.

Oni v jednom období probíhaly tzv. karamelky, myslím, že to bylo v Drnovicích a posléze to nějak jakože přeskočilo k jiným klubům. Na to jsi vzpomínáte?

Jako nějaký doping jo nebo něco?

No.

No tak jasně to bylo vždycky, protože nemyslím si, že by to bylo třeba organizovaný, ale ten hráč, když vidí, že je prostě na svém limitu nějakým a potřebuje jít dál a třeba už mu to půl roku nejde, aby zvýšil svojí výkonnost a teď oni jsou hlídány těma podprsenkama různýma, kde mají ty čidla nějaký, tak jde hlavně o prachy a když ten hráč prostě nic jinýho neumí a hraje jenom fotbal a potřebuje vydělat co nejvíc, protože v pětatřiceti skončí kariéru, tak prostě proto udělá maximum a to je v každém sportu. A teď, co je doping a co není. Dneska je to hrozně těžký rozlišit. Dneska máte doping v každé limonádě skoro, takže to jsou cukry, do toho cpou nějaký jedy a takový ty, tak prostě oni to berou jinak. Já jsem se s tím setkal i v tom hokejbale, když jsem hrál, že mi to jako kluci nabízeli nebo ale já jsem si to nikdy nevezal. Ale ty normálně si jako něco dávali a to byly třeba studenti z toho, já nevím, tělovýchovný fakulty, tak ti to normálně jako brali. Ty i vlastně, to bylo takový období, kdy se hrál hokejbal, začínal inline hokej a pak ještě jeden inline hokej, kde jsou zase nějaký menší brány. Oni jsou teďka dva inline hokeje a ještě začínal florbal a vlastně tady studenti u všeho začínali, takže oni byli ve všech reprezentacích. Takže oni jeli s hokejbalem do Kanady, inline hokej měli, já nevím, do Ameriky, s tímhletem jeli na Slovensko, s tímhletem jeli do Švýcarska. Takže oni byli ve čtřech reprezentacích, kecám třeba ve třech no a takhle prostě to potřebovali do sebe něco nacpat, aby to vydrželi jo.

Změnil se podle vás pohled nebo přístup k fotbalu obecně, nějak v tom období nebo během těch let?

Jestli se změnil přístup k fotbalu?

No anebo pohled prostě na něj z pozice třeba fanoušků a tak. Nebo obecně jako lidí...

Já si prostě myslím, že je to menší zábava prostě no. Jo prostě, že fotbal je stejnej, vždycky se hraje na dvě brány, ale takový to okolo, kdy prostě bylo napětí třeba, já nevím, že se hrál fotbal, šlo se na fotbal a to už tam člověk viděl tu atmosféru. Tak teď kon, když to vezmu třeba, já nevím, tady v Edenu, tak mě prostě nejdřív přijde, že člověk si tam dá něco u mekáče, dá si do kolču a pak jde do vymóděnýho prostředí. Tak prostě, prostě je to jiný. Jo jako já jsem třeba trpěl, když Sparta v hokeji přešla do O2 arény, že mě se tam prostě nelíbí jo. Mě se tam nelíbí a jestli je to tím, že šlo jenom o zvyk nebo nevím, ale že člověk jako nezastaví ten vývoj, že jo všeho. Ale něco by zůstat mohlo no. Už takový to, já třeba nejsem příznivec, aby se na fotbale furt něčím rumplovalo, aby se lidi brali nebo to. Ale prostě mi přijde, že někdy je to až moc jakoby utlumovaný jo, že člověk přece jenom na tom fotbale jde, tak by se měl i sám jako vyčistit, sám se prostě jako ulevit, prostě nějakým způsobem jo. Nemusíte se chovat jako kretén, ale prostě užít si to. Ale přijde mi, že si to lidi teď moc neužívaj. Já jsem byl právě nedávno teďka na Spartě, na hokeji, tady nedávno, ono to bylo zavřený, že jo, to už je asi dva roky a šel jsem si schválně stoupnout do toho kotle a bylo to prostě jiný. Bylo to takový jakoby, byl to takovej čajíček prostě proti tomu, co to bylo jako dřív. Je to takový měkký prostě jo. Jestli je to tím, že já nevím, kluci jsou měkký. Nebo je to třeba tím, že už není vojna nebo fakt nevím. Je to takový prostě, bylo to tam dřív prostě takový rvavější nebo to tam bylo taková drsnější. Je to prostě takový měkký. Všichni nějak vyměkli.

Co pro vás fotbal jako takovej znamená?

Já ho hraju, chodím hrát Hanspaulku, pak chodím hrát tady s Pavlíkem (doc. Mücke), pak chodím ještě s klukama zakopat na Prosek. Já když to jde, tak ho kopu třikrát týdně. Já jsem ho teda předtím nehrál, asi jsem ho trochu. A nedokážu si představit, že bych ho nehrál jako. A fotbal jako takovej jako pro diváka, tak je to pro mě nejvíc ze sportu. Baví mě to víc jak hokej a samozřejmě bych si přál, aby naše kluby a hlavně spartička hrála, co nejvíc, jako v těch, že jo, v těch pohárech. No a až to pořádně otevřou, tak nebudu muset na nějaký přiblblý testy nebo na fotbal prostě budu chodit jo. A ono i ať je ten fotbal takovej nebo makovej, člověk na něj vždycky rád půjde. Protože tam dostane to pivo. Hlavně, aby ho spíš jako nekazily takový ty pravidla nějaký, jako že se odmává ofsajd až někdy za půlhodiny. Ani ten VAR mi nepříjde teďka jako v pořádku, že taky některý věci pak zjistí. Ono to nikdy prostě nebude stoprocentní, jestli to faul byl nebo nebyl, vždycky budou nějaký tyhle ty. Chtěl bych, aby to možná bylo jako v těch devadesátých, ale bez té korupce, že aby to člověka bavilo, aby tam chodili diváci. Že on když člověk přijde na staďák, tak je tam třeba jenom čtvrtina lidí, to není ono.

Je ještě něco, co byste chtěl k tomu tématu dodat nebo co ještě nebylo řečeno?

Takovýho pamatováka, co jsem řekl nebo neřekl, já nevím. Štve mě to a to bylo vidět i jako v hokeji třeba teďka A to jsme se už o tom bavili, že si myslím opravdu, že tady běhá takových talentů, který se podle mě vůbec nedostanou, kam by se měli dostat. A to je viz. třeba ta kauza s tím Růžičkou, když tam bylo nějaký, že nezaplátil něco, tak ten hráč potom nehrál. Třeba to neměl, to my nevíme, že jo. Ale když se to děje na tak vysoký úrovni v lize nebo extralize, tak to asi vypadá mezi jako dětma dneska, což každý máme nějaký známý, kteří mají děti třeba na hokeji, na fotbale a už se s tím někdy setkali, určitě jste to někde slyšel od někoho. Třeba jsem to slyšel tisíckrát, že prostě tam hraje Pepiček, protože má tátu, já nevím ve škodovce a kde jsi,

co jsi, tak proto hraje a támhleten nehraje. Mě to přijde takový blbý jo. A ještě je blbý to, že je strašně moc jakoby jiných sportů, co dřív nebylo, že se taky rozmělnují taky ty koničky těch dětí na to, že potom je asi míň fotbalistů, hokejistů, ty sporty, co mě bavěj a asi tam není taková ta konkurence no. Jestli tady je potom ted'ka o tolik víc potom těch zahraničních hráčů to nemůžu jako říct, ale myslím si, že plno dobrých fotbalistům běhání někde, já nevím s lakrosovou pálkou no nevím přesně.

Ještě bych se chtěl zeptat, jaký názor máte na ženský fotbal?

Na ženský fotbal? Já abych pravdu řekl, tak já jsem nikdy celej zápas neviděl. Vím, že máme nějaký reprezentantky dobrý. Hráčky, kteří hrajou někde v zahraničí. Že je na tom dobře Sparta, Slavie ženský, to taky vím, ale nesleduju to. Podle mě ani to není tak jako propagovaný, aby to člověk měl možnost sledovat a já jim fandím. Já fandím každému sportu. Když to někoho fakt baví, tak je úplně jedno ženský sport nebo to jako chlapskej sport. A i v tom hokeji se já nevím jestli se dostali na olympiádu nebo ne, to nevím, do nějaký tý skupiny mistrovství A nebo B, ale já jim jako fandím. Jako hrozně jim to přeju, aby byly v tom dobrý. Ale jako abych se na to asi díval jako na celej zápas, tak to bych asi nedal, protože mě to furt přijde takový jako rekreační sport pro mě. I když jako není určitě jo, ale jako z pohledu diváka to není takový zajímavý vůbec.

Tak jo, tak za mě to je všechno a já vám mockrát děkuju.

Ty jo to jsem kecal 41 min.?

No.

Ty vole.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Petr Kouba

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 29.6.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Atletická 2474/8, sídlo FAČR, konferenční místnost

Jedná se opět o projekt fotbalový vicemistři Evropy z EURa 1996, fotbalové prostředí v 90. letech 20. století. Mým narátorem je pan Petr Kouba a tazatelem je Jakub Smelík. Já navážu na ten předchozí rozhovor budu rád, když mi popíšete opět, jak jste prožíval dětství, kde jste vyrůstal, vaše zázemí.

Tak jako to městský dítě, tak jsem dětství prožíval v tý naší čtvrti, na sídlišti, v podstatě modelu škola, udělat si úkoly a jít s partou kluků něco dělat cokoliv. Takže hodně samozřejmě sport, protože mi tam ty moji kamarádi, protože byly starší, tak jsme se tomu věnovali, měli jsme tam různé party, hráli jsme proti jinému sídlišti v různých disciplínách, ping pong, hokej, fotbal...

Jaká byla specifika dětství za socialismu?

Ať to s zní třeba divně nebo ať to srovnávám já jako otec, tak jako taková menší bázeň těch rodičů o ty děti a menší starost, ve smyslu je někam vozit, starat se jim o program a vytvářet jim program, bát se, kdyby se něco stalo... přišli jsme domů, ani nás nebylo možný zkontrolovat z práce, protože nebyly žádný mobily, nic takovýho... rodiče pracovali většinou do čtyř hodin,

My jsme skončili ve škole ve 12, v jednu, ve dvě jsme domů chodili nebo jsme dělali úkoly, jak kdo, já jsem si nejdřív musel udělat úkoly, abych pak mohl jít ven...pak jsme se akorát museli nahlásit v nějakou dobu, kde jsme...neměli jsme nic moc jiného, jinou zábavu, než ulici a tu partu...

Kdy a kde jste získal první zkušenosti s organizovaným fotbalem na nějaké úrovni?

Bylo to vlastně od 12 let, kdy jsem začal s fotbalem. Brácha mě přivedl na Bohemku nebo respektive jsem se zúčastnil výběrového náboru a v podstatě tam jsem poprvé začal organizovaně hrát fotbal.

Začínal jste už na postu brankáře v té době?

Ano, vzhledem k tomu, že táta i bracha chytali, tak v podstatě mě na tom náboru zařadili k brankářům.

Jak se v té době přistupovalo k brankářům při trénincích například?

Musím říct, že já jsem měl vlastně štěstí, že Bohemka jako jedna z prvních pochopila význam trenéra brankářů a vlastně v té době tam už jeden takový trenér brankářů byl a na tom náboru vlastně se toho zúčastnil trenér brankářů áčka Poštulka. Takže v Bohemce a musím říct, že to byl jeden z prvních týmu, který tuhle funkci měl, ale nebylo to tak, že by trenér brankářů byl na každém tréninku, víceméně to bylo jednou v týdnu, většinou pondělí jsme absolvovali buď společně 15 brankářů anebo pak to bylo rozdělení třeba po těch kategoriích...většinou tak hodinu, jinak zbytek tréninku jsme byli s mužstvem a nějak se rozcvičte, tady bude střelba, připravte se na to.

Jaký byl podle vás pohled, z hlediska veřejnosti, na profesionální fotbal v té době, v nejvyšší soutěži, potažmo národní mužstvo?

Já spíš myslím, že ten jako kladnější ve smyslu toho, že to byla jedna z mála zábav lidových, který jako lidi zajímalo, než nějaký průvody...Takže fotbal byl všelidová zábava, chodilo hodně diváků na ligový zápasy naprosto přirozeně ani ty kluby nemuseli dělat nějaký velký akce ve smyslu lákání něco za něco...takže lidi na fotbal chodili jak na klubový úrovni, tak na reprezentační. Ale samozřejmě fotbal ještě nikdy neměl jako tu pověst, když se budeme bavit o tý kultuře, tak aspoň ti herci měli tu pověst lepší nežli fotbalisti nebo sportovci možná obecně. Taky to bylo tím, že sportovci nebo fotbalisti měli napsaný zaměstnání nějaký v uvozovkách falešný nebo ne falešný, ale nechodili tam... byly zaměstnání pod nějakým podnikem, protože to režim tenkrát neumožňoval, aby byl status profesionálního sportovce, takže už možná veřejnost koukala, že je to nějaký podvod a koukali skrz prsty na ty sportovce...

Jakou proměnou procházel fotbal po revoluci?

Bylo to privatizace se vším všudy i vlastně těch klubů, někde to přešlo do soukromých rukou ti podnikatelé se v té době, říká se divoký devadesátky, taková svoboda, se myslelo jako všechno možný, všechno si můžeme dovolit, všechno povolený a tak dále. Takže než se i tihle ti dědci si myslím, že se ještě srovnávají a tohleto prostředí podnikatelský s tím souviselo, tak i to sportovní, trvalo. Trvá si myslím ještě doteďka, než se tam ty vztahové věci úplně dějí, ale než to bude fungovat úplně profesionálně...

Dají se nalézt nějaké změny v tom období těsně po revoluci a vlastně po rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky, nějaké razantní novinky nebo třeba dopady obecně, zmínky?

To jsou složité otázky na to odpovědět jednou nebo dvěma větama. Rozdělení státu sebou přineslo i to rozdělení do sportu. V podstatě to bylo vnímáno z pozice fotbalu jako oslabení, ubyde nám x kvalitních fotbalistů v tom národním týmu, na druhou stranu to znamenalo rozšíření počtu účastníků v české lize, možnost pro vícero českých mladých hráčů hrát první ligu. Pochybovalo se o tom, jestli zůstane kvalita té ligy, já si myslím, že zůstala, nemyslím si, že by to šlo dolů, spíš tam bylo vidět na Slovensku... jasně brzy potom rozdělení udělali velký úspěch v Anglii, což pomohlo fotbalu obecně, prostě zůstal ten zájem mladých hráčů a dětí vůbec o fotbal...

Vy jste mluvil a divokých devadesátých letech z hlediska fotbalu, vzpomínáte si na nějaké momenty, které by se daly označit jako divoké během těch devadesátých let nebo nezvyklé do toho prostředí...

Asi nejvíc budeme bavit o té transformaci těch klubů do privátních rukou, těch klubů jako spolků... s tím přicházející nárůst jako transferu, těch částek, které nebyly ani tenkrát veřejně publikovatelné za toho režimu. Se jako neříkalo, kdo kolik stál, v tu chvíli se jakoby ty peníze odtajnil, někdo se tím chlubil, ti majitelé... bylo to samozřejmě víc zajímavé mediálně, najednou se psalo o tom, že někdo stojí milion, dva a najednou, co to bylo za velké peníze a spustili se nějaký takový závody, předhánění těch majitelů těch klubů o to, kdo přivede dražšího hráče a ta publicita se tím samozřejmě nafoukla. Tím pádem se začali ti hráči víc mediálně sledovat a začalo se o nich psát, dalo se to skandalizovat...

Lze do toho zařadit i váš přestup do Sparty?

Já si myslím, že jsem byl jeden z prvních, o kterým se začalo mluvit. My jsme měli vlastně ještě nějaký takový ty hybridní smlouvy, teď už nevím jak se nazývala, Statutární smlouva, snad dokonce to byl nějaký přechod mezi tím vztahem, co jsme měli jako zaměstnanec nějakým sportovním v té éře toho socialismu tady a pak vlastně až profesionální smlouvy... to bylo součástí zveřejňování těch transferových částek. Já jsem byl teda jeden z těch prvních, který nějak zaujali tou částkou, myslím, že to byl jeden nebo dva miliony tenkrát, takže se o tom psalo...

Vzpomínáte si na nějaké temnější momenty během těch devadesátých let? Třeba nějaký doping nebo nějaké nepravosti, nějaké aféry?

Vím, že nějaké byli. Vím, že tam byly nějaký karamelky, když se bavíme o dopingu, že jo. Třeba předtím to byl útěk dua Kubík, Knoflíček. To byla taková doba už bylo trochu otevřenější, takže se o tom taky už víc mluvilo... třeba aférách, budou to spíš jednotlivci, já nevím kluci, kteří byli venku a rozbily nějaký auta, nechci jmenovat přímo a nebudu jmenovat... tím, že se ta společnost otevřela, tak se otevřela i tahle ta medializace těchhle událostí, který se stávaly třeba předtím i běžně, ale tolik se o nich nepsalo a možná, že byl i zákaz o nich psát...

Dokážete si vybavit moment nebo událost v roce 1995, kdy tehdejší předseda svazu pan Chvalovský nechal vyloučit čtyři sudí vlastně z nejvyšší soutěže, kde figuroval i pozdější místopředseda FAČRu, pan Berbr?

To já si nevzpomínám, to jako hráč jsme to moc neřešili se příznám...

Jak se proměnil život profesionála, už tehdy po revoluci, ve fotbale?

Když to srovnám ještě teďkon, tak musím říct, že jako profesionálové jsme se úplně nechovali. Nechci říct všichni, to ne, ale prostě ta většina ještě byly zarytý v tom smyslu, že neřešíme, jestli máme jíst tohle nebo pít tohle, jestli máme chodit spát v tolik. V podstatě jako hráč mi netrefilo, že by se nějak změnil následně způsob toho svýho chování mimo hřiště, takže já se přiznám, že sem ve smyslu profesionál se jako nechoval...

Jak probíhal váš přestup do Španělska, kdo to zprostředkoval?

V podstatě tady byl jenom jeden dá se říct manažer, který fungoval opravdu ve smyslu manažerský agentury, to byl pan Paska. Ten v podstatě měl podepsaný většinu hráčů, na 90 % hráčů, pak se vlastně objevily další viz. pan Nehoda, Lacina a tak dále. Takže my jsme ještě byli v tý garnituře, když jsme spadali všichni pod pana Pasku, který to už tenkrát před náma dělal ty kluky s devadesátýho, co byli na mistrovství světa, tak vlastně s náma, protože tu nikdo jiný nebyl. Automaticky jsme byli rádi, že se o nás někdo v tomhle tom smyslu stará, protože jsme si neuměli říct jako kolik si máme říct někam za přestup, jaký podmínky a to jsme nevěděli, takže jsme byli rádi, že nám s tím někdo může pomoci... dojednával to všechno pan Kafka. My jsme byli domluvený v podstatě po EURu jsem chtěl zkusit do zahraničí, chtěl jsem zkusit nějakou ligu, chtěl jsem zkusit nějakou kvalitní soutěž, nějakou kvalitní tým, jestli by se nějaký takový objevil, ale vlastně jsme si řekli, co se týče průběhu EURa mě v tom nebudeme nějak blbnout hlavu a vlastně jak skončí EURO, tak ať prostě sbírat ty nabídky a pak si sedneme a něco z toho vyberem.

Jaká zde poté byla péče o ty gólmány ve Španělsku, jak se to proměnilo?

Musím říct, že mě to překvapilo, tam nefiguroval specialista u trenérů gólmánů, což vlastně ve Spartě jsme už dávno měli. Takže z tohodle pohledu jsem byl celkem překvapený a trvalo to možná dva, tři roky, než ten klub uznal za vhodný, že by tam měl bejt teda trenér brankářů, takže my jsme si v podstatě ty tréninky dělali sami. Většinou to trénoval nějaký starší brankář anebo jsme se dohodli, že prostě dneska budeš dělat ty, zítra zase já a celkem se dá říct, že to i fungovalo. Ale byl tam třeba s náma i asistent to ano, ale nebyl to vyloženě trenér brankářů, byl to bývalý hráč, on taky říkal: „Hele já tomu nerozumím, tak si to nějak udělejte, já tady s váma budu“...

Jak jste si obecně navykal na život ve Španělsku? Musel jste se třeba učit místní jazyk?

Musel, já si myslím, že to je obecně strašně důležitý ve všech zemích a státech, kde není běžný se dorozumívat třeba anglicky v kabině a to prostředí je na to zvyklý, tím narážím třeba i tady na nás a vzhledem k tomu, že na klubu snad kromě jednoho člověka v celým klubu mluvil anglicky, tak mě to donutilo velice rychle se jako španělsky učit, já jsem chtěl, protože ten jazyk se mi líbí, chtěl jsem i fungovat nejenom na hřišti ale i prostě rozumět lidem a něco s nima promluvit. Takže to bylo to první v podstatě, co jsem začal jakoby v uvozovkách studovat. Tu učebnici jsem skončil někde v páté lekci a pak už to bylo učení ve skutečném životě, konverzací.

Vy jste se vlastně nedlouho poté přesouval do Německa, jak probíhala změna toho prostředí, jak jste si navykal opět na nové prostředí, nový jazyk?

Bylo to dobrý ty začátky, protože jsem tam měl dva spoluhráče Pavla Kuku a Michala Kadlece, ty se o mě dokázali postarat a měl jsem s kým jako hnedka mluvit na tý bázi jakoby těch přátel...

německy jsem trošku uměl ze školy, takže jsem rozuměl, ale nebyl jsem si tak úplně jistý v tý slovní zásobě, ale to nevadilo. Na tu komunikaci to bylo dobrý, ale všechno co to úplně obrátilo to, že to nebylo dobrý angažmá. To na co nevzpomínám rád, bylo to zranění, který jsem si tam udělal, to poranění chrupavky a vlastně to to celý obrátilo. Jsem vlastně nemohl dělat ten fotbal, vůbec jsem se nezískal ten respekt toho německýho profi klubu... a kluci pak taky se starali o sebe nebo hleděli na sebe a nemohli se starat o mě. Já jsem ani nechtěl, aby se o mě starali a hrálo se o titul a nakonec ho Kaiserslautern získal...

Z hlediska rodiny, jak jsi na to zvykala rodina na ty přesuny vaše?

Do Španělska dobře, do Německa hůř. Ve Španělsku se nám narodil syn, pak jsme ho teda rok vychovávali v Německu a protože je ten Kaiserslautern blíž do Čech, tak pak byla manželka i víc času tady v Praze se svou rodinou, s mamkou... víc jsme si sebe sami užili potom návratu zase zpátky do toho Španělska...já jsem měl velkou podporu u manželky...

Já se budu teď kon asi trošku opakovat, ale jaký byl přístup potom tam v tom Německu? Ono se často říká, že ten přístup k těm hráčům je na trošku vyšší úrovni, než třeba v jiných ligách, tak vůči třeba gólmanům, jak vám to připadalo?

Rozhodně tam ten přístup byl takový vědecktější, takový komplexnější, ten klub se snažil zajistit vysokou úroveň a standard, i když to bylo vlastně klub z druhý ligy, který postoupil do první v tu chvíli, takže určitě se v tom servisu pro ty hráče nepohyboval v těch nejvyšších patrech jako na úrovni Bayernu a Borussia... ale ta péče o nechci říct o fotbalisty, ale o chod toho klubu byla na vysoký úrovni a na rozhodně vyšší než v tom Španělsku nebo ve Spartě.

Potom vlastně druhém angažmá ve Španělsku jste se vrátil opět do Čech. Změnilo se něco na bázi vlastně třeba agentů, hráčů nebo nějaká větší profesionalizace fotbalu v českém prostředí?

Tak agentů přibýlo...pokrok měl smysl u stadionu, ale i pro hráče a diváky, že tam byl projekt stadionu kolem roku 2000, vyhřívání v podstatě hřiště a snaha klubu o vylepšování ty infrastruktury a podmínek pro zabezpečení toho chodu profesionální fotbalistů...Já jsem teda šel do Jablonce, kde normálně tam byl pan Pelta, ten věděl o co jde, že bez tý infrastruktury to nejde a zlepšování těch podmínek, že je to i nějaký lákadlo pro ty kluky, že je vždycky lepší, když se dělá prohlídka stadionu a ten stadion vypadá krásně a kabiny vypadaj bezva, když se jde někam, kde když to tak řeknu v uvozovkách to tam smrdí, tak v tomhleto určitě ten pokrok nastal... jak toho smyslu, že se udělal nějaký krok plánování strategie klubový...

Vy jste vlastně závěr té profesionální kariéry trávil ve Spartě. Jak to vlastně probíhalo z hlediska vlastně loučení s tím profesionálním fotbalem?

Tak já už jsem pak dělal víceméně náhradníka, už tam byl předtím chvíli Petr Čech, ale ten tam byl krátce za mě, pak vlastně Jarda Blažek. Takže jsem vlastně i pomalu začal přemýšlet o tom, co dál. Dá se říct, že to zdraví už jsem vnímal tak, že se na to nemůžu spolehnout a že vlastně není úplně v pořádku a už nemůžu trénovat tak jak by bylo potřeba, abych podával ty nejlepší výkony a bylo to tak jako na houpačce a ve vlnách, takže to mě přimělo k tomu přemýšlet o tom co dál a když už to dospělo vlastně do bodu, kdy jsem nemohl odvádět ten stoprocentní výkon a víceméně jsem vnímal, že ten klub s tím není nebo to řeší... tak vlastně jsme se domluvili rok před vypršením smlouvy, že to nemá smysl pokračovat dál, ale že bych rád pro Spartu pracoval, protože to je klub, který mám rád a chtěl jsem zkusit trenérinu, protože to bylo tak nejlogičtější vyústění toho, co bych mohl dělat, protože si myslím, že tý brankařině rozumím

nejvíc. Takže vlastně mě ten klub umožnil v běčku, myslím v dorostu si tu trenéřinu vyzkoušet. Já jsem řikala: „OK je to fajn, baví mě to, chci takhle pokračovat.“ Takže se dá říct, že jsem potom plynule navázal na tu trenéřskou činnost a udělal jsem si ty licence potřebný, který taky jsou k tomu nutný...

Já se teď kon ještě přesunu k vaší reprezentační kariéře. Jaké byly vaše začátky, první kempy, první nominace, jak se to prožíval?

První jakoby úplně nominaci jsem dostal v 18 letech když jsem byl ještě teda v Bohemce. To bylo pro mě jako obrovský šok, že jsem se tam dostal, spíš jako vyznamenání, nervozita jestli na to budu mít, jestli budu stačit, protože pro mě kluci, kteří hráli už dýl ten fotbal od osmu, od šesti let, tak jsem spíš na ty kluky koukal ze Sparty, z Baníku, ze Slavie...takže to pak nějak navázalo i ve 21, kde jsem se taky objevil v nějakých nominacích, ale nehrál jsem tolik, byl jsem třeba náhradník a vlastně taková kariéra jako větší se vlastně rozjela, myslím, že to byl 91. rok, kdy jsme jeli na zahraniční zájezd do Austrálie jako nový výběr, bez těch kluků, kteří byli v zahraničí a tam jsem odehrál celé své první mezistátní zápasy. Když se mi povedly, dá se říct na výbornou výsledkově, tak jako výkonama, tam jsem se nějakým způsobem ukázal a začal jsem být členem národáku.

Jaké to bylo se poměřovat vlastně třeba jestli, kteří byli na tom úspěšném dá se říct šampionátu v tý Itálii? A přijít vlastně do kabiny těchhle těch fotbalistů?

Úplně stejný jako když jsem přišel někde poprvé do kabin Bohemky, áčka nebo do kabiny Sparty. Tenkrát jít pak do toho národáku, než si jakoby člověk získá ten respekt, než si získá, ti kluci ho vezmou, jak fotbalově, tak lidsky, tak je to vždycky takový očekávání, prostě jaký ti kluci jsou... nikdy jsem se neměl problém začlenit...

Jste celkově zažil mám ten dojem čtyři kvalifikace na jednotlivé šampionáty. Dalo by se nějak zkusit popsat ten rozdíl v těch kvalifikacích, které jste pocítoval nějak?

Nepočítám je, nevím, to co vnímám jako zásadní, tak to byla kvalifikace o mistrovství světa, kde jsme vlastně do posledního zápasu v Belgii měli šanci se kvalifikovat na mistrovství světa, což by pro nás byla obrovská motivace a úspěch. Takže to pak vnímám jako obrovský zklamání, ale zase říkám, bylo to z toho pohledu těch, my jsme byli doopravdy ti outsideři... to bylo napětí do poslední minuty, kdybychom vyhráli v Belgii, tak bychom postupovali my...no pak v tý kvalifikaci další na EURO to odpovídalo to nadšení, kdy tam jsme se z tý pozice outsidera kvalifikovali a dostali, takže se vystřídali vlastně ty momenty toho obrovského zklamání a obrovský euforie a nadšení. Takže to jsou dvě takový kvalifikace, na který já rád vzpomínám. Pak už jsem jakoby vypadl a nezasáhl...

Mistrovství Evropy v roce 1996 v Anglii, jak byste mi ho popsal? Co vás třeba překvapilo nebo co vás třeba odradilo během turnaje?

Neodradilo mě vůbec nic, prostě jsme jeli většina kluků na první velké šampionát, takže se spíš to očekávání, jak to probíhá a bylo to v Anglii a dá se říct všechno bylo perfektní a nemůžu říct, že by tam byla nějaká špatná záležitost, zvlášť když se nám ten turnaj jako dařil a šli jsme dál a dál, tak maličkosti to člověk neřeší a hodit to za hlavu...

Jak dlouhé byly potom oslavy?

Tak my jsme slavit uměli vždycky, takže byly tak jako intenzivní týden. To jsme šli z ruky do ruky... nejdřív jsme si to samozřejmě oslavili mezi sebou... pak má člověk spoustu známej, který si potom chtěli pokecat...

Stalo se něco takového jako zajímavějšího, nějaká perlička během těch oslav?

Z oslav na mě nejvíc zapůsobil plnej Staromák, když jsme se vrátili přímo z Anglie a pak tam byl ten šok, když jsme si uvědomili Češi a fanoušci to brali a vlastně tady byla nálada mezi lidma a že jsme udělali takovou radost a takový úspěch, že byly schopný přijít a zaplnit Staromák... takže na mě strašně zapůsobilo, jaký to mělo dopad, protože tenkrát nebyly takové možnosti informační... a vlastně jsme měli zprávy třeba jenom s faxu, kdy nám lidi přáli postup další a měli jsme nástěnku, kde byly vytrhaný ty listy z těch faktů a výstřižky z novin...

Co vlastně ten úspěšný turnaj zapříčinil, jeho následky v českém fotbalovém prostředí nebo i obecně ve světovém?

Zaprvé jsme poskočili v nějakým tom žebříčku světovým, myslím si, že jsme se tam etablovaly v očích tý Evropy...to se projevilo v tom, že jsme dostali angažmá v zajímavých, předních evropských klubech a ty kluci, který se tam dostali, tak opravdu nehráli nějaký druhý housle, Pája Nedvěd, Láďa Šmicer a byli lidry v těch velkých klubech, takže určitě to získalo ten respekt a že tady jsou kluci kvalitní hráči a že fotbal se tady dělá kvalitně.

Jaký je přístup k brankařům reprezentaci? Jakým způsobem se vlastně vede ten trénink pro ty brankáře, obecně jak se jako k vám brankařům přistupovalo v té době?

Byl tam pan Viktor, bývalej vynikající brankář a výbornej trenér, takže věděl co brankáři potřebujou. A já si myslím, že tohleto pokračuje dál, nejenom v tom áčku, ale i třeba na tý úrovni jednadvacítky, kde jsem já a vlastně si to uvědomila i federace, kdy se trenér brankářů už etabloval jako právoplatný člen realizačního týmu vedle asistenta, maséra a tak dál, vedoucích mužstvech, takže v tomhle se udělal velký pokrok...

Během vašeho působení v reprezentaci, pociťoval jste nějaké proměny, které obecně v té prezentaci probíhaly, jestli třeba kvalitnější zázemí nebo zajímavější destinace pro reprezentační kempy a tak dále?

Tak to přines ten úspěch samozřejmě, v tu chvíli jsme byli zajímavější pro ty velký federace a pro ty velký týmy a každej si chtěl zahrát jako s vicemistrem Evropy. Pak už to bylo jenom o tom, jak se to nastaví, hrálo se s Brazílií, nebylo to jenom evropský dopad, ale byl to dopad i světovej a proto ta Evropa je vždycky ve světě hodně braná jako za vzor a za určitou kvalitu, tu nejvyšší kvalitu...

Jak vám připadá, že se přestupuje v devadesátých letech k fanouškům, jestli byly nějaké změny vůči chování třeba těch skalních fanoušků v jednotlivých klubech nebo cokoliv jiného ve vztahu k fanouškům?

Na vztahu k fanouškům si myslím, určitě se začalo vnímat jako o záležitost, jako kterou je třeba starat, kterou si třeba myslím, že byly vymezení lidi ve smyslu to zaprvé, si ty fanoušky přilákat nebo jim udělat určitý servis. Myslím si, že dřív to tak nebylo, teď se bavím éře jak Bohemky, tak Sparty, tak si myslím, že to bylo pro klub samozřejmý, že lidi choděj, ale jako není potřeba se o ně nějak extra jako starat ve smyslu servisu a jestli jim přispívat na ty zahraniční zájezdy

nebo tady přispívat na zájezdy třeba do Brna... a vím, že ti fanoušci byli schopni si třeba víc o to i říct a tlačit určitým směrem na ten klub, což dřív jako vůbec, jako o čem se chcete bavit, to bylo vůbec nemyslitelný, aby tady něco takovýho jako bylo... teď to má třeba i dopady finanční těch klubů, že se rozdávají pokuty, což se třeba dřív neřešilo...

Kdybyste měl označit pár jako zásadních bodů, které vedly k nějakému rozvoji fotbalu v devadesátých letech, co byste tam zařadil?

To já se nepovažuji za člověka, který může, ani jsem o tom nikdy nějak nepřemýšlel, ten fotbal se prostě vyvíjí, to by jsme se tady mohli bavit, jestli byly nějaký milníky dřív v historii, taky změna pravidel i co se týká přímo těch fotbalistů... asi obecně platí nejenom ve sportu, že ty orgány, kteří se umějí rychle a kvalitně přizpůsobit nebo co nejrychleji a co nejlépe přizpůsobit, tak jsou úspěšní... neumím vypíchnout, bohužel nedám to, neumím vypíchnout něco zásadního, co by zrovna v těch devadesátkách bylo to nejdůležitější...

Z vašeho pohledu, co vám v tom fotbalovém prostředí jak během těch devadesátých let a třeba dnes chybí, jaké tam jsou třeba mezery ještě? To by bylo podle vás třeba zlepšit?

Ten problém teďka bude výchova mládeže nebo vůbec nejenom do fotbalu, ale do sportu jako takovýho...

Za mě je to takhle všechno. Je ještě něco co vás napadá, že by mělo zaznít, že nebylo řečeno?

Ani ne... povídání je každý jiný a asi proto se to dělá, kdyby jsme to chtěli objektivizovat tak by jsme si museli sednout desetkrát a pak byste zjistil, že jsem řekl nějaký úplný protiklad, ale to tak je.

Tak jo já vám teda mockrát děkuju a doufám, že jsem vás moc nezdržel.

V pohodě já si myslím, že jsme to takhle dali.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Daniel Šmejkal

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 16.8.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, náměstí Jiřího z Poděbrad, sezení před kostelem Nejsvětějšího Srdce Páně

Tak jedná se o rozhovor o osudech fotbalistů, vicemistrů Evropy za rok 1996 a fotbalové prostředí v 90. letech 20. století, mým narátorem je pan Daniel Šmejkal, tazatelem je Jakub Smelík, rozhovor se koná 16. srpna roku 2021. Moje první otázka jestli byste mi mohl popsat své dětství, jak jste ho prožíval, jaké jste měl zázemí, jaké panovaly vztahy v rodině?

Jsem Plzeňák rodilej a když si vlastně to uvědomuju žili jsme v bytě, měli jsme chatu, to socialistický, že jsme trávili každý víkend jako rodina, vlastně odmala jsem se věnoval sportu, bez vlastně vedení, protože děda byl kronikář v jednom malým plzeňském klubu, takže tam asi ani jiná volba nebyla, byl jsem poměrně divoký dítě...děda byl hroznej fanda, takže jsme tím hrozně žili a když bylo mistrovství, tak jsme byli na chatě, aby jsme měli televizi, tak nebylo, ale

my jsme měli petrolejky a vlastně se tam v 80. roce se přivezla baterie z autobusu a na to se zapojila televize a jeli jsme na tom, takže jsme jakoby žili sportem...

Já byste srovnal vaše dětství za socialismu s tím, jaký prožívají dětství v dnešní době?

Tak já teďka můžu těžko mluvit za ostatní, ještě syna mám malýho, tříletýho a měl jsem dospělou dceru 28letou, ta teda ke sportu moc neinklinovala. Takže já si myslím, že jsme se to snažili vytvořit podobně, takže nějaký věci bez tlaku a trošičku to trávit ty věci v přírodě...ta doba byla možná trošičku jednodušší v některých věcech pro ty děti, ty nástrahy, nebylo asi moc co vybrat a teďka je to jakoby hodně. Já jsem to nezažil, neprožil a já to mám, takže když nějaký věci neprožiju, tak těžko se mi o tom hovoří, protože to se říká to jedna věc, a to co se žije je věc druhá...Spíš bych řekl, že je pro ty děti více voleb, ale na jednu stranu je to dobrý, ale na druhou stranu má člověk daleko větší strach. To je zase o tom dneska, když to tak řeknu protože to vidím, tak když nás naši vypustili a vlastně se o nás nikdo, ale daleko více strachujeme o ty děti...já si vůbec nedovedu představit, že bych je pustil v sedmi dítě ven a vůbec bych o něm celý odpoledne nevěděl, to tam furt žhavý telefon a furt se něco děje. Ono se nemusí, že ti rodiče jsou možná víc ustaranější...

Kde a jaký jste prožil první zkušenosti s fotbalem?

Já jsem odmala děda tam působil v takovém ZČ Plzeň se to jmenovalo, takovej malej klub...byla tam i dráha naši, můj praděd tam měl dům, obědvala tam celá naše rodina, moje máma je ze tří sester, všichni tam bydleli, pak se to prodalo, peníze se rozdělili, koupili se tři auta a tam jsem vyrostl. Já jsem vylezl ze zahrady a byl jsem na fotbalovém hřišti...

Pamatujete si, jak se, než byla sametová revoluce, pracovalo s mládeží ve fotbale?

Tak to si pamatuju. Je to zvláštní, že tam regenerace byla jakoby úspěšná, samozřejmě dneska se prostě trošičku jinak. A v té době, když jsem pracoval tak, že to bylo srovnatelný s Evropou, ale pak se to zastavilo a pak trošičku ujel vlak a dneska si myslím, že se to do toho zase vracíme, ale bylo hodně běhání, hodně skákání, málo míče...když jsem byl starší a jezdilo se třeba ven, tak to byl stres...žádná moc, jakože by člověk měl prostor pro názor...já na to vzpomínám strašně rád, protože jsem to měl strašně rád, když slyším v poslední době, co tomu osmnáctiletý kluci museli obětovat, tak já ten pocit nemám. Já jsem to musel obětovat, já jsem musel chodit o víkendy jsme trénovali, jsme chodili hrát fotbal, já tomu říkám: „Já jsem tomu nic neobětoval, já jsem chodil hrát fotbal.“ Já jsem si představil 15, že bych řekl doma, že mě to nebaví a že by mě tam někdo nutil, nebo že by mě donutil...já jsem tomu všechno obětoval, já jsem nemohl chodit na diskotéky, já jsem na ně chodil a nemyslím si spíš, když vám ten sport šel, spíš to byla výhoda v těch 15, 16 jste měl plus...já jsem to měl v tom dětství, že jsem to miloval a proto jsem to dělal...pamatuj si jednoho plzeňskýho trenéra, pozdějš i když už jsem byl a vlastně měl jsem mladý kluky, tak ten říkal: „Zinedine Zidane má na noze míč pět minut za zápas a je nejlepší hráč na světě, tak ho budete mít taky pět minut a zbytek budeme běhat...

Jaké si myslíte, že obecně panovaly poměry v tomto období ve fotbalovém prostředí?

Když byla revoluční doba, když to bylo před revolucí, tak mě bylo 18, 19 tak nemůžu říct, že jsem nakoukl nebo jsem ještě nehrál, ale tyhle věci se moc nevnímali, ale řekl bych, že se to dá přirovnat ta porevoluční doba s tou předrevoluční, prostě ta byla celostátní liga, na Slovensko když jsme jezdili, tak to skoro nemělo cenu, protože to bylo takový složitý. Takže tehdy když bych řekněme otázka korupce a těchhlenctech věci si myslím, že to bylo stejný jako po revoluci,

před revolucí. Otázka třeba, takže to bych řekl, že porevoluční doba s tou předrevoluční byla hrozně podobná.

Vnímali jste nebo potažmo, jak jste vnímali takzvanou aféru ohledně Kubíka s Knoflíčkem?

Já to řeknu takhle, protože já jsem potom s Lubošem hrál Kubíkem a když mě bylo, když byla revoluce tak mi bylo 20, tak oni byli o pár let starší a já jako, když to řeknu v té době komunistický, tak jsem se neměl špatně, protože já jsem samozřejmě vydělával třeba v 19 víc než vydělával můj otec, protože jsem měl první profesionální smlouvu a žili jsme v takový bublině a já jsem to nějakým způsobem nevnímali v té době, ale pak člověk, jak je starší a pak s těma klukama hrál a pak s nima později jakoby mluvil, tak oni se v té době žádný zahraniční angažmá netýkalo a jich jo, tak oni si to ti lidi třeba dneska úplně neuvědomují, že s tím vycestováním ven, že dneska už, já jsem s komunistama neměl problém, ale když už tak naši jo, ale nás to nepřenašeli. A když vidíte, že dneska jsou ty věci automaticky a pak jsou ty mladý lidi jako trošičku se kloní k té straně, tak je to pro mě jako takový je nepříjemný, protože neví jak to v té době. Já jsem se v té době necítil, že mi něco chybí, protože já jsem v té době nic jiného neznal, ale při dnešní představě, že bych se měl vrátit do té doby, tak mám husí kůži jakoby a nikdo mi neublížoval, ale jak jste byl osekanej a z toho všechno vychází. Tak Luboš Kubík, Ivo Knoflíček, když máte dvě, tři nabídky a najednou zjistíte, že to nejde, tak každé ten sportovec nějaké ten sen měl. Kluci do Německa v té době když měli 200 startů a pak chodili do páté ligy do Německa, za hranice a když tyhle kluci byli takhle šikovný, dostaly tyhle nabídky... tak v té době jsme jakoby necítili, já jsem necítil, že jsou pro mě nějaký vyvrhelové, ale v tyhle době to jakoby úplně chápu...na druhou stranu šli do hrozného neznáma, nevím jestli bych na to měl odvalu...protože musí někdo někam utýct aby mohl dělat to co chce, tak to je prostě šílený, to je výpověď té doby.

Byly nějaký, když to řeknu jako legální podmínky, jak hrát fotbal v zahraničí?

To jsem trochu teď naznačil, já jestli si dobře pamatuju ideální podmínky byly, že jste musel mít, že vás museli pustit, ten Prago sport, aby jste musel mít asi přes 200 ligových startů a musel vás pustit klub a většinou se chodilo do regionálních soutěží, protože třeba ta česká liga, československá, měla větší úroveň, protože ti hráči nikam nechodili, protože, když jste pak skončil hráli jste třeba proti třetí ligám, tak jste prohrával, protože tam hráli všichni ti hráči, kteří tu ligu hráli a bylo těžký se dostat ven, ale takhle nakonec vás jako pouštěli, ale byl to problém. Normálně v tom produktivním věku fotbalovým se dostat ven...

Když jste říkal, že se dá práce před sametovou revolucí s mládeží srovnat s podmínkami zahraničí. Měli jste i vy jako fotbalisti nějaký přístup ke zprávám, jak se hraje fotbal na západě?

Neměli, měli jsme spíš konfrontaci jakoby tu moc ne, měli jsme spíš konfrontaci tu mládežnickou, když jsme byli v mládežnických reprezentacích, tak jsme chodili, já jsem to možná přehnal s tím, že se to dalo srovnat, protože to nevím, jak se trénovalo. Bylo tam, i tady se to přecházelo nějakou dobu, takhle se dívám do dáli, protože se mi líp přemýšlí, proto se nedívám na vás, že vlastně, když že v těch mladších kategoriích mládežnických jsme jim stačili a pak byli čtyřletý od 14 do 18 kdy vám utekli. To byl pak problém i porevoluční, že i když ta generace, já jsem ročník 70 a ta generace okolo byla pak obrovsky silná a nedokážu dneska posoudit, jestli to bylo tréninkem, ale vlastně v 80. jsme byli na olympiádě, mistrovství Evropy jsme vyhráli, takže to je v té době si myslím, že jsme to v tom konkurenčním prostředí asi udělali dobře a pak nám jakoby ujel vlak. Takže jsme neměli, internet neexistoval. Takže když sem tam pak jel a někdo vám něco vyprávěl, aby vám dneska řekl: „Tam se trénoval tak a tak“ ...

Kde a jak jste plnil základní vojenskou službu? Vy jste ještě nastupoval před revolucí?

Nastupoval jsem v Dukle, tam jsem byl vlastně rok a půl, tam se vlastně zkracovala vojenská služba, rok a půl, já jsem se oženil, takže mě pustili o čtyři měsíce dřív, takže já jsem byl u fotbalu. Měl jsem vlastně přijímač nějaký měsíc, byl jsem v Dukle a pak jsem to doklepal v Plzni. Jsem se tam vrátil.

Co znamenala sametová revoluce ve fotbalovém prostředí, nějaké zásadní změny?

Tak hlavně to bylo to, že jste mohli ject ven...jezdilo se na turnaje, měl jsi zahraniční soupeře, to bylo to hlavní. Malinko si myslím, že před revolucí nám chybělo takovýto sebevědomí, že vždycky, když jsme na nějakéj turnaj, vyplnili jsme ty doložky, projeli jsme celníci, že jsme měli těch 100 eur v zubní pastě a podobně a prošli jsme tou celníci, tak jsme byli, když to řeknu lidově, tak trošku vyvalený. Tak hlavně ti kluci získávali trošičku víc sebevědomí a byla ta konfrontace daleko větší.

Co se týče nějakýho finančního hlediska, hodně se spojuje tohleden to období s příchodem Borise Korbela do Slavie. Tak jak se podle vás měly tyhle ty finanční možnosti po té sametový revoluce?

Já si myslím, že fotbalisti jakoby nebo sportovci se úplně špatně před revolucí neměli. Samozřejmě bylo to těžký to pokračování, zahraniční angažmá nebyli, hráči ve Spartě, Slavie v té době tak vysoko nebyla, hráči ve Spartě se měli dobře, měli absolutně nadstandartní platy proti normálním lidem, jestli byl normální plat 3 000, tak se bralo 20 (000) ty nejlepší, takže to si myslím, že platí dodnes, akorát tam nebyl ten progres dál, ta otázka podnikání kluci, co končily se nemohli jít nějakou jinou vlastní cestou mimo toho, aby třeba trénovali. Takže si myslím, že se sportovci neměli špatně, ale byl tam problém, že ty nejlepší, kteří byli v té době nemohli jít ven, ta hrstka, řeknu pět procent, kteří se mohli zabezpečit daleko víc než ty ostatní, ale myslím si, že se špatně sportovci jakoby fotbal, hokej neměli se ti kluci špatně.

Já se teďkon trošku k tomu vrátím. V kolika letech jste poprvé dostal možnost hrát nejvyšší soutěž naší?

Jako první, druhou, jsem hrál v 17, to jsem hrál 18, to jsem hrál na vojně první nebo i vlastně v Plzni už jsem hrál a pak jsem šel na vojnu na Duklu, tam jsem chvíli hrál, chvílku ne, takže v 18...

Si pamatuju, že tam fungovalo nějaký pravidlo stavění dorostenců aspoň na nějakou část utkání...

Pardon já jsem hrál v 17 v Plzni, tam to bylo, což to pravidlo se mi líbilo si myslím, že ani pro dnešek by nemusela být špatná, na druhou stranu dneska už to bylo v druhých ligách, jestli se dobře pamatuju a nevím jestli v první, že 20 minut musel hrát jako do 18 let. Ale dneska už je to tak, že druhá liga je toho plná, že dneska už to není třeba. V té době to bylo, protože nikdo neodcházel na zahraniční angažmá, dneska chodí kluci do top klubů, kde jsou líp placený, je to lepší soutěž než třeba u nás, a vlastně dneska, když se podívám na druhou ligu, tak je to udělaný tak, že tam hraje osm hráčů do 20 let. Jsem trénoval Vlašim, měli jsme jich sedm...v té době to bylo udělaný, protože jak ti hráči neodcházel, tak mě bylo 18 v Plzni a druhýmu nejmladšímu

bylo 23. Takže to bylo udělaný z tohohle toho důvodu, aby ti mladý dostávali šanci a dneska si myslím, že to už žádný problém není.

Vy jste se po vojně vlastně vrátil opět do Plzně, jakým způsobem probíhala příprava, tréninky nebo i ta oblast okolo jakoby mimo fotbal? Já vím, že se o tom mluvilo...myslím jako mimo tréninku, jakoby když jste byl v tom komplexu, tak třeba spojený se životosprávou?

V komplexu jsme nikdy nebyli, prostě myslím, že to je málo, rozumím, takhle životospráva, myslím si, že se o tom tolik nevědělo, bylo minimum hráčů, kteří by řeknu, drželi jídelničky...trénoval se objemově daleko víc, než se trénuje dneska, dneska je to daleko rychlejší, daleko dynamičtější, trénuje se ve vyšších tepových frekvencích, v tý době to bylo takový dlouho, třeba v zimě se začínalo trénovat 3. ledna, první mistrák byl 28. prosince, vlastně sníh a vesty, ta příprava byla jiná, takhle trénoval dost celej svět, Němci takhle trénovali... takový spíš někdy hokejový hráči, ale to se všechno změnilo. Takže se trénovalo mnohem víc, ale ta efektivita tam taková nebyla...když se dostaneme ke hře, tak otázka taktiky nebo zónový obrany nebo takovýhle věci ještě jako úplně nefungovaly.

V roce 1994 následoval váš přestup do pražské Slavie, jak to vlastně probíhalo to jednání, zastupoval vás někdo v té době?

V tý době mě nezastupoval nikdo, v tý době jsem byl v Plzni, hrál v jsem reprezentaci, takže potom, když jsem začínal být zajímavý pro pražskou Slavii a pro Spartu, tak se mě chopil pan Paska a vlastně i ten přestup se jakoby dojednával, tam jsem jakoby získal manažera, tam jsem se nijak nevybíral. Vlastně si myslím, že v tý době byl pan Paska a nevím jestli byl ještě někdo jinej, protože ten vlastně prvního hráče udělal Frantu Straku myslím do Německa, takže to jsem měl manažera pana Pasku a potom jsem s ním fungoval dál.

Jaké bylo oproti Plzni prostředí vlastně v pražském klubu? Bylo to zázemí nějakým způsobem kvalitnější nebo jak vám to připadalo?

Tak myslím si, že bylo, ale nebylo to tak rozdílný ve smyslu toho zázemí kabin...protože když já jsem přišel do pražský Slavie, tak Sparta byla větší rozdíl, tak tam byla taková, nevím jestli jste to viděl někdy, tak tam byla taková tribuna, že když lidi, že to na vás spadne, to byl starej stadion a ty kabely bylo něco jako na Bohemce, když to tak řeknu, takže to zázemí nebylo. Obrovský rozdíl byl finanční a samozřejmě jako je dneska v těch top klubech tak otázka tlaku, otázka těchhle věcí, to prostě furt stejný...pak samozřejmě jezdili jsme na zahraniční soustředění v létě, v zimě...vím, že jsem se rozhodoval mezi Slavií a Spartou a tam rozdíl byl velikej, Slavie v tý doby, to zázemí, ty video analýzy nebo takový věci, to bylo přibližně jako stejný.

V ročníku 95/96 získala Slavie po skoro půl století titul, jak probíhaly oslavy a jaká byla euforie potom?

Tak oslavi si pamatuju, ty probíhaly dobře, ale řekl bych, že probíhaly jako probíhají dneska Prostě jste se sešli, hodně se pilo, byly to tři čtyři dny, byla to legrace, To se nemění, já si myslím tohle nebylo dobou, to je pořád stejný.

V roce 98 následoval přestup do Norimberku, jakým způsobem opět probíhalo tohlencto jednání, měl jste víc nabídek?

Když jsem tam odcházel, tak jsem měl i zdravotní problémy, tam ve Slavii mě končila smlouva a pan Paska mě vlastně zařídil Norimberk, protože měli ambice postoupit do první Bundesligy. Takže to bylo přes pana Pasku a já jsem neřešil zásadně jinou nabídku, protože tam vám to řekl manažer a pan Paska, když si vzpomenu zpětně tak to chtěl, abych tam šel, takže prostě jsem tam šel. Ale nemůžu říct, že by mi říkal: „Hele máš tady čtyři nabídky“ jako se dneska píše, jsem rád, že jsem měl tuhle, šel jsem, ale tam jsem to jako promarodil dost jakože, takže to se nepovedlo...

Jak byste porovnal prostředí v té německé druhé Bundeslize nebo s Německem obecně s tím prostředím s českou?

Tak to byl rozdíl, rozdíl to byly pořádný, ať už je to otázka zázemí, otázka tréninkových plánů, otázka přípravy na zápas, tam už to byl daleko větší profesionalismus i když nemůžeme říct, že v té době to bylo jako dneska, ale už jsem se o sebe musel víc starat a byl jste cizinec, byl jste tam brát jako cizinec, takže když se mužstvu nedařilo, tak první jste byl, ne já, ale první na ráně je prostě cizinec. Takže to najednou člověk trošičku vystřízliví, tady si občas jako trochu pobřečel, a jak po něm někdo jde, ale tam se musel starat sám o sebe a myslím si, že to funguje dodnes myslím si, že když přijde sem cizince a nehraje se, tak to cejtí, kdy jste přišel by tam, tak to tak bylo stejný...zázemí to bylo nesrovnatelný, jsme měli devět hřišť...

Jak se vám teda potažmo žilo v Německu i jakoby já nevím s rodinou, jak vám připadala jakoby kultura německá?

My jsme musím říct byli spokojený v Norimberku, což nebylo daleko, což možná na druhou stranu, já si myslím, že to někdy možná až škodí, protože se úplně neodtrhnete, protože jsme měli volno, tak jsme byli za 2 hodiny v Čechách, takže jsme dost jezdili. Já si myslím, že tam se člověk naučil takový tý preciznosti, to platí dodnes. Tam si nedovedu představit, že bych jednou přišel o pět minut pozdě a do té doby jsem chodil standardně pozdě. A dneska to jsem se tam naučil, takový ty věci, že to prostě ta preciznost si myslím, že ta základní vlastnost Němců, ale v čemkoliv, že jsou profíci, že všechno chtějí na 100 %, otázka nesplnění něčeho to tady bylo takový trošku benevolentnější a to tam platí dodnes a já z toho cítím ve veškerý sortě, v restauracích, prostě všude. To si pamatuju, že pro mě byl největší šok.

Poté následovala další změna pro vás, jste přestoupil do Uerdingenu, Proti Norimberku byla to jakoby velká změna nebo jste se potýkal furt se zdravotními potížemi?

Já jsem přestoupil ale to německý, rok a třičtvrtě, že se jako zdravotně nevyvedlo, byl jsem hodně zraněnej a ten Uerdingen byl Bayern, protože v té době to bylo hodně finančně silný, ale pak se přejmenoval na KFC, nevím přesně jak, ale už to byl spíš regionální klub a byl to menší klub než byl ten Norimberk v té době. Ten byl ambiciózní, měl krásný stadion a měli ambice. Bayern Uerdingen spadnul, majitelé se toho vzdali a bylo to takový klub, který se zachraňoval v druhý lize, takže ty podmínky byly všeobecně skromnější, ale pořád byly kvalitní, jeho tréninkový...a tam jsem vydržel třičtvrtě roku a pak jsme ukončily smlouvu, protože jsem byl půl roku zraněnej prakticky.

Vy jste se poté navrátil do Čech...

Příbram.

Opět byly nějaké jiné možnosti pro vás?

To jsem měl jiný možnosti, ale ta Příbram pro mě byla taková, já jsem měl kredit takovýho zlobivýho hráče a tam vládnul pan Starka v té době, který měl velký respekt, takže tam jsme se scházeli taková parta hráčů, kteří, o kterých šlo takový, že to je s nima trochu složitější. Takže tam jsme se sešli a tam jsme to táhli asi tři a půl roku a vlastně udělali jsme i pohár a potřebovali jsme nad sebou takovou pevnější ruku a pan Starka jí takovou, to zní, asi víte kdo to je, takže tam to nebylo, že by na nás hrozil, ale měl okolo sebe takovou tu auru a zažily jsme s ním plno takových věcí, že tam jsem jakoby ukončil kariéru, tam to bylo fajn.

Když jste říkal zajímavých věcí, chcete to nějak rozvést?

Ale tak tam samozřejmě kluci, já jsem našťestí měl v tom kliku, že mě to nechytlo, otázka automatů a otázka takových věcí a vím, že pan Starka měl hernu, řeknu takovou příhodu. Že tam vlastně to s penězma to bylo třeba tak, že jste měl brát, v té doby se to bralo ještě hotově, a že vám vyplatil třeba tu částku půlku no a říkalo se, že my jsme tam měli půlku mančafu, který rádi hráli, takže šli k němu do té herny, tam prohráli a on nám za 14 dní, klukům zaplatil vlastně jim dal ty samý peníze, takže jsme se tomu jako smáli, ale vím, že jsme brali nadvkrát. Řeknu to, ale byly tam různý dneska eskapády, ti kluci to měli, ten mančaft byl dobřej, šikovný, ale uměli jsme za to nebo já ne, já už jsem v té době mě bylo devětadvacet, ale kluci za to uměli vzít, ale pak na hřišti to bylo fajn.

To bylo vlastně Vaše poslední angažmá v nejvyšší soutěži. Ale nicméně vy jste potom ještě pokračoval, bylo to vynucený zdravotními potížemi, protože přece jenom to ještě byl jakoby produktivní věk na fotbalistu.

Bylo, já jsem vlastně i z Německa přišel a měl jsem pořád svalový problémy a tady jsem to rok jakžtakž vydržel a pak se to do mě dalo a ještě jsem byl typologický hráč, který potřebuje trénovat. No a tím pádem jak jsem byl zraněnej, tak jsem natrénoval, tak jsem byl lehkonohej a kdy jsem prostě neměl za sebou prostě tvrdou přípravu, tak jsem se prostě špatně hejbal, takže to bylo trošičku vynucený tímhle tím, mi bylo 30, tak jsme se dohodli, že to ukončíme a šel jsem hrát vlastně na Střížkov a tam jsem to pomalu ukončil.

Říkáte svalový problémy, ale ono se to často spojuje, když jdou naši hráči dejme tomu do zahraničí a spíš do toho Německa, že mají problém se chytnout jakoby s tempem tamní hry. Myslíte, že to mohlo být spojený třeba s tím?

Nebylo, já si myslím, že v té době já jsem tam zažil tři trenéry, s jedním Felixe Magatha, to byl, tam se trénovalo hodně tvrdě, bylo to hodně tvrdá stará škola, to se trénovalo šestkrát týdně dvakrát a pak jsme šli na zápas, ale tam jsem z toho jako měl zranění, ale tam mělo zranění asi s 25 hráčů 12. Tam to bylo čistý přetížení, ale já když jsem byl zdravěj, tak jsem za něj měl výbornou formu, ale to tělo to nevydrželo a nebyl to můj případ, ale bylo nás hodně a v té době já si nemyslím, že to tempo ty druhý Bundesligy bylo vyšší než naše první liga, takhle já bych naši první ligu přirovnal ke druhý lize Německý. S první ligou už se to nedalo srovnat, to bylo o level dál, ale druhá Bundesliga srovnatelná s naší. Bylo totakový víc urputnější, stylovější v té době, ale samozřejmě, protože v té první Bundeslize byli prostě, ta kvalita tam byla obrovská těch hráčů, ale ta druhá, bo já jsem byl v druhý, že ta druhá Bundesliga, byla srovnatelná s naší. Nebylo to tak kreativní, bylo to u nás to byl spíš kreativnější fotbal, tam to bylo hodně jako silový, ale tím nemyslím jako, že to bylo rychlejší, ale takový jako chlapštější...myslím si, že to bylo tou typologií těch hráčů, ale už tam byla ta kvalita s celý té Evropy těch hráčů v té době.

Poté co jste byl na Střížkově, jaká jsi tam hrála soutěž a potažmo, jaký tam panovaly poměry vlastně oproti tomu co jste vlastně zažil do té doby?

Tak tam už jsem vlastně přišel do amatérského fotbalu, pak jsem se věnoval dětem jakoby, chvíli jsem tam hrál, ale dva roky, ale to byl amatérský fotbal, tam jsme trénovali třikrát v týdnu odpoledne. Což pro mě byl největší problém, protože jsem byl celý život zvyklý trénovat dopoledne, tak pak okolo čtvrtý pátý hodiny se mi chtělo spát, ale to byl amatérský fotbal, to s profesionální fotbalem nemělo nic společného. Vlastně jsem se začal věnovat i trénování a už jsem u toho i skončil.

Vy jste poté hrával za Chmel Blšany, tam se hrála tuším divize, bylo to ještě amatérské fotbal nebo se to dá už nějakým způsobem jako srovnávat jakoby nějakou vyšší soutěží, třeba třetí ligu?

Nedá, třetí liga, divize, to mě přišlo stejný... už jste slabší, takže hrajete proti slabším, ale už to je pro vás dost... divize, třetí liga, to jsou stejný poměry.

Já se teď kon přesunu k vašemu působení v reprezentaci. Popište mi jak probíhalo vlastně to vaše poprvé. Jak vám dali vědět poprvé, jak jste se dostal do reprezentace?

To jsme vlastně postoupili s Plzní do první ligy asi po čtyřech kolech... postupovalo z druhé ligy šest, protože si myslím, že se rozdělovala slovenská a česká liga, takže my jsme postoupili, vznikla Česká liga, převzal to pan Uhrin a tvořila se úplně nová reprezentace. My jsme byli nováček v soutěži a po čtyřech kolech přišel takovej papír, nominace na utkání, reprezentační sraz a já jsem tam byl napsanej. Trenér přišel, takhle mi to dal a řekl mi: „Za tři dny nebo teď řeknu za tři dny se hlásí v Praze tam a tam, sedl jsem na vlak a jel jsem. Tam jsem se hlásil a bylo to... samozřejmě, že člověk byl obrovský nervózní, myslím si, že je to dodnes, když vás někdo povolal do reprezentace, tak já si upřímně řeknu, že to bylo úplně to nejvíce a tam hráli ty Skuhravý a ty Kubíci a tyhle Petr Kouba a tyhle kluci a vy Plzeňák, čtyři zápasy v první lize. Předtím jsem něco měl, ale to bylo takový, takže si pamatuju dodnes takovej ten pocit na hrudi, jak člověk byl nervózní, jak tam říkal ahoj a neví, takže ale ta nominace takhle to probíhalo a to malý srdíčko, to bych chtěl ještě zažít, jako to bylo krásný.

Jak fungovala vlastně parta v té době v reprezentaci? Byl tam nějaký vyloženě lídr, byl tam dejme tomu nějaký nevím kabinový šašek něco takového?

Bylo to skvělý, já jsem tam byl takovej jako outsider, ale v té době tam byl Tomáš Skuhravý, Venca Němeček, Luboš Kubík, ten nevím, jestli ze začátku mohl, nevím kde se tam objevil, ale byla to ta spartánská enkláva, protože Sparta v té době jasná číslo jedna, takovej trošku komunistický klub a vlastně tohle bylo ještě brzo a Sparta tomu v té době ještě vévodila té reprezentaci, takže Pepa chovanec, ten nevím jestli tam byl, Míra Kadlec i když ten nevím, jestli byl na spartě, ale prostě ty starší hráči, ale gro tvořila Sparta Praha, když se to vařilo ta česká. Vypadli z toho Slováci a ty to jako řídili a musel jste si ten respekt jakoby udělat na hřišti, ale nebylo tam vůbec, neměl jste pocit, někdo na vás byl nějaký, bylo cítit, že ti kluci už vás berou, že umíte, ale tak jak to bývá v té partě... takže tam tomu vévodily tyhle kluci, Honza Suchopárek tam byl vlastně ze Slavie, takže já jsem tam takhle stál v koutu ale tyhle kluci jako zkušený, ale ta parta tam byla dobrá. Musím říct, že zase se vším všudy. Já si myslím, že to je furt, když jsem u toho, nejdřív se šlo na zápas, pak se šlo na pivo, šel jste posedět a co k tomu všechno patří, to prostě bylo. Ti kluci, ty zkušený byly takový, že uměli všechno a když se pak písklo tak to byla válka v té době, asi jak by ty týmy měly fungovat, tak to bylo.

Vy jste nastupoval na kvalifikaci na evropskej šampionát nebo už jste první zápas měl na ten...

Už jsem předtím, protože jsme měly nějaký přípravný utkání, takže jsem hrál... oni byly dvě v tý druhý už se moc nebyl...no a byli jsme v tom, dal jsem nějaký branky, jsem nastupoval, se tvořila ta nová česká reprezentace, a trenér Uhrin mě měl rád, takže mi dával hodně šance, pak mě jakoby stavěl, takže to si pamatuju.

Vy jste nakonec na ten finální šampionát nejel, z jakého důvodu?

Jsem měl takový docela těžký nebo poranil jsem si achilovku v klubu na Slavii a půl roku jsem laboroval, vůbec jsme nevěděli co mi je. Pak jsem se nakonec měl takovou, se mi nařízla Achillovka to pouzdro a to ještě v zimě, když nebyly vyhřívané trávníky, tak se hrálo v takových těch hliněných kolíkách vlastně, aby vám to na tý zmrzlý trávě neklouzalo, tak se vrtali, aby ty hrany byly úplně ostrý a my jsme hráli doma s Olomouci a jeden hráč mi škrtnul a vlastně mě prořízl to pouzdro i s tou. A my jsme pořád, trošku krve a nic a ono mi to pouzdro přirostlo k tý achillovce a ono vlastně by to pouzdro mělo takhle klouzat a ono se to půl roku nevědělo a já jsem vždycky byl zdravej, začal jsem trénovat a za 20 minut mi otekla noha a musel jsem skončit. Trošku si mysleli, že simuluju, ale pak vlastně doktor Ciklbauer, kterej byl doktor z Brna a byl to doktor reprezentace hokejistů, kde vlastně jak jsou brusle, tak se tam občas něco stávalo, tak to poznal a vlastně mě operovali a vlastně jsem byl asi sedm měsíců nenastupoval, pak mě operovali, získal se titul, ale já už jsem prostě neměl takovou formu a prostě předtím a EUREm jsem se tam už nedostal...

Jak probíhaly reprezentační srazy nebo obecně ty kempy v době, kdy jste tam působil?

Byly většinou týdenní bloky, stejně jako je to teď, byla čtrnáctidenní reprezentační pauza, vy jste se sešli a buď jste někam odjeli nebo jste jeli na soustředění, klasika...jestli si to dobře pamatuju, tak byly ligový pauzy, a v těch momentech se to konalo.

Já jsem četl, že vy jste hrál celkem asi 10 utkání, dal jste 3 góly, jak si vzpomínáte na ty góly? Byly pro vás nějaký významnější, nevím třeba proti Slovensku nebo jak jsi na ně vzpomínáte? *Vzpomínám, je to zážitek, protože těch zápasů ve finále jsem tolik neměl, pamatuju si všechny tři, jeden byl myslím s Maltou, jeden asi s Francií a jeden jak jste říkal že Slovenskem. Já si pamatuju nejvíc na ten v tý Francii, to jsme hráli myslím si, že pro ně to byla generálka na mistrovství světa, my jsme nepostoupili, tam jsme hráli 2:2 a já jsem dal z nějakých 20 metrů takový hezký gól, to si pamatuju. Tam hráli skvělý hráči, jsem si pamatoval, ten každý gól, protože to byl prostě zážitek. Já jsem pak říkal v nějakém rozhovoru, že když je tam Koller a má ze 70 startu 30 gólů, tak už je to, ale já dal tři, takže si na ně pamatuju.*

Dokážete nějakým způsobem popsat, jestli probíhal období devadesátých let hlavně během Vašeho působení v reprezentaci nějaký jakoby rozvoj, nebo nějaká změna v přístupu ve vedení reprezentace, spekuluje se nebo hodně se říká, že Miroslav Pelta tomu hodně pomohl.

... já jsem působil za pana Chvalovského...ten měl obrovský respekt, to co se stalo potom, to my jsme nevnímali, jsme v tý době měli strašně silnou pozici v Evropě, že on tam působil v dost vysoký funkci, plus uměl asi sedm jazyků. Myslím si, že nevím, jestli tomu pan Pelta tolik pomohl, ale za pana Chvalovského pamatuju, že to fungovalo skvěle, že byl s námi, protože ta diplomacie strašně důležitá, to není o tom jestli vám někdo pomáhá nebo nepomáhá ono asi

jako všude vážili tak jakkoli jsme skoro byli, tak pan Chvalovský byl...za pana Pelty jsem nebyl, takže těžko to můžu hodnotit.

Jak si myslíte nebo jako obecně národ české přistupoval k reprezentaci nebo jakým způsobem jí jako hodnotil, jestli máte z rodiny nebo od přátel v tom období jakoby předrevolučním?

Já si myslím, že to bylo podobný...když hrála reprezentace, tak jsme to hltali. A když já jsem byl v reprezentaci pár let potom, tak jsem ten dojem měl pořád, že ty lidi to zajímá, až to zajímá herce a že to zajímá všechny. Tu podporu jsem cítil, že kdekoliv jsme byli, tak ty lidi fandily. Je fakt že těch 15, 20 let přede mnou to bylo masovější, tam chodilo 40 000 lidí na Slavii... měl jsem pocit, že nám lidi fanděj a ono se tomu národ'áku jako dařilo... třeba v Německu je to tak, že lidi mají permanentky a chodí na ty kluby, ať se daří nebo nedaří o víkend, v neděli se nepracuje, tady se v neděli sekají trávy, tam kdyby někdo pustil sekačku, tak ho zastřelili a prostě se jde na ten fotbal, jde se na tu házenou, kdyby se hráli kuličky, tak jsou plný stadiony. Ta kultura je prostě taková. Já bych řekl, že u nás to je tak, že když se těm klubům daří, tak na to lidi chodí a když se nedaří, tak na to nechodí. A tam si myslím, že se chodilo, ať se daří nebo nedaří, tam to fanouškovství, nevím jak vzniklo, ale je tam větší. U nás tam nadávají lidi a nechodí, tam taky nadávají, ale chodí...my tu víc jako nadáváme a jsme na všechny nasraný.

90. léta jsou v našem prostředí označují jako divoká, dá se to aplikovat i na fotbal?

Asi dá, já už si to moc nepamatuju, ale říkal jsem to. Porevoluční doba stejná, možná bych řekl, že ta porevoluční možná ještě horší, protože takový ty rychlopodnikatele, kteří jakoby získávali, uměli se pohybovat, měli prostě finanční prostředky z vexlování, tak měli kontakty...získali rychle. Můj kamarád mi říkal, že z milionu si udělal další milion za půl roku a pak asi za 15 let mi říkal, že když uděláš ze 100 000 milion tak to trvá rok práce, takže v té době prostě poslal všechno, byly privatizace, takže ti lidi rychle zvládli, kteří měli peníze a měli kontakty ještě s té předrevoluční doby, takže tak to vypadalo, ty peníze se tam jako přelily, že ta hodnota se peněz změnila, ta inflace byla obrovská...a ty lidi, řekl bych, ale ono před revolucí to taky nebylo tak profesionální, ale když to vezmu z té doby, tak se rychle nakupovalo, malý kluby Drnovice vznikaly a bylo hodně soukromých majitelů, kteří vlastně tam nebyl, který ze sportu neměli zkušenosti, ale jenom to měli rádi, takže to byl takový blázelec. Proto trenéři i pro ty hráče ve smyslu koncepce, ve smyslu peněz jako čistých peněz jo, že se nosily peníze do kabiny po zápase, že to bylo tak, že v tomhleto smyslu nařídili to lidi, kteří s tím neměli zkušenosti, který byly jako fandové, měli hodně peněz a chtěli něco vybudovat a chtěli se tím zviditelnit, že takový ten postrevoluční boom.

Vybavujete si nějaké momenty, které jste registroval, nebo se probírali v kabině, které otráasaly český fotbalem v devadesátých letech, potažmo československým?

...že o té době bylo tolik věcí, že už to ani nepamatuju...

Třeba zmíním karamelky.

To bylo vlastně první setkání pan Dejmal, první setkání jakoby s dopingem, ale nemyslím si, že by to byla nějaká kauza, kterou by jsme my jako hráče řešili. Mě pan Dejmal chvílku trénoval, nikdy mi nic nenabízel. Ne, to nebyla taková kauza, to se trochu nafouklo, to jako hráči jsme to nevnímali...

Například v roce 95 takový, že pod panem Chvalovským hlasování o rozhodčích, kteří byli vyřazováni z ligy a mezi nimi figuroval pozdější místopředseda FAČRu pan Berbr.

Ty bláho to si vůbec nepamatuju...no možná jak jsem byl hráč, tak to jsem vůbec nevnímal...u pana Berbra vím, že byl asi vyřazen, ale že bych to vnímal jako kauzu...já se fakt vůbec nemůžu vzpomenout na těch 10 let o těch devadesátek do 2000, když jsem hrál...jsem proplouval. My jsme byli v takový bublině, když jsme hrál, jako co se děje okolo, otázka rozhodčích, to mi přišlo automatický a když jsem trénoval u mládeže, tak jsem to vnímal strašně moc. To mně to přišlo úplně šílený, co se dělo s mládeží, s rozhodčíma, ale to bylo pozdějc, třeba 2005, 10...

Když se vlastně vrátím k těm finančním možnostem po revoluci, tak rostly exponenciálně nějaké platové poměry a například přestupové částky za jednotlivé hráče. Byl třeba přestup Petra Kouby za tři miliony, bylo to jako abnormální nebo vám to přišlo už na tu dobu jako, že by to tak jako mohlo odpovídat?

Když za revoluce, nebo před revolucí žádný částky nebyly oficiální, že jo tam se přestupovalo, tam vás klub, tam jste prostě byl a neměl jste smlouvu a když se nedohodli, tak vás nepustili a samozřejmě ty částky rostly. Já jsem myslím šel za 15 milionů. Všichni si mysleli, že to dali mně, takže jsem ztratil pár kamarádů, protože si říkali, že jsem to dostal já a to rostlo. Já jsem byl za 15, nevím kdy Petr přecházel úplně do Sparty. Já v té době jsem asi udělal rekord a za dva roky po mě už šel někdo do Slavie za 20 a pak už to jakoby rostlo a to byly právě si myslím, že byly tyhle věci těch lidí, pouliční zbohatlíci, který rychle přišli k penězům a tím to jakoby začlo. A teď když to vezmu jakoby v té době dál, tak si myslím, že je to nevyhnutelný, se divím, že hokej funguje, když to tam vlastně nefunguje...si myslím, že ty platy těch hráčů, v poměru k té životní úrovni jakoby v těch v prvních letech sebralo jako hodně peněz, ale zase musím říct, že se dalo víc nakupovat, že jsem neměl pocit, že si žiju líp, nejsem si žil třeba v roce 90 a bral jsem 3 000 a pak jsem byl ve Slavii a pak jsem si kupoval víc věcí, protože tady nebylo za co utrácet a nebo měl jsem pocit, že si můžu za 3 000 dovolit to samý jako, když jsem pak hrál tady já, protože byty se nekupovaly a porovnání je strašně těžký. Chce si koupit byt potom nějaký, před revolucí se byty nekupovaly, to jste musel mít dekret od národního výboru a dá se tam někde nějaký...

Vlastně v tom období takzvaně nového režimu mohli nejenom naši hráči odcházet do zahraničí, ale taktéž mohli do české soutěže přicházet cizí hráči. Jak se vlastně přistupovalo k těmhle zahraničním hráčům? Začali se objevovat i třeba Afričtí hráči nebo barvy jiné pleti?

Já si myslím, jestli si dobře pamatuju, tak myslím hned takhle po revoluci jako tmavý pleti ne, ale ve Slavii jsme měli...tam byl Švéd, ale samozřejmě to bylo složitý, tady to bylo zavřený cizincům. Češi jsme to tam měli těžký jako cizinci, ale oni to tady měli ještě těžší, protože my jsme nebyli zvyklí na lidi, kteří mluví jinou řečí, který vám jako přijdou brát tu práci...my jsme nebyli připravení na to, že jsem budou chodit hráči a budou za nás hrát.

My jsme se bavili o tom, jakým způsobem vlastně ta fanouškovská zóna vnímala český fotbal. Jakým způsobem pak vlastně to české prostředí přistupovalo k fanouškům jako k tomu tak zvanému chleboďarcí skoro dá se říct?

Ty bláho mi přijde, že nijak...já jsem tyhle věci vůbec neřešil, dneska jsou to mezi 20 a 30 lety trošičku dál to společně vnímají skrz politického hlediska...já mezi 20., 30. rokem, nebo když jsem šel do Německa, tak jsem vůbec tuhle situaci nevnímal. Mě štvalo, že na mě lidi křičí ať

běhám, ať jdu do hajzlu, ale to dělají dneska taky. Hele jestli ten klub pracoval nebo ne, tak to určitě nepracoval...

A v pozdějším období, kdy jste začal trénovat na téhle úrovni, máte z toho nějaký dojem ohledně těch fanoušků? Začal jste to více vnímat?

Tak začali jsem to vnímat trošku víc venku, tam chodili lidi i na tréninkový proces...ty média přistupovali k tréninkovými procesy. Teď tam vždycky někdo byl, vlastně se probírala každá tréninková situace. Tam ty média byla daleko jako být zastoupení a ty fanoušci daleko víc reagovali, byli autogramiády, byly různé akce, vy jste musel podepisovat...když jsem se vrátil, tak už to bylo nastavený, že už to začínalo i tady...

Vnímáte nějaký posun fotbalu o těch devadesátých let do vlastně nového tisíciletí?

Obrovský to už jsem říkal, já když to řeknu, když jste v tom týmu uměl hrát fotbal, tak se našlo místo pro každého, lepilo se to, tenhle ten byl pomalej, tenhle ten byl rychlejší...tenhle ten zase neuměl hrát moc fotbal, ale byl tvrděj...třeba obránci v té době, rozehrávka to neexistovalo a atletičnost, dneska je to desetiboj...dneska všichni musí umět všechno...já když jsem hrál v Plzni, tak tam byli hráči, kteří by dneska nehráli ani třetí ligu, ale když jsem hrál ve Slavii, tak tam byli určitě hráči, který by se prosadili i dneska...ale zase si myslím, že hráči, kteří hrajou dneska by měli problém v té době, protože ten fotbal je jinej...třeba ta rychlost myšlení, třeba Honza Suchopárek, to byl nejpomalejší hráč, kterýho jsem zažil a prakticky lepšího stopera jsem možná ani neviděl. Oa třeba se to někam koplo a on už tam stál, to jsem nechápal. Já jsem s ním bydlel na pokoji a říkám: „Paras, jak je to možný?“ On tu předvídavost, to bylo neuvěřitelný a jeho rychlost, já nebyl žádněj rychlej, ale utekl jsem mu na padesátce o 10 m, ale když jste hrál, tak on vypadal, že je o třídu rychlejší než von...to byla osobnost týmu, ale nevím jestli v dnešním fotbale by dokázal uspět...

Když byste srovnal s tím jak začali vyrůstat počty cizinců v naší soutěži, s tím, jakým způsobem se aklimatizuje mládež do A týmů. Myslíte si, že ty cizinci dostávají přednost na úkor naší mládeže?

...to nejde paušalizovat, to je případ od případu...já si myslím, že jsem stará škola a že ten cizinec by měl mít větší kvalitu, jinak by tady neměl bejt...někdy majitelé, ty lidi tam vidí jednoduchý peníze, že přivedeme cizince za pár korun, necháme ho hrát a prodáme ho za miliony, teď je to otázka spíš byznysu...ta naše liga je taková, že není jednoduchá, není kreativní a pro ty hráče je strašně těžká...někde jsem to zažil, že majitelé nechávají hrát hráče, třeba čtvrtou garnituru a myslí si, že když jim budete dávat šanci, tak na tom pak vydělají peníze a tvrdí nám, že z toho pak všichni budeme žít...někdy chtějí vydělat lehký peníze, ale takhle to nefunguje...který se do toho pustili, tak jsem myslel, jak to je jednoduchý, ale ono ve finále to stojí daleko víc peněz, protože ti hráči nejsou aklimatizovaný, někdy tam není ani angličtina, někdy když je tam angličtina, tak ta adaptace je složitá. Když přijde Francouz do Vlašimi, tak je to trošičku složitý...jak jsem byl v Teplicích, tak to ani nebylo, ale jak jsem teď ve Vlašimi tak tam je těch peněz na tu soutěž a lidi si myslí, já to řeknu, tak druhá liga, tam ti hráči nehrajou za velký peníze, tam hrajou třeba za 25 000. Tam přivedou cizince a dej mu třeba 15 a teď mu platí bydlení, platí stravu a teď mu platí pojištění, stojí 26...no ono se říká, že nemá žádný parametry, ale ono se to za dva roky podá a ono se to nepodá a pak to spočítáte...řekl bych spíš, že v těch nižších soutěžích je to tak, že si ti lidi myslí, že je to levnější a že pak vydělají peníze, ale reálně to tak není, je to případ od případu, je to tým o týmu, není to dogma...

Padla zmínka o tom, že jste se začal věnovat mládeži, ještě když jste hrával aktivně. Dalo by se říct fotbal, přemýšlel jste během Vaší kariéry, co bude jednou až s tím fotbalem jakoby skončíte? Zvlášť když jste byl třeba dlouhodobě zraněný.

To bylo samozřejmě v tom, když jsem se vrátil z Německa, tak to člověka napadne, vy jste ze všeho jakoby vypadl...já jsem měl štěstí, že když jsem trénoval, tak jsem k tomu měl ještě něco mimo, což mi hodně pomohlo a mohl jsem si udělat trenérskou licenci...musel jsem tu dobu přečkat, protože jsem byl na zahraničním angažmá nebo peníze mi prošly rukama, ale občas jsem nebyl ve stavu jako Láďa Šmicer nebo ti kluci, kteří vyhráli Ligu mistrů a dokázali se zajistit na celý život, tak to u mě jakoby nebylo. Takže to беру zpětně, že jsem měl jakoby kliku, protože plno lidí okolo mě, se kterými jsem hrál, byly to skvělí hráči, tak to není pak prostě měli existenční starosti...to uplatněný po tý hráčský kariéře samozřejmě není jednoduchý...v mládí nebylo jednoduchý u toho studovat, ne že bych k tomu inklinoval...ale dnes jsou ty podmínky jiný, u nás můžou mít individuální plán a jde to spíš...dneska kdyby řekl někdo: „Chci hrát jenom fotbal“, tak jako rodič si to vůbec neumím představit, protože mě to přijde tak malý procento, že se z vás stane profesionální sportovec, který se můžeš živit kterej to v budoucnosti bude mít zabezpečený, že si vůbec neumím představit, jak ti naši to vůbec mohli dopustit, ale na druhou stranu se mnou vůbec nic jinýho nešlo...

Jakým způsobem vaše přesuny prožívala rodina ať už partnerka nebo posléze děti, bylo to pro mě jednoduché nebo jak to vidíte?

Heleďte já to řeknu takhle, já mám teď tříletého syna a teď jsou mu tři a já si vůbec nepamatuju ten věk, když bylo můj dceři tři. Mě se narodila dcera, bylo mi jednadvacet a já nevím jak to prožívali, řeknu to lidově. My jsme se neměli špatně, ale že bych měl pocit, že jsem otec. Já jsem byla tady, rodina byla se mnou, když jsem šel pryč, tak rodina byla se mnou. Nepamatuju si to... když to vezmu, tak já jsem měl fotbal a nic kromě jinýho neexistovalo v té době...proti 25, 26 let jsem nevnímал ten svět okolo...ten fotbal, když hraje, tak vám to zabírá daleko míň času než když trénujete, to je desetkrát náročnější...z toho pohledu rodiče, jsem asi nebyl příkladný manžel...

Za mě to je takhle všechno, je něco k čemu byste se chtěl vrátit nebo třeba něco co nebylo řečeno a rád bych byste to doplnil?

...když se mě někdo ptá na tu hráčskou kariéru, tak pro mě to je jako uzavřená kapitola, já jsem na to zapomněl, protože mě přijde, že to byl úplně jiný život, já jsem žil úplně jinak...já skoro na to nejsem ani pyšnej...já mám ten dojem, že jsem jako vůbec nežil do těch 30...mně přijde, že jsem začal žít až potom, možná to bylo, že jsem ten potenciál měl velkej, všichni říkali, že jsem něčeho dosáhl, ale mohlo to být jako větší a nestalo se to...já na to skoro nerad vzpomínám, já skoro nerad někomu říkal, že jsem byl fotbalista, já říkám, že jsem hrál fotbal...ale skoro se za to jako vnitřně stydím...protože ty prožitky, já si z té doby skoro nic nepamatuju...

Tak jo, tak já vám mockrát děkuju.

Nemáte zač.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Jan Suchopárek

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 29. 9. 2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Atletická 2474/8, sídlo FAČR, kancelář narátora

Jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v devadesátých letech 20. století, mým narátorem je Jan Suchopárek, tazatelem je Jakub Smelík. Moje první otázka je, jestli byste mi mohl popsat své dětství a jak jste začínal s fotbalem? Nebo kde jste začínal s fotbalem?

Já jsem se narodil na Kladně, kde jsem začínal s fotbalem, když jsem hrál za Poldi Kladno. Tělovýchovná jednota a TSP Poldi Kladno. Na stadion mě přivedl vlastně děda s mým tátou potom, co vlastně od malička jsem kopal do míče na dvorku a ten míč se stal asi mojí nejoblíbenější hračkou, určitě nejoblíbenější no asi tam začal ten fotbalový život nějak v 5 letech. Jinak, co se týče dětství já myslím, že jsem měl velice dobrý a pěkný dětství, který jsem trávil s kamarádama, v blízkosti domu, kde jsem bydlel, části Kladna, u babičky s dědečkem, kteří bydleli v Kročehlavech. No tam se měl vlastně takový druhý domov a tam jsem trávil možná i víc času než třeba doma. No ale postupem času my jsme se ji stěhovali potom do sídliště, kde jsme ty vztahy potom zase znova otužovat a myslím si, že tam i tam bylo spousta takových těch věcí, který jsem si potom přenesl do dalšího života. Tzn. hodně kamarádů, hodně přátel a neustále vlastně kontakt s někým, ať už to byly dospělí nebo kluci, kteří byli v mém věku, ale těch kamarádů jsem vždycky měl poměrně dost a myslím si, že mi to i zůstalo.

Jak byste srovnal vaše dětství nebo dospívání během socialismu s obdobím, kdy jste vlastně měl vy děti, vlastně už za takzvané demokracie v České republice?

To se porovnává trochu hůř, protože vlastně dcery, když jsem odcházel v roce 96 do zahraničí na 4 roky, to byly už starší holky...co jsme odjížděli do zahraničí tak to nebylo nějaký klasický dětství, který mají děti, který byly v tom roku v Český republice, učily se odmala česky. U nás to bylo trochu složitější čili to jejich dětství bylo myslím si tímhle tím hodně ovlivněný i to ta změna prostředí tam prostě hrála velkou roli. A u ty jedny holky to nebylo jednoduchý. Narozdíl ode mě, který se měl pevně stanovení, kam jsem patřil, kde jsem měl prostě své známý, kamarády a vlastně, kde se o mě starali jedny a ty samý lidi. Kdežto u těch mých holek to bylo trochu složitější. Ta doba skýtá trochu odlišnější možnosti v Český republice, ale když to řeknu i za nás, tak my jsme byli vlastně v zahraničí 4 roky a ty holky odjížděli vlastně do zahraničí když, ty starší bylo 8–10 a mladší necelý dva roky. Velký plus bylo samozřejmě, že se holky naučily poměrně slušně německy, francouzsky a na škole se učily anglicky v porovnání třeba s náma, tak co se týče nějaký jazykové vybavenosti a takovýho celosvětovýho rozhledu, tak bych řekl, že jsme žili v takový určitý uzavřenosti, dneska poměrně dost v Český republice, kdy jste jeli někam na dovolenou, tak jste jeli k moři do Bulharska a to bylo tak všechno, co bylo nějaký možný. Mně až teprve bylo nějakých 15 let, tak jsem měl možnost vycestovat na tzv. tábory práce, třeba do Ruska a kopalí jsme třeba na poli, já nevím osm hodin, nic jsme nevydělali jenom jsme kopalí v Rusku, kde jako předtím všichni říkali, jak je to nádherný a když tam pak přijedete a vidíte ten reál, tak jste si říkal, že to se máme docela dobře v Český republice. Pak se stalo, že další rok jsem jel třeba do Francie. Tam jsem viděl ty velký rozdíl, jednak v těch možnostech, co si můžete koupit, co si můžete dovolit, je to o určitý volnosti a jakože tam vidíte černochoy, trochu více extravagance a ten světě mám najednou jinak otevře, což v tý Český republice nebylo, tam to bylo na určitým striktním. Kdo nějakým způsobem vyšel z toho řádu trochu bokem, tak to neměl nikdy jednoduchý. Bylo takový trochu jako na revoltu tomu komunismu, takže to si myslím, že byly takový největší dva body...ale je pravda, že to bylo v nějakém věku do nějakých 15, 16 let no a to si myslím, že ty holky to dětství v tomhleto měly na jednu stranu těžší, na druhou stranu zase, co se týče toho, že si mohly vzít potom do toho dalšího života, tak to určitě daleko větší v jejich věku

Jaké byly podmínky nebo možnosti ve fotbale před sametovou revolucí?

Já si myslím, že podmínky byly dobré, řekl bych že v některých ohledech byli lepší, protože těch sportů zase takových těch stěžejních, tak já když jsem byl na Kladně asi od narození do 18 let, než jsem odcházel na vojnu, tak tam byla jednička hokej a my jsme chodili na každý hokejový utkání, prostě a legendy kladenskýho a potažmo teda československýho hokeje jsme viděli minimálně dvakrát v týdnu a to byla taková motivace, protože hrát před plným hledištěm kdy vidíte, že prostě ten sport táhne lidi, ale já hrál fotbal. Shodou okolností bruslit jsem se nikdy moc nenaučil. Fotbal jsem prostě hltal, protože mě to bavilo a měl jsem z toho radost a hrál jsem to vlastně s kamarádama, a pod trenérama, kteří mě určitě nebránili, abych si něco přidával nebo abych tu radost z toho neměl, tak na to jsem měl docela štěstí a prostě ho hltal jsem zase ty kluky, kteří hráli tenkrát druhou nebo 3. ligu taková tenkrát VSP Kladno ještě, takže to byly vzory, řekl bych ty vzory, kterými jsme nemohli mít ani ty zahraniční hvězdy, protože jsme o nich ani nevěděli, ale kdyby měli ty lidi, kteří je viděli na vlastní oči to mi celkem zůstalo ještě i dál, kdy vlastně nikdy jsem nekoukal úplně na něco nedosažitelného, když to řeknu, spíš jsem koukal na to co bych mohl udělat třeba nebo by se mi mohlo poštětit třeba za dva, za tři, za pět let budu hrát za Kladno fotbal chci to hrát, protože mi to dává ten dar. Takže to si myslím, že ty podmínky byly dobré, samozřejmě chodil jsem do školy, začala škola a tam jsme jeli nějak na kolech, protože ty jsme měly dávno oddělený na škole, chodili jsme na hřiště a buďto bylo to já nevím dvakrát, třikrát v týdnu nějak zařízený tréninkově, ale jinak zbytek toho času v tom týdnu, tak prostě jsme dělali ani neřekl bych doplňkový sporty, protože jsme to tak nebrali. Za nás prostě jsme dělali, co se naskytlo, ať už jsme běhali, lezli jsme po stromech, hráli jsme hokej, ping pong, tenis no a to ještě nebyly ani ty sporty tak rozšířené nebo tak dostupný jako dneska. Takže to byla taková jako bych řekl volná výuka tělocviku v přírodě.

Kdybyste měl srovnat práci s mládeží ještě předrevoluční s prací s mládeží dnes i ze své vlastní zkušenosti.

Takže to předrevoluční víceméně to potkalo vlastně změna režimu v průběhu vojny, to byl takový moment, který se rozvolňoval a co se týče nějaký tý společnosti anebo vlastně jako omezený v tom životě, takže si myslím, že pro spoustu těch mladých kluků, tak ta vojna byla poměrně dost stěžejní a takový ten volný život, když jsme si mohli dělat, co jsme chtěli, tak najednou se změnilo do tý vojny, protože už jste měli nějakou práci do nějakých 20 let jsem měl rodinu a o tu jsem se musel starat. Když to vidím u svých holek, tak tam se to posouvá třeba o několik let potom dál, ale jinak co se týče jako tý výchovy a vytrvalosti tý mládeže, tak bych řekl, že jakoby v té první fázi toho přechodu, že to bylo poměrně stejné, tzn. že byly taky tréninkové centra mládeže, tam ten sport byl drženej prostě v těch stěžejních klubech nebo regionech, kde prostě se o to starali většinou dva tři trenéři, kteří na to měli licenci trenérskou, který tomu tréninkovému procesu dávali nějaký směr. Na Kladně se pamatuju, že to byl pan Havlík, Štěpán a Vosyka, že to byly trenéři, kteří vlastně procházeli celý život a vlastně ještě teď kon pomáhají mladejm, když už by na to mohli mít právo zase taky díky pokročilému věku. Už jim je přes 70, tak pořád se tomu věnujou, pořád tomu fotbalu se snažili jednak vidět aktivity se podělit, pak výchovy těch mladých hráčů, což nevím jestli se mě někdy poštětí, ale prostě ta generace těch trenérů takhle nastavená byla a jelikož se třeba podílíme, komunikujeme tady na FAČRu s oddělením metodiky a licenci trenérských, tak si myslím, že některý ty trenéři to chtěj dělat třeba z důvodu toho, aby prostě se tím živily, což si myslím, že úplně to pravý ořechový není, si myslím že ta trenérina není o tom aby jsem to dělal jako svůj džob, tak si myslím, že to jako není dobrý, Myslím si, že by to mělo být vždycky jako koníček. Cejtíl jsem, že ti hráči to trošku vnímají a že těm hráčům můžu třeba něco dát i za svých zkušeností.

Vzpomínáte na nějaké zásadní momenty, popřípadě změny, které odlišovaly to období během socialismu a posléze ve federativní republice a posléze v České republice?

Bavíme se o trenéřině?

Obecně o fotbalovém prostředí.

Já si myslím, že jako to fotbalové prostředí v komunistickém režimu bylo brány jako amatérský sport, že ti hráči byly prostě placeny a byly to, když ne profesionálové, byli prostě placeny za to, že hráli fotbal, ale byli vedeni vlastně v továrnách, byly vedeny jako úředníci, třeba z toho brali zaměstnanecký plat a prémie za fotbal byly takovýto další. Samozřejmě některý ty hráči se vůbec v ty práci neobjevily, kdyby se měli setkat s nějakýma s těma spolupracovníkama, tak do tý kanceláře, kde oni mají docházet, prakticky v uvozovkách každý den tak nebudu vědět kdy tam docházejí. Čili to bylo takový jako bych řekl amatérský professionalismus jo ale zase o to víc třeba ten zájem lidí i díky tomu, že prostě nebyla televize, každě chodil od šesti do dvou třeba do práce takže byl doma ve tři hodiny a mohli se věnovat svým dětem daleko víc, než je to třeba teďkon. Já si myslím, že teďka toho času zase ty rodiče tolik nemají, ale určitě zase nemají tak málo, že by se tím dětem věnovat mohli. Ale chci říct to, že vlastně najednou se to muselo ukončit nějakým způsobem. Vlastně jako hráč v tom období, kdy se to měnilo v tom 89. roce tak se musely podepisovat profesionální smlouvy, aby kluby s těma hráčema měly určitěj pracovní vztah. Takže u těch zdrojů těch profesionálních smluv jsem nepřímě jako hráč byl a vím, že to prostě bylo takový pole neurální, že vlastně v tý době podepsat nějakou pracovní smlouvu bylo bez problémů ale podepsat třeba nějakou sportovní tak to bylo trošku složitější. Že se trošinku to začínalo rozvíjet a to si myslím že to bylo v tomhle tom období, tak to byla kauza, abych to neřekl špatně, Bosman, kdy vlastně dřív i přesto, že tomu hráči vlastně skončila profesionální smlouva, tak pořád byl takový jakoby na volno, museli za něj zaplatit velký částky a tahle ta kauza vlastně proběhlo podle mě přes evropský parlament tenkrát, ale vlastně tenhle ten spor tenhle ten hráč vyhrál a vlastně v době kdy mu skončila smlouva to byl volný hráč, byl zadarmo to do tý doby nebylo, tam bylo vždycky nějaký odstupný a tady to bylo vlastně v Čechách to samý a ještě v nějakým dalším období to bylo. Čili dřív, když jste chtěl odejít dejme tomu z toho Kladna do Slavie – příklad nebo do jinýho klubu, tak se museli nahoře domluvit, měli nějaký tabulky, kterým jakoby ty kluby byly tlačeny, ale zase to nebyly tak velikánský peníze a myslím si, že za ty peníze se málokdy přestupovalo. To znamená ty kluby se domluvily na nějaký větší částce zpravidla no a ten hráč bez toho, aby byl zaplaceněj tím novým klubem tak nepřicházelo v úvahu, aby jim podepsat nějaký přestupní lístky, že odchází, tam bylo nějaký odstupný. Takže ty velkokluby nebo větší kluby který byly u nás, tím že byly i určitý politický tlaky vůči těm menším klubům, tak byli ve značný výhodě. Samozřejmě v tom období to bylo trošku jiný než je to třeba v současnosti kdy vlastně ti hráči podepíšou profesionální smlouvu a mají tam jasně stanovení podmínky a když smlouva skončí, že jsou uvolněný hráči a můžou odcházet zdarma. Kdybych věděl, co se týče nějaký legislativy, ale co se týče nějakých zajímavých okamžiku, kdy jsi ty mužstva hráli nějakou zase velkou roli v českém fotbale, jestli to беру třeba z pohledu Kladna, protože já vlastně, když jsem odcházel na vojnu na Duklu, to bylo nějakých 30 kilometrů od Kladna, tak jsem pak viděl na vlastní oči dobrej fotbal, když mi bylo necelých 18. Jo takže to, šel jsem na vojnu, když jsem chtěl jít a chtěl jsem ji mít za sebou, ale vždycky jsem se chtěl vrátit do Kladna. Až pak vlastně po roce vojny, když jsem pak dostal nabídku zůstat v Dukle jako Voják z povolání, když to nebylo nějakým zásadním cílem, ale ta nabídka přišla, ale i přesto jsem se chtěl vrátit třeba do Kladna, ale znal sem svýho spoluhráče z Kladna, kterej byl zkušenej hrál, za Spartu a říká mi: „neblbni, do toho Kladna se vždycky můžeš vrátit.“ No a když jsem se pak já nevím v těch 19 letech jako trošku probral hlavou tak asi na tom něco je na tady tom, jako většinou jsem potkal někoho, kterej a někdy i nevědomky rozhodl o tom nějakou radou nebo prostě nějakým příkladem, že jsem se rozhodl nějak a většinou teda, musím zaklepat, to rozhodnutí určitě není nějaký abych toho litoval. Ale to je zase třeba osobně nějaký moje, co se týče toho přechodu z toho komunistickýho fotbalu v uvozovkách komunistického režimu toho novodobýho do toho profesionálního, tak si myslím,

že prostě to bylo zavedení profesionálního do českého fotbalu. A samozřejmě rozdělení mezi Čechy a Slováky, což byl další přechod, který trval já nevím myslím si dvě sezóny a kdy vlastně skončila federální liga no a rozdělilo se to potom na českou a slovenskou ligu. To si myslím, že jako v té kvalitě tom prvním momentu určitě jako nepřidalo ale postupem času bych řekl, že se to srovnalo a myslím si, že dneska Česká liga má slušnou úroveň. Řekl bych, že dneska moc nevím, jak to dřív bývávalo, ale když jste přijeli se Spartou, se Slavii někam na Slovan Bratislava nebo někam, prostě ten stadion měl tenkrát 25 000 diváků, tu kulisu vám určitě připravil takovou, že se na ní málokdy nezapomíná.

Já jsem četl někde, nevím o tom jestli to platí ještě dodnes, ale že když český potažmo i pražský klub vyjížděl na Moravu nebo v té době ještě třeba na Slovensko, že automaticky už prohrával o gól. Co si o tom by myslíte?

Já si myslím, že ono se to říkalo i obráceně, že když přijíždíte do Prahy tak přejíždíte hranice Prahy, tak už ti hráči mají určitou obavu, že jedou na Spartu, na Slavii. V té době vlastně vévodila českému fotbalu, československému, ale nevím jestli to bylo daní takovým tím strachem těch hráčů jestli to bylo v drtivé většině, ale bylo to nějaký cestování, že jo. Tenkrát samozřejmě se cestovalo tak, že se přijelo den předem, přespávalo se a taky stalo se jela Opava na Slavii, vyjeli ráno, hrálo se někdy na večer a prostě byla vánice a nepřijeli na utkání. Zas ekli se na dálnici a prohráli zápas kontumačně, takže ono i potom to cestování bylo kolikrát složitější samozřejmě, když ta cesta byla úmorná, tak ti hráči, než se rozkoukali tak už třeba prohrávali opravdu 1:0. Samozřejmě i v nějakých obdobích tam byly nějaký tlaky ze strany jako rozhodčích a nemyslím si, že by to bylo vždycky jako něco zásadního spíš to bylo v podvědomí těch hráčů a funkcionářů těch týmů, kteří prostě přijížděli na ten daný stadion a vstupovali prostě kolikrát na to hřiště s velkýma obavama o výsledek a ono když máte z něčeho strach tak málokdy se vám povede uspět. Nesmíte dát na zřetel, že se něčeho bojíte, protože to kamuflujete a pak si myslím, že se to málokdy povede nějakým způsobem zlomit.

Vy jste tedy prožíval vojnu na Dukle, panovali nějaké podmínky výběru hráčů, aby mohli sportovat jakoby během té své vojny nebo jakým způsobem to probíhalo?

Já byl trošku atyp, protože vlastně já odcházel na vojnu v dubnovém termínu, kdy vlastně se nechodilo. Jako fotbalisti chodili v termínech buďto červen resp. červenec anebo se chodilo abych to řekl dobře, k 1.1. čili většinou. To bylo na začátku sezóny výběr, který většinou byl pro Čechy v Táboře, kde vlastně ty branci, fotbalisti, udělalo se takovej velkej kemp a vlastně z toho se vybírali hráči, kteří byli rozstrkaní po České republice do poměrně velkého množství vojenských klubů různých úrovní. Tzn. třeba za sebe tak jsem hrál 3. ligu za Kladno, byl jsem v nějakých širších výběrech myslím do 16, do 17 let, pak už jsem nebyl a byl bych asi v tom věku těch hráčů, kteří by v tom Táboře třeba byli na další tři měsíce a už by mi to stačilo, ale vlastně to je moje taková výjimka, která potvrzuje pravidlo v tom, že vlastně v tom období v tom dubnu, když jsem rukoval na vojnu, tak jsem hrál ještě za dorost, co si myslím, že asi málokterý vojáci jako mohli hrát ještě za dorost, ale vznikla situace taková, že mimo jiných klubů přišla Dukla, kdy v zimě, že by byli rádi abych šel na vojnu nebo respektive do Dukly Praha na přestup. Ale vlastně dorosty Dukly a Kladna hráli druhou dorosteneckou ligu a hráli o postup do první ligy. Já hrál v sobotu za áčko jako třeba pár minut a v neděli jsem jel ještě za dorost hrát druhou dorosteneckou ligu. A takhle vlastně ty dva týmy Dukly a Kladna se prali vlastně o postup do ligy no a já jsem říkal: „hele dobrý ale přece nebudu hrát proti svému klubu mateřskému, takže to nepřichází v úvahu. Jedině kdybych šel na vojnu a že bych jako nehrál za dorost.“ To bylo někdy v lednu, no tak uvidíme co se s tím dá dělat. No takže s tím to skončilo tím naše vyjednávání s Duklou no a vlastně do dubna se nic nedělo. Na začátku dubna a když řeknu já nevím 2. dubna nebo 3. dubna, tak jsem byl na nějaký taneční zábavě je a já jsem si zpíval: „tam na mě naházeli, ještě mě nedostali.“ No a za dva dny jsem dostal povolávací rozkaz a šel

jsem na vojnu. No a takže jsem přišel na Duklu a prakticky 3 dny o mě nikdo nevěděl, já jsem tam chodil v civilu a prostě jsem byl takový atyp, že o mě nikdo nepočítal jakou cestou jsem se vůbec na tu Duklu dostal, protože to někdo vyřídil, ale nikdo další se o to nestaral. Já když jsem přišel tak prakticky skoro nikdo o mě nevěděl. Takže přišel jsem na vojnu a šel jsem do juniorky, béčka vlastně Dukly a hrál jsem 3. ligu a po roce, po zápase, který áčko nechtělo moc hrát v mrazu, sněhu, takovým jako hnusným počasí, tak jsme dohráli dobrý zápas to béčko proti Bohemce a na základě dobrého výsledku a výkonů, tak jsme dostali nabídku dál třeba pokračovat, teda já a ještě další tři kluci. Tak samozřejmě ti kluci, kteří hráli ten fotbal, tak tu vojnu nebo jakýkoliv sport na nějaký úrovni, tak byly považovány jako symboly jako jo třeba řeknu v tý vojenský posádce. Ne vždycky měli na ruzích ustláno, to ne, ale bylo dost pravděpodobný, že vlastně jste prošel nějaký výcvik základní, který trval zhruba nějakých 3 týdny plus mínus, tím si musel projít každěj. No ale potom ve většině případů, ten vojenský režim byl trošku volnější. Byli do toho tréninky, ty nešly oželit, nějaký co byly ve 12 hodin, Ale tady v tom dali se věnovat tomuhle sportu určitý vojenský věci, ale jak říkám ten vojenskej režim byl trošku volnější, umožňoval jim aby se dobře připravovali na utkání a myslím si, že ti kluci, kteří hráli ve vojenských klubech od 3. ligy vejš, tak byly si myslím velice dobře připravený jako i potom když přicházeli z vojny dospělí do klubu a hráli druhou ligu. Jako co na tom byli určitě dobře a tam byly pro mě určitě ne a pro většinu těch kluků, co se bavíme byla protekční osa.

Byly podmínky v Dukle jakožto armádním klubu nějakým způsobem specifické třeba oproti těm podmínkám v Kladně nebo jako to je ve Slavii?

Já jsem daleko víc času na trénink, tzn. že Dukla svýho času v 50. letech, v tý době byla Dukla založená, tak ti měli první dvoufázový trénink. Dřív se trénovalo jednou denně. Dukla vlastně tím, že ti vojáky měla neustále, řeknu pro sebe, ale mohla na základě nějakých rozkazů by se dalo říkat spíš v uvozovkách, tak se mohla trošku připravovat. Vlastně oni byli skoro celej den na hřišti a měli tu přípravu bych řekl ještě daleko líp organizovanou, ať už teda z toho vojenskýho směru, kdy ta vojna vám dá nějaký nechci říci rozkazy, ale drží vás v určitých liniích a vy to pak plníte na tom tréninku, to znamená takovej ten dril oproti těm ostatním týmům až tak ty ostatní týmy měly zaběhnutěj tréninkový proces, ale vlastně odtrénovali šli prostě domů někam si po svých. Kdežto na tý vojně jste tam pořád. Takže abyste využil ten čas, tak se trénoval dopoledne, odpoledne, jezdilo se na soustředění, než třeba ty ostatní kluby, měl jste za to i poměrně dobře zapláceno a to všechno bylo ještě spojený jakoby dobrým profesionalismem. Ty podmínky v tý armádě byly nadstandartní, protože já si tenkrát nějaká regenerace nebyla, ale prostě ti kluci to vojenský soustředění, ti byli na špičkové úrovni, byli prostě úplně někde jinde, než třeba u těch ostatních klubů. Takže i co se týče nějakýho třeba materiálního vybavení, tak ta armáda na to třeba ty peníze prostě měla. Takže určitě tam ten profesionalismus začal tímhle bejt úplně z prvních nebo první. Hráči byly daleko líp připravený, než prostě v těch ostatních klubech a to začalo konec padesátých až šedesátých let a ukázalo to, že to je dobrá cesta udělat ty hráče, kteří pak byli v Dukle, tak se staly světový hráči. Pepík Masopust byl nejlepší hráč Evropy v roce 62, ale byly základem nejen úspěšný Dukly Praha na evropský scéně ale vlastně úspěšnýho československého národního týmu. Takže si myslím, že tam ty podmínky byly diametrálně odlišný, když to beru třeba i za sebe, tak i když jsem byl v tý jako juniorce, tak my jsme měli nějaký vojenský režim v uvozovkách, chodili jsme prostě služby. Ale ta naše cesta vedla z kasáren na sportoviště, to jsme chodili po schodech nahoru na Julisku, tam jsme měli nějaký program, když to řeknu – uklízet tady budu, čistit kanceláře, já jsem byl třeba nějakou dobu pomocník sekretáře pana Jíchy, což mě taky hodně naučilo no a vlastně skončila pracovní doba někdy v 5, 6 hod. večer a ted' si moh v uvozovkách v rámci toho sportoviště a když jste neměl služby, tak jste si mohl dělat, nechci říct všechno, ale prostě pamatuju, že jsme vzali míč a hráli jsme třeba ještě s řidičema fotbal na Julisce. Prostě jsme si dovolili, že si můžeme jít na fotbal, na sportoviště, na Julisku, většinou jsme to povolení dostali, takže jsme věděli že se

musíme třeba přijít nahlásit za 2 hodiny, že jsme nazpátek, aby to bylo prostě všechno jakoby v pořádku. No ale pořád jsme byli na hřišti do večera z různých důvodů ať už z pracovních nebo takhle tou hrou jsme se bavili, protože jsme z toho měli radost. Takže jsem tom dubnu na tom začátku v přijímači, tak jsem neměl kamarády fotbalisty jako bych šel třeba v tom červenci, ale já jsem rukoval s kuchařema, řidičema, s klukama, kteří měli pětiměsíční základní vojenskou službu, to byly většinou 25, 26letý kluci, měli rodiny. No takhle s těmahle s touhle tou partou nějakých 20 lidí, tak prostě jsme prošli tím přijímačem a kolikrát to prostě úplně jednoduchý nebylo a vy si musíte pomáhat a se trošku podporovat a tam takovýto přátelství tak to vzniká poměrně rychlý a o to více intenzivnější.

Já jsem se dočetl, že vy jste během vlastně vaší vojenský služby docela putoval sestavou, že vy jste hrál původně jako útočný záložník a dostal jste se na stopera, Jak se to stalo?

Tak já jsem víceméně, když jsem začal hrát fotbal, tak jsem byl spíš takovej, myslím si, že mi to i zůstalo napořád. Podle mě já jsem měl hrozný jako štěstí, že jsem hrál fotbal v tom období, v jakým jsem pohrál, protože jako nebyl jsem nikdy rychlejší, nebyl jsem nikdy jako dynamičej, silově vybavenej, konečně to byl průměr, někdy až podprůměr, ale prostě tím že jsem byl pořád na hřišti a hrál jsem, tak jsem do sebe něco dostal, ať už po technický nebo po fyzický stránce a tím že prostě jsem byl, když jsme šli hrát třeba někde na trénink ven, tak jsem šel do branky, hrál jsem obránce, útočníka, hrál jsem v prostředku, že jsem neměl jako problém skoro nikde bych řekl nastoupit na nějakým základním místě a prostě v obraně, v záloze nebo v útoku. A určitě vlastně od těch nejmenších let, tak jsem byl takovej, že jsem dával poměrně dost branek. Podle nějakých historických tabulek, co vidím nebo jsem si psal i deníčky, jsem patřil mezi tři nejlepší střelce, ale nikdy jsem nehrál útočníka, že jsem hrál středního záložníka. Ale když jsem přicházel vlastně z dorostu, kde jsem hrál od nějakých 15 let dorosteneckou ligu mě bylo umožněno, to jsem mockrát nestávalo, protože jste hrál s o tři roky staršíma klukama, tak prostě jsem se dostal na pozici toho středního záložníka a byl jsem i ve výběru do 16 let, ale vlastně když jsem přicházel z dorostu a začal jsem hrát v 17 za chlapy, tak tam byly daleko lepší a protřelejší fotbalisti ve středu zálohy a protože to byli relativně starší kluci a potřebovali někoho kdo by to oběhal, byť ne až tak rychle, ale prostě aby běhal, takže prostě, abych jsem se jim tam nepletl v té záložní radě, tak jsem šel do útoku, hrál jsem dokonce ze strany, křídlo tenkrát nebo na hrotu útoku ve dvojici a taky jsem se ti mezitím tak jakoby proplítal. A většinou v tom dospělém fotbale za to áčko, než jsem šel na vojnu, tak jsem hrál útočníka. Když jsem šel hrát tu neděli za dorost, tak tam jsem hrál středního záložníka, jo nebo stopera podle toho jakej to byl zápas. No a když jsem odcházel na vojnu, tak jsem byl bráný jako útočník, ale stalo se taky, že třeba první zápas potom přijímači, co jsem mohl jako hrát, protože ty tři týdny na začátku tý vojny, to jsem nekopl do míče, to jsem seděl jenom v kanadách, když měla bejt vlastně slavnostní přísaha na konci toho přijímače, tak v ten den co byla ta přísaha, tak jsem šel hrát zápas za Duklu. Ale ještě jsem byl v přijímači, takže jsem neměl uniformu, ale odjel jsem na to utkání v maskáčích a kanadách. Hráli jsme na Bohemce tenkrát a odjel jsem ráno před tou přísahou, ale protože jsem to nevěděl, ono bylo málo hráčů, tak vlastně ta Dukla jsi pro mě přijela, že potřebujou hráče, abych šel hrát. Já říkám: „no to je dobrý, ale já jsem tři týdny nekopl do míče a nemám kopačky.“ Takže oni mi ještě museli sehnat kopačky, aby mi seděli. Samozřejmě a odjel jsem na tu Bohemku, no jo ale vlastně mezitím přijeli naši na tu přísahu. To bylo nahlášený. Takže ti přijeli na přísahu a já byl na Bohemce a prostě jsem hrál fotbal, když se to dozvěděli, tak přijeli na Bohemku, mě viděli jak jsem hrál za Duklu to první utkání no a pak mě nepoznali, protože jsem byla v maskáčích a v kanadách, jsem šel ze hřiště. No takže když to řeknu, tak jsem začal chodit do té pozice hrotového útočníka, pak zase třeba nebyly hráči, tak jsem šel do zálohy zatím, že prostě nějaký balony jsem uměl dávat, nějakou přihrávku jsem uměl, tak jsem hrál v záloze. Za ten rok, když jsem hrál záložní radě, ale když jsem šel do áčka tak se zranil Dušan Fincl, co hrál stopera, tak mě vyzkoušeli na stoperu a tam jsem jako

na stoperů vlastně skončil. Takže takhle jsem se postupně protloukal díky tomu, že si myslím že nikdy jsem si nedělal horkou hlavu nebo těžkou hlavu z toho jestli budu hrát vpravo, vlevo, ve prostředku, ve středu nebo vzadu. Prostě mě to bavilo a vždycky jsem chtěl vyhrát, což si myslím že se snažím teďkon do těch hráčů ne nějak vkládat, to musí začít sami a vy jako trenér jim dáváte nějaký možnosti nebo třeba nějaký vize jim můžete říct a oni si to musí přebrat v hlavě.

Jak vlastně nastal přestup do pražský Slavie? Jak probíhalo to jednání?

To jednání to bylo, tím že vlastně končily ty profesionální smlouvy, jak jsem říkal, tak ti hráči byly volný a tím, že já jsem byl na Dukle a hrál jsem a povedl se nám zápas na Slavii, když jsme vyhráli 3:1, když jsme byli vlastně v první lize, když byl vlastně Petr Rada nejzkušenější hráč týmu, tak ten dával gól a já dával dva, tak já nevím asi 14 dní potom přišla Slavia, že by chtěli abych šel do Slavie. Tak ale já, že se mi tady líbí, že jsem spokojenej na Dukle a mám nějakou pozici, tak mě bylo prostě asi nějakých 22 let, tak jsem říkal, že nějak jako začínám, moc jsem toho neměl odehraného a Slavia byla vždycky jako klub, kterej měl dostatek hráčů ale poměrně v tom období těch osmdesátých, devadesátých let, hlavně 80. tak prostě ten tým se hodně měnil. Ta Slavia neměla úplně stabilní mužstvo jako ve špičce český, většinou byly od 6. třeba do 10. místa, ale vždycky měli výbornou základnu, prostředky, hráče, pro mě to bylo lákadlo. Říkám dobrý, ale byly nějaký podmínky, my se musíme domluvit s Duklou, takže já jako jsem šel do jednání s Duklou s tím, že je o mě zájem ve Slavii, že bych chtěl teda nějaký podmínky na tu novou profesionální smlouvu, který se vytvářely. Řekl jsem si o podmínky, dobrý necháme si na rozmyšlenou tak nějaký týdnů tři čtyři pět. Slavia opakovaně za mnou chodila a měli jsme schůzky o kterých jsme se jako bavili, že budou jednat o nějakých těch podmínkách a vlastně jednou jsem měla schůzku s trenérem Vlastimilem Petrželou, ten mi i trošku nastínil to, že by tam do toho měl vstoupit i trošku jiný majitel, že by se to asi mělo ustálit. Což se mi docela líbilo, ale říkám dobrý domluvím se s Duklou a uvidíme. Takže s Duklou jsme se domluvili, že si dáme schůzku, kde jsme seděli s vedením nebo s vedením, se šéfem Dukly a najednou se rozrazily dveře a vstoupili ti hlavní a dali nám prachy v igelitce. A teďka vybral ty peníze, který za mě dali a aniž bych já to věděl tak vlastně Dukla za mě vstoupila do toho jednání s Duklou v uvozovkách za mě, nějaký peníze na tom asi vydělali no a vlastně tím pádem já jsem se dostal do Slavie určitě v té době tím že to ani nevedlo k nějaký dohodě mezi mnou a Duklou, takže vlastně ten správný moment zase vyšlo tak, že jsem měl štěstí a do tý Slavie jsem se takhle dostal no a tam jsem byl pět let a potom vlastně když jsem se vracel ze zahraničí další čtyři roky. Určitě ta Slavia je takovej klub, kterej mám ve svém srdci, ale byla to vlastně taková shoda náhod. Neřekl bych že bych se úplně narodil Slavistou. Narodil jsem Kladeňákem.

Proti tomu armádnímu prostředí, kde jste vlastně sám říkal, že tam ty podmínky byly pro vojáky velice příhodný pro ten sport, jaký zázemí bylo na tý Slavii?

Na tý Slavii vlastně v Edenu, veškerý ty tréninky probíhaly, tam byla hlavní plocha, pak si myslím, že byly dvě travnatý plochy ještě nahoře byla další tráva, takže tam jako ty podmínky byly velice dobrý. Byla tam jedna z prvních umělých trávníku, tam se trénovalo v zimním období to jako nebyvalo. Takže určitě Slavia nejenom, že měla renomé, ale i ty podmínky pro ty hráče byly velice dobrý a v porovnání s Duklou bych řekl, že byly lepší i když v tý Dukle se snažili ti tréninkový podmínky vylepšovat. To bylo vlastně v období kdy vlastně už ta Dukla neměla tu podporu těch vojáků potom 89. a měnili se ti vazby vlastně mezi klubama a těma koncertama, kam patřily. Dukla byla pod vojákama, ale Sparta třeba pod ČKD nebo Slavia byla IPS. Čili i v tom momentě se to trošku změnilo tyhle ty vazby a ty finanční toky, takže si myslím, že i ta Dukla postupem času i ta Dukla nemohla takový podmínky poskytnout protože už to nebyly vojáci no a ty ostatní kluby z toho těžily. No a když se sehnal mecenáš třeba v podobě Borise Korbela vlastně v tom období, kdy já přicházel do Slavie, tak jsme měli najednou nejenom ty smlouvy pro hráče, ale i to zázemí a i třeba materiál tréninkový určitě na lepší úrovni než třeba

jakoby Dukla. Tzn. že to byl určitě takovej posun výš a vzpomínám si třeba v létě jsem přestupoval a v zimě jsme jeli na víc než měsíční turnaje třeba do Kostariky a do střední Ameriky a ještě jsme si mohli vzít se sebou člena rodiny, takže úplně jako něco co u nás jako nebylo. Takže dovolená to určitě nebyla, ale tím, že tam vlastně máte rodinný příslušníky tak to nebylo jen takový klasický soustředění. Ale měsíc je dlouhá doba, tak si myslím, že i díky tomu, že tam jsme ti blízky spolu měli, tak si myslím, že ten měsíc se dá celkem v klidu vydržet a máme na to takový ty krásný vzpomínky.

Prítom podpisu smlouvy se Slavii už vás v té době někdo zastupoval?

Já si myslím, že v období, kdy jsem podepisoval Slavii, tak ještě ne, ale myslím si, že tam to bylo takovej nějaký zlom ted' si to úplně nevybavím, že možná přišel za mnou pan Paska a že by mě rád zastupoval a už se trošku na tý smlouvě jako spolupodílel, že už u toho podpisu jakoby byl a že ty podmínky už jsme řešili celkem spolu. Já co jsem měl hlavní podmínku, že jsem chtěl byt abych měl prostě nějaký zázemí, který jsem neměl v Praze, protože jsem na Dukle bydlel ve vojenském ubytování, což mi nevadilo, já jsem měl kousek domů do Kladna, ale Slavie už samozřejmě byla něco jinýho a už jsem cítil, že potřebuju trošinku se osamostatnit, když to řeknu a už tenkrát když mi bylo 22 let a pomalinku už jsem měl nějaký zázemí, už jsem bydlel s přítelkyní tenkrát, to znamená že to ještě nebyla moje manželka, takže tam už jsem nějak jakoby přemýšlel, že by se to mělo posouvat někam jinam. No ale jako ty další podmínky si myslím u toho byl pan Paska a řešilo se to s jeho spoluúčasti.

Pod vaší taktovkou jakožto kapitána týmu získala Slavie téměř po půl století titul, jaké byly potom oslavy?

Tak já nebyl kapitán, přebíral jsem pohár a byl jsem zástupcem, protože tím kapitánem byl Honza Stejskal jo, kterej prostě byl lídr toho týmu, ale byla to taková tichá síla a nejzkušenější prostě hráč týmu a řekněme byl prostě takovej ten správnej lídr, který to tam držel v nějakých mantinelech, kterej měl prostě velký renomé, ale respekt prostě u nás, u spoluhráčů a tím že vlastně on, jestli se nepletu, tak podle mě měl něco s ramenem tenkrát. Takže on ten závěr sezony neodchytal, ale vlastně jsme spolu drželi pohár a já byl jako zástupce kapitána a pak tam byl vlastně i Luboš Kozel, který s náma byl taky. Tam byly nějaký tři lidi, kteří tu pásku nosili. Takže to nebylo, že bych tu pásku nosil já, ale myslím si, že se tam sešla super parta, která je vždycky základ toho aby se něco povedlo. Co se nám povedlo po skoro půl století no a oslavy byly. Řekl bych, že tenkrát to nebylo ani nějak, že byste měl agenturu, která by to řídila, která by to zařizovala, muselo se to na dálnici, protože se hrálo v Drnovicích, kde jsme prohráli 3:0 a jeli jsme na zpáteční cestě a ještě Olomouc, která nás ještě mohla v té době, tak hrála proti poslednímu týmu tabulky, který už padal dolu, v Uherském Hradišti tenkrát to ještě nebylo Slovácko, to bylo Uherský hradiště. No a oni tam nečekaně prohráli ta Olomouc a tím pádem už nás vlastně nemohli dostihnout. No a my jsme na půl cesty do Prahy, tak jsme zastavili na benzince, tam jsme nakoupili co se dalo, vykoupili jsme benzinku a slavili jsme vlastně na parkovišti titul. Pak jsme přijeli do Prahy, tam na nás čekali fanoušci a slavili jsme na traktoru, protože tam nebylo žádný pódium. Tak jsem vylezl na nejvyšší možný bod, to bylo traktor. No a samozřejmě tak to nám moc správce neděkoval, ale pak za další dva dny nebo druhý den jsme trénink určitě neměli, takže takhle jsme hnedka potom slavili trošku nečekaně.

Když se trošku vrátím v čase do vašich reprezentačních začátku, jakým způsobem jste se dostal poprvé k povolání k reprezentaci? Jak to probíhalo?

Tak já jestli si dobře pamatuju, tak poprvé jsem byl v reprezentaci do 16 let. Tenkrát byl trenérem pan Škorpil. No a tam jsem se dostal trošku bych řekl, nevím jestli náhodou nebo od 15 a něco jsem hrál dorosteneckou ligu a normálně bych se jako Kladeňák do reprezentace nedostal, takže samozřejmě Kladno nepatřilo úplně k top klubům, ale díky tomu, že byla docela

silná generace takových těch dorostenců a kluků, kteří to hráli trošku živelně a o to víc bojovně a byla to dobrá parta, tak já coby mladší, tak ta parta mě přijala a já na to vlastně hrozně rád vzpomínám, protože by to byl vlastně takový krok do velkého fotbalu, když to byla nejvyšší dorostenecká liga tenkrát. Takže jako mladej jsem hrál dorosteneckou ligu, pak jsem se dostal do šestnáctky, vykopali jsme postup na Mistrovství Evropy v Řecku, tam jsme, ale podle mě nepostoupili ze skupiny a odkopal jsem já nevím 10, 20 minut všeho všudy. Takže po tý 16 jsem už byl v reprezentaci až vlastně jsem začal hrát za Duklu ligu, tak jsem dostal pozvánku do týmu reprezentace do 20 let no a vlastně já si to nepamatuju, co to byl první zápas, ale ta generace, která tam byla, to už byl Petr Kouba, ten už tam byl jako starší hráč, byly tam kluci ze Slovanu Bratislava, Laco Pecko, Titel možná, že tam byl. To byla taková generace, která potom pokračovala dál jako v československém národáku a vlastně ta byla jako výborná. Ještě jako teda předtím, než jsem začal hrát ligu než jsem šel vlastně do tý jednadvacítky, tak byla dvacítká, která měla velkou šanci postoupit na olympiádu, ale nakonec vypadli ve čtvrtfinále s Italama, který snad tenkrát vyhráli Mistrovství Evropy, takže já jsem před branama olympiády, tak jsme vlastně vypadli a vlastně poměrně dost hráčů postupovalo dál a pak jsme hráli zase za áčko, za národák. Ale zase bych řekl, že to byla taková vlastně souhra náhod, ale tím, že nahrálo moc mladých hráčů v lize, tak tam takovýto klubko hráčů vlastně dostalo nominaci a tam se udělala taková ta parta, která si myslím, že jsme docílili i poměrně slušných výsledků. To měli třeba sérii já nevím 15krát neprohráli v turnajích.

Jak probíhaly jednotlivý reprezentační kempy před různýma kvalifikacema?

Už je to nějaký pátek, ale většinou se jezdilo na vícero míst, neměli jsme úplně stabilní místo, ze kterého by jsme někam vyjžděli. Tenkrát taková vlastně ta centrála byla sportovní centrum Nymburk, ale tam se většinou začínalo když si hrál někde třeba po republice. Takže to sportovní centrum Nymburk bylo dobrý v tom, že v sobě mělo všechno. Jo tam se scházely všechny sporty, byly tam sportoviště, kde se hrál hokej. No takže tam byla dobrá i regenerace, posilovna, celkem slušný ubytování, dobrý stravování, takže tam ty kempy, který byly třeba trošku i mimo sezónu tak se odvíjely, ale když se pak jelo někam na zápas, ale hrál si třeba i hodně na Slovensku, jsi pamatuju, že jsme hráli třeba v Humenným, tak tam prostě jsme měli ubytování, Týnská Širava se to jmenovalo. Takže tenkrát jsme tam měli prostě hotel, jezdili jsme trénovat do Humenného, Ale já bych řekl jeden masér, jeden kustod, realizační tým byl třeba šestičlenný. No nás bylo 18, dneska jezdí jednak realizáků a i těch hráčů poměrně dost, nějaký hráče navíc. Takže na to ty prostředky jsou, tenkrát se to až tak jakoby neřešilo. Takže ten fotbal taky nebyl takový intenzivní a byly to takový jako, nebylo to nic striktního, nebylo to nic ani jakoby rozvolněného. Ale samozřejmě byla to trošku jiná doba i co se týče stravování a povinnosti regenerace, tak na to se až tolik nedbalo. Takže bych řekl, že to bylo takový jakoby normální soustředění klubový akorát, že jste měli mladý talentovaný hráče, kteří se teda nějakým způsobem připravovali na zápas a tenkrát vlastně příprava na utkání, ty materiály třeba těch soupeřích skoro žádný nebyly, že jo. Zápas jako takový se natáčely. Si nepamatuju, že by jsme měli nějaký video rozbor nebo že by nás trenér upozorňoval na nějaký hráče, to byly výjimky který potvrzovali pravidlo. Takže jsme hráli to, co jsme uměli a někdy při tom zápase jsme si museli říct: „hele to je nějaký divný, oni hrajou trošičku jinak.“ Tak jsme si museli říct třeba některý věci, když nám to pak řekl trenér o poločase, jak to třeba máme bránit. (hovor)

Jaký dopad měl ten rozpad Federativní republiky na reprezentaci? (vstup kolegy)

Ty reprezentace byly vždycky složený z Čechů a Slováků. Ten olympijský tým, který byl z nějakých 20 let tak bylo nula. Navíc tam realizačním týmu byl jeden trenér český, jeden slovenský. Samozřejmě jednoho trenéra z těch dvou, kterej měl větší pravomoce, ale co já si pamatuju, když tam jsme měli my trenéra pana Ivana Kopeckýho a pana Jarábka, tak aspoň za mě, tak já jsem bral oba dva jako dobrý partnery, jako trenéry, který jsem měl rád, když to tak

řeknu. Který vám svým způsobem jako by nechali volnost, a řekli vám jakoby nějaký věci, který jste v těch klubech třeba neměli a byly to úspěšný trenéři, byli to fotbalisti i v tý své praxe nám dokázali poradit. Což si myslím, že je hrozně důležitý a nebývá to vždycky pravidlem. Takže to soustředění ty Češi ze Slovákama, to soužití bylo hodně silný a pomáhali jsme si, každý jsme měli jinou povahu, jiný charakter, ale zase v tom celkovém výsledků prostě to muselo klapat na hřišti i mimo něj. Když došlo k rozpadu federace, jestli se nepletu, bylo 1.1.1993, tak vlastně už byla rozjetá kvalifikace, která jela od roku 92 na podzim, vlastně končila v nějakým listopadu 93, to znamená skoro celý rok 93 jsme byli ještě mi pořád jako ČSFR, ono se to jmenovalo jinak, prostě spojený tým Čechů a Slováků, přestože to byly odtržený dva státy. To byl jediný tým který fungoval ještě tenkrát. A prostě hráli jsme Ján Kocián, Moravčík, Glonek, Timko, prostě tam bylo spousta kluků, Peter Dubovský hrál za Real Madrid. Já ho prostě, to byl nejtalentovanější hráč jako v novodobé historii Československa. Jo takže to prostě byli hráči, kteří tomu dávali glanc, kteří dávali tomu všemu kvalitu a my vlastně jsme se napojili do toho týmu, coby mladý hráči na základě jednoho přípravného utkání, který bylo někdy říjen 92, kdy prostě se jelo do Norska a byly vyzkoušený nějaký mladý hráči, včetně mě. Kouba chytal a na základě toho, že jsme vyhráli 3:2, hráli jsme dobře, tak jsme se dostali v tý další fázi, kdy byla ta kvalifikace rozjetá už ztracená, do toho týmu a začali jsme tu kvalifikaci hrát. A v tom 93. došlo ke změně trenéra. Pana Máčalu vystřídal nakonec kvalifikace dvojice pan Ježek a pan Vengloš. No a vlastně nechybělo moc a my jsme se dostali na Mistrovství světa. Stačilo vyhrát v Belgii poslední utkání, tam jsme bohužel remizovali 0:0 a tím vlastně ten československý národní tým skončil. Takže ten listopad, kdy jsme to odehráli bylo jasný, že se nepostupuje, že končíme. Ne listopad, ale říjen. No takže tam bohužel k tomu došlo, ale ta parta byla skvělá. A teďkon se občas během času scházíme a jsme v kontaktu, ale samozřejmě najednou vám zmizí technika Moravčíka, klid Kociána, nebo je nějaká dynamika brankáře Vencla, který byl vyhlášený jako nejlepší hráč svého času francouzský ligy. Takže to vám určitě na tý kvalitě trošku sebere. Zase na druhou stranu pak se do toho týmu dostali jiní hráči no tam vlastně začalo to se tvořilo mužstvo, který se vlastně v tom 96. potom dostalo až do finále Mistrovství Evropy. Ale v tom 93. roce nám bylo ještě nějak 20 řeknu. A kluci jako Patrik Berger, Radek Bejbl byly ještě třeba v 19 třeba, ty ještě v národ'áku nebyly, ale ten základ těch starších hráčů už tam byli. Míra Kadlec, Venca Němeček, Ivan Hašek tam ještě dohrával, takže to bylo jako dobrý a zase byla taková zkušenost. Taková jakoby větší konkurence. Prostě ta konkurence se snížila, nikdo jak ten český národ'ák na to naváže. No ale vlastně od roku 94, někdy podle mě to byl únor, tak ČR reprezentace měla první utkání pod trenérem Dušanem Uhrinem, jeli jsme do Turecka na první utkání a tam jako se málokdy vyhrávalo. A přijeli jsme tam, báli jsme se samozřejmě, ale byli jsme poprvý spolu víceméně jako český národ'ák. Vy říkáte teďkon ještě aby jsme odjeli na první zápas, hlavně aby jsme neudělali ostudu, ale už máme něco odehráno. Nakonec jsme vyhráli 4:1, začla nějaká taková série, když ten český národ'ák, bych řekl, tu kvalitu měl a my jsme vlastně za dva roky, za dva a půl roku jsme se dostali přes kvalifikaci na Mistrovství Evropy a pak už to bylo docela fajn.

V jaké pozici český národ'ák odjížděl na to EURO? Co si myslíte, že jakoby si mysleli soupeři o síle toho národ'áku, jestli se tam jeli jako černý kůň nebo outsider.

My když jsme postoupili v kvalifikaci, kterou rámovaly i dva debakly, v Lucembursku 0:1 prohra a 0:0 na Maltě, no tak ty výkyvy jako byly poměrně velký, ale zaplat'pámbu, že ty ztráty z tý kvalifikace dokázali dohnat v závěru tý kvalifikace, tak jsme ukázali, že můžeme hrát se všema soupeřema jako je Holandsko, Norsko, tak jako dokážeme hrát velice slušně jo, ale a povedlo se nám postoupit z prvního místa. Ten los byl v prosinci a vlastně 30. prosince tak jsem šel na setkání jako Dukeláků, kde vlastně ty legendy šedesátých let byli evropská špička, nebo světová, tak se scházeli a mě pozvali jako Dukeláka, nejmladší jsem tam byl, jestli bych nepřišel a já že nemám co dělat 30. On se hrál fotbal, pak se šlo na pivo točený a to se schází pořád do dneška,

ale tam bylo vynikající prostě ty legendy, že prostě vás brali jako rovnocenný a to je od prvního momentu, kdy jako takhle dýchne a cítíte to, že je to pro vás úplně nebo jako pro mě jako tenkrát úplně největší odměna, skoro jsem bulel. A teďkon abych se vrátil k tomu Mistrovství Evropy, ten los Německo, Rusko a Itálie jsem se tam potkal Svatopluk Pluska, který byl ve světovém výběru a prostě legenda československý kopaný, říkám: „pane Pluska“ - „Počkej jak, já jsem Sváta“ a bylo mu 70 Svátovi a já říkám: „hele moc tu skupinu nevidím, aby to nebyl nějaký propadák“ a on mi říká: „hele o to neměj strach, tam vždycky je největší problém, aby ten národák se dostal na šampionát. Jakmile se dostane na šampionát, tak vždycky se hraje dobře, budete druhý“ mi říká. Budete ve finále a budete druhý. Já tak to teda jsem zvědavej, to bych chtěl vidět no a za půl roku to tak bylo. Vlastně ten moment, když už jsme vlastně skončili ve finále, byli jsme smutný samozřejmě, tak to byl první člověk, na kterýho jsem si asi vzpomněl. Najednou půl roku nazpátek a říkám si to není možný, to by byl zázrak jako z tý skupiny, když postoupíme, tak to bude úspěch, ale to byly hráči se kterýma jsme se nemohli jako měřit i když vlastně ta sezóna potom se nám na jaře potom povedla, jako Slavii, postoupili jsme do semifinále poháru UEFA, tak i přesto přese všechno ta kvalita hráčů byla někde jinde. No ale sešlo se to, měli jsme štěstí a s podporou diváků, v takové euforii správný zatím týmovým výkonem vlastně povedlo, ale v tom fotbale potřebujete mít štěstí a být ve správný moment na správným místě a nám se to povedlo. Byl to nejkrásnější fotbalovej měsíc v mém životě.

Jak si vzpomínáte přímo na ten šampionát, na to zázemí, co jste tam třeba měli, obecně na zážitky a vzpomínky?

Tak bylo to, jste přijel vlastně do Anglie, v tom Prestonu byl hotel, který byl jako když jsi tam přišel, tak na vás dýchá taková ta Anglie stará, všechno ve dřevě, skříně a tak tam patřilo, nikdo to ani ne vybaloval ty kufry, protože za týden jedem domů, takže si ani nevybalil věci. Ale zase ten komplex byl poměrně velkej, vedle bylo fotbalový hřiště, tam chodili kluci, co hráli a byly tam kulečníky, ty pooly to bylo pro nás jako samo, bazén, tam byla velká zahrada okolo, takže i ten čas, který jsi tam trávil se dal docela dobře využít. Jsme měli fakt docela dobrou partu, tak jsme hráli karty u toho byla nějaká příprava. První zápas s Němcema to jsme si hodně věřili, nakonec to nedopadlo a byli jsme z toho trošku jako zklamaný, na sebe našťvaný svým způsobem. Možná i ty naše představy, tak dostane určitou trhlinu, ale zase víc o to jsme neměli co ztratit, takže pak se hraje trošku je líp, uvolněněji. No ale jako měli jsme bych řekl velice dobrej realizační tým, podporu tenkrát vlastně dva maséři, první byl Karel Mališ, fyzioterapeut na nějaký jako větší akci, takže i ten jako medicínské ansábl, který nám jako pomohl, tak byl dobrej a tím, že vlastně to bylo fakt měsíc a ta únava se stupňovala a těch šrámů bylo dost, já tím, že vlastně jsme byli i na jednom místě, nemuseli jsme nějakým způsobem cestovat, tak i ty podmínky na tu regeneraci byli docela dobrý a tím, že jsme nemusel nikam jezdit, takže pro nás to bylo výborný. V momentě, kdy se nám nedařilo přijel Míra Donutil, že jo trošku, aby byla nějaká sranda, takže to se povedlo taky. Takže i ta návaznost na takový ty vztahy se prostě docela dobře utužovali a pak když se povedlo prostě utkání s Itálií a najednou ta euforie těch lidí se dostala úplně někam jinam, byla šance na postup a stupňovalo se to každým úspěšným zápasem, tak nám to ještě dodávalo větší sílu a měli jsme z toho radost a najednou taková ta prvotní křeč, která ještě mistrovstvím asi byla, tak prostě se dostával až do takový euforie, když se dostanete do té zóny jak se říká a někdy si to ani nepřipustíte, že na tom hřišti jste, hraje dobře, daří se vám máte i štěstí. Pak vám dá Karel Poborský gól, který byl nejlepší gól šampionátu rozhodně o tom, že se dostanete do semifinále, vyhraje na penalty a jste ve finále. Říkám jo jsou to takový šťastný momenty někdy, ale zase když těm šťastným momentům nepůjdete naproti, tak se ty momenty nikdy nedostanou a myslím si, že bysme zatím jako docela šli. A ta parta, myslím takový ty kamarádský vztahy, prostě tomu hrozně pomohli. A nebyly to jenom kamarádský vztahy mezi hráčema, ale i mezitím realizákem a hráčema, takže si myslím, že i když jsme měli občas nějaký jakoby volnější pohyb nebylo to úplně striktní a trenér to jako

úměl. Jako přes ten realizak nastavit tak tam prostě nikdo nic nezneužíval a měli jsme tam Pivrnce, to byl tenkrát náš pivní talisman, ten jel s náma letadlem. Kdyby to někdo viděl tak si řekne, že jsme alkoholici si vezou ožralýho Pivrnce s 0,5 l v letadle. Jsme ho táhli a vylezli jsme s ním na letištní plochu, většinou se chodí s pohárem a my jsme vytáhli Pivrnce, takže to je jenom samo o sobě už jako znamení, že z toho fotbalu jsme si nedělali úplně nějakou těžkou hlavu. No ono to je někdy prostě lepší. Ty podmínky byly bych řekl akorát nastavený na to aby jsme byli úspěšní, takový prostě, aby nebyly až moc komfortní pro nás, ale takový aby prostě jsme se tam cítili dobře a byli jsme v domácím prostředí a to si myslím vybraný skvěle a opravdu to prospělo celému tomu týmu.

Jaké následovaly potom oslavy popřípadě přivítání v Český republice potom sice trochu nešťastném finále, ale přesto obrovským úspěchu?

To vlastně cestou z letiště na Staromák, kde vlastně ty špalíry lidí nás zdravili, my měli nějakou polo otevřenou autobus, takže to byla nádhera. To bylo několik desítek tisíc lidí jako už po Evropský jsme jeli přes nádraží, všude byly špalíry lidí. Přijedete na Staromák a ten Staromák je plný úplně. Takže samozřejmě ta euforie byla poměrně spravený, tak jako jsme to nakládali, pak se ještě jelo na zámeček. To bylo setkání s panem prezidentem a s vládou, ale myslím si, že jsme toho měli už tak plný zuby, že už ani ten zámeček si tak moc nepamatuju, byl jsem rád že jsi pro mě přijeli a odvezli mě domů. Takže ty oslavě bych řekl, že byly takový jako pěkný v tý Anglii, kde vlastně za náma přijeli příbuzný a náš táta třeba byl. Když to řeknu za mě, bylo nás třeba pět šest, co jsme vůbec nespali, přišli jsme ráno na pokoj a tam jsme měli už na půl zabalený věci, takže jsme to tam naházeli a šli jsme na snídani. Ta únava byla jako samozřejmě potom finále, který se natahovalo, měl jsem toho plnou hlavu, Ted'kon to z vás spadne, dáte si pivo a zakončíte takovou nějakou jako akci úspěšnou, tak jako pocitem, že zase po dlouhý době uvidíte své známý, Venca Němeček hrál na kytaru, zpívalo se večer tenkrát a pak se jelo domů. A pak byla dovolená, kterou jsme neměli zase tak dlouhou, ale když to jako za mě, když to řeknu, když my se potkáme a máme pořád takovou jako skupinu Czech tým 96, kterou má Pavel Kuka na starosti a většinou se scházíme docela slušně, a ted'kon vlastně v Psárech, kde se loučil Pavel Kuka se svojí aktivní činností a pozval nás a myslím poprvé jsme se sešli všichni, ti kteří začínali teda zápas, to finále. Celkově nás bylo nějakých 30 z toho z tý nominace jestli chybělo pět nebo šest. Někdy se scházíme, že mi přijde docela pořád 96, že z toho spousta lidí těží dál určitý své benefity, ať už co se týče nějaký popularity anebo prostě některých věcí, řešíme hodnocení a dostali jsme se díky tomu do zahraničí, takže většina z nás byla finančně zajištěna, takže to bylo takový benefit, který těžko někdy získáte. Ty vzpomínky vám nebere nikdo, ale všechno to, co se jakoby dělo okolo tak svým způsobem, já tomu říkám, že to byl osud, který mu jsme šli trochu naproti.

Pro vás to bylo velmi úspěšný rok 96, bylo přirozeným vyvrcholením váš přestup do Francie? Přišla ta nabídka před nebo až po šampionátu?

Ta nabídka přišla, podepsal jsem na jaře, já myslím, že ještě v březnu do Štrasburku. To znamená, že se ještě nevědělo jestli budeme mít titul nebo jestli budeme v evropských pohárech ještě někam dál postupovat a dostaneme se do finále a tak dále a tak dále. Ale já vlastně jsem ucítil, že třeba po konzultaci s rodičema, manželkou, tak jsem to cejtil jakože v tý Slavii by jsem měl odcházet někam dál a neřekl bych, že by to byla nějaká motivace, ale vždycky je to takový nevím jako někdy mám takový pocit, že je to tak akorát, že už je čas jako někam jít jinam a tehdy přišla Francie byť teda jazykově jsme nebyli vůbec na to připravený, ale ta Francie sama osobě po nějakých konzultacích, tak znamenala, že to není úplně top, ale je to dobřej život, není to daleko, měli jsme starší rodiče a aby tam byla škola, na kterou by holky mohly chodit. Jo takže všechno se všim. Ta Francie pro nás byla dobrá a myslím si, že toho jako nelitujeme, že to bylo fajn, že jsme se takhle rozhodli, ale nebylo to v období ten podpis tý smlouvy, že by to bylo jako

na základě toho, máme super sezónu, budeme první a budeme UEFA a ještě vlastně mistrovství Evropy, to vůbec. Byli jsme ve vrchní části tabulky, hráli jsme evropský pohár a postoupili jsme na mistrovství Evropy jo. Ale možná, že kdybych čekal po mistrovství Evropy, možná by ta nabídka byla jiná, ale já nikdy nelituju nebo málokdy lituju rozhodnutí, který jsem učinil, protože v ten daný moment jsem přesvědčený o tom, že je to ta správná cesta a litovat toho je prostě pro mě nesmysl, takže neříkám, že se mi to vždycky povedlo stoprocentně, abych se rozhodl správně, ale ve většině případů říkám, ale v tu dobu ty okolnosti prostě napovídaly tomu, že to daný rozhodnutí dělám dobře a ta rodina spokojená a to se povedlo.

Jaká byla ta změna toho prostředí a posléze podmínky nejen ve francouzské soutěži, ale obecně jak jste si zvykal na ten nový život v jiné zemi?

Samozřejmě základ bylo v tom, že jsme dostali na takový jakoby vesnici u Štrasburku, my jsme bydleli v takovém panelákovém domě já vlastně za svýma rodičema a nebo teda já s manželkou a dcera by jsme bydleli ve 3 + 1 a ještě jsme jako měli rádi zvířata, jsme měli morčata a kobylinky a teďkon jste se najednou dostal do baráku, který bylo dejme tomu dvakrát třikrát tolik místností, zahradu byli jsme svým pánem, dostali jsme auto, že ty podmínky byly diametrálně odlišný a ten francouzský styl života je příjemnej skoro pro každého, takže nikam nechcete pospíchat, máte kvalitní jídlo, kvalitní suroviny, nemusíte nikde stát fronty v samoobsluhách. Takže tohle byl úplně jinej život a mohl jsem se koncentrovat na fotbal, ale i když teda nemůžu říct, že bych se nemohl koncentrovat v Čechách, ale samozřejmě občas jste šli někam na pivo si sednout s kamarádama nebo na kafe. Vy tam v ten daný moment nikoho takovýho nemáte, nejbliž je prostě ta rodina, ta musí držet pohromadě. Takže to není prostě jednoduchý takový prostředí změnit, nemáte tam známí, holky tady neměli kamarády a museli chodit do francouzský školy, aby trošku se adaptovali. No tak mladší holka byla teda malá a ještě byla doma, ale už do toho dalšího roku chodila do školky a vlastně tu francouzštinu nabírala za pochodu. Výuka nebyla, ale u starší Lenky tak samozřejmě pro ní to bylo těžký, protože ta nejenom, že se musela učit ve francouzštině, ale musela se učit na zkoušky třeba do Čech, aby prostě ty postupový zkoušky udělala. Pro ní to muselo být hodně těžký, ale zvládla to a i ta rodina bych řekl, že byla taková semknutější a že jsme byli častějč spolu, než je to třeba teďkon nebo to bylo v tý předcházejícím období. Po tyhleť stránce to bylo výborný a samozřejmě nějaký finanční zázemí a tyhle další věci, tak samozřejmě přinášelo taky výhody a díky tomu jsme se třeba rozhodli odkoupit pozemky a udělat si nějakou představu, kde budeme chtít žít až se vrátíme. Postavili jsme pak barák a vlastně tam žijeme dodnes.

Vás pak potkala během toho angažmá nepříjemnost v podobě zranění, jaký to bylo dopad na celé působení v té Francii?

Mě se to stalo v Německu už potom, po třech letech jsem přestoupil do Německa, vlastně poranění kolena, přetrhaný křížový vazy. Ve Francii jsem měl akorát dlouhodobě problémy s tříslama, To jsem měl jít i na operaci, ale na konec jsem to cvičením a alternativní medicínou, tak jsem čtyři měsíce marodil s tříslama, tak to nebo žádný závažný zranění v tý Francii. Ale tohle to vlastně se mi stalo, v nějakých 30 letech přetrhaný křížový vazy, který zpravidla jsou minimálně sedm měsíců, takže to zranění ještě navíc bylo takový, že ty přetrhaný křížový vazy už byly přetržené před tou nehodou, když to řeknu, takže jsem hrál s přetrhanýma křížovýma vazama už nějakou dobu a nedokážu vám říct, jak dlouho to bylo. Nicméně jsem v zahraničí, stalo se to v dubnu, kdy jsem byl ještě další rok smlouvu v TB Berlín v první lize německý, ale vlastně tam došlo k tomu, že ke konci sezóny ten klub zkrachoval. To znamená smlouva nic, klub nic, 30 let, poraněný koleno, teď nemáte možnost se někde uchytit, takže to Německo v cizině budou po vás vymáhat peníze, už teda nějaký pojištění, což bylo, ale vlastně abyste mohl dál fungovat, tak jste se musel přihlásit na pracovní úřad, protože nemáte práci. Takže jsem šel na pracovní úřad. Tam to teda nějak dopadlo, zaplat'pánbůh, že jsem se vlastně domluvil za Slavii

na nějaký krátkodobý, na nějaký čtyři měsíce. Že jsem dostal smlouvu, takže v případě, že to zatím bude v pořádku, ta rekonvalescence proběhne tak, že budu moct dál fungovat, tak ta smlouva se prodlužuje, já nevím, třeba o dalších osm měsíců, aby byla na rok. Ale nebylo to nic příjemného. To, co na tom bylo pozitivní, že to vlastně urychlilo takový návrat domů, to znamená sbalili jsme kufry, kamion s věcmi a vlastně jsme to přivezli ještě, protože jsme barák neviděli, to jsme měli mít až za tři měsíce, takže jsme to dali do nějaký úschovny a pak teprve, když jsme měli barák a tam jsem vešel veškerý ten nábytek a věci, který jsme měli nakoupený z ciziny tak jsme to přivezli do baráku. Ale už vlastně jsme věděli, že už tam budeme bydlet, tak jsme překonali nějaký čtyři měsíce včetně mě. Po čtyřech měsících zaplatpánbůh jsem mohl začít trénovat a pomalinku se dostávat do plný zátěže. Se Slavii prostě ta smlouva pokračovala. Ale kdyby Slavia samozřejmě nechtěla, tak popravdě by to bylo dost složité se připravovat sám, bez toho aby jsem byl v nějakým klubu. Ale Slavie mi podala pomocnou ruku a jsem i za to rád a vděčnej, protože vlastně mi prodloužila ten fotbalovej život o další, to bylo 99, kdy se vlastně odcházel, 2002 takže další tři čtyři sezóny jsem ještě ve Slavii mohlo bejt a pak jsem končil na Kladně.

Jak se projevilo to prostředí po vašem návratu téměř po čtyřech letech to české?

No myslím si, že změnilo se spousta hráčů ale i Slavie ještě neměla nový Stadion, takže se přestěhoval celej ten management se přestěhoval na Strahov do rozlehlejších prostor a vlastně se už uvažovalo o tom, že ten nový stadion by se měl rozjet s tou výstavbou. Takže to prostředí nebyl slavistické Eden, ale Strahov. Pro mě to bylo daleko lepší, protože jsem to měl blíž domu a samozřejmě spoluhráči. Kdy jste potkali já nevím dva tři hráče, který jste znal z toho předcházejícího období, poměrně dost se to přetočilo, takže jste začínal coby jejich starší spoluhráč. Já začínal o půli, chodil jsem na kolo, plavat, ta rekonvalescence byla poměrně dost intenzivní a ale i dost dlouhá, Takže akorát jsem je pozdravil v kabině, čau já jedu na rotoped nebo tamhle do posilovny a oni byli na hřišti. A samozřejmě pak jsem přišel po tý fázi na rehabilitace, koukal jsem na zápasy, že jsem byl přítomný, takže tam jsem byl spíš takovej starší poradce jako spoluhráč, když jsem tam pak mohl přijít na to hřiště. Takže jsem to svým způsobem sledoval i trošku nejenom za hřiště, ale spíš z pohledu snad trenérskýho, Ale jakoby pozorovat, jak ten tým funguje no a potom když jsem začal hrát, tak samozřejmě pak už vás samozřejmě to mužstvo bere nějak jinak, než když jenom kibicujete a stejně jste jenom na sucho jako poradce a na hřišti to už je pak jiný. Ale byly dobrý i horší období, nakonec to skončilo tím, že vlastně jsem odešel no a poslední to ještě nebyl poslední rok. Byl jsem jen půl roku v béčku, kam jsem byl přeřazený z áčka a i to pro mě jako bylo takový jakoby ani né ponaučení ale spíš (přerušeni paní uklízečkou). Takže vlastně to období bylo takový jakoby to trenéřinou, pro mě to bylo docela důležitý, protože jsem konzultoval nějaký věci s trenérama a poznával sebe i trošku z jinýho pohledu. Takže to byly takový i pak vlastně jsem pracoval s mladejma klukama jak jsem byl v béčku. Tam třeba byla situace, že mě bylo těch 31 a tomu nejmladšímu hráči bylo 20, takže trenéři u těch hráčů byli skoro stejně staří jako já a ten trenér byl asi o čtyři roky starší, takže kdyby se nedařilo, tak si řeknu, že to je nesmysl takovýdle tým, nakonec jsme neprohráli prakticky veškerý ty zápasy, co jsem tam přišel a nechybělo moc a ještě jsme postupovali do druhý ligu. Z těch hráčů mladých, kteří tam tenkrát byli takže určitě čtyři pět hrálo ligu potom ještě následně. To bylo velmi talentovaný mužstvo a byla tam dobrá nálada a trenéři výborný, takže to bylo hezký období i když začátku nevypadalo nějak radostně, když vás vyhodí z áčka do béčka jako nepoužitelnýho hráče. Tak to říkáte, že to jako není nic dobrého a už to jsou takový jakoby konce sportovní kariéry, ale ono se to potom vyvrátilo, takže potom půlroce v tom béčku, přišel nověj trenér do áčka a vzali si mě do áčka, kde vlastně jsem dohrál ještě jednu sezónu a pak jsem šel do Kladna nazpátek vlastně.

Kdybyste tak vlastně byl vcelku zhodnotit vaši kariéru v reprezentaci, tak jako jak na to pohlížíte jako třeba jak se proměňovalo složení kabiny, trenérů, nebo jak jsi vzpomínáte na vaše góly, které jste vsítil?

To si jako nevzpomínám, ale pamatuju těch nebylo bylo moc. Vlastně ta moje kariéra, to období, kdy jsem byl v reprezentaci od toho roku 91 myslím, že to bylo, do roku 2000 tak to jsou taky takový tři generace. Zažil jsem československý národák, začátek českýho, pak období kolem 96, takže zase neúspěšnější, pak jsme nepostoupili na Mistrovství světa v 98 čili takovej nezdár a pak se to ještě uzavíralo kvalifikací na mistrovství Evropy 2000, kde vlastně v tý kvalifikaci jsme obstáli, vyhráli jsme všechny zápasy, ale vlastně na konci tý kvalifikace tím autem, tak se mi stal úraz kolene. Nakonec jsem nejel, pravděpodobně bych asi jel, hrál bych asi nějaký utkání, ale prostě tohle byl takovej jako asi správněj konec kariéry v národáku, zase nějaký takový memento, že jo když prostě k tomu musí dojít. Si myslím že těch devět nebo 10 let, co jsem byl v repre, to bylo tak akorát a těch spoluhráčů jsem zažil spousty a jenom jsem se učil jak od trenérů, tak od hráčů jak umění k nějakému fotbalovému mužstvu, jak k nějaký dejme tomu trenériny. Ale já si říkám, že jako ta moje trenérina není nějaká světoborná, ale prostě máte nějakou zkušenost a vizi, kterou jakoby můžete od někoho převzít nebo si ji upravit. Že třeba není úplně přesně u těch trenérů, ale určitě si vždycky vezmete a to u každýho trenéra, ať už co se týče po tý dobrý nebo špatný stránce, Tak vždycky nějakěj důležitěj zážitek, zkušenost, kterou to tak má přetavit v nějakou svojí představu a pomůže mi k tomu abych třeba mohl dál pokračovat nebo zlepšovat nějaký věci nebo to předávat dál. Takže tohle to bylo fajn a to jsi nezaplatíte, to je život, můžete si zaplatit, můžete chodit na jakýkoliv školy, ale ten moment, když jste na hřišti anebo když prostě u toho momentu jste, tak se rozhoduje, já nevím, o spoustě věcí v jeden moment jestli jste úspěšnej nebo neúspěšnej nebo jestli tam máte jít a rozhodujete se ve zlomku vteřiny, tak to je prostě ta největší zkušenost, víte prostě jste schopnej tuhle těžkou chvíli překonat. Pak vám přijde jiná vy ji nezvládnete, ale představíte, že předtím jste ji zvládnul, takže do tý situace půjdete znova. Kdo tuhle tu zkušenost nemá tak to má hodně těžký. U toho fotbalu je dobrý, že tam těch momentů je poměrně dost a když se ten jeden zvládnete, tak máte dobrý možnosti do budoucna. To si myslím, že ten národák vlastně jde do konfrontace ne s těma hráčema ligovejma, který už trochu znáte, ale když hrajete proti Holanďanům, kteří jsou prostě mistři Evropy a hrajou za top kluby a jste schopnej ten zápas zvládnout, jste schopni strnout diváky, jste schopnej strhnout spoluhráče a spoluhráči strhnou vás. Prostě to je ten fotbal jakýkoliv sport, to je pak super.

Měnil se podle vás pohled vlastně národa nebo obecně diváků na fotbal nebo fotbalový prostředí nebo i nějakým způsobem třeba přístup k fanouškům, tomu hlavnímu, co by mělo jako fotbal táhnout?

Já jsem myslel, že chodili ti fanoušci někdy i ve větším množství díky tomu, že ty zábavy moc nebylo. Ty lidi opravdu se sebrali a na ten fotbal šli. Tím, že dřív to bylo hodně hlídaný a byl režim komunistický, nechtěl mít nějaký nepřístojnosti, tak to dostal udělat nějakou nepřístojnost, tak to bylo jako hodně potrestali nebo myslím si to. Ty lidi jako v tom strachu poměrně jako dost žili i osobní životy a netroufli si udělat nějakěj velkej zásadní problém. Čili i na těch stadionech bych řekl, že ti fanoušci fandili, řekl bych, že fandili i celý tribuny, ale málokdy si myslím do nějakýho potlesku skandovaného, že by tam byly nějaký velikánský výkřiky. Pak samozřejmě po pádu, tak najednou byly dýmavnice, byly jiný efekty, který se přinášeli, v těch očích to bylo prostě problém jako blázen, takže tam se to najednou rozvolnilo. Začali být vulgární výkřiky a začínali být skandovaný různý chorály. Ti, kteří byli viděný je třeba v zahraničí do tý doby u nás jako moc to nebývalo. Nepamatuju se, že by byly nějaký choreo, kromě toho, že by byl nějaký papírky, bylo to připravený, tak byl nějakěj červenobílý možná pruh, ale jinak nějaký choreo nebo namalovanej nějakěj velkej vlajky, to se nenosilo a bylo to normálně zakázaný. Takže v tomhleto směru se to určitě posunulo. Když jste jeli ven,

tak v tom období těch devadesátých let tak tam velikánskej průlom, bylo mistrovství světa v Itálii v tom roce 90. Kdy vlastně po revoluci byly najednou volný hranice a nemuseli se podepisovat doložky, víza, zkrátka byl volnej pohyb do zahraničí na mistrovství světa v Itálii. prostě fanouškovský byl úplně jinej ten, ty lidi byli natěšený, bylo tam velikánský množství fanoušků. A když já byl třeba tenkrát na vojně, tak jsem to sledoval a byl sebe prostě v němym úžasu, jaká je tam skvělá atmosféra na ten náš národ'ák v cizině. A lidi byli šťastný, protože oni to brali jako dovolenou a vím, že kluci, když o tom vyprávěli, tak říkali: „to bylo úplně, to nás potkávali na ulici a na soustředění a najednou jsem přijelo 1000 fanoušků, jo na soustředění.“ Takže to jsme nečekali a bylo to parádní. A vlastně díky tomu, hlavně teda kvalitě těch hráčů, kteří tam byli, vlastně většina na vrcholu ty své kariéry, tak v tomto roce 90 to byl československý národ'ák, tak se dostali do čtvrtfinále a nechybělo moc a postoupilo přes Němce, kteří byli nakonec mistři světa. Takže tam si myslím, že to byl takovej zlom fanouškovský a pak se to dál nabalovalo a když si pak vzpomenu rok 96, Anglie, tak tam už byli jiní ty stadiony. Samozřejmě byla Anglie, takže taková kolébka fotbalu, tak i pro ty fanoušky a ty ostrovy zase to byl jinej zážitek a hrát na Manchesteru United, který byl měl tribunu a zázemí pro 55 000 diváků. To byl možná největší stadion v Evropě, Wembley to samý tam bylo 60. Takže to byly zase obrovský stadiony, kde ty lidi zvědavý a taky tam přijeli a myslím si, že tam strávili dalších třeba třech den, kde prostě jsme hráli třeba 3 utkání a pro mě to bylo super. My jsme teda bydleli za městem, ale když jsme přijeli na ten stadion, tak bylo vidět jak nám lidi drzej palce a pro nás to bylo hrozně takový jako ta výhoda na naší straně. No a dneska to už je zase někde jinde, že už je to zase bych řekl ta koronavirová pandemie, takže byla trošku brzo. Dneska už si lidi našli jiný koníčky a pomalinku se to rozjždí. Samozřejmě je tam pořád nějaký strach, ale zase tohleto období je takový bych řekl nejsmutnější, že vlastně ti diváci na ty stadiony, protože ten na fotbal bez diváků To je prostě špatně, proto to hrajem, abyste prostě ty emoce vzbuzovaly u těch lidí. Může vás to bavit jak chce, ale když si zakřičíte gól nebo uslyšíte každý pokyn trenéra ono vám to taky nepřidá, když slyšíte vlastní ozvěnu. Takže to jako dobrý nebylo, ale snad to nejhorší už máme za sebou a bude se to vracet do normálu, minimálně do toho jak to bylo předtím.

Jak zpětně vnímáte 90. léta pod vedením předsedy Františka Chvalovského? Kam se posunul vlastně český fotbal jakoby v srdci Evropy?

Já si myslím, že tady Chvalovský byl předseda, kterej vlastně z toho fotbalového prostředí vzešel, vlastně díky němu klub Blšan, ten se dostal do ligy. Čili já si ho pamatuju, když byl aktivní hráč, když ten Franta Chvalovský chytal za ty Blšany 3. ligu, to už mu bylo tenkrát přes 40 a měl přes 100 kg určitě. A chytal prostě za Blšany na Kladně, na Lokomotivě Kladno nebo Slavoji, tak tam chytal. A ten prostě pro ten fotbal žil a relativně jako neznámej funkcionář se pomalinku dostával do povědomí a vlastně dostal mandát z českého fotbalu a myslím si, že ho vedl velice dobře, řekl bych, že to velice zprofesionalizoval, Jak bych to řekl toho aparátu, co měl na starosti jako český fotbal, ale ty vztahový věci myslím si, že sehnal poměrně dost peněz do toho českého fotbalu a vlastně získal si i renomé na evropské úrovni, kde vlastně byl v exekutivě to znamená, že ve výkonném výboru UEFy. Tam bylo nějakých 10 členů a on se stal jedním z místopředsedů, což se naposled povedlo doktoru Honzovi Jirovi, legenda prostě evropský kopaný. Takže on po desítkách let tak vlastně ten český fotbal proslavil a díky tomu, že vlastně s ním udělal úspěch Evropě, na mistrovství Evropy, tak i to své renomé dokázal prodat a dostal se na tu nejvyšší úroveň. Čili bych řekl, že on vlastně byl u toho zrodu profesionalismu českého fotbalu a přiblížení trochu k tomu v západní Evropě. Samozřejmě úplně to nebylo takový jaký to má bejt, ale určitě to přiblížení nastalo daleko víc, než tam bylo třeba dřív.

Leckdy se můžeme setkat s pojmem divoká 90. léta, platil tento pojem je ve fotbale?

Divoká 90. léta nevím, já myslím, že byla divoká už 80. léta mi přišlo, ale je to rozvolnění, je to prostě daný tím, že najednou tady máte netušených možností. Opravdu nevím, kdo to dokázal vnímat a u mě to bylo vlastně fakt jako v 89. mi bylo 20 let, to znamená, že vy jste takovej jako tak na hraně nějakýho dospělýho života, přitom už máte za sebou takový ty 17, 18, 19, 20 let, první lásky, děláte blbosti, kraviny, kamarády prostě kolikrát se ztratíte v čase úplně. Takže tohleto pomalinku jsem měl za sebou, ale zase na druhou stranu je vám 20, nejste ničím vázaný, máte poměrně slušný příjem, máte vojnu za sebou svým způsobem. Tak samozřejmě jako diskotéky, různé možnosti i sportovního, kulturního vyžití, který tady nebylo – koncerty prostě najednou se dostáváte do úplně jiných dimenzí a ta společnost ráda, že je volná, tak samozřejmě o to víc ty volnosti prostě je, můžete si dělat skoro co chcete. Zase na druhou stranu to přináší to, že někdo to dokáže zneužít ve svůj prospěch na úkor druhých, čili i nějaký protiprávní věci, a tak dále nějaký FairPlay ať už na hřišti nebo dole po hřišti. Takhle tohleto všechno jakoby přinášelo tyhle ty v uvozovkách 90. léta, divoký, no a teď kon vám nezbyvá se v tom nějakým způsobem orientovat. Řekl bych, že ta orientace ne vždycky probíhala za ne vždy relativně klidných okolností. Ale myslím, že tam nebyly žádné zásadní věci, který by ovlivnily nějaký vývoj utkání, jako vývoj nějakýho hráče nebo nějakou darebnost, která by byla protizákonná jo když to řeknu. Jo ale to, že si dáte před tréninkem dvě piva a přijedete takhle i přijedete já nevím i trošku připitěj na trénink tak prostě po nějaký prohyřený noci, no tak prostě dobrý není, ale prostě takhle to bylo. A já si myslím, že se to stává i dneska, tak krátce myslím, že byli prostě ty diskotéky plný jo v tý Praze, co bylo za projekty. Takže to si myslím, že když jste se dostal do nějaký pozice a měl jste nějakou partu, která víceméně byla naladěná společně a udělal jste otevřený tu popularitu určitý dveře skoro všude, tak samozřejmě buď se vám to líbilo ve většině případů, ale mohl jste na tom úplně vyltnout.

Dokázal byste si vybavit nějaké skandální momenty, které třeba zahýbali společností ve fotbalovém prostředí v těch devadesátých letech?

Tak já myslel, že v tý doby bylo spousta věcí, který byly potrestaný, to bylo spousta věcí, kterých potrestaných nebylo. Většinou se to týkalo nějakých korupčních věcí, který byly prokázány na úrovni já nevím úplatků rozhodčích nebo úplátku hráčů a ještě bych řekl, že v těch devadesátých letech si myslím, že nebylo třeba tolik sázení, to bylo až potom postupem času nějakým způsobem se rozšířilo, ale takový ty úplatkářský aféry, jestli se setkali s rozhodčím na pumpě a dali mu prostě nějaký úplatek tak to prostě takhle probíhalo. To prostředí v tomhle bylo hodně narušený lidi na základě toho, že teda dávali do toho teda nějaký peníze, tak si myslím, že častokrát si mysleli, že si můžou dovolit cokoliv. Jo a nemyslím si že to bylo dobře jako pro ten celej fotbal a samozřejmě tyhle ty aféry a nebylo jich málo tak průběžně se jako opakovalo, jestli to byl nějaké sinusoidy, byl klid pak najednou něco vltlo a tak dále. Člověk to sledoval na základě jakéhosi toho úspěšného výsledku. Samozřejmě ten fotbal je o nějaký funkcionářině o jaký spolupráci mezi majitelem a kolikrát, ale řekl bych, že jako na tom hřišti a tam ti hráči vůbec jako nesledovali jo. Samozřejmě já byl taky bylo vyloučený za nějakou kritiku rozhodčího, Ale prostě to беру tak, že já mám čistý svědomí jo a za ty druhý lidi až tolik nezodpovídám. Já s odpovídám za nějakou svoji osobu, případě teda za svoji rodinu, děti, manželku, rodiče, spoluhráče, ale já nezodpovídám za to co učiní ten druhý, který jde do toho utkání nebo kterej je na protilehlé straně hřiště jo. A myslím si, že každej hráč by měl být nějakou svoji odpovědnost za ty své činy a hrát za sebe. A jsem rád, že prostě nemám nic čeho nějak můžu litovat, že bych si říkal: „udělal jsem to blbě anebo udělal jsem to řeknu nezodpovědně.“ Jestli jsem udělal nějakou blbost, tak to nebylo, že bych to udělal někomu naschvál. Jo počkal jsem si na protihráče, protože na mě plivnul před půl rokem tak jsem udělal ošklivý faul, protože mě naštvál. Asi to byla chyba, ale problém byl v tom, že v ten daný moment měl to číslo někdo jinej než ten dotyčný, takže jsem si to spletl. Takže jsem s zranil někoho úplně jinýho, což určitě nebylo v pořádku, litoval jsem toho, byl jsem se okamžitě omluvit, ale

samozřejmě tomu dotyčným to nepomůže, ale takovýchle věci se stávají. Ale jako co se týče nějakých těch, napsalo se o toho spoustu knížek v nějakých sedmdesátých, osmdesátých letech byla aféra Bohemka, že jo, tam byla zase černý peníze. Jo takže za mě jako zase, že bych viděl úplně do nějakýho marketingu, já jako osobně si myslím, že já na to nemám úplně buňky. Jo a jedno z těch hesel, který používám je: „na co nestačím, tam se netlačím,“ tak prostě to funguje a musím se toho držet.

Vy jste nějakým způsobem už nakoušl, že během své kariéry jste přemýšlel co budete jednou dělat až třeba skončíte, co tedy následovalo potom až jste skončil aktivní kariéru?

Já vlastně v průběhu té kariéry tak od pěti let jsem hrál fotbal a mám vystudovanou průmyslovku s odřenýma ušima a z toho, co si pamatuju mám nějaký základní střední vzdělání nebo střední vzdělání s maturitou, ale vlastně teda fotbal od malička, nic jinýho neumím. Takže jsem přemýšlel co bude dál kolem toho 27. roku, kdy jsem měl třeba už nějaký zranění, který mohlo být vážný. Si říkám no jo, co ti trenéři hrajou a vlastně vy jako z pozice toho hráče, tak to o té trenérině před sebou máte. To trénování není jenom o tom, že máte nějaký dovednosti a zkušenosti, ale je to o nějaký komunikaci a o nějakém motivování těch hráčů a za mě když jsem tak o tom přemýšlel na vesnici ještě, kde bydlím tak uděláme nějaký dětskej den ještě s kamarádama, protože chodilo hřiště dětí jako hodně, tak uděláme nějaký jako dětský den a uvidíme kolik přijde dětí. Takže vlastně na základě toho, že jsem udělal na vesnici Dětský den s tím, že jsme tam zavedli nějaký fotbalový soutěže, takový trik jako v uvozovkách a přišlo tam najednou 30 dětí a ty děti aspoň teda vidíte, tak ten zbytek dětí a pak vás potkají rodiče, tak tam to bylo fajn, povídali jsme si potom, kdo má ty děti a líbilo se jim to, tak si říkáte to by nemuselo být špatný. Byly to děti od 10 do 14 let třeba nebo mladší, takže si říkáte: „no tak to zkusíme a uvidíme.“ Tak jsme založili přípravku, kde byly nejmenší děti při fotbale a já jsem si dodělával trenérský vzdělání, ale vlastně na základě toho jsem si nějak jako řekl: „hele... ted' mě ty děti jako bavili, líbí se jim to, baví a možná by stálo zato si nějakou trenérskou školu udělat.“ Mezitím teda ještě coby hráč tenkrát ještě, jsem hrál ještě na Kladně půl roku nebo možná ještě ve Slavii, to bylo ve Slavii, že vlastně tam za náma přišel pan Zalabák, který měl na starosti vzdělávání na fotbalový asociaci, ptal se jestli bychom neudělali skupinu. Mě napadlo že bysme udělali skupinu z těch hráčů z roku 96 a že by to bylo zajímavý pro to vzdělávání kdyby jsme nějakou tu skupinu pro to vytvořili a pak se připravovali třeba na zkoušky a že v rámci toho vzdělávání, že by si to určitě jako hodilo. Takže nás oslovil, víceméně jsme byli asi dva nebo tři, který jsme to začali organizovat a my jsme si sehnali nějakou skupinu, já nevím 10, 11 lidí a udělali jsme si takový kroužek, připravili nás na zkoušky. Na zkouškách jsme víceméně uspěli a dostali jsme se do trenérského kurzu. Bysme byli jako silná skupina bývalých hráčů ale i trenérů, kde prostě byl Martin Frýdek, Pavel Hapal, Honza Baránek, Pepa Mucha, Pavel Hořtých, Pavel medinský, ti kteří jsou dneska ligový a z těch to, co zase je fantastický Jirka Chytrý, dělá asistenta Jardovi Šilhavýmu s ta skupina těch, tenkrát nás bylo 27, tak vlastně v té skupince těch 27 trenérů, tak bych řekl, že určitě takový dva jsou na špičkové úrovni, možná s prvoligovýma týmama na různých úrovních. Jsou tam kluci, kteří jsou u dorostu, šéftrenéři mládeže a prostě tam byla výborná parta a my jsme se jakoby sami tím, že debaty o fotbale nás někam jako posouvaly. Jindra Trpišovský byl s náma, na toho jsem zapomněl, protože to je trenér. A my jsme jezdili z Prahy autem, jezdila skupina Medinský, Suchopárek, Frýdek, Trpišovský, tak jsme jezdili takhle každej měsíc jeli do Olomouce, tam jsme byli tejdén nebo respektive od pondělí do pátku a v pátek jsme se vraceli, já jsem začal hrát druhou ligu pod trenérem Koubkem a ten myslím začal jezdit, tak říká: „hele teda vy tady nebudete trénovat ty se musíš sám tady připravovat.“ Já říkám: „Trenéře tak uvidíme, já myslím že tam budeme trénovat hodně.“ Tréninky který jsme vedli nebo který jsme se učili tam na tu komunikaci já prostě věci, který i tu teorii potřebujete vědět, tak ono to šlo prostě jakoby se k sobě a když byl trénink, tak prostě my jsme si zkoušeli i ty věci vlastně na sobě a to si myslím, že bylo vlastně

hrozně podnětný a vlastně i ta trénovanost byla taková, že jsem na sebe nemusel hrát potom o vikendu tu 2. ligu a podle mě snad ani jednou jsme neprohráli jo. Takže to byly argumenty proto toho Koubka toho trenéra, že vlastně asi se tam něco děje, se tam nesedí po večerech, ale že prostě to má i nějaký parametry kvality a co se týče trénovanosti. Takže tohle byly takový věci, který najednou zjistíte, že ty problémy nebo tu vizi, kterou máte vy, my ti druzí trenéři. Jste schopni se o tom bavit, jste schopný se někam posouvat, když vás něco trápí, nebo jsi s tím nevíte rady tak se zeptáte toho druhýho nebo vám poradí a taková ta komunikace mezi trenérama je velice důležitá, protože ono to je stejný jako s těma hráčema. Jo hráč vás nemůže seřvat to je jasný, ale může s váma komunikovat, můžeš se zeptat na to, že to nechápal a to je alfa a omega nějakýho úspěchů na hřišti a bylo to vždycky mezi spoluhráčema, je to mezi trenérama a je to i mezi komunikací hráči – trenéři a je to i stejný, když to budete mít takhle nastavený mezi trenérama, dětma, hráčema a rodičema. Když vám dá vazbu jako nefunguje a pak vy nechcete připustit pak je to hrozně těžký a myslíme si, že narušuje prostě trojúhelník, který je nezbytný pro vývoj těch dětí jako v tom nižším věku. Ted'kon když máte 18, 19letý kluky tak je to prostě jiný, ale i tak tam je vidět kdo si pro ně přijel, abych věděl jestli ten kluk je vysoko po někom nebo ještě vyroste třeba nebo jestli ten dotyčný rodič má figuru nebo jestli když vás pozdraví, jestli se bavíte krátce, jestli ten kluk je chytrý po mamince nebo po tatínkovi. Takže to je dobrý jako ty vazby si rozšiřovat i v tomhleto třeba a vědět, že ten kluk se mu třeba nedaří a že tam může být problém prostě rodinný, což je normální, což je život, ale když prostě ten trenér to nebere na zřetel, tak to dítě se může trochu jakoby zatáhnout a ta důvěra mezi tím trenérem a tím hráčem taková není třeba.

Jak ten fotbalový život nebo celou tu Vaši kariéru vnímala vaše rodina? Jak si třeba zvykala na změny?

No těžce bez nich bych ale nemohl fungovat a pro mě je to hrozná, hrozný břímě jo, protože ženská prostě musela být s holkama sama podstatnou část prostě života a i ta změna toho prostředí, taky trochu zdravotně se na ní jako projevila a přišla o práci, protože měla dobrou práci a my jsme se domluvili, že teda nebo domluvili, mysleli jsme si teda, že Francii zkusíme a i když jsme se tam prostě cítili dobře, tak pro ni jako přijít o práci a starat se pak už jenom do konce života o děti je hrozně složitý. Když o tu práci přijdete, která se neustále vyvíjí, tak už třeba ani nemá šanci se do toho do toho vrátit, což byla prostě největší vlastně ztráta jo pro ni a je to dodneška. Jako je to samozřejmě vyvážený jinýma věcma, ale takovýto jako obětování s tím, že to je stejný jako kdybych já přišel o fotbal řekl, že dělat fotbal nebudu, kdyby jsme jeli jako někam pryč a já bych byl doma a staral se o zahradu. Já si to nedovedu představit a to jako vím, že to takhle je a i přesto přese všechno tyhleto ztráty, který k tomu patří, není to jednoduchý, já to vnímám jo ale z hlediska když umře třeba babička a dědeček, tak se to vyváží třeba něčím jiným, ale samozřejmě tohle to bude nutný vůči ní vlastně do konce života a to se nedivím, že toho trochu lituje, protože to postavení v tom období, kdy jsme odcházeli pracovní, tak si myslím že bylo velice jako na úrovni.

Ještě něco co byste chtěl k tématu dodat, co nebylo třeba řečeno a mělo by být?

Si myslím že ne, že jako vlastně každý to období kde se jako + něco jako – a jako říct, že to špatný bylo jako to období za komunistů, ale dalo se vám tam dejchat. Každý nějak musel prožít a řekl bych, že na mezilidský vztahy a takovýto setkávání to bylo trochu lepší nebo horší, ale není možný říct, že by to bylo všechno na jiný úrovni, že by si lidi nezáviděli, oni si budou závidět a záviděli si vždycky, ale jako za mě si myslím, že jako v každým tom období byly dobrý a špatný věci a budou vždycky. Říká se, že se vzpomíná jenom na ty dobrý věci nebo který převažovaly. Měl jsem to štěstí u někoho to bylo složitější, protože nemá takovou cestu třeba jako jsem doposavad měl jako já, protože jako opravdu nevzpomenu si kromě možná toho poranění kolena a to netrvalo dlouho, že prostě najednou jste trochu bezradný jo, ale měl jsem

rodinu, měl jsem rodiče, měl jsem kamarády, kteří vám jako pomůžou. Ale je to zase o nějakým jako chování, věřím že když se chce jako v uvozovkách blbec to, ale neděláte lidem naschvály a vracíme se k tomu, že děláte nějaký věci a máte nějakou zodpovědnost a to vaše chování nesmí přines těm druhým řeknu neštěstí. Jo a to je takový jako krédo, který já se jako snažím plnit snad se mi to daří snad ne, ale za to nemůže období. To období je jiný pokaždý, ale každý ten člověk má nějakou zodpovědnost sám za sebe, ale potom postupem času prostě těch lidí už nabalujete víc. A když se vám to daří tak těch lidí je čím dál tím víc, protože samozřejmě najednou vystoupáte a najednou máte nějaký mění, máte nějakou větší rodinu, máte dům tak máte i víc kamarádů, to je jasný a tu povinnost máte nebo máte práci. Třeba je tam nějaký prostě společnost jo, takže tam je důležitý prostě někoho nikomu neubližovat vědomě, to si myslím, že je důležitý, ať je to v jakémkoliv oboru. A jestli to bude historie orální nebo neorální, tak to už je celkem jedno jo, ale teď kon jsem koukal zrovna včera byl Václav II. nějaký pořad a teda historie, dějepis na ten jsem byl vždycky dřevěnej, ale jednou za čas není prostě špatný na tu historii se koukat a dozvídat se, že prostě ta historie třeba někdy přinese to, že ten člověk prostě v ten daný moment musel udělat někoho nešťastnýho. To já naštěstí neměl, to co jsem řekl.

Já vám teda mockrát děkuju za ten rozhovor.

Nemáte vůbec za co, přeju to co to je horní nebo horní, dolní?

Dolní Chabry...

Ty jo jako Dolní Chabry jako vám spoluhráč můj bejvalej...

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: PhDr. Vlastimil Kaiser

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 13.10.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Dušní 17, Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební, kabinet narátora a tazatele

Tak jedná se o projekt osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal 90. letech 20. století, tazatelem je Jakub Smelík, mým narátorem je pan Vlastimil Kaiser, rozhovor se koná 13. října roku 2021 v Praze. Moje první otázka, jestli bys mi mohl popsát svý dětství, v jakým prostředí jsi vyrůstal?

Je to Kladno a blízké okolí, třeba Kladno – Švermov neboli Motyčín, tam jsem vyrůstal u dědečka a babičky, když rodiče mě nechtěli do družiny, tak jsem měl to štěstí, že jsem bydlel u nich a oni měli velkou zahradu a zvířata...o fotbal jsem se začal zajímat až v druhé řadě, nejdřív hokej, protože ten byl v Kladně doma...fotbal tam zdaleka zas tak populární nebyl, ale to přišlo na střední a vysoké škole, když jsem začal fandit Spartě Praha, což je dost velký konkurent Kladna, ale už jsem to tak nebral a do Prahy jsem se později přestěhoval...

Jaký jsi teda měl dospívání za socialismu, popřípadě studium?

Si myslím, že poznamenala nás ta doba všechny, možná jsem cítil tu nemožnost se vyjádřit svobodně...na Západ celej se člověk díval jako na kvalitní fotbal na kvalitní hráče na který se asi nikdy nepodívám...ta rozdělená Evropa a ty hranice to mě vadilo asi nejvíc, ta nemožnost cestovat...

Dobře, děkuju, jaký jsi měl první zážitky, zkušenosti s fotbalem, ty jsi říkal, že jsi začal fandit Spartě, to bylo přibližně kdy?

To bylo už jako teenager a na střední škole... takže jsme začali i na tu Spartu jezdit z toho Kladna vlakem a bylo to takový příjemný... výprava do Prahy, do velký Prahy a na velký fotbal... Kladno to nebylo ve fotbale nic moc, to byla druhá liga, nechodilo tam moc diváků, nebyla tam žádná atmosféra...

Jak z tvého pohledu ti připadal fotbal v osmdesátých letech, jako z pohledu fanouška?

Já jsem dopodrobna znal českou ligu, teď už ji neznám zase až tak dopodrobna... jak se ti hráči pořád mění a vyvíjí, tak už nemám šanci se to nazpaměť naučit... měla jsem ho jako dobrou zábavu, ale ty nejatraktivnější kluby pro mě sídlili na západ od nás, to znamená, že zahraniční fotbal se mohl sledovat jednou za rok, když bylo finále Poháru mistrů evropských zemí, to televize přenášela. Tak jinak jsme sledovali přes tabulky a výsledky... to se muselo na výsledky oblíbených lig čekat až do pátku, když vyšel Gól a uveřejnil výsledky z posledního kola, které se hrálo v sobotu a v neděli, tak jsme čekali pět šest dní, než se dovíme suchý výsledky...

Ve které době sice dostal k práci sportovního komentátora? Jak k tomu směřovala tvoje cesta?

Nejdřív jako sportovní novinář, jsem dopisoval do Gólu, nejdřív jsem tam nosil informace o posledním kole a pak jsem něco zkusil napsat a byl jsem strašně rád, že to teda vzali, vytiskli... dokonce ty články vycházeli beze změny, že do nich redakčně nesáhli... já myslel jsem si, že bych byl komentátorem, protože komentátor je pro mě spojen s takovým vyjimečným příjemným hlasem a to jsem prostě neměl a nemám... já jsem se zkontaktoval pak s jednou italskou společností, která tady u nás začala promítat italský fotbal, ale jenom s anglickým komentářem a tak jsem se jich jenom tak zeptal, jestli by nechtěli nějakou asistenci a tak dále a oni nadšení po mě skočili, Ale my bysme to potřebovali komentovat, ale my máme ve Stockholmu ty studia, takže bysme vás vždycky dopravovali do Stockholmu letecky na víkend a pak zase nazpátek a když mi to volali tady před první hodinou tady ve škole, tak jsem říkal: „No to je vtip ne? To asi si mě nahráváte a pak se tam budete někde smát.“ A oni tak vážně: „Ne, ne, to jako opravdu, jako vážně.“ Tak to opravdu chodilo, že jsem v sobotu nastoupil do letadla, letěl do Stockholmu, tam jsem byl víkend, vrátil jsem se v pondělí, odkomentoval jsem tam několik zápasů a o toto bylo příjemnější, že já vždycky ten fotbal spojuju s cestováním, kamkoliv jdu na fotbal, tak se i tak trošku podívám i po okolí, více či méně. Takže Stockholm jsem prochodil úplně horem dolem a to nejbližší okolí, protože jsem tam byl asi tři roky každý víkend... takže to už bylo, když jsem chodil do práce v devadesátých letech.

Jak ti připadá, že se změnil fotbal po sametové revoluci, jaký zásadní věci, který proměňovaly toto prostředí v devadesátých letech? ...

Fotbal jako hra se neobyčejně zrychluje a je velice agresivní a člověk se až diví, co ti chlapi vydrží v tý spoustě osobních soubojů a v tý obrovský rychlosti. Já mám pocit, že dřív byl o hodně pomalejší a ty hráči se trošku víc šetřili, aby nešly to přímého střetu. A když už to byl faul, tak už to byl takový ten hospodskéj, vesnickej, takovej ten jasně viditelný... dneska už je spousta soubojů, kdy se ani nedá určit jestli to byl faul, to je v obrovský rychlosti... zázemí u nás i tady byly takový tendence vypadat to západně, to znamená velký ekonomický investice a ty pak mají přinést velký výsledky, když ne vždy se to samozřejmě v tom našem prostředí daří... opravdu vnímám vývoji té hry, která se opravdu připodobnila až tomu hokej, který v dětství jsem měl rád, protože byl právě hodně rychlejší, akční. Tak to už teď fotbal skoro splňuje taky. Zároveň

je to ale větší pole, a člověk tam vidí víc vývoj tý akce, víc ti hráči mají, přeci jenom když chtějí prostor, kdežto na ty ledové ploše to je někdy takový mlácení, hraje se od mantinelu k mantinelu, kdežto spíš ten fotbal mi připadá jako takový bojiště v době napoleonských válek, že ten útok, jak se rozvíjí a nějak vyvíjí, tak tam člověk může líp sledovat a vychutnávat...

Kdyby jsi měl popsat skrze svoje zkušenosti zahraničí tak a srovnat s českým fotbalem před revolucí a po revoluci a srovnat to s vývojem fotbalového prostředí, tak kdyby jsi viděl nějaký takový ty hlavní rysy, který by se daly jako porovnávat jako se zahraničníma stážema, popřípadě zkušenostma?

Jako talenty jako je Cristiano Ronaldo a Lionel Messi tak ty tady nemáme a ty se nerodí pořád a je to vidět. Ta díra se postupně prohlubuje a zdá se až neuvěřitelný, že Čeští fotbalisté vyhráli i Zlatý míč pro nejlepšího fotbalistu Evropy, Masopust a Nedvěd, dnes se to opravdu jeví, čím dál tím nemožnější i to, že bychom snad bojovali o finále třeba Poháru mistru evropských zemí, hlavně na té klubové úrovni se to tak děje. Reprezentaci měli překvapivě dobrý úspěchy, hlavně se to týká těch evropských šampionátu...když se tady dá dohromady dobrá generace hráčů a spousta příznivých až náhodných prvků, tak z toho nějaký vývoj příznivý být může, ale na klubové úrovni na to mít nemůžeme, protože ty velký fotbalisty přitáhnou velký a bohatý kluby, který budou vlastnit šejky z Arábie...

Ono se často mluví o tom, že 90. léta v našem prostředí obecně byla divoká, bujará, myslíš, že se to dá připodobnit i k fotbalu v tomto období?

Určitě, tady spousta věcí teprve začala vznikat a rozvíjet se, to znamená i ty fotbalové přenosy ze zahraničí, zvyklosti dávat do těch přenosu i v tý český lize něco jiného, to znamená studia, rozhovory s hráči...ale časem je to přestalo bavit, protože ta studia s trenéry a hráči jsou pořád o tomtéž, přemílání už takových stokrát omletých věcí...přitom z devadesátých let tak jsme to všechno nasávaly a přicházelo to z toho Západu, i móda aj to, že ti hráči postupně přece jenom víc bohatli a dávali to bohatství i víc na odív, než mohli za socialismu, to bylo vidět na jejich módě, způsobu zástrihu vlasů, jejich řetízky a řetězy do konce, a nějaký auta a přátelství. To se nedá říct přátelství, za přítelkyně měli modelky, to jsi říkal, že se přitahuje svět modelingu a svět fotbalistů. Takže ty divoká léta si vybavím právě s těmi zastříženými vlasy, bouráky, kterými ti fotbalisti začali najednou jezdit, s těmi zlatými řetězy, který dávali na odív.

Pamatuješ si na některé momenty během devadesátých let, které společností, nejenom fotbalovou, ale ve kterých se promítly vlastně do celého toho dění, který zahýbaly jako třeba nějak významně fotbalem nebo pohnuly?

Devadesátých to byla určitě politika, to každý sledoval, to bylo skoro až jako novodobý náboženství, byla tady svoboda názoru, svoboda voleb a sobota diskuzí, takže co týden dále diskusní pořad, v televizi to sledovalo spousta lidí a televizní noviny a příslušníky jednotlivých stran a hnutí a fandili tomu či onomu politikovi a další zase nesnášeli...90. léta byla hodně divoká kvůli tomu zločinu...něco se člověk dozvěděl až ex post, z filmové podoby...z té doby nadšenější, že v tý společnosti už může cestovat, že se můžu se tomu fotbalu věnovat naplno jako komentátor...se Stadionem, nebo Gólem jsme jezdili do Itálie na ty zápasy, já jsem tam mluvil s českými hráči, kteří tam byli, i s Italy, protože jsem uměl italsky...a navíc jsem byl mladý a čerstvě ženatý, takže jsem ty negativa, ty zločinnosti, ty kriminalitě v devadesátkách jsem tolik nevnímal...

Spojivosti s fotbalem, jak začalo po pádu opony, putovalo do českého prostředí daleko větší množství peněz. Jakým způsobem si myslíš, že to ovlivňovalo ten fotbal v našem prostředí, to obrovské množství těch peněz, co do toho fotbalu putovalo i u nás?

Když tady nemohli dostat velký peníze, tak v zahraničí mohli dostat obrovský, takže to využili hodně odcházet do zahraničí, některý se tam prosadili výtečně, někteří vlastně vůbec...takže určitě větší přísun peněz sem, ale pořád jsme byli takový malý pískoviště s tím skutečně nejbohatším fotbalovým prostředím ve světě...zvýšilo to úroveň, to nepochybně.

Co se týče takové té stinné stránky, často se píše o tom, že fungovaly jakési černé fondy do revoluce. Myslíš, že ta společnost byla nastavená potom i po té revoluci na takovýhle netykalý praktiky, který se tam promítaly?

Asi ano, ale tohle mě nikdy nebavilo moc sledovat, že většina lidí, která začíná o fotbalu, tak tímhle začíná, tím notuje: „Tam je korupce, a to je prolezlý a černý peníze“ ...Vím, že to prostě patřilo vždycky k fotbalu tyhle ty zákulisní tahy i pokus o ovlivňování výsledku, ale zase si nemyslím, že tím fotbal prolezlý a poznamenaný úplně...vím, že se to nedá vykořenit a myslím si, že nemá cenu se tím tolik lámat hlavu, protože to se asi nevyřeší, to by nedělala nějaká velká akce a to by se fotbal vrátil tam kam asi nechceme, na ty vesnické plácky a hrál by jsi jenom o pár piv...

Jaký dopad na tebe, nebo jaký názor jsi měl na změny nebo významné změny které se odehrávaly obecně ve fotbale a posouvaly ten sport dále, já nevím, založení Premier League nebo nový formát Ligy mistrů, zvýšení počtu účastníků třeba na EURu?

Někdo zase říká, že to je ta snaha získat stále větší počet peněz a má pravdu, to co jsi jmenoval jsou ty dokonalý příklady, Premier League, Liga mistrů a zvyšování týmu na všech těch významných turnajích, to samozřejmě přináší větší zájem sponzorů, reklama, více peněz...druhá pravda je, že fanoušci to asi chtějí, vítají to, Ligu mistrů prostě přivítali...když je to celoroční soutěže jako Premier League a Liga mistrů, tak to je žádoucí pro ty fanoušky...na tý reprezentační ode mě, když je tam více týmu, tak to ztrácí přehlednost a je to takový předimenzovaný...ty kvalitní soutěže způsobují vznik těch elit klubů, kteří si můžou dovolit všechno nebo skoro všechno a ty další budou jenom ten kompars, vlastně budou jí muset dodávat hráče, protože čím víc hraje člověk Ligu mistrů, tím víc dostal vlastně příspěvků od i od UEFA, Premier League zase získá větší sponzory. Tak tam se taky rozebírají ty ekonomické nužky ještě víc...No ale stane se třeba, tak že v Lize mistrů Real Madrid, 13 násobný vítězství soutěže doma prohraje se Šeriffem Tiraspol, který hrál vůbec prvně, hraje prvně skupinovou fázi Ligy mistrů, takže pořád prostor pro romantiku tady je a jak se říká: „Je to kulatý.“

Když se přesunu k reprezentaci, tak myslíš, že panovaly po revoluci obavy ještě, než došlo k rozdělení jakoby soustátí v roce 92, potažmo nových soustátí nebo státu 93, takže by to mohlo mít nějaký dopad na reprezentaci?

Já si vždycky vzpomínám, že Češi a Slováci vždycky žárlivě střežily jestli je v reprezentaci více Čechů nebo Slováků, že říkali, že to je politiků, že se musej vyvážit tak, aby tam bylo rovnoměrný zastoupení Čechů a Slováků. Mám potřebu, že tohleto lidi spíš uvítali, jako Česká reprezentace a Slovenská a zvlášť to pak vítali čeští fanoušci, když to pak Česká reprezentace pravidelně porážela tu Slovenskou...rozdělení státu tam asi obavy převažovaly, většina lidí si to v Česku asi nepřála, ale co se týče rozdělení fotbalu, sice jsme přišli o duely jako Sparta se Slovanem Bratislava a Slovan Bratislava byl jeden klub ale duely s Prešovem, s Žilinou možná už tak

atraktivní nebyli, když to dřív byly svýho času říkám špičkový kluby a přece jenom zajímavý...takže myslím si, že český fanoušek to přežil bez problému tohle to rozdělení republiky.

Myslíš si, že to mělo nějaký dopad na reprezentaci potom, dá se říct, úspěšném šampionátu v Itálii v roce 1990, že ta obava, že se rozpadne ten kvalitní kádr, který zde působil?

Jenomže pak přišly ty úspěchy v Anglii, to znamená druhý místo na mistrovství Evropy, na EURu...a potom, když jsme byli ve finále a prohráli jsme překvapivě Řeckem...to se ukázalo, že ta česká líheň talentů je obrovská a kvalitní a že se obejdeme i bez Slováků, když to tak nevypadalo...

Jak jsi ty sám za sebe vzpomínáš na šampionát v roce 1990 v Itálii, jak ty jsi ho prožíval?

Kam se lidi divili, že tam nejdu, protože všichni věděli, že Itálii mám rád a že tam rád jezdím...mě se to prostě líbilo, zdálo, že to uvidím v televizi, než cestovat tam v tý hektice a občas se dostat za předražený peníze na nějaký stadion, abych viděl jeden dva zápasy. Říkal jsem si, vychutnám si to všechno v televizi, protože to byl turnaj, který naše televize už pokrývala skoro jako kompletně celý a to jsem si strašně užíval, protože ten televizní fotbal, jsem miloval přenosy...zůstal jsem v Česku a sledoval jsem to z vpvzdálí...když se tam Tomáš Skuhravý prosadil a hrál za Janov, tak jsem tam za ním jezdíval. Mě vždycky víc zajímala ta liga než ta reprezentace, příznám se. Takže nadšeně jsem jel radši na janovský derby Janov/ Sampdoria se Skuhravým, do Fiorentiny za Kubíkem a později za Řepkou a než teda bych se díval na reprezentační zápasy, ty jsem prožíval jako nadšený televizní divák...

A když pak to srovnáme se šampionátem v Anglii v roce 96, kde si myslíš, že pramenily ty neúspěšný kvalifikace, který předcházeli tomuto šampionátu a co se pak podle tebe jakožto vlastně zúčastněného profesionála v oboru změnilo v té kvalifikaci na mistrovství Evropy v 96.?

Já to vnímal, že vždycky ti naši se uspokojili po nějakým větším úspěchům, který většinou přicházel na EURu a už si říkali: „Jo tak už jsme kvalitní špička a nemusíme teď už tolik pracovat a teď už se před náma svět skloní.“ No a pak většinou v tom následujícím období, když bylo mistrovství světa, tak jsme se tam často ani nedostali, nebo jsme tam neuspěli, že už jsem myslel, že z toho vzniká takový komplex...spíš se vždycky ta generace maximálně soustředila na EURO a nějak to vyšlo a pak ta houpačka znamenala, že uspokojení, ti hráči chtěli větší peníze a třeba nedostali, takže i rozhádanost, menší motivace, tak to zase způsobilo ten pokles. Pak se to zase ukázalo, že oni potřebují být někde ve špičce, mít úspěchy, aby o ně byl i v zahraničí zájem, tak zase přišel ten vzestup. Bylo to takový jako na houpačce, nahoru dolů...

Ačkoli tedy víme, že ty jsi teda asi spartánským fanouškem.

Už tak moc ne, Spartě jsem fandil dřív hodně, a pak jsem se odpoutal a chci být takový nezávislý komentátor...

Měl jsi teda vyloženě obecně nějaký hráče, ať už v český lize popřípadě v zahraničí, kteří ti byli nějakým způsobem sympatičtí, že třeba si i vyhledával zápasy, které by jsi mohl s nimi komentovat?

Ty Spartě, tak jsem si ani nemyslel, že budu komentovat, ale tam bylo spousta mých dolů jako Chovanec, Straka, Vašek, Berger, Skuhravý, Grygar, tak to byly opravdu obrovské osobnosti...s tím Skuhravým jsem spolupracoval blíže, chtěl jsem si napsat i knížku a nakonec to nevyšlo, on ji napsal s někým jiným. Tam už byly ty vztahy trochu pracovní, s Nedvědem jsem dělal takový pravidelný týdeník, jako deník Pavla Nedvěda, že sem mu vždycky volal po každém ligovém kole, když už byl v Juventusu Turín a nahrával jsem si ten rozhovor jako teď ty a z toho jsem pak na internetové stránky dělal záznam, když už nejde, to nechtěl dělat, tak s Tomášem Ujfalušim, který hrál ve Fiorentině...

Jak si myslíš, že byla obecně hodnocena česká soutěž v devadesátých letech ve srovnání třeba s dnešní dobou?

No tak vždycky na základě výsledků...nejlepší hráče stejně začali přetahovat do Evropy, už je ani tak nezajímalo, jestli přišel ze Sparty nebo ze Slavie...myslím si, že naše soutěž má vždycky tu velikost, jak se kluby dokážou prosadit v evropském měřítku v klubovém a to nebyly zas tak velké úspěchy, aby si nás nějak zapsali. Nemyslím si, že by to nějak prožívali v devadesátých letech. Často jsou schopni zaměnit Spartou a Slavii, prostě jsou to kluby z Prahy, tak si jestli možná, že to je vlastně jeden a v tomhleto ohledu to není zas tak velká sláva s naší proslulostí v klubové úrovni v zahraničí...

Máš dojem, že otevření vrátek tomu světovému fotbalu v těch devadesátých letech pro ten český fotbal, mělo to i vliv na úspěch českých týmů v Evropě?

Určitě jo, protože dřív za socialismu byla ta hranice, že do zahraničí mohl jenom někdo většinou až na sklonku kariéry, takzvaně za odměnu, za zásluhy a najednou se to úplně uvolní a mohli odcházet i mladíci, když byli nadaní a mnoho se tam v tom světě západním spíš utopilo, že někteří neudělali očekávanou kariéru a naopak někteří udělali neočekávanou, viz. Skuhravý anebo Nedvěd. Takže to jsme vnímali jako nedobře, že nám ty nejlepší hráči odcházejí, že liga je chudší, takže samozřejmě nebude mít úspěchy na ty klubové úrovni, když ty nejlepší hráče musíme prodávat a oni sami chtějí odcházet...negativní bylo, že se snižovala konkurenceschopnost našich klubů a atraktivita naší ligy, kdo něco znamená v české lize tak dřív nebo později odešel do zahraničí...

Kdyby jsi měl v nějakém celkovém měřítku zhodnotit 90. léta, kdy ve vedení svazu byl pan Chvalovský, myslíš že v době svého takzvaně kralování byl přínosem pro to české fotbalové prostředí nebo tam byly nějaké problematické věci?

No řada těch problematických věcí, co se týče té ekonomiky, právě té černé nebo té šedé. On to byl obchodník, který věděl, že se obchodovat dá i s fotbalem a tak to jako i dělal, předtím byl ale šéfem svazu pan Kocek, což byl typický socialistický funkcionář, zároveň to byl jako šéf Dukly Praha a to byl i ten stalinistický funkcionář, který všechno tak jako držel hodně zkrátka. Předávání třeba mistrovský trofeje, když jsem mu navrhoval jako studentík, když jsem mu psal, že by se mělo to mělo dělat jako ve světě, že se to dělá před fanoušky, tak zdůraznil: „My se v tomto světě určitě nechceme nějak vyrovnávat, protože to je kapitalistický svět a u nás to probíhá jinak.“ Prostě to byl strašný konzervatista, konzervativec, takže jsem si říkal, že tyhle nové směry, když sem přijdou tyhle ty podnikatelé, to bude vlastně k dobru. Chvalovský to ale podle mého názoru začal pak přehánět a opravdu z toho dělal až moc byznys, ale zase roztočil ty peníze kolem fotbalu, ale málo platný dokázaly do toho fotbalu přivést a byla to taková přelomová osobnost. Stejně tak vnímám Peltu teď v současnosti, to byl úspěšný člověk, obchodník. Já když jsem s ním mluvil tak on vlastně pořád mluví v číslech a je to taková chodící

kalkulačka, neustále prostě promýšlejí co a co by mohlo být a narazil teď na to, že může být teď souzen několik let do vězení, že prostě přímo státní dotace, takže si myslím, že když si to takhle propojí ty finance, stát kontroluje ty finance soukromí sféry, tak samozřejmě stát si to velice dobře hlídá, aby to nešlo do fotbalu. Ale Chvalovský tam přinesl, ale řadu peněz z toho soukromého sektoru a byznys pak přinášel některý kladný úspěchy, protože jak říkám ty peníze dělají velký peníze a ty dělají velký fotbal.

Já se teď přesunu k dalšímu tématu k fanouškům. Co se podle tebe změnilo v přístupu k fanouškům po revoluci, po těch osmdesátých letech, byl ten přístup nějakým způsobem ovlivněn, byl jim dány nějaké pravomoce, či sdružení, kde by se mohli obhajovat či nějak jednat s kluby?

Dřív určitě, za socialismu nebyly přístupný žádný jiný organizace a když jsem chodil mezi vlajkonoše, tak tam si hlídali jestli křičí nějaká protistátní nebo nevhodná hesla a víceméně docházelo i k zákazům, na Spartu měli zakázáno chodit vlajkonoši, i vlajky... oni si spojili vlajkonoše jako občasné výtržníky s těmi kdo nosí vlajky, takže se rozhodli to řešit, že zakážou nosit vlajky na fotbal, n co jsem si říkal: „To je přece nesmysl, to k tomu patří, to je fanouškovství...“ Dobrá byla i větší, některý se vzhledli i v Západu, chtěli žít víc programově, rowdees, to znamená dělat ty výtržnosti. Já sem mezi nimi chodil, takže jsem viděl, že jsou to nejrůznější typy, některým šlo opravdu o ten fotbal a chtěli povzbudit i když to někdy úplně neodhadli a byly takový trochu jednodušší myšlením, ale někteří tam přicházeli opilý, možná i nadrogovaní a prostě chtěli dělat brajgl, protože najednou viděli to kouzlo tý kolektivní anonymity. Teď mají opravdu zástupce, kteří můžou jednat s kluby, což za socialismu nebylo možný, tam byla totalita i v tomto směru. Vidím, že ti fanoušci mají daleko větší možnost si koupit suvenýry svých klubů, chodí v dresech, což jako dřív bylo nemyslitelný...jako mladík jsem scháněl, jestli si nemůžu někde koupit originální dres klubu, oni říkali: „No dyť by nám v tom chodil každej, to přece nemůžeme dopustit...“

Máš ten dojem, že za, už to je 30 let od revoluce, se fotbal výrazným způsobem posunul nebo má tendence se ještě někam dál posouvat obecně?

...říká se, že mladá generace se o fotbal už tolik nezajímá, už tolik nehraje. Dřív hrál každý kluk na plácku fotbal a každej měl nějakýho fotbalovýho idola a oblíbený klub a to už tak nebývá, jsou mladý lidi spíš zavřený u počítačů...co se týče toho fenoménu fotbal, tak už to asi nebude tak masové, v tomhleto ohledu to asi bude spíš klesat v tom zájmu...

Máš ten dojem, že nebo přijdou ti nějaký jakoby novoty, kteří v posledních letech, dejme tomu v poslední dekádě přinesly fotbalu nějaký pozitiva nebo hledáš něco v tomhle období, co přineslo jako negativa v tom vývoji, který se vlastně nastal?

Tam nějakou přelomovost moc nevidím...ten vývoj je takový nepředvídatelnější...trošku se propadáme v tom světovém měřítku do stále větší anonymity...

Myslíš si, že dnešní fotbal nebo obecně ve fotbale jsou tendence viz. jako prodeji hráčů do zahraničí, aby byl někdo upřednostňován na úkor někoho třeba jinýho s tím, aby bylo třeba možný odprodej někam za velký peníze?

(Strach o zamčení ve škole) ...o tom se mluvilo i víc minulosti, dneska ty skauti jsou natolik bystří, že se nedají nějakým protěžováním zmást, objíždějí ty stadiony a ty talenty v pohodě vyhledávají...

Jaký máš obecně názor na ženský fotbal, na jeho vývoj?

Ten dojem, že jim sluší něco jinýho, než fotbalový dres a kopačky, oni se přizpůsobí jako ženy se přizpůsobí všemu, tak oni mě o tom dokázali přesvědčit, že to opravdu sluší jim...dokázali si udržet i svůj jakože ženský půvab a krásu a přitom hráli kvalitně fotbal...mě dřív přišlo, že se u toho uměli špatně pohybovat a že jim to fakt nešlo k pleť, jak se říká, k postavě. Je tohle to dokáže udělat, čím dál tím líp a už opravdu skoro hrajou zajímavějš, než kluci...nevěřil jsem tomu a kdyby ne, že se vyvíjí a dobře vyvíjí.

V práci komentátora, jaký jsou vlastně specifika tohohle zaměstnání popřípadě plynuly z toho nějaké výhody v tom fotbale nebo v tom prostředí?

No oni i ty komentátoři se scházejí často o tom pořád donekonečna mluví o tom fotbalu, to mě až tak úplně nezajímá, já se těším vždycky na ten zápas a úplně se přiznám, že mi nejvíc vyhovuje, když přijdu k televizi a tam je třeba druhá španělská liga, to mě nevádí, ale jsem tam najednou sám, mám tu přípravu a teď si říkám jak ta příprava se promítne v tom vývoj, který hráči budou hrát, jestli budou na těch postech, jak jsem si vyhledal. Můžu si to změnit to jejich rozestavení, když mám ty kartičky, na každého hráče jednu, takže já si to užívám spíš jako více individualisticky, snažím se do toho většího prostředí nějak proniknout...

Dobře, tak jo tak já ti moc děkuju.

Není zač.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Radek Bejbl

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 25.10.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Bělohorská 26, bistro Moje Kredenc

Tak jedná se opět o projekt osudy fotbalových vicemistrů z EURa 1996 a fotbalové prostředí v devadesátých letech. Mým narátorem je pan Radek Bejbl, tazatelem je Jakub Smelík, rozhovor se nahrává 25. října v Praze. Moje první otázka jestli byste mi mohl popsat své dětství a v jakém prostředí jste vyrůstal?

Já jsem se narodil v roce 1972 v Nymburce, město na Labi. To dětství probíhalo na dvou místech, nejdřív jsme s rodičema byli v panelovém domě na sídlišti...v mých 10 letech jsme se přestěhovali na opačný konec města do sportovního centra, kde oba moje rodiče pracovali a někteří zaměstnanci tam měli k dispozici služební byty...tím mi byl hodně umožněn přístup k využívání těch sportovišť, protože jsem byl sportovně založený, tak jsem ti sportoviště hodně využíval...

Jak byste srovnal na dětství během socialismu s dnešním prostředím, ve kterém vyrůstají děti?

Bylo to hodně odlišný...obecně si myslím, že děti trávili daleko víc času venkovními aktivitama...neexistovaly technický vymoženosti...jako existují teď už 15 let...

V kolika letech jste získal první zkušenosti s fotbalem?

Pokud se týká nějakých zkušeností, že jsem ten fotbal začal vnímat, tak to bylo v osmi letech, kdy se v roce 1980 hrál závěrečný turnaj mistrovství Evropy v Itálii a Československo tam tenkrát vybojovalo bronzové medaile...osobní zkušenost, tak to byla právě na školních a na dětských hřištích, na tom sídlišti, kde jsem vyrůstal od 10 let...pak nějak organizovaně, když mi bylo 10 let, tak mě bracha starší vzal na trénink do klubu Lokomotiva Nymburk, kde jsem začal organizovaně hrát fotbal.

Jak se tehdy pracovalo s mládeží, jaká byla tehdy organizace během toho tréninku?

Tak já se pamatuju, že jsme v žákách tak v tý Lokomotivy Nymburk, kde já jsem začínal v 10 letech, tak jsme byli vlastně věkově to rozmezí bylo asi čtyř let, kde mě bylo 10 let a začínal jsem s čtrnáctiletýma a tuším patnáctiletýma dohromady...tady byla jenom jedna věková kategorie – žáci a měli jsme dva trenéry, pánové kolem pětáctyřiceti let...bylo to na jiný úrovni než je ten tréninkový proces dnes a pamatuju si, že oba trenéři, pan Baráček... tak jsme převážnou většinu těch tréninku neustále hráli, neustále to bylo herní formou, pořád jsme hráli.

Jak se obecně v té době, ještě před sametovou revolucí, pohlíželo na fotbalové prostředí, jak to fungovalo, vzpomínáte si na to nějak, od rodičů?

Upřímně jako dítě jsem neměl nějak potřebu nějak tohle vnímat...jsme měli tréninky dvakrát v týdnu, když jsme neměli trénink ty zbývající tři dny, tak jsem si chodil s kamarádama zakopat sám...trénovali jsme dvakrát v týdnu, o víkendu byl zápas, na ten zápas jsme jeli dvěma dodávkama, který zajišťovaly právě trenéři, takže se nás tam zhruba nějakých 14, 15 kluků nějak vešlo...

Vzpomínáte si na události okolo emigrace Kubíka a Knoflíčka? Jak se to řešilo třeba ve společnosti?

Já jsem to pouze zaznamenal ve zpravodajství československý televize, v novinách ta zpráva taky určitě proběhla, evidentně byla ta zpráva úplně stručná, ta komunistická strana nechtěla nějakým způsobem medializovalo příliš...

Byla někde možnost dostat se v té době k informacím ze světového fotbalu?

Vzpomínám, že jako kluk mezi těma 12 až 16 lety věku, tak na Český televizi myslím, že na druhém programu, tenkrát byly jenom dva programy, tak vždycky v pondělí večer od osmu šel hodinový pořad sport ve světě, to bylo takový souhrn toho, co se ten týden v tom světovém sportu obecně stalo a fotbal jako nejpopulárnější hra na světě se věnovalo já nevím 10, 15 minut. Takže já si pamatuju, že jsem na tenhle pořad pravidelně koukal a byl to největší zdroj informací, co se jakoby v tom evropském, světovém fotbale děje.

Plnil jste základní vojenskou službu, popřípadě kde?

Ne, základní vojenskou službu jsem neplnil.

Co znamenala pak sametová revoluce obecně pro fotbalový prostředí, jaká to byla změna?

No tak jako stejně pro celou společnost to byla obrovská změna, protože to znamenalo s tím uvolněním poměrů, s tím, že prostě jako přestali být ty lidi kontrolovaný. Najednou byl v

podstatě fotbalistům umožněn pohyb směrem do zahraničí, kde předtím museli splňovat poměrně náročný regulace, jako z hlediska věku, odehraných zápasů v reprezentaci. Takže v tomhle to se to otevřelo a uvolnilo velmi. Třeba pro český ligový fotbal to znamenalo, že najednou do těch klubů vstupovali soukromí sponzoři, mecenáši, majitelé, kteří chtěli nebo kteří si pořizovali ty fotbalové kluby a chtěli prostě jakoby do toho fotbalu investovat své peníze. Tím pádem i tenhle ten sektor profesionálního fotbalu se začal v podstatě jakoby privatizovat a přicházelo se na soukromé vlastnictví. Někde to bylo složitější, někde to bylo jednodušší, protože ti, co by měli do té doby vlastnickou strukturu, měli nějaký majetek ve vlastnictví, tím myslím jako pozemky, kde třeba tréninkové plochy, kde měli ve vlastnictví někde stadiony, někde třeba ne, takže jakoby ta transformace v těch klubech byla někde složitější a někde trvala jakoby docela dlouhou dobu, než se to nějakým způsobem vždycky vyřešilo.

Zažil vy jste ještě, když jste začal nastupovat v té nejvyšší soutěži, to bylo už v Boleslavi? Nebo až potom ve Slavii?

To bylo ve Slavii.

Tak potom když se jednalo o ten přestup do Slavie, zastupoval vás v té době už někdo nebo jak se to řešilo ten první přestup?

Já jsem byl vlastně hráčem ty Lokomotivy Nymburk a do Mladý Boleslavi jsem šel na hostování pouze, a tam jsem byl rok a půl. Tudiž já jsem se vlastně ani nestal kmenovým hráčem mladý Boleslavi. Já jsem potom ten přestup do Slavie, jsem vlastně přestupoval z mého amatérského klubu Lokomotivy Nymburk a nikdo mě nezastupoval... si pamatuju, že tenkrát to byl za Slavii do Nymburka vyřizovat tehdejší sekretář Ivo Lubas, ale jestli si dobře pamatuju tak tam Slavie se domluvili na nějakým odstupným, který bylo relativně nízký a plus ještě tam za mě poslali nějaký množství míčů...

Jaká pro vás byla ta změna toho prostředí, oproti tomu Nymburku, když jste potom začal hrát ve Slavii, tak jaký velkej, markantní rozdíl to byl?

Tak já sem měl na to štěstí, že jsem měl ještě ten mezipřestup z té Mladý Boleslavi, že jsem byl rok a půl na hostování, takže už tam pro mě to bylo posun oproti tomu Nymburku a zase ve Slavii to bylo o tom, že jsem se přesunul do dorostu, do staršího dorostu, do kolektivu, kteréj byl samozřejmě ještě jakoby kvalitnější hráčsky, než třeba v té Mladý Boleslavi. A bylo tam třeba velký množství mládežnických reprezentantů do 18 let, tuším, že nás tam bylo takových asi pět nebo šest v tom týmu, který jsme pravidelně za tu reprezentaci jezdili a hráli. Tak samozřejmě byla to pro mě výzva, protože jsem se dostal do daleko náročnějšího, konkurenčního prostředí, ale já protože jsem byl takovej spíš přírodní typ a spíš jsem to ještě k tréninku v Nymburce měl jakoby hodně nahaný, že jsme jako trénovali hodně herní fotbal a měli jsme toho jako hodně nahaný nejenom v utkání ale v zápasech a pak třeba oproti těm svým spoluhráčům za Slavie jsem nebyl ještě tak třeba přesycený tím fotbalem... tak já jsem měl jakoby spoustu energie, spoustu motivace, narozdíl právě, co jsem třeba jakoby pozoroval v tom týmu, narozdíl od některých mých spoluhráčů, který už třeba po šesti sedmi letech ve Slavii v podstatě už jakoby, když to řeknu zjednodušeně, motivaci ztráceli.

Vy už jste hrál vlastně za mládežnické reprezentace. Vzpomínáte si na pozvánku do A reprezentace, kdy to bylo a jak jste to prožíval?

Tak myslím si, že první to utkání jsem já odehrál, bylo to na začátku roku v lednu, jsme jeli na utkání do Egypta. Ten Egypt se tenkrát připravoval na mistrovství Afriky, který sehrávalo a asi pořád hraje na přelomu ledna a února, takže proto takový netradiční termín. Já jsem vlastně to svoje první utkání odehráli tam. Nepamatuju si to přesně, ale řeknu 3. ledna jsme tam hráli. Pro mě to bylo samozřejmě překvapivý to nominace, moc sem ji nečekal v tu chvíli, asi to bylo na základě výkonů, který jsem podával v lize a ve 21 a vím, že takovýto zajímavý okolo bylo, že jsme se tam poměrně náročně přesunovali letecky přes Vídeň, že tam byly nějaký zpoždění, přiletěli jsme strašně pozdě do ty Káhiry, druhý den jsme brzo odpoledne, ve dvě nebo ve tři hráli za velkého tepla. Prostě ty okolnosti a ta příprava na to utkání určitě nebyla ideální...

Zažil vy jste ještě kvalifikaci na Mistrovství světa v roce 94?

Já myslím, že jsem byl, jenom tuším, na jednom srazu. Tenkrát ten tým v průběhu kvalifikace převzali pánové Ježek, teď nevím jestli tam byl s panem Venglošem tenkrát, možná jo a vybavuju jsi si, že jsem nastoupil v Ostravě v utkání na 20, 30 minut utkání proti Walesu, když jsme snad remizovali 1:1 a to bylo asi jediný utkání, do kterého jsem nastoupil v tý kvalifikaci...

Vy jste měl pak celkem úspěšný angažmá v tý Slavii, který vyvrcholilo v roce 96, jinak úspěšnou sezonou ve Slavii a pak také evropským šampionátem, jak byste popisoval celou tu sezónu? Obecně to tažení téma evropskýma soutěžema, pak v lize titul po 49 letech a následně pak ještě ten vrchol v podobě šampionátu?

Byla to hrozně zajímavá taková sezóna, nakonec i velmi úspěšná, pro mě možná i nejúspěšnější v kariéře, co se týká nějakých těch úspěchů, co jsme s týmem, nebo s týmy vlastně během sezóny dokázali vybojovat. Ale pamatuju si, že ta sezóna nezačala vůbec dobře v tom srpnu. To začínala liga, tak my jsme tuším po čtyřech, po pěti kolech byly asi až na nějakém 10. nebo 12. místě v tabulce. My jsme vůbec nehráli dobře a jestli si dobře pamatuju tak také zlomem pro nás bylo, když se povedl na konci srpna dotáhnout přestup Karla Poborskýho z Viktorky Žižkov do Slavie a takovej ten asi poslední kámen do té ideální sestavy, kterej se tam asi povedlo dosadit a v ten okamžik si myslím, že tohle to byl podle mě dost klíčový okamžik pro ten tým, pro Slavii a potom i to, že jsme v předkole poháru UEFA po dvou jasných výsledcích porazili Šturm Gratz a postoupili jsme do hlavní soutěže. Tenkrát se to hrálo po kolech a v prvním kole v září jsme porazili Bundesligový Freiburg a tam myslím, že se ta sezóna jakoby z pohledu Slavie začala obracet k lepšímu a my jsme začínali nabírat formu, sebevědomí herní a ustálila se sestava a vlastně v tý lize najednou ty výkony a výsledky už šli hodně nahoru, stoupali jsme tabulkou a zároveň se nám dařilo i v tom poháru UEFA, kde jsme potom říjnu vyřadili švýcarský Lugano. Pak jsme na přelomu listopadu a prosince vyřadili francouzský Lens a takže jakoby během, já bych řekl třeba pěti týdnů od konce toho srpna do začátku října, tak se pro nás ta sezóna jakoby úplně zlomila a my jsme jeli na takový vítězný vlně a jako herně se to ohromně zvedlo. A to jak se nám dařilo tak v podstatě potom se i promítlo jakoby kolik nás bylo v nominacích třeba reprezentace postupem ti sezóny a kolik nás nakonec z tý Slavie bylo v závěrečný nominaci na ten závěrečný šampionát v Anglii.

Pamatujete si na nějaký momenty z oslav potom ve Slavii?

Třeba, když ten den, ten víkend, když jsme se už automaticky stali mistry, tak to bylo takový zvláštní. My jsme prohráli utkání v Drnovicích, tuším, že s Drnovicema tenkrát a ale zároveň na základě nějakýho dalšího výsledků, tuším že Sigma Olomouc byla druhá tenkrát v tý tabulce a taky někde prohrála, takže my jsme se vlastně potom na zpáteční cestě do Prahy dozvěděli, že i když jsme prohráli 3:0 v Drnovicích, tak jsme mistři. A vlastně si pamatuju, že jako ty oslavy

probíhaly tam u odpočívadla jednoho, potom na druhým odpočívadle, kde jsme třeba jako zastavili kvůli tomu, že jsme potřebovali doplnit zásoby. Takže ty oslavy probíhaly už jakoby bezprostředně potom cestou do Prahy. Potom, když jsme přijeli do starýho Edenu ve Vršovicích, tak si z toho hodně vybavuju jednu legendární fotku, kde asi ve tři sedíme na střeše traktoru, který byl zaparkovaný před hlavní tribunou dřevěnou tehdejší a všude okolo na tom vyasfaltovaným prostranství prostě byli fanoušci a oslavovalo se, skandovalo se...

Potom se teda odjelo do Anglie. Jak si vzpomínáte na to prostředí, to zázemí, který jste tam měli jako reprezentace?

Musím říct, že ten hotel, který byl vybraný, který jsme vlastně asi po dobu 14 dnů obývali, tak se ukázalo, že strategicky to bylo úplně dokonalý, že to bylo tak někde na půl cesty mezi Liverpoolem a Manchesterem, kde jsme hráli ty utkání tý základní skupiny. A bylo to v takovém prostě jakoby i byla tam hotelová taková parková zahrada menší, kterou my jsme třeba mohli využívat na některý travnatý plochy na některý lehčí tréninky, který byly před utkáním, kde jsme hráli báčko a myslím si, že tam vládla jako taková uvolněná, rodinná atmosféra. My jsme si i našli vlastně poblíž já nevím 10 minut chůze, tak jednu jakoby restauraci, kam jsme třeba chodili, když bylo volno se odreagovat. Takže si myslím, že to zázemí v tom Prestonu to městečko, tak bylo jakoby na velmi podařený a i ta atmosféra, jsme tam měli svýho kuchaře, Pepa Golis tam tenkrát působil jako kuchař reprezentace a takže tam jsme strávili 14 dní. Potom samozřejmě, jak jsme postupovali dál, tak jsme se přesouvali ještě v rámci tý Anglie po dalších městech. Byli jsme v Birminghamu, když jsme hráli čtvrtfinále, potom jsme se přesunuli zase na předměstí Londýna před finále a všude si myslím, že to bylo jako, že to bylo zajímavý a že je to jako bylo úplně v pohodě, že nic nám tam jako nenarušovalo tu atmosféru a tak nějak to do sebe všechno zapadalo.

Vzpomínáte si na nějaký nezvyklý věci popřípadě nějaký zvláštní opatření, který se děly během toho šampionátu nebo skrze u vašeho týmu?

To si myslím, že byla taková doba před 25 lety, kdy ještě jako se třeba úplně nedbalo tolik na to, aby k tomu týmu se nemohl někdo dostat, kdy teďko už x let si ty týmy najímaj nějaký security jo, aby prostě jako byly hermeticky uzavřeny v těch hotelích nebo v těch rezortech. My jsme samozřejmě měli k dispozici od těch pořadatelů dva bodyguardy, místní Angličany a pamatuju si, že jsme je jako přijali velice dobře. Ti kluci samozřejmě měli za úkol v podstatě se starat o naše bezpečí, ale my jsme si je dokázali jako dostat na naši stranu řekl bych a byli velice přátelský, ačkoli byly velice profesionální, tak vůči nám se chovali jako velice přátelsky, ale byly pouze dva. Já si dovedu představit, že v současné době, když prostě to probíhá na nějakým závěrečným turnaji, takže v podstatě by třeba ten rezort nebo ten hotel, kde je ten tým má svoji základnu, také v podstatě jakoby hermeticky uzavřeny a má to na starosti nějaká security společnost nebo samozřejmě přímo bodyguardi nebo security, kteří jsou najímání jednotlivýma těma asociacema. A co se týká nějakých opatření nebo zvláštností. My jsme vlastně třeba, to jsem nezminil...tam prostě bylo vyřčený před šampionátem pravidlo, že pokud se nám podaří postoupit ze skupiny, tak za náma můžou přiletět rodinný příslušníci, manželky, přítelkyně, kdyby nejhůř chtěl někoho z rodičů, což taky nakonec se jako by stalo a ty manželky naše nebo ty rodinný příslušníci, tak měli jako v určitých obdobích, že tam byli, tak měli přístup na ten náš hotel, samozřejmě ubytovaný jako byli někde na jiném hotelu. Ta skupina tam měla nějaký svůj program, který organizoval svaz...pamatuju si, že vlastně když už jsme před finálem byli na tom předměstí Londýna, jedno ráno, tak v tom hotelu najednou byl požární poplach. Ono to jako opravdu brzo ráno, řeknu v šest hodin nebo v půl sedmý, takže celej hotel ale musel bejt evakuovanej, všichni jsme vylezli tam před hotel do tý zahrady a tak a museli jsme chvíli

takových 20 nebo 30 minut čekat, než se zjistí, co se děje. Nakonec se zjistilo, že asi prostě tam nějaký požární čidlo asi vadný se spustilo samo a začalo hlásit, že někde nějaký požár nebo nějaký nebezpečí požáru, ale takže to trvalo asi 20 minut nebo půlhodiny, takže to byla taková jedna zvláštnost, ale asi jediná...

Jak si pamatujete na průběh turnaje, na ty jednotlivé zápasy, jak byste je popsal?

Ty utkání jak šli po sobě, tak první utkání s Německem ve skupině byla na nás cejtit nezkušenost z toho týmu a samozřejmě jednotlivců s tak velkou akcí, s tak velkým zápasem, zbytečný respekt vůči soupeři a samozřejmě prostě Němci měli jakoby vyvrálenější tým, větší kvalitu týmu a na základě těchhle všech okolností, tak jsme naprosto zaslouženě prohráli. Potom přišlo utkání s Itálií, druhý v pořadí ve skupině a my jsme byli před situací, že pokud tam chceme zůstat a postoupit, tak musíme jedinečně vyhrát, nic jiného nám nezbyvalo, remíza by vůbec nic neřešila v tu chvíli. Myslím si, že hráli potom prvním utkání, který se nám nepovedlo, tak to z nás jako by spadla taková ta, jakoby zbytečná nováčkovská nervozita, aby jsme do toho šli s tím, že nemáme co ztratit, takže musím hrát absolutně naplno, na hranici svých možností, pokud jako tam chceme něco dokázat. Možná nám nahrálo i to Arrigo Sacchi, tehdejší trenér Itálie tak změnil oproti vítěznému prvnímu utkání, který sehrály s Ruskem, tak změnil asi na pěti postech základní sestavu. Byl to možná souběh několika okolností, náš zlepšený výkon, tahleta změna v tom italském týmu, dobrý vývoj utkání, my jsme se brzo dostali do vedení. Takže to prostě jsou někdy takové okolnosti, který vedou k tomu, že jsme nakonec to utkání vyhráli. Jako pro mě osobně to bylo úžasný, protože já jsem vstřelil vlastně ještě vítěznou branku, mojí první branku v reprezentaci dokonce jako v áčku a byl jsem jakoby i vyhlášený mužem utkání. Takže samozřejmě pro mě to bylo naprosto mimořádný utkání. No ten třetí zápas a ještě si vzpomínám, že potom zápase jsem byl vylosovaný na dopingovou kontrolu, takže s Pavlem Srníčkem a dvěma Italama, teď už si nepamatuju, kdo tam byl, no ale nešlo se mi vyčůrat, takže jsme tam strávili ještě asi hodinu, kupovali jsme několik Heinekenů tenkrát, aby to vůbec šlo a pamatuju si, že tým odjel, že vlastně nás tam nechali s tím, že nás odveze osobní auto do hotelu. Takže já jsem se pak potom utkání vracel s Pavlem Srníčkem i osobním automobilem do hotelu a potom to třetí utkání s Ruskem, tak to bylo takový jako utkání dvou rozdílných poločasů. Kdy v prvním poločase nám se prakticky dařilo cokoli na, co jsme sáhli, vedli jsme 2:0, mohli jsme dát určité dvě nebo tři branky během toho prvního poločasu. No a druhý poločas z naší strany už byl možná takovej jako unavenej, Rusové udělali možná dvě nebo tři střídání v poločase a jim to pomohlo. Najednou nám ten výsledek úplně obrátili a my jsme naštěstí v posledních vteřinách utkání se nám povedlo vyrovnat Láďou Šmicrem a tím jsme i v souběhu toho souběžně hraného utkání Itálie/Německo, který skončilo 0:0, tak jsme nakonec postoupili. Ve čtvrtfinále jsme hráli proti Portugalsku. Tam na to jsou vzpomínky takový, že ten tým Portugalska byl velice silnej. V podstatě oni měli hráče, kteří už v tu chvíli byli jakoby ve velkých týmech po celý Evropě. Bylo to pokud si dobře vzpomínám velice úspěšná mládežnická generace, kdy oni vyhráli nějaký tuším tituly také v kategorii do 21 let dokonce i na mistrovství světa a za nějaký tři čtyři roky přišlo tohle to EURO v Anglii, kde už oni byli docela dozralí. No ale takovým docela poctivým výkonem a poctivým jako hlavně defenzivním výkonem, tak jsme nakonec jako by ty jejich přednosti eliminovali a dokázali jsme po fenomenálním gólu Karla Poborskýho nakonec postoupit. A čekalo nás semifinále proti Francii, kde jsme se zase vrátili do Prestonu, protože se to hrálo v Manchesteru. Já si pamatuju, že v tom utkání jsem nemohl nastoupit, protože jsem měl dvě žluté karty. Pro nás jak z našeho týmu, tak francouzskýho tři nebo čtyři v každém týmu, pamatuju si že v tom Manchesteru na Old Trafford, že jsem jak jsou ty lavičky, že na mnoha případech v Anglii to bejvá zakomponovaný do tribuny a my jsme tam seděli. Já jsem seděl vlastně hnedka vedle Didiera Deschampse, který taky nemohl hrát a celej zápas jsme tak na sebe po očku pokukovali, občas jsme jako něco glosovali mezi sebou v angličtině a takže bylo

to takový jako zase ta naše sestava byla hodně improvizovaná, protože říkám asi čtyři hráči jsme hrát nemohli, byly tam nějaký zranění, ale já nevím, ta šíře kádru nakonec a možná třeba i šťastná ruka trenéra Uhrina jakoby, že dokázal moc cítit, kdo by měl v tom utkání nastoupit na tom postu, kdy udělal nějaký střídání, nás dovedlo až nakonec k tomu penaltovému rozstřelu a v něm jsme byli úspěšnější. Asi jsme to zvládli v čele s Petrem Koubou velice dobře, aby jsme se vlastně dostali až do finále, tam jsme narazili znova na Němce a to jako byl, řekl bych, nezapomenutelný zážitek to utkání se vším co ho provázelo, předtím, potom planým poplachu na hotelu už jsem mluvil, potom jako takové ty ceremonie, co předcházely tomu utkání finálovému, že vlastně na hrací plochu přišla v doprovodu jakoby předsedy UEFA a prezidentů, prezidenta republiky, tak přišla anglická královna, pozdravila se s každým a aktérem utkání, co vlastně i předešlý dny provázelo vlastně, takže do Londýna se přesouvalo obrovský množství jako našich fanoušků autobusama, po vlastní ose, autama, leteckejma speciálama. Takže to všechno bylo tak hrozně zajímavý a samozřejmě potom to samotný utkání, kdy si myslím, že už jsme byli daleko poučenější z toho prvního vzájemného utkání proti Německu a hráli jsme daleko líp, i když jsme do některých šancí to německý mužstvo taky pustili. Ale nakonec jsme se dostali do vedení, bylo to po penaltě, kterou proměnil Patrik Berger a scházelo už jenom v podstatě nějakých 20 minut do konce utkání, ale bohužel Němcům se povedlo střídání, dokázali vyrovnat po standartní situace a potom se hrálo prodloužení a v něm padl trochu nešťastný gól, který znamenal vlastně zlatý gól na jednom jediném mistrovství, kde se tohleto pravidlo uplatnilo a zrovna v podstatě jakoby nám to v uvozovkách uškodilo, že potom utkání, gólu, který padl, tak už prostě to prodloužení nepokračovalo.

Jak si vzpomínáte na následný oslavy, popřípadě přivítání v České republice po tom turnaji? *Jako vlastně ty oslavy bezprostředně začali potom, co jsme se vrátili po tom návratu z Londýna jsme vlastně proseděli celou noc, celej večer nebo spíš celou noc, druhý den nějak tuším, že kolem poledního nebo po obědě jsme se vraceli letadlem no a jakoby to převlíkání v Praze ať už na letišti a potom ta jízda autobusem přes Vokovice, Dejvice na Staromák, kde vlastně na té cestě z letiště už stáli špalíry lidí, fanoušků a zdravili ten autobus a nakonec prostě jakoby to obrovský množství těch lidí bylo na Staromáku, kde byla zbudovaná taková tribuna nebo pódium a bylo tam v podstatě přivítání s těma fanouškama, s těma lidma, tak to jsou okamžiky, který jsem jakoby do paměti a samozřejmě je tam budou mít až do konce života.*

Jaký dopad měl ten fotbalový šampionát na prostředí v České republice fotbalový? Popřípadě na Vás jako na přestup, přestupoval jste už před mistrovstvím nebo až potom vlastně?

Co se týká toho prostředí, tak myslím, že to způsobilo obrovskou euforii jako v tom fotbalovém prostředí, že já jsem teda jakoby okamžitě potom mistrovství přestoupil do Španělska, takže jsem tady osobně dalších šest let nepůsobil, ale co si pamatuju na to období, tak vlastně bylo to i velký finanční přínos pro svaz, pro ty jednotlivý kluby. Na Slavii konkrétně nás odešlo potom mistrovství asi čtyři nebo pět a za poměrně velký peníze a to bych taky chtěl říct, že se Slavie mohla v tu dobu si zase dovolit investovat do nových hráčů a takže mimo toho finančního profitu pro vůbec jako fotbal, tak to znamenalo jakoby i takovej společenskej profit, že to bylo najednou velice úspěšný období a ten fotbal byl, řekl bych, spolu s hokej na velký společenský výši. Ale tam samozřejmě hokejisti měli taky velký úspěchy v tom období, stali se několikrát mistry světa a pak to bylo vlastně korunovaný tým na Naganem v roce 98, takže, řekl bych, v tom období tý druhý poloviny devadesátých let to jakoby podle mého názoru jak fotbal, tak hokej tady v té společnosti měli jakoby docela vysoký postavení. No a pro mě ten profit bylo v tom, já díky tomu, tyhle úspěšný sezóně, která byla korunovaná tímhle tím závěrečným turnajem tohle EURa, tak mi přišla opravdu hodně lukrativní nabídka z Atletika Madrid, kterou jsem nakonec jakoby využil. Domlouval jsem se s Atlétikem a do toho Španělska jsem přestoupil před tím

šampionátem. Předtím šampionátem jsem měl nějaký dvě tři nabídky z Francie, z Německa, z Anglie, ale nakonec se ukázalo, že bylo lepší si počkat až po tom šampionátu a tahle ta nabídka s Atletika byla zajímavější, jak sportovně, tak ekonomicky.

Jaká byla pro vás pak změna odejít do toho Španělska, jak jste si na to zvykal na soutěž, obecně na tu kulturu?

Byla to obrovská změna, to je řekl bych poměrně odlišný svět ten hispánskej a oproti tomu, jak jsme byli tenkrát zvyklý žít tady v České republice, ve střední Evropě, tak samozřejmě úplně dost diametrálně odlišný, řekl bych denní návyky v tom v tý španělský společnosti, co se týká fotbalu tak jako postavení fotbalu ve společnosti ve Španělsku úplně jiný, než tady v Čechách nebo tenkrát bylo. A prostě bylo to v podstatě vidět na každém kroku, kde opravdu ten fotbal měl no jakoby tak obrovský postavení ve společnosti. Tam vám medializace toho sportu, do fotbalu byla prostě pro mě úplně obrovská a bylo to takový pro mě šok si na tohle zvyknout, na ten zájem ze strany médií a i na tlak na to pokud možno co nejdřív byl schopen se třeba domluvit, potažmo komunikovat s médií. Tak jako pro mě to byl obrovský rozdíl...samozřejmě co se týká i ty kvality v tom týmu, kam jsem přestoupil, tak to najednou i když jsme měli třeba ve Slavii hodně kvalitní tým, tak tam to najednou bylo o třídu, o dvě úplně někde jinde. Takže samozřejmě i ta konkurence v tom týmu byla obrovská a na mě v ten okamžik, kdy jsem třeba musel řešit ten přechod do Španělska, nevím zařizování bydlení, zázemí pro rodinu, učení se nového jazyka, poznávání nových spoluhráčů, trenérů, lidí v klubu, tak najednou prostě to byl takovej velkej balík jako v podstatě věcí, který bylo třeba zvládnout a není to prostě jakoby vůbec jednoduchý pro ty lidi, aby jsme byli schopný se jakkoliv plnohodnotně, v co nejkratším možném čase do toho začlenit.

Jaký jsou specifika španělský soutěže nebo jaký byly v té době oproti těm v České republice?

První co jsem začal pociťovat bylo to, že tady třeba se hodně dávalo... důrazu aby jsme jako tým dobře bránili, abysme neměli problém v defenzivně, ale ve Španělsku já jsem jakoby cítil, že minimálně půlka týmu hlavně myslí na to aby se prosadila individuálně, aby byly zajímavý proto, aby se mohli třeba dál prodat...samozřejmě nějaký nastavení toho fotbalu, jak je tam vnímanej a na tu defenzivní část se zase až tolik nemyslelo...samozřejmě mi došlo, že to byl nějaký souhrn dohromady, aby to ten produkt jako fotbal, aby byl zajímavej pro publikum, pro diváky, pro média a proto se tam na to i takhle pohlíželo.

Vy jste pak v roce 2000 přestupoval do Francie do Lens? Byl to vynucený odchod nebo zkrátka změna prostředí?

Dá se říct to i to, oba důvody tam hráli svoji roli. Během té doby, co já jsem byl v tom Atletiku do Madridu během těch čtyř let se klub dostal do velkých finančních potíží. My jsme dokonce to poslední sezonu, kde já jsem tam byl 99/2000, tak jsme asi půl roku nebo čtyři pět měsíců byli pod nucenou správou, správce konkurzní podstaty, protože prezident klubu byl obviněný z finančních machinací, z falšování dokumentů...takže to bylo velmi náročný jak pro klub, tak pro hráče, protože club podobu čtyř nebo pěti měsíců kontroloval, co se v něm děje a samozřejmě to neslo dopad i na tu atmosféru v týmu, jsme postupně jeli jsme tu sezonu nezačali špatně herně nebo výsledkově, tak postupem času na základě těchhle skutečností tak ta sportovní forma neustále klesala a klesala ať už toho celého týmu nebo jednotlivců a to skončilo tím, že jsme sestoupili z první ligy. Já jsem se dostal k názoru, že v tu chvíli bude lepší, když jako ten klub opustím, když se najdu nějaký jiný angažmá...ale ono nás potom odešlo asi tuším 10 z toho kádru...

Jaký to bylo přijít do klubu, kde jste byl v krátký době dalším českým hráčem po Lád'ovi Šmicrovi? Jaký tam bylo přivítání?

Musím říct, že to angažmá toho Ládi mi tam jako docela pomohlo, že na nás jakoby na český hráče díky tomu, že tam Lád'a prošel úspěšně tři sezóny, tak to jakoby pomohlo, že tomu náhledu na nás samozřejmě to, že si pamatovali, že jsem proti nim hrál v tom poháru UEFA v roce 95, a že jsme vyřadili. Ten Lens je takovej dobře zavedený klub na severu Francie, ale určitě nepatří do, řekl bych, první šestky, sedmičky klubu v tý Francii. Je to tam založený na takový spíš rodinný atmosféře a poctivý práci. A já jsem se tak cejtil jako velice dobře a ty lidi v tom klubu, spoluhráči byly velice vstřícný. Já myslím, že se mi potvrdilo to, že když cizinec přijde do cizí země a snaží se tam rychle začlenit do toho kolektivu, což hlavně znamenalo naučit se pokud možno nějakým způsobem řeč v dohledný době nebo aspoň, když ti lidi viděli, který s váma byli v tom kolektivu, že tam je nějaká velká snaha, tak mi to jako velice pomohlo.

A jaká to byla změna oproti tomu španělskému prostředí v tý Francii fotbalový? Mělo to nastavený jako podobný nároky jako po příchodu do Španělska?

Jako určitě ty nároky byly podobný jako na to a ta soutěž byla velice kvalitní. Ona tenkrát třeba v tu chvíli nebyla tolik sledovaná jako třeba Premier League, Italská liga, Bundesliga, ale byla to ve Francii kvalitní soutěž, ale kde, řekl bych, byl ten rozdíl v tom herním stylu oproti Španělsku byl, že jsi hrál daleko rychlejc, daleko důraznějc a daleko přímočařejc. Ve Španělsku to bylo často takový jako ta technická a pohybová vybavenost těch hráčů byla na vysoké úrovni ale, že ta hra nebyla až tak přímočará, ale v tý Francii vzhledem k tomu, že tam působilo obrovský množství hráčů tmavý pleti, tak ta liga byla atletičtější, fyzičtější a rychlejší. Ty nároky byly, co se týče těchhle těch specifík, jako daleko náročnějších, než třeba ve Španělsku.

Já se přesunu opět k reprezentaci. Vy jste zažil neúspěšnou kvalifikaci na mistrovství světa v roce 98 a pak úplně diametrálně odlišnou kvalifikaci na mistrovství Evropy 2000. Jaký byste tam sledoval rozdíly, jaký tam byly rozdíly v těch dvou kvalifikacích a následně na tom šampionátu v roce 2000, kde se zřejmě možná očekávalo víc, než jakým způsobem to nakonec dopadlo.

Ta kvalifikace, která následovala, která se rozehrála v roce 96 na podzim, tak z našeho pohledu byla podle mě hrozně ovlivněna tím, že nás hodně jakoby změnilo působiště potom mistrovství Evropy a my jsme se prostě museli v těch našich nových působištích, nových klubech adaptovat ti hráči. A někomu to trvalo dýl, někomu míň, ale prostě možná jakoby i díky tomu, že to třeba některý, kteří třeba nehráli pravidelně nebo hrajem třeba na jiných postech v sestavě, tak to samozřejmě mělo dopad na tu reprezentaci a my jsme zároveň měli poměrně těžký soupeře v tý kvalifikační skupině z těch jakoby úplně těch nejvyšších košů, tak tam bylo Španělsko, byla tam Jugoslávie a my prostě tyhle ty utkání jsme s nima jako výsledkově nezvládli a to bylo důvodem toho, že jsme vlastně skončili až třetí ve skupině a nepostoupili jsme na mistrovství světa. Rozdíl právě mezi těma kvalifikacema na mistrovství světa a potom následný EURO v tom, že už třeba potom, po těch dvou letech, kdy se zase rozehrála ta kvalifikace na to další EURO, tak už jsme byli v těch klubech jako adaptovaný a už jsme měli taky daleko víc zkušeností a i ta generace kolem třeba mejch vrstevníkům, to bylo já nevím Vlád'a Šmicer, Pavel Nedvěd, Patrik Berger, o něco starší Honza Suchopárek, a tak dál, tak si myslím, že už jsme měli taky daleko víc zkušeností s těma opravdu těžkýma zápasama, Když jsme měli možnost, v rámci reprezentace, vrátit z těch klubů kde jsme působili, v rámci evropských Poháru, kde jsme působili, tak jsme

měli možnosti ty zkušenosti jakoby nabytý si myslím, že se docela ustálila sestava v té kvalifikaci a že jsme to dokázali v těch utkáních jakoby právě prodat a být úspěšní...

Změnilo se očekávání od národa vůči tomu postupu na šampionát v roce 2000 vůči tomu v roce 1996? Nebo co se očekávalo, že ten tým tam naváže?

Si myslím, že ty očekávání byly velký na základě třeba té úspěšný kvalifikace, na základě toho co jsem mluvil, že ten tým vyzrál. Takže si myslím, že ta odborná veřejnost vím, neodborná čekala od toho týmu minimálně postup ze skupiny, no ale my jsme měli jaksí ve skupině Holandsko a Francii a Dánsko a i to slosování bylo takový, že jsme první utkání hráli s Holandskem a druhý s Francií, takže jakoby dva nejtěžší protivníci hnedka v prvních dvou zápasech a my jsme vlastně po takových průbězích minimálně obě ty utkání z mého pohledu byly minimálně na remízu, tak jsme obě dvě o branku prohráli. A to vlastně rozhodl o tom, že jsme té skupině byly neúspěšní a nepostoupili jsme. Ale i tak vlastně průběžný průběh toho šampionátu ukázal, že se Francie stala mistrem Evropy...ale hráli jsme proti týmům, kteří na tom mistrovství uspěli a možná i trochu smolný průběhy těch utkání, možná že i třeba to, kdyby tam bylo trochu jiný nalosování, kdyby jsme třeba s Dánama hráli první nebo druhéj zápas, tak možná by to i třeba pro nás prospěch.

Ono se leckdy mluví o tom, že jedno z těch utkání, teď nevím jestli s Francií nebo s Holandskem bylo do jistý míry ovlivněno i rozhodčím Collinou. Vzpomínáte si na to nějak?

Vzpomínám, tam na nás byla nařízena pět minut před koncem toho utkání s Holandskem penalta v takovém souboj, kdy asi Jirka Němec toho protihráče přidržel ale i ze strany toho Holand'ana, to bylo takový dost jako přihraný...prostě rozhodčí jsou vždycky součástí hry a jejich verdikty je třeba respektovat...

Kdybyste se zpětně ohlédnul za celými těmi 90. léty. Ve společnosti byly hodnoceny nebo obecně byly brány jako takový divoký 90. léta, platilo to i pro fotbalový prostředí?

Já si myslím, že to naprosto korespondovalo s tím, co se dělo ve společnosti obecně...někdy to bylo prostě praní špinavých peněz, že to úzce souvisí s podnikáním těch jednotlivých osob...Korbel, americký mecenáš...tak i to tuším asi po roce a půl, po dvou letech skončilo, protože byl zklamanej tady z toho prostředí, který tady panuje a představoval si to působení těch lidí a toho klubu asi jinak...

Pamatujete si na nějaký specifický kauzy ohledně praní právě těch špinavých peněz nebo cokoliv jinýho, co se promítlo vlastně v tom fotbale v těch devadesátých letech?

Těch lidí bylo poměrně dost, na to že ČR není tak velká...tady se objevovaly mecenáši takovýho typu jako pan Komanický tuším, tenkrát chtěl vstoupit do Slavie, to bylo v období právě když Slavii opustil Boris Korbel, Viktorka měla majitele, mecenáše Vratislava Čekana a takovýhle lidí si myslím, že tady bylo víc, ale do jaký míry to pro ty lidi mělo smysl, jak to bylo úspěšný pro ně, jako pro fotbal to bylo zajímavý, protože to byl přínos finančně. Finanční přísun to byl jakoby nezanedbatelný a i těch lidí, těch diváků chodilo na ten fotbal v tehdejší době poměrně dost, když si třeba vybavím ty návštěvy na té Viktorce Žižkov, nebo na Slavii nebo prostě na Spartě, kde zase působil Petr Mach, tehdy jako prezident klubu vytvořil takovej ten hlad v té společnosti potom převratu po té sametové revoluci a směrem k tomu sportu, tak si myslím, že byl cítit jak ten sport, jak ten fotbal byl společensky vnímaný a kolik těch lidí na ten fotbal chodilo.

Potom po přelomu století nebo po roce 2002 jste se vracel zpátky do Slavie z Francie, tam se taky jednalo o nějakým způsobem vynucený přestup?

V tu chvíli to bylo takový, že vlastně, jsme hodně řešili tu rodinnou situaci, co by pro tu rodinu v tu chvíli bylo asi nejlepší vzhledem k tomu, že jsme měli dva syny, starší mu bylo osm let tomu mladšímu dva roky, tak jsme se po šesti letech nakonec rozhodli k návratu do Prahy a pokračoval jsem v té kariéře tady ve Slavii, s tím, že jsem byl Slavii vděčněj, že si na mě vzpomněla...s manželkou jsme se rozhodli, že by prostě bylo nejlepší kdyby navštěvovaly českou školu, školku...

Co se změnilo vlastně v tom prostředí pražský Slavie po šesti letech, co jste odešel? Samozřejmě kromě kádru.

Hlavně takovej ta největší změna, která se dotýkala nás hráčů, tak bylo to, že ten tým zápasově a tréninkově nepůsobil ve Vršovicích, ale že jsme působili tady na Strahově, utkání jsme hráli na Rošičáku, stadionu Evžena Rošického, trénovali jsme na té vedlejší ploše, na tom stadionu přátelství...já jsem cítil, že v těch Vršovicích tam jsme doma a tady jsme byli pouze jenom jako hosti...tady chodilo na ligový utkání strašně málo diváků a takže utkání, kdy tady byla návštěva i 1 500 lidí na ligový utkání...my jsme tady necítili vůbec domácí prostředí a bylo to vynucené tím, že ve Vršovicích probíhala příprava na výstavbu nového stadionu a byly tam právě složité jednání ohledně pozemku, vypořádání se v rámci nějakých majetkových struktur...a samozřejmě i ten stadion nevyhovoval ligovým požadavkům...pak to kulminovalo nějakýma interníma problémama v klubu...

Vám se i přesto podařilo přestoupit poté do Rakouska, ještě v závěru vlastně kariéry. Byly to srovnatelné podmínky s tím českým prostředím? Jak soutěž, tak obecně to fotbalový prostředí, bylo to na podobný úrovni?

Myslím, že jsem měl obrovský štěstí, že jsem přestoupil do nejtradičtějšího rakouskýho klubu Rapidu Vídeň, ten má obrovskou tradici v Rakousku a fanouškovskou základnu po celým Rakousku, nejenom ve Vídni. A já jsem se dostal, v porovnání s tehdejší má podmínkama ve Slavii, tréninkovýma, zápasovýma, nemyslím finančníma, ale myslím téma proto zajištění klubu, do daleko lepšího prostředí než byla tehdejší Slavie...my jsme měli, dá se říct absolutní komfort pro tréninky, pro utkání, protože ten stadion, který Rapid tehdy měl...tak byl jakoby úžasnej, kapacitu nějakých 20 000 diváků a nejnižší návštěvy na ligový utkání bylo asi 15 000 diváků, ta atmosféra byla absolutně nesrovnatelná, v tom týmu byla dobrá atmosféra. Shodou okolností, když jsem přestoupil tak jsem se tam setkal se čtyřma pěti Čechama a Slovákama v tom týmu. Pro ten začátek to bylo třeba dobře, ale zpětně jsem to zhodnotil, že nás tam bylo v tu chvíli moc to zastoupení těch Čechů a Slováků, v podstatě to vytvářelo takovou malou komunitu v tom týmu...

Potom jste vracel opět do Čech, do Liberce, tam už vás provázelo zranění nebo jakým způsobem jste zakončoval tu kariéru?

Já jsem v tom roce 2005 podepsal dlouhodobou smlouvu v Rapidu, já jsem měl i chuť tam pokračovat dál, zájem ze strany Rapidu už po těch dvou letech nebyl, tak jsem se snažil ještě kdyby byla nějaká možnost sehnat angažmá v jiným rakouským klubu, což mě docela lákalo, ale v podstatě už když tam nějaký ne úplně konkrétní zájem byl, ale něco tam možná rýsovalo, ale pak už mi to třeba zase z toho finančního hlediska nedávalo smysl, tak jsem se rozhodl v

tom létě, že se zkusím domluvit na tom tréninkovém procesu v Liberci, což nakonec jsme se domluvili a po nějakých 10 až 14 dnech, co jsem trénoval, takhle že jo s tím, co bych říkal tomu kdybych tam podepsal roční smlouvu, že by měli zájem. Tak potom, co jsme si o tom promluvili, tak jsem se na tom angažmá domluvili a já jsem v tom Liberci jakoby začal někdy konec léta, nějaký srpen tuším, ale bohužel jakoby se nám moc jakoby nedařilo a já jsem se potom i zranil potom v průběhu října, jsem si natrhl kolenní vazy a nějaký dva měsíce jsem byl mimo, jsem byl zraněnej a v podstatě ta sezona byla taková, že jsem měl to zranění kolena pak jsem se z toho dostal, ale už to v podstatě bylo o tom, že na tom, na čem jsme se vlastně domluvili, že spíš ta moje role bude taková abych ty mladší spoluhráče třeba během těch tréninků jako spíš usměrňoval nebo abych jim šel příkladem a že třeba už tolik šanci v tý základní sestavě dostávat nebudu. Takže jsem přijal tuhle roli a tu sezónu jsem tímhle způsobem dohrál v tom Liberci a pak už jsem dospěl k názoru, že v té kariéře už jako pokračovat nechci.

Ted'ka by mě zajímalo, kdybyste měl srovnat soustředění nebo kempy, který se konaly před zápasy národního týmu se soustředěními, který se konaly v těch daných tymech, kde jste hrál, tak jak byste to popsal?

To jsou takový specifický věci, protože ty soustředění v národním týmu vlastně vždycky byly v tom reprezentačním termínu. Zhruba se to odehrávalo týden, osm dní, kdy se odehrály dva zápasy kvalifikační a vlastně to byl takový, že jsme se sešli na srazu a v ten den, kdy se hrálo časem, byli na hotelu, připravovali se na to utkání, no bylo to spojeny s cestováním za těma zápasama, kdežto třeba v těch klubech, tak co se pamatuju na Slavii a v Atlétiku, tak tam se jakoby pravidelně jako na soustředění před utkáním den dopředu a v Atlétiku podle důležitosti zápasů to bylo někdy i tři dny dopředu, když jsme hráli opravdu každý utkání, třeba typu městský derby proti Realu nebo třeba v Lize mistrů. A zase třeba oproti tomu ve Francii a v Rakousku tak tam se třeba den dopředu tak často jakoby nejezdilo na ty soustředění, že spíš jakoby ty managementy a ty sportovní vedení toho týmu spíš jako preferovali to, aby jsme my hráči byly třeba tu noc před utkáním v rodinném prostředí, aby jsme byli tam, kde jsme zvyklí, aby jsme se dobře vyspali, pokud to logisticky šlo. A scházelo se třeba až v den toho zápasu, když se hrála liga nebo evropský pohár.

Kdybyste měl teďkon celkově zhodnotit 90. léta, pozitiva, negativa, která přinesli tomu fotbalovému prostředí popřípadě v českém prostředí pod vedením pana Chvalovského, tak jak byste to zhodnotil?

Tak já si myslím, že jakoby tenkrát, co se týká z hlediska svazu, tenkrát se to jmenovalo ČMFS – Českomoravský fotbalový svaz, tak si myslím, že to bylo poměrně úspěšný období a bylo provázaný těma tím největším úspěchem bylo v tom 96. roce, samozřejmě v roce 90, když tým postoupil na mistrovství světa v Itálii a bylo to ještě Československo, tak to byl taky obrovský úspěch. Tak nějak to bylo takový, že potom převratu jsem to vnímal, že se celá společnost učí v tom žít a fungovat a jak naložit s tou vlastně svobodou podnikání, svobodou bytí, společenských hodnot. Takže spíš tady se učil jak s těma situacema zacházet, jak se v ní chovat...pro Českomoravský svaz potom mistrovství Evropy 96, to znamenalo obrovský finanční benefit, protože za tím úspěchem v Anglii byly velký finanční bonusy a je otázka jakým způsobem se s těma třeba finančníma prostředkama mělo nakládat a myslím si, že se to nepovedlo do dneška zhodnocovat, protože velký mínusem Asociace, že nemá prakticky žádný tréninkový centrum, který by jim patřilo a já si myslím, že to je třeba za posledních 10, 15 let obrovský deficit, který ty vedení jakoby nezvládlo. Možná se k tomu měl položit základ už 90. letech a na základě těch získaných finančních prémie třeba z těch turnajů, na něčem takovýmhle přemýšlet.

Vzpomínáte si na nějaký zásadní změny ve světovém fotbale, třeba v roce 98 změna ve vedení FIFA, nebo nějaký kauzy, který se děli v devadesátých letech?

Takhle z hlavy si to úplně nevybavuju...jsme se na základě toho, že jsme se stali vicemistry Evropy a že Němci odřekli účast na Interkontinentálním poháru nebo na Konfederačním poháru, tenkrát se je to hrálo v Saudský Arábii v Rijádu v roce 96 prosinci, takže jako druhý tým z mistrovství Evropy jsme se toho účastnili a ten turnaj pořádala FIFA, tak to bylo pro vítěze těch kontinentálních soutěží, třeba tam jsme měli možnost se zúčastnit turnaje, který FIFA pořádala, ale to bylo ve stejném režimu, na co jsme byli zvyklí od UEFy...

Když se ohlédneme za prostředím fanouškovským, který bylo v těch osmdesátých a potažmo v těch devadesátých letech, zavnímá jste nějaký změny, který se týkaly fanoušků nebo přístupu k nim?

Co se týká toho fanouškovského zájmu v České republice, tak určitě na začátku 90. let jsme všichni vnímali, že ten hlad potom fotbale a ta návštěvnost neustále jakoby rostla, co se týká přístupu k těm fanouškům, tak ty kluby se samozřejmě na ty daný podmínky, který tenkrát měly, vybavenosti stadionu a komunikace s nima, tak se snažily tohleto téma jakoby zlepšit. Ale samozřejmě, že pokud by jsme to měli srovnávat se současnou situací, tak to se myslím dávat nedá, nebyl internet, nebyl sociální sítě...

Bylo nějakým způsobem znát v devadesátých letech, že je na rozvoji ženský fotbal? Nebo jak vnímáte ženský fotbal?

Tak v těch devadesátých let tak tady ten ženský fotbal byl, ale byl na ryze amatérské úrovni...připomínám, že hrála Sparta, Slavie a to bylo všechno...a myslím si, že to se současnou situací nedá srovnávat. Určitě 15 nebo 20 let se FIFA a národní se určitě snaží o tu popularizaci toho ženského fotbalu. Snaží se prostřednictvím náborových akcí, medializace, tak se snaží díky těm sociálním sítím a těm možnostem přes internet, tak se snaží ten ženský fotbal zpopularizovat, získat základnu hráčskou mezi těma děvčatama...

Přemýšlel jste již během kariéry nebo k jejím konci, co budete jednou dělat až skončíte s tou profesionální fotbalovou kariéru hráče?

Tak samozřejmě párkrát jsem se během té kariéry nad tím zamýšlel, ale upřímně řečeno, jestli by chtěl trénovat, že bych chtěl být trenérem, tak upřímně mě to tam zase tak moc nevedlo. Až v podstatě jsem k tomu i po tou tíhou okolností, který třeba tenkrát byly, tak k tomu konci kariéry jsem k tomu zkusil začít dělat u mládeže a docela mě to jakoby začalo bavit a pak se to během posledních 13 let nějak vyvíjelo a vlastně mě to dovedlo k tomu, že momentálně jako rok třeba trénuju mládežnickou reprezentaci.

Vy už jste se o tom zmiňoval, ale jak si zvykala vaše rodina na změny během Vaší kariéry? Na ty přesuny mezi jednotlivými soutěžemi, mezi státy.

Na jednu stranu to vypadá velmi pozitivně, že člověk má možnost poznávat dnešním prostředí, dnešní kultury, jiný státy, jiný zvyklosti, kteří v těch státech jsou. Takže to jsou samozřejmě jenom plusy, samozřejmě máte možnost tam v přirozeném prostředí se učit jazyky, což je taky hrozně fajn. Protože když se to na vás valí ze všech stran prostě ten cizí jazyk tak to ucho to líp jakoby poslouchá a líp se to učí v tom prostředí, kde se nacházíte, než když to je v Český republice, kde se učíte anglicky, španělsky. No tak samozřejmě záleží taky na kvalitě, na

způsobu té výuky, mi to přišlo jakoby docela fajn a v tom přirozeném prostředí. Samozřejmě to sebou přináší i spoustu těžkých situací, to znamená to stěhování, zvykání si na cizí prostředí, zvykání si na to, že nemáte rodinu, nemáte přátele, když se potřebujete o někoho opřít třeba z té rodiny nebo z těch přátel, tak jsou daleko, takže vás to v podstatě vede k tomu, že musíte přemýšlet a konat hodně se jakoby postarat sám o sebe a když třeba neumíte tu řeč, tak je to kolikrát jakoby hodně složitý a třeba někdy se stávalo, že třeba v tom Španělsku, že třeba s tím s kým potřebujete komunikovat, tak neumí anglicky, takže jakoby ta komunikace někdy byla složitější, ale takový to přivykávání si tomu místnímu prostředí a ty okolnosti který zasahují do vaší rodiny, školní docházka dětí, specifčnost tam fakt v té který zemi...zdravotní jakoby aspekty třeba, nebo vůbec, jak je pohlíženo v některý té zemi a nemoci dětí, dospělých, jakým způsobem se to řeší, jak to praktikují místní doktoři...

Je ještě něco, co byste chtěl zmínit obecně k tomu prostředí, co ještě nebylo třeba řečeno a rád bych se k tomu doplnil?

Já protože jsem byl fotbalový profesionál, tak bych chtěl říct, že sem měl obrovský štěstí, že ty společenský změny přišly v podstatě jakoby, když jsem dospíval, nebo jsem nabyl dospělosti, 18 mě bylo v roce 90. Já jsem měl obrovské štěstí, že se mě to dotklo v mladým věku a měl jsem možnost produktivní část absolvovat pracovní v tom uvolněným prostředí té nastupující demokracie a že jsem nebyl omezenovaný v tom produktivním období tou komunistickou diktaturou...

Tak jo, tak já vám děkuju, ode mě je to takhle všechno.

Nemáš zač.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Mgr. Stanislav Hrabě

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 25.10.2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Vinohradská 151, OC Atrium Flora

Jedná se o projekt Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbalové prostředí v 90. letech 20. století. Mým narátorem je pan Stanislav Hrabě, tazatelem je Jakub Smelík, rozhovor s nahrává 25. října roku 2021 v Praze. Moje první otázka je, jestli mi byste popsal své dětství z jakého prostředí pocházíte?

Narodil jsem se v Praze v roce 1960, takže jsem současníkem Diego Armando Maradony a Josefa Chovance z těch fotbalových sfér...do školy jsem začal chodit na Pankráci...asi už od první třídy jsem začal fotbal hrát za Tj Podolí. Dětství jsme tenkrát lítali po Kavčích horách, nikdo nás na hlídání, nikdo nás nevozil...stal jsem se obětí nového školního systému, takže jsem vyšel z osmičky, tak se to zkracovalo na osmileté základní povinné studium...to devítileté jsme naplnil v prvním případě gymnázia obor Humanitní gymnázium Budějovická a pak jsem šel na vysokou školu, na žurnalistiku. Tenkrát to byla přímo fakulta dneska už to pod Fakultu sociálních věd...táta šel na Vysokou školu politickou, pak dělala máma v rozhlase, táta chvíli v rozhlase, takže jsem k tomu žurnalismu tíhnul...a pak jsem vystudoval Vysokou školu žurnalistiky.

Kdybyste měl srovnat dětství, v jakém jste vyrůstali za socialismu s dětstvím, jaký mají dnešní děti k dispozici?

No ještě dceru a teďko dělala bakalářský studium, tak tam jim vždycky závidí, že my jsme měli takovou volnost, běhali jsme si, když jsme si chtěli dělati jsme si to, jsme si chtěli tam, ukazuje klasickou fotku, kdy máma tahá špinavýho kluka, když se setmí z hřiště, teče z něj špína a dneska 20 let, 2021, 25 letovýho tlustýho kluka vystrkuje od počítače ven...a nějaký ty možnosti ty počítače, televize nějaká byla, takže dětství bylo spíš jako venku, hodit tašku do toho po cestě se kopalo do kaštanu, kopalo se do šutrů, pak jsme hráli fotbal, pak jsme začali chodit za holkama...ne, že bysme měli dětství jako Káji Mařika, by jsme museli někde pomáhat rodičům aby jsme měli na přežití...takže každý idealizuje podle sebe...já jsem poprvé moře viděl ještě větší ve 21 letech z přístavu, že jsem poprvé letěl snad ve 23, moje máma v 55, takže bylo to jinčí.

Mohl byste mi popsat, jak z vašeho pohledu vypadal fotbal ještě za socialismu, před revolucí?

Oni to říkají, tady byly určitý výhody, nevýhody, samozřejmě nechci, stejně se na tom fotbalu, jako každý systém, to není jen komunistický, každý totalitní systém fotbalu zneužíval ve svůj prospěch, své propagaci apodobně. Určitý věci tady byly potlačované, tady byl pseudoamatérismus, kterej vyhovoval zase jiným požadavkům umění k olympiádě, že ti hráči oficiálně chodili do zaměstnání nebo studovali, takže museli šidit, že to nebyli profici se vším všudy, ale nebyly to profici oficiálně, a pak to projevovalo zase někde jinde. Na druhý straně, že neodcházeli takhle ven, tak se tady jako budovali ten tým jako pět let pohromadě, takový Baník Ostrava se nehnul, nebo Sparta, Slavia, Dukla Praha, kteří to byly vyspělý mančafy, kde hvězdy dozrávaly a starší zůstávali a předávali to dalším a my měli nesmírně silný klubový fotbal a zároveň reprezentační. Co říkali kluci ze 76., my jsme nemohli někde dokázat, že ty naše kluby nebyly tak dobrý jako ty západní, který si přivedly nejlepší hráče, kteří zaplatily, tak jsme to museli dokázat na úrovni reprezentace. Takže my jsme 76. udělali tituly ne na oslavu režimu, ale vlastně proti režimu, ale prostě navzdory tomu režimu. Takže ten fotbal byla lidová zábava, my jsme chodili v Praze na všechny zápasy jako študáci. To byly houfy dědků, že skončil jeden zápas a šli na druhéj. Takže každej sport, to byla olympiáda, to bylo politicky zneužívání, propagace. Některý věřím jako NDR, tak ta propagace toho sportu v těch individuálních disciplínách, kde se sekali medaile, tak řekli, že vypěstovali jednoho gymnastu, jednu plavkyně a ta měla pět medail a fotbal potřeboval 20 lidí, hokeji hráli dva mančafy NDR...

Když jste se dostal po vysoké škole k novinářině, nebo jaké redaktoři, jaký možnosti tady měly fotbalový redaktoři? Co jste mohli jste nemohli?

Ono to bylo trošičku zrádný, nezrádný. Jsme začínali na fakultě, nás bylo tak s rovně, tak 30 holek, 30 kluků, většinou ty humanitní gymnázia, jako já, to nás bylo 8 kluků ve třídě, 20 holek a ty všechny lífrovali na průmyslovky nebo na vojenský školy na Žižkově, takže ten humanitní směr bylo jenom pár kluků, ale my byli blbí, my byli mladý, co jsme se zajímali o fotbal. Takže nebylo celkem těžký se na tu školu dostat pro kluka, pro holku složitější, protože ten nápor, ta konkurence tam byla vyšší. A my se vlastně dělili i v půlce na dvě skupiny, ti co chtěli psát o hudbě nebo o fotbale nebo sportu jako takovým. Protože tehdy byla jakákoliv jiná témata nezajímavá až zrádná. Že jo psát o místní politice, Plenární zasedání KSČ to se nikomu moc nechtělo, i když tomu někdo byl třeba nakloněnej a byli ve straně, tak to bylo nezázivný, psát o vnitřní politice to už vůbec ne...aepsali o zahraničí, tak chválili úspěchy sovětského režimu a pomlouvaly Kohla...takže víceméně sport a kultura byly dvě věci, člověk cítil, že alespoň trošičku se může nějakým způsobem najít...tak nás bylo asi 7 sportáku, který se k tomu postupně takhle dostali...když jsme byli na fakultě tak nás kluci do těch politických věcí to si říkali: „To jsou hloupý sportáci, místo hlavy meruna“...tak se dalo, buď neupřímně i vyjet, když byly ty

organizovaný zájezdy, samozřejmě hlídání StB...ty evropské poháry se hráli proti západním klubům to nebylo úplně zavřený...takže fotbal a sport umožňoval i překlenout tu železnou oponou, takže bylo to lákavé...

Co se změnilo po té revoluci obecně jak profesně pro vás, tak i v tom fotbalovém prostředí?

Když člověk psal fotbal před revolucí, tak by měl výhodu, že by měl trošičku svobody, ale na druhý straně pořád ty nejhorší platové podmínky, protože tenkrát byla redakcizace dělená, bych řekl, podle politický závažnosti, takže Rudé právo a ty se nám smáli za kolik děláme...takže oni byli ti uvědomělí a každý článek, kde pomlouvá nějakého zahraničního sportovce na stole takzvaná angažovat prémie, říkal jsem honorář. Takže třeba v Gólu to byla poslední kategorie společenská, takže ti pak tam nebyly žádný, tam nikdo nemohl mít rodinu...nástupní plat vysokoškolačka 1 800, ale ono se to pak zvyšovalo, takže ono se to uvolnilo, takže ty platy začínaly být zajímavý. Uvolnily se hranice, na druhý straně taková pohoda, že by se vědělo o čem se má psát, jim to hlídal šéfredaktor...ty mantinely jak psát, co psát, byly takový jasnější a pro někoho i pohodlnější...takže byly obrovský možnosti, cestovalo se, přišli tady privatizace, zprivatizovali ať už Mladou frontu, zprivatizovali sami sobě, Já byl ve všech oborech...ten čas být s námi, ti komentátoři začali jezdit s vládou, začali jezdit s prezidentem, s premiérem, to co dříve nikoho nezajímalo, jeďte někam s Husákem a pak popisujte to, co tam říká, s Havlem už to bylo jako stonásobně zajímavější a nemuselo to být na Západ.

Jak jste si vy osobně zvykal na tuhle tu změnu?

Já si myslím, že to nebyl takový problém, podívejte se dneska, víme kdo vlastní Mladou frontu, kdy má, kdo vlastní sport, když jsme u toho, kdo vlastní Rudý právo, který jede v pořád nějakých předsentencích toho minulýho nátlaku...takže ten důraz, než politický začal být komerční, takže ano, piš si nějaký témata, ale ať to je prodejní, dneska se na to kliká...tlak na to komerční byl po té revoluci obrovský, tady ta pružina stlačena budoucí tím, že se nesměly psát žádný komerční věci, bulvární tak se nesměli psát, tak vyskočila ven...komerční zájem přemýšlení politický.

Co se měnilo ve fotbalovém prostředí?

Najednou přišel profesionalismus, přišli licence, přišly profesionální kluby, ti hráči už nebyli otroky, že nesměli přestupovat, dokonce přišlo, že je začali pouštět i před 18. věkem, v dorostu začali chodit, žáci začali odcházet, takže jsme se přiblížili tomu Západu, kdo je zajímavý, tak jde ven...Dánsko taky výborný, ty taky žili z migrantů, to jsem řekl špatně, z legionářů...najednou začaly kluby krachovat, protože neměly peníze, žádný státní dotace nebyly. Dneska jsou samozřejmě se státy, Orbán na to najel, že tam jsou povinný, že musíte státní podniky, který on nechá vydělat to zase cpát do fotbalu...dneska se zase kouká kolik přijde diváků, tenkrát to bylo jedno, ale diváci chodili, neměli co jinýho dělat, kolik přijde diváků, jestli se někam postoupí, jestli bude na složenky, že ten tlak, ten finanční tam byl úplně jiný.

Já jsem se teda dočetl, že vy jste byl na sedmi šampionátech, nedočetl jsem se teda na jakých...

Když se to uvolnilo, tak jsem byl na mistrovství světa v Itálii, nebo samizdatem, že jsme si vzali starou trnavskou 1203 a tam jsme bydleli, nebylo na ubytování, nebylo na nic. Redakce ti řekla: „Jeď, ale nedáme ti diety, nedáme ti nic“, tak jsme to nějak prostě to, koupili jsme si benzin dopředu, abysme tam netratili, pak už to bylo 92 na mistrovství Evropy, 94 mistrovství světa, 96 mistrovství Evropy, 98 mistrovství světa, 2000 mistrovství Evropy, 2002, to jsme vypadli to

ne, 2004, 2006, 2008, byl nějaký fotbalový mistrovství světa do 20 let třeba, do 21 let po sobě ty hlavní.

Tak kdybyste mohl popsat to mistrovství světa v Itálii roce 1990?

To byla taková euforie, jsme jeli podloubně, jsme porušovaly veškerý zákony, že jsme vyvážely benzín, což se nesmělo a nějaký jídla a všechno toto jsme si vařili na tom na vařiči a polívky abychom si užívaly...tenkrát to bylo perfektní, že jak Němci, tak Rakušani a Italové rychle uvolnili víza, že pochopili, že Češi tam pojedou. Taky se říká, že na zápas s USA 5:1, bylo nejvíc Čechů v historii venku, tam bylo přes 10 000 lidí, samozřejmě jeden autobus za druhým, všichni měli chleba s paštikou, nikdo nikde nepřenocoval, přijeli do Florencie, tam přenocovali někde jako v autobuse a jeli druhý den zpátky, něco nakoupili, takže pro Italy houby byznys....ale bylo na lístek, ty se tady prodávali za český koruny, ten převod bylo hrozný kor v těch devadesátých to naskákalo, jako ta marka bylo nějakých 30 korun, která se prodávala za socialismu za 12, jak se ta ekonomika zhroutila vzhledem k teda k tomu Západu. Teď ta euforie jako naše vítali a vy jste z Československa, si pamatuju jak mě argentinský novináři vítali, protože neznali ty hráče, byly utajeny...to byla euforie, že nás všichni hrozně vítali, ale pozor tam byly i Rumuni, kteří si prožili mnohem horší jako věci, tam se bojovalo a další jako státy socialistický. Prostě zhroutil se svět, zhroutila se ta hrozba tý studený války, tý třetí světový nukleární...

Jak se proměňoval podle vás český nebo československý národní tým, ještě v té době potom rozpadu nebo potom pádu tý opony?

Tam byla výhoda, že už ho to 80., tam byl ten proces, ta normalizace, zaracha nikdo nesměl ven a tam byly důvody, se emigrovalo, emigroval Šáňo Horváth, pak potom 85, 86 se to uvolnilo...Panenka byl venku, Vízek toho koupil Le Havre pak Zdeněk Nehoda...a najednou spousta kluků bylo venku, Chovanec hrál za PSV Eindhoven...najednou přišly ty zkušenosti, přišli ti hráči... pro někoho bylo těžký to spolykat, protože co měl za rok, on tam měl za měsíc...Mikloško, Stejskal, Luhový, ty už byli těsně venku...ty špičky se dostali ven a všichni věděli, že když uspějeme na mezinárodní scéně ať už klubový nebo reprezentační, tak si zajistí přestup...a tenkrát, když hrál někdo fotbal 20 let, takhle nadstandardní peníze oproti normálním lidem, tady dejme tomu byl průměrný plat 2 500 a oni brali pět, s prémieama sedm, že si hezky mohli chodit do baru, a to bylo všechno. Tonda Panenka mi říkal, že v tom Rapidu si vydělal aspoň na ten barák ve Spekách, že ho tam mohl postavit, ne že potom budu muset do nějakýho pracovního procesu, udělám si kapitál, můžu zhodnotit jako pan podnikatel, jako pan Šmicer, můžu ho vyházet jako pan Řepka, a ty peníze jsou takový, že může být zabezpečený...začalo štvát, taková floskule, proč jste sem šel? Abych zabezpečil rodinu. Radek Drulák, když odcházel 90 do Oldenburgu, do druhý německý ligu, říkáme: „Radku ty máš 90 gólů, to být kanonýr mít 100 gólů, to tě neláká?“ „No to mě nevydělá na živobytí“ ...Takže byl ještě na mistrovství Evropy v 96. a pak, že se ještě vrátil a byl nejlepší střelec a potom se chytil v Rakousku, ale v tý době mu bylo já nevím 28, tak říkal: „Já беру všechno zahraničí, druhá liga, tam kde platí, na to abych si vydělal“ ...přestali být celebritami a přestali být dobře placení a zajišťovali se pokud nebyli hloupý na celej život...

Jak byl vlastně popisován ten šampionát z českého pohledu?

Trošičku frustrace, taková malá, že nás zařizli s těma Italama, s domácima, abychom oni jeli do Říma a my jsme jeli pak do Bari a zase dostali Kostariku nebo já nevím, co to bylo Uruguay...pak neodpustí ten zápas z Německa, kdy jsme na ně měli, samozřejmě bylo lepší to byli Němci, ale to neodpustí Moravčík, ho vyhodil za to, když mu sundal Bucha kopačku, faul, kde si Klinsmann skočil mezi Straku a podobně, takže taková bídná frustrace...točil se o tom

film, byla tam Čáslavská, mluvil o tom Havel, kterej na fotbale nikdy nebyl jako intelektuál, takže se zvýšila ta společenská prestiž...pak byla olympiáda v Barceloně. Ti sportovci měli zlatý medaile, takže se to bralo svobodná země a úspěch, že mohli třeba ještě víc, než čtvrtfinále budem rádi, když se dneska dostaneme na mistrovství světa, nevíme kdy teda znova...točilo se, kde je Skuhrový, kde je Kadlec, takže oni pronikly společenský, finančně, hodnotově šlo to hrozně nahoru a samozřejmě ten obraz toho fotbalu byl spojenej s tím co přinášel.

Když to potom srovnáme s tím šampionátem evropským 92 ve Švédsku, kde jsme nakonec nejeli a jelo tam Dánsko, který se tam ani nekvalifikovalo nakonec ten turnaj vyhrálo, tak jak se to dá srovnat s tím turnajem, s tím prostředím, který bylo v Itálii?

Tak my jsme nejeli, protože jsme chytli neskutečně silnou Francii, to bylo poprvé, kdy to vyhráli bez ztráty, pak jsme to napodobili mi a další a to, že tam pak neuspěla, to už je druhá věc, ale ta Francie byla neskutečně silná, Laurent Blanc a on už tam byl základ těch mistrů světa do roku 98 a ještě jsme měli Španělsko, takže jsme měli smůlu, že jsme měli takhle silnou skupinu, postupovala jen poslední osmička. Ten šampionát byl poslední takový amatérský, komorní, tím, že tam vypadlo Španělsko, že tam nebyly Italové, nebyly takovýhle silný, tak tam nebylo ani spousta novinářů, kteří doprovázeli, tak to bylo komorní. Skončil zápas a začaly mixzóny, že ti hráči procházeli, ať radši procházejí třeba školou, protože ty švédský stadiony byly napojeny na nějaký tréninkový centrum třeba, oni takhle přecházeli přes park a oni si tam mohli takhle chytit kohokoliv...byl přehled, dvě skupiny po 4, no Dánové tam jely, na tom jsme prodělali mi, Dánové jeli na úkor Jugoslávců to vydělali... tím, že byla v Jugoslávii válka, tak neskutečně silná Jugoslávie, tenkrát Srbsko a Černá Hora už bez Chorvatů a těch dalších, ale Srbsko, Černá Hora spadly do posledního koše, protože je vyřadili a oni neměli koeficient a nám nalosovali do skupiny v 98. Nám dali Španělsko silný a k tomu Jugoslávce a bohužel jsme to odnesly, že jsme nepostoupili na 98, protože tam byly Jugoslávci a Španělé a nikoliv my, to že neuspěli druhá věc a neprošli až do těch nejvyšších. Takže ti Dánové to vyhráli, tam byla válka to byly první sankce, o těch se vždycky říkalo, jestli to má být politika, jestli to platí, ti kluci za to nemohou, většina jich nehrála ani v Jugoslávii nebo v Srbsku, hráli někde venku, vyhráli si to, postoupili a to Dánsko...někteří odmítli asi tři, teď to tam poletuje po těch dovolených asi dva dny, tam seděli ti hráči všichni usměvavý, my jsme tady být neměli a navíc ve Švédsku ještě. A takže to pak vyhráli byla taková shoda okolností, ale byla to nádhera.

Pro nás to bylo mistrovství světa 94 poslední společná kvalifikace se Slovákama. Vy jste jel pak do států, jaký tam bylo zase prostředí?

A tam byly dvě věci, který postupně začaly pro novináře a to zaprvé: Američany nevěděli, co to je fotbal, oni měli ty svoje, tam se musí hlavně bodovat. Dneska už to mají, ale tenkrát to nebylo co bodovat...oni potřebujou statistiku, protože jsou hloupí víceméně. Neskutečný Amerika přistěhovalecká země, všechny, kteří tam přišli uměli hrát fotbal, jenom oni to odmítali...takže to bylo, že tam vydávali letáky, který tam popisovali pravidla, aby věděli, co to je fotbal. Tam je ten soccer, prostě když něco vezme do ruky, tak to není v pořádku nebo někoho když nabere hlavou, tak to je foul. Byly úplně mimo tyhle věci, ale ono dodneška to má největší návštěvnost v průměru jako v historii, přestože se hrálo v Brazílii a v jiných státech. Takže prostě ty stadiony vyprodány, nádherný, děsivý horko, vlhkost stoprocentní...poprvý hráli pod střechou v Silverdomu Detroitu a tam člověk zpocenej jenom když seděl a copak ti hráči dole...pro novináře, co otevřeli západní blog, tak jestli pro novináře předtím nebyly mixzóny, nebyl problém se dostat k hráčům, tak najednou bylo tolik novinářů, že začali vybírat, že udělali takovej tzv. waiting list. Oni řekli, že je tiskovka, na to jdou samozřejmě novináři těch dvou celků, pak jde pořadatelská země, protože píšu ovšem, logicky, pak jdou novináři z té skupiny,

pak jdu novináři ze šampionátu a my tam nebyli, tam jedinou akreditaci dostal myslím Láďa Zemánek na skupinu A, Korea/Bolívie, když oba byly vyřazení, protože Německo a Španělsko je vyřadilo, takže to byl třetí zápas ve skupině, kde byli oba už úplně, tak tam už nebyl skoro nikdo, kdo tam přišel tak se mohl dostat dolů...předtím to bylo jednoduchý po zápase něco si člověk poslechl, přepsal a měl původní věc, Původní pak už nebyla, protože pak, když byl internet, můžete sedět doma, se dozvíte a podíváte se na televizi, co říká trenér Trpišovský nebo Vrba nebo to, co říká Šilhavý, co říká druhej, takže začali dělat témata spíš taková ta, že člověk šel na trénink něco popsal, nežil z toho, že popíše prostředí, což by 90. bylo zajímavý, protože se nikam nejezdilo. No ono ta novinářina se strašně posunula ono, když jsme byli v 96., tak jsme měli brífinky s našima hráčema...

Byl vlastně rozpad Československý Federativní Republiky nebo Český a Slovenský Federativní Republiky tak výraznou změnou jako sametová revoluce v našem prostředí?

Tak to bylo spíš citový, že člověk s nima byl na vojně, teďkon jsme s nima hráli ten fotbal... no takový citový, že jsme přišli o část kolegů, o část klubů jenom čtyři... tenkrát byly čtyři kluby v nejvyšší soutěži a to ještě Trnava nesestupovala...prostě taková nostalgie, že se to prostě posunulo...spíš hledali korespondenta pro France Football, protože jsme byli dva státy tak mě Petr Šurin doporučil, takže jsem se od roku 94 stal korespondentem France Footballu, díky tomu jazyku všemu...tenkrát kolik jsme viděli, že oni vyprodukovaly zajímavých hráčů, kteří by doplnili pět šest hráčů, Moravčík, Timko, Knier, bylo tam několik zajímavých hráčů, kteří tam patřily do tý reprezentace...spíš to bylo, že sametová revoluce, byla euforie, že už tady nebylo, to co jsme nechtěli, rozpad je něco pro Čechoslováka, co jsme si nepřáli. A dodneška je to, říkám, selhání obou národů, ale hlavně v tom, že si vybrali lidi, kteří za ně mluvili, oni Mečiara a my Klause, dva lidi, kteří chtěli zlo a kterýho docílili, každý z jinýho pohledu...zásada je, že když si dva lidi nemůžou dohodnout, tak se vymění dva lidi a ne, že se to roztrhne.

Co vlastně pro vás znamená ta první polovina devadesátých let znamenala z toho profesního hlediska?

Byly možnosti, tak na no člověk se dostal dál...i ten kariérní vzestup...shodou okolností v roce 90 se hrálo finále Poháru mistrů, tenkrát ještě nebyla Liga mistrů, ve Vídni se hrálo AC Milan proti Benfica Lisabon...na Mistrovství světa 90. přišla pátá akreditace na Československo, pátá tím,že v listopadu došlo k tomu k čemu došlo, tak to navýšili...Eric Beti chtěl po mně rozhovor se Skuhravý, protože s nikým nemluvil, se choval jako debil v té době, se mnou mluvil normálně...

Potom nastala už práve kvalifikace na šampionát už samotný České republiky, úspěšná a dá se říct i velice úspěšný šampionát. Vy jste teda v Anglii byl, jak byste popsal ten šampionát?

Já jsem tam s tím, že budu psát zahraniční hráče, protože my ze skupiny smrti vypadneme od tom jsem byl přesvědčen...že já tam budu a budu sledovat, jak se vyvíjí to mistrovství bez naší účast...

Ono na tom mistrovství došlo vlastně k rozšíření členů, jinak tam bylo založený pravidlo zlatýho gólu, který nebylo úplně dobrý jakoby pro nás, ale jako jak bylo ve srovnání od toho šampionátu v tom Švédsku čtyři roky předtím?

Osm mančaftů proti 16, což je dvojnásobek, poprvé 16, my jsme z toho byli trochu zděšení...těch 16 mančaftů na mistrovství světa bylo akorát, člověk si ty skupiny pamatoval, věděl kdo s kým

a podobně, teď už je toho tolik, že to nemůže ta hlava pobrat...byly čtyři, 76, najednou osm, osm, osm, osm až do 92., přehledně to pojme každé krásně, najednou 16 už čtyři skupiny, takže trošičku takový chaos a nepřehled, na druhý straně se rozpadly ty federace, kromě Německa, který se spojilo...ty pamatuju, že když jsme hlasovali zlatý míč, tak UEFA měla 35 členů, tady byla na posledním, kterých je 55...hráčů se rozšířilo, dneska potřebujete na Ligu mistrů 30 lidí, výborných fotbalistů...aby ještě pětadvacátý hráč byl známej, jich bylo 15, 20 a to už byly nějaký dorostenci a s tím si hrál celou sezónu, a Brückner hrál se 13...do Anglie jsme se těšili, protože by to bylo něco trošku, se těšili, že by je tam UEFA mohla trošku protlačit, protože bez protlaku nic nevyhráli. 66 mistrů světa v Anglii to byla neskutečná ostuda, co se dělo pro ně, to až letos, to co bylo všechno pro ně, na konci je Italové šmikli, tenkrát je vyřadili v semifinále na penalty...

Já si vzpomínáte na ten národní tým během toho šampionátu, jaký měli možnosti, jaký měli zázemí, popřípadě oproti tomu šampionátu v tý Itálii 90?

Tak ona byla výhoda, že do toho vstoupil ten byznys, že novým předsedou se stal inženýr František Chvalovský, který už byl český...který chápal, že to musí tomu hráči dát, to samý předseda představenstva, který byl ředitel Stesu, byl podnikatel pan inženýr Radoslav Stacek, on vůbec fotbal, on byl judista výbornej...a on pochopil, co je byznys a on říkal: „Musím na fotbal, tam je byznys“, takže všichni věděli, ty prémie měli samozřejmě čtyřnásobně vyšší...a neříkali, my vám dáme, postupte, přijdou peníze. Fotbal je neskutečně výdělečný, tak jdete na hokej, tak jste mistři, jste druhý, jste třetí proděláváte. Vy jdete na fotbal, vypadnete v základní skupině a dostanete stovky milionů, už tenkrát bylo 78 za Havelange že prostě ten byznys, že najednou fotbal výdělečný. Takže my jsme tam jeli, když se udělá úspěch je byznys a ono stačilo tam jenom postoupit...takže hráli o peníze, hráli o angažmá, to říkal Patrik Berger oni o nás všichni říkají, ale my tam přijeli a my jsme byli úplně neznámý hráči...a tam bylo dobrý, že tam bylo ještě pár lidí z té první generace devadesátky...tam byl Jirka Němec, v 90. teda nebyl, ale ten uměl dělat pořádky, tam nebyl potřeba trenéra, on si to uměl udělat sám, pak to teda přebral Nedvěd, Míra Kadlec, Pavel Kuka, Jirka Němec Schalke, to nebyl tuctový hráč, oni vyhráli pohár UEFA, Radek Látal, Luboš Kubík, to byla ta mezi generace strašně silná. To bylo proti Francii si vzal míč a dvě minuty se s ním točil a nikdo mu ho nesebral, byla pravačka jedna sem a pak šel Kubík na tu šestou penaltu...Honza Němeček, to byli hráči, kteří tomu dali ten řád, ti zkušený, ta neskutečně silná generace ta 72, 73. Spousta hráčů do reprezentace přišli až potom...tam přijeli hráči ze Slavie na mistrovství Evropy a nebyly vyjukány jako všichni ostatní, protože byly v semifinále poháru UEFA, oni vyřadili AS Řím, oni vyřadili francouzský kluby, vypadli teda s Bordeaux, oni hráli s Lens. František Cipro mi říká: „že my tam jdeme vyhrát“, dříve se venku remizovalo a doma se dává gól, proto byl ten gól venku. To bylo doma něco uhrát nebo venku něco uhrát a pak doma vyhrát, oni tam ze špatného výsledku 0:0 měli vyhrát, vyhráli golem Poborskýho...

Vzpomínáte si na nějaký momenty po EURu během oslav?

Oslavy jsem neviděl ani na vlastní oči ani v televizi

Jak měl ten šampionát obecně dopad na českou společnost jakoby jako celek, ale i na to fotbalový prostředí, kam to posunulo ten fotbalovej národ?

Posunutí toho českýho šovinismu, který tady tak je, protože jsme hráli bez Slováků a jak nám to jde...přijelo se, mluvilo se o tom, jak tam ta královna jde, tady společenská prestiž, jak tam s ní jde a představují všechny, viděli jsme fotbal má nějakou prestiž...tam chodili jeden fax za

druhým na Slavii a tam chtěli hráče, prodali čtyři, ale tam to lítalo za velký peníze. Nedvěd odešel do Košic, to se nepovedlo, ale obratem šel do Lazia, to byl teda podvod... ano ten fotbal nebyl největší parchant jako je teďkon, dělal společenskou slávu, dělal prestiž a nikoho neokrádal, on si na sebe vydělal...

Bylo potom šampionátu velký očekávání během kvalifikace na mistrovství světa?

Bylo, jak jsem říkal z objektivních důvodů, proč jsme měli smůlu...na tom losování všichni seděli a tam Jugoslávie a všichni hlavně ne Jugoslávce, hlavně ne Jugoslávce a bum Česko a Španělsko a všichni si oddechli, protože věděli, že z toho koše, kde byla Malta, kde bylo Lucembursko, ano taky si teda zparchantět, ale prostě něco jinýho než Jugoslávie, ale oni vlastně vyhráli oba zápasy, na tom Maracaná, že Kuka zahodil čtyři vyložený příležitosti na to už nikdo nevzpomíná... druhá věci kluci šli ven, nepřipravený, neuměli jazyk...Karel Poborský přišel do Anglie, ale neumě říct pomalu slovo, teď se tam etablovaly, takže nezvyklý, neuměli prostředí, najednou černoši, bylo to pro ně složitý. Teď se nechytete, že jo, teď se chytli někdo se bedal, Karel Poborský se nechytíl v Manchesteru, až potom v Benfice, Laziu...a teď si vybudovat tam pozici, žít tam, stěhování, rodina, na to nebyli zvyklí, nikdo nežil venku, takže prostě období těchhle úspěšných hráčů, kteří odešli hned ven, a Vláda Šmicer...a spíš se srovnat se životem, než s tou hrou a ta kvalifikace, která nepočkala, tak se hrálo 94 na podzim. Takže hráči sice vynikající, výborná generace, která se ještě, jak se říká, zacelila nebo se zhodnotila v dalším, potom 2004, takže tahle hráčská generace se hledala logicky, ale pozor byli to hráči v nejlepších klubech...nepřipravení na společenský život, nepřipravený, Karel Poborský si objednal stěnu, přijel mu nějaký Angličan, lempl, tak si to sešrouboval, ten čuměl na něj, jak hvězda Manchesteru United si umí sestavit stěnu, nešikovní, lemplové, měli příručkou z Ikea, koukal na to, udělal to sám, zase nějaká ta česká taková nutnost umět všechno, byla zase hrozně ceněná. Ne zase ty Afričany, chodit bez ponožek, ti věděj houby, Češi hned věděli...umět si šetřit, oni si šetřili na budoucnost, znali to, socialismus, chytali se teprve a nespravedlivě těžká skupina, měli to dostat ti dva Italové a nemusela se mi smát.

Pak oproti tomu paradoxně velice úspěšná kvalifikace na evropský šampionát, kde už bylo to jádro z 96.

Bez ztráty bodu, říkáme 2000, že ten mančaft byl na největším vzestupu, kde se to mužstvo promrhlo trenérem Chovancem, já jsem nebyl jeho největší příznivec, on nebyl dobrej pro tu reprezentaci, on byl takovej mluvka...on ty kluky měl nechat spíš hrát, tam se traduje, tam ten první zápas, co jsme přijeli s Holandskem, nesmírně těžká skupina, Holand'ani, budoucí mistři světa Francouzi a tam vyhráli a tam budou ty šampiony evropskými. Mančaft, na který tady nikdo neměl, jako upřímně. A do toho Dánové nebezpeční. Takže o tý první půli s těma Holand'anama, kde teda Holand'ani nic moc, ale my jsme nepřelezli půlku, takže hrozný zand'our, ten Chovancův, tak se říká, že Brückner, který přijel z mistrovství Evropy do 20 let z Bratislavy, kde byli druzí, že jo prohráli s Italama, toho gólem dával Pirlo tak ještě tam přivezli Jankulovského. A Koller říkal: „Po půlce jsme chtěli jet domů, tohleto hrát nebudeme, jsme tady za pitomce.“ No dobře, tak Holand'ani, tak se z nich neposerem, všichni už hráli venku, tam hrál v Dortmundu v té době, už se s těma jménama, jak se říká nepodělali, tak přece budeme hrát fotbal, tak druhý poločas hráli tyčka, břevno Koller a pak přišla ta penalta jako Collina. Takže taková trošku marnost a pak přišli Francouzi, výborný natolik, že penalta proti nim taky vymyšlená, protože ten faul přišel před vápnem. Takže ta penalta neměla bejt, měl to být přímý kop, ale jim to bylo jedno, oni věděli, že to zvládnou, už takový ten jejich lemplismus, že klidně prohrávali nebo se nechali vyrovnat a pak to otáčeli, že jo oni to mají v sobě a dodneška tam vidím, na půlce stojí a kouká Benzema, na toho Griezmana, čuměj, Španěly dej góla a oni jim

dají dva. To bylo to samý v Rusku, kde je dostali jediný Argentinci, kde je jim dali na 2:1, pak hráli, 10 minut hráli fotbal, jinak chodili a každýho poráželi. Až se jim to vymstilo na EURu těma penaltama...takže zklamání, výborný my si říkáme 2002, že to bylo možná ještě lepší mančaft, ale už tam byly věci ze současné ligy, už tam byly vztahové věci...2000 skončila Slavia čtyři body před Spartou, tam už šlo o velký prachy, protože nehrát Ligu mistrů, ono to není titul, ale dostat se do těch pohárových soutěží, jako tam jsou prachy teprve. Byl tam velkej tlak, protože se už rozhodovalo i vzadu...(narátor nepovolil část textu)...do Seefeldu vzal Chovanec širší kádr, takže kromě těch, co pak jeli na mistrovství, což byl pak Vlček, Horváth a tyhleti, tak tam byl Radek Černý, byl tam Ivo Ulich a bylo tam dalších čtyři nebo pět slávistů a ty všechny potom když to, tak ti vyřadil, ti nejeli, ještě přiřadil Jankulovského, výbornýho fotbalistu. Takže jich šlo ještě o jednoho víc. Takže už tam byla ta nesoudržnost, ty věci, už to nevonělo. Brückner vynikající trenér, nejlepší, ale on měl svoje hráče, ale kdyby ti ostatní nějak uznával, ty ostatní utěšňoval. V Olomouci mi říkal Kubíček, já mu převedl čtyři výborný hráče, vyskautovaný, on nechtěl, neznal jejich jména a hned je vyhodil a tady si jich nevážil. Tady měl těch 13 a ostatní jakoby tam nebyli, ten Gabriel a další hráč jakoby tam nebyli...on převzal to největší jádro, který bylo z 96. a vzal si svoje kluky z 2000, 2002, kteří byli mistři Evropy, to byl Čech, Grygera, Ujfaluši, pozor vynikající hráči, ty mu byli vděčný, že ho vytáhli nahoru mezi tu partu, ty ostatní, co mu nějak neprošly. Davida Jarolíma vůbec nemusel, prostě nemusel. Takže už to nebyla taková pohoda v tom mančaftu jako byla, když byli hladový, tak šli nahoru, všichni chtěli angažmá, tam už ho měli, takže hladový nebyli, ale přesto s Holanďanama jsme neměli prohrát, to bylo nespravedlivý, Francouzi beru, a porazili jsme Dány a my se mohli znova v tý těžký skupině postoupit. Pan Collina se na nás podepsal, nenávisť, která byla někdy až taková hrozná vůči němu to přiznávám, ale víceméně tam se to vrátilo v roce 2004, kdy pískal on proti Řekům, Kollera tam tahal, tam na něm věšeli a on jen se smál. Takže i na Kollera tam byly podobný fauly jako na de Boera Ten zákrok obhájil Němce na de Boera, ano dal mu tam stoličku, ten obhájil, ale když si člověk projde celým zápasem, tak člověk zjistí, že to pískal pro něj nestandardně. On dneska sice školí rozhodčí všude a chodí, jak nás má rád.

Co bylo pro vás charakteristické v té druhé polovině devadesátých let? Ale obecně když z toho světovýho a českého fotbalu?

Tam se rozevíraly tu nůžky, protože Sparta byla ještě v 92. schopná hrát semifinále Ligy mistrů, porazila Barcelonu a podobně, tak odlivem těch hráčů jsme už prostě věděli, ty kluby, že už se prostě může podařit jedna generace, která někam se dotáhne...že budeme šťastný za účast, že poznáš ten svět i někde jinde... tak jsme se domnívali, že se to vrátí, nevrátí, ta ekonomika byla jinde...takže jsme brzo poznali, že kluby ne, že budeme šťastný za všechny účasti, už ne za vítězství a nějaký postupy...ty léta podnikatelský přinesli i to, že fotbal se stal zajímavým prostředkem, jak se dostat do byznysu a do společenských sfér...a od té doby začal mít nálepku toho největšího parchanta v republice, účelově...

Pamatujete si nějakou aféru právě z těch devadesátých let?

Tak ono už to bylo minule, minule se pískalo politicky. Komunismus, kdo ho nezná, tak tady měl dvě takový základní, měl spojence a měl nepřítel v každém oboru. V každém oboru musel vypíchnout, to byl herec – film, divadlo – umění, obraz, tak to byl podnik, tak to bylo i ve sportu, tak měl spojence a nepřítel musel ukázat, kdo je spojenec a kdo je nepřítel...u nás to bylo takový, že Sparta byl dělnický klub, Dukla byla armádní, takže uměle vytvořenej, ale samozřejmě těžko získával ty příznivce, přestože hrál výborný fotbal, pak tady byl no buržoazní nepřítel Slavia, v členství byl Beneš, byl tam Bican, byl tam Rašín, všichni ti muži toho října, tak to byli všechno slávisti, to byly členy klubu, Eliáš... tak to měli krásný, tady máme nepřítel,

tady máme spojence, do toho Slovan Bratislava – hutníci, Baník – kdo je víc než Baník, takže on byl takhle a rozhodčí to taky věděli, že to bylo složitější. Tady se vědělo, co a jak, takže je to potřeba nějakým způsobem tu politickou přetlačit, tak to dokázali. 90. léta byla šílená v tom, že my jsme nevěděli, jak ten zápas dopadne a ono se tak během týdne otočilo třikrát. Napřed měli podle zákulisních informací vyhrát oni, ve středu oni, už to tak se to dohodlo remíza a pak to bylo úplně jinak. Bordel v tom se těžko pracuje, jak říkal Košťál...takže tady vzniklo to nejhorší, co tu mohlo vzniknout ve fotbale, to byli rozhodčí, kteří si to řídili sami, někteří byli čestnější, někteří to třeba nedělali, takže si to prostě nějak řídili sami a tohleto. A potom přišli sázky, najednou byly zajímavé sázky, to co dřív nebylo, ty černý, tady byla Sazka...fotbal nebude nikdy čistej, v tom 2000 to byly sázky, byly v tom neskutečný zájmy. Jako opravdu už vyhrát ligu bylo zajímavý, protože se dostává člověk do Ligy mistrů, třikrát se dostal český mistr rovnou do Ligy mistrů...nemůžeš celou sezonu nikdy vyhrát, vždycky musíš někde klopýtnout, ať už je to nějaká Karviná nebo Plzeň, nebo Budějice, prostě vždycky ti něco upadlo, přece seš lepší, neuděláš nic špatně, máš lepší mančaft, tak prostě pánbůh to chceš hraješ proti Brnu, ale v poslední, nedáš druhýho góla a oni z posledního rohu vyrovnaj, prostě musíš to jedinež koupit...

Jak si představujete fotbal v těch devadesátých letech ve vztahu k těm fanouškům, jak se přestupovala fanouškům oproti letům 80.?

Ale víceméně tehdy se člověk policajtlů bál, bál každý totality a oni ti policajti se s tím nemydlili, v 83. to přijel Manchester United a v 85. byl Brusel, takže ještě nepotrestali. To gradovalo už to, co se dělo v tý Anglii, hovada neskutečný oni jsou pořád. To bylo něco šílenýho a přijel Manchester s Duklou a čeští policajti je s těma psama vymlátili, ty brečeli, samozřejmě nesvoboda, na druhou stranu nikdo je nelitoval, protože se chovali jako hovada. Ten Brusel to bylo neskutečný, kolik mrtvých, takže oni se do těch východních zemí báli, tady se s nima nesrali, tady neměl žádný politický zastání. Chováš se jako hovado, tak ho vzal pendrekem...takže tady byl víceméně pořádek, ale potom ty největší zvěrstva v tom Sovětským svaze se taky potom provalovalo...oni nechťeli slyšet, že to je sociální jev protože to by poškozovaly sovětskou lidumilnost...někteří měli jedinou životní motivací a to stát se fanouškem, kde jinde, dělal někde v továrně, což ho nebavilo, nebo na nějakým úřadě sledoval zaměstnanost a věděl, že ten život krásný nepřijde, že ho to bavit nebude, že nikde se to nezlepší, maximálně si vydělal na oprýskanou škodovku, tak fandil a s někým se porval...a pak sem přišli ti dohodnutý mlácení a podobně, ty projevy rasismu, takže to sem přišlo samozřejmě těma otevřenýma hranicema...

Když srovnáme léta 90. s tím novým tisíciletím, tak kdybyste sledoval nějaký ty zásadní proměny toho fotbalového prostředí? Posunulo se to nějakým způsobem podobně jako ty 80. do těch devadesátých, byla to změna taky taková markantní nebo spíš ne?

Posunulo se to neskutečně v tom, že neskutečný byznys jak to mistrovství světa, ta účast, naštěstí FIFA je tak chytrá, vydává účast všem, UEFA dává taky všem, Liga mistrů je úplně někde jinde...(buší do stolu, když vyjmenovává)...šílená proměna, příšerně se to zmodernizovalo. Nám se líbila ta stará podoba Ligy mistrů, pouze mistři...

Jako hodnotíte fungování FIFA a potažmo evropský konfederace UEFA během devadesátých let?

Si myslím, že se z toho stal větší byznys, než fotbal...v roce 74. neobhájil Stanley Rouse a nastoupil Joao Havelange a ten řekl byznys a věděl, že hlas Brazílie je stejně velký jako hlas Vanuatu, rozšířil to na všechny kontinenty...oni byla Evropa a Jižní Amerika a ostatní neměli nárok, oni do toho začali rvát peníze a první 78 už byl výdělečný, do té doby to stát dotoval...já

ted' všem říkám: „Joao Havelange plavec, Sepp Blatter hokejista“, v životě k fotbalu neměl vztah, pozor obrovský znalosti, když jsme se s ním bavili, no hokejista, ten fotbal nebo mu byl trošku jedno, pak byly ty ceny a ty to posunuly někam jinam, že najednou byla důležitá ta organizace a ne ten produkt...Platini ten to neskutečně posunul, říkám: „Fotbal má vést fotbalista“ od toho má tam ten sekretariát, má tam právníka...šileně se odtáhl o toho fotbalu, od těch fanoušků, vymýšlel, že věci, který by nebyly, samozřejmě si neužívaj...

Jak si vzpomínáte na volby na prezidenta FIFA 98, kde soupeřil vlastně Blatter s Johanssonem a pak následně o čtyři roky později s Issou Hayatuem?

To bylo neskutečně zajímavý, protože ono se to provalilo, to bylo losování v Genku hlasování v 96. To skončilo mistrovství Evropy a už se losuje další čtyřletý cyklus, takže jenom kvalifikační skupiny. To bylo v Genku takže my jsme tam přijeli s Láďou Zemánkem na ten los. Hlavní téma bylo, kdo bude kandidovat na předsedu FIFA, byl tam Johansson, předseda UEFA, Chvalovský tam nebyl, ale jako věděl, byl tam Ital Matarezi. A oni řekli s tím, že jediný kandidát UEFA byl Lennart Johansson, že Johansson se stane předsedou FIFA, že Chvalovský jako předseda exekutivy už bude kandidovat na předsedu UEFA a měl na to dost jako nakročeno. A oni byli zděšený, že Blatter se přihlásil na kandidaturu a ted' mu říkali: „Seppe seš hokejista, seš vůl, fotbal má nějaký pravidla, ty seš sekretář FIFA. Stanovy, to věděly, nezakazuju, aby si kandidoval, ale ty jako sekretář FIFA si dáš kampaň na prezidenta FIFA za peníze FIFA, to nejde, to dá logiku.“ „ale hokej“ „ale hokej jsem nepleť, to je úplně jinej sport, tohle to je fotbal.“ Ale hokej, nepleť to sem, házel dobytek jako ty Švýcaři. „Takže ty máš dvě možnosti buď odstoup ze své funkce generálního sekretáře už FIFA a pak si dělej co chceš a pak seš volnej kandidát, jestli získáš podporu. Samozřejmě Johansson má tady, ale ty můžeš taky, to ti nikdo nezakazuje anebo se vzdej kandidatury a dělej si dal tohleto, to přece nejde.“ Tuhle tu otázku mu dali asi šestkrát, vylouval se, ani jednou neřekl tak nebo tak, kecal, kecal, on to uměl, on byl právník švýcarský. Právník, on to byl novinář původem, sportovní novinář v hokeji, pak dělal v hokejovém svazu, práva jsi dělal až potom, on byl novinář. V tom 98. když ho provolili, tak slíbil, že to je nestandardní a že ten mandát bude mít maximálně čtyři roky a pak už nikdy nebude kandidovat, když kandidoval 2000 asi po osmé, takže 13, tak stejně to neřekl, pak už řekl, že jenom teda rok. Tak ty sviňárny z toho Hokeje, tak to uměl, takže kdokoliv se mu postavil, tak s tím zametl, Issa Hayatou, ať to byl ten bin Hamám, ten katarskej prince, který ho vozil tím trysovým letadlem, to bylo jeho. Tak vždycky mu našel nějaký, ať to byl Platini, platí, nebyl hloupej, že mu na to sedl, tam podepsal nějaký ty smlouvy, ono to bylo přesně podle toho mu, to tam obhajovali ti Švýcaři, podle švýcarského práva to bylo v pohodě, že nemusel mít smlouvu, že švýcarské zvykové právo, je dohoda, když se dohodneme, že mi za to dáte 100 000, nemám nic podepsanýho a když to dáte a nebudou to vaše peníze...takže Blatter vždycky slíbil, že to je naposledy...samozřejmě ty Afričani mi to říkali, když tam ten Pelta, to jsou diety, oni dostávali 1000 SFr. jako dietu na den, pětihvězdičkový hotely, všechno placený, když chtěl na bar, tak mu to tam psali, když chtěl vyprat. Tak prostě všechno měli, bankety, všechno bylo placeny. Takže proto, když vždycky přijel na kongres, tak vždycky dostal iobálku, měli zaplacený, tyhlety svobodové potom to užili, nakonec Berbr jezdil na kongresy...on jim uměl nasypat, oni by nemuseli posílat a on nedával peníze, ale oni to ukradli přes něco...to byla neskutečná korupce, a on to věděl, že dává tohle těm a on to viděl snadno, Jižní Amerika zkorumpovaná, ať to byl ten Julio Cordona, tak jim nasypal, ten Karibik ten Jackson, uměl to výborně. On to znal z hokeje, takhle to chodilo vždycky, tak to převedl do fotbalu, plavec a hokejista vládli fotbalu...

Jak byste popsal rozvoji v devadesátých letech ženského fotbalu s přesahem jako do nového tisíciletí?

Ono to zní blbě, ale jako byznys, oni mají takhle vyzkoušený, kolik výrobků kupuje žena a kolik kupuje muž. A oni zjistili, že muž už nekupuje kromě piva a občas, když se utrhne u mariáše, tak nekupuje nic, že jeho auto rozhoduje doma žena...takže útočit reklamně na ženu se vyplatí daleko víc, než na chlapa a to je ženský fotbal. Takže ten potenciál sponzorské tam nebetyčný, kosmetický firmy a podobně, tak to byla první a druhá věc je, základna členská, samozřejmě vysoká...samozřejmě dostanou se na trhy, když to řeknu v Americe, tam máš ženský fotbal větší základu než mužskej...tak proto je tak šíleně podporovaný. Jo trochu genderové. Když jsem to vzal tak s Láďou Vízkem se mi nelíbí, když mi říkala Franta Pěničková: „Pozor nesrovnávej mi to, to je jiný druh sportu“ ...

Ale to je docela paradox, že on se začal rozvíjet právě na tý základně v tý Americe, kde jste sám říkal, že vlastně v tom 94., když tam bylo to mistrovství světa, že tam rozdávali letáky s pravidlami.

Protože ty ženský jedou taky americký fotbal, ale přece jenom je lepší kopat do balónu, než do sebe mlátit...evropský dítě do balónu kopne, americký ho hodí...s docentem Grygarem, když jsme se bavili o meziplanetárním, tak říkal: „Ano fotbal by vznikl, protože koule je základ vesmíru, tak je všechno primitivní v národech, z nějakých primitivních sportů, že se do něčeho valí, kope, strká, tak to tam bylo“, takže fotbal je naprosto přirozená hra...

Kdyby jsme to shrnuli, dá se mluvit o fenoménu jakým jsou 90. léta jako pojem u nás jako devadesátých letech, jako fotbalových, jako o nějakém období bez přesahu?

Přesah vždycky to musí z něčeho vycházet a vždycky to musí z něčeho navazovat... samozřejmě ty změny, ty 90. léta byly daný tou společenskou změnou, neskutečně, přechodem, návratem toho profesionalismu...k tomu zkomercializování, který bylo celosvětový...

Je ještě něco co nebylo třeba řečeno a bylo by třeba k tomu tématu doplnit? Napadá vás něco?

Já říkám, že v tom 96. se to neskutečně sešlo, že my jsme tam jeli, že tam vypadneme a první zápas hrůza 2:0, takhle nás Němci utřeli...tak bylo vyhodnoceno, že je to neúspěch, ale že máme ještě další dva zápasy...Uhrin se udobřil s Patrikem Bergerem, který chtěl hrát a byl to tahoun a vyndal Frýdka, který nebyl nic moc. A teď konto štěstí, blbej Arrigo Sacchi, kteří porazili Rusko, proti marnému Česku, který bylo opravdu špatný proti tomu Německu, tak postavil béčko, ještě si nechal vyloučit Matteonihů a my jsme porazili Itálii, štěstí proti Rusku, vedeš 2:0, Csaplárova past, pak se to otočí, náhodný gól, Šmicer mezi gólmanovými nohama a ještě chytil Köpke penaltu, jinak by postoupili Italové. Takže najednou jsme Portugalci lepší, ale né zas tak o tolik a semifinále s Poborským, Francouzi mnohem lepší, ale unavený a mě se Uhrin zeptal, protože jsem byl na utkání Francie/Nizozemsko, který vyřazovali na penalty. Já říkám: „Pane Uhrin já Vám to řeknu takhle Zidane, Bordeaux polovička, utahanej prostě nemá šťávu, prostě nic, Blanc, Lizarazu, Duggary“, co tam kopal, ty tahouni, on ukázal, že ti Francouzi tu sílu neměli, že nebyly lepší, že Kubík se strkal a naše ctnost penalty ze střel...a pak to finále a tam ti Němci, jak neměli ty zraněný, Zige, Müller, ty byly poražený, my jsme se najednou ohromně zvedli. Kuka tam projel celou polovičku a co vím tak těsně vedle, my jsme se šíleně zvedli, takticky a tohle. My jsme jim povolili, že si můžou ty náhradníky povolát, dodneška říkám, že to je dobře, že to bylo dobrý gesto, takže my jsme mohli být skoro mistři Evropy. Tak, když to vezmu, tak to bylo kousek poštěstí, což třeba nebyl v tom Portugalsku a v tom Portugalsku jsme byli jasně nejlepší, tady ne, tam jsme byli nejlepší...já jsem neznal jeho myšlenku, já říkám, Pane Uhrin a on byl úspěšný všude, on říkal, že: „největším úspěchem bylo, když zachrání Cheb a Bohemku, ne když vyhrál ligu se Spartou“ ...a ty kluci se mu smějou. To si myslíte, že měl nějaký

rozbory jako Brückner, a on nám řekl, ať si kluci hrajou svoji hru a už po Německu volal na Frýdka: „Ty jsi nejméně nehrál svoji hru“ a dal tam Bergera. Nic tam neřekl a nebyla to náhoda, ale takhle úspěšný trenér, to se může podařit jednou. On říkal, že dělá tyhle akce, dělá stereotypy až to ti kluci opakují, aniž by věděli, že to do nich narval, on byl zajímavý. Tam byly jiný, tam byl Máčala, to byl jiný teoretik, Brückner ti to uměli, ty standardky, byli, mi neříkej, to uměli mnohem víc...a samozřejmě Chvalovský, síla na UEFA, ono se to povedlo ty devadesátky...a já říkám, že nejlepší byl ten 2000 až 2002 ten mančaft, ale je to 2004, tam už Nedvěd začíná být zraněný a Šmicer taky začínal mít zranění, ale pořád bude nejlepší v Evropě, bohužel.

Tak jo tak já vám mockrát děkuju.

To jsme toho napovídaly vid'? Hodinu a půl, toho máte hodně.

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: PhDr. Pavel Procházka

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 3. 11. 2021

Místo konání rozhovoru: Praha, Klapkova, Restaurace Kobyla

Tak opět se jedná osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 96 a fotbalové prostředí v devadesátých letech 20. století, mým narátorem je pan Pavel Hrabě.

Procházka.

Jasně Pavel Procházka.

Hrabě je pan Stanislav.

Před chvílí jsme o tom mluvili mě se to spojilo. Datum rozhovoru je 3. března roku 2021 a tazatelem je Jakub Smelík. Moje první otázka, jestli byste mi mohl popsat dětství z jakého prostředí pocházíte?

Tak.

Vaše dětství.

Dětství, já pocházím z prostředí lékařského, táta by lékař. Jinak jsem žil, jsem Pražák rodilej, žil jsem ve Strašnicích, potom na sídlišti, sídlištní dítě v Malešicích. Ale od svých pěti let jsem chodil po fotbalech, mě vodil otec a potom i sousedi, tatínkové. No a taková fotbalová parta, fandili napříč kluby Slavii, Spartě, Bohemce, snad i Dukle, což byla taková výjimka. No a takže jsem od pěti let chodil jsem s doprovodem do 10 v Malešicích, takže na Slavii, na Bohemku a potom přes řeku na Spartu, všechno, co se dělo. Potom od nějakých 10 let od 11 mě pouštěli sami. Pak teda došlo to, že začla éra umělých osvětlení a to ještě, když jsem byl menší, tak mě samotného pouštěl, takže jsem byl od osmi hrozně rád, ale musel jsem tam jít s někým. To prostředí tady těch večerních zápasů, že to bylo neobvyklého něco to, že lidi tady na to chodili ve větším počtu, ale tam jsem musel mít doprovod. To bylo uměle osvětlení až úplně poslední na Spartě, bylo jako jedno z prvních na Bohemce, První bylo úplně na Viktorce Žižkov, takový překvapení. Protože národčák hrál už pod umělým osvětlením ve Wembley nebo ve Skotsku, na

těch velkých stadionech a neměli to kde trénovat a tak hráli na Viktorii Žižkov, protože tam bylo umělý osvětlení u nás, někdy začátkem těch sedmdesátých let. Jinak sám jsem hrál s klukama fotbal na plácku, ale všechny sporty možný, a basket...jsme vyhráli Juniorskou ligu Československa, ale to protože jsme byli slabý ročník, takže se tam dostal každej i já...byl jsem ve sportovní rodině, bracha běhal závodně 400 metrů překážek, dokonce porazil budoucího mistra Evropy rekordmana Schulmöbel z NDR, než začaly všichni žrát ty bobule...(hudba v pozadí)...potom jsem se rozhodl pro vysokoškolský studia a už to šlo jen rekreačně. Protože jsem měl podle učitelů tenkrát na gymnázium na Vítězné pláni nějaký literární talent, tak jsem šel na novinářskou fakultu a chodil jsem do sportu už od 17 let počítat tabulky, nejdřív basketbalový, pak fotbalový...protože ta fakulta byla víceméně hodně politická a já jsem se s tím nechtěl špinit, takže jsem se rozhodl, že jediný pokud se tím budu chtít živě i tak je to jako sportovní žurnalistika...hodil jsem do ročníku ze Standou Hrabětem a oni nás tam jako budoucí sportáky neměli rádi...

Kdybyste měl porovnat dětství za socialismu, ve kterém jste vyrůstal, s dětstvím v dnešní době, tak jaká jsou taková základní specifika nebo rozdílnosti?

Oni jsou daný nějakým tady režimem a i rozvojem nějaký techniky a to možná spolu souvisí ale né úplně ve všem. To je taková ta generace, která hodila tašku do kouta a šla ven hrát na plácek, kterých zdaleka nebylo tolik jako teď. Já těm dětem závidím, oni mají hřiště všude...fotbalový plácek jsme si udělali nějakou brigádou nebo jsme se někde dírama v plotě dostávali na ty hřiště, když byly volný...ono se dneska na to žehrá, že ty děti jsou tlustý, že čumí furt do počítače, což je svým dílem pravda, ale taky ne, protože se zase ten okruh uzavřel...nejsou to teda závrtným počty, ale vždycky jsou na tom hřišti děti malý od pěti let až po ty pubertáky, který tam hrajou třeba ten basket nebo tam kecali, ale přitom sportujou, takže zase tak strašný to není...ty děti byly samostatnější, ty děti chodili sami, dneska s nima choděj rodiče, já už bych to nechtěl...a divím se, že jim to nevadí. Nám třeba ve starším věku 13, 14 tak by nám to hrozně vadilo...já si myslím, že těch úchylů je pořád stejně, ale tenkrát se o tom nepsalo, za toho socialismu, ale nechci chválit tu minulou dobu...nebylo to tak individualistický, víc jsme se tykaly, víc jsme se kamarádili...ale co jsem spíš viděl, že když byly nábory do Sparty, do Slavie, tak tam skutečně vybrali ty nejlepší děti, někdy dneska o přestávkách tam hrajou i ty přípravky malinký, kteří jsou bachratý a říkám: „Ty bys neprošel ani na tělocviku, natož aby tě vybrali do Sparty nebo do Slavie, tak to mě jako udivuje, že tam vezmou každýho, kdo přijde, protože prostě to tak je, dětí je málo...dneska je těch kroužků možná až moc i ty rodiče dneska jen, aby ty děti měly program, tak je zahltí, že někdy to, co nezvládli sami, tak to přenáší na ty děti a je to až agresivní a řekl bych, že to je ten rozdíl.

Mohl byste mi popsat, je z vašeho pohledu vypadal fotbal před revolucí?

Vypadal tak, že jsme se těšili na každý finále poháru, Ligy mistrů, tenkrát se to jmenovalo jinak...televize byla jeden program, maximálně dva, možná trochu víc, neexistovaly komerční televize a ta nabídka toho sportu byla jeden fotbal do týdne a žádný zahraniční ligu, to jste nechytli, to se získávaly výsledky nějak někde za sportu, v radiu... lidi na to chodili ve větším počtu, protože ta nabídka tý zábavy nebyla tak veliká...to si moc nepamatuju, ale po mistrovství světa v Chile chodili ty návštěvy kolem 40 000 i na ligu, to bylo na Strahově, ale na Spartu chodilo pravidelně 20 000, na Slavii taky, ale to bylo v tom boomu a pak to šlo dolů...a za mých mladých let to už fakt bylo 10 – 15 000, ale jako furt to bylo docela slušný, stadiony byly samozřejmě ke stání, takže se tam vešlo daleko víc lidí, vstupný bylo legrační, ale chodilo tam samozřejmě víc fanoušků, protože jiná zábava nebyla, byli kina, divadla, ale taky to bylo hlídaný...mistrovství světa, mistrovství Evropy to bylo jednou za čtyři roky vysíláný nebo

finálový zápas i Poháru mistrů, Pohár vítězů, pohárů UEFA nebo tenkrát se to jmenovalo Veletržní pohár, tak to jo, to se do té televize dostalo nebo kvalifikační zápasy Československého národáku, to bylo všechno...ale na druhou stranu ten fotbal byl tenkrát pomalejší, tak je logický, možná techničtější, ale ty fanoušci Sparty a Slavie tam byla vždycky rivalita, ale nebylo tam nepřátelství, bylo to spíš takový hecování na pracovištích nebo ve škole nebo potom na tom stadionu, ale tak aby docházelo k nějakým rvačkám, bitkám a domluveným třeba někde hooligans, že to jako nebylo. Jednak protože to nebylo zase tak rozšířený fenomén, jednak z toho západu to člověk ani tolik nepřijímal, ale tenkrát by to hlavně soudruzi policisti utlumili v samotným zárodku... byly takový že spartáni chodili po vítězném zápase městem ale bylo to takový že jakýkoliv sročení lidu režim neměl rád, protože to mohlo přejít k nějakou jinou demonstraci...ty kluby tenkrát oficiálně byly amatéři, ale byly to profíci. Víím, že mi vykládal třeba ředitel Olomouce, že měli třeba natisknutý dvoje lístky, nepřiznávaly, vždycky to byla sranda. Oni potom spočítali těch lístků a jich tam bylo o třetinu méně, než bylo oficiální číslo, protože město dělali ty černý fondy na hráče, aby měli. Takže třeba přiznaných 10 000 a ono tam bylo 20 nebo 15. Teď je to skoro naopak, oni přiznají víc, aby měli od sponzorů víc peněz, ale tenkrát se mazali ti diváci, pravidelně, protože oficiální čísla byly výrazně nižší...zápasy se dřív kupovali, korupce byla taky, že do těch hráčů se chodilo, do rozhodčích velmi...když jste si tu knížku přečetl tak jste neměli iluze, ale bylo to v jiných rádech a to ovlivňování nevím, jestli jste o tom četl, 75 jak Bohemka si nechala dát pět gólů v Třinci a spadla Sparta jednou jedinkrát, no tak to bylo koupený celý to kolo...tenkrát už byly přenosy rádiem oni tam podrželi asi o 10 minut ten výkop a oni ještě zařídili, že radiotechnik udělal přerušování spojení, mezitím oni tam dali dva góly a ta Sparta spadla, že jo, to bude velké průser. Dokonce to měl řešit ústřední výbor komunistické strany a vyrazit je všechny, tu Bohemku, tu Duklu, ten Třinec, Teplice ty všechny, kteří se na tom podíleli, ale oni měli štěstí, protože to bylo asi 14 dní před Československou spartakiádou a nikdo nechtěl narušovat radost lidu z tohoto sportovního svátku, takže oni měli výjimku, že to v podstatě, když to řeknu sprostě, neodsraly...takže teda zajímavý, protože možná by ani nebyl ten největší úspěch mistrovství Evropy 76, který se konalo za rok poté, protože tam měla Bohemka Panenka a kdoví jaký hráče, kdo by bylo. Takže kdyby je tenkrát potrestali, distancovali, tak by žádný Panenka na mistrovství Evropy, nehrál ani bysme tam, asi nepostoupili, asi by vůbec k tomu úspěchu nedošlo, tady všechno souvisí se vším. Ale co se týče nějaký ty korupce, tak ta byla vždycky. Tenkrát se nedalo téměř vůbec přestupovat, přestupní řád byl tak pevný, že Panenka chtěl jít jednou do Sparty, jednou do Slavie nebo jak, ale stejně zůstal v Bohemce, ne že by jí tak miloval, ale protože to skoro vůbec nešlo, ale no to bylo fakt přísný... fotbal v té době byly relativní dvě hodiny svobody pro ty lidi, kteří tam přišli a to jak na tom place, když to hráli a aktivně, tak ti diváci...já víím, že ty úspěchy byly sice jak v tom hokeji, kde vyhrávali kontinuálně, ale to bylo ve vlnovkách, to bylo 62 Chile, pak dlouho nic, 76 mistrovství Evropy, 80 to byla olympiáda a pak to šlo už dolů až v roce 90 byl nějaký úspěch na mistrovství... fotbal byl vždycky jako fenomén a chodilo na to spousta lidí a myslím si, že měl i lepší povědomí v té společnosti, jak ti korupční kauzy a tak, protože tenkrát se o tom víc lidí bavili v práci...to bylo v těch šedesátých letech, kdy ti umělci zachraňovali tu Slavii, která byla na pokraji bankrotu, hrála druhou ligu, tak to bylo i celkem takový společenský vzednutí. To si pamatuju, jsem šel jako kluk do první třídy oni se vrátili do ligy a já jsem tam šel s tátou na první zápas. Tam bylo 45 000 lidí na druhou ligu tenkrát a potom tam chodilo třeba 20 000 pravidelně, ale jak říkám v televizi to nebylo, Nebyla tam konkurence anglický ligy ani Ligy mistrů, jediné poháry tam byli, když tam hrál československý mančaft, co se taky někdy dařilo třeba Slovan Bratislava vyhrál PVP v roce 69, to byla druhá nejvyšší soutěž a to mohlo být v mančaftu jenom do tří cizinců a hráli jenom mistři, nikoliv první čtyři...

Když jste začal pracovat jako redaktor, jaký možnosti tehdy měli sportovní redaktoři? Co jste mohli, co jste nemohli?

Ještě se psalo na psacích strojích...až v roce 90 přišli první laptopy, notebooky a částečně se psalo přes počítače, na diskety teda ještě a tam to bylo někdy pozdějš až v půlce devadesátých let, když v redakce přišli na to...politicky tam byla určitá svoboda, když tam byly samozřejmě nějaký politický tlaky...dneska je to daleko přísnější, já jsem si jako mladej kluk dovolil daleko více než dneska, kde se potom všichni o tom ohrazují a tak dále a byl nějaký jakoby lepší vztah mezi těma hráčema, těma klubama i těma novinářema, že všichni dneska z toho dělají Barcelonu. Musíte se objednávat na rozhovory, když chcete s někým hovořit, tam většinou stačilo zavolat těm trenérům nebo těm hráčům...jsme v redakci řešili když naši postoupili to bylo 17. listopadu 89, si pamatuju, protože jsem pak přišel o půlhodiny pozdě na tu demonstraci, protože jsem měla Ivana Haška, kapitána, co by postupujícího na mistrovství světa 90 po osmi letech a my jsme měli telefon, a on byl na telefonu, ale diváci mohli volat do tý redakce přímo tomu hráči a my jsme byli na druhý lince a tam jsme to zaznamenávaly a ten rozhovor jsme potom převzali. Takže za nás tu úlohu dělali ti fanoušci, akorát se ptali na to samý furt, takže jsme měli připravený ještě nějaký další potom otázky a takhle to fungovalo. Takže určitá svoboda v nějakých, třeba v tom československém sportu byla, část co jsme si mohli vymýšlet...samozřejmě jsme nemohli kritizovat stranu a vládu, to asi ne...ale to bylo právě zajímavý, jak už jsem říkal, jsem říkal: „Hele Ivane, já už musím končit, musím na Albertov a to bylo v 16 hodin, 16:30 večer a nějak ta demonstrace začala a já jsem tam přijel v 17 hodin, protože jako nejmladší jsem to v pátek přepisoval, dva kolegové odešli domů, já byl naštvanej, že to musím a za týden na to byl Hašek na Václaváku, ale jako mluvil už k národu...co se týče u zahraničního sportu, tak tam jsme většinou překládali...toho sportu jsme měli přístup, že jsme si mohli objednávat nějaký ty zahraniční noviny, fotbalový, sportovní gazeto dello sport, takže tam jsme to prostě přeložili a opsali a oni byli benevolentní...přehlídl, že to je na východ...a moc se nejezdilo, na Západ jeli většinou prověřených soudruzi, jednak to bylo politický a jednak to bylo drahý. No mě teda poprvý pustili v roce 88, to jsem byl se Spartou na druhým nebo třetím kole v Bruselu – Anderlecht Brusel. Měl jsem poprvé letět na Benfiku Lisabon. V 86. roce Benfica Lisabon/Dukla, to bylo čtvrtfinále Poháru vítězů, to postoupili. A když zjistil, že ta letenka stojí asi 50 000 tehdy, tak k tomu přičtete nulu v těch relacích, tak jsem nikam neletěl. Snad byli v československém sportu to spadalo pod ČSTV jako československý svaz tělesné výchovy...ale jako nebylo to drsný, že by po nás něco chtěli jenom nějaký formulář jsme museli vyplnit jestli jsme se bavili a bylo to vyřízeny s tím koncem osmdesátých let nebo v tý druhý polovině, co jsem tam nastoupil, tak už to bylo volnějš, než někdy předtím nebo v padesátých letech to vůbec nemluví, to bylo šílený a 69 po ty normalizaci asi taky...ale spíš redakci jako takový, cenzura nebyla, spíš autocenzura, byla tam vedoucí vydání, který to všechno kontroloval, ale jakože bysme tam měli nějakýho nasazenýho cenzora, tak to ne, ten byl až následnej, když byl nějaký průser...vím, že bylo srandovní že během Silvestru, když se nehraje žádný sport, jenom se jela nějaká cyklistika a vím, že vyhrál nějaký bambula, tak novoroční číslo, tam byl nějaký článek o Husákovi a tam bylo vítězství bambuli no a to bylo vedle tý fotky Husáka, takže to se jako hodně řešilo...taky se dělo, že se diktovalo, když byl někdo na zápase, zase diktovalo do tý redakce, ale někdy se stalo, že tam byla na neděli nějaká externí spolupracovnice a místo Vízek vyšel řízek a takový věci, Kakula jako Karel Kula a tak...zažil jsem třeba bojkot olympiády v 84' v Los Angeles a to bylo teda odporný, tam nás nutili aby jsme sháněly hlasy těch sportovců, že chápou, že nemůžou jet na olympijský hry a to vím, že jsem k tomu nikdy nepropůjčil, vždycky jsem na to házel marod anebo jsme odcházeli z ty práce abysme to nemuseli dělat...vím, že kdyby to byl vzájemný bojkot v tý Moskvě potom v Los Angeles, tak se to omezilo. Ví, že jsme měli v pondělí sloupečky z anglické ligy to se omezuje na výsledky, pak bylo hodně utečených, ale oni to hlásili na svobodný Evropě a my jsme tam nemohli psát výsledky...jsem kladl na první místo a stal se nějaký průšvih snad šéfredaktor Tománek, mimochodem předseda fotbalového svazu z roku 76, když jsme vyhráli

slavně, ale v 82. jsme naopak vypadli neslavně po skupině, tak ho vyhodili a jako stranický úkol dostal šéfredaktorství v Československém sportu. Novinám nerozuměl, ale naštěstí moc neškodil, akorát když bude nějaký průser, tak jsme to většinou nějak ututlali. Takže byl nějaký průser tak jsem říkal: „Nikdo neřekl, že jsme nesměli psát o Lendlovi“ Tománek říká: „Nešvejkej a dávej si pozor vole“ ...Vím, že byly potíže s papírem, ale to jsou dneska taky s tím covidem, nějak ty papíry nefungují a knížky se zpožďují...my jsme měli sportovní 250 000 náklad, umíte si to představit? A to bylo vyprodané...časopis Gól, ten týdeník to bylo podpultový zboží, kdyby jsme to tiskli půlmilionu, tak jsme to vydali. To bylo levný, to stálo padesátník...lidi kupovali Československý sport a když se tak podívám, tak to nebyly zas tak dobré noviny a noviny se četly odzadu za totáče nebo některý jenom. Tam si říkali, tam jsou zprávy trojího druhu, ty pravdivý to jsou ty sportovní výsledky, potom ti pravděpodobný to je předpověď počasí a pak je to všechno ostatní...

Vy jste říkal, že jste překládali zahraniční články a to jste měli nějaký experti, co znali cizí jazyk nebo jste to překládali přes slovníky?

Kupodivu tenkrát pro nás nebylo těžký dostat se na vysokou školu, ale museli jsme něco umět. Anglicky z nás většina uměla, ty starší redaktori uměli velmi dobře německy ještě ze školy nebo to byli lidi, kteří žili ještě za války jako mladí, takže ty německy uměli velmi dobře, rusky taky toho sovětský sportu, už třeba za Gorbačova se psalo o těch zahraničních sportovcích daleko víc...rusky jsme uměli všichni dobře, pak někdo uměl francouzsky anebo jsme měli fanoušky, kteří byli fanoušky sportů, ale zároveň uměli italsky třeba. Jsme měli na Itálii, se jmenoval Vlastimil Kotrba, bylo to fotbalový trenér mládeže a pak to tak jako blbli a u nás se jmenoval Patricio Zuka, protože Patricio je Vlastimil a Zuka je jako kos nebo kotrba a takovýhle voloviny tam byli...a to už možná bylo po revoluci, ale vím, že to byl diplomat, velvyslanec ve Španělsku Libor Sečka, tak nám potom dávali zpravodajství z toho Španělska...myslím, že to bylo těžký sehnat pro jednotlivce, ale pro organizace tyhle ty zahraniční šli objednat...navíc ta sportovní terminologie není tak těžká, aby to člověk nedokázal z toho, takže jsme tam měli stránky zahraničního sportu nebo zahraničního fotbalu dvakrát týdně...

Pak nastala revoluce, jak vy jste si osobně zvykal na tu změnu poměrů?

Já jsem si nezvykl, já byl nadšený, jsme k ní trošku přispěly i v té redakci sportu, když nechci vyprávět o žádném třetím odboji, ale pravda je taková, že samozřejmě v té redakci se to lámalo a my jsme se jí v podstatě zmocnili...ten tejdén revoluční se dělo to, že ti partajní soudruzi někam zalezli, do té práce nechodili nebo tak jenom jako málo, ty osmašedesátníci, co už se jednou spálili, tak ten Československý sport byl takovým úložištěm redaktorů, který byli vyhozený ze strany a nemohli dělat politický práce, tak dělali ve sportu a byly tam jakoby uklizený, tak ti byli opatrní, protože už to jednou zažily a dopadlo to blbě. No takže my jsme vlastně ten tejdén, ono se to dá dohledat s kolegou a dalšíma řešili i takový sportovně politický věci, protože šlo hlavně o venkov. Třeba změna psaní byla markantní ve svobodném slově nebo v té demokracii, v té mladý frontě. Ale v Praze každý věděl, co se děje, na venkově moc ne, tam jezdili ty vlaky, který vozily ty venkovský vydání a oni to estébáci vyhazovali z těch vlaků, takže se to tam vlastně vůbec nedostalo, ale sport nechávali, protože tak to je jedno. Takže my jsme tam asi po dobu 14 dnů, co ta revoluce běžela cpali i politický materiály, aby se to dostalo na venkov no a potom ty změny byly velmi rychlý, třeba ten šéfredaktor i když to nebyla ta největší bolševická svině, abych to řekl, ten Tománek, ale 17. listopadu se podruhé ženil a ta mladá žena si brala šéfredaktora a druhý den z něj měla důchodce, takže tam samozřejmě došlo k nějakým změnám v redakci, velmi rychlým a začlo se psát jinak. Tam jediný bylo to, kdo se dřív osamostatnil. Bylo jasný, že pod tím ČSTV celou dobu být nemůžeme s ekonomickýho hlediska

a finančního...první byla Mladá fronta, zprivatizovaly si to tam ti, kteří tam byli...kdyby byl někdo na hradě, tak já jsem tady uklízečka, tak hrad je můj, tak takhle revolučním způsobem to pak nešlo, ale takhle se to překlátilo do akciovky...takže to vzal nějaký bývalý funkcionář ČSTV a druhou půlku měli zas Hašek, Václav Němeček a Pavel Kuka, ne Luboš Kubík, ne Pavel Kuka, byly tři akcionáři, kteří odešli hrát do zahraničí, legionáři...ne všechno to šlo tak rychle, ne každý umí psát sám od sebe, bylo to složitější, než si to nějak sedlo...kdo to nezažil ty devadesátky, tak každý na to vzpomíná dobře, byli jsme mladý a jinak byli všichni plný elánu, mohlo se úplně všechno a hlavně jsme začali jezdit mnohem líp než teď...ty devadesátky byli nejlepší, ještě nebyl internet nebo v plenkách, všude se mohlo, o všem se mohlo psát a rozjeli jsme se po celém světě. Takže já jsem za těch 10, 15 let od roku 90 do nějakýho roku 2004, 2005 byl skoro na každém šampionátu a jezdil jsi mnohem, mnohem větší, jednak kravinu vydělávaly, jinak zdroj informací nebyl, ten internet tak výrazně jako, mnohem méně a vůbec a ty noviny tištěný, že jo vycházely, teď je problém a to je furt dokola...kanibalismus, že ti co vydávají ty internetový verze, vydají všechno na internetu no to jako, kdyby jste rozdali banány zadarmo, krásný, nový no a pak za dvacku se snažíte prodávat trošku ohnili no, tak jak to dělat, jak z toho vytáhnout peníze ještě nikdo pořádně neuměl...ty změny byly neopakovatelný...když byl někdo zkušený novinář tak na tom vydělal, zároveň přišli mladý, nezátížený minulostí a ještě u těch sportů bylo dobrý, že až na výjimky si tolik neumazali ruce, ještě v těch politických denících, že mladý ještě nebyli, tak vzali sportůka jinak nebyl tak umazaný jako oni politicky a jinak jako jedinej se uměl rychle rozhodovat a rychle psát...takže velmi v devadesátých letech hodně v redakcích v těch politických deníku byly bejvali sportovní novináři, prostě se to otočilo, z těch osmašedesátníků se často stali sportůci...

Jakým způsobem se proměňovalo fotbalový prostředí?

Taky takhle divoce, ale né úplně ku prospěchu věci, protože jednak ty nejlepší fotbalisti odešli okamžitě všichni. To bylo hned vidět mistrovství světa 90. obrovský úspěch ať nejlepší Skuhravý, Hašek tihle ti všichni šli ven, tady do toho ještě přišel rozpad států, že jo, což taky oslabilo tu fotbalovou reprezentaci a všechny ty fotbalový mužstva, ztratili jsme v koeficientech pohárových, třeba Ligu mistrů nikdo nehrál po tom rozpadu států, rok nebo dva my jsme se tam vrátili, jako když byla Anglie vyřazena na pět let po nějakým tom Bruselu, tak to bylo úplně stejný, jsme začínali od nuly. Takže ty mužstva spadly, nejlepší hráči odešli a trvalo to dlouho, ale třeba Sparta v 92. jaro, kdy dokázala v nultym ročníku Ligy mistrů porazit Barcelonu tady 1:0 byla třetí, tak to bylo jako dobrý, ale potom to šlo dolů...těžila z toho časem reprezentace, protože přicházeli hráči z kvalitních klubů, ale co se týče klubového fotbalu, tak ten trošku stagnoval navíc se na to navalili různí spekulanti, když se na to podíváte kolik z nich bylo zavřených nebo mělo, teď to vezmem přes Chvalovského, Čekana a já nevím všechny tyhlety bose, dneska všichni ti skončili buďto v bání nebo byli na pokraji, jednou nohou v kriminále, s tím to souviselo ta činnost divoká, přesto si dělali jméno a s tím fotbalem to souviselo...a dostávalo se to do takových věcí, že každý, kdo se někde narodil, tak to muselo hrát ligu, ligu hráli Blšany, kam nevedla ani státní silnice nebo čtvrté kategorie, protože se tam narodil Chvalovský, ligu hráli Drnovice, díra u Vyškova...to byly pak další kluby, který se takhle uměle vytvářely, to byly různý takhle jako Čekan, Ďuričko, jak zavraždil toho, ten měl i Duklu. Všichni dokola tvrdili, že jim jde o fotbal, že chtějí fotbal povznést, většinou šlo o pozemky o lukrativní pozemky připojený k tomu stadionu, což vlastně dneska trvá, Křetínský chce taky Letnou za účelem byznysu a Spartu chce přesunout na Strahov. Většinou se kolem toho točili různý slova, jak milujou fotbal, jak pozvednout český fotbal a většinou ty kluby co měly skandál tlačili dolů, dva tři roky to hrálo a pak to skončilo někde v okresním přeboru nebo krachem...stejně tak bylo několik skandálů, 95 rok horké léto, 2004 tam potom odposlouchávali. Zase byla druhá věc, že vznikla Liga mistrů a v ní obrovský peníze, kde se dalo kromě těch přestupu klub zabezpečit,

takže všichni dělali všechno možný aby se do tý Ligy mistrů dostali a potom docházelo k různým šílenostem, co se týče na hřišti. Spartu vlastnil bývalý automechanik Mach, později také souzený...prostě se různí podivný figurky dostávaly do fotbalu, financovali ho a potom to s ním kolikrát šlo do krachu, Sparta skončila málem špatně, tu zachraňovali Východoslovenské železářny potom, Slavie taky skončila v roce 2000 málem bankrotem...takže všechny takový ty temný struktury se na fotbal nabalovaly, časem ho třeba pozvedly, že někde se hrálo dobře, nahoře, ale pak to šlo do kytek...fotbal byl nebo stále je dobrou příležitostí pro propírku peněz nezdravejš, že se na to nabalují takový týpci a ten československý později český fotbal ten to pocítil. Ale tý reprezentaci se dařilo jednak, protože tam byly dobrý trenéři a hráči tím, že odešli a tam měli ty možnosti a hráli ve špičkových klubech, ne jako dneska, kde v nich hraje možná jenom Schick i když Leverkusen není zase tak špičkový klub, ale ti všichni hráli ve špičkových klubech, vyhrávali s nima Ligy mistrů a když se vrátili do tý reprezentace, tak byly dobrý...ta stagnace nastala až někdy v roce 2010.

Jakým způsobem jste prožíval mistrovství světa v Itálii v roce 1990?

To byla právě ta svoboda, ta parta tam taky jela, když to ale nebylo jednoduchý, protože tam byli dva emigranti, Knoflíček a Kubík a o nich se diskutovalo, jestli tam mají vůbec jet nebo tam nemají jet, vím, že ta parta kolem Haška: „My jsme si to vybojovali a vy jste byli někde v háji a co teď děláte?“ Ale naštěstí jinak lidi se těch Kubika a Knoflíčka zastávali a pak došlo k něčemu, že my jsme doma prohráli s Egyptem 1:0, ten výkon byl hroznej, takže trenér Vengloš musel udělat teda to, že povolal ty dva a pak se hrálo v Anglii a tam byl nějaký přátelák a oni tam byly nejlepší a už byl klid...tady byla euforie, to bylo po prvních svobodných volbách a tomu mančaftu se podařilo udělat celkem slušnou partu a konečně tady byla euforie, že bylo 10 000 lidí tady těma starýma Škodovkama vyjelo do Florencie na ten první zápas s Amerikou a ty hráče, kteří byli zvyklí, že když vyjeli někam ven, tak tam nikdo nebyl, možná nějakých pár estébáků, tak najednou tam bylo 10 000 československých vlajek v tý chvíli a ty fanoušci z toho byli úplně paf a ty fanoušci pak jezdili s nima i někam dolů, když hráli s Kostarikou...škoda možná, že nám to ve čtvrtfinále vyšlo na Německo, který to potom nakonec vyhrálo ten šampionát. Kdyby tam byly jiný mančaft, že by to mohlo jít ještě možná o stupeň dál nebo nějakou medaili třetí, čtvrtí, že ten mančaft na to měl no a pak všichni někam odešli a začal se dělat stát a pak až do toho mistrovství Evropy v Anglii šlo pryč. Ale ten šampionát byl přelomový, ale byl i technicky, nemyslím si, podle mě to nebylo nic moc nějak přelomový, ale co se týče televizního snímání, tam byly nějaký novinky, kamery na tyčích a takový věci přelomový...a vysílala to Československá televize už všechny ty přenosy skoro, nejenom ty vybraný, že to bylo dobrý...myslím si, že dodnes to je nedoceněnej úspěch, že tam hrálo 24 týmu, ne ještě 32 jako dneska, bylo těžký se tam dostat a těžký bylo se tam i prosadit.

Jak se postupem času během těch devadesátých let proměňoval československý posléze český národní tým?

Potom roku 90 nastal rozpad, pak se to začalo hádat. Na mistrovství 92 a na mistrovství světa 94 jsme nepostoupili i když tam to bylo blízko. To by byla sranda, že kdyby naši postoupili na to mistrovství hráli by na tom už jako rozpadlý stát, oni to dohrávali už jenom jako reprezentace Čechů a Slováků, ale tam kdyby se toho ujal trenér Ježek, tak málem se to zachránilo. Hrál se zápas s Belgií, kde jsme potřebovali vyhrát a bylo to 0:0 a v poslední minutě nebo poslední minuty před koncem, tam mel někdo ze slovenských útočníků, teď nevím jestli Pecko nebo kdo, Timko, gólovou hlavičku a kdyby jsme postoupili tak to si dělal srandu Moravčík s Haškem Ivanem myslím, že vím, že jsme byli s nima někde na Faerských ostrovech. A on říká: „Hele teď si představ, že když mi postoupíme na ten šampionát, tak překonáme to Československo o rok

a když by jsme náhodou to mistrovství vyhráli, tenkrát ještě obhájce startoval automaticky, tak budeme ještě v roce 98 startovat jako obhájce, takže já se tě nikdy nezbavím“ říkal Hašek k tomu Moravčíkovi...no to teda nevyšlo. Potom stačilo stavět od začátku a to jsme říkali, že to bude špatný, protože přece jenom vždycky byl ten národ'ák spojenej a tam se to za mě doplňovalo, třeba ten největší úspěch mistrovství Evropy 76, to sice byl Panenka nebo Viktor a Nehoda, ale ten zbytek to byli Slováci a že na to doplatíme, že budem rádi, když se někdy někam dostaneme výjimečně. Ale ta mistrovství Evropy 96 to bylo zlom, zlom velkej právě i v tom, že se tam dostali, uspěli jsme, že ti hráči dostali zahraniční angažmá. Na tom se dalo stavět, že český fotbal byl celkem zájem na základě teda tech reprezentantů, jak se těm Slovákům teda nestalo a ten trval teda hrozně dlouho, než to někam vůbec pronikly až teda v roce 2010 na mistrovství světa do Jihoafrický republiky, když tam jsme zase nebyly my...zásadní zlom, že s tím českým fotbalem se furt počítalo, že měl dobrý hráče a ty Slováci se s tím 20 let mořili a stále podle mě mořej, že se nikdy již nedostali na takovou úroveň. Třeba v těch sedmdesátých letech tvořili základ toho národ'áku, včera to bylo tak halb und halb a co se týče klubových úspěchu tak Spartak Trnava, co jsi jako dítě pamatuju, to byl špičkový evropský mančaft, nějakých top pět, semifinále tehdejší Ligy mistrů, Slovan Bratislava vyhrál ten Pohár vítězů pohárů. To nebyly náhodný úspěchy ten musel přejít to KO, skutečně to vybojovat a měli tam výborný hráče. Měli bychom v tom, že ti hráči neodcházeli do zahraničí, takže tam už to udržely, což bylo potom ten problém, když se vracím zpátky do českého klubového mužstva, že jim ty nejlepší klubový hráči odešli. Za toho socialismu mohli odejít až někdy ve 33 a ta už to celý budovala. A tady asi ten zlom bylo to mistrovství 96 na dlouhou dobu, kdy tady spousta hráčů si udělala jméno a udělala jméno i těm dalším v tom českém fotbale a tím se ten národ'ák držel na nějaký úrovni. Vlastně tenkrát bylo v českém fotbale klubu furt nějaký problém, furt nějaká kauza, ale vždycky výstavní výlohou byla ta reprezentace, která byla dobrá, vlastně furt do Evropy jsme postoupili pokaždý od rozpadu států.

Já se ještě vrátím k tomu šampionátu v Itálii. Měl šampionát dopad posléze na ten československý fotbal nebo výrazný byl ten dopad toho úspěchu na tom šampionátu na československý fotbal?

Výrazný bylo v tom, že tam byl vlastně první kontrakty. Skuhravý byl myslím potom druhým nejlepším střelcem s pěti góly, Pyško podepsal už během šampionátu smlouvu do FC Janov a potom ho následovali Hašek a hlavně další spartani, kteří hráli dobře...ale potom bylo furt takový očekávání, že to bude dobrý, trenérem se stal Máčala a to už byli přelomy. Kdy se hráči sem přijeli víceméně pobavit a ta životospráva, nebylo to úplně fajn, se dělali hrozný věci a ty trenéři ještě neměli peníze, tam byli jako nazdárkové. Než se to trošku srovnalo tak tohle to měl ten vliv...na dělení státu doplatili ti Slováci, tam byl ten Slovan Bratislava, který v roce 92 byl mistrem před Spartou i Slavii a tady právě začli, jednak Petr Mach, ty podnikatelé, o kterých jsem mluvil, ten si vzal Spartu, do Slavie přišel Korbel, protože ho na Letný nechtěli a ten vystavěl mužstvo teda velmi dobrý, dokonce tu bylo, proč nejsou první, protože to nechtěl podplácet, tak zjistil jako specifikům tady té situace, že nemusí mít nejlepší hráče, to ještě neznamená, že vyhraje. To ten mach uměl líp jako automechanik z Uhříněvsi se v tom uměl pohybovat. Ale fakt, že v tý Slavii se vytvořil základ pro tu Evropu 96 a je to slávistického toho, co potom hrál semifinále poháru UEFA a vyhrál tu ligu po nějaké dlouhých letech 49, takže to je jako pravda...ale ten vliv to mistrovství světa 1990 by bylo možná větší, kdyby došlo k rozpadu toho státu, který má samozřejmě taky na ten fotbal. Jednak na ty vztahy uvnitř a jinak jako kdyt jste přišel o hráče jako Peter Dubovský. To byl tenkrát špičkový talent, někdy teda úplně neprokázaný, ale přestoupil do Realu Madrid a tak dále. A takže o tyhle ty hráče národ'ák přišel a bylo trošku štěstí, že se na to mistrovství Evropy dostal potom a s velkým štěstím uspěl, což bylo podle mě zlomový. Samozřejmě tam byli ještě doznívající hráči z toho mistrovství světa,

já nevím Jirka Němec, Kouba tam nehrál v tom 90. ale už tom kádru, takovej nějaký ten duch se tam přinesl...

Jaká byla specifika mistrovství Evropy následně v roce 92 ve Švédsku? Čím byl ten šampionát zajímavý?

Že ho vyhrál Dánsko. To bylo ještě o osmi místech, tam byl jenom osm mančafu, Anglie byla první s 16, proto byl tak zajímavý, protože to bylo opravdu jako šampionát. Tyhleto mistrovství Evropy do toho roku 92 byli takový jako final four, final eight, Na víkend, potom na dva, nebylo to šampionát na měsíc, jak jsme zvyklí teď, že by tím žil, že jo celej ten národ, byla to taková liga národů, která se sejde. Nebylo to v mistrovství Evropy tak slavný, to byly čtyři dny středa, čtvrtek, pátek, sobota, neděle...to je to asi jediný zajímavý tým, že bylo ve Skandinávii, tak tam byl kolega Zemánek a bylo takový jako ve skromnějším hávu, jako to ve Skandinávii bývá. Ale tam byl efekt toho dánského týmu, který tam vůbec neměl být a hledali ho někde po dovolených. Ona tam měla být Jugoslávie, která z politických důvodů, kvůli válce na Balkáně tam nejela a to bylo velký překvapení a oni to podle mě podcenili všichni a i to finále Německo jsem si říkal: „jsem takovej vůl jsem si říkal, že ti Němci vyhraji jasně ti Dánové nemůžou a byl na to nějaký šilenej kurz a šel jsem kolem nějaký Fortuny, jedna ku já nevím kolik, nějaký dvojciferným číslo, vsadím si to, já nevím“ a pak jsem toho litoval samozřejmě a tam byly ty příběhy s nějakým tím kapitánem dánským, který měl dceru, ke který se vracel, protože utrpěla leukémií, ale asi nakonec stejně zemřela a že jí to nějak věnoval, dal branku v tom finále...byl takový sympatický ten šampionát takovej rodinný...ale z našeho hlediska, my jsme tam nebyli, takže to nebylo tak sledovaný jako to mistrovství světa 90, mistrovství Evropy 96, mezitím byla ještě Amerika, to jsme se také nedostali v roce 94, to byl ten poslední společný tým.

Naproti tomu právě to mistrovství v tý Americe 94, čím bylo tohle mistrovství zajímavý?

Tak pro mě tím, že jsem tam byl, ale zajímavý bylo tím, že já si to pamatuju tak, že já když jsem tam odlítal, tak tady byl velký skandál ve finále Českého poháru a tady ten fotbal byl prolezl nějakou tou korupcí a tenkrát byla Čekanova Viktoria Žižkov, která porazila Spartu ve finále Českého poháru a potom na rozhodčího Mádl, což byl nějaký ten strejda, myslím to byl strejda toho herce slavného dnešního, tak ten potom křepčil na diskotéce s těmi vítěznými hráči a byl tam objeven, tak to byl takový skandál, tak to jsem odlítal do toho...potom to Mistrovství světa, během něj chodili hrozný zprávy, že hrozně posilou Sparta, Slavie. Slavie nakupovala na Slovensku, to byl velkej boj, což nakonec byl. To bylo vlastně 94, 95, kdy Sparta, Slavie začala hrát o titul, ty dvě mužstva a ty ostatní odpadly a chodily zprávy, že ti dva týdný posilují velmi...samotný mistrovství bylo zajímavý tým, že bylo v Americe. V tý Americe oni na to chodili jako do cirkusu, bavilo je to, ale takový jako když přijde nějaká show, vy se zajdete podívat a třeba už nikdy na to nepůjete, že už to neuvídíte, což se jako povedlo. Hrozný bylo já si pamatuju, že jsem byl na nějakém zápase Nizozemsko/Tunisko, to se hrálo na nekrytým stadionu na Floridě ve 12 hodin v pravé poledne, bylo tam asi 50 na sluníčku, ještě víc a jenom proto, aby tady zasedl evropský divák a měl to v prime timu v 8 hodin. Takže to dost trápilo ta kvalita některých těch utkání, protože ten byznys už tam začíná vítězit a že se to hrálo v šilenejch časech, kdy sedět na tý tribuně bylo namáhavý. Tam je několik příběhů, jednak, že USA koho to porazili? Postoupili, hráli proti Brazílie osmifinále, jak říkám mělo to velký návštěvy, lidi tomu moc nerozuměli, hlavně nemohli pochopit, to já taky dneska nemůžu pochopit, proč se nehraje na čistej čas, to jim bylo divný, že tenkrát i FIFA zakazovala Časomíru, aby to nemátlo rozhodčí a hráče, a oni Američané zvyklý na ty vteřiny tak to bylo zvláštní a pak teda Maradonova kauza, koktejl, který skončil jeho kariéru, tak to možná přerušilo celej ten šampionát. A pak si pamatuju finále, penalty a copánek Baggio to nějak překopl...ovlivňovalo to ta věc, že se to hrálo někdy

v nevhodných časech, v nevhodných místech a jaksí jen tak měl ekonomicky ten šampionát úspěch...zase se to nepovedlo, že by se to stalo v Americe jeden z nejpobulárnějších sportů. Tam je to furt pro ty Hispánce, se na to dívají často, na mistrovství, na fotbal jako takovej, jako ono tam má celkem úroveň, ale ne tu nejvyšší a hlavně je to holčičí sport, ty ženské to hrajou jako hlavní sport...ten šampionát byl zvláštní jenom tím, že byl v Americe a že tam byl odhalen Maradona jako dopingový král a skončil, definitivně...a co se týče českého pohledu, tak tam už byl trenér Uhrin, který připravoval ten šampionát, tak tam jsme se potkali na stadionu, jsem tam s ním dělal rozhovor...a on říkal: „Že by bylo krásný postoupit na to mistrovství Evropy v roce 96, ale že to bude hrozně těžký“...to vím, že jsme tam dělali rozhovor v dubnu 94 a on, že se to ujmul v únoru 94, ale myslím si, že vůbec nevěřil, že bude za dva roky druhej na tom mistrovství, upřímně nevěřil tomu, že tam postoupíme...

No a pak přišlo to zásadní mistrovství v roce 96. Obecně čím zajímavý byl ten šampionát jako sám osobě a co se po něm vlastně změnilo v prostředí toho fotbalu? Nejenom v českém teda.

Ten šampionát byl zajímavěj jednakej tím, že byl poprvé od 16 týmech, že to vzala Anglii jako takovýto heslo "Fotbal se vrací domů"...Zajímavý bylo, že se to poprvý hrálo třítbodovým systémem, myslím, že to byl první šampionát...mám ten pocit, že ano, poprvé se u nás hrálo v na tři body v lize v sezóně 94/95... u nás byl postup úspěchem a víc se nečekalo. Nejtýpicťější je, že Šmicer si zvolil svatbu ještě před finále, protože se nečekalo a on (trenér Uhrin) mu to povolil, protože nikdo nepočítal, že bysme tam mohli hrát. A po utkání s Německem 2:0 se potvrdily ti neblahý prognózy, že to není možný jako, že ten mančaft na to nemá. A potom Uhrin to trošku změnil, on to vsadil na ty spartany co znal. Vim, že Frýdek, který byl největší reklamní hvězdou šampionátu tak ten vypadl z té sestavy, dal tam tady nějaký ty mladý Bejbl, vyřadil myslím i Němečka a dal tam jakoby Patrika Bergera. Zajímavý bylo, že Patrik Berger chtěl odjet...jednakej měl špatný vztahy s tím Uhrinem jenom už ze sparty, protože ho nestavěl, víceméně v 17 utekl do Slavie, Václav jako ho přetáhl a on se s ním nesnášel, ale teda v reprezentaci byl, on ho zase nepostavil, přestože už měl tenkrát formu. Nepostavil ho do toho utkání s Německem a ten měl sbalíno, normálně se sbalil, že jede domů. Sbalil si kufry a dokonce existuje taková fotka, kde oni na zahradě v tom Prestonu, kde ti naši sídlili v takovém hotýlku rodinným, tak ten Uhrin se tam baví s Patrikem Bergerem, to tenkrát nikdo nevěděl až potom šampionátu jsme se dozvěděli, že on mu rozmlouval, aby odjížděl a mohl hlavně za to Paska. Paska byl zároveň manažerem národáku, ale zároveň osobním, nebo hráčský agent Patrika Bergera, tak mu promluvil do duše, že teda s trenérem promluví a že bude hrát a on ho tam dal a tam došlo k tý změně, oni začli hrát s Itálií výborně...přišlo takovej nějakěj divokej zápas 3:3 s Ruskem...tomu taky nic furt nikdo nevěřil a oni všichni říkali o tom, že Uhrin je hrozný klikař...takže ona už v kvalifikaci, když se vrátím zpátky jsme za deštivého počasí prohráli v Lucembursku 1:0. Skuhravý tenkrát hvězda FC Janov, tam přiletěl a odlítal soukromým letadlem a odlítal za stavu 0:0. Byla domluva, že dáme tři góly a on ho pak vystřídá, on odletí, protože tam byl nějaký náročný program v tom Janově a on ho tam nechal, pak ho teda vystřídá. Ten Skuhravý ani nevěděl, že jsme prohráli, protože ty Lucemburčani z posledního útoků, kdy 10 našich bylo v útoku dali z brejků góla a prohráli jsme 1:0, pak se Kuka omlouval národu a zdálo se, že ten postup je v háji a pak nějak Holandani prohráli v Bělorusku nebo mezitím a my jsme pak hráli a pak teda jsme se jako vrátili...i poté, co jsme vyhráli 2:1 s Itálií, tak jsme museli spoléhat na pomoc Německa v zápase s Itálií, protože ta Itálie vyhrála první zápas s Ruskem a když jsme hráli s tím Ruskem, tak tam to bylo 3:3 a Itálie hrála 0:0 a ti Italové tlačili, brankář Koepke jako později velký kamarád Pavla Kuky chytil penaltu...kdyby dostal, tak ti Italové by postoupili místo nás...jinak ta klika, že ti Rusové dostali dvě minuty před koncem gól od Šmicera a potom ještě teda za obrovského tlaku Italové neproměnili penaltu a díky tomu jsme vlastně postoupili. Pak byl ten Poborskýho lop, což bylo výborný, ale celý druhý

poločas jsme se bránili. To si pamatuju jako dneska, za cenu žlutých karet a vychytil to Kouba, který podal, sice nebyl na tom šampionátu ve svý kůži, ale tenhle klíčový zápas mu vyšel. No a pak bylo utkání s Francií semifinále, kde jsme šli asi s pěti náhradníkama...a to byla hrozná holomajzna, jako když tady dneska vyčítáme, že jako někde někdo se hrálo ošklivej fotbal, tak bylo 0:0 až do prodloužení, jsme to ubránili nějak a ti Francouzi taky nic moc a pak v šesté nebo sedmé sérii dal Kadlec gól a oni tam nedali ten Pedrosa...a kupodivu pak to finále jsme hráli velmi dobře a ten výsledek byl nešťastnej, protože do tý doby měli kliku a už potom ne a víceméně to mužstvo hrál nad svý možnosti a vlastně i ty výsledky a ono zpětně se na to zapomene...ono, když si pustíte zpátky zápas Česko/Francie 0:0 prodloužení, tak to nebyla oslava fotbalu. Ale ten trenér byl šikovnej a ten trenér Uhrin měl i s tou Spartou, že je takovej jako nemluvněj a v podstatě až příliš hodnej na ty hráče a že to jako nejde a on měl svý kouzlo. Jednak měl kliku a jinak tam asi dovedl nahodit příjemný prostředí, teda až na toho Bergera, který se pak nakonec srovnal a ve finále dával gól. Tam byla chyba, že Kouba třeba nezachytil, tak jako chytil za tu Spartu předtím kolikrát a proti Barceloně, ten slavnej výsledek. Kdyby tam zachytil tak jako proti tý Barceloně, tak jsme byli mistři Evropy. Ono mu to tam jednou propadlo a pak ještě to nešťastný pravidlo zlatý míč, to jako dvakrát jsme si to, oni to pak vždycky zrušili. Zlatěj míč zrušili poté co jsme to hráli ve finále s Německem a stříbrný míč, stříbrnej nebo zlatěj gól a stříbrný gól to bylo, jestli víte, to bylo to samý akorát do poločasu, to bylo s Řeckem v semifinále v Portugalsku, to jsme dostali gól v poslední minutě první části prodloužení a už byl konec, no to zrušili pak taky...to byla smůla, ale jinak ten mančaft měl velký štěstí...pomohlo to těm kontaktům Manchester, Poborský šel do Manchesteru United, Bejbl do Atletika Madrid, některý měli smlouvy již předtím, Suchopárek se Šmicerem, ty šli do Francie, ale tam se upeklo až ten Poborský...to nastartovalo hráče k další metám a jednak taky, že se o tom českém fotbale vědělo.

Pamatujete si pak jakým způsobem se oslavoval tenhle ten úspěch na to mistrovství Evropy následně?

Vím to byl první ten Staromák, Nagano to pak ještě vylepšili a pak ty další takový úspěchy. První nápad slavit na náměstí vznikl po mistrovství 96 hned v pondělí, to někoho napadlo a oni přijeli autobusem na Staromák. Tak se vlastně zrodila ta tradice oslavovat ty úspěchy na Staroměstském náměstí, to byl první svého druhu...vlastně nějaký to chození po vítězství do ulic jako to je na západě zvykem, to nebylo. První, co bylo, to bylo po čtvrtfinále s Portugalskem se objevilo pár lidí na Václaváku, po semifinále šli dokonce nějakým průvodem na hrad, ale s tím, že jim tam Havel jenom zamával, protože ho boleli zuby a tím to skončilo. Ale první nějaký takový masový scény vznikly po tom mistrovství, takový spontánní menší během toho čtvrtfinále, semifinále, pak už to finále se vysílalo na velkoplošný obrazovce na Staromáku taky a tam byl snad i Klaus jako premiér se na to díval z čestný lože a byl tam nějaký dvoupatrový autobus, ze kterýho se díval...ale je fakt, že to byla první akce takovýho druhu, vítání reprezentantů v český veřejnosti...takže i to byl nějaký přelom nebo začátek takový tradice...

Krom vlastně toho úspěchu a smluv, kteří hráči posléze nebo ještě před šampionátem uzavírali, jaký to mělo celkový dopad na český fotbal, krom toho, že se o něm začalo víc psát a víc se o něm vědělo?

Jako dopad v tom, že ty noviny skutečně, kde se začaly český noviny více zajímat o ty za český hráče, kteří hráli v zahraničí...ted'ka už tam bylo hráčů víc a ve špičkových klubech, takže ted'kon začali fandit Manchesteru United, protože tam byl Poborský, Atlético Madrid, protože tam byl Bejbl, začali vybírat zápasy Ligy mistrů a začali si vybírat ty zápasy těch mužstev, kde byli ty český reprezentanti, takže to ti lidi začalo bavit a stavěli se k tomu k těm zahraničním

ligám, že třeba dneska je běžný, že mladý kluci fandí Liverpoolu a v životě tam nebyli, fandí více než Spartě nebo Slavii, což mi přijde takový zvláštní...přeci jenom si myslím, že ta pravá atmosféra je na tom stadionu, než v tý televizi, takže tam přijdu jednou za dva roky, když si na to ušetřej a není covid...jednak, že ty televize začaly vysílat ty zahraniční ligy nebo ty poháry, kde hrajou český hráči, takže to přilákalo pozornost tomu zahraničnímu fotbalu skrze hlavně ty Čechy jako masovější...

A co se pak vlastně zlomilo v tom reprezentačním fotbale, protože následná byla neúspěšná kvalifikace, vesměs neúspěšné EURO v roce 2000, tam se očekávalo asi víc?

Tak ta kvalifikace, ono to vždycky potom úspěchu je nějaká kocovina. To si myslím, že těm hráčům trochu stoupl do hlavy, potom taky ne všichni hráli. Poborský vypadl, protože tam zjistili, že zase není taková hvězda, toho překvapilo, že v tý cizí zemi mluví nějakým cizím jazykem, kterým on nemluví. Pak ještě začal dávat blbý rozhovory, že to je hell, jako peklo. Takže ona potom docházela trochu a hlavně my jsme se dostali do skupiny ze Španělskem a s Jugoslávií, jestli se pamatuju. A to jako postoupit přes Španělsko na mistrovství světa, jako ono postoupit na mistrovství světa je těžší, než z Evropy tam jde 13 týmu dneska 24, to je skoro půlka. Ale shodou okolností, že potom úspěchu to jde vždycky dolů. Někteří hráči třeba už skončili a někteří nebyly ve formě, někteří přešli úplně někam, kde se třeba nechytli, ta parta už taky skončila a taky nebyla už tak jako úplně soudržná a vím, že Kuka spálil asi 50 šancí v kvalifikaci. Třeba ten Uhrin se už taky okoukal, ale zase byli třetí na Poháru konfederace, což je takovýto mistrovství, Němci to odmítli, my jsme tam jeli jako vicemistři. Což je taky trochu nedocenený úspěch, porazili Uruguay třeba v utkání o 3. místo, prohráli akorát s Brazílií. Některý ty úspěchy v našich dějinách byly nedocenený, to si myslím tohle třeba nebo to čtvrtfinále v 90. anebo i vlastně třetí místo v roce 80 na mistrovství Evropy, to se o tom nemluvalo, protože to sešlo z prvního místa, ale co by jsme za to dneska dali, kdyby se to povedlo...postup na mistrovství světa je obecně těžší...když já si myslím, že kdyby to mužstvo trénoval Brückner, tak by jsme postoupili. To jsme postoupila po 10 zápasech 30 bodů, ještě nikdo skoro nezopakoval do té doby, to mužstvo bylo výborný a bylo na vrcholu a možná, že v tom roce 2000 už bylo na vrcholu spíš než ve 2004 to už dojíždělo spíš některý hráči byly starší. Jednak tam měli Chovance, což si myslím, že nebyl špičkový trenér, jednak měli hrozně těžkou skupinu. To si vemte byli tam Holanďani domácí s ambicema na mistra mistrovství Evropy, která v zápase musím přiznat na Collinovu penalta byla sporná, byla proto taky, že hráli doma. Pak jsme hráli s Francií, která byla mistrem světa zrovna úřadujícím a to mistrovství vyhrála nakonec, takže tam třetí Holanďany a první Francouzi v té skupině, no to Dánsko jsme porazili. Tak tady říkáš to byl neúspěch, to byla skupina smrti se vším všudy, to se jich nechci zastávat...to bych skoro prominul, spíš to, že se dostat v roce 2002 na to mistrovství světa, to už bylo bezvládné v českém fotbale. Vedl to Obst a ten Chovanec tam zůstal potom neúspěšným mistrovství Evropy, to celý šlo do kopru a pak to převzal Brückner a zase to vrátil nahoru. Tam to byla ostuda kvalifikace, kde jsme hráli s Belgií, kde jsme dohrávaly v devíti, vyloučený Baroš, vyloučený Nedvěd, Řepka už tam v prvním zápase nebyl a to už bylo proto, že to nikdo nesrovnal ani ten Chovanec ani ten předseda. To bych řekl, že by většina úspěch na postup na mistrovství 2002, kde jsme měli výborný mužstvo, co se ukázal za dva roky na tom šampionátu v tom Portugalsku, to byl řekněme, že to byl největší výpadek, větší než na tom v té Belgii a Holandsku...

Co bylo obecně charakteristické pro tu druhou polovinu devadesátých let v tom českém fotbale? Co tak jako hýbalo, jaké události hýbali tím světem fotbalu?

Obecně cestu francouzského fotbalu byl takovej, protože byli mistři Evropy, světa doma 98, pak mistři Evropy 2000...a i to jako jednotlivci, Zidane se stal osobností, fotbalistou v té době, ať už teda v Juventus nebo v Realu...si pamatuju, že Slavie v roce 96 se dostala výslovně přes AS Řím do semifinále a hrála tady s Bordeaux a byli hrozně rádi, že teda postoupí do finále, to už tu v té době řval Šmicer finále, finále a my jsme měli konferenci tam v hotelu Pod hradem tam bydlel ten Girondins Bordeaux, přivezli nám tam nějaký frajery jeden byl Duggary a druhý byl Zidane, ještě měl vlasy, tak dobře my tam uděláme jako nějaký rozhovor, když už jste nám je jako přivedli, tak se je na něco zeptáme a pak jsme zjistili jaký to jsou hráči a oni byli za dva roky mistři světa a ten Zidane byl nejlepší fotbalista dalších 10 let, Takže v tu chvíli jsem to ještě nepoznal a ten Bordeaux, tam seděl, dnešní komentátor Hyský byl třikrát na zadku, ten zítřejší den, co mu tam udělal tam a zpátky ty jeho kličky a začli si říkat: „Aha ty budou dobrý“...Samozřejmě to postupně zrychlovalo ta hra koncem toho 20. století. Už to bylo v úplně jiný rychlosti v té době, když jsem si pouštěl záznam z mistrovství Evropy 76 slavnej náš, tak to byl chodící fotbal, tam to vypadalo, že je tam zakázáno běhat...že to byl nejvíc progres toho atletického nebo rychlého fotbalu, ale i když se to zrychluje furt, tam ale si myslím, že to bylo nějaký markantní.

A ono se často používá termín pro 90. léta v našem prostředí jakože byla divoká. Platí to stejně i pro to fotbalový prostředí?

No proto český určitě...to bylo divoký, co se týče nějakýho ekonomicko-korupčního hlediska a kauz a skandálů a za toho socialismu se to nějak ututlalo, že jo ale tady si to potom ti novináři byly honěný, aby o tom psali a aby prodávali ty své tituly, takže už to nešlo takhle lehce skrývat a vznikly, to jsem zapomněl, v těch devadesátkách vznikly bulváry. To byla novinka Blesk se stal fenoménem, který začal prodávat a Nova to byla bulvární televize, kde byl fotbal v roce 93, kdy oni nechťeli ani redaktorům Československý televize dát zpravodajství...lezli Bosák v maskáčích, ze střechy stadionu v Ďolíčku, tam ze střechy pošty, aby to na dálku točili...a vniknutí téhlentých bulvárních prvků v tom fotbalu, který díky svým emocím je vlastně bulvární téma, takže to tam vniklo jako úplně největším způsobem a to ovlivnilo i to psaní o fotbale, přestupy, spekulace o přestupech a tak dále a potom ten Blesk i ta Nova to vlastně živily. Na jednu stranu ten fotbal polarizovaly, na jednu stranu ho dehonestovali tím, že třikrát přenášeli i ty stinný stránky. Ale to byla vlastně markantní změna vůbec ve psaní i pohlížení na ten fotbal, pro ty ostatní se museli chtít nechtě přizpůsobit a dělat z toho nějakou vědu, časopisy a články pro Unii fotbalových trenérů a dělat to taky zajímavě. Československý televizi, tomu československému sportu to nějakou chvíli trvalo, než přišla na nějaký volnější styl, ale furt třeba u toho se držela taková ta, si myslím, že nesprávná, ale bylo to takový něco za něco, protože my jsme všichni věděli, co ti hráči dělaj po nocích tady na tom již neexistujícím hotelu Praha v Dejvicích, ale udržovalo se to tak jako, aby byly dobrý vztahy, aby nám dávali rozhovory a tak dále. Tak se do toho nešlo a přehlíželo se to. Psalo se až v roce 2007, kdy nějaká redaktorka tehdejšího Šípu, což byl třetí bulvár později zaniklý, byla vyslána nějaká redaktorka, aby udělala reportáž po utkání s Německem a to se očekávalo oslavný, jak oslavují naši fotbalisti vítězství. No tak oni oslavovali tím, že prohráli 1:2 ten zápas, pak tam měly nějaký narozeniny a do třetí hodiny se nic nedělo a ta holka tam furt seděla, jmenovala se Kateřina Šmídová a: „Co já tam napíšu, oni mě tam sprdnou, že jsem nic nepřinesla a tady se nic neděje“ a pak se začlo díť, že tam začly jezdit ty kurvy a ona se tam převlíkla, jako vydávala se za ni a vznikla ta slavná reportáž. A od té doby oni už přestaly být šetření a jde se po nich, ale do té doby takhle dlouhou dobu a ještě do nějakýho toho roku 2000, já nevím kolik, tady byli víceméně chráněný, což bylo zajímavý, že tam byla nějaká symbióza. Mě se to dvakrát nelíbilo, ale když už jsem byl jako zástupcem šéfredaktora, ale vím že prostě říkali: „Hele neblbni mi ho tady objevíme a pak nedostanem rozhovor Nedvěda jak je rok dlouhej“ a to se pak stejně dělo. Takže

tam byla určitě ta éra, jak vznikl ten bulvár, tak začli být přecitlivělý a přesto, že do nich v Itálii a v Anglii šli mnohem víc než u nás, tak tady byly velmi citlivý na jakoukoliv negativní zmínku. Takže třeba Pavel Nedvěd dva roky nedával vůbec rozhovory českým novinářům, jakýmukoliv. Takže my jsme třeba vyjeli na finále Poháru vítězů v Kodani v roce 99, on tam dal rozhodující gól, finále, za Lazio Řím ještě no a rozhovor nám nedal a my jsme museli překládat. Ty italské kolegové nám řekli, co jim řekl, takhle to vznikalo. Takže ty vztahy nebyly vždycky úplně ideální. Pak i národní tým, když se o nich něco špatně napsalo, tak pak drželi bobříka mlčení...začali být polarizovaný, začali se fotit a jejich manželky, jejich rozchody a začalo se o nich psát úplně jinak, v těch devadesátkách to začalo. Lásky vzniká v roce 92, všichni na to koukali co to je a pak se začali přidávat další tituly...

Kromě téhle aférky, pamatujete si nebo předpokládám, že si pamatujete nějaké kauzy, které se děly během těch devadesátých let vesměs třeba korupční kauzy, dopingové kauzy a podobné?

Dopingové čas od času byly, to je zajímavý. To ale nebyly příliš významný, čas od času nějaký hráče potrestali...pak se objevily takový ty s tím koksem a marihuanou...mezi náma nyní se antidopingových kontroly téměř nepořádají, ono to je docela drahá sranda, co si myslím, že jsem slyšel, že kdyby na to vltli, že marihuanové a nějaké jiné seance, koks, kokainové, že by přišli na leccos, nemyslím si, že u reprezentantů, kteří jsou kontrolovány v pohárový Evropě nebo v soutěžích světových, ale u těch hráčů, lidi, kteří nehrajou mezinárodní utkání, že by to možná bylo zajímavý...to už mi říkal Lukáš Zíha ohledně českýho fotbalu: „Hele nedějou se už vůbec kontroly, to by ses divil“...takovýhle nějaký dopingový byli, neřešil jsem to, jako atletika nebo něco podobnýho, to spíš šlo na regeneraci, aby něco odbourali...to byla aféra s kreatinem v Itálii, aby měli velkou svalovou hmotu. Sem se byl podívat na Nedvěd, ten tam odešel jako střizlík a pak měl nohy jako zápasník...říkal i Zdeněk Zeman, trenér českýho původu v Itálii, že tam ty věci běží...za to dostal cenu FairPlay, ale ty kauzy byly korupční. První byla v 95. roce velká, takzvané úplatkářské léto, vynálezci Švarc systému. Podnikatel Švarc, bývalý zedník, začal zaměstnávat zedníky, ten poslal Benešov do ligy no a protože byl takovej prostořekej zedník, tak řekl, že už to prostě nebaví každý zápas platit 150 000 rozhodčím, aby nějak pískali rovinu nebo něco takovýho, to se potom táhlo a nic nikomu nedokázali...pak se to uklidnilo, udělali jakoby opatření, pak přišli zase nějaký úplatkářských aféry a pak ta největší ta Horníkova...problém ty poslední aféry je to, že přešli všichni na WhatsApp a ti policajti, že všichni na WhatsApp a takže se to hůř sleduje...těch korupčních a tak bylo hodně. Poprvé se o nich psalo většinou na základě týhleť horníkovský aféry, vznikla ta divadelní hra...mezi náma, já jsem v týhle korupční aféře byl svědčit. Tam bylo v Brně nějaký kapitán Bucha, plukovník už tehda seděl v Brně na takovým starým baráku v městě a já tam jel, obešel jsem nějaký bezpečnostní zařízení a on jak jsem se sem dostal? Vám tam seděl sám, měl tam 602, ten předpotopní starej počítač, jehož historická hodnota převyšovala hodnotu užitnou a do toho měl ještě 602 a to se neužíval v tý době ten program první z těch devadesátek a seděl tam sám a ukazoval mi, tohle to jsou ty celní podvodníci...a vy tady píšete, že tady mám štáby vyšetřovatelů, tady jsem já a dvě holky, kteří mi tady přepisují ty přepisy, takže to bylo takový velmi amatérský proti těm milionářů...tam se ztratilo několik odposlechnů těch lidí, nemyslím si, vím...nějaký igelitky třeba řešili, s panem Peltou třeba, někteří lidé unikly, to nebylo zcela vyšetřeno...a k nám do sportu, vám můžu říct, jak se to k nám dostalo, to už je možná promlčený. My jsme to uveřejňovali, jinak jsme to dostávali z fotbalového svazu, který byl účastníkem řízení a pak jsme to měli oficiálně ty odposlechy, který nahrál čtvrtníček a to možná mimo záznam se k nám dostalo tak, že rozhodčí Puček, který v tom náhodou nejel, jel jenom okrajově, tak nám to přineslo na céděčku a nechal to recepci jako od neznámého autora, céděčko a věděli jsme, kdo to je. A pak podobným způsobem jsme to předávali panu Čtvrtníčkovi...takže ty úniky byli tenkrát mnohem větší než jsou teď. Teď už Národní centrála pracuje mnohem

profesionálněji...kauz bylo spousta, metody se měnily, terminologie se měnila, kapři, jablka, ryby až to bylo úsměvný, a dělo se to furt, myslím si, že tam chytli jenom ty menší ryby...že opravdu to jaro bylo cinklý...

90. léta jsou v našem prostředí obdobím, kdy byl v čele pan Chvalovský. Tak co pan Chvalovský vlastně přinesl tomu fotbalu nebo jak se s tím...

To byla taková rozporuplná postava, je teda pravda že Chvalovský bylo byznysmen toho nového stylu, věděl, jak říká pan Pelta: „Kudy běží zajíc“ a dostal se až do výkonného výboru UEFA, kamarádil se s tehdejšími předsedou UEFA Švédem Johanssonem a zval ho na ty své prasečkářský hody do Blšan, do Sedlčan, ale furt byl sedlák s Blšan, to bylo vidět. Že tam vybral Uhrina, tak to je jeho velká chvála, že o ten národák se staral, měl to určitou úroveň a prostě zajistil, aby tam národní tým byl skutečně kvalitní, aby o něj bylo postaráno a být rádi, že hráči se sem rádi vraceli a hráli za slušný peníze...no, co se týče doma, tak to už bylo horší, tam to nemohlo být úplně čistý, tam dostal ty Blšany z třetí třídy nebo z druhé třídy až do ligy, co si budem povídat...nevím jestli to úplně šlo sportovně. Ten problém, že ty peníze, co dostal na maso a na podnikání taky cpal do fotbalu, tak dostal 10 let a vysvobodil ho pan Klaus amnestií...ale, co se týče fotbalu, dodnes slyším, že to byl on, kdo se zasloužil, on kdo se dostal na to EURO, že se povedla ta úroveň, že jsme nedopadli jako Slováci po rozdělení státu a že vlastně od té doby se to veze na nějakém levelu. Takže z tohoto hlediska jakoby historického na něj ty lidi nedávají dopustit, některý...byl velmi schopný a téměř všeho a co se týče fotbalu tak to možná zní divně, ale pozitivní postava. Ale myslím si, že nebýt Chvalovského tak jsme na mistrovství Evropy nepostoupili...

Jak se obecně rozvíjela organizace ve FIFA a UEFA v těch devadesátých letech. Potažmo jak byste popsali ty volby 98. a srovnal pak s těma volbama do vedení ve 2002?

Tak ten fotbal se musel jako spousta sportovních hnutí vypořádat se spoustou nových svobodných států, rozpad Jugoslávie, Československa, Sovětského svazu. Úplně nových 20 nebo 30 mančaftů bojujících o Evropu jich bylo dvakrát tolik pomalu. Jak ty struktury se měnily Ligy mistrů, všeho možného, jak tam ty nové státy dostat, jak je vlastně zapojit, aby měli nějakou šanci. Protože první to bylo, že jsme nehráli ani ty poháry, stačí do nějakýho poháru UEFA akorát třetí to se srovnalo, protože zjistily, že ve finálové volbě má každá stejná hlas a Česko je stejně velký jako Německo a má taky jeden hlas, takže se tím začlo nějak počítat. Chvalovský díky svému postavení Evropě to nějak vydobyl těm Čechům, že to bylo lepší z našeho z našeho hlediska, ale co se týče celosvětově...dneska ráno obvinili Blattera i Platiniho, korupce vládla a to nebylo jenom přidělování kolem těch světových šampionátu a tak dále. Ale to byl hlavně vliv jenom těchhle evropských bafuňářů, ale i já nevím těch brazilských, já nevím jakých všech. Prostě s tím byl obrovský kšeft, jednak televizní práva, vstupenky, tikety a tak dále a hlavně potom přidělování těch šampionátu, si myslím, že v té době tyhle hrůzy teprve začaly, to podplácení těch organizátorů, teda skončilo to Katarem aspoň, co si myslím a myslím si, že tím už to jakoby skončilo. Že tím se ty prostředky vyčerpaly, potom se volil jen výkonný výbor, způsob volby se kvůli tomu změnil, i v tom Olympijském, fotbalových šampionátů, to se týkalo i olympijských her, tahleta korupce. Ale v současné době už není tolik zájemců, kolik bývalo dřív, protože všichni si u toho spálili prsty. Největší fotbalisti, kteří byste řekl. U pana Blattera, to byl nějaký úředník hokejového svazu se nedivím, že tam potom měl ty peníze rád, člověk se diví Platini, Beckenbauer, všichni, že se nechali ovlivnit nějakýma obříma dávkama...všichni na to došli, že jsi pokazili jméno, který si vydobyli na tom hřišti...ale ty bafuňáři, co byli v 18 letech už v rozvojovém světě tak tam se ani nedivím, Trinidad nebo ten americký místopředseda FIFA, který měl asi 250 kilo, jezdil už jenom na vozíku, tak to mě fakt nepřekvapuje. Ale jediný, proč

to bylo vlastně vyšetřeno bylo díky FBI, protože kdyby se to vyšetřovalo v Evropě, tak si myslím, že tady by jsme si to, to je Platini to nejde, to je Beckenbauer to nejde, tady jsme na tebe moc hodný, jako když to řeknu takhle velmi lidově, že ty jména jsou zohledňována. To až FBI vyšetřovalo natvrdo, to celý rozprášilo, to vedení FIFA, potažmo i UEFA...a tam si myslím, že to začlo, protože čím víc peněz do fotbalu šlo, čím více rozšiřovali ten šampionát, ty Liga mistrů z Poháru mistrů Liga mistrů, obrovský peníze v tom. Mistrovství světa 24, 32 a pak 48 nebo kolik to bude, mistrovství Evropy ze 4 na 24, 32, velký boom, televizní práva, kteří šli nevím kam. Samozřejmě ti, co u toho byli tak se spálili...se hraje mistrovství světa o Vánocích pomalu a v poušti, to už byl vrchol a tím si myslím, že to skončilo protože dál už to nejde...ale začlo to v těch devadesátkách, když se z fotbalu stal ještě větší byznys než to byl a byl velký zájem o pořádání šampionátu, ať už s těmi právy nebo s uplácení, určení pořadatele, nebo ticketing taky...

Jak se rozvíjel vztah k fanouškům jako k tomu elementu, kvůli kterému se všechno okolo toho sportu dělá?

To bych řekněme, že u nás bylo hodně dlouho zanedbávaný...to bylo vše v šedesátých letech, co si pamatuju byly velký odbory Sparty, Slavie, byl Dukla klub, Klokán klub, kotle byly uprostřed...pak to nějak vymizelo, protože s těma fanouškama se velmi dlouho u nás nepracoval. To byl fenomén, že se začlo pracovat nějak profesionálněji ty marketingový oddělení těch klubů až začátek tohoto století nebo až posledních 10, 15 let. Kdo to dělá dobře možná Sparta, možná Slavia, ale jinak to je pořád takovej poloamatérismus těch klubů, ať už prezentace těch sociálních sítí...internet vůbec, to první internetový stránky měla Slavia někdy v půlce devadesátých let a to vím, že na to UEFA tlačila...my když děláme v Triku takový ty ligový speciály tak dostat fotku nebo soupisku od někoho, to je strašný. Tam je tiskový mluvčí děvečka pro všechno...takže profesionálně se ti fanoušci dávali buďto sami dohromady v rámci těch stránek, těch neoficiálních, já nevím, spartánský, slávistických, je hafo i těch bohemáckých anebo ten Baník. Ty se organizovaly sami nezávisle a až v poslední době, kdy ty kluby s nima začali nějak pracovat...u těch klubů mimo velký města je to na bázi takovýho amatérismu, je podceněna tahle ta záležitost...

Jak se obecně rozvíjel fotbal ženský v devadesátých letech?

Já jsem jeden z prvních, kteří o tom začal psát...tam je zajímavý, že je to velmi promarněná šance v Česku, protože v šedesátých letech byl ženský fotbal, tady byly turnaje Mladýho světa, ženský fotbal začínal, tak Slavia a další kluby byly nejlepší v Evropě, ten trenér Marzín a dále. No ale pak to opadalo, ještě v roce 88, Československo postoupily do čtvrtfinále mistrovství Evropy žen s Evou Haniakovou, která dneska pracuje jako trenérka ve Spartě a to byl poslední úspěch a pak už po listopadu 89 ani po rozdělení státu jsme dosud nikdy nepostoupili na žádný mistrovství světa ani mistrovství Evropy, protože se totálně zanedbalo na svazu a tak dále, že světovej boom už byl velkej. FIFA to propaguje, přišli na to, že polovina národa je netknutá, takže ženský rozhodnou o tom, kam půjde kluk a co si koupí, že to je i zvláštní výstroj, výzbroj, ta FIFA to velmi rychle pochopila. Proto i mistrovství světa teďkon začínají s velkou parádou, na olympijských hrách, tak je to událost, když se hraje ženský fotbal a finále o medaile. A u nás to bylo furt teďkon trochu Sparta, Slavia na tom začli trochu pracovat a staly se takový profesionální, poloprofesionální, občas i postoupili někam do tý Ligy mistrů do nějaký fáze...no myslím si, že ten fotbal u nás hrozně zaspal, tady to mělo tradici ty holky byly dobrý a pak se to úplně utlumilo už teda za socialismu a potom vůbec na to každý kašlal...už je to mnohem těžší, protože jsou všude, začal se rozvíjet mnohem dřív než u nás a je prostě velmi těžký dostat se na tu úroveň...v Anglii, jsem už o tom mluvil, tam je to ženský kolektivní sport číslo jedna, je

na školách, ta konkurence je velká. V chlapečském sportu je to takový podceňovaný: „Běžte k vařečce nebo něco takovýho“, to ty holky slýchají...bylo tam i to, že to se snad už teď kon ztrácí i ta házená, že tam bylo hodně lesbiček a oni napodobují ty kluky...někdy je to i váhání těch rodičů, že já jí dám radši na basket nebo na florbal...může to být limitující ze strany těch rodičů je tam dát, tam už je to hodně jakoby vymezeno pro ty homosexuální dámy, ale i celosvětově...třeba ta úroveň ženského mužského basketu je mnohem větší rozdíl, než ve fotbale ženském a mužským na nějaký úrovni...myslím si, že se to časem srovná, blbý je, že jsme to nechytli a tady byla velká šance, protože tady byla tradice. Teďka se to honí s nějakým dvacetiletým, patnáctiletým zpožděním...

Ještě něco co si myslíte, že z vašeho pohledu nebylo řečeno a bylo by třeba doplnit?

Trošku mě mrzí ten mediální vztah, že v Česku se ta média stále podceňují, ale je tam autorizování ne ta psaná, je čím dál tím těžší se těm hráčům dostat, nejdřív je televize, pak je rádio a pak ti pišící, kteří nejsou v první řadě a ten kontakt mezi hráčem a těma klubama a novinářama je stále dál a dál...

Tak jo, tak já mockrát děkuju...

Já jsem řekl to hodně schválně, protože pak se z toho líp vybírá...jako myslím si, že je dobrý ten fotbalový novinář, myslím si, že to bylo lepší v těch devadesátých letech než dneska...co se týče z hlediska té profese...

Projekt: „Osudy fotbalových vicemistrů Evropy z roku 1996 a fotbal v 90. letech 20. století.“

Narátor: Mgr. Jaromír Bosák

Tazatel: Bc. Jakub Smelík

Datum konání rozhovoru: 12. 11. 2021

Místo konání rozhovoru: Šestajovice, Běchovická 564, dům narátora

Tak opět se jedná o projekt Osudy fotbalových vicemistrů z roku 1996 a fotbalové prostředí v 90. letech 20. století, mým narátorem je pan Jaromír bosák, tazatelem je Jakub Smelík, rozhovor se nahrává 12. listopadu roku 2021 v domě narátora. Moje první otázka je, jestli byste mi mohl popsat svoje dětství, prostředí a rodinné zázemí?

Tak prostředí bylo vyloženě lázeňský, maloměstský, a to v dobrým slova smyslu, protože já jsem původně z Františkových lázní, takže hned vedle německých hranic. A v dětství jsem dělal takový asi jako všichni tam, to znamená hodně jsme byli venku, kde jsme hráli fotbal, nebyli jsme závislí na počítačích a na podobných vynálezech, takže jsme měli spoustu času na knížky a na další věci. Takže z tohoto pohledu dětství fajn. Já byl trošku zpestřený tím, že mám jenom sedmiletou základní školní docházku, takže jsem šel z první třídy rovnou do třetí na základce a kde jsem dělal nějaký rozdílový zkoušky a nějak se to takhle vyřešilo. Což mělo samozřejmě potom spoustu nevýhod, protože všude byl člověk mladší a menší a na gympl jsem šel ve 13, maturoval jsem v podstatě ještě v necelých 17 letech, takže to bylo takový trošku zvláštní. Ale jinak to je dětství musím říct, že mělo velký vliv v tom, kde jsem se narodil, protože jsme bydleli, jak jsem říkal blízko německých hranic, takže my jsme vlastně od malička sledovali německý rádio, německou televizi, takže to bylo dobrý kvůli jazykům a hlavně díky tomu, že já jsem díky německý televizi viděl spoustu sportovních přenosů, který tady nebyly k vidění. Takže já už si pamatuju rok 74 mistrovství světa ve fotbale, viděl jsem pravidelně na německý televizi, když

americký študáci porazili ruskou sbornou v Lake Placid v 80. ve finále olympijských her. Takže v tomhle to bylo nesmírně pozitivní i přihlídnutí k té mé pozdější profesi.

Kdy se u vás objevila právě ta myšlenka stát se redaktorem? Bylo to právě v té době, kdy jste sledoval německé přenosy?

Já jsem to měl od malička. Já jsem to tvrdil, že budu komentovat sport. Fakt se pamatuju a je fakt, že já jsem koukal úplně na všechno, co se týká sportu. t to bylo veslování, atletika, sjezdový lyžování a protože sport mě bavil anizich, jako všechno, jako produkt o čem šlo komentovat, o čem se šlo bavit a na druhou stranu vzhledem k tomu, jak my jsme to měli politicky jako rodina tak bylo evidentní, že se na žádnou školu tohoto typu nemůžu dostat, protože za bolševika žurnalistika byla přísně výběrová pro spolehlivý lidi a pro děti spolehlivých. Takže to bylo jasný, že se nás netýká. Táta ten seděl dva roky na Borech, soudila ho Brožová-Polednová tady ta prokurátorka, která odsoudila Miladu Horákovou, tak ta ho odsoudila na dva roky. Takže ze slibný kariéry někde na chirurgické klinice, pak byla kariéra lázeňského doktora, protože dostal umístěnku do Františkových lázní a nedalo se s tím nic dělat. Takže politicky jsme nebyli spolehlivá rodina a já jsem si pořád stejně mlel svou, že to budu dělat a shodou okolností jsem to pak tak všechno zaonačil díky roku 89 především, že se člověk té práci dostal. Ale já mám pocit, že když člověk něco hodně chce a má aspoň nějakou minimální šanci tak ono to velmi často jde. Ale musí proto opravdu něco udělat.

Kdybyste měl porovnat svoje dětství, když jste vyrůstal za těžkého socialismu s dětstvím v jakém vyrůstají děti dnes?

Já nejsem ten, kterej bude nadávat jak to dneska je a co ty mladý a kde jsi, co jsi, protože přesně si pamatuju, že takhle to u nás říkali i naši rodiče a jejich rodiče. Jsou to jiný generace, úplně jiný světy, úplně jiný světy. Jak jsem říkal, my jsme trávili hodně času venku a já navíc jsem byl fakt vášnivý čtenář. Já byl schopný přečíst pět šest knížek za týden. A různého charakteru. A já jsem dávno předtím, než vznikla ta hobbymánie v Česku díky filmu Petera Jacksona, tak já jsem měl přečtenýho celýho Hobita, protože to naši měli v knihovně. Já jsem četl už jako kluk který byl v pátý šestý třídě, tak jsem četl Agátu Christie a Phila Marlowea takovýhle věci. A samozřejmě knížky o fotbale a o sportu vůbec. Protože táta měl doma knížky Josefa Bicana, Františka Pláničky a věčná Slavie a železná Sparta. Takže to já jsem měl všechno na čtení. Vůbec nehovořím o těch knížkách, který byly pro kluky jako Májovky, to je samozřejmost, že jo, rychlý šípky. To táta měl všechny foglarovky a všechny sešity těch rychlých šípů. Takže já jsem se tím a fakt přečetl. Což se ukázalo jako moc dobrý vzhledem k té budoucí profesi, protože mě to docela dobře vybavilo jazykově. A druhá věc je, já jsem hrál fotbal, já jsem hrál basket a jezdil jsem na kole. Měli jsme velkou zahradu a za zahradou byla obrovská bývalá jízďárna, kde jsme furt mydlili fotbal, furt jsme se prali a furt jsme dělali ty věci, který kluci mají dělat. To si myslím, že dnešní generaci hodně chybí, že když sportuje tak jenom organizovaně někde v klubu nebo možná ještě na kroužku na škole a nevidíte dneska kluky, který by si šli jenom tak zakopat někde po parcích nebo po ulicích, to vůbec. My když napadl sníh, tak jsme v uličce mezi barákama, před barákama přitáhly dvě brány a mydlili jsme hokej na sněhu a třeba šest hodin v kuse. To dneska v tomhle městě fakt nevidíte. A je to tím, že děti dneska to mají daleko pohodlnější, protože si sednou k počítači a mydlej ten fotbal, tu Fifu a mají ten pocit, že to je ten fotbal a on není. Oni hrajou jenom nějakou tou myší a ten fotbal samotný nehrajou ten sport a tohle my jsme pochopitelně neměli. A já nechci tvrdit, že to bylo lepší nebo horší, bylo to jiný. A jak si myslím, že my jsme byli v tomhle to ohledu šťastnější, protože, když já byl mladej, když mě bylo 10, 12, tak já jsem nepotkával děti s depesemi, protože asi nebylo nebo ne nebylo, ne nechci to zlehčovat, že nebyly nešťastný děti a taky některý kteří neměli dětství takový, jaký by si zasloužili to určitě ano, ale v tom většinovým pohledu jsme byli odolnější. Vemte si kolik dětí dneska trpí různými alergiemi a takovýhema věcmi, my jsme neměli. Dneska, když jde dítě ven

bez čepice, tak maminka se může zbláznit. My jsme chodili mokrý špinavý, přšelo, stejně jsme mydlili fotbal, stejně jsme byli venku a nejhorší pro nás bylo, že jsme dostali zaracha, že jsme museli být doma. Dneska je dítě šťastný když dostane zaracha, si se dne k mobilu, k počítači a co a stráví u toho dalších šest hodin, my jsme to trávili a myslím si, že nás to třeba pro život vybavilo daleko líp, než budou vybavený ty děti kteří třeba dospívají dneska.

Vy jste zmínil, že jste hrával fotbal, hrával jste ho i závodně nějakým způsobem?

Já jsem ho hrál od malička klasika žáci, dorost, chlapi a pak jsem šel do Prahy a postupně jsem hrál na Unionu Žižkov na Vyšehradě, ve Strašnicích a teď vlastně ukončil svoji kariéru v Šestajovicích a já jsem vždycky vytrval hodně dlouho v nějakém klubu. Já jsem nebyl takovej ten přelétavej a takže mě fotbal provází fakt celej život. Já jsem registrovanej od nějakých šesti sedmi let, ale ty doby to prostě mydlím a ještě jeden čas jsem hrál souběžně basket. Takže jsem toho sportovního vyžití měl hodně a když se na to podívám zpátky, tak když pomínu to, že jsem fakt jako mladej, fakt hodně četl, hodně chodil do divadla, na muziku, protože to patřilo k životu, tak já jsem byl nešťastnější v těch dnech když jsem měl třeba dva tréninky – fotbalovej, basketbalovej, přišel jsem z basketu večer domů a byl jsem tak unavenej, ale tak spokojenej, že jsem sebou praštil do postele a spal jsem do rána a byl jsem úplně, úplně nadšenej z toho, jak ten život plyne, že takhle by to mělo bejt.

Jak tedy vypadalo podle vás to prostředí předtím, než vlastně spadla opona před revolucí u nás?

Asi je rozdíl jestli se budeme bavit o Praze nebo od zbytku republiky, protože Praha už nějakaj ten pátek před 17. listopadem 89, tak na ní bylo poznat, že se něco děje, že se něco chystá. My jsme tady absolovali už celej ten Palachův týden a všechny ty demonstrace a tyhle věci, protože já jsem v té době už byl na škole, respektive byl jsem v Praze už od nějakýho 83. roku, kdy jsem šel na tu filosofii, ze který jsem pak odešel po prvních třech letech, dva roky jsem pak manuálně pracoval a pak mě vzali na žurnalistiku v 88'. A protože fakt už ten čas byl uvolněnej tady v tom smyslu a bylo jasný, že se asi něco měnit bude, ale byla fakt zajímavá konfrontace, kdy se to otočilo a my jsme jako studenti vyjížděli i do těch krajů mimopražských, tak tam to ještě vypadalo jako tuhej socialismus se vším všudy – ty lidi se báli. A Praha v tomhleto byla jiná a jasně, že nás spousta štvála hodně věcí, že nemůžete říkat, co chcete, že nemůžete jet, kam chcete, nemůžete studovat to co chcete, že nějaká paní v uličním výboru KSC o vás může rozhodovat, jestli se podíváte za rodičema nebo za příbuznýma do zahraničí nebo jestli vůbec pojedete na dovolenou. Nějaká opravdu uklízečka, která nevytáhla paty ze své ulice, celej život a teď o vás měla rozhodovat. Že bylo důležitý, jestli jste byl příslušník strany a to bylo to hlavní hodnotící kritérium. To já jsem měl vždycky obrovský problém. Je pravda, že kdyby nepřišel ten listopad 89, tak já jsem v té republice nezůstal, já jsem fakt plánoval, že vezmu kramle, jak to vezmu na západ a přestože jsem věděl, že německy umím a že se neztratím, tak to našťěstí přišel dřív ten listopad, ale ta situace tomu jednoznačně nahrávala, to bylo evidentní.

A k tomu fotbalovému prostředí. Jaké byly podmínky pro hráče, jaké bylo dostupné zázemí, možnosti, tréninky?

Pochopitelně pro hráče bylo nejhorší to, že byli otroci klubu a tehdy že by se přestupovalo tak jako dneska to vůbec nehrozilo. Hráči měli smlouvy, podle mě, na dobu neurčitou a museli je plnit a až po dlouhých a velkých jednání se přestupovalo a stejně tak to bylo když už se teda vůbec přestoupil. Takže hráč někde strávil třeba 12 let, ani tam nechtěl bejt, ale prostě nebylo jak, tak proto se vytvářely černý fondy. Se o tom mluví, že to bylo špatně, že to bylo vlastně korupční prostředí, že to byly nekontrolovatelný peníze, ale co vlastně ty šéfové těch klubů měli dělat, když to legálně nešlo. Tak prostě se snažili to nějak obejít a tam někoho uplatit, aby ten kluk mohl přijít nebo nasypat nějaký peníze bokem nebo smlouvu, aby měl teda ještě jeden důvod tam přijít a taky bylo tím, že tady sehrál hrálo na ten amatérismus. Všichni profíci byli

zaměstnaný – úředně. Takže kluci z Prahy chodili do ČKD, Tonda Panenka má dodneška spoustu příhod a zase Ostraváci na dolech. A co já vím, tak to bylo za Slavii, ze Spartou, že všichni měli papírový zaměstnání, aby je nikdo nemohl pustit profesionálně, protože profesionalismus se nenesl, bylo to něco špatného ze Západu. A problém to byl potom i pro kluky, kteří končili kariéru a chtěl jít do světa, jenomže nemohli, protože tam byly jasně daná kritéria, počet odehraných reprezentačních zápasů, věkový limit a teprve potom po dvaatřiceti letech až na výjimky mohl ten fotbalista jít do světa. No jo ale v té době 32 to bylo fakt konec kariéry. Takže se nemohlo stát, že by teď plácnu pětadvacetiletý Berger, pětadvacetiletý Vízek mohli jít do světa, když měli parádní nabídky. Jo Honza Berger měl nabídku milion dolarů od Realu Madrid a s tím, že Real se o všechno postará, ale Honza řekl: „Já tady nenechám rodinu.“ Tak holt některý kluci zase odešli třeba gólman Pavel Mačák a některý další fotbalisti, ale pro ty kluky tady to bylo strašně složité. Oni věděli, že by jsi venku vydělali na tři životy dopředu, že by měli krásný život a tady brali 4 000 hrubýho. A když se něco jo povedlo, nějaký titul nebo mistrovství Evropy 76, tak nevím, jestli potom tady za to dostali nějakou škodovku, možná ani to ne. Takže s tím rozhodně spokojený být nemohli. To ale bylo ve všech sportech. Ale je docela zajímavý, že utíkalo daleko víc hokejistů než fotbalistů. Možná protože utíkali do Kanady, Ameriky, kde měli pocit, že na ně třeba StB nebude mít takovou páku, kdežto kdyby někdo utekl do Německa, do Francie, do Itálie, tak přece jenom to není daleko po Evropě.

Kdy jste začal studovat vlastně tu žurnalistiku ještě těsně před tou revolucí, bylo vám ještě nějakým způsobem ačkoli to bylo uvolnění, kladeno na srdce, co se může, co se nemůže a posléze potom jakoby 17. listopadu, změnilo se to diametrálně ty studia?

Jasně, že ta výuka byla poplatná, obrovsky poplatná režimu. My měli paradoxní výhodu v tom, že když jsem já začal studovat na žurnalistice, tak tehdy byl na humanitních vysokých školách takzvaný společný základ. A tam byly dějiny KSČ a všechny tyhle, nevím jak bych to nazval slušně, všechny tyhle předměty o kterých jste nechtěl slyšet, ale musel jste na ně chodit, musel jste z nich skládat zkoušku. Anebo dostat zápočet a já to měl hotový z té filozofické fakulty za ty tři roky, takže já jsem při těch studiích na fakultě žurnalistiky chodil do školy tak dvakrát třikrát týdně. To bylo úplně v pohodě, to jsem byl nadšený a chodil jsem spíš jenom na ty praktický věci. Měl jsem hotovou němčinu, měl jsem hotovou češtinu, což se sebralo na té škole, takže já jsem byl v tomhleto fakt hodně vysmátej, takže jsem se tímhle nemusel otravovat. A jasně byly tam předměty marxisticky-leninská teorie žurnalistiky, velmi populární mlťz, jak jsme tomu tehdy říkali. A to byla jedna větší kravina, než druhá v těch skriptech a v těch knížkách. Vůdčí úloha strany a kde jsi, co jsi leninský pohled. No tak přiznám se, že jsem tu knížku neotevřel ani jednou, ale stejně jsem z toho tu zkoušku udělal, protože bylo jasné, že když se vás ten zkoušející zeptá nebo tehdy to byla ta zkoušející, zeptá na něco, tak použijete tři fráze z rudého práva a ona stejně neví, co říkáte. To byla prázdná schránka ten předmět, to byl nesmysl, to byla doktrína to nebylo nic jiného. Takže tím šlo takhle proplout a potom když se časy změnili tak se pochopitelně změnil i předměty a různě pedagogové, kteří museli odejít. Některý s jistou porcí másla na hlavě zůstali na té škole a já když to řeknu upřímně tak my jsme dostudovali vlastně ve velké pohodě a protože mám pocit a je to můj soukromý pocit, že ti profesoři věděli, že my víme. Takže nás moc netrápili a spíš měli snahu abychom tam taky už nebyly, což byl trochu problém, protože shodou okolností s mým nejlepším kamarádem s kolegou Hrubým jsme studovali tak, že jsme dělali státnice až na děkanát, protože jsme prostě neměli čas. My jsme najednou začali pracovat. My jsme byli ve studentských listech v devadesátých letech, já jsem pak začal dělat v rádiu, od 92 v televizi, předtím jsem pracoval pro německou televizi, která tady měla zastoupení. Takže já jsem měl práce fakt nad hlavu a na tu školu jsem fakt neměl čas, takže jsem končil tak, že jsem měl třeba pět zkoušek v jeden den a taky se mi povedlo, že člověk potká kolegu a on říká: „Co děláš, kam jdeš?“ „Hele na zápočet musím.“ „A tak já jdu taky to zkusit.“ Takhle to prostě tady vypadalo, ale tím nechci říct, že by člověk nic nevěděl z té školy,

ale my jsme byli daleko víc už honěni k té praxi, tím že už jsme pracovali. A kolikrát jsme zjistili, že co nám vykládali na té novinářině, je nesmysl. Protože tam to bylo teoretik vedle teoretika a novinářina není věda. Jo já se hodně usmívám, když si někdo dělá docenturu a doktorát z kvazi novinářiny, protože to je prostě nesmysl. A novinářina je především řemeslo a ta škola vám pomůže, že vám dá širší rozhled, že vám dá kontakty, že vám dá nějakou kontinuitu ty profese a vsadí to do prostoru, kam to patří. Ale to řemeslo samotný, to buď umíte nebo neumíte a ta škola vás to úplně nenaučí, tam strašně záleží na vás jestli to chcete umět nebo nechcete a ta praxe v tomhle je nezaplacitelná a proto já se teoretikům žurnalistice fakt směju, protože oni ten předmět vytvářejí jenom proto, aby měli čím se živit a je to kolikrát na palici. A já jsem učil několik let na fakultě, tenhle rok už to nestíhám, už to prostě nejde. A když jsem to viděl zblízka některý ty věci, tak jsem se teda za břicho popadal. Někdy docela smutné, když vidím, co jsou schopný těm lidem rvát do hlavy, jaký teoretický ptákoviny, kteří jsou podle mě osmnáctkrát nesmyslnější, než teoretická fyzika, tak to prostě nemá se žurnalistikou prostě nic společného nebo s tou praxí. Ale je to věda pro vědu, nic jiného to není. Takže to na té škole se taky změnilo právě z tohle toho mého pohledu kreativního a negativního přístupu, ale ta změna potom 89. byla fakt velká především v tom, že jsme mohli začít pracovat. Jo, že tehdy, než se to změnilo, že budete chodit někde na praxi na tři roky a tam vás pak nechají psát nějaké, já nevím, černou kroniku, kde budete začínat a budete nosit cévku tři roky. My jsme skočili rovnou rovnýma nohama do práce, protože i v těch redakcích se měnilo obsazení. Najednou spousta musela odejít, protože byly buď estébáci, komunisti, tak těch míst bylo moc volný. Tak já jsem se dostal k práci v televizi. V 90' olympiáda v Barceloně a neměli lidi. Tak já jsem to měl vlastně hrozně jednoduchý, když to vezmu kolem a kolem a pro nás to byla strašná výhoda, protože jsme se učili za pochodu a bylo to nejlepší co se mohlo stát. Takže pro mě ten vůbec největší, pozitivní moment změny byl v tom, že od té školy, od té teorie jsme se dostali fakt k praktickému životu novináře. Bez toho nelze fungovat v branži.

Jak se potom proměnilo ten fotbalový svět po revoluci?

Nesmírně a to na všech úrovních. Paradoxem na těch nejnižších nebo nižších, řeknu amatérskou, která sahala až do třetí ligy a já si velmi dobře pamatuju, co to udělalo, když otevřely hranice s týmy a soutěžemi kolem hranic severní Čechy, západní Čechy, jižní Čechy, co měl ruce a nohy utíkalo do Rakouska do Německa hrát za marky, za šilinky, takže fotbal na těch krajských a menších regionálních úrovních šel hrozně dolů, protože tam nebyly hráči. Všichni teda chtěli hrát venku za sto marek a kde jsi, co jsi, ale to se týkalo i hráčů na úrovni profesionálních druhu a prvoligových. Jako každý chtěl utéct do zahraničí. A pravda zas na druhou stranu je, že ne každému ven mohl jít, protože o ně nebyl zájem, ale protože ty nejlepší nejenom měli otevřenou cestu a takovou bránu se jim stalo mistrovství světa 90 v Itálii. To ještě hrál teda společný tým ČSFR a tam se ukázaly Tomáš Skuhravý, že jo Michal Bílek a Chovanec a další ... byl už podle mě od 88. v tom Eindhovenu a pro další kluky to byla cesta se dostat k tomu vysněnému cíli, hrát fotbal za dobrý peníze v dobrý soutěži. Takže jim pro ten sport, nejen pro fotbal, ale pro sport to bylo nesmírně důležitý, protože najednou ti kluci měli obrovskou šanci se poměřovat s těma nejlepšíma, což v té předrevoluční době měli maximálně na šampionátu anebo v těch pohárových zápasech ale ne dlouhodobě v lize každé týden hrát opravdu kvalitní.

Jste zmínil mistrovství světa v Itálii v roce 1990. Jak a kde jste ho prožíval?

Já doma u televize.

A co si vzpomínáte, že byly nějaký specifika pro vás, toho šampionátu?

Já si myslím, že to největší specifikum bylo to, že najednou jste slyšel český fanoušky na stadionu. Protože mohli vyjet a do té Itálie to nebyl problém se dostat auto, autobus, letadlo

ještě nelítalo, to ještě nebyla móda. Takže autobusů mířilo na zápasy opravdu hodně dolů do Bari, což je kus světa a ještě to bylo tak, že Češi si nebyli zvyklí platit hotely a takže se jezdilo na otočku a plno piv autobusech a nějaký ty kluci podle toho taky vypadaly, hygiena to ani nehovořím. Ale jeli prostě na to mistrovství světa se podívat. A všichni reprezentanti, který tam v té době byly kolem Tomáše Skuhravého, Michala Bílka a Franty Straky i vám do dneška budou říkat, jak to bylo úžasný, protože to bylo poprvé, kdy to mohli zažít. Že někde venku byli takhle silně podporovaný českým publikem a ještě tam byla euforie z toho, že se ten režim složil a že tam teď mohou český reprezentanti, poprvé nejelo estébáckých očko v autobuse nebo v letadle s nima a že je nikdo nehlídá na hotelích. A to bylo prostě taky najednou jinej svět a jen to podle mě přispělo k tomu, že hráli tak dobře. Vypadli potom trošku nešťastně podle mě s téma Němcema, ale bylo to vlastně sukces. Postoupili do skupiny a udělali dobrý jméno tomu fotbalu českýmu ve světě, tehdy ještě československýmu. Pokud se s nima bavíte do dneška, tak pro ně to je zázitek číslo jedna.

Jaký byl vlastně dopad toto šampionátu a ten v českém ohlase národní tým?

Já myslím, že pozitivní, protože se ukázalo že kluci jsou konkurenceschopní a zároveň jak už tady o tom šla řeč, tak se rozprchli do dobrých evropských klubů, což samozřejmě to znamenalo, že když přijel na nějaký reprezentační srazy už zkušenější a lepší fotbalisti. Paradoxně se potom teda neprobojovali na mistrovství světa, ale stali se z nich určité vyvrážděnější osobnosti a pak se třeba vraceli jako trenéři po určitých letech...vemte si těch trenérů je celá řada – Bílek, Chovanec, Hašek, když jsi tak rychle vzpomenu a Moravčík fungoval jako funkcionář v klubu dlouho, taky myslím trénoval a Franta Straka taky byl a rozhodně bychom jich našli ještě víc, kdybych si teď začal vzpomínat a mohli teda potom předat to, co získali venku těm klukům tady. Jsou mezi nima reprezentační trenéři, kteří se pak dostali až do těchhle těch funkcí. Takže tahle ta první generace spoustu užitečného do českého fotbalu.

Následovala neúspěšná kvalifikace na mistrovství Evropy ve Švédsku v roce 92. Co zatím podle vás bylo?

Abych řekněme pravdu, to nedokážu úplně rozklíčovat, protože už si na to moc nepamatuju a to svědčí o tom, že to byla prostě špatná kvalifikace. Že se nedělo moc věcí. Mám pocit, že tam se hrál jeden zápas v Košicích, když sám Petr Dubovský porazil nebo sám ne, ale takřka sám porazil Rumunsko a to hráli kluci v 9 tahám z paměti, to si nedělám nárok na absolutní pravdivost tohoto výroku, ale možná, že tam už fungovalo to, že ten tým, který dohrával a vlastně až do roku 94, tak byl společný, tak tam to už pnutí mezi Čechy a Slováky bylo výrazně silnější než v té Itálii a ty tendence odtrhnout se byli na Slovensku velmi silný a leckdy to dávali i ty sportovci velmi najevo. Ono samozřejmě se po čase ukázalo správný, že se ty státy rozdělily a velmi pokojnou cestou zaplat' pánbůh, ale v té době to byla hodně nervózní atmosféra možná, že k tomu přispěla a zároveň taky asi trošku to, ti kluci kteří přišli v roce 92 nebo nastupovali do toho národ'áku, tak možná, že už mysleli hlavně na to dostat se ven a ne jak hrát dobře v tom národ'áku. Takže i to mohlo se hrát svoji roli, ale to si nechci teď hrát na chytrýho, to bych musel hodně vzpomínat, abych si vůbec na nějaký zápas v té době vzpomněl.

Pamatujete si obecně na to mistrovství? Potom šampionát v tom Švédsku, o něm se tvrdí, že byl takový komornější.

I byl, byl, tak ještě pořád to bylo 8 týmů, což bylo vlastně pro tu kvalitu toho turnaje velmi dobrý a zároveň tam přišel ten dánský fenomén, takže ten neskutečný úspěch. Tak to si pamatujou asi úplně všichni, když zvednu frajery z hospod a s pláží, že jdeme hrát fotbal. Já si pamatuju, že ten dánský trenér jim sliboval: „Tak aspoň kluci pojd'te tu skupinu nějak odehrát a pak se zase

můžete vrátit za holkama na pláž a k moři a vůbec si z toho nedělejte hlavu“. Oni to všechno vyhráli, protože na ně nebyl žádný tlak, oni byli úplně vysmátý, všichni okolo byli vystresovaný, že jsou favoriti, že musí vyhrát no a Dánové jim to natřeli no a bylo vymalováno. Takže a to podle mě kolikrát nehráli ani střízlivý. Takže se to povedlo geniálně a navíc měli výborný fotbalisty, že jo bratři Laudrupové a takovýhle fotbalisti Viertoff, ale ne Viertoff, jak se jmenoval, ten Jensen, ten kudrnate, j to byly všechno skvělý plejeři a myslím, že v bráně byl Schmeichel, ale abych nekecal, je to možný. Takže ten tým vlastně byl dobrej akorát příprava nula. Opravdu se zvedli od püllitru a šli hrát.

No pro nás následovala další kvalifikace, opět neúspěšná na mistrovství světa v roce 94 na další šampionát. Co bylo vlastně zatím, za touhle neúspěšnou kvalifikací? Co zatím stálo?

Jestli byli soupeři lepší asi. Já si pamatuju, že tam jsem pracoval v televizi, nekomentoval jsem teda český národák mám ten pocit, ale pamatuju si na ten zápas, to se ještě jezdilo no, že jsem jel do Bukurešti na Rumunsko/Belgie, zápas konkurentů a Belgičani prostě dali v tý době asi dohromady lepší tým a ona se teprve začala rodit kostra týmu pro mistrovství Evropy 96 a jako v každém sportu, v každém kolektivu ten mančaft musí uzrát, to nepůjde hned a zvláště né v Čechách, protože tady se nikdy nebude rodit 20 skvělý fotbalistů každý rok. To nejsme Německo, nejsme Anglie, nejsme Holandsko, Belgie, kteří jsou sice stejně velký nebo dokonce menší i na počet obyvatel, ale není tam ten přísun z těch bývalých kolonií, ať chceme nebo nechceme, hraje to roli. Ať pro Holanďany tak pro Belgičani a takže tímhle mi sloužit nemůžeme a proto se ta generace vždycky nějaká vytvoří za určitý čas, ale ve chvíli, kdy ti kluci nestárnou, tak to zase trvá nějakou dobu než dorostou mladší a další. A ta generace, která dospěla v Londýně, respektive teda v Anglii na mistrovství Evropy 96, tak vlastně začala nakukovat do reprezentace už v těchhle letech předcházejících. Ale ono to chvíli trvá, než se z toho na první pohled nehomogenního chumáč stane tým, který nějakým způsobem funguje a vlastně musí být vytvořená hierarchie v kabině, musí se vytvořit nějaký návyky, taky musí přijít trenér, který s tím dokáže pracovat. A to není ze dne na den, fakt ne.

Když se teda přesuneme k šampionátu samotnému, tak vlastně šampionát v Americe trošku nezvyklé prostředí pro fotbal.

Jo já jsem z toho byl samozřejmě nadšenej, protože to byl první fotbal, na který jsem letěl, který jsem dělal jako komentátor a to prostředí bylo fakt nezvyklý, protože já si pamatuju na diskuse s fanouškama, americkým fanouškama, když šli na fotbal Irové, lidi z Latinské Ameriky, nebo Španělé, Italové, kteří tam žili, ta ti neměli problém, protože fotbal měli rádi a věděli co a jak, ale normální Američani se fakt byli schopní ptát jak to, že zápas neskončil, když doběhla poslední minuta, že rozhodčí něco nastavuje o svý vůli. To v basketu nebo americkým fotbalu není, tam ten čas je přesně daný a neexistuje nějaká takováhle benevolence. Tak tohle všechno jsem musel vysvětlovat, jak se věci mají, ale z mýho pohledu bylo fajn, že na stadion i chodilo hodně lidí, opravdu hodně a byly to právě nejenom ti lidi s národnostních menšin nebo fanoušci, kteří přiletěli do Ameriky, ale byly to i místní, který to zajímalo. Bylo to něco, co ještě nezažili, co ještě neviděli a ještě k tomu potřeba říct, že už v tý době byl fotbal velmi populární na amerických univerzitách. Ne jako profesionální sport, tam byly problémy s tou profesionální soutěží. Tam se v tý době, kdy Spojené státy kandidovali, vůbec nehrála, což byla jedna podmínka. Tohleto pravidlo mistrovství světa narychlo pak vytvářely a pak stejně museli dostat podmínku. Posledních řeknu 10 letech se hraje regulérní profesionální liga, ale v tý době to byla taková opereta spíš a tak na to ani moc lidí nechodilo, ale byl ten sport velmi rozšířený na středních školách a na z našeho pohledu základní školách už proto, že tam byl sport koedukovaný, mohli ho hrát i holky, který v tý době americký fotbal asi moc ne, baseball taky ne, protože on byl populární a další sporty basket, tam aspoň teda něco ty holky, ale ten fotbal mohli hrát i ti kteří se v žádným v tom jiným sportu nemohli prosadit, protože většina

amerického sportu je výběrová. Musíte tam mít nějaký jo extra tělesný dispozice, abyste mohli hrát dobře basket, abyste mohli hrát dobře americký fotbal a to u fotbalu neplatí, tam můžete být malej, velkéj, širokej, tenkej, svalnatej, hubenej, všichni můžou ten fotbal hrát a tak proto během toho na tyhle úrovni amatérský, školský byl velmi rozšířený sport a i proto na to vlastně dost lidí chodilo a myslím si, že to pro Ameriku byla dobrá zkušenost. Jsem zvědavěj, jak to bude vypadat přitom šampionátu za 5 let, na který bude v Kanadě v Americe a Mexiku, což je zase šílenost. A určitě se tam spousta věcí změnilo, ale musím říct, že mě překvapilo, jak byly připravený. Infrastrukturu, stadiony byly velmi dobrý. Byť někdy to byly stadiony, na kterých se hrál americký fotbal, byly předělaný na ten evropský, ale pro mě to byla spousta pozitivních zážitků a zkušeností, protože to pro mě bylo nový a zároveň se hodně cestovalo v té době. V Americe to jinak nejde. My jsme sídlili v Dallasu, tam jsme měli centrum jako Česká televize a lítalo se do Chicaga, občas Boston, do Pasadeny a do New York co prostě kromě toho, kde zrovna člověk měl být. Takže z toho pracovní cestovatelskýho pohledu to bylo hodně zajímavý.

Kdybyste měl porovnat vlastně změny, které přinesla jednak sametová revoluce a pak rozpad České a Slovenské Federativní Republiky, spatřoval byste tam nějaké výraznější rozdíly?

No rozhodně ten rozdíl je v tom, že ten rozpad Československa byl relativně klidný. To přece jenom, když padal režim v tom 89. tím spíš, že my jsme byli na kolejích jako študáci a snažili jsme se něco dělat, tak jsme na školách nevěděli, jestli nás přijdou vybrat a jestli nás neseřezou, jestli nás nezastřelí. Když jsme byli na škole tak my jsme fakt připravovali únikový cesty a takovýhle věci jo, kdyby náhodou přijela milice a vojáci. Takže to bylo výrazně dramatičtější, výrazně. A vzhledem k tomu, že rozpad státu proběhl defacto politicky, po té politický linii, tak byl až na několik mediálních výkřiků vlastně velmi pohodovej, takže těch emocí bylo daleko míň. Řekněme, že na jedny straně po rozpadu států převládala euforie – to bylo na Slovensku, a na český straně, bych řekl, do velký míry taková jistá melancholie, že ten společný stát končí. Ale nebylo to nic extra dramatickýho a potom jsme šli oba ty státy vlastní cestou, bylo to nejlepší možný řešení, protože kdyby ten stát měl fungovat v té bejvalý podobě, tak si tady do dneška vyčítáme, kdo za co může. A ve chvíli kdyby přišla kovidová krize, hospodářská krize, politická, tak najednou přijde obvinění za obviněním a může to skončit blbě, což zaplat' pánbůh se nestalo a proto tam paralela se nedá použít stoprocentně. Myslím si, že tu změnu režimu v tom 89. si přáli jak lidi, tak někde na Slovensku tak aspoň z větší části. A u toho rozdělení státu tak asi rozdělení asi úplně nešlo, ale takže se potom spousta věcí usnadnilo těm jednotlivým státům a třeba i v té otázce sportu a v tom, že najednou bylo potřeba doplnit ligové soutěže, protože vlastně v té federativní době to bylo takřka půl napůl, český a slovenský týmy. A teď najednou do první ligy naskákaly i kluby, který by se tam asi v té době třeba vůbec nebyly schopný probojovat. Ale to se týkalo fotbalu, hokeje, basketu, házený, já nevím čeho všeho. Takže pro ten sport vlastně asi dobrý, že řada klubů poskočila někam vejš a nevím, jestli se to dá hodnotit jinak než, že opět tyhle změny byly veskrze pozitivní.

Co se týče reprezentačního fotbalu, tak následovala, dá se říct, šťastná kvalifikace na šampionát, který se posléze konal v Anglii. Co se vlastně změnilo v této kvalifikaci, obecně na šampionátu v národním týmu, že se probjoval na závěrečný turnaj?

Já myslím, že osobnosti v tom týmu a ten tým si sednul jo. A když tam na začátku té kvalifikace přišli kluci jako Pavel Nedvěd, Radek Bejbl, Lad'a Šmicer, Patrik Berger, já nevím, Kouba v bráně, tak taky se na hřišti chvíli hledali jo, ačkoli bylo jasný, že jsou to dobrý fotbalisti, ale 11 dobrých fotbalistů vám ještě mančaft neudělá. A teď jim musíte dát prostor. A já myslím, že se to Dušan Uhrinovi povedlo. Jo on na první pohled nevypadal jako ten nejschopnější rétor a jako ten nejschopnější trenér, protože rozumět mu byl kolikrát docela složitý problém, ale byl to trenér, který dosáhl úspěchu se Spartou, který dosáhl úspěchu s národákem, takže dobře

věděl, co dělá. Vybíral si hráče myslím velmi dobře a postavil tým ne na jednotlivcích, ale na práci. V té době český národák nehrál ofenzivní fotbal. To nebylo nic krásného a potom na tom turnaji v 96. jsme se nemohli chlubit, že přehrajeme Portugalsko, že přehrajeme Francii, že jim dáme šest gólů a půjde se domů. Tak to vůbec nebylo a ty kluci pracovali velmi dobře dozadu a pracovali pro tým, ne pro sebe. A to podle mě byla ta největší deviza, kterou jim dokázal vnútit Dušan Uhrin. Dokázali na tohle naučit jo. A najednou člověk viděl, jak důležitý jsou defenzivní hráč jako Bejbl, kolik toho oběhá, od skluzuje a pak může nechat hrát toho Nedvěda dopředu s tím Bergerem, protože oni zase mají jiný schopnosti, že jo. Takže z mého komentátorského pohledu, protože jsem ti zápasy komentoval, tak tohle byl asi ten nejdůležitější prvek toho úspěchu. A zároveň ti kluci hodně drželi pospolu v té době. Dneska se už možná taky nemusí všichni vidět jo, ale v té době to bylo fakt ideálně složený mužstvo. Potřebujete taky trochu štěstí, když na tom turnaji potom hrajete s Ruskem 3:3. První poločas 8:0 úplně v klidu s prstem v nose a pak se to otočí, ještě nastřelíte třikrát tyč nebo kolikrát a pak najednou prohráváte a Šmíca to pak trefí mezi nohama obránce, v podstatě nulová pravděpodobnost a ono to skončí v bráně, 3:3, a jdete dál. A pak porazíte Francii na penalty a můžeme zase hrát finále. Takže potřebujete k tomu i to štěstí, ale já vždycky tvrdím, že štěstí má ten kdo si o něj řekne tou prací a to jsi, to si kluci řekli. Myslím, že to nemám rád slovo zasloužený, protože ve fotbale, respektive ve sportu vůbec nemá termín zasloužit si něco, co dělat, protože vy můžete přece vyhrát zápas, když jste daleko horší. Budete říkat, že jste si to nějak nezasloužili? Prostě vyhráli jste, takže teď ale to slovo zasloužit použiju, že ti kluci si úspěch zasloužili tím, co odvedli, ty tři roky, kdy se na ten turnaj vlastně chystali a ono není náhoda, že pak se ten mančaft rozprchal komplet a najednou to byly kluby jako Manchester United a Borussia Dortmund a Liverpool jo. Bylo vidět, že opravdu ty kluci něco v sobě mají a ten tým je vyzvedl sebou nahoru. Oni tomu týmu něco dali a ten tým jim pomohl a najednou se pohybují v Evropě, začnou se o vás zajímat velké kluby, protože je na vás vidět.

Kdybyste to porovnal se šampionátem, který jste trávil předtím ve Spojených státech, tak jak jste nahlížel na fotbal a pod heslem, že se vrací domů, do té Anglie. Co tam bylo specifické?

To tam bylo stoprocentně, to tam bylo stoprocentně, že Angličani si to užívali, že mají mistrovství zase doma, tak oni taky říkali, kde jinde to má být než tady. Ale pak oproti mistrovství světa měl ten obrovskéj turnaj ještě jednu velikánskou výhodu v tom, že hrálo 16 týmu. Takže opravdu ten turnaj měl vysokou kvalitu. Tam jste nezažil, že by někdo někoho porazil 5:0, 6:0 a co, když třeba na tom mistrovství světa se to může stát, protože přijedou týmy, kteří na to srovnání s tou evropskou špičkou nebo jihoamerickou nemají, ale systém kvalifikace jim umožní, aby se tam probjovali. Kdežto ten obrovskéj turnaj chtěli, řekněme, tehdy možná 45 zemí, kteří hráli tu kvalifikaci, tak vygeneroval 16 nejkvalitnějších a proto ty zápasy měli šťávu, proto se na ně dalo koukat a proto byly dramatický, takže to byl ten rozdíl proti mistrovství světa a pak to publikum jako takový, protože v Anglii chodilo publikum, který fotbalu rozumí, opravdu rozumí, věděli na co jdou, na koho jdou, proč tam jdou a veškerá ta mediální pozornost byla s tou Amerikou nesrovnatelná. Američani jsou sice mistři v tom jak něco prodat, jak to zabalit do toho mediálního balíku, ale tady to šlo tak trošku od srdce a zároveň logicky toho byly plný noviny, televize, rádio, protože fotbal v Anglii, to je něco. Takže oni si to fakt užívali a jak, že by tam byl veliký rozdíl v nějaký taktický otázce to ne, na toto byla příliš krátká doba, 94, 96, že by se hrálo nějakým takovým systémem, to asi ne, ten fotbal se za ty roky moc nezměnil.

A poté jakoby druhé stránce z pohledu jakoby těch fanoušků, potažmo médií, trošku tam byly takové xenofobní nálady, dá se říct, dál často se dokládá, že byla zvýšena bezpečnost, co se týče jako ochrany hráčů, realizačních týmů, jak jsi na to vzpomínáte na tohle?

No já právě ve srovnání s dneškem to vidím jako úplně idylickou dobu, protože to se nedá srovnávat s tím, co se děje dneska. Já, když se k týmu v podstatě nemůžete dostat, kromě oficiálního termínu třeba na tiskovky, tak v podstatě mančafy jsou hermeticky uzavřeny. Zase je pravda, že Angličani měli obrovský strach z toho, co udělá IRA, protože se opravdu mluvilo o tom, že se chystají atentáty a taky jeden proběhl. Já jsem vlastně byl u něj, když vybuchla bomba v těsné blízkosti manchesterského nádraží, zrovna když jsem jel na nádraží, abych odjel na zápas, myslím si, že do Birminghamu a takže samozřejmě, naštěstí nikdo teda neumřel, bylo hodně zraněných a mimo provoz nádraží, takže pro nás to byl problém se dostat na místo určení taxíkem, těch já nevím několik hodin, ale to byl asi největší problém pro organizátory. A došlo dokonce k jednání mezi IRA a Britskou vládou před turnajem, že se snad vyplatily nějaký peníze, ale to zase nechci tvrdit na 100 procent, aby se prostě nic podobného nestalo. To byla nějaká odnož, která o sobě chtěla dát vědět a naštěstí to tehdy fungovalo ve většině případů tak, že se někam uložila bomba, nástražný výbušný zařízení a zavolalo se, že bomba vybuchne ve dvě, třeba v půl druhý se zavolalo, že byl čas to nejbližší okolí vyklidit. Ale i tak říkám v tomto případě spousta zraněných a velký materiální škody. Ale já jsem fakt nezažil nějaký přemrštěný bezpečnostní opatření a zas nemůžu dokladovat na své osobě, protože to bylo právě ten zápas, kdy jsem přijel do toho Birminghamu pozdě a už se hrálo a já jsem přišel na stadion nebo vběhnul jsem na stadion, hits v hlavě z toho, že Člověk není na stanovišti, když má vysílat, kdekoliv to bylo prostě problém dopravit a já jsem tehdy, když jsem vyběhl vlastně blízko tý hrací plochy do toho areálu, tak já jsem neměl jinou možnost, jak se dostat na své stanoviště, protože to bylo obsypaný, to byl zápas Skotsko/Holandsko, takže to bylo narváno. A já jsem neměl možnost, jak se dostat na komentátorský stanoviště, kdybych se prodíral těma davama, tak by mi to trvalo 10 minut. No tak já jsem tehdy udělal něco, co je dneska absolutně nepředstavitelný. Já jsem tam přeskočil v té době nízký zábradlí a běžel jsem pro autový čáře proti rozhodčímu během hry. Takže jsem mu přivodil fakt těžký šok, protože opravdu viděl šilence zpocenýho, zarudlýho, někam běží směrem k němu, teď nevěděl jestli ho jdu zabít nebo co, tak fakt z toho byl hodně perplex. Naštěstí těsně před ním jsem zase skočil zpátky, protože tam jsem mohl nahoru na tribunu, ale dneska by mě asi zastřelili, dneska by se se mnou nikdo nepáral. Tehdy nějaký pořadatel mě fakt chtěl pronásledovat, nějakou policii, ale když viděl, že jsem vyběhl nahoru na novinářskou, že tam rozkládám věci, tak mě nechali bejt, protože pochopili, která bije, ale dneska by to neprošlo vůbec, že jo. Dneska potřebujete hologram na akreditaci, že opravdu jste to vy a speciálně potřebujete dneska i ty zdravotní všechny certifikáty, ale může to jenom do přísně střežených vymezených pozic. A to prostě ta změna je obrovská, fakt obrovská a možná, když jsem v té Anglii tehdy byl, tak mi to připadalo dramatičtější, než na českých stadionech nebo na těch amerických, ale byla to fakt jednoduchá pohádka, krásná pohádka, proti tomu, jak ty opatření jsou nastaveny dneska.

Jak si potom vzpomínáte na následný oslavy, ačkoli prohraného finále, přesto však velkého úspěchu?

No oslavy, to bylo velký, ale já jsem se jich neúčastnil programově, protože já jsem měl pozvání od týmu i od hráčů, že je nějaká velká oslava a organizována právě jako svazem, budou tam všichni jako fotbalisté a já jsem říkal: „Že ne prostě hoši, to nejde, já se o tom úspěchu jenom referoval, to je vaše věc. Abych budete nakonec rádi, že tam žádný novináři nebudou. Respektive je tam stejně za dvě hodiny odsad' vypraskáte, protože budete k ránu vypadat, tak jako po dlouhý oslavě, že jo nechcete, aby se to dostalo ven a tak tam určitě nepůjdu.“ A já jsem tohle dodržoval po celou kariéru, já jsem nikam na klubový oslavy, na podobný akce nechodil, protože to nedělá dobrotu. Vy se nemůžete s někým, s prominutím, ožrat a za tři dny o něm mluvit, jak hraje blbě, to prostě nejde. Takže tohle já jsem vždycky odmítal. A já si pamatuju, protože jsme letěli zpátky s fotbalistama, přistáli jsme v Praze a teď už na tý ploše byly tisíce lidí a oni začali vyvolávat ty reprezentanty a vytleskávat je, no a pak jsme se objevily

my a oni začli to samý dělat s náma, skandovat naše jména. Já jsem se tak styděl, tak to fakt byl jeden z mých nejhorších pocitů životě, protože jako, co s tím máte dělat. Vám to nepatří. Nedělal jste nic jen to, že jste splnil svůj pracovní úkol. Nepatříte do toho týmu a teď ti lidi to skandovali. Jasně bylo to euforie, bylo to druhý místo, obrovský úspěch, ale já jsem musel od tama zmizet a vytrátit se nějakým zadním vchodem a rychle pryč, protože mi to bylo krajně nepříjemný a to je ten vlastně další důvod proč na tyhle ty oslavy nikam nechodím a vždycky jsem to všem kolegům doporučoval. Oni ne všichni na to slyšej, protože jim to udělá dobře, že se vyfotili s těmadle, s těmadle, že je lidi uviděj, jak se držež kolem krku s reprezentantams a já říkám: „No ty vole, jak se ti o něm budeš psát, jak o něm budeš mluvit, když něco zkazí. A to teď ještě zaplat' pánbůh tady nebyla doba jako dneska, že vás kdokoli veme na mobil a objeví se to okamžitě na sociálních sítích a potom někde v Blesku a já nevím kde a z mýho pohledu je to nepřijatelný, je to chyba. A já s někým, když udržuju kontakty přátelštějšího typu, tak jsou to kluci, kteří skončili s kariérou, takže Radek Bejbl, který tady kousek bydlí, si jdeme zahrát golf a tak, ale s těma aktivníma hráčema to vůbec nepadá do úvahy, pokud teda zrovna si nejdu zahrát Real Top Praha fotbal, to je něco jinýho. To se jim z tý kabiny nestydím jít.

Po úspěšném šampionátu opět neúspěšná kvalifikace na mistrovství světa. Co stálo za touhle, za tím neúspěchem?

Já myslím, že to dobře popisoval někdy Pavel Nedvěd, že najednou ti kluci se dostali do takovýho jinýho módu, začali mít pocit, že když jim někdo vyloženě škodí, protože oni jsou ty velký hvězdy a vznikly z toho velký bobříky mlčení a i ten vztah k fanouškům v českém prostředí nebyl úplně ideální v tu chvíli a podepsalo se to i uvnitř týmu. Zrovna nedávno jsem se o tom někde bavil s Láďou Šmicerem a on říkal: „No my jsme si prostě mysleli, že jsme víc, než jsme uměli a že už ani nemusíme tolik tahat v tréninku nebo na těch zápasech a ono se to po tom projevilo.“ To, podle mě, byl ten hlavní důvod, když ještě vynechám blázna Řepku třeba, který taky podojil co mohl, tak oni potom na konci kvalifikace ty body sbírali, ale pošustrovali právě tím bohorovným přístupem ten začátek a pak už se to nedalo dohnat.

Mohla za tím stát únava nebo jakoby ty přechody do těch nových týmů?

To ani ne, protože ti kluci hráli, ty neměli problém s tím že by se nevešli do sestavy. A myslím si, že v zahraničí byli spokojený, ale spíš jim uškodilo to, že najednou už měli ten status hvězdy jo, že tak se cítili. Já to vlastně lidsky dokážu pochopit, když z toho 96 jdete z toho českýho klubu, najednou vystřelíte do tý společnosti liverpoolský a Lazia a já nevím koho ještě Manchester, tak najednou vám to v tý hlavě fakt může začít pracovat a když nemáte kolem sebe lidi, kteří drží nohama na zemi, ale třeba agenti, který vás v tom ještě utvrzují a ty seš ten nejlepší a trenéra neposlouchej, já ti řeknu, co budeš dělat a kde budeš hrát. No tak ono se to potom seče. Já myslím, že když ti kluci jsou v dobrý náladě, tak si dokážou sáhnout do duše a přiznat si to, tak jak to udělal ten Vláša a ten Pavel Nedvěd, že to tehdy z jejich strany nebylo úplně v pořádku.

Co se na tomhle přístupu změnilo v následující kvalifikaci na šampionátu mistrovství Evropy?

To já vám nedokážu říct, protože jsem v tý kabině nebyl, ale určitě se změnili nějaký lidi, přišli zase nějaký noví hráči a možná, že je Pepa Chovanec, protože tou kvalifikací proletěli na výbornou, že jo a že už tam byl Honza Koller, jestli se nepletu, ne ještě ne, mám pocit nebo už jo.

Nedokážu říct popravdě.

Taky nedokážu nebo to teprv startoval kariéru, abych nekecal, ale prostě v nějaký době se tam určitě vyměnily a v tý kvalifikaci se dařilo. Zase to je takový tajemství individuálních teda kolektivních sportu, že se dá kolikrát těžko vysvětlit to, že vám vyjde jeden zápas a najednou to jde, najednou si to sedne a porazíte kohokoliv. Stejně tak, když jste obrovský favorit a nezvládnete první zápas a trápíte se celou kvalifikaci a nedáte to dohromady. To je nějaký kouzlo, který ve sportu normálně funguje a asi to tak bylo i v týchle kvalifikaci. Navíc se dařilo střelecky, padalo dost gólů, takže z mého pohledu možná nastavený trochu přísnější režim v tý kabině, že tam už nebyly tak častý výlety někam a dodržování životosprávy na vyšší úrovni, taky možný. Ale kdo z těch kluků, kteří zato v předcházející kvalifikaci šla možná do sebe si uvědomili, že to možná nebylo úplně dobrý, možná si i ne možná velmi pravděpodobně něco takovýho vyříkali mezi sebou. Si někdo hrál tehdy, že pro ně pro všechny bylo velký zklamání nehrát na mistrovství světa potom, když jste druhý v Evropě, tak ne na ten světový šampionát to podle mě bylo pro většinu z nich obrovský zklamání. Pro většinu z nich to byl jediný možný světový šampionát na který se mohli dostat. Takže to s nima zacvičilo jo a jak říkám a kvalifikace byla dobře rozjetá, tak pak už se vám taky hraje líp, když nemáte od druhýho zápasu nůž na krku, že musíte vyhrát no a pak vám se daří, jste první zápasy zvládli, tak teď už to dohrajete v klidu. Ta symbolologie tam má taky velký vliv.

Jak se vlastně proměnila role českého národního týmu proti tomu když odjížděl na EURO v 96., že tam odjížděli jako černej kůň...

Přesně tak.

Kdežto na to EURO v roce 2000 tam dá se říci, ale jako jeden z možných favoritů.

No dyť oni byli první žebříčku.

No.

A protože kvalifikací projeli skvěle a byly fakt branný za velkého favorita. Fakt teda je, že tu skupinu dostali hrozitánskou, Holandsko, Francie těžký, fakt těžký a to ještě v tom zápase s Holandskem jsme měli smůlu, že jo Honza Koller trefil tyč mám pocit a ta penalta, ne penalta. Já si myslím, že to byla penalta, to se nedá nic dělat kdyby byl VAR, tak by nikdo nemluvil, že potažení dresu tam bylo, ale druhá věc je, že Honza Koller byl stejným způsobem faulovaný xkrát během rohových kopu, během volných přímých kopu, tak na něm visely čtyři lidi jak na vánočním stromku, že jo ozdoba a tahali ho za dres, za ruce, takže ten zápas byl hodně smůlovatej proti těm Holand'anům. Ještě větší smůla přišla potom proti Francii, Petr Gabriel to taky asi nevymaže z paměti ten gól. Takže ono tam to štěstí který fungovalo v Anglii, tak tam chybělo v těchlech dvou utkáních a pak bylo vidět že ten třetí zápas už byla euforie, ne euforie to už bylo to, že hráli proti Dánům, a vyhráli s přehledem, ale v těch prvních dvou utkáních rozhodovali maličkosti. Tam se nedá říct, že by hráli vyloženě špatně, to určitě ne. Speciálně s těma Holand'anama druhou půli. Ta první byla zakřiknutá to si dobře pamatuju. Protože to jsem komentoval, ale při druhý půli to byl válec neuvěřitelným způsobem no, ale bohužel trefovaly tyče, nedávali góly, Kollera tam drželi po zápasnicku a kdyby bejvaly tohle utkání vyhráli pak by ta porážka s Francií nic neznamenalala, porazili by Dánsko a šli by dál. Třeba by to vyhráli, kdo ví.

Když si teďkon vlastně shrneme celá 90. léta. Co byste řekl, že bylo charakteristické pro to naše prostředí i ve fotbale? Nějaké zásadní momenty, které zahýbali vlastně tím českým fotbalovým světem.

Podle mě tím zásadní momentem byl 17. listopad 89, protože se otevřela cesta klukům ven. To bylo pro ně fakt nejdůležitější, že najednou věděli, že tady perspektiva toho, že si zahrajou v dobrých klubech za dobrý peníze a že si zahrajou ti největší zápasy, což pro sportovce je ta

nejúžasnější motivace. A že kvůli tomu abyste si zahráli musíte riskovat útěk za hranice a že třeba neuvidíte 20 let rodinu, to pro mě je ten největší životní zlom a pro ně, pro fotbalisty, pro sportovce to bylo i co se týká té kariéry, to největší, co se jim mohlo stát v životě. A myslím si, že když se to prostředí otevřelo světu, tak najednou přišla možnost nasávat informace z venku, trenéři začali jezdit na stáže, se začali jezdit třeba na zahraniční kluby připravovat. Já pamatuju do mejch Františkových lázní jezdilo Lazio Řím, když tam byl Pavel Nedvěd, protože Pavel je ze Skalný, kousek od Frantovek, takže tam byly dobrý kontakty, protože to byly lázně, tak zároveň byly všechny ty procedury přístupný v jednom místě a všude obrovský prostory pro výběhy. Kluci to neměli moc rádi, ale trenéři jo, protože tam můžete běhat celej den a jste v lese. A nebylo to jenom Lazio těch klubů tady trávilo přípravu daleko víc, takže to vyměňování informací, zkušeností se taky podílelo na tom, že český fotbal mohl růst a to, že ti kluci potom přináší ať už hráčský nebo trenérský zkušenosti, když oni sami působí venku, je taky důležitý a teda bohužel se v té době moc nepracovalo s mládeží. To až v posledních několika letech je ten fokus opřenej z Česka, jak se pracuje v Holandsku, v Rakousku, v Anglii s mladejma, třeba už s těma šesti, sedmiletýma, to se tady hodně zanedbalo hodně a český fotbal tím trpí doteď. A bude to trvat zase pár let, než budou vyrůstat ne jednotlivci, ale budou vyrůstat celý generace. A tak je to díky tomu zahraničí, jasně dneska je to otevřený, protože je tady ten internet a můžete si přijet jakoukoli trenérskou nebo jakýkoliv cvičení tréninkový, můžete si najít jakoukoliv statistiku, najdete si v podstatě cokoliv, co v té práci potřebujete. Ale v té době devadesátých let jste musel jet ven anebo jsem musel někdo jezdit a to, že to bylo možný tomu fotbalu neskutečně pomohlo. Takže podle mě to je taky další klíčová věc.

Ted'kon pro srovnání se zahraničím, pro vás třeba možná s Německem. Jak byste porovnal, co zásadního se dělo v těchle zemích okolo nás a popřípadě v těch státech fotbalových jako je třeba Anglie, Francie, pak potažmo určitě Španělsko, kromě toho Německa.

Myslíte to v jakém slova smyslu?

Myslím během devadesátých let výrazné změny...

Ten vývoj byl kontinuální, tam nešlo o takovej skok jako se stalo tady. Ano Německo je trošku jinej případ vzhledem ke sloučení dvou států a tak tam funguje tohle do dneška, takže nevidíte kromě Unionu Berlín dneska žádný východoněmecký mančaft v lize. Ta část je pořád chudší i když ten západ do ní narval neskutečný sto miliard eur a ani ta fotbalová tradice tam není tak hluboce zapuštěná jako na tom Západě. A ten fotbal je docela dobrý příklad toho, že to Německo ještě není úplně jedna země, pořád tam nějaký difference jsou. Ale v těch dalších zemích jako je Francie, Anglie, Itálie, tak ten vývoj byl kontinuální, jasně, bohužel se ten nejlepší fotbal žene do ekonomický spirály nebo vzhledem k tomu kolik dneska peněz se investuje a platí ve fotbalovém světě. Nevím jestli je to úplně zdravý nebo jestli to má nějakou cestu ven, protože když si vezmete, že ti nejlepší hráči berou já nevím 100 000 liber, 200 000 liber denně, tak mi to přijde postavený na hlavu, protože kam to má ještě jako lízt a jak ty kluby mají brát ty majitele, to nejde. Podle mě to je taková bublina, která prostě jednou krachne a předpokládám, že nebude dlouho trvat, že ve fotbale budou zavřeny platový stropy, tak jako v americkým profesionálním sportu, protože bez toho to je neudržitelný. Nějaká FairPlay politika FIFi, to je sice hezký, ale přijde do Newcastlu novej frajer tamhle ze Saudský Arábie a tomu je nějaká finanční fairplay úplně ukradená, protože do Newcastlu může napumpovat, já nevím kolik, takže to je problém. Ale ten vývoj už o těch devadesátých let nevyspělých fotbalový zemích je vlastně velmi podobný a můžeme se bavit o tom, že se mění vlastnická struktura klubu, že jeden čas bylo hodně obvyklý, že vlastní Čiňani fotbalový kluby třeba v Itálii. Ted' z toho museli couvnout před několika lety, protože ústřední vedení komunistické strany učinilo rozhodnutí, že ty peníze musí být doma a ne, že to budou utrácet tady a ted' s tím mají ty kluby obrovský problém, protože ten balík peněz, na který jste nachytali ti před váma. Inter Milán vyhrál titul a jsou plaite

najednou nemají, kde, z čeho, jak. Takže ten vývoj má svý mouchy pochopitelně, ale nejednalo se o nic překotného. Ano měnila se taktika, mění se to, že sport a furt hraje prim Anglie, Německo je daleko atletičtější, ti kluci jsou fyzicky nesrovnatelně na tom s klukama z devadesátých let, na tom se fotbal neskutečně změnil a je dynamičtější, je rychlejší, frajeři jsou daleko technicky vybavení. Dneska už nepotkáte na hřiště takovou tu klasickou šestku, toho defenzivního, štítového záložníka, který má rozbít. Pokud neumí hrát fotbal – směla, nejde, nemůžu. A obránci jsou dneska vlastně útočnickama, musí být, jinak to nejde a je to daleko pohlednější a pamatujeme doby, kdy se hrál takový vlastně catenaccio a bylo to ještě v devadesátých letech, na příklad ten fotbal nebyl nějak moc hezkej, protože se hrálo na 1:0, takový ten italský systém. Dnes se hraje spíš na 3:2, protože ty lidi chtějí vidět góly, chtějí vidět zajímavý akce a takže i ten vývoj jde tímhle tím směrem a myslím si, že v neposlední řadě je to technika, která fotbal ovlivňuje, teď myslím na VAR, na který se nadává. V devadesátých letech o tom nikdo neuvažoval, ale nebylo to až tak potřeba. Tehdejší zářezy, Česká liga by o tom mohla vyprávět, že jo, ale zároveň byl fotbal tehdy daleko pomalejší. Vemte si, jak hru zrychlí jenom to pravidlo, který ještě v devadesátých letech fungovalo, že brankář smí malou domů do ruky a bylo to několikrát za sebou. Nejdřív šlo pravidlo, že může jenom jednou a pak že vůbec. Ale v té době, kdy to bylo umožněný, že jste mohl zahrát osm malých domů, tak ta hra byla strašně pomalá, nic se nedělo na tom hřišti jo. Zároveň se hraje jediným míčem a než se ten míč přines odněkad' z tribuny, tak zase minuta uběhnula. Dneska míček vyletí, okamžitě je ve hře jinej, což je mimochodem velký program je pro režiséry, je pro kameramany, že ti musí být pořád ve střehu, neexistuje, že by dali na chvílku oko stranou, to nejde. Takže i to televizní zpracování je jiný, protože ten sport je dynamický, že by to nestačilo udělat tak, jak se to vysílalo v devadesátých letech. Když se vrátím k tomu VARu, tak jsou na něj i negativní názory a jejich poměrně dost, ale já říkám, že je to nevyhnutelná cesta. Protože chyba není v tom VARu, chyba je v těch lidech, kteří ho neumí obsluhovat, ta technologie sama o sobě je jako auto. To samo o sobě není dobrý nebo špatný. To auto prostě je a teď jde o to jak s ním umíte zacházet a to samý se týká VARu a je nutný pro další vývoj fotbalu, protože dneska ty nejlepší fotbalisti běží stovku kolem 11 vteřin a jaký jim má ten rozhodčí stačit, ten čtyřicetiletý chlap, to nejde, zvláště když to je dlouhá přihrávka dopředu na nohu a ten rozhodčí stojí někde u velkého vápna a teď jde prudký odkop na půli, kde stojí jeden na jednoho a ty frajeři sprintují a jak ten rozhodčí má být blízko jejich střetu kolem vápna, to není reálný, to není reálný. Stejně jako autář musí sledovat místo odkud jde přihrávka a zároveň má vidět to místo 40 metrů vzdálený, jestli v tenhle moment, kdy ta přihrávka odchází jestli ten borec je v ofsajdu, nereálný, to nejde. Já bych to nemohl dělat, protože nedovedu si to vůbec představit v tomhle ta technika musí pomoci, tak jako pomáhá v americkém fotbale, jako pomáhá v hokeji, jako pomáhá v ragby a já bych byl naopak proto, aby na všech těch tabulích ty akce probíhaly i s tím rozbohem toho VARu a ty lidi věděli, co se píská, protože i my komentátoři dneska jak je to nový pravidlo, že se informuje až o tom konečným verdiktu, tak já kolikrát nevím, co ten rozhodčí rozporuje, jestli jde o ruku, o faul, ofsajd já to nevím a vy to máte říct těm lidem, jak? Takže to jsem možná od toho trochu odběhl, Ale chci tím ukázat na tu velkou změnu, kterou ten fotbal prošel, tou rychlostí, tak dynamičností, tou atletičností, jak jsou ty hráči připraveni, tak zároveň takhle obrovský nárok na to okolo, na tu techniku, na rozhodčí, na diváky a to je asi zase ta nejmarkantnější změna proti těm devadesátkam, kdy ten fotbal byl daleko pomalejší jo. S tou fyzickou připraveností té doby, by dneska fotbalisti neuspěli ani náhodou ne, ale jasně kdyby trénovali ty hvězdy devadesátých let, tak jako se trénuje dneska, tak by byl stejně dobrý, ale ten fotbal se neskutečně změnil.

V našem prostředí se obecně ve společnosti mluví o divokých devadesátých letech. Platil tento termín i pro fotbalové prostředí?

Zcela jednoznačně. Bylo to v souvislosti, že se kolem fotbalu pohybovala spousta hochštaplerů, kteří měli pocit, že se tím buď zvýší prestiž anebo dokážou zbohatnout. A ono samozřejmě český fotbal pokud nahrajete Ligu mistrů, tak to je černá díra, tam ty peníze jenom sypete, ale kolik z těch majitelů klubů mělo právě kluky na to, aby ty peníze mělo čistý. To byly peníze získané z nelegální činnosti a jak je nejlíp pročistíte? Tím, že je posíláte dál, že platíte výplaty a kluky. Takže takových lidí se kolem fotbalu motalo hodně a přinesli s sebou i tu morálku týhle skupiny lidí to znamená pro úspěch je potřeba udělat cokoli ať je to morální, nemorální je to za hranou zákona, prostě nezám. Já to tak chci, tak to tak bude. No tak to taky fungovalo.

Pamatujete si na nějaké výraznější kauzy, které kolovaly ve fotbale v devadesátých letech?

No tak to byl samozřejmě problém úplatných rozhodčích především, kolem těch se to vždycky motalo a Milan horník a kde jsi, co jsi, tak to si můžem povídat, to byla asi ta nejznámější vůbec. A jakkoliv já musím říct, že on to odnesl za všechny, protože napíchli zrovna jeho telefon. Kdyby napíchli telefon kohokoliv z manažerů tehdy v lize, tak to odnes ten druhý pán x y, protože všichni dělali to samý. To tehdy patřilo vlastně k bontonu. To se patřilo k věci, že se to zařizuje, pojišťuje, platí a jestli mělo, jestli měla tahle aféra nějaký pozitivní vliv, tak v tom, že majitelé klubu slyšeli ty odposlechy. A to pozor z těch odposlechlů byla zveřejněna maličká část. A já se musím ptát proč? Protože si říkám, že v tom muselo být daleko víc lidí. Takže je otázka, jak to bylo přímo s tím vyšetřováním, ale ty majitele klubů se najednou z těch odposlechlů dozvěděli, kolik ti manažeři chtěli po nich, to věděli, ale kolik toho pustili dál. Třeba najednou viděli, že frajer si řekl o půl milionu, ale že prostě dal jenom čtvrt milionu do té akce. Prostě zkasíroval a byl klid. Takže je to taky vedlo k tomu, že se začalo spořit na těch výlohách a já mám fakt za to, že to český fotbalový prostředí bylo hodně ovlivněno lidma, kteří do něj přišli z venku právě s tou morálkou reznického psa. Ale ne, že by k tomuto prostředí fotbalový nebylo náchylný, protože to i za bolševika se snažili spoustkrát ovlivnit zápasy, že jo a různý funkcionáři, ale nikdy to nebylo tak masově v měřítku jako právě v těch devadesátkách. Protože tehdy se z toho stal takovej druhý národní sport.

Jak vlastně se proměňoval fotbal ve vztahu k fanouškům? Jak se změnil vztah vlastně klubů vůči vlastně té nejdůležitější vrstvě, která stojí za tím fotbalem, že je tak populární?

Já myslím, že vůči fanoušku mi přijde otevřenější na jednu stranu, když se podíváte třeba na Spartu, ale i na další kluby jak pracují s téma a jak se snaží přiblížit, co se v klubu děje a rozhovory a vydávají se různí klubový noviny, na internetu, to je určitě dobře. Na druhou stranu si myslím já, že kluby zaspaly v tom, jak se zbavit těch, kteří fotbal až tak zase moc nebaví a jejich základní zábavou je udělat bordel. Já si myslím, že český kluby fakt mají rezervu, velký rezervy, ale zase souvisí to i s českou legislativou, protože, když se o tom bavíte s lidma s tiskových odborů v klubu, tak říkají: „Hele my nemůžem udělat nic jinýho, než že jim zakážeme vstup na stadion. Nic dalšího mi neuděláme, nemůžem na nich požadovat ani totožnost taky, podle toho jak platí zákon, GDPR a kde jsi co jsi.“ Já si myslím, že legislativa by měla být přísnější. Teď se o tom mluví, že nově pyrotechnika, 100 000, když bude člověk přichycenej, že hodil nějakou pyrotechniku, tak platí 100 000 nebo by měl platit. A já bych se fakt nebál, kdyby ty zákony byly nastavený tak, jak byly v Anglii za Margaret Thatcherový. Když tam měli obrovský potíže s fanouškama. Velmi exemplární tresty, chodilo se na pět, na sedm, na osm let, v pořádku a zároveň můj názor je a snažím se to vždycky říkat majitelům klubů anebo těm jednotlivým funkcionářům. Dokud nezavedete to, že po vás buď UEFA nebo FIFA dva miliony korun a vy neuděláte to, že řeknete dobře, dva miliony platíš ty, protože ty si to zavínil, ty to máš na triku, protože tebe jsme zajistili, tady jsi na kamerovým záznamu, budeme dva miliony v civilním sporu vyžadovat po tobě. Tohle je cesta. Protože ty lidi, když jim zakážete chodit na fotbal, tak si ho stejně pustí v televizi, to je úplně jedno pro ně, pak půjdu do hospody pak ještě s nějakýma kámošema. A budou skoro, jak na tom stadionu. Ale když jim řeknete: „No jo no,

tak ty budeš mít tady těch pět let tu minimální částku, protože zbytek platu ti bereme na to, jo ty jsi chtěl do toho Egypta na tu dovolenou smůla, jo tak televize se ti pokazila, smůla no, jo teče do střechy hmm, smůla. A tohle tohle je jediná cesta, jinak to nepůjde. Lidi vždycky nejvíce rozumí tomu, když jim sáhnete do kapsy.

Co bylo vlastně zajímavé ve světovém fotbale, ať co se týče FIFA, UEFA, když si vzpomeneme třeba na volby, změnu režimu v 98' na trůnu. Co vy si o tom myslíte nebo jak na to nahlížíte na ta 90. léta z tohoto pohledu těch světových fotbalových organizací, federací?

Já upřímně musím říct, že jsem na UEFA, FIFA naštvanej. Myslím si, že zdaleka neplněj tu funkci, kterou by plnit měli, protože se z nich stali politicko-ekonomické nástroje nebo organizace spíš FIFA je dneska jedna z nejbohatších organizací na světě. A i v době koronaviru. Stejně tak jako Mezinárodní olympijský výbor a se nechali vtáhnout strašně moc do politiky a jdou na ruku těm kteří platěj, ať je to Katar, ať je to o Rusko, ať je to Čína, takže se tam pořádají vrcholný turnaje nebo olympijský hry. My všichni víme, že by to tam být nemělo, že jsi to ty lidi koupili, ty státnici. A za mě je to z pohledu FIFA fakt špatně taková ta obezlička mi to do toho Kataru dáme proto, aby se tam ten fotbal rozvinul a abychom ukázali, že ta lidská práva mají. Vždyť to je pokrytectví nonplus ultra. V Kataru je to proto, že to šejkové zaplatili a troufnu si říct, že zaplatili i ti, kteří zvedali ruce, tak jak jsme se bavili o těch kauzách, oplátku českých voleb, v UEFě je v tý FIFě při těch rozhodovacích ceremoniích, to samý. Já proti tomu samozřejmě nemám důkaz, ale jsem bytostně přesvědčený, že to tak je. Několikrát už pár lidí odsoudili, že zvedaly ruce za to, že dostali zapláceno, ale vždycky to byla jenom určitá část. Takže to pokrytectví mě příšerně vadí. Jak můžete pořádát fotbalový turnaj v zemi, kde v roce 2001, kdy bylo Kataru přiděleno mistrovství světa, zemřelo na přípravě nebo během příprav těch stadionů a těch staveb těch stadionu 6 500 lidí. To je něco tak nehorázného, ale tak nehorázného, že mi zůstává rozum stát a já nevím, jestli tam nakonec poletím nebo nepoletím, jestli budu v Český nebo nebudu ještě. Ale jasně pro novináře to vlastně bude nejjednodušší šampionát, který kdy absolvovali, protože sedm stadionů je přímo ve městě Katar a ten nejznámější je 50 kilometrů, což ve srovnání, když musíte přejíždět celou Francii z Marseille do Lens, tak je to je to neskutečný, že můžete narozdíl od Ruska bydlet v jednom hotelu celou dobu. A když tam přišla, tak pojedete na kole na stadion to vám nedělá žádné potíže. Ale z tohoto pohledu to je samozřejmě pohodlný, ale to nemůže zastřít to, že se to tam vůbec konat nemá, prostě všechno zlé. Ve chvíli kdy víte, že protikandidátem byla Austrálie, tak si říkáte, co asi rozhodlo. Nemohlo rozhodnout to, že Katar je fotbalová země, protože Katar není fotbalová země. Než fotbal jsou daleko populárnější závody velbloudů, tak co si o tom mám myslet. Země kde je milion lidí, co to má, co dělat s nějakým rozvoje fotbalu, nic.

My jsme to částečně nakousli, když jsme se bavili o mistrovství světa v Americe v 94', ale jakým způsobem se rozvíjel ženský fotbal v devadesátých letech?

Já si myslím, že právě díky Americe poměrně hodně, Amerika patřila mezi ty nejrozvinutější země i díky tomu, že se to hodně hrál na těch školách a ty holky to bavilo, pokračovali dál v tý kariéře po dostudování. A dneska tam je velmi slušná profesionální liga. Ten fotbal ženský udělal myslím největší bum tak v první polovině prvního desetiletí tohoto tisíciletí, že najednou tím, že se objevil na olympiádě, tak na něj lidi začali koukat trochu jinak a upřímně řečeno, já bych se na fotbal na tý nejvyšší úrovni docela rád podíval, před 15 lety bych to odzíval, protože to fakt s fotbalem nemělo moc společného. Dneska to jsou profesionálky, který jsou velmi dobře fyzicky připravený, technicky to samý. Jasně ty fyzický parametry nikdy nebudou dosahovat těch mužských a brankářky vždycky budou mít problém s tím chytat ránu pod břevno, protože mají prostě 175 cm, ale jinak ta hra vůbec nevypadá na pohled špatně a není náhoda, že na těch velkých turnajích, ale na mistrovských soutěžích ve Francii, v Anglii, v Německu, na finále poháru třeba přijde 30, 40 000 lidí jo. Já s tím vůbec nemám problém,

naopak já jsem rád. Tak bych byl rád, kdyby třeba fotbal v České republice komentovali nebo reportovali holky. Sem tam se nějaká objeví s mikrofonem jako reportérka, ale já bych byl rád za kvalitní moderátorku, kvalitní komentátorku, která to zvládne na to otevřený publikum a bude to trošku jiný pohled na věc. Ale ženský fotbal udělal fakt neskutečný krok kupředu, ale hodně tomu pomohlo, že se taky profesionalizoval. Jo, že ho vlastně berete na roveň tomu mužskému, v tom smyslu, že ty holky jsou taky za svou práci placeny. Já proti ženskému fotbal nemůžu říct ani slovo.

Když se zeptám z toho pohledu, že mluvíte o tom, že se profesionalizoval, blíží se tomu formátu k tomu mužskému fotbalu? Je ženský fotbal něco co bysme měli srovnávat s mužským fotbalem nebo by to mělo být hodnoceno jako samotný sport osobně?

Já bych to osobně nesrovnával, protože když se budeme bavit o těch věcných parametrech, tak když postavíte proti prvoligovému českému týmu mladší dorost chlapskej, tak vždycky ten dorost vyhraje. A třeba ty holky budou techničtější, to se může stát, oni je prostě utlačej, uběhají, to tak je. Já si pamatuju příběh, už je strašně letitěj. My jsme hráli kdysi ještě v televizi taky rekreačku a nastoupili jsme proti týmu Slavie, tehdy mistr republiky, proti ženám. A to my jsme byli fakt takový pohárový výběr, tam byly možná čtyři pět kluků a jak to bude sesbíraných lidí a my jsme po 15 minutách tak vedli 5:0 a museli jsme ubrat, protože to by nešlo, kdyby ty holky dostali 40 gólů a nikoho by to nebavilo. Ale za tu dobu se to strašně posunulo, kdybychom dneska hráli proti fotbalistkám Slavie, s tím mančafem, ty rekreačky, tak dostaneme na frak, protože uběhají oni nás. A já jsem to viděl několikrát zblízka, protože občas za ten Real Top Praha, kde působím, hrajou holky jako Lucie Martínková nebo Tereza Všetěčková ještě pár dalších holek, kteří jsou reprezentantkama a vidíte, že oni ten fotbal fakt uměj a jsou na tom velmi dobře fyzicky. A ve srovnání s ostatní ženskou populací samozřejmě. Takže oni vlastně ten ženský fotbal zrovnoprávněly. Fakt jsou dobrý, ale ty fyzický rozdily mezi mužským a ženským fotbalem vždycky budou veliký a v životě se nemůže stát, aby nastoupil první tým Olympiqu Lyon mužský a ženský proti sobě a hrál se normální zápas, to prostě není reálný.

Jaký byl přechod do nového tisíciletí, co se fotbalu týče, co bylo zásadní?

To je těžká otázka, protože já nemyslím, že tím, že se změní tisíciletí, se změní něco někde, jo to ne. Ten vývoj kontinuální a fotbal ještě víc celosvětovou záležitostí si myslím, protože se hraje dobře ve více afrických zemích, ve více asijských zemích, to je dobře, ale že bych pozoroval nějakou, nějakou extra s ním. Ano zase kolem toho roku 2000 přišlo na chvíli to období opatrnějšího fotbalu, takže už dneska našťěstí neplatí, ale že bych pozoroval zrovna tu změnu toho letopočtu, něco to ne, to si nemyslím.

A co se týče vašeho profesního života?

Vzhledem k tomu, že moje paměť už mi neslouží na čísla, tak co se stalo v roce 2000 vůbec nevím a já říkám, že to mám naučení od Wericha, že chytrý si nemusí pamatovat, ty musí vyměřšlet, pamatovat si musí ty hloupý. Tak u mě se vlastně nezměnilo nic a když pomínu to, že už nejsem tři roky zaměstnán i v Český (televizi) dělám externě, ale dělám pořád to samý, co jsem dělal, tak já jsem žádnou změnu nepozoroval. Možná v posledních letech dal jako víc ty zápasy a televizi šetří, protože to komentátorství stojí 100 000 a nemluví o koronaviru, to je kapitola sama pro sebe, ale že bych pozoroval nějakou extra změnu. Jasně člověk je zkušenější, taky na ten fotbal nahlíží trošku jinak. Možná trošku techniku komentování, snažit se mluvit míň, nechat spíš toho diváka, aby si ten příběh utvořil všechno v hlavě, ale že by došlo k nějaký úplně zásadní změně, kdy dojde až skončím, což může být za rok, za dva, za pět, nevím. Ta jistá životní změna určitě bude, ale jestli se teda něco změnilo, že dneska díky veškerým možným dostupným technologiím, tak já můžu sledovat jakoukoliv ligu na světě, když na to přijde. A určitě teda ty profesi věnuju hodně času. Když přijde víkend tak to je čtyři pět zápasů Premier League,

čtyři zápasy Bundesligy, čtyři zápasy českých lig, pak se hraje třeba Ajax/Feyenoord, tak se moc podívat na tenhle zápas, AC Milan/Inter Milan, to všechno musíte vidět. Takže nahrávací zařízení běží na 100 procent, aby vy to prostě musíte nějak během toho víkendů zvládnout, ještě máte zápas v Šestajovicích a taky bych se měl věnovat nějakým dalším věcem, to máte ženu a kde jsi, co jsi. Je to daleko náročnějších, než v devadesátých letech, protože těch informačních zdrojů je nepřehledně především díky internetu, ale nejde o to, že jsou to informační zdroje pro nás, pro novináře, pro komentátory, ale i pro ty fanoušky a vy víte, že existují ty naprosto fanatictí fanoušci těch klubů jednotlivých a vidí úplně všechno. A jsou vám schopni vyčíst, že v pondělí nosí Sterling bílý ponožky, když to přeženu, protože to je tak zásadní informace, kterou a oni si neuvědomují, že oni mají ten svůj jeden klub, se kterým žijou 30, 40 let a pořád jsou v něm ponořeni a snaží se dohledat opravdu cokoli, ale vy se takhle musíte vyznat v 80 klubech plus reprezentační výběry, tak vaše kapacita je svým způsobem omezena pochopitelně, ale i tak se musíte snažit se jim do velké míry vyrovnat, aby ten deficit informační nebylo příliš velké a musíte počítat s tím, že ten divák je obecně dobře informovaný, protože jsou zase různé analytické věci, který vycházejí, statistické věci na Twitteru, na Facebooku a specializovaných stránkách, na specializovaných programech, takže ten divák, který má fotbal opravdu rád, sleduje ho, tak má dneska těch informací na čtení hodně. V devadesátých letech tady bylo několik novin a tím to haslo, nemluvě o osmdesátých, to tady nebyly ani ty noviny, ani časopisy. Nemohl jste v roce 80 zvednout sluchátko a zavolat do Německa kolegovi, za chvíli by si pro vás přišly a v 94' možná dva tři časopisy a tím to haslo. Dneska nekonečný množství kanálů, který můžete najít, v kterých můžete čerpat, takže je to dobrý, že ty informace znáte, ale to příšerný, protože oni všichni ostatní taky a vy musíte je musíte upravit do nějakého tvaru tak, aby to ty lidi uspokojilo.

Co se týče dnešního českého národního týmu, my jsme se o tom zmiňovali, že se možná jedná o slabší generaci, což bylo dáno tou výchovou vlastně mladších ročníků. Myslíte si, že nějakým způsobem Česká reprezentace stagnuje?

Teď na podzim stagnovala, ale bylo to hodně daný tím, že se volilo, spousta zranění a když to vezmete, tak ani na tom mistrovství Evropy v optimální sestavě a vlastně celej ten kvalifikační podzim to samý. A když to srovnáte třeba s Belgií, která na tom je daleko líp, co se týká kvality a množství kvalitních hráčů, tak ještě navíc měli minimální počet zraněných a to se v Česku, v národáku bohužel vyhnulo tohle štěstí, tak je to na těch výkonech taky znát. On je fakt velký rozdíl, jestli máte Krmenčíka anebo Schicka na hrotu, tak to je a bylo to vidět i včera. A já bohužel to protrpím s tím Estonským, ale zase vidím, že už teď jsou v národáku mladý a velmi talentovaný kluci, ať už je to Sadílek, pořád má před sebou dobře 10 let na nejvyšší úrovni, Tomáš Souček, další kluci pomaličku můžou dorůstat ať je to Hložek, ať je to Karabec, může to být jednou Vitík, může jednou za dva, za tři roky pod ním v reprezentaci Alijagič, což je velký talent, že jo, který teď působí ve Vlašimi, jako ve farmě Slavie. A těch mladých hráčů není zas tak málo, stačí se podívat na osmnáctku, devatenáctku, na dvacítku, jednadvacet teda prohrála v Anglii včera, ale velmi zajímavý kluci jsou dneska ve dvacítkě, v devatenáctce a já tenhle český národák a jeho budoucnost velké strach nemám. Byl bych tam rád, kdyby se probjovali do toho Kataru, to by bylo fajn, ale v tý baráži to budu mít strašně těžký, ještě tím způsobem, jak se bude baráž hrát, jim to zrovna neulehčí tím, že nebudou asi nasazený. Tak je to s velkým otazníkem jestli se tam probjojují, ale zase s nějakou perspektivou dvou až čtyř let to vůbec nevidím špatně. Myslím si, že najednou může bejt fakt dobrej stupeň s Vitíka a jsou tady další známý hráči, kteří tu ligu už hrajou relativně pravidelně, Daněk v Olomouci, mají tam další tři šikovni kluky v Olomouci, Masek v Boleslavi, taky 17 let. Pokud se ti kluci nasrazej, budou mít hlavu v pořádku a ty lidi okolo je dokážou udržet na zemi, budou muset nejdřív na sobě pracovat a pak si můžou užívat a ne naopak, tak z nich fakt můžou bejt dobrý plejeři, ale stará pravda je, že ten fotbalový talent to jenom 50 procent úspěchu zbylých 50 je ta práce.

Když se podíváme na to poslední mistrovství Evropy na to, že to bylo absolutní dá se říct jako zmatek co se týče přelítání do různých oblastí a tlačení dá se říct vlivem, dle svého osobního názoru. Máte dojem, že ačkoliv provázela českou reprezentaci silná marodka, mohla ta sestava vypadat jinak?

Já si myslím, že na tom EURu vytěžil maximum Jarda z toho mančafu, protože to, co tam měl a bylo zdraví, bylo to nejlepší. Já si nebudu představovat, kdo by tam jinej mohl fungovat, otázkam je, jestli Hložek neměl hrát častěji nebo třeba jiný post, ale co se týká toho výběru tady zas nemáte 30 skvělejších fotbalistů, tady jich budete mít vždycky 15 řekněme, čtyři pět se zraní, tak máte problém, protože je musíte nějak nahradit a pak hraje Matějů přes nohu a stopery kluci, kteří hrajou druhou ligu v Anglii a není to ono třeba. Takže já si nedovedu představit nějakou jinou nebo nějakou jinou sestavu z toho co na to mistrovství Evropy bylo, upřímně řečeno ne.

Máte v nejbližší době nějaké plány do budoucna nebo něco co byste ještě chtěl dosáhnout?

Já moc neplánuju. Já jsem to naštěstí v téhle profesi neměl tak, že bych si řekl: „A teď chci komentovat finále mistrovství nebo chci komentovat finále Ligy mistrů a já si myslím, že každý zápas je důležitější a jedeš Český pohár z Počernic, tak jsem se ho snažil udělat nejlíp, jak jsem mohl a asi proto se mi to nakonec splnilo, protože jsem všechny tyhle ty velké zápasy dělal a opakování, takže v tomhle se asi nesmí moc tlačit na pilu a že bych fakt plánoval, to ne. Tím, že to teď dělám hodně, že mám svůj vlastní talkshow, že píšu pro seznam zprávy a ještě komentuju fotbal, tak ty práce tolik, že já vlastně ani nemám potřebu si vymezovat nějaký body k čemu bych měl ještě dospět, protože já jsem se v té profesi, konkrétně ty komentátorský dočkal všeho, co jsem mohl dělat. Jediný, co mi chybí je finále velkého turnaje s českým národákem, ale to je prostě daný s tím nic neudělám. Ale jinak není něco o čem bych si řekl, že mě to hrozně mrzí, že jsem si to nemohl za komentovat, protože to je, že to patří do té rodiny těch největších utkání. To za sebou mám a dělám to vlastně 30 let, takže jsem toho stihl docela dost. Takže nějaký plány, já celej můj život je vlastně improvizace, takže já na nějaký velký plánování nejsem.

Je ještě něco co byste chtěl zmínit vlastně k tématu devadesátých let, co třeba nebylo řečeno a bylo by třeba dodat?

A když vzpomínám na devadesátky, tak já je vidím vždycky ze dvou pohledů. Jo jasně na jednu stranu to taky byla doba, kdy se dělalo hrozně špatnejch věcí, než hlavně ty ekonomický a podobně, kde jsi, co jsi. Ale pro nás to byla úžasná doba, protože najednou se vám otevřela opona a vy jste mohl dělat co chcete, vy jste mohl ject kam chcete, žít podle svého a bylo to jako, když na všech semaforech máte zelenou. Já si to pamatuju, my jsme v té době tolik bydlíval ve Švédsku ve Stockholmu, že jo jsem komentoval, což taky bylo vtipný a v té době nepříjemný nebo nemožný a stačily jsme to ho strašně moc, byla to doba různě barevná, hrozně užitečná, hrozně fajnová. V podstatě, kdo říká, že si pamatuje devadesátky, tak je nezažil, něco na tom je, ale ta doba byla, myslím, že to platilo i pro ty kluky fotbalisty a sportovce vůbec, jak se vám ty možnosti otevřou, tak vy najednou stiháte daleko víc než jste nestíhal za toho třeba minulého režimu, jste otevřenější informacím a chcete napsat všechno, co jenom jde, protože tu možnost prostě máte. Já to takhle z devadesátkama mám, jsem hrozně rád, že proběhly, protože to bylo taky doba, která nás extrémně formovala a hlavně přišla po něčem, co nás všechny když to říct slušně strašně štvalo že jo.

Tak jo za mě to je takhle všecko a já vám mockrát děkuju.

No nemáte za co, jestli si z toho něco vyberete. Já když se rozovídám tak zastavit mě je těžký.